

ספר הזהר

על חמשה חומשי תורה

מהתנא האלקי
רבי שמעון בן יוחאי

עם הפירוש
דרך אמת

ועם הביאורים הנפלאים

הסולם

מבאר ומתרגם כל דברי הזהר במלואם, אחת בלי פירוש, ומחוץ לאותם המקומות החל מהענינים הפשוטים עד המקומות שבספר הזהר, העוסקים בחכמת הקבלה, הסתומים ביותר, ואינו מניח אף מלה הדי הוא ביאור שוה לכל נפש.

מראות הסולם

הוא מלוי אל ביאור הסולם:
אותם המקומות, שצריכים לאריכות יתרה, הוקבע מקומם במראות הסולם.

חלופי גרסאות

מביא כל השינויים שישנם בדפוסים הקודמים משנת ש"א עד הנה.

מסורת הזהר

מראה מקומות לענין המדובר, שנמצא ב"חלקי הזהר, תקוני זהר, זהר חדש ותקונים חדשים.

לוח השוואת הדפים

הדפים בתקוני זהר ; זהר חדש ותק"ח של דפוסים שונים, להדפיס שב"מסורת הזהר" (נמצא בחלק א')

כדי להקל על המעיין להבין הביאורים במקומות שעוסקים בחכמת הקבלה, הוסטנו בחלק א' הספר פת יתה לחכמת הקבלה

חלק ט

פרשיות: תרומה — תצוה — כי תשא

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

בעזרת השם. בעוה"ב : בעולם הבא. בעוה"ז : בעולם הזה. בעוה"ר : בעונותינו הרבים. בעוה"ח : בעץ החיים. בע"כ : בעל כרחו. בע"מ : בעל מנת. בע"ש : בערב שבת. בעש"ק : בערב שבת קודש. בע"ת : בעל תשובה. ב"פ : ב' פעמים. בפ"ע : בסני עצמו. ברהמ"ז : ברכת המזון. בר"ת : בראשי תיבות. ב"ש : ב' שלישים. בשכמל"ו : ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת : כתפארת.

ג

ג"א : גירסא אחרינא (גירסא אחרת נוסח אחר) ; ג' אלפים ; ג' אמצעיות. גר"ע : גולגלתא ועינים. גי' : גימטריה (צדוסי האותיות למספרו). ג"ט קר"ע פ"ח : (י' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה, טלא ובדולחא, קרומא דאוריא, רעוא דמצחא, עמר נקא, פקוחו דעיניך, חוטמא. ג"ע : גן עדן ; גלוי עריות. ג"ע אח"פ : גולגלתא עינים, אוזן, חוטם, פה. ג"פ : ג' פעמים. ג"ר : ג' ראשונות. ג"ש : גזרה שוה. ג"ת : ג' תחתונות.

ד

ד' : דף. ד"א : דבר אחר ; דרך אמת. ד"ה : דברי הימים ; דבור המתחיל. דהו"ג : דהוד ובגוריה. דו"ג : דבר ונוקבא. דו"ק : התבונן היטב ; דייק. ד"ז : דפוס זולצברג. דחז"ל : דברי חכמינו זכרם לברכה. דט"ר : דט' ראשונות. דכ"ז : דכל זה. דלפי"ז : דלפי זה. ד"מ : דפוס מנטובא ; דרך משל ; דיני ממונות, דבר מצוה. דנת"א : דנקודות, תגין, אותיות. דע"כ : דעל כן ; דעל כרחך. דע"ס : דעשר ססירות. דעסמ"ב. דעיב סיג מיה בין. דפו"י : דפוס ישן. דצח"מ : דומם, צומח, חי, מדבר. ד"ק : דפוס קרימונה. ד"ש : דרכי שלום. ד"ת : דברי תורה, דין תורה. דת"י : דעת, תפארת, יסוד.

ה

הי"ע : השם ירחם עלינו. האר"י : האלקי רבינו יצחק. ה"ג : ה' גבורות. ה"ה : הוא הדין ; הרי הוא ; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הוי"ה. הה"ד : הדא הוא דכתיב. ה"ח : ה' חסדים. ה"י : היה. ה"ם : הוד, יסוד, מלכות. (ג' אותיות משם אלהים). הל"ל : הוי ליה למימר. ה"מ : ה' מקיפים ; הגי מילי. ה"נ : הכא נמי. ה"ז : הנזכר. ה"ל : הנזכר לעיל ; הנזכר למעלה. ה"ס : הוא סוד. ה"פ : הכי פשיטו ; ה' פעמים ; ה' פרצופין ; הכי פירושו. ה"ק : הקדוש. ה"ק : הכי קאמר ; ה' קצוות הקב"ה : הקדוש ברוך הוא. הקסה"ז : הקדמת ספר זוהר. ה"ר : ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק : האלקי רבינו משה קורדובירו. השי"ת : השם יתברך. ה"ת : ה' תתאה. ה' תחונות. התפ"א : התפסות א'. התפ"ב : התפסות ב'.

א"א : אברהם אבינו ; אי אסר ; אריך אנפין ; ארך אפים. אב"א : אהור באהור. אב"ג : אנא ככה גדולת. אבי"ע : אצילות בריאה יצירה עשיה (ד' עולמות העליונים). א"ג : אין גורסים ; ארבע גלויות. א"ד : אינו דומה ; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר : אדם הראשון. אדל"ג : אסר דלא גרסינן. א"ה, א"ו, א"ו, א"ו, א"ו : אמות העולם. אה"ל : אור הלבנה. אור"א : אבא ואמא ; אחד ואחר. אור"ח : אור חזון. אור"י : אור ישר. א"י : ארץ ישראל. אור"מ : אור מקיף. אור"נ : אריך ונוקבא. אור"פ : אור פנימי. אחב"פ : אהור בסנים. אחז"ז : אחר זה. אחז"ל : אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ : אחר כך ; אחרי כן. אח"פ : אוזן חוטם פה. א"כ : אם כן ; אינו כדאי ; אין כאן. אכמ"ל : אין כאן מקומו להאריך. א"ל : אמר ליה. אלה"ה : ג' אותיות משם אלהים. אמ"ר : אור מים רקיע. אנ"כ : אורות נצוצין כלים. א"ס : אין סוף. אע"ג : אף על גב. אע"פ : אף על פי. אעפ"כ : אף על פי כן. א"צ : אינו צריך. אצ"ל : אין צריך לומר. א"ק : אדם קדמון (שם עולם) ; אין קץ ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ו : אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר : אמר רב ; אל רחום. ארגמ"ן : אוריאל, רסאל, גבריאל, מיכאל, נוריאל (שמות מלאכים). ארמ"ע : אש, רוח, מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אשלי"י : אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת : אם תאמר ; אל תאמר ; אל תקרא ; אי תימא. א—ת (האותיות מן א עד ת). א"ת ב"ש : אחד מצדוסי אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל : אם תמצא לומר. אתעד"ל : אתערותא דלעילא. אתעדל"ת : אתערותא דלתתא.

ב

ב"א : בראשית א' ; בן אדם ; בנין אב ; ברוך אתה. בא"ד : באמצע דבור. באבי"ע : באצילות, בריאה, יצירה, עשיה. באד"ר : באורא רבא. באדר"ז : באורא זוטא. בא"י : ברוך אתה ה'. ב"ב : בראשית ב'. בג"ד : בנין דא. בג"ה : בינה גבורה, הור. בג"כ : בנין כך. ב"ד : בית דין. בד"א : כמה דברים אמורים ; בדרך אחרת. בדו"ר : בדחילו ורחימו. ב"ה : בית המקדש ; בין השמשות. בהכ"נ : בית הכנסת. ביהמ"ק : בית המקדש. בוצד"ק : בוצינא דקרדנותא. בחי" : בחינה. בחי"א : בחינה א'. בחי"ב : בחי"ג בחי"ד : בחינה ב' (גידן) ביי"ע : בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ : בכל מקום ; ככמה מקומות. במ"א : במקום אחר. במ"ר : במדרש רבה. ב"נ : בר נש. ב"ן : מספר (שם הויה במילוי ההי"ן) בס' : בספר. בס"ד : בספרא דצניעותא ; בסיעתא דשמיא. בסו"ה : בסוד הכתוב. ב"ע : בריאות עולם. בע"א : בעגף א'. בע"ה :

מאוננים, עקרב, קשת, גדי, דלי, דגים ט"ת : ט'
תחתונות.

9

י"א : יש אומרים ; יש אוסדים ; ירא אלהים ; ירחמהו אל. יא"י : ישוב ארץ ישראל. יא"ל : יש אם למקרא ; יש אם למסורת ; יזכרם אלהים לטובה. י"ג : יש גורסים ; יין גפן ; מספר. י"ד : יש דורשים. י"ה : (ב' אותיות הראשונות משם הויה), יה"א : ג' מלואים של שם הויה יודין ההין אלפין. יה"כ : יוהכ"פ : יום הכפורים. יה"ר : יהי רצון. י"כ : יום כפור. יו"ש : ימין ושמאל. יחנר"ן : יחידה, חיה, גשמה, רוח, נפש. י"ט : יצר טוב ; יש טעם ; יום טוב. יו"ט : יום טוב. יול"א : יתברך ויתעלה לעולם אמן. י"י : רמז על יחוד הויה ואדני. י"י"י : יברכך יאר ישא. יכ"ק : יום כסור קטן. י"ל : יש לומר. י"מ : יש מפרשים ; יש מקומות ; יציאת מצרים. י"ס : יוד ספירות ; יש ספרים ; יש סבורים. יס"ג : יש ספרים גורסים. יצה"ט : יצר הטוב. יצה"ר : יצר הרע. יש"א : ימין, שמאל, אמצע. ישטר"ת : ישראל סבא ותבונה. ית' : יתברך ; יתעלה. ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' כבוד. כ"א : כי אם ; כל אחד ; כך אומר ; כתוב אחד ; כלל אחד. כ"א"א : כתוב אחד אומר. כאו"א : כל אחד ואחד ; כל איש ואיש. כאו"ל : כל אומה ולשון. כאחז"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב : אותיות התורה. כ"ג : כהן גדול. כ"ד : כזי דבור ; כל דבר ; כך דרשו. כד"א : כמה דאת אמר ; כדא דאת אמרת. כד"ש : כורך שאמרו. כ"ה : כתוב הכא. כה"א : כן הוא אומר. כה"ג : כהן גדול ; כהאי גוונא. כהמ"ג : כל המוסיף גורע. כה"ז : כן היא נוסחת. כה"ק : כתבי הקודש. כו' וכו' : וכולה ; (לאמור) על הקורא לגמור כל הפסוק או המאמר, שהובא רק חלק ממנו. כו"כ : כך וכך. כו"פ : כלל ופרט. כופר"כ : כלל ופרט וכלל. כ"ז : כל זה ; כל זמן ; כף זכות ; כלי זיין. כ"ח : כלי חיצון ; כתר חכמה. כח"ב : כתר חכמה בינה. כתב"ד : כתר חכמה בינה, דעת. כח"ב תו"מ : כתר חכמה בינה, תפארת ומלכות. כ"י : כנסת ישראל ; כתכ יד ; כן ירכו. כ"כ : כל כך, כמו כן ; כתוב כאן. כל"ז : כלי זיין. כל"י : כהן, לוי, ישראל. כ"מ : כל מה ; כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכח. כמד"א : כמה דאת אמרת. כמר"ש : כמו שכתוב. כמש"א : כמו שאתה אומר. כמש"ה : כמו שאמר הכתוב. כ"נ : כן נאמר ; כן נראה. כנה"ג : כנסת הגדולה. כנו' : כנוכר. כנ"י : כנסת ישראל. כנ"ל : כנוכר לעיל ; כן נראה לי. כנלע"ד : כן נראה לפי עניות דעתי. כסה"כ : כסא הכבוד. כ"ע : כולי עלמא ; כתר עליון. כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך פרשו. כצ"ל : כן צריך לאמור, להיות, לזכור. כ"ק : כלי קודש. כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד שבת. כש"ד : כללו של דבר. כש"כ : כל שכן. כשר"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה. כש"ט :

ואכ"מ : ואין כאן מקומו. ואכמ"ל : ואין כאן מקום להאריך. ואל"כ : ואם לא כן ; ואהבת לרעך כמוך. ובעוזה"ר : ובעונותינו הרבים. ובש' : ובשעה. וגו' : וגומר (ראה וכו'). ודו"ק : דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). וד"ל : ודי למבין. ול"ב : ודי לחכימא ברמיזא. והמ"י : והשכיל יבין. וזה"ד : וזה הדין. וז"ל : וזה לשונו. וכה"א : וכן הוא אומר. וכו' : וכולה ; וכולי (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין סופו נזכר בכתב). ול"ג : ולי נראה. ונלע"ד : ונראה לפי עניות דעתי. וע"ד : ועל דא. ועד"ז : ועל דרך זה. ועכ"ז : ועם כל זה ; ועל כל זה. ו"ק : ו' קצוות. וש"ש : ושם נסמן. ו"ת : ו' תחתונות. ות"י : ותיקונים.

ז

ז"א : זעיר אנפין ; זכות אכות ; זה אומר. זאה"ל : זכור אותו האיש לטוב. זא"ז : זה אצל זה ; זה אל זה ; זה את זה ; זה אחר זה (וכן זו). זב"ז : זה בזה. זה"ז : זמן הוזה. זה"ש : זה הוא שאמר. זו"ן : זעיר ונוקבא. זה לשונו ; זכרו (זכרונו) לברכה. זל"ז : זה לזה. ז"ח : זהר חדש. זכ"ל : ז' כוכבי לכת. זלמ"ז : זה למטה מזה ; זה למעלה מזה. ז"מ : ז' מלכים. זמ"ז : זה מזה. זמ"ן גק"ט : סדר ששת סדרי המשנה ; זרעים, מועד, נשיב, נויקין, קדשים, טהרות. ז"ס : זה טור. ז"ע : זה ענין. זעה"א : זקני עם הארץ. זע"ז : זה על זה. ז"פ : ז' פעמים. זצ"ל : זכר צדיק לברכה. ז"ק : זרע קודש ; זקף קטן. ז"ש : זה שכתב ; שאמר. ז"ת : ז' תחתונות. זת"ז : זה תוך זה ; זה תחת זה.

ח

ח' : חלק ; חדש. ח"א : חלק א' ; חכמים אומרים ; חד אמר. ח"ב : חלק ב' ; חכמה בינה. חב"ד : חכמה בינה דעת. חבת"ם : חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג : חלק ג' ; חלופי גרסאות. ח"ד : חלק ד' ; חד"ר : חסד דין רחמים. ח"ה : חלק ה' ; הלול ה' ; חה"ש : הלול השם. חה"מ : חול המועד. ח"ו : חלק ו' ; חסר זאו ; חס ושלום. חו"ג : חסדים וגבורות. חוה"מ : חול המועד. חוהמ"ס : חול המועד טובות. חוהמ"פ : חול המועד פסח. חר"ל, ח"ל : חוץ לארץ. ח"ז : חלק ז' ; חדש זה. חז"ל : חכמינו זכרם לברכה. חח"ן : חכמה חסד נצח. חכ"א : חכמים אומרים. חל"ה : חלק לעולם הבא. חנ"ה : חנוכת הבית. חנכ"ל שצ"ם : שבעה כוכבי הלכת ; חמה, נגה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס : חכמה סתימאה. ח"ע : חיי עולם. חצ"ה : חיי עולם הבא. חש"ח : חולמ, שורק, חיריק.

ט

ט"א : טור א' ; טעם אחר. טר"ר : טוב ורע. ט"מ : טומאת מת ; טעמא מאי ; טעמי מקרא. טנת"א : טעמים, גקודות תבין, אותיות. ט"ס : ט' ספירות. ט"ר : ט' ראשונות. טש"ת, סא"ב, מע"ק, גד"ד : י"ב המזלות ; טלה, שור, תאומים, סרטן, אריה, בתולה.

כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר תורה. כתה"ק : כתיב הקודש. כתחז"ל : כתקון חכמינו זכרם לברכה.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב : מספר. לבנ"ה : ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג : לא גרסינן. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לר"א : לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה : לבנת הספיר ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לו"ל : לפני ולפנים. ל"ו : לשון זכר. לזע"צ : לזכר עולם היי צדיק. ל"ז : לא כתוב ; לא כן. לכא"א : לכל אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא. לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למה"ד : למה הדבר דומה. ל"נ : לי נראה ; לשון נקבה. לנ"ל : לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לעיבה. ס"ג מ"ה, בין. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט גדול. לפמש"ה : לפני משורת הדין. לפ"ע : לפי עינינו. לפע"ד : לפי עניות דעתי. לפ"ק : לפרט קטן. לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ; לא שנה ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים א' ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו. מאה"ג : מאור הגדול ; מאור הגולה. מארז"ל : מאמר רבותינו זכרם לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן בסתר. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ו : מלך בשר ודם ; מתנת בשר ודם. מב"י : משיח בן יוסף. מ"ג : מחזור גדול (כ"א שנים) ; מ"ד : מין דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"נ : מדרש הנעלם. מדה"ר : מדת הרחמים. מד"ש : מסני דרכי שלום. מ"ה : מספר הויה במילוי אלפין ; משום הכי ; מלך העולם ; מלאך המות. מזה"ד : מדת הדין. מהל"ל : מה הוה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ; מנא הני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי השרת. מו"ל : מוציא לאור. מול"מ : מטי ולא מטי. מו"מ : מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס : מוחא סתימאה. מוצ"ט : מוצאי יום טוב. מוצש"ק : מוצאי שבת קודש. מו"ש : מוצאי שבת. מ"ז : משנה ז'. מחז"ל : מאמר חכמינו זכרם לברכה. מ"ט. מקח טעות. מטטרר"ן : שם מלאך. מ"י : בי אותיות משם אלהים. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מנא לן. מלה"ד : משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת : מצות לא תעשה ; מסיח לפי תומו. מ"מ : מכל מקום ; מארי מתניתין ; מארי מתיבתא ; מאי משמע ; מראה מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. מו"ה : מלך מלכי המלכים. ממ"ן : ממה נפשך. מ"ן : מין נוקבין. מנ"מ : מאי נפקא מינה ? מ"ס : מדת סדום ; מר סבר ; מוחא סתימאה. מסה"ז : מסורת הזהר. מ"ע :

מצות עשה ; מראית עין ; מצות ערוה. מע"ה : מעלה. עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מעת לעת (יום שלם). מ"צ : משיח צדק. מצפ"ץ : שם הויה באותיות א"ת ב"ש. מרע"ה : משה רבינו עליו השלום. מ"ש : מה שכתוב ; מאי שגא. משא"כ : מה שאין כן. מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

נ

נ"א : נוסחא אחרינא ; נביאים אחרונים. נא"כ : נאמר כאן. נג"ע, ר"ע : נפילים, גבורים, ענקים, רסאים. עמלקים. נ"ה : נצח הוד. נה"י : נצח, הוד, יסוד. נהי"מ : נצח, הוד, יסוד, מלכות. נר"ב : נע ונד ; נעשה ונשמע. נוק' : נוקבא. נח"ש : נדוי, חרם, שמתא. נ"ל : נראה לי. נ"מ : נפקא מינה. נ"נ : נח נפש. נ"ע : נוקבי עינים ; נשמתו עדן ; נוחו עדן. נ"צ : נחמת ציון. נק' : נקרא. נ"ר : נפש רוח ; נחת רוח ; נביאים ראשונים. נר"ן : נפש, רוח, נשמה. נרנח"י : נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. נש"ב : נ' שערי בינה. נת"א : נקודות, תגיין, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות. ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : (הו"ה במילוי יודין ואלף בואו) ; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלקא דעתך. סד"א : סלקא דעתך אמינא. סו"ה : סוד הכתוב. סו"ס : סוף סוף. סו"י : סימן. ס"י : ספרים ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר יצירה. ס"ל : סח לי ; סבירה ליה. ס"מ : סטרא מסאבותא. ס"נ : סכנת נמשות. ס"ע : סוד עבודה. ס"פ : סוף פסוק. ספ"י : סבר פנים יפות. ספ"י : ספירה. ס"ת : ספר תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א' ; עמוד א' ; ענין אחר. עאכ"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב : (הויה במילוי יודין) ; שם ע"ב. עבג"מ : עור, בשר, גדיין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג' ; עבודת גלולים ; על גב. ע"ד : על דבר ; על דרך ; על דעת. עד"ה : על דרך הכתוב ; על דרך האמת—האמור. עד"ו : על דרך זה. עד"מ : על דרך משל. עד"ר : על דרך רמז. ע"ה : עליו השלום ; עשרת הוברים ; עם הארץ ; עין הרע ; עבד ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ז : עולם הוה. עה"ח : עץ החיים. עה"ר : עין הרע. עה"ש : עליו השלום. עו"א : עובדי אליילים. עוה"ב : עולם הבא. עוה"ז : עולם הוה. עומ"ש : עול מלכות שמים. עו"נ : עתיק ונוקבא. ע"ח : עבודה זרה ; על זה ; עם זה ; עכר זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ; עצה טובה ; עין טובה. עי' : עיין ; עילאין. ע"י : על ידי ; על יד. עי"א : על ידי אחרים. עיה"ק : עיר הקדש. עיו"ט : ערב יום טוב. עיו"כ : ערב יום כפור. עי"ז : על ידי זה. עי"מ : עבור, יניקה, מוחין. עיקת"ו : עיר קדשנו תבנה ותכונן. ע"כ : על כן ; עד כאן ; עד כמה ; עבודת כוכבים ; עבד כנעני.

ד"ן. ר"ג : ריש גלותא. רדל"א : רישא ולא אתידע.
 ר"ה : ראש השנה. רה"י : רשות היחיד. רה"ק :
 רוח הקדש. רה"ר : רשות הרבים. ר"ח : ראש חודש.
 רח"ו : ר' חיים היטאל. ר"י : רבי יהודה ; רבי יצחק ;
 רבי יוסי. רי"ו : מספר. ר"ל : רחמנא לשויב ;
 רחמנא ליצלן ; ראה לדבר ; רצוני לומר. ר"מ : ראש
 מתיבתא ; רעיא מהימנא ; ריש מתיבתא. רמ"ח :
 מספר. רמ"ק : ר' משה קורדובירו. רע"מ : רעיא
 מהימנא. רפ"ח : מספר. רשב"י : ר' שמעון בר
 יוחאי. רשר"ד : ראה ; שמיעה, ריה, דבור. ר"ת :
 ראשי תיבות. רת"ס : ראש, תוך, סוף.

ש

ש' : שורה, שעה. ש"א : שמואל א' ; שלישי אמצעי ;
 שלישי א. ש"ב : שמואל ב' ; שער ב'. שבי"כ :
 שבירת כלים. ש"ג : שער ג' ; שיעור ג'. שג"ע : של
 גן עדן. שה"ש : שיר השירים. שו"ט : ששון
 ושמחה. שו"ת : שאלות ותשובות. ש"ח : שנאת
 חנם ; שבת תנכה. שי"ל : שיש לאמר ; שיש לברך.
 ש"כ : מספר. שכ"א : שכל אחד. שכאו"א : שכל
 אחד ואחד. שמרשב"י : שער מאמרי רבי שמעון
 בן יוחאי. ש"ג : שם נסמן. שנגל"ה : שורש, נשמה,
 גוף לבוש, היכל. שנא"ן : (ד' חיות המרכבה) שור,
 נשר, אריה, אדם. שס"ה : מספר. ש"ע : שלישי
 עליון ; שמנה עשרה ; שמיני עצרת. ש"צ : שלח
 צבור. שצ"ם חנכ"ל : (ז' כוכבי לכת) שבתאי, צדק,
 מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ש"ר : שלוש רגלים ;
 שם רע. ש"ש : שם שמים. ש"ת : שמחת תורה ;
 שלישי תחתון.

ת

ת"א : תרגום אוגלוס ; תרוץ אחד. תא"מ : תהלים,
 איוב, משלי. ת"ד : תיקונא זיקנא. תה"ד : תפלת
 הדרה. תה"ר : תהומא רבא. תה"ש : תפלת השחר.
 ת"ו : תם ונשלם. תובב"א : תבנה ותכונן במהרה
 בימינו אמן. תובי"ל : תם ונשלם ברוך ה' לעולם.
 תוה"ק : תורתנו הקדושה. תו"מ : תפארת ומלכות ;
 תרומות ומעשרות ; תיכף ומיד. ת"ה, שלב"ע : תם
 ונשלם שבח לאל בורא עולם. תושב"כ : תורה שבכתב.
 תשב"ע"פ : תורה שבעל פה. ת"ז : תקוני זהר.
 ת"ח : תא חזי ; תקונים חדשים ; תלמיד חכם.
 תצה"מ : תחית המתים. תכ"ב : תלת כלילן בתלת.
 תכ"ד : תוך כדי דבור. תכ"ה : תורת כהנים. ת"ל :
 תלמוד לומר ; תרי לישני (שתי נוסחאות) ; תהלה לאל.
 ת"מ : תפלת מנחה. תע"ס : תלמוד עשר ספירות.
 ת"ע : תפלת ערבית. תרי"ג : (מספר) תרי"ג מצות.
 תק"ח : תקונים חדשים. ת"ש : תפילין של יד.
 תש"ר : תפילין של ראש. ת"ת : תפארת.

עכאו"א : על כל אחד ואחד ; עם כל איש ואיש.
 עכ"ד : עד כאן דבריו. עכ"ז : עד כל זה. עכו"ם :
 עבודת כוכבים. עכ"ל : עד כאן לשונו. עכ"פ : על
 כל פנים. ע"ל : עין לעיל. ע"מ : על מנת ; על
 משקל ; עשר מאמרות ; על מה ; על מחצה ; עשר
 מכות. עמד"א : עמודא דאמצעיתא. עמ"ש : עין מה
 שכתבתי ; עד מאה שנים ; עול מלכות שמים. ענ"ב :
 עקודים, נקודים, ברודים. ע"ס : עשר ספירות ; על
 סמך. עמס"ב : ע"ב סיג מ"ה בין. עע"ז : עובדי
 עבודה זרה. עעכו"ם : עובדי עבודת כוכבים ומזלות.
 ע"פ : על פי. עצה"ד : עץ הדעת. עצה"ט : על
 צד היותר טוב. ע"ק : עתיקא קדישא. ע"ר : ערב רב.
 ער"ה : ערב ראש השנה. ער"ח : ערב ראש חודש.
 ע"ש : עין שם ; ערב שבת ; על שלחן. עש"א : עד
 שיבוא אליהו. עש"ה : עין שם היטב. עש"מ : על
 שום מה. ע"ת : ערוב תחומים ; על תנאי.

פ

פ"א : פרק א' ; פעם אחת ; פירוש אחר. פא"פ :
 פנים אל פנים ; פה אל פה ; פעם אחר פעם. פ"ב :
 פרק ב'. פב"א : פנים באחור. פב"פ : פנים בפנים.
 פ"ג : פרק ג'. פ"ד : פסק דין ; פרק ד'. פד"ה,
 פדה"ב : פדיון הבן. פו"א : פנים ואחור. פו"ח :
 פנימיות והיצוניות. פו"כ : פרט וכלל. פו"ר : פריה
 ורביה. פ"י : פירוש. פ"י : פ"עני ישראל ; פועל
 יוצא. פלו' : פלוני. פלח"ק : פתיחה לחכמת הקבלה.
 פלפה"ס : פתיחה לפירוש הסלם. פמ"א : פנים
 מאירות. פמ"ס : פנים מסבירות. פ"נ : סקות נפש.
 פדיון נפש. פס"ד : פסק דין. פ"פ : פתחון פה.
 פ"ק : פרק קמא ; פורים קטן ; פרט קטן. פ"ר"א :
 פרקי רבי אליעזר. פרד"ס : פשט, רמז, דרוש, סוד.

צ

צ"א"ל : צריך אתה לדעת. צ"ג : ציון ג' ; צום גדליה.
 צ"ד : ציון ד' וכדומה. צח"מ : צומח, חי, מדבר.
 צ"ל : צריך לומר ; צריך להיות. צ"ע : צריך עיון.
 צעב"ח : צער בעלי חיים. צע"ג : צריך עיון גדול.

ק

ק' : קדוש ; קמא ; קהל ; קטן. ק"א : קונטרס
 אחרון. קב"ה : קודשא בריך הוא. קבו"ש : קודשא
 בריך הוא ושכינתיה. קה"מ : קריאת המגילה. קה"ק :
 קדש הקדשים. קה"ת : קריאת התורה. ק"ו : קל
 וחומר. קו"ח : קל וחומר. קוש"י : קוצו של יוד.
 קכ"ד : קדם כל דבר. קלי' : קליפות. קמ"ל : קא
 משמע לו. ק"פ : קרבן פסח. ק"ק : קדש קדשים ;
 קדשים קלים. קק"ק : קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש :
 קריאת שמע ; קבלת שבת.

ר

ר"א : רבי אבא ; רבי אלעזר. ראב"ד : ראש בית

תפלה קודם הלמוד מהאר"י זיע"א

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים והסליחות מודים
אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחיה
שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק
בסודות תורהך הקדושה מה אנו ומה חיינו אשר עשית
עמנו חסד גדול כזה, על כן אנחנו מסילים תחנונינו לפניך
שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו
מבדילים ביננו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו
ואלהי אבותינו שתכונן את לבבינו ליראתך ולאהבתך
ותקשיב אזניך לדברינו אלה ותפתח לבבנו הערל בסודות
תורתך ויהיה למחינו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח
נחוח ותאציל עלינו אור מקוד נשמתנו בכל בחינתנו
ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית
דבריך אלה בעולם וזכותם זכות אבותם וזכות תורתם
ותמימותם וקדושתם יעמוד לנו לבל נכשל בדברים אלו
ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים כמאמר נעים
זמירת ישראל: „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך“. כי ה'
יתן חכמה מסיו דעת ותבונה. „יהיו לרצון אמרי פי והגיון
לבי לפניך ה' צורי וגואלי“.

פרשת תרומה

(א) וידבר יי אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו'. רבי חייא פתח, (ב) כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו, כמה חביבין ישראל קמי קב"ה, דאתרעי בהו, ובעא לאתדבקא בהו, ולא תקשרא עמהון. ועבד להון עמא יחידי בעלמא, דכתיב (ג) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ, ואינון אתרעו ביה, א ואתקשרן ביה. הה"ד, כי יעקב בחר לו יה. (וכתיב ד) * כי חלק יי עמו. ויהב לשאר עמין שולטנין רברבן ממנן עלייהו, והוא נטיל לחולקיה ב ישראל.

(ב) ר"ש פתח, (ה) מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות. מי זאת, רזא ג דתרין עלמין מתחברן כחדא, ודא הוא עולם ועולם. מ"י: הא אוקימנא דרגא עלאה לעילא, שירותא דקיימא בשאלתא, ואקרי מ"י, כד"א (ו) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. זא"ת: דרגא תתאה לתתא, עלמא תתאה. ותרוייהו, תרין עלמין בחבורא חדא, בקשורא חדא כחדא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(א) (שמות כה) ח"ב ככו. קכת. קלר: קלח: קמ: א ואחקשרו. ב מוסיף ישראל וזה ויקחו לי ישראל קמו. קמו. קצה. רעא. ח"ג קעט. רלו: ר"ז תניה (בתרומה לחלקי שאני עליהם לשר ולא לשרים פט: ב) (תהלים קלה) נח מו צ"ב. ג) (שמואל ב ז) שמות צב צ"ט. ד) (דברים לב) ב"א קצר צ"ה. ה) (שיר ו) וישלח כו צ"ו. ו) (ישעיה מ) הקסה"ז ז צ"ח.

מי זאת הנשקפה כמו שחר

הסולם

מאמר

(ב) ר"ש פתח מי וגו': ר' שמעון פתח. מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה וגו'. מי זאת, הוא סוד שני עולמות המתחברים יחד, זהו עולם ועולם. כלומר שזה שכתוב, מן העולם ועד העולם, שהם בינה ומלכות. מ"י, הרי העמדנו, שהיא מדרגה עליונה למעלה, ההתחלה העומדת לשאלה, ונקראת מ"י, שהיא בינה, כמש"א, שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. (כמ"ש לעיל בהקסה"ז דף ח' ד"ה לעילא) זאת, היא מדרגה תחתונה למטה

(א) וידבר וגו' ויקחו לי תרומה וגו': ר' חייא פתח כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו, כמה אהובים הם בני ישראל לפני הקב"ה, שרצה בהם, ורצה להתדבק בהם ולהתקשר עמהם, ועשה אותם עם יחיד בעולם. שכתוב, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, והם רצו בו ונתקשרו בו. ז"ש כי יעקב בחר לו יה, וכתוב, כי חלק ה' עמו. ונתן לשאר העמים שרים מושלים עליהם, והוא לקח לחלקו את ישראל.

(דפו"י דף קכ"ו ע"א * דף קכ"ו ע"ג)

(ג) הנשקפה: כד מתחברן תרווייהו כחדא. כמו שחר: כד בעייא שחרותא ה' לאנהרא ולבתר ואתנהיר ז' כסיהרא, כד ה' בטש בה נהירו דשמשא. ולבתר כשמשא, כד קיימא סיהרא בשלימו. איומה: תקיפא, ה' לאגנא על כלא. דהא כדין אית לה שלימו ותקיפו, למעבד חילא.

(ד) ונטלא חילא מעלמא עלאה, על ידא דיעקב שלימא, דחבר לון כחדא. חבר לון כחדא לעילא. וחבר לון כחדא לתתא. ומתמן נפקו, תריסר שבטין קדישין, כגוונא דלעילא. יעקב דהוה שלימ, אעיל רחימו בתרין עלמין, כמה דאוקימנא. שאר בני נשא כ' דעבדין כדין א' מגלין עריין לעילא ותתא, גרים דבבו בתרין עלמין, וגרים פרודא, הה"ד ז' ו' ואשה אל אחותה לא תקח לצרור, דאתעבידו מארי דבבו דא לדא.

(ה) ו' ואי תימא ח' ותקנא רחל באחותה. הכי הוא ודאי דהא עלמא תתאה, כל נ' תיאובתה לאו איהו, אלא בגין למיהוי כגוונא דעלמא עלאה, ולמירת

חלוסי גרסאות

ד הנשקפה כמו שחר מתחברן וליג כד. ה' לאנהרא. ו' אנהיר. ז' כסיהרא. ח' כניש. ט' על כלא לאגנא. י' חילין. כ' דלא עבדין. ל' ליג ואשה אל אחותה לא תקח. מ' וכי. נ' תיאובתיה; תיאובתהא.

מסורת הזוהר

ז' (ויקרא יח.) ח' (בראשית ל') ב"א קעח תק"ז קט ט"א ש"ג.
דוד אמת א' בראשית נד ע"א אחרי מות בפי עריות דף ע"ד ע"א.

מי זאת הנשקפה כמו שחר

שבטים קדושים כעין של מעלה. דהיינו כמו י"ב הבחינות שיש במלכות של מעלה. יעקב שהיה שלם הביא אהבה בשני העולמות כמו שהעמדנו שנשא שתי אחיות לאה ורחל שה"ס ב' עולמות בינה ומלכות, שאר בני אדם שעושים כזאת, הם מגלים עריות למעלה ולמטה, וגורמים שנאה בשני העולמות, וגורמים פרוד בין ז"א ולא ו בין ז"א ורחל, כי מחוזה ולמעלה הוא מדווג עם לאה ומחוזה ולמטה עם רחל. ז"ש ואשה אל אחותה לא תקח לצרור, שנעשו צרות ומלאות שנאה זו לזו.

(ה) ואי תימא ותקנא וגו': ואם תאמר, מהו הפירוש ותקנא רחל באחותה, אם הכתוב מדבר בשני העולמות, לאה ורחל, שהן בחינת בינה ומלכות שנכללו יחד, איזה קנאה יש כאן. ומשיב, כך הוא ודאי, כי עולם התחתון, רחל, כל חשקה אינה יותר אלא להיות כעין עולם העליון, לאה, שהיא בינה, ולרשת מקומה. במקום אחר, יש קנאת סופרים תרבה חכמה, (ב"ב כא.) וכאן יש גם כן קנאת סופרים, משום שיש ספר וספר, שהם אבא ואמא, שמהם נמשך החכמה, וע"כ ע"י קנאה באלו הסופרים, מרבים המשכת תחכמת אצלם.

הסולם

מאמר

למטה, היא עולם התחתון, דהיינו מלכות. ושתייהן, הן שתי עולמות בחבור אחד בקשר אחד ביחד. והוא ע"י עלית המלכות לבינה, שמשום זה השיגה המחזין דבינה, כמ"ש שם.

(ג) הנשקפה, כד מתחברן וכי': הנשקפה, היינו כאשר שתייהן מתחברות כאחת, המלכות, נשקפה כמו שחר, היינו כשהשחר רוצה להאיר, ואח"כ יפה כלבנה, המלכות מאירה כלבנה, שאור השמש שהוא ז"א מאיר בה. ואח"כ, ברח כחמה, כאור השמש, כשהלבנה עומדת במלואה, דהיינו בעת שהמלכות הוא פנים בפנים עם ז"א המכונה שמש. איומה כנגדלות, שהיא חוקה להגן על הכל, כי אז יש לה שלמות וגבורה לעשות חיל.

(ד) ונטלא חילא מעלמא וכי': ומקבלת המלכות כח, דהיינו מחזין, מעולם העליון, שהיא בינה, על ידי יעקב איש תם, שחבר אותם יחד, שע"י העלאת מ"ן העלה המלכות לבינה, ונתחברו זו בזו, חיבר אותן יחד למעלה, שהבינה קבלה צורת המלכות, וה"ס לאה, וחיבר אותן יחד למטה, שהמלכות קנתה צורת הבינה, וה"ס רחל, ומשם יצאו י"ב דמ"י דף קכ"ו ע"ב)

זוכתהא. בדוכתא אחרא קנאת סופרים אסגיאת חכמתא, והכא קנאת סופרין, בגין דאית ספר וספר, אסגיא משיכו * דחכמתא לגבייהו.

(ו) * ועכ"ד, * אפילו יעקב לא אשלים לגבייהו כדקא חזי. שאר בני עלמא, גרמין דבבו, וגרמין פרודא, ומגלין עריין דכלא, עריין דעילא ותתא. וברזא דא אית * רזא דעריין, עריין דאימא וברתא, וכלא ברזא חדא. מי זאת אתקרן אחתן, בגין דאינון באחוה וברחימו, ובחבורא דרעותא. ואקרן אמא וברתא. מאן דגלי ערייתהון, לית ליה חולקא לעלמא דאתי, ולית ליה חולקא במהימנותא.

(ז) ת"ח, כי יעקב בחר לו יה, רזא עלאה לעילא. כיון * דאשלים, ואקרי ישראל, כדין לסגלתו, נטיל כלא בכל סטרין, ונטיל לעילא ונטיל לתתא, ואשתלים בכלא.

(ח) א"ר שמעון, הא תנינן, דכד ברא קב"ה עלמא, גליף בגליפוי דרזי מהימנותא, * גו טהירין ברזין עלאין, וגליף לעילא וגליף לתתא, וכלא ברזא חדא, ברזא דגלופי דשמא קדישא ידו"ד, דשליט באתווי עילא ותתא. וברזא דא אשתכללו עלמין, עלמא עלאה ועלמא תתאה.

חלוסי גרסאות

ס מוסף דחכמתא עלאה. ע ועיד יעקב אשלים. פ ל"ג אמילו. צ ל"ג רזא דעריין. ק דאשתלים.

דרך אמת ב] בתוך אורות מסודות עליונות כמבואר.

מי זאת הנשקפה כמו שחר

הסולם

מאמר

חסדים, ולוקח למטה בישוסות, שהם מאירים חכמה. ונשלם בכל. הן בחכמה והן בחסדים.

מאמר כו ברא קב"ה עלמא

(ח) אמר רבי שמעון וכו': אר"ש, הרי למדנו, כשברא הקב"ה, שהיא בינה, עלמא. שהיא מלכות, חקק בחקיקותיו של סוד האמונה, שהיא המלכות, תוך האורות שהם סוד העליונים, כלומר, שהקב"ה, שהוא בינה, העלה אליו האמונה, שהיא המלכות, וחקק עם חקיקות האמונה בתוך האורות של עצמו העליונים, שמתוך זה יצאה בינה ותו"ם של הבינה וירדה למדרגה שמתחתיה, ולא נשאר בבינה כי אם כתר וחכמה דכלים באורות דרוח נפש, שזה נבחן כמו חקיקה באורות שלו. וחקק למעלה, בבינה, וחקק למטה, במלכות, דהיינו שאח"כ קבלה גם המלכות אותה החקיקה האמורה שנעשתה בבינה. והכל בסוד אחד, שחקיקת המלכות היתה בצורה אחת עם חקיקת הבינה, בסוד החקיקות של שם הקדוש הויה, השולט באותיותיו למעלה ולמטה

(ו) ועכ"ד אפילו יעקב וכו': ועם כל זה אפילו יעקב לא השלים להם כראוי, אר בני העולם, גורמים שנאה וגורמים פרוד ומגלים עריות שלמעלה ושלמטה. כי בסוד זה יש סוד העריות, דהיינו עריות דאמא וברתא, שהן בינה ומלכות, והכל, הן ב' אחיות והן אשה ובתה הוא סוד אחד, כי מי זאת נקראות אחיות, משום שהן באחוה ובאהבה ובחבור של הרצון. ונקראות גם כן אם ובת, משום שבינה נקראת אם והמלכות בתה, מי שמגלה ערותן, דהיינו הדינים שבהן, אין לו חלק לעולם הבא, שהוא בינה, ואין לו חלק באמונה, שהיא המלכות.

(ז) ת"ח כי יעקב וגו': בוא וראה, כי יעקב בחר לו יה, הוא סוד עליון למעלה, שנתדבק למעלה באו"א באור החסדים שבהם, הנקראים יח. כיון שהשלים הכל ונקרא ישראל, אז לסגולתו, שהיא המלכות הנקראת סגולה, שאז לוקח הכל בכל הצדדים, בימין ושמאל, ולוקח למעלה, באו"א, המאירים דסויי דף קצו ע"ב

(ט) עלמא עלאה אשתכלל ברזא דאת דא, נקודה ר עלאה קומאה, דנפקא מגו דסתים וגניז דלא ידיע, ולא קיימא למנדע, ולא אתיידע כלל, סליקו דרזא דאין סוף, ומגו סתימו דא, נהיר נהירו חד ם דקיק ן וסתים, כליל בגויה כללא דכל נהורין. ובההוא נהירו סתים, ג בטש ביה מאן דלא בטש. נהיר ביה מאן דלא נהיר. וכדין, אפיק חד נהירו, דאיהו עדונא * לעדונא, לאשתעשעא, לאתגנזא נהירו דקיק, וסתים בגו ההוא נהירו.
 (י) וההוא נהירו דאיהו עדונא לעדונא, סתים, ב אתקיימו ואשתכללו ביה שית רשימין, דלא ידיעו, בר לההוא נהורא דקיק כד עאל לאתגנזא, עדונא בעדונא נהיר בנהירו.
 (יא) והאי נהירו דנפק מגו נהירו דקיק איהו דחילא ואמתני ותקיפא

חלופי גרסאות

ר קומאה עלאה. ם מוסיף נהיר ודקיק, נהירו דקיק. ת סתים. א ליג לעדונא. ב אתרקי דרך אמת ג] הכה והוא רמז אל תוקף הזריחה סהתנוצצות אור עליון.

כד ברא קביה עלמא

הסולם

מאמר

לראש א"א ונעשתה לחכמה, נקראת ג"כ עדן, כי מקבלת מעדן שבראש דא"א, וע"כ נקראת עדון לעדון. והיא להשתעשע, ולגנח אור הדק, דהיינו אור החסדים דא"א, שהוא נסתם בתוך אור ההוא. (כמיש שם בהקסתיז י"ז ד"ה קיימא) דהיינו שאור החסדים דא"א, נסתם בעת יציאת החכמה הזו, וה"ס ישו"ת.
 (י) ותהוא נהירו דאיהו וכר: ואור הזה שהוא עדון לעדון, הסתום מחמת חסרון החסדים, נתקיימו ונשתכללו בו, ע"י קו האמצעי, שש רשימות, שהם ו"ק דחכמה, שאינם ידועים, כלומר שאינם מתגלים להאיר, חוץ בעת שאור הדק ההוא דא"א נכנס להגנו, שאו, העדון לעדון מאיר בהארתו.
 פירוש, כי אין הארת החכמה מאירה אלא על נקודת השורק בעת נסיעת ג' הנקודות, חולם שורק וחירק, בזה אחר זה, (כנ"ל בשלח ל"ט ד"ה ג') ובשעה שמאירה נקודת השורק, נסתם אור החסדים דא"א, (כמיש לעיל בראשית א' י"ג ד"ה ותדע, וע"י בהקדמת ספר הזהר דף י"ז ד"ה קיימא) נמצא, שאין העידון לעידון מאיר, אלא בעת גניזת אור הדק, שהוא אור החסדים דא"א.
 (יא) והאי נהירו דנפק וכר: ואור הזה היוצא לתחתונים, מתוך אור הדק, הוא גורא האיום ותקיף ביותר, והוא מטעם שבאור

ולמטה, דהיינו בבניה ומלכות, שהם ה' ראשונה וה' אחרונה של הוי"ה, ששתיהן בצורה אחת שהיא ה', ובסוד הזה נשתכללו העולמות, עולם העליון, שהוא בינה, ועולם התחתון, שהוא מלכות.
 (ט) עלמא עלאה אשתכלל וכר: עולם העליון נשתכלל בסוד אות ה' דהוי"ה, שהוא כוללת א"א וא"א, והיינו נקודה העליונה הראשונה, שהוא א"א, (כנ"ל בראשית א' דף ה' ד"ה עד דמגו ע"ש) היוצא מתוך הסתום וגנו שאינו ידוע, ואינו עומד לדעת, ולא נודע כלל, העליה שלו היא בסוד אין סוף, שהוא פרצוף עתיק, ומתוך סתימה זו, מא"א, מאיר אור אחד דק וסתום, שהוא א"א עלאין, שיש בהם ב' בחינות יסודות, (א) שביל דק, (ב) ארח פתום, (כנ"ל בראשית א' אות שיח) כולל בתוכו הכלל של כל האורות, ובתוך ארח סתום זה שבא"א, שה"ס המפתחא (כמיש שם) בטש בו מי שלא בטש, בתחילה בהיותו בא"א עלאין, ועתה בטש בו ופתח הסתימה שבו, דהיינו שהוריד ה' מאויר דארח סתום וחרר ונעשה אור, והאיר בו מי שלא האיר, כלומר אע"פ שהאיר בו, מימ לא האיר, מחמת חסרון החסדים, (כמיש לעיל בהקדמת ספר הזהר דף י"ז ד"ה קיימא) הא ורציא אור אתר, שהוא עדון לעדון, דהיינו זוכמה לחכמה, כי עדן ה"ס חכמה דא"א שנסתמה, וחכמה זו, שה"ס בינה שחזרה (דמרי דף ק"ו ע"ב)

יתירא, ואתפשט, האי ואתעביד עלמא חדא, דנהיר לכל עלמין. עלמא סתימא דלא ידיע כלל, ובגויה דיירין שית רבוא אלף, דאינון דיירין וחילין ומשיריין עלאין.

(ב) וכיון דאפיק לון ואשתכללו כחדא כדין - איהו חבורא חדא. ואינון רזא דאת וי"ו, דאתחבר בההוא עלמא סתימא, ד וכדין ה כתיב, ט כי יעקב בחר לו יה. כד נפיק ו וי"ו, ואשכלל מגו י"ה, ז כדין ישראל לסגלתו. (ג) שאר בני עלמא, לא אתייהיב לון רשו לסלקא הכי, אלא לסגלתו, אתר דנטיל וכניש כלא. ודא איהו דרגא לתתא, ומגו דא, נטלין לעילא, בסתימו ח דרעו, אבל לא באתגליא, כמה דנטיל יעקב, הה"ד ויקחו לי תרומה. ט

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט (תהלים קלה) גח מו צ"ב. ג הא. ד בדפו"י כתב כאן חסר. ה מוסיף איהו כתיב. ו ואיו; ו' (ד"א). ז ל"ג כדין. ח ל"ג דרעו. ט בדפו"י כתב ספר הבהיר השיך כאן עיין סוף הספר סימן ג'.

כד ברא קב"ה עלמא

הסולם

מאמר

דהיינו שנעשה אות ו' בפני עצמו עם אותם המוחין די"ה, ויש לו ג"ה, אז ישראל לסגלתו, שנקרא ישראל, ולא יעקב, ומתחבר למטה עם רחל שהיא המלכות שאז נקרא המלכות פגולה, וזה שכתוב ישראל לסגלתו. וז"ס הזווג של יעקב ורחל. (ג) שאר בני עלמא וכו': שאר בני העולם, חוץ מיעקב, לא ניתנה להם רשות לעלות כך אל הבינה להתדבק בי"ה כמו יעקב, אלא לסגולתו, בלבדה, שהיא המקום שמקבלת ואוספת הכל, וזו היא מדרגה שלמטה, דהיינו המלכות, ומתוך המלכות מקבלים הארת החסדים שלמעלה בבינה, שהיא בחינת לאה, בסתימת הרצון. אבל לא בגלוי כמו שלוקח יעקב, ז"ש ויקחו לי תרומה. פירוש, כי יעקב עלה ונתחבר בי"ה עצמו ומקבל משם הארת החסדים שבבינה, שה"ס זווג יעקב ולאה. וע"כ שאר בני העולם אסורים בשתי אחיות, שיש בהם משום גילוי ערוה, להיותם ממשיכים הארת הבינה, שהיא לאה, במקום מלכות שהיא רחל. אבל יעקב שעלה למעלה במקום בינה עצמה, הותר לו זאת, אפילו בחיי אחותה רחל. וז"ש ויקחו לי תרומה. דהיינו ששאר כל בני העולם, יקחו וירימו את המלכות, ולא ישאו שתי אחיות, כי אז יחללו אותה, בגילוי ערוה, דהיינו הדינין, והוא מטעם היותם בעצמם ממקום המלכות, שהיא מקום הדינים.

שבאור הדק הזה שממנו נתקנו או"א עלאין, נתקנה שם מלכות דמדת הזין הנקראת מנעולא, (כמ"ש לעיל בהקדמת ספר הזהר דף ע"ב ד"ה ומקדשי והוא מטעם המבואר בהקסמ"ז דף מ"ד ע"ב ד"ה וטעם ע"ש) ונתפשט אור הדק הזה ונעשה עולם אחד שהוא או"א עלאין, המאיר לכל העולמות. והוא עולם סתום שאינו ידוע כלל, כי הו' אינה יוצאת מאור שלהם, ובתוכו דרים ששה רבוא אלף, שהם דירים וצבאות ומחנות עליונות, פירוש, כי הם התפשטות מאורות חג"ת נה"י דעתיק המלוכש בתוכם, שספירותיו בסוד רבוא, ומחכמה סתימאה דא"א, שספירותיו בסוד אלפים בסוד ואלטף חכמה. וע"כ הם ששה רבוא אלף.

(ב) וכיון דאפיק לון וכו': וכיון שהי' הוציא אותם, דהיינו לב' פרצופין הנ"ל שהם או"א מאור הדק, וישסו"ת מאור העידון לעידון, כנ"ל, ונשתכללו יחד, אז הם חבור אחד י"ה שאו"א עלאין הם בסוד הו' הכוללת א"א ואו"א, וישסו"ת הם בסוד ח' הם סוד אות ו' שנתחברה בעולם ההוא הסתום, דהיינו בעידון לעידון הסתום, שהוא ישסו"ת, שה"ס ח' שבתוך הח' יש אות ו', וז' זו רומזת על יעקב, ואז כתוב, כי יעקב בחר לו יה שנתדבק בשם י"ה, הנ"ל. וז"ס הזווג יעקב ולאה, שאז מקבל האור שם מטה למעלה, ונבחן בבחינת וק, כשיוצא הו' ונשתכלל מתוך י"ה, (דפו"י דף קכ"ו ע"ב ע"א)

ויקחו

(ד) י ויקחו לי תרומה. רבי יהודה פתח, כ מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים כך נגד בני אדם. האי קרא הא אוקמוה ואתמר. אבל רזא דא, הא אוקמוה בוצינא קדישא, גו רזין עלאין.
 (טו) דרגא עלאה, דאיהו רזא דעלמא עלאה, אקרי מ"ה. דרגא תתאה, דאיהו רזא דעלמא תתאה, אקרי מ"ה. ותנינן, אל תקרי מ"ה אלא מאה, בגין דכל דרגין עלאין באשלמותהון הכא אינון.
 (טז) כ תו אמאי אקרי מ"ה. אלא אע"ג דמשיכו עלאה אתמשך, ל לא אתגליא עד דאשתלים הכא, דאיהו אתר סופא דכל דרגין, סופא דאמשכותא דכלא, וקיימא באתגליא. ואע"ג דאתגליא יתיר מכלא, קיימא כ לשאלא, מ"ה. מה חמית, מה ידעת, כד"א ז כי לא ראיתם כל תמונה.
 (יז) ובגין כך, מה, רב טובך, דא איהו יסודא דעלמא, דאקרי רב טוב. כד"א ח ורב טוב לבית ישראל בגין דהאי איהו רב טוב. אור קדמאה, אקרי נ טוב ס סתם, והכא כלילן דכר ונוקבא כחדא. אשר צפנת, דהאי אתגניז,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

י (כמות כה) לעיל אות א צ"א. כ (תהלים לא) י ל"ג הא. כ ותו. ל לאתגליא עד הכא אשתלים. ב"א רעס צ"ג. ל (דברים ד) בא ס צ"צ. ח (ישעיה סג) הקס"ו פס צ"ג. ס לשאלת. נ אור. ס סתים (ד"א).

הסולם

מאמר

מה רב טובך אשר צפנת

(כנ"ל בראשית א' דף ע"ו ד"ה ועוד) שהיא מקום הסוף של כל המדרגות, הסוף של המשכת הכל, ועומדת בגלוי, בהארת החכמה. ואע"פ שנתגלתה יותר מכולם, היא קימת לשאלה, מה, מה ראיית, מה ידעת. כשי"א כי לא ראייתם כל תמונה.
 (יז) ובגין כך מה וכי: ומשום זה כתוב, מה רב טובך, אשר מ"ה היא המלכות, רב טובך, הוא יסוד העולם, דהיינו יסוד דו"א, והוא נקרא רב טוב, כמשי"א, ורב טוב לבית ישראל. כי אור הראשון הכלול ביסוד, נקרא טוב סתם. וכאן כלולים זכר ונקבה, שגם הנקבה הנקראת מה, על שם שבה נגלה החכמה, גם היא כלולה כאן, שנאמר, מ"ה רב טובך וע"כ כתוב רב, כי רב, יורה על הארת החכמה, אשר צפנת, כי אור הזה נגנו, כמו שאור הראשון נגנו ונשמר לצדיקים. פעלת, היינו, כי כאן, במלכות, הנקראת מ"ה על שם התכללות הבינה בה, הוא אומנות הכל, אומנות של כל העולם, אומנות של גשמות ורוחות. כי אם לא היתה אומנות הזה של התכללות הבינה במלכות, לא

(ד) ויקחו לי תרומה: ר' יהודה פתח, מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים וגו'. מקרא זה העמידוהו ולמדנו, אבל סוד זה העמיד המאור הקדוש בתוך סודות העליונים.
 (טו) דרגא עלאה דאיהו וכי: מדרגה העליונה, שהיא סוד עולם העליון, דהיינו בינה, נקראת מ"ה. מדרגה תחתונה, שהיא סוד עולם התחתון שהוא מלכות, נקראת מ"ח. ולמדנו, כתוב, מה ה' אלקיך שואל מעמד, אל תקרי מ"ה, אלא מא"ה. ישום. שכל מדרגות עליונות בשלמותם, עהט חמשים, הם כאן במלכות. וע"כ נקראת מאה, פירוש, כי חמשים שלה, שהם כח"ב תו"מ שכל אחת כוללת עשר, וחמשים של בינה, הם מאה, וע"כ בינה נקראת מ"י שהם חמשים, והמלכות מ"ה, שהוא מאה, מפני שכוללת בתוכה גם החמשים דבינה.
 (טז) תו אמאי אקרי מ"ה וכי: עוד טעם למה נקראת המלכות מה, אלא אע"פ שהמשכה העליונה, של חכמה, נמשכת דרך מדרגות העליונות, בינה ח"א, אינה מתגלית עד שנשלמת כאן במלכות.
 10 (דטרי דף קכ"ו ע"א)

כגוונא דאור קדמאה, דאתגניז ואתטמר. פעלת: דהכא איהו אומנותא דכלא, אומנותא דכל עלמא, אומנותא דנשמתין ורוחין.

(יח) ברזא דא עביד קב"ה אומנותא דכל עלמא, ורזא דא א בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. ברזא דא אתעביד משכנא ואתבני, דאיהו בדיוקנא דעלמא דלעילא, ובדיוקנא דעלמא תתאה, הה"ד ויקחו לי תרומה. לי תרומה. תרין דרגין, דאינון חד, ע דמתחברן כחדא.

(יט) ויקחו לי תרומה וגו'. רבי שמעון ורבי אלעזר ור' אבא ור' יוסי, הוו יתבי יומא חד, תחות אילני, בבקעתא גבי ימא דגנוסר. אמר רבי שמעון, כמה יאה צלא דא, דחפיא עלן מגו אילני, ואנן צריכין לאעטרא האי אתר במלי דאורייתא.

(כ) פתח רבי שמעון ואמר, ו אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון. האי קרא הא אוקימנא ליה ואתמר, אבל אפריון, דא היכלא דלתתא, דאיהו כגוונא דהיכלא עלאה, וקודשא בריך הוא קרא ליה גנתא דעדן, דאיהו נטע ליה להנאתיה, וכסופא דיליה לאשתעשעא ביה גו אינון נשמתין דצדיקייא, דתמן כלהו קיימין ורשימין בגויה. אינון נשמתין דלית לון גופא בהאי עלמא, כלהו סלקין ומתעטרן תמן, ואית לון דוכתין למחמי, לאתענגא גו ענוגא עלאה דאקרי נעם יי. ותמן אתמליין מכל כסופין דנהרי דאפרסמונא דכיא. (כא) אפרסמון: דא היכלא עלאה טמירא גניזא. אפריון: דא היכלא

חלופי גרסאות

ע מתחברן. פ ליג ליה.

מסורת הנהר

(ג) (בראשית א) ב"א רסח צ"א. ט) (שמות כה) לעיל
אות א צ"א. ט) (שיר ג) ב"א רמב צ"א.

אפרסמון ואפריון

הסולם

מאמר

כמה נאה צל הזה, החופה עלינו מתוך האילנות, ואנו צדיכים לעטר מקום הזה בדברי תורה.

(כ) פתח ר' שמעון וכו': פר"ש ואמר, אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון. מקרא זה העמדנו ולמדנו. אבל אפריון, הוא היכל התחתון, מלכות, שהיא כעין היכל העליון שהוא בינה. והקבי"ה קרא אותו גן עדן, שנטע אותו להנאתו, והשתוקקותו היא להשתעשע בו עם נשמות הצדיקים, ששם עומדות כולן ורשומות בתוכו. אלו הנשמות שאין להן גוף בעולם הזה, עולות כולן ומתעטרות שם, ויש להן מקומות לראות, להתענג בעונג העליון הנקרא נועם ה', ושם מתמלאות מכל התענוגים של נהרי אפרסמון הטהור. (כא) אפרסמון דא היכלא וכו': אפרסמון, הוא היכל העליון המכוסה וגנת, שהוא

לא היו יוצאים שום מוחין בזו"ן וג' עילמות ב"ע (כנ"ל בראשית א' דף ז' ד"ה וכבר).

(יח) ברזא דא עביד וכו': בסוד הזה של התכללות הבינה במלכות, עשה הקב"ה אומנות של כל העולם כנ"ל, וז"ס בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, בסוד זה נעשה המשכן ונבנה, שהוא בצורת עולם שלמעלה שהוא בינה ובצורת עולם התחתון, שהוא מלכות, ז"ש ויקחו לי תרומה. לי תרומה, הן ב' מדרגות בינה ומלכות, שהן אחת, שמתחברים יחד.

מאמר אפרסמון ואפריון

(יט) ויקחו לי תרומה וגו': ר' שמעון ור' אלעזר ור' אבא ור' יוסי היו יושבים יום אחד תחת אילנות, בבקעה, אצל הים גינוסר, שהיא כנרת. אמר ר"ש, (דפו"י דף קכ"ז ע"א)

דלתתא, דלית ביה סמך, עד ז דאסתמיך מגו ה היכלא עלאה. ובגין כך את סמך איהו סתים בכל סטרוי, כגוונא דא ד את ס ס ת סתימא. (כב) מה בין האי להאי. אלא בשעתא דסתים א ואתגניז בגויה, גו נהורא עלאה לעילא, כדין איהי קיימא, בדיוקנא ג דאת סמך סתים בגויה, ואתגניז ביה, לסלקא לעילא. ובשעתא דהדרא ויתבא רביעא על בנין ד לתתא לינקא לון, כדין איהי קיימא ה בדיוקנא דאת ו ס רביעא סתימא לגו ארבע סטרין דעלמא.

(ג) ועל דא, דא איהו * ז אפרסמון, ודא הוא אפריון. ה ובאתר תרין אתוון ס"מ, קיימא ס י, ברזא כ דברית, דאיהו זמין לנטלא כלא, רזא דאינון מאה ברכאן, שתין וארבעין. שתין, לקבל שית סטרין, דנפקי ג מאת ס'. ארבעין, לקבל ד' סטרי עלמא, וכלא ס אשלימו למאה. ואת יו"ד, איהו אשלים לרזא דמאה, כגוונא דלעילא. וע"ד, דא אפרסמון, ודא אפריון.

חלופי גרסאות

ז דאתמשך. ק מוסיף היא היכלא. . ל"ג את. ש מ"ס. ת סתימאה. א ואתגליא ; זאתגלים (ד"א). ב נקודה ג דא. ד דלתתא. ה בתקונהא. ו ס. ז ל"ג אפרסמון. ח ובתר. ט מוסיף י אפרסמון. י רזא. כ מוסיף דברית דאתגניז בגויהו. ל מגו מ' (ד"א) ; פגו מ"ס. ט שלימו.

הסולם

אפרסמון ואפריון

מאמר

ארבע ספירות שכל אחת כלולה מעשר. נקראות באות ב' ד"פ עשר. וגם משום שהיא סתומה לד' רוחות העולם שהם חגת"ם. כלומר, מה שהיא נעשתה סתומה, היא משום שצריכה לתת מוחין לז"א, שהוא חגת"ם. ובשביל ד' רוחות אלו נסתמה. (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר).

שהוא בינה. אפריון, הוא היכל התחתון. מלכות, שאין בו סמך עד שנסמך מן היכל העליון. ומשום זה אות סמך סתומה מכל צדדיה כזה: פ היא אות סתומה.

(כב) מה בין האי וכו': מה בין זו לזו, בין אפרסמון לאפריון. אלא בשעה שנסתם ונגנז בתוכו, בתוך הבינה, אור העליון למעלה, דהיינו הג"ר דבינה שנתקנו לאו"א עלאי, שהי' עלתה באור ונסתם האור ונעשה לאו"ר. או היא עומדת בצורת אות פ שהאור סתום בתוכה, ונגנז בה עלות למעלה, ובשעה שחזרה וישבה רובצת על הבנים למטה לינק אותם, שהיא ו"ס תחתונות דבינה, שנתקנו לישו"ת, אז היא עומדת בצורת אות ב' הרבוצה והסתומה לארבע רוחות העולם, שהם חג"ת ומלכות, שחויג הם דרום צפון ותו"מ הם מזרח מערב.

(ג) ועל דא דא וכו': וע"כ זה הוא אפרסמון, וזה הוא אפריון, כי האפריון שהיא המלכות נתתקן כעין האפרסמון שהיא הבינה, והם בצורה אחת. ובמקום ב' האותיות פ' מ' שיש באפרסמון, עומדת י' באפריון, בסוד הברית, שהיא עתידה לקבל הכל, מן הפ' והב', שהוא סוד מאה ברכות. פ' ב' הן ששים וארבעים, ששים כנגד שש קצוות שיוצאות מן הפ', דהיינו חב"ד חג"ת עד החזה דבינה וקורא אותם ו"ק משום שהי' אינה יוצאת מאויר שלהם, והן כחג"ת נהי"י. ארבעים, כנגד ארבע רוחות העולם, שהם חויג תו"מ, דישו"ת, שהם נהי"מ דבינה שמחזה שלה ולמטה, וכולם משלימים למאה, ואת י' דאפריון היא ג"כ משלמת לסוד מאה, דהיינו י' ספירות שכל אחת כלולה מ' כעין פ' ב' של מעלה שבאפרסמון, שהיא הבינה. וע"כ זהו אפרסמון וזהו אפריון, שצורתם שוה. אינון

פירוש. הבינה מתחלקת לג"ר וו"ק אשר הג"ר שהן חב"ד, וכן הג"ר דגוף שהן חג"ת עד החזה, נתקנו לאו"א עלאי, ולהיותן ששה ספירות חב"ד חג"ת שכל אחת כלולה מעשר, נקראות באות פ' שש טעמים עשר. וגם משום שנסתם מהן אור החכמה, ומחזה ולמטה דבינה שהן ד' ספירות נהי"מ נתקנו לישו"ת, ולהיותם 12 (דפ"י דף קכ"ו ע"א * דף קכ"ו ע"ב)

כד) אינון נהרי נפקין מאפרסמון דא, ונשמתינ עלאינ, דלית לון גופא בהאי עלמא, ינקין מההוא נהירו דנפיק מאינון נ נהרי אפרסמונא דכיא, ד ומתענגי בענוגא ס דא עלאה, ט ונשמתינ דאית לון גופא בהאי עלמא, סלקין וינקין מההוא נהירו דאפריון דא, פ ונחתינ. ואלין יהבי ונטלי. יהבי ריחא, מאינון עובדין דכשראן, דמשתדלי בהו בהאי עלמא. ונטלי מההוא ריחא דאשתאר ביה ז בגנתא, כד"א ט) כריח שדה אשר ברכו יי, ק ריחא דאשתאר ביה בההוא חקלא. וכלהו קיימי בההיא גנתא, אלין מתענגי לעילא, ואלין מתענגי לתתא. כה) עשה לו המלך שלמה, עשה לו, ה לגרמיה. ואי תימא, הא נשמתינ דצדיקיא משתעשען ביה, ואת אמרת עשה לו. הכי הוא ודאי. בגין דהאי אפריון וכל אינון נשמתינ דצדיקיא, כלהו קיימי לאשתעשעא ר בהו קב"ה.

מסורת הוהר

ט) (בראשית כו) בא מג צ"ט.

דרך אמת ד] זך לך פא ע"א.
ה] בראשית כט ע"א.

חלופי גרסאות

נ ל"ג נהרי. ט דהי. ע מוסיף ונשמתינ דסלקין ונחתינ; דסלקין ואית. פ לא גרסינן ונחתינ ואלין.
צ ל"ג בגנתא. ק ל"ג מן ריחא עד וכלהו. ר קמי

הסולם

מאמר

אפרסמון ואפריון

אפרסמון, ואורותיה מכונים נהרי אפרסמון הטהור. והמלכות בעת שמקבלת מב' פרצופין הללו פ' ב' שבבינה, משגת במקומם י' שנכנסה באפרון שלה ונעשה אפריון. וגן העזן כולל הארות שתיהן שהנשמות שלא התלבשו בגוף בעוה"ז מקבלות מאפרסמון שבגן, ושיש להם גוף בעולם הזה מקבלות מאפריון שבגן. כה) עשה לו המלך שלמה: עשה לו, היינו לעצמו. ושואל, אם תאמר הרי הנשמות הצדיקים משתעשעים בו, ואתה אומר עשה לו, ומשיב, כך הוא ודאי, משום שאפריון הזה וכל אלו נשמות הצדיקים כולן עומדות כדי שהקב"ה ישתעשע עמהם ונמצא שעשה אותו לעצמו. המלך שלמה, הוא מלך שהשלום שלו, וזה הוא מלך העליון, דהיינו ז"א, המלך סתם, זה הוא מלך המשיח, שהוא המלכות. זה עולם הנוכר וזה עולם הנקבה. מעצי הלבנון, הס האילנות והנטיעות שעקר אותם הקב"ה ושתל אותם במקום אחר, דהיינו ז"ס דז"ן שהיו במקום המלכות דמדת הדין, ועקרם מעט, ושתלם במקום בינה, בסוד המלכות דמדת הרחמים. ואלו שש ספירות חג"ת נה"י של ז"ן, נקראים ארזי הלבנון, כמש"א, ארזי לבנון אשר נטע, ולא נבנה אפריון הזה ולא נשתכלל אלא בהם.

כד) אינון נהרין נפקין וכו': הם הנהרות יוצאים מאפרסמון זה, ונשמות עליונות שאין להן גוף בעולם הזה יונקות מאור הזה היוצא מאפרסמון הטהור, ומתענגות בעונג הזה העליון. והנשמות שיש להן גוף בעולם הזה, עולות ויונקות מן אפריון הזה ויורדות. ואלו נותנות ולוקחות, נותנות ריח מאלו מעשים טובים שהשתדלו בהם בעולם הזה, ולוקחות מריח ההוא שנשאר בגן, כש"א, כריח שדה אשר ברכו ה', דהיינו ריח שנשאר בשדה ההוא, וכולן עומדות בגן ההוא, אלו שאין להן גוף בעולם הזה מתענגות למעלה באפרסמון, שהיא בינה שבגן, ואלו שיש להן גוף בעולם הזה, מתענגות למטה באפריון, שהוא המלכות שבגן. פירוש, המלכות מחמת הדינים שבה היא מכונית אפר, ואפרון, שפירושו אפר שלנו, ומעת שעלתה המלכות לבינה, מכונית גם הבינה אפרון, ואז הבינה נחלקה לשנים, לגר שהם אר"א עלאין, והם סוד פ' כנגד שש ספירות חב"ד חג"ת שכל אחת כלולה מעשר ומחזה ולמטה נתקנה לפרצוף ישו"ת שכולל ד' ספירות נה"מ, והוא סוד פ', וכשב' פרצופים הללו פ' ב' מאירים בבינה, ונכנסו באפרון שלה, נעשתה לסוד

תרומה

המלך שלמה, מלכא דשלמא דיליה, ודא איהו ם מלכא עלאה ה המלך סתם, ם דא מלכא משיחא. דא עלמא דדכורא, ודא עלמא דנוקבא. מעצי הלבנון אינון אילנין נטיעון, דעקר לון קב"ה, ושתיל לון באתר אחרא, ואלין אקרונ ארזי לבנון, כד"א, ז ארזי לבנון אשר נטע. ולא אתבני האי אפריון, ולא אשתכלל אלא בהו.

כו) ג תו מעצי הלבנון, אלין שית יומין דבראשית ג דכל יומא ויומא, מסדר בהאי אפריון, סדורא דאתחזי ליה: סדורא קדמאה. ז אתנגיד מסטרא דימינא, אור קדמאה ה דאתגניז, ואתנטיל מסטרא דימינא, ועאל בהאי אפריון על ידא דיסודא חד, ועביד ביה שמושא. לבתר אפיק ההוא אפריון חד דיוקנא כגוונא דהאי אור, ודא הוא רזא דכתיב, (ק) יהי אור ויהי אור. כיון דאמר יהי אור, אמאי כתיב ויהי אור, לא אצטריך קרא למכתב, אלא ו ויהי כן, מהו ויהי אור. אלא, דההוא אור אפיק, אור אחרא דאתחזי ליה, ודא איהו יומא קדמאה, מאינון עצי הלבנון.

כז) סדורא תניינא: אתנגיד מסטרא דשמאלא, פרישו דמיא, ז בנגידו דאשא תקיפא, ואתנטיל מסטרא דשמאלא, ועאל בהאי אפריון, ועביד ביה שמושא, ואפריש בין מיין דבסטר ימינא, ובין אינון מיין ה דבסטר שמאלא. לבתר אפיק ההוא אפריון, חד דיוקנא, כגוונא דיליה. ודא איהו רזא דכתיב, (ר) בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע ויהי כן. ודא איהו יומא תניינא מאינון עצי הלבנון.

חלופי גרסאות

ש לעלמא; עלמא. ת מוסיף והא אוקמוה. א ודא. ב ל"ג תו. ג כל. ד ל"ג אתנגיד; אתנגיד. ה דאתנגיד. ו יהי וליג ויהי כן. ז אשא וליג בנגידו. ח ל"ג דבסטר שמאלא.

טעם האצילות פרק שטי.

מסורת הזהר

ז (תהלים קד) ב"א רמג צ"ב. ק) (בראשית א) ב"א מ צ"ו. ר) (שם) ב"א סו צ"א.

דרך אמת ו] שנמשך ונוטל מצד היסוד וכן הולך ומבאר מצד השמאל עד כלות פעולות כל ספירת הבנין אל האפריון ועיין מאמר זה בפרדס בשער

הסולם מעצי הלבנון אלין שית יומין דבראשית

הוציא אור אחר הראוי לו. וזה הוא יום הראשון מאלו עצי הלבנון.

כו) סדר השני: נמשך מצד שמאל דבינה הכדלת המים בהמשכת אש חזק, (כמ"ש לעיל בראשית א' דף נ"ו ד"ה כד) ונלקח מצד שמאל דז"א, ונכנס באפריון הזה ועושה בו שמוש, ומבדיל בין המים שמצד ימין, ובין אלו המים שמצד שמאל. לאחר כך הוציא האפריון צורה אחת כעין זו, ונבנה מדת הגבורה של האפריון. וזהו סוד, שכתוב, בין המים שמתחת לרקיע ובין המים אשר מעל הרקיע ויהי כן. וזהו יום השני מאלו עצי הלבנון.

סדר

מאמר

כו) תו. מעצי הלבנון: אלו הם ששה ימי בראשית, שכל יום ויום מסדר באפריון הזה סדר הראוי לו. כלומר שכל מדה ומדה מחגית נה"י דז"א, שנשלמו ע"י בינה מאציל חלק אחד בבנין המלכות שנקראת אפריון. סדר הראשון: נמשך מצד ימין, של הבינה, אור הראשון הגנוז ונלקח מצד ימין, של ז"א, ונכנס באפריון הזה על ידי יסוד אחד, ועושה בה שמוש. לאחר כך מוציא האפריון צורה אחת הראויה לאור הזה, שהוא מדת החסד של האפריון. וזהו סוד שכתוב, יהי אור ויהי אור, כיון שאמר יהי אור, למה כתוב, ויהי אור, שלא היה צריך לכתוב אלא, ויהי כן, מהו ויהי אור. אלא, שאור הזה (דפו"י דף קכ"ו ע"ב)

14

(כח) סדורא תליתאה: אתנגיד * מסטרא דאמצעיתא, ומסטרא דימינא, חד יומא תליתאה, דעביד שלמא בעלמא. ומתמן אתמשיכו איבין לכלא, ודא עביד שמושא בהאי אפריון, ואפיק זינא לזיניה. זינא לעובדין סגיאין, * זינא דאתחזי ליה, וכל דשאיין ועשבין ואילנין בכמה חילין. ואשתאר דיוקניה תמן, ואפיק זינא ההוא אפריון, כההוא גוונא ממש, ודא איהו יומא תליתאה, דאתכליל מבי סטרין, מאינון עצי הלבנון.

(כט) סדורא רביעאה: אתנגיד * ואתנהיר נהירו דשמשא, לאנהרא להאי אפריון, גו חשוך דלילה, ועאל ביה לאנהרא, ולא עביד ביה שמושא. עד יומא חמשאה, דאפיק האי אפריון ההוא שמושא דנהירו, דעאל ביה ביומא רביעאה, ואפיק ההוא אפריון בההוא גוונא ממש דההוא נהירו, * ודא איהו יומא רביעאה חד מאינון עצי הלבנון.

(ל) סדורא חמישאה: אתנגיד חד משיכו, דרחישו * דמיא, ועביד שמושא לאפקא ההוא נהירו, דסדורא דיומא רביעאה, ועביד בהאי אפריון שמושא, ואפיק זינין לזיניה, אינון דאתחזי כההוא גוונא ממש, והאי יומא שמש * ההוא שמושא, יתיר מכל שאר יומין. וכלא תליא עד יומא * שתיתאה, דאפיק * אפריון כל מה דהוה גניז ביה, דכתיב, * תוצא הארץ נפש חיה למינה וגו'. ודא איהו יומא חמישאה, חד מאינון עצי הלבנון.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

* מסטרא דשמאלא ול"ג מסטרא דאמצעיתא ומסטרא דימינא; מסטרא דימינא ומסטרא דשמאלא. * מוסיף דימינא ומסטרא דשמאלא. * ל"ג זינא. * ואנהיר. * ל"ג ודא איהו יומא רביעאה. * ל"ג ההוא. * ל"ב שתיתאה: שביעאה. * מוסיף האי אפריון.

הסולם מעצי הלבנון אלן שית יומין רבראשית

מאמר

נראה נחתקן בחינת הפנים שלה ושורשה שמחזה ולמטה, ואז הוציא האפריון את השמוש של ההארה שנכנס בה ביום הרביעי, והאפריון מוציא כעין אור ההוא ממש. ובוה נבנה מדת הנצח של האפריון. וזה הוא יום רביעי שהוא אחד מאלו עצי הלבנון.
(ל) סדורא חמישאה: נמשך המשכה אחת של השרצת המים, ועשה שמוש להוציא אור ההוא מסדר של יום רביעי, ועשה באפריון ההוא שמוש של יום חמישי, והוציא מינים למינו כמוהו ממש, ויום הזה, דעצי הלבנון שמש שמוש ההוא, יותר מבכל שאר הימים, כי הוא תקן את מדת ההוד שבאפריון בדינים המחוקקים של הבינה, והכל תלוי עד יום הששי, שאז הוציא האפריון כל מה שהיה גנוז בו, שכתוב, תוצא הארץ נפש חיה למינה. וזה הוא יום חמישי, יום אחד מאלו עצי הלבנון.

(כח) סדר השלישי: נמשך מצד האמצעי ומצד ימין, יום אחד שלישי, דהיינו מדת התפארת דז"א, שהוא קו האמצעי העושה שלום בעולם בין ב' הקוין ימין ושמאל, שמשם נמשכים פירות לכל, וזה עושה שמוש באפריון הזה, ומוציא מין למינה מין העושה מעשים רבים, כמין הראוי לו, דהיינו כל הדשאים והעשבים והאילנות בכמה כחות, ונשאר צורתו שמה, באפריון, ואפריון ההוא מוציא מין כעין זה ממש, שיצא מן קו האמצעי, ונבנה מדת התפארת של האפריון. וזה הוא יום השלישי הנכלל מב' הצדדים, ימין ושמאל, מאלו עצי הלבנון.

(כט) סדורא רביעאה: סדר הרביעי. נמשך והאיר אור השמש לאפריון הזה תוך החשך שלו ונכנס בו להאיר ואינו עושה בו שמוש, כלומר שבונה רק האחורים של האפריון, את החשך שלו, עד יום החמישי, 15 (דסריי דף קכ"ז ע"ב *) דף קכ"ח ע"א

לא) סדורא שתיתאה: דא איהו יומא, דאתקין כל האי אפריון, ולית ליה תקונא, ולית ליה תקפא, בר מהאי יומא, כד אתא האי יומא, אתתקן האי אפריון, בכמה רוחין, בכמה נשמתין, בכמה ז' פ עולימתן שפירן בחיזו. אינון דאתחזון למיתב בהיכלא דמלכא. אוף ז איהו פ אתתקן בשפירו כל שאר יומין דהוו בקדמיתא, ואתקין לון בתיאובתא חדא, ברעותא בחדוה, תקונא דלעילא ותתא.

לב) כדין אתקדש האי אפריון, בקדושין עלאין ואתעטר בעטרוי, עד דסליק בסליקו דעטרא דנייחא, ואקרי שמא עלאה, שמא קדישא, דאיהי שבת. נייחא דכלא, תיאובתא דכלא, דבקותא דכלא, דעילא ותתא כחדא. וכדין כתיב, ח אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון.

לג) אמר רבי שמעון, מאן דזכי בההוא אפריון, זכי בכלא, זכי למיתב בנייחא דצלא דקב"ה, כד"א, ר בצלו חמדתי וישבתי. והשתא ט דיתיבנא בצלא דנייחא ח דא, אית לן לאסתכלא דלא יתבינן אלא בצלא דקב"ה, גו ההוא אפריון. ואית לן א לאעטרא האי אתר, בעטרין עלאין, עד ב דיתערון אילני דההוא אפריון, למיתי עלן בצלא אחרא.

חלופי גרסאות

פ עולימן. צ הכי. ק אתקין; אתתקף. ר הכי ולמיתב. ש יתיבנא. ת דאית וליג דא. א לאתעטרא. ב דאתערו.

קצוות למטה מהעטרות והם מבוארים בפ' ויקהל ופקודי.

מסורת הזהר

(ת) (שיר ג) ב"א רמב צ"א. א) (שם ב) לך עב צ"א.

דרך אמת ז] נערוות יפות שהם היכלות וענף השט קצוות למטה מהעטרות והם מבוארים בפ' ויקהל ופקודי.

הסולם מעצי הלבנון אליון שית יומין דבראשית

לג) אמר רבי שמעון וכו': אר"ש. מי שזכה באפריון ההוא זכה הכל, זכה לשבת במנוחה בצל הקב"ה, כמש"א, בצלו חמדתי וישבתי. ועתה שאני יושב בצל מנוחה הזו, יש לנו להסתכל שאין אנו יושבים אלא בצל הקב"ה תוך אפריון ההוא. ויש לנו לעטר מקום הזה בעטרות עליונות, עך שיתעוררו האילנות של אפריון ההוא לבא אלינו בצל אחר.

פירוש. כי עתה מתוקן האפריון במלכות הממותקת בבינה, ונמצא הצל אינו של המלכות עצמה אלא של הבינה, וז"ש אית לן לאסתכלא דלא יתבינן אלא בצלא דקב"ה. דהיינו של עצי הלבנון כנ"ל, אבל בגמר התקון תתקן המלכות עצמה ולא תהיה צריכה למתוק הבינה, ואז נשב בצל המלכות עצמה. וז"ש עד דיתערון אילני דההוא אפריון למיתי עלן בצלא אחרא. דהיינו בגמר התקון, שנשב בצל אפוזין עצמו.

פתח

מאמר

לא) סדורא שתיתאה: סדר הששי זה הוא יום, שהתקין את כל האפריון הזה, ואין לו תקון ואין לו תוקף לאפריון. חוץ ע"י יום ההוא, שהוא יסוד דז"א. כי אין האפריון מקבל דבר מעליונים אלא ע"י יסוד דז"א. כשבא יום ההוא, התתקן האפריון, בכמה רוחות, בכמה נשמות, בכמה עלמות יפות מראה, שהם ז' היכלות המשמשות את המלכות. אלו הראויות לשבת בהיכל המלך. אף הוא, היסוד, נתתקן ביופי של כל הימים שהיו לפניו, כי היסוד כולל כל ה' הימים חג"ת נ"ה, והתקין אותם בהשתוקקות אחת, ברצון, בשמחה, בתקון שלמעלה ולמטה.

לב) כדין אתקדש האי וכו': או נתקדש אפריון הזה בקדושות עליונות, ונתעטר בעטרותיו, עד שעלה בעלית עטרת המנוחה, ונקרא שם עליון, שב קדוש, שהוא שבת. מנוחת הכל תאות הכל, דבקות הכל, שלמעלה ושלמטה יחד, ואז כתוב, אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון.

(דפו"י דף קכ"ח ע"א)

לד) פתח רבי שמעון: ברישא ואמר, ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו, לכו תקחו את תרומתי. ויקחו לי, האי מאן דבעי לאשתדלא במצוה, ולאשתדלא ביה בקב"ה, אצטריך דלא ישתדל ביה בריקנייא ובמגנא, ה אלא אצטריך ליה לבר נש לאשתדלא ביה כדקא יאות כפום חיליה. והא אוקימנא מלה דא בכמה, אתרי, יאות למיסב בר נש ההוא אשתדלותא דקב"ה. כד"א ב) איש כמתנת ידו וגר.

לה) ואי תימא, הא כתיב ו, לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב, ז דהא איהו ח במגנא, ואיהו אשתדלותא דקב"ה. אלא אשתדלותא דאורייתא, כל מאן דבעי זכי בה. אשתדלותא דקב"ה למנדע ליה, כל מאן דבעי ח זכי ביה, בלא אגרא כלל. אבל אשתדלותא דקב"ה דקיימא בעובדא. אסיר לנטלא ליה למגנא ובריקנייא, בגין דלא זכי בההוא עובדא כלל, לאמשכא עליה רוחא דקודשא, אלא באגר שלים.

לו) בספרא דחרשי, דאוליף אשמדאי לשלמה מלכא, כל מאן דבעי לאשתדלא לאעברא מניה רוח מסאבא, כ ולאכפייא רוחא אחרא. ההוא עובדא דבעי לאשתדלא ביה, ל בעי למקני ליה באגר שלים, בכל מה דיבעון מניה, בין זעיר בין רב, בגין דרוח מסאבא, איהו ט אזדמן תדיר במגנא ובריקניא, ואזדבן בלא אגרא, ואניס לבני נשא למשרי עליהו, ומפתי לון לדיירא עמהון, נכמה פתיין, בכמה ארחין, סטי לון לשוואה דיוריה עמהון.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ג ואמר ברישא. ד מוסיף לכו דבעי. ה אבל. ו ל"ג אתרי. ז דהאי. ח מוסיף במגנא ואשתדלותא בלא כסף. ט ל"ג זכי ביה: י ל"ג דקב"ה. כ ולאכפייא. ל מוסיף בעי ליה. מ אורבן.

בא (דברים טז) ח"ב קכו. ח"ג קד. ג (ישעיה נה) בשלח צח צ"ח. ירך אמת ח בספר שבו כל מיני כשופים שלמד שלמה מהאשמיד.

ויקחו לי תרומה

הסולם

מאמר

שרוצה זכה בו בלא שכר כלל. אבל השתדלות הקב"ה העומדת במעשה, אסור לקחת אותו בחנם וריקם, משום שלא יזכה במעשה ההוא כלל להמשיך עליו רוח של הקדושה אלא בשכר שלם.

לו) בספרא דחרשי דאוליף וכו': בספרי כשפים, שלמד אשמדאי, מלך השדים, לשלמה המלך, כתוב, כל מי שרוצה להשתדל להעביר ממנו רוח הטומאה ולהכניע רוח האחר דס"א, מעשה ההוא שרוצה להשתדל בו, צריך לקנותו בשכר מלא, שיתן כל מה שמבקשים ממנו, בין מעט ובין רב. משום שרוח הטומאה הוא מזומן תמיד בחנם ובריק, ונמכר בלא תשלום, כי מכריח בני אדם שישרה עליהם ומסית אותם בכמה הסתות לדור עמהם. בכמה דרכים מטה אותם שיעשו משכנם עמו.

רוח

לד) פתח ר"ש ברישא וכו': פתח ר"ש בתחילה, ויקחו לי תרומה וגו': ויקחו לי. יורה, שמי שרוצה להשתדל במצוה ולהשתדל בהקב"ה, צריך שלא ישתדל בו ריקם ובחנם, אלא האדם צריך להשתדל בו כראוי לפי כחו. והעמדנו דבר זה בכמה מקומות, וכך יפה לאדם לקבל השתדלות ההוא של הקב"ה. כמש"א, איש כמתנת ידו כברכת ה' אלקיך אשר נתן לך.

לה) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר הרי כתוב, לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב. הרי שהוא בחנם, והוא השתדלות של הקב"ה. כי יין וחלב פירושו התורה שמכוננת כן, ומשיב אלא השתדלות התורה, כל מי שרוצה זכה בה. השתדלות של הקב"ה לדעת אותו, כל מי

(דברי ידף קכ"ח ע"א)

לז) ורוח קודשא לאו הכי, אלא באגר שלים, ובאשתדלותא רב סגי, ובאתדכאותא דגרמיה ובאתדכאותא ^ט דמשכניה, וברעותא דלביה ונפשיה. ולואי דיכיל למרווח ^ע ליה, ^פ דישוי מדוריה עמיה. ועכ"ד ^צ דיהך בארה מישר, ^ק דלא יסטי לימינא ולשמאלא, ואי לאו, מיד אסתלק מניה, ואתרחק מניה. ולא יכיל למרווח ליה כדבקדמיתא.

לח) ועל דא כתיב, ויקחו לי תרומה מאת כל איש, מההוא דאקרי איש, דאתגבר על יצריה. וכל מאן דאתגבר על יצריה, אקרי איש. אשר ידבנו לבו, מאי אשר ידבנו לבו. אלא. *) דיתרעי ביה ^ה קב"ה, כד"א ^ז לך אמר לבי. ^ח צור לבבי. ^ו וטוב לב. ^ז וייטב לבו. כלהו בקב"ה קאמר. אוף הכא אשר ידבנו לבו. מניה תקחו את תרומתי, דהא תמן אשתכח ולאן באתר אחרא.

לט) ומנא ידעינן דהא קב"ה אתרעי ^ט ביה, ושוי מדוריה ביה. כד חמינן דרעותא דההוא בר נש, ^ת למרדף ולאשתדלא אבתריה ^א דקב"ה בלביה ובנפשיה וברעותיה, ודאי תמן ידעינן דשריא ^ב ביה שכינתא. כדין בעינן למקני ההוא בר נש, בכסף ^ג שלים, ^ד לאתחברא בהדיה ^ה ולמילף מניה. ועל דא קדמאי הוו אמרי, וקנה לך חבר, באגר שלים בעי למקני ליה, בגין למזכי בשכינתא. עד הכא בעי למרדף בתר זכאה ולמקנה ליה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

נ ובאתתקנותא. ^ט דמשכיה. ^ע ל"ג ליה. ^פ די שוי. ^צ דיהא. ^ק לא; ולא. ^ר בקב"ה. ^ש בהו. ^ת מוסיף בחדוה [נ"א בחדא] ברעותא דלבא למרדף. ^א ל"ב דקב"ה. ^ב ל"ג ביה. ^ג מוסיף שלים ולאשתדלא; אבתריה. ^ד ולאתחברא. ^ה או למילף.

ד) (תהלים כז) ח"ב ריה. ה) (שם עג) כ"ב רכו צ"ב. ו) (משלי טו) וישב ^ס צ"ג. ז) (רות ג) משפטים קלט צת.

ויקחו לי תרומה

הסולם

מאמר

לבו. כולם נאמרו בהקב"ה, דהיינו הלב של הקב"ה, כלומר הרצון שלו. אף כאן אשר ידבנו לבו, הוא הלב של הקב"ה. ממנו, תקחו את תרומתי, כי שם נמצא הקב"ה, ששורה בו, ולא במקום אחר.

לט) ומנא ידעינן דהא וכו': ומאין אנו יודעים, כי הקב"ה רוצה בו ושם משכנו בתוכו, הוא, כשאנו רואים שרצון האדם הוא לרדוף ולהשתדל אחר הקב"ה בלבו ונפשו וברצונו, ודאי אנו יודעים ששם שורה השכינה. אז צריכים לקנות את אדם ההוא בכסף מלא, להתחבר עמו וללמוד ממנו. ועל זה אמרו הראשונים, וקנה לך חבר, בשכר מלא צריכים לקנותו, כדי לזכות בשכינה השורה בו. עד כה צריכים לרדוף אחר איש צדיק ולקנות אותו.

אוף

לז) ורוח קודשא לאו וכו': ורוח של הקדושה אינו כן אלא בשכר מלא ובהשתדלות גדולה ורבה, ובטהרת עצמו, ובטהרת משכנו, ובחפץ לבו ונפשו, וגם אז, לו שיוכל להרויח אותו שישים משכנו עמו. ועם כל זה, הוא צריך ללכת בדרך הישר, שלא לנסות לימין ולשמאל, ואם לא, הוא מסתלק ממנו מיד, ומתרחק ממנו, ולא יוכל עוד להרויח אותו כבתחילה.

לח) ועל דא כתיב וכו': ועל זה כתוב ויקחו לי תרומה מאת כל איש, היינו ממי שנקרא איש, שנתגבר על יצרו, שכל מי שמתגבר על יצרו נקרא איש. אשר ידבנו לבו, שואל, אשר ידבנו לבו, מהו אשר ידבנו לבו, ומשיב, אלא שירצה בו הקב"ה. כמש"א לך אמר לבי. צור לבבי, וטוב לב. וייטב לב (דברי דף קכ"ח ע"א *) דף קכ"ח ע"ב) 18

(מ) ואף הכי, ההווי זכאה בעי למרדף בתר חייבא, ולמקני ליה באגר שלים, בגין דיעבר מניה ההוא זוהמא, ויתכפיא, סטרא אחרא, ויעביד לנפשיה, בגין דיתחשב עליה, כאילו הוא ברא ליה. ודא איהו שבחא דיסתלק ביה יקרא דקב"ה, יתיר משבחא אחרא, ואסתלקותא ה דא יתיר מכלא. מאי טעמא. בגין דאיהו גרים לאכפיא סטרא אחרא, ולאסתלקא יקרא דקב"ה. ועל דא כתיב באהרן, (ח) ורבים השיב מעון. וכתיב (ט) בריתי היתה אתו.

(מא) תא חזק כל מאן דאחיד בידא דחייבא, ואשתדל ביה, למשבק ארחא בישא, איהו אסתלק בתלת סלוקין, מה דלא אסתלק הכי בר נש אחרא. גרים (ס) לאכפייא סטרא אחרא. וגרים דאסתלק קב"ה ביקריה. וגרים לקיימא כל עלמא בקיומיה. לעילא ותתא. ועל האי בר נש כתיב, בריתי היתה אתו החיים והשלום. וזכי למחמי בנין לבנוי, וזכי בהאי עלמא, וזכי לעלמא דאתי. כל מארי דינין, לא יכלין למידן ליה, בהאי עלמא ובעלמא דאתי. עאל כ בתריסר תרעי, ולית מאן דימחי בידיה. ועל דא כתיב, (י) גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך. הון ועשר בביתו וצדקתו עומדת לעד. זרח בחשך אור לישרים וגו'.

(מב) באדרא עלאה, קיימין תלת גוונים. ואינון להטיין גו שלהובא

מסורת הזהר

(ח) (מלאכי ב) ב"א רו צ"ג ז"ח מב ט"ב שליט ש"מ"ג. ו ליג אוף הכי. ז לסטר. ח ליג דא. ט ותב לגביה (שם) ח"א רנח: ז"ח מה ט"ב שליג. י (תהלים ט) תליסר; תלת סטרי. נ דאינון. קיב) ח"ג קה. קצא:

דרך אמת (ס) להכניע כח החיצונים תחת כח הקדושה. י [בחדר העליון.

מאמר

הסולם

(מ) אוף הכי האי זכאה וכו': אף כך, צדיק ההוא צריך לרדוף אחר הרשע ולקנותו בשכר מלא, כדי שיעביר ממנו זוהמא ההוא ולהכניע הסטרא אחרא, ויעשה אותו, כי נחשב לו כאלו הוא ברא אותו. וזה הוא שבת, שיתעלה בו כבוד הקב"ה, יותר משבח אחר, והתעלות הווי היא יתירה מכל. מהו הטעם. משום שהוא גרם להכניע הסטרא אחרא, ולהעלות כבוד הקב"ה. ועל זה כתוב באהרן, ורבים השיב מעון. וכתוב בריתי היתה אתו. (מא) תא חזי כל וכו': בוא וראה, כל מי שאוחזו ביד הרשע, והשתדל בו שיעזוב דרך הרע, הוא עולה בג' עליות, מה שלא עלה כך אדם אחר: גורם להכניע את הסטרא אחרא, וגורם שיתעלה הקב"ה בכבודו, וגורם לקיים כל העולם בקיומו למעלה ולמטה. ועל אדם זה כתוב, בריתי היתה אתו החיים והשלום. וזוכה לראות בנין לבנוי, וזוכה בעולם הזה, וזוכה לעולם הבא. כל בעלי הדין

(דפו"י דף קכ"ח ע"ב) 19

מסורת הזהר

(ח) (מלאכי ב) ב"א רו צ"ג ז"ח מב ט"ב שליט ש"מ"ג. ו ליג אוף הכי. ז לסטר. ח ליג דא. ט ותב לגביה (שם) ח"א רנח: ז"ח מה ט"ב שליג. י (תהלים ט) תליסר; תלת סטרי. נ דאינון. קיב) ח"ג קה. קצא:

דרך אמת (ס) להכניע כח החיצונים תחת כח הקדושה. י [בחדר העליון.

מאמר

הסולם

(מ) אוף הכי האי זכאה וכו': אף כך, צדיק ההוא צריך לרדוף אחר הרשע ולקנותו בשכר מלא, כדי שיעביר ממנו זוהמא ההוא ולהכניע הסטרא אחרא, ויעשה אותו, כי נחשב לו כאלו הוא ברא אותו. וזה הוא שבת, שיתעלה בו כבוד הקב"ה, יותר משבח אחר, והתעלות הווי היא יתירה מכל. מהו הטעם. משום שהוא גרם להכניע הסטרא אחרא, ולהעלות כבוד הקב"ה. ועל זה כתוב באהרן, ורבים השיב מעון. וכתוב בריתי היתה אתו. (מא) תא חזי כל וכו': בוא וראה, כל מי שאוחזו ביד הרשע, והשתדל בו שיעזוב דרך הרע, הוא עולה בג' עליות, מה שלא עלה כך אדם אחר: גורם להכניע את הסטרא אחרא, וגורם שיתעלה הקב"ה בכבודו, וגורם לקיים כל העולם בקיומו למעלה ולמטה. ועל אדם זה כתוב, בריתי היתה אתו החיים והשלום. וזוכה לראות בנין לבנוי, וזוכה בעולם הזה, וזוכה לעולם הבא. כל בעלי הדין

(דפו"י דף קכ"ח ע"ב) 19

חדא, ם וההוא שלהובא נפקא מסטרא דדרום דאיהו ימינא. ואינון גוונין מתפרשן לתלת סטרין. חד סליק לעילא. וחד נחית לתתא. וחד דאתחזי, וגנין בשעתא דשמשא נהיר.

מג) גוונא חדא ההוא דסליק לעילא, נפקא, וההוא גוונא איהו גוון חוור, יתיר מחוורו אחרא. ועאל בההוא שלהובא ואצטבע זעיר, ולא אצטבע, ם וקיימא ההוא גוון לעילא על רישא דההוא אדרא. ובשעתא דישראל עאלין לבי כנשתא זמצלן צלותהון, כד מטאן לגאל ישראל, וסמכין גאולה לתפלה, כדן האי גוון ם חוור, אסתלק על רישא דאדרא, ואתעביד ליה ם כתרא.

מד) וכרוזא נפיק ואמר, זכאין אתון עמא קדישא, דעבדי טוב קמיה דקב"ה, ורזא דא, ם והטוב בעיניך עשיתי, דסמיק גאולה לתפלה. בגין דהא

חלופי גרסאות

ס דההוא. ע וגוונא דההוא ; קדמא ההוא. ם ליג חוור.
צ מוסיף כתרא דקיימא.

מסורת הזהר

כ) (ישעיה לח) ויחי קבג צ"א.

תלת גוונין — גו שלהובא

וברצון, וכל האיברים כולם, דהיינו כל הספירות, מתחברים בחשק אחד אלו באלו, עליונים בהתחונים, וכל הנרות, דהיינו כל המדרגות, מאירים ומתלהטים, וכולם נמצאים בחבור אחד בצדיק הזה שנקרא טוב, כמשי"א, אמרו צדיק כי טוב וזה מחבר את כולם בחבור אחד. או הכל בלחש למעלה ולמטה, בנשיקין ורצון, והרבר נמצא בחבור של החדר. דהיינו בסוד החבוק.

פירוש. יש ב' מיני הארות של חר"ב תר"מ, שהם ג' קוין ומלכות המקבלתם : אחת, מבחינת ממטה למעלה והיא בחינת ספירת הנצח. ואחת, ממעלה למטה והיא בחינת ספירת ההוד. (כמ"ש בבראשית ב' דף ח' ד"ה דאמרו) וכן בזווג זו"ן, יש ג"כ שתי בחינות, א) נשיקין, הנהגים בג"ר, וחיבוק הנהג בו"ק. וב' מיני זוגים אלה מאירים רק ממטה למעלה והוא משום שמקבלים מהארת הנצח. ב) הוא זווג דיסודות, הנהג בסיום גה"י, והוא מאיר ממעלה למטה, משום שמקבלים מן הארת ההוד. וז"ס ג' חלקים שבתפלת שמונה עשרה : ג' ברכות ראשונות, וי"ב ברכות אמצעיות, הב"ד חג"ת, ובהן סוד החיבוק והנשיקין. ושתי זוגים אלו מקבלים מהארות הנצח, וע"כ אינם מאירים אלא ממטה למעלה, וג' ברכות אחרונות, שבהן זווג היסודות, מקבלות מהארות הוד, וע"כ מאיר ממעלה למטה, כמ"ש לפנינו.

כיון

הסולם

מאמר

י' ח' ד"ה ואמרו) ואחד שנראה, ונגנו בעת שהשמש מאיר, והיינו הארת החכמה שבתוך החסדים המושפע מהיסוד, שאינה מאירה אלא בלילה שהיא שליטת הנוקבא, ולא ביום שהוא שליטת ז"א.

מג) גוונא חרא ההוא וכ" : צבע אחד אותו העולה למעלה, שהוא נצח, יוצא, וצבע ההוא הוא צבע לבן, יותר מלבנונית אחרת, ונכנס בשלהבת ההיא ונצטבע מעט, שנכלל מדינים דשלהבת, אבל לא נצטבע, כלומר, שאינו ניכר בו שום צבע, שהוא דין, וצבע ההוא עומד למעלה על ראש החדר ההוא. דהיינו על ראש המלכות, ובשעה שישראל באים לביהכ"ס ומתפללים תפלתם, כשמגיעים לגאל ישראל, ומקריבים גאולה לתפלה, ואינם מפסיקים באמצע, שבזה גורמים שיסוד שנקרא גאולה יתקרב אל המלכות שנקראת תפלה, אז צבע ההוא הלבן, שהוא נצח, עולה על ראש החדר, שהוא מלכות, ונעשה לו כתר.

מד) וכרוזא נפיק ואמר וכ" : וכרוז יוצא, ואומר, אשריכם עם קדוש שעושים טוב, דהיינו שגורמים יחוד היסוד שנקרא טוב, לפני הקב"ה. וזה סוד, והטוב בעיניך עשיתי, שפירושו, שסמך גאולה לתפלה, משום שבשעה ההוא שמגיעים לתהלות לאל עליון, שאז עולה צבע ההוא, נצח, על ראש החדר, נתעורר צדיק הזה, שהוא יסוד דז"א, להתחבר במקום שצריך, באהבה בחביבות בשמחה

(דפו"י דף קכ"ח ע"ב)

בההיא שעתא דמטו לתהלות לאל עליון, דסליק האי גוון על רישא דההוא אדרא, אתער האי צדיק, לאתחברא באתר דאצטריך, ברחימו בחביבו בחדוה ברעותא. וכל שייפין כלהו, מתחברן בתיאובתא חדא אלין באלין, עלאין בתתאין, ובוצינין כלהו נהרין ומתלהטין, וכלהון קיימא בחבורא חדא בהאי צדיק דאקרי טוב, כד"א (ז) אמרו צדיק כי טוב, ודא מחבר לכלהו בחבורא חדא. כדין כלא בלחישו ר' עילא ותתא, בנשיקין דרעותא, וקיימא מלה ׀ בחבורא דבי אדרא.

מה) כיון דמטו לשים שלום, כדין עביד שמושא ההוא נהר דנפיק מעדן באדרא דא, וכדין ה' בעיין כלא לנפקא מקמי מלכא, ולא אצטריך בר נש, ולא אחרא, לאשתכחא תמן, ולא למשאל שאלתין, (ז) אלא אצטריך למנפל על אנפין. מ"ט. בגין דההיא שעתא שעתא דשמושא הוי, ובעי כל בר נש (ז) למכסף

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ק ל"ג דמטו לתהלות לאל עליון. ר עלאי ותאתי. ש בחביבו ; בחביבותא. ת בעו.

(ז) (שם ג) ב"א רסז צ"א.

דרך אמת (ז) להחבייש לפני אדוניו ית' ולומר תחנון בפילת אפיס.

חלת גזנין — גו שלהובא

הסולם

מאמר

הזה הוא קדושה ואין בו איסור. ולפיכך בעת הזווג, שצריכים לגילוי חכמה ממעלה למטה, מתגלה גוון הב' הנזכר, שהוא הוד, והוא מגלה החכמה שמה ע"י גילוי הדינים כמבואר. ונמצא שיש כאן ב' בחינות, (א) היא עצם החכמה המתגלה ממעלה למטה. (ב) היא גילוי הדינים, שנגרמו מחמת המשכת החכמה ממעלה למטה. והמתדבק בבחינה א', שרוצה להמשיך או להתפלל על קבלת הארת הזווג שבבחינה הא' נבחן כנמצא לפני המלך בעת הזווג, דהיינו שרוצה להמשיך משם הארת החכמה ממעלה למטה, שזהו איסור חמור כנ"ל, וז"ש: וכדין בעיין כלא לנפקא מקמי מלכא וכו' ולא למשאל שאלתין. מפני שאסור להמשיך החכמה ממעלה למטה, כמבואר. אלא שצריכים להתדבק בבחינה ב' הנ"ל, דהיינו בגילוי הדינים שנגרמו מחמת המשכת החכמה ממעלה למטה, שהתדבקות הזו נבחן כנופל על פניו, כי הפנים הי"ס חכמה, כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו, והדינים הללו המזהירים אותו שלא להמשיך חכמה, הם כמו מפילים את פניו, וז"ש: אלא אצטריך למנפל על אנפין, דהיינו להתדבק בדינים המפילים את פניו, שה"ס נפילת אפיס. וז"ש, מ"ט, בגין דההיא שעתא שעתא דשמושא הוי, שמתגלה או ב' בחינות הנ"ל, ובעי כל בר נש למכסף מקמי מאריה, ולחפוא אנפוי

מה) כיון דמטו לשים שלום וכו': כיון שמגיעים לשים שלום, שהוא ברכה אחרונה משמונה עשרה, ובחיי יסור, אז עושה שימוש נהר שהוא היוצא מעדן, שהוא יסוד, בחדר הנה, שהוא המלכות, ואז צריכים הכל לצאת מפני המלך, ואין אדם צריך, ולא אחר להמצא שם, ולא לשאול שאלות, אלא צריכים ליפול על הפנים, דהיינו לומר נפילת אפיס. מה הטעם, משום ששעה ההוא היא שעת השמוש, וצריך כל אדם להתבייש לפני אדונו, ולכסות פניו בבושה רבה ולהכליל עצמו בשמוש ההוא של הנפשות, שנכלל חדר הזה ממעלה וממטה בנפשות ורוחות, או צבע אחר, היורד למטה, דהיינו הוד קם ואוחז בסוף חדר הוה. ביאור הדברים. צריך שתדע, שכל המדובר כאן בענין נצח והוד, הוא בעיקר על גילוי החכמה שבהם, שבנצח מאידה ממטה למעלה ובהוד ממעלה למטה. ויש להבין איך אפשר שתמשך החכמה ממעלה למטה, והלא זה עון חמור, והוא חטא של עצה"ד כנודע. אמנם הענין הוא כי בהוד נמצא קיבוץ כל הדינים הקשים שנגרמו מחמת המשכת החכמה ממעלה למטה וכשהוד מגלה הדינים הללו מתגלה עמהם גם הגורם להם, דהיינו עצם המשכת החכמה ממעלה למטה שגדם לדינים הללו. ונמצא שעיקר הגילוי הוא לדינים, והחכמה נמשכת מאליה. שבאופן

מקמי מאריה, ך ולחפיא אנפוי בכסופא סגי, ולאכללא נפשיה בההוא שמושא
 דנפשין, דאתכליל ההוא אדרא מעילא ומתתא בנפשין ורוחין. כדין גוון אחרא,
 דנחית לתתא, ך קאים ואחיד בשפולי דהאי אדרא.

מו) וכרוזא נפיק ג וקארי ואמר, עלאין ותתאין אסהידו סהדותא, מאן
 איהו דעביד נפשאן זוכי לחייביא, ההוא ך דאתחזי לאעטרא ליה, בעטרא
 דמלכותא על רישיה, ההוא דאתחזי לאעלא השתא קמי מלכא ומטרוניתא, דהא
 מלכא ה ומטרוניתא שאלי עליה.

מוז) כדין ך אזדמן תרין סהדין, מאינון עיני יי דמשטטי בכל עלמא,
 ך וקיימין בתר ך פרגודא, ך וסהדן סהדותא ך דא, ואמרי, הא אנן סהדין על
 פלניא בר פלניא. דא איהו עביד נפשן לתתא, נפשאן דחייביא דהוו מסטרא

חלופי גרסאות

א ולכפיא. ב קאם ונחית. ג קארי. ד דעטרא ולא גרסינן דאתחזי לאעטרא ליה בעטרא. ה שאיל ולא
 גרסינן ומטרוניתא. ו אזדמנן. ז וקיימא. ח ואסהדין. ט ל"ג דא י דפריי כתב כאן וכאה חולקיה עד לטב
 שבסוף אות זה.
 דרך אמת [ז] מחיצת.

מאמר הסולם תלת גוהין — גו שלהובא

ממנה החכמה ממעלה למטה. ואחר שהתחתון
 העלה מ"ן וחיבר המלכות עם ז"א, או אין
 לרשעים עוד מה לינק מן המלכות. ורבים
 מהם חוזרים מחמת זה בתשובה ומתדבקים
 בו"ן. ונמצא שהצדיק הזה שהעלה מ"ן הוא
 שהחזירם בתשובה ע"י מעשיו. והמשיך להם
 נפשות דקדושה מזווג זו"ן.
 וזה אמרו, עלאין ותתאין אסהידו
 סהדותא, מאן איהו דעביד נפשאן זוכי
 לחייביא, דהיינו מי הוא שהעלה מ"ן בסוד
 מסך דחירק והחזיר את המלכות וחיברה עם
 ז"א, שע"י השיב הרשעים מעון והמשיך להם
 נפשות דקדושה. ההוא דאתחזי לאעטרא
 ליה בעטרא דמלכותא על רישיה, כי
 התחתון הגורם אורות לעליון זוכה בעצמו
 באותו שיעור שגרים לעליון, (כנ"ל בראשית
 א' אות שס"ג ע"ש) וכיון שע"י מ"ן שלו
 נתחברה המלכות עם ז"א וקבלה ג"ר, ע"כ
 זוכה גם הוא בג"ר, שה"ס עטרא דמלכותא
 על רישיה. וז"ש, ההוא דאתחזי לאעלא
 השתא קמי מלכא ומטרוניתא, כי כיון
 שהוא גרם הזווג דמלכא ומטרוניתא ע"כ ראוי
 להמצא שם. דהא מלכא ומטרוניתא שאלי
 עליה. שרוצים להשפיע לו כל מה שגרים
 להם.

אנפוי, שהאדם צריך להתביש מלהתדבק
 בבחינה הא' מהארת הזווג, כי אז יפגום בזווג
 המלך, כי אסור להמשיך החכמה ממעלה
 למטה, אלא יתדבק בבחינה הב', דהיינו
 בדינים המכסים את החכמה, וז"ש, ולחפיא
 אנפוי בכסופא סגי, ומבחינה זו יכלול את
 עצמו בזווג המלך, וז"ש, ולאכללא נפשיה
 כההיא שמושא וכו'.
 מו) וכרוזא נפיק וקארי וכו': וכרוז
 יוצא וקורא, ואומר, עליונים ותחתונים העידו
 עדות, מי הוא שעושה נפשות ומזכה את
 הרשעים, דהיינו שמחזירם למוטב, ההוא
 שראוי לעטור אותו בעטרת המלכות על ראשו,
 ההוא, שראוי לבא עתה לפני המלך והמלכה,
 כי המלך והמלכה שואלים עליו.
 ביאור הדברים. נודע, שז"א ומלכות הם
 בחינת קו ימין וקו שמאל, וכמו שקו שמאל
 דבינה אינו מתחבר עם קו הימין דבינה, זולת
 ע"י מסך דחירק, שמעלה קו האמצעי, שהוא
 ז"א, כן אין המלכות מתחברת עם ז"א זולת
 ע"י מסך דחירק שמעלה התחתון, הנעשה
 אליהם בבחינת קו אמצעי המיוחד אותם זה
 בזה, כמו שהארכנו בזה לעיל (בראשית ב' דף
 קנ"ב ד"ה ביאור עש"ה).

ומטרים שהתחתון מעלה מ"ן והמלכות
 היא בבחינת שמאל בלי ימין, אסור לינק
 ממנה, אבל הרשעים יונקים ממנה וממשיכים
 (דפו"י דף קכ"ט ע"א)

מוז) כדין אזדמן תרין וכו': אז מזדמנים
 ב' עדות, מאלו עיני ה' המשוטטות בכל
 העולם

אחרא. כדין אתיקר קב"ה בחדוה שלימתא זכאה חולקיה, דהא אבוי ידכר בגיניה לטב.

מח) ביה שעתא אודמן חד ממנא, דאיהו גזברא על דיוקנין דצדיקיא, ברזא דשמושא דאתוון, דאתקרי ברזא יהודי'עם, בכתרא דשמושא דשמא קדישא. ורמיו קב"ה כ לההוא ממנא, ואייתי דיוקניה : דההוא ב"נ דעביד נפשאן דחייביא וקאים כ ליה קמי מלכא ומטרוניתא.

מט) ואנא אסהדנא עלי שמיא וארעא דבההיא שעתא מסרין ליה , ההוא דיוקנא. דהא לית לך כל צדיקא כ בהאי עלמא, דלא חקיק דיוקניה לעילא, תחות ידא דההוא ממנא. ומסרין בידיה ע' מפתחן דכל גנוזא דמאריה בהו. כדין מלכא בריך לההוא דיוקנא, בכל ברכאן דברוך לאברהם, כד עבד נפשאן דחייביא.

נ) וקב"ה רמיו לד' משריין עלאין, ונטלין לההוא דיוקנא, ואזלין עמיה, ואיהו עאל לע' עלמין גניזין, דלא זכי בהו בר נש אחרא, כ בר אינון גניזין לאינון דעבדי נפשיהון דחייביא. ואלמלי הוו ידעי בני נשא, כמה תועלתא כ וזכו

חלופי גרסאות

כ וההוא ממנא אייתי. ל דב"נ ההוא. מ לה. נ לההוא. ס בעלמא האי. ע בד' דאינון. פ מוסיף וזכו גרמי לצדיקיא.

תלת גזנין — גו שלהובא

הסולם

מאמר

ו"ש. בכתרא דשמושא דשמא קדישא, כתרא, פירושו ספירה, והיינו ספירת הדעת העולה משמושא ד"ה, וע"כ נקרא יהודי'עם. מט) ואנא אסהדנא עלי : ואמר ר"ש, אני מעיד עלי שמים וארץ שבשעה ההיא מוסרים לו צורת צדיק ההיא כי אין לך צדיק בעולם הזה, שאין צורתו חקוקה למעלה תחת ידו של ממונה הזה. ומוסרים בידו של הצדיק, ע' מפתחות שכל אוצרות אדונו בהם, שה"ס ז"ס תחתונות דחכמה, או המלך מברך לצורת צדיק ההוא, בכל הברכות שברך את אברהם, כשעשה נפשות הרשעים. בסו"ה את הנפש אשר עשו בחרן.

העולם, דהיינו המלאכים המשגיחים על העולם, העומדים אחר הפרכת, ומעידים עדות זו, ואומרים, הרי אנחנו עדים על פלוני בן פלוני, זה הוא שעשה נפשות למטה, נפשות הרשעים שהיו בצד האחר. או נתיקר הקב"ה בשמחה שלמה, אשרי חלקו שגם אביו נזכר בשבילו לטובה. כי העידו פלוני בן פלוני.

מח) ביה שעתא אודמן וכו' : בה בשעה ג:דמן ממונה אחר, שהוא גזבר על צורות הצדיקים, בסוד שמוש אותיות, דהיינו זווג האותיות של השם, נקרא יהודי'עם שיש בו יה"ו מאותיות השם, והוא בסוד הכתר של זווג האותיות י"ה של השם הקדוש, שהוא דעת. ורומזו הקב"ה לממונה ההוא, ומביא צורת אדם ההוא שעשה נפשות הרשעים ומעמידו לפני המלך והמלכה, פירוש, המלאך ההוא נמשך מקו האמצעי, שהוא ו' דהויה המזווג ב' האותיות י"ה דהויה, ו"ש, ברזא דשמושא דאתוון דאתקרי ברזא יהודי'עם שיש בו ג' אותיות יה"ו, שיוורה על ה' המזווג י"ה, ויש בו די'עם, מלשון דעת, שהדעת היא ספירה העולה מזווג י"ה של השם הקדוש.

ג) וקב"ה רמיו לד' וכו' : והקב"ה רמז לד' מחנות מלאכים עליונים, ולוקחים צורה ההיא והולכים עמה, והוא נכנס לע' עולמות גנוזים, שלא זכה בהם אדם אחר זולתו כי אלו הגנוזים הם לאותם שעושים נפשות הרשעים, ואם בני אדם היו יודעים כמה תועלת וזכות זוכים בשבילם כשמוכים אותם בתשובה, היו הולכים אחריהם ורודפים אותם, כמי שרודף אחר החיים.

מסכנא

וזכאן בגינייהו ז' כד זכו להון. הוּ אולו אבתרייהו, ורדפי לון כמאן דרדיף בתר חיין.

(נא) [ח] מסכנא זכי לבני נשא בכמה טבאן, בכמה גניזין עלאין, ולא איהו כמאן דזכי בחייביא. מה בין האי להאי. אלא מאן דאשתדל בתר מסכנא, איהו אשלים [ק] חיין לנפשיה, וגרים ליה לאתקיימא, וזכי בגיניה, לכמה טבאן להווא עלמא. ומאן דאשתדל בתר חייביא, איהו אשלים יתיר. עביד לסטרא אחרא דאלהים אחרים דאתכפיא, ולא שלטא, ואעבר ליה משלטנותיה. עביד דאסתלק קב"ה על כורסי יקריה. עביד להווא חייבא, נפשא אחרא. זכאה חולקיה.

(גב) גוונא אחרא, דאתחזי ולא אתחזי, בשעתא דמטאן ישראל ה' לקדושה דסידרא, כדין האי גוונא דגניז, נפיק, בגין דהאי איהו קדושתא דקא מקדשי ישראל יתיר על מלאכי עלאי, דאינון חברים בהדייהו. והאי גוונא נהיר ואתחזי בשעתא דישראל [ט] מקדשי קדושתא דא, [ת] עד דמסיימי ישראל, בגין דלא ישגחון מלאכים עלאין, ויענישו לון לעילא, ולא יקטרגון עלייהו.

חלופי גרסאות

ז' ל"ג כד זכו להון. ק ל"ג חיין. ר לסדרא וקדושה; ל' לקדושה וסטרא. ט' מתקדשי ול"ג קדושתא דא. ת' דהא מסיימי [מסיימין] ישראל עד לא ישגחון.

דרך אמת [ח] צדקה לעני חזקה לבני אדם טובות הרבה מטא"כ כשנותנין לרשע כמבואר.

מאמר הסולם חלת גחנין — גו שלהובא

פירוש. ג' קדושות יש. א' קדושת יוצר. ב' קדושה דשמונה עשרה בחורת הש"ץ. ג' קדושה של ובא לציון. וב' קדושות הראשונות, אנו מקבלים על ידי שאנו משבחים למלאכים, ואנו נעשים חברים עמהם, ומקבלים הקדושה במקום המלאכים למעלה. ואנו מקבלים הארת החכמה שבהן, ממטה למעלה, כדאוי להיות. אבל קדושה הג' של ובא לציון, שהוא לאחר התפלה, אנו ממשיכים הקדושה למקומנו אנו למטה. דהיינו ממעלה למטה, שהוא לא על ידי התדבקות במלאכים, והיא יתירה עליהם, כי עתה אנו ממשיכים ממעלה למטה. וכיון שיש הארת החכמה בהארת הקדושה, שאסור להמשיכה ממעלה למטה. כי אז יענישו אותנו המלאכים ויקטרגו עלינו, ע"כ מאיר עלינו גוון הג' שהוא הארת היסוד, המאיר בחסדים שבתוכם גנוזה הארת החכמה ואינה נראית, שאין בזה איסור להמשיך למטה. וז"ש, כדן האי גוונא דגניז נפיק וכו', דלא ישגחון מלאכים עלאין ויענישו לון לעילא ולא יקטרגון עלייהו, כי כיון שאנו משמשים רק בגוון הג' שהוא הארת החסדים שביסוד, אין פחד מעונש ומקטרוג המלאכים, שאינם מקפידים רק על הארת החכמה הגלויה.

(נא) מסכנא זכי לבני וכו': עני מוכה בני אדם בכמה טובה בכמה אוצרות עליונים, והוא אינו כמי שזיכה את הרשעים. מה בין זה לזה. אלא מי שמשתדל ועושה צדקה עם העני, הוא משלים חיים לנפשו, וגורם לו להתקיים חזקה בשבילו כמה טובה בעולם ההוא. ומי שמשתדל אחר הרשעים להחזירם בתשובה, הוא משלים יותר, כי עושה לצד האחר דאלהים אחרים שיכנע ולא ישלוט, ומעביר אותו מממשלתו, עושה שהקב"ה מתעלה על כסא כבודו, עושה לאותו רשע גפש אחר, אשרי חלקו.

(גב) גוונא אחרא דאתחזי וכו': גוון האחר, דהיינו גוון הג' שנראה ואינו נראה בשעה שהשמש מאיר, (כנ"ל אות מ"ב) בשעה שישאל מגיעים לקדושה דסדרא, היינו לקדושה שבובא לציון גואל, אז גוון ההוא הג' דגניז, יוצא, משום שקדושה זו, היא קדושה שמקדשים ישראל יותר ממלאכים העליונים שהם חברים עמהם. וגוון ההוא מאיר ונראה, בשעה שישאל מקדשים קדושה זו עד שמסיימים אותה, כדי שלא ישגחון מלאכים העליונים ויענישו אותם למעלה, ולא יקטרגו עליהם.

(דס"י דף קכ"ט ע"א)

(נג) כדין כרוזא נפיק ואמר, עלאין ותתאין אציתו, מאן איהו גס רוחא במלי דאורייתא, מאן איהו דכל מלוי בגין למגבה במלי דאורייתא * בגין דתנינן, דבר נש בעי למהוי שפיל בהאי עלמא במלי דאורייתא, דהא לית גבהו באורייתא, אלא בעלמא דאתי.

(נד) בקדושתא דא, בעינן לאסתמרא, ולאגנוזא לה ביננא, בגין ב דנתקדש גו קדושה ברישא ובסופא. יתיר מאינון קדושן דאמרי בהדן מלאכי עלאי. קדושה דאנן ג מקדשי, בשבחא דאנן משבחן למלאכי עלאי, ובגין שבחא דא, שבקיין לן למעאל גו תרעי עלאי, ועל דא ד אנן אמרין קדושה דא * בלשון הקדש, ושבקין לן ברחימו, למיעל תרעין דלעילא, מגו דאנן משבחין לון בסדורא ה דלהון. ובגין כך, אנן נטלין קדושן יתיר, ועאלן תרעין עלאין. (נה) ואי תימא רמאותא היא. לאו הכי. אלא מלאכי עלאי אינון קדישין יתיר מינן, ואינון נטלי קדושתא יתיר, ואלמלא דאנן נטלין ומשכיין עלן קדושאן אלין, לא ניכול למהוי חברים בהדיהו, ויקרא דקב"ה לא ישתלים עילא ותתא

חלופי גרסאות

א דודאי תנינן. ב דיתקדש. ג מתקדשי. ד ליג אנן אמרין. ה דילן.

תלת גחנין — גו שלהובא

הסולם

מאמר

הקדושה שאנו מקדשים בשמונה עשרה, הוא. בשבח שאנו משבחים למלאכים העליונים שבשביל שבח הזה, עוזבים אותנו לבא בתוך שערים העליונים, ועל כן אנו אומרים קדושה זו בלשון הקדש, שהוא הלשון שנשתמשים בו מלאכי השרת, ועוזבים אותנו לבא באהבה בשערים שלמעלה משום שאנו משבחים אותם בסדר שלהם, דהיינו שאנו אומרים וקרא זה אל זה, ומשום זה אנו מקבלים קדושה גדולה ונכנסים בשערים העליונים.

(נה) ואי תימא רמאותא וכו': ואם תאמר שהוא רמאות, מה שאנו משבחים אותם, עאינו בלב שלם אלא כדי לקבל קדושה. אינו כן, אלא מלאכים העליונים הם קדושים יותר ממנו, והם מקבלים יותר קדושה, ואם לא שאנו לוקחים ומושכים עלינו קדושות אלו ע"י השבח שאנו משבחים אותם, לא יכולנו להיות עמהם חברים, וכבוד הקב"ה לא היה נשלם למעלה ולמטה בזמן אחד, כי לא יכולנו לקבל קדושה העליונה, וע"כ ע"י השבח שאנו משבחים אותם, אנו משתדלים להיות עמהם חברים, ויתעלה כבוד הקב"ה למעלה ולמטה בזמן אחד.

קדושה

(נג) כדין כרוזא נפיק וכו': או יוצא הכרוז ואומר, עליונים ותחתונים הקשיבו, מי הוא גס רוח בדברי תורה, מי הוא שכל דבריו אינם דק להתגאות בדברי תורה. משום שלמדנו, שהאדם צריך להיות שפל בעולם הזה בדברי תורה, כי אין גאות בתורה אלא לעולם הבא.

פירוש. כי גניזת החכמה בתוך החסדים הנעשה בהארץ היסוד כנ"ל, נבחן לעניויות ולשפלות, כי אור החכמה גבוה וחשוב הרבה מאור החסדים, וגילוי החכמה נבחן לגאות ולגדלות. וכיון שאנו מחויבים להמשיך הארץ הקדושה דק בגוון הג' שהיא גניזת החכמה בתוך החסדים, ע"כ יוצא הכרוז הנ"ל שאסור להתגאות בדברי תורה. אבל לעולם הבא, ששם מקובל החכמה ממטה למעלה, מותר להתגאות, דהיינו להמשיך גילוי החכמה. וז"ש, דהא לית גבהו באורייתא אלא בעלמא דאתי. ששם מקובלת החכמה ממטה למעלה.

(נד) בקדושתא דא בעינן וכו': בקדושה זו צריכים להשמד ולגנוז אותה בינינו כדי שנתקדש בקדושה בראש ובסוף, יותר מאלו הקדושות שאומרים עמנו מלאכים העליונים. 25 (דפו"י דף קכ"ט ע"א *) דף קכ"ט ע"ב

כזמנא חדא. ועל דא אנן משתדלין למהוי עמהון חברים, ויסתלק יקרא דקב"ה עילא ותתא בזמנא חדא.

(נו) קדושה די בסופא, אייהי תרגום, כמה דאוקימנא. ודא אפילו יחיד יכיל לומר : לה, אינון מלי דתרגום. אבל מלין דלשון הקדש דקדושה, לאו אינון אלא בעשרה, בגין דלשון הקדש שכינתא מתחברא בהדיה. ובכל קדושה דשכינתא אתיא, לאו איהו אלא בעשרה. דכתיב, (מ) ונקדשתי בתוך בני ישראל ו גר, בני ישראל אינון לשון הקדש ודאי, ולא שאר עמין דאית לון לישן אחרא. (נז) ואי תימא, הא קדושתא דקדיש, דאיהו תרגום, אמאי לאו איהו ביחיד. ת"ח, קדושתא דא, לאו איהו כשאר קדושאן ה דאינון משלשלין. אבל קדושתא דא, אייהי סלקא בכל סטרין, לעילא ותתא ובכל סטרי מהימנותא, ותברא מנעולין (ז) וגושפנקן דפרזלא, וקליפין בישין, ה לאסתלקא יקרא דקב"ה על כלא, ואנן בעינן למימר לה בלישנא דסטרא אחרא, ולא תבא בחילא תקיף, אמן יהא שמיה רבא מברך, בגין דיתבר חילא דסטרא אחרא, ויסתלק קב"ה ביקריה על כלא. וכד אתבר בקדושתא דא חילא דסטרא אחרא, קב"ה אסתלק ביקריה, ואדכר לבנוי, ואדכר לשמיה. ובגין דקב"ה אסתלק ביקריה בקדושתא דא, לאו איהו אלא בעשרה.

(נח) ובלישנא דא, על כרחיה דסטרא אחרא אתכפיא, ואתתבר תיליה,

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ו להו לאינון. ז לא גרסינן וגו' בני ישראל. ח דאנן. ט ודא איהו שבחא דאסתלק ביה יקרא דקב"ה יתיר משבחא אחרא ואסתלקותא דא יתיר מכלא מ"ט בגין דאיהו לאתכפיא ס"א ולאסתלקא. כל הקליפות כולם.

(ו) (ויקרא כב) ח"ב קג. רלא. ח"ג צג. ת"ז תס"ז צח :

דרך אמת (ז) חותמות של ברזל והם הקליפות שהם כחציצה של ברזל בינינו לבין אינו שבשמים ומעלת הקדיש הוא עלות שבחו יתברך למעלה ולשבר

תלת גזנין — גו שלהובא

הסולם

מאמר

וטבעות ברזל, וקליפות רעות, להתעלות כבוד הקב"ה על כל, ואנו צריכים לומר אותה בלשון של הסטרא אחרא, ולענות ככח גדול, אמן יהא שמיה רבא מברך, כדי שישבר כח הסטרא אחרא, והקב"ה יתעלה בכבודו על כל, וכשנשבר בקדושה זו הכח של הסטרא אחרא, הקב"ה מתעלה בכבודו, וזוכר את בניו, וזוכר את שמו, ומשום שהקב"ה מתעלה בכבודו בקדושה זו, אינה אלא בעשרה.

(נו) קדושה די בסופא וכו' : הקדושה שהיא בסוף, בובא לציון, היא תרגום, כמו שהעמדנו, וזה אפילו יחיד יכול לומר אותה מפני שהם דברי תרגום. אבל קדושה בדברי לשון הקודש, אינה אלא בעשרה, משום שלשון הקדש השכינה מתחברת עמו, ובכל קדושה שהשכינה באה אינה אלא בעשרה, שכתוב, ונקדשתי בתוך בני ישראל, וגו', בני ישראל הם בלשון הקודש ודאי, ולא שאר העמים שיש להם לשון אחר.

(נח) ובלישנא דא על וכו' : ובלשון הזה של תרגום, נכנעת הסטרא אחרא בהכרח, וגשבר כחה, ומתעלה כבוד הקב"ה, ומשבר מנעולים וטבעות ושרשרות חזקות, וקליפות רעות, והקב"ה זוכר את שמו ובניו, אשרי הם עם הקדוש, שהקב"ה נתן להם התורה הקדושה ליכות בה לעולם הבא.

(נז) ואי תימא הא וכו' : ואם תאמר, הרי קדושת הקדיש, שהוא תרגום, למה אינו ביחיד, ומשיב, בוא וראה, קדושה זו, דהיינו קדיש, אינה כשאר קדושות שהם משולשים, אבל קדושה זו היא עולה בכל הצדדים, למעלה ולמטה ובכל צדדי האמונה, ומשברת מנעולים (דפריי דף קכ"ט ע"ב)

ואסתלק יקרא דקב"ה, ותבר מנעולין וגושפנקן ושלשלאן תקיפין, וקליפין בישין, ואדכר קב"ה לשמיה ולבנוי. זכאין אינון עמא קדישא, דקב"ה יהב לן אורייתא קדישא, למזכי בה לעלמא דאתי.

(נט) אר"ש לחברייא, זכאין אתון לעלמא דאתי, וכיון דשרינן מלין דכתרא דמלכותא עלאה אימא אנא כ בגיניכו וקב"ה יהיב לכון אגרא בההוא עלמא. וההוא הבל דפומייכו, יסתלק לעילא, כאילו אתון מתערין מלין אלין.

(ס) פתח ואמר וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת. האי קרא איהו לסטרא עלאה, וואיהו לסטרא תתאה. איהו לסטרא עלאה, [ס] בסטרא דקדושה. ואיהו לסטרא תתאה, בסטרא אחרא. ת"ח, כד ברא קב"ה עלמא, שארי למברי מסטרא דכספא, דאיהו ימינא, בגין דההוא כספא הוה מלעילא. ובעובדא דמשכנא, דאיהו כגוונא דיליה, שארי מסטרא דשמאלא, ולבתר מסטרא דימינא. בגין דמשכנא מסטרא דשמאלא הוה, וע"ד שארי הכא מסטרא דשמאלא, והתם מסטרא דימינא, וזאת התרומה וגו'.

(סא) וכתוב ערב ובקר וצהרים וגו', האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל הכא צ עדן עדנין הוא דצלותא דכל יומא. וחברייא אתערו כ בהני תלת זמנין. ערב, דא היא אספקלריאה דלא נהרא. ובקר, דא היא אספקלריאה דנהרא. וצהרים, אתר ש דאתקרי חשך איהו, דאחיד בערב, וקיימא דא עם דא.

חלופי גר

מסורת הוהר

זי (שמות כה) ח"ב קלה. קמו. קמו. ח"ג מ: י לון. כ בגיניכו; בגייתיה. ל והבל דפומייכו וליג וההוא. מ ליג מן ואיהו עד בסטרא. נ לסטרא. ס לסטרא. ע ולבתר. פ כתיב. צ ליג עדן. ק בהדי. ר מוסיף וצהרים לאו האי אתר דאקרי חשך אלא [אתר איהו] דקיימא בין האי להאי אבל זמנא דצלותא דמנחה. ש דאקרי.

זהב וכסף ונחשת

הסולם

מאמר

הוא גבורה, ובחינת שמאל. ובמעשה המשכן, שהוא כעין המלכות, התחיל מצד שמאל, שהוא זהב, ואחר כך מצד ימין, שהוא כסף, משום שהמשכן מצד שמאל הוא, וע"כ מתחיל כאן מצד השמאל, מזהב, ושם בבריאית עולם מצד ימין, שנאמר וזאת התרומה וגו'.

(נט) אמר ר' שמעון לחבריא וכו': אר"ש לחברים, אשריכם לעולם הבא. וכיון שהתהלתי בדברי כתר מלכות העליונה, אני אומר עוד זרק בשבילכם, והקב"ה נותן לכם שכר בעולם ההוא, והבל ההוא של פיכם יעלה למעלה כאלו אתם אמרתם בעצמכם דברים אלו.

מאמר ערב ובקר וצהרים

מאמר זהב וכסף ונחשת

(סא) וכתוב ערב ובקר וצהרים וגו': מקרא זה העמדנו, ולמדנו. אבל כאן הוא זמן זמני התפלה, שבכל יום. והחברים העירו באלו ג' זמנים, אשר ערב, זהו המראה שאינה מאירה, דהיינו המלכות, ובקר, זהו מראה המאירה, שהוא ז"א. וצהרים, הוא מקום שנקרא חשך, דהיינו גבורה, שהוא אחו בערב, שהוא מלכות, ועומדים זה עם זה. כי השמאל נאחו במלכות.

(ס) וזאת התרומה וגו' זהב וכסף ונחשת: מקרא זה הוא לצד העליון והוא לצד התחתון, ומפרש, הוא לצד העליון היינו בצד הקדושה, כלומר בצד ימין, והוא לצד התחתון, היינו לצד האחר, דהיינו לצד שמאל. כי המשכן נבנה תחילה מצד שמאל, ואח"כ נתחבר בימין. בוא וראה, כשברא קב"ה את העולם התחיל לברוא מצד הכסף שהוא ימין, משום שכסף הוא למעלה מזהב, שכסף הוא חסד וימין, וזהב (דפויי דף קכ"ס ע"ב)

(סב) ומה דאתמר צהרים, דאיהו תוקפא דשמשא. לישנא מעליא נקט. והכי איהו ארחא, לבר נש אוכם, * קראן ליה חוור, ולישנא מעליא נקט, ולזמנין לחוור קראן ליה אוכם, דכתיב (ו) כי אשה כושית לקח (ז) הלא כבני כושיים אתם לי וגו'.

(סג) ערב דא, צלותא דערבית. ובגין דבערב דא אתערב ביה סטרא אחרא, דחשיך ת נהוריה, ושלטא בליליא, שוו ליה רשות, ולית ליה זמן קבע, אמורין * ופדרין ג מתאכלין בהאי זמנא, ומכאן אתזנו כמה חבילי טהירין, דנפקין ושלטין בליליא.

(סד) ואי תימא, אי הכי, הא תנינן, דכל אינון מארי סטרא אחרא דרוח מסאבא, לא שלטי בארעא קדישא, והא מתערי לון ישראל בהאי, ואסיר לאתערא לון לשריא על ארעא קדישא.

(סה) אלא בליליא, ההוא תננא סליק, ולא סליק כגוונא דקרבנא אחרא, דהוה (ע) סליק ג תננא בארעא מישר, והכא הוה סליק ההוא תננא לחד נוקבא דצפון, דתמן כל מדורין דרוחין בישין, וכיון דההוא תננא סליק ועקים ארעא לההוא סטרא כלהו הוו מתזנין וקיימין ועאלין בדוכתייהו, ולא הוו נפקין ושלטין בעלמא.

(סו) חד ממנא קיימא לההוא סטרא, ד על ההוא נוקבא דצפון, בכל אינון (ז) חבילי טהירין, ה סנגירי"א שמיה, ובשעתא דההוא תננא עקים ארעיה וסליק,

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

ת נהורא. א ופדרין. ב מתעכלין ; מתעכלין. ג תנניה. ד עאל. ה סניגורא ; סנגירא.

(א) (במדבר יב) ח"ג רז : (ז) (עמוס ט).

דרך אמת (ע) עולה עשנו. (ז) חיילות אורות שלוחי הדין המתפשטים בעולם.

ערב ובקר וצהרים

הסולם

מאמר

א"כ הרי למדנו, שכל אלו בעלי הסטרא אחרא של רוח הטומאה אינם שולטים בארץ הקדושה וישראל מתעוררים להם בזה, להבריחם, ואסור לעורר אותם לשרות על ארץ הקדושה.

(סה) אלא בליליא ההוא וכו' : ומשיב, אלא בלילה עולה עשן ההוא של אמורים ופדרים, ואינו עולה כמו עשן קרבן אהר, שהעשן היה עולה בדרך ישר, כי כאן היה עולה עשן ההוא, לנקב אחד שברוח צפון, ששם המדורים של רוחות רעות, וכיון שהעשן עולה ומעקם דרכו לצד ההוא, כולם היו נזונים ועומדים ונכנסים במקומם, ואינם יוצאים משם לשלוט בעולם.

(סו) חד ממנא קיימא וכו' : ממונה אחד נמצא לצד ההוא על נקב ההוא שבצפון על כל אלו גדודי הרוחות, ששמו סנגיריא, ובשעה שעשן

(סב) ומה דאתמר צהרים וכו' : ומה שלמדנו, שצהרים הוא תוקף השמש, לשון נאה לקח, כי כך הדרך שלאדם שחור קוראים לבן שלוקחים לשון נאה. ולפעמים ללבן קוראים שחור, שכתוב, כי אשה כושית לקח. הלא כבני כושיים אתם לי וגו'.

(סג) ערב דא צלותא וכו' : ערב, זה תפלת ערבית. ומשום שבערב זה נתערב הסטרא אחרא, שנחשך אורו ושולט בלילה, ע"כ עשו אותה רשות, ואין לה, לתפלת ערבית זמן קבוע, שהיא כנגד אמורין ופדרים, שנשתירו מן הקרבנות, שמתאכלים בזמן ההוא בכל הלילה, על המזבח, ומכאן נזונים כמה גדודי רוחות היוצאים ושולטים בלילה, כי מותרת הקרבנות נזונים החצונים.

(סד) ואי תימא אי וכו' : ואם תאמר,

28 (תו"י דף קכ"ט ע"ב *) דף ק"ל ע"א

האי ממנא ושתין אלף רבוא משריין אחרנין, כלהו מתעתדן לקבלא ליה, ולא תזנא מניה, וקיימין בההוא נוקבא, ועאלין בחד פתחא דאקרי קרי, ודא איהו רזא דכתיב, ו (ז) ואם תלכו עמי קרי ו וגו', וכתבי, והלכתי עמכם בחמת קרי, בההוא רוגזא דנפקי ז מפתחא דקרי.

(סז) ואלין אינון דמשטטי בליליא, ובשעתא דנשמתינ נפקין לסלקא, לאתחזאה לעילא, ח אינון נפקין, ט ומקטרגן לון, י ולא יכלין לסלקא כ ולא תחזאה לעילא, בר אינון חסידי קדישין ז עליונים, דאינון בקעין רקיעים ואוירים וסלקין. ואלין חבילי טהירין נפקין, ומודיעין מלין כדיבין לבני נשא, ואתחזיין ט לון בדיוקנין אחרנין, וחייכאן בהו, עד דאושדין זרעא, נ ואקרון מאריהון דקרי, בגין דאינון דנפקין מפתחא דקרי, גרמי לון.

(סח) ובשעתא ט דמתאכלי אמורין ו ופדרין, ההוא תננא הוי רוי לון, וזן לון, כפום יקרא דלהון הכי מזונא ו דלהון, מה דאתחזי לון. ובהאי, לא נפקן, ולא משטטי בארעא קדישא.

(סט) ערב: כד"א, (ק) וגם ערב רב עלה אתם, זכל ז אינון חבילי טהירין, אינון מתערבי בשולטנו דליליא. וע"ד לא שויהא חובא לצלותא דערבית, דלית מאן דיכיל לאתקנא לה כיעקב, דאיהו הוה ק מארי משכנא, ומתקן ליה כדקא יאות.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו ל"ג וגו' וכתבי ז מסטרא. ח אלין: ל"ג אינון. ט ומקטרגי י דלא. כ ל"ג ולא תחזאה לעילא. ז ל"ג עליונים. ט ליה. נ ואינון. ס דמתעכלי. ע סרדין. ו וידהו. צ אלין. ק מדכי.

ז (ויקרא כו) ויחי ח צ"ג. ק (שמות יב) וישלח מו צ"ו.

ערב ובקר וצהרים

הסולם

מאמו

ומצחקים בהם עד שמוציאים זרע, ונקראים בעלי הקרי, שמשום שהם יוצאים מפתח הנקרא קרי גרם להם שנקראים בעלי הקרי.

(סח) ובשעתא דמתאכלי אמורין וכו': ובשעה שנאכלים האמורים והפדדים על המזבח, עשן ההוא היה מרוה אותם ומזין אותם, כפי מעלתם כך המזון שלהם, לפי מה שראוי להם. ובוה, אינם יוצאים ואינם כשוטטים בארץ הקדושה.

(סט) ערב כד"א וגם וכו': ערב, הוא נקרא כך, כש"א וגם ערב רב עלה אתם. שפירושו תערובת, כי כל אלו גדודי הרוחות מתערבים בממשלת הלילה. וע"כ לא עשו הובה לתפלת ערבית, כי אין מי שיוכל לתקן אותה כמו יעקב, שהוא היה בעל המשכן שהוא המלכות, והיה מתקן אותה כדאוי.

ואע"ג

טעשן ההוא מעקם דרכו ועולה, ממונה הוה וששים רבוא אלף מחנות אחרים, כולם נועדים לקבלו ולהיות ניוון ממנו, ועומדים בנקב ההוא שבצפון, ונכנסים בפתח אחד שנקרא קרי, וזהו סוד שכתוב, ואם תלכו עמי קרי וגו', וכתוב והלכתי עמכם בחמת קרי. דהיינו ברונגו ההוא היוצא מפתח שנקרא קרי.

(סז) ואלין אינון דמשטטי וכו': ואלו הם המשוטטים בלילה, אם אינם ניוונים מעשן הנ"ל, ובשעה שהנשמות יוצאות מפתח להראות למעלה, הם יוצאים ומקטרגים אותם ואינן יכולות לעלות ולהראות למעלה. חוץ מאלו חסידים הקדושים העליונים שהם בוקעים רקיעים ואוירים ועולים. ואלו מחנות הרוחות יוצאים ומודיעים דברי שקר לבני אדם, ונראים להם בצורות אחדות של נקבות,

(דפו"י דף ק"ל ע"א) 29

ע) ואע"ג דאיהו רשו, צלותא דא איהו לאגנא עלן מגו פחד בלילות, מגו פחד ד דכמה סטרין ׀ דגיהנם, דהא בההיא שעתא טרדי לחייביא בגיהנם, על חד תדין מביממא. ובג"כ, מקדמי ישראל למימר והוא רחום, דאיהו ׀ בגין פחד דגיהנם. ובשבת דלא אשתכח פחד דינא דגיהנם, ולא דינא אחרא, אסיר לאתערא ליה, דאתחזי דהא לית רשו לשבת לאעברא דינא מעלמא.

עא) ׀ ופחד דקטרוגא דנשמתין, כד בעאן לסלקא לעילא, לאתחזאה קמי מאריהון. ובג"כ אנן מקדימים, שומר ׀ את עמו ישראל לעד אמן. פחד דכמה מזיקין וקטרוגין דמשתכחי בליליא, ואית לון רשו לנזקא, ׀ למאן דנפיק מתרע ביתיה לבר, ובג"כ אנן מקדימים, ושומר צאתנו ובואנו.

עב) ועל כל דא, מגו דחילו דכל דא, אנן מפקדינן גופין ׀ רוחין ונשמתין, למלכותא עלאה, די שולטנו דכלא בידהא. ועל דא צלותא דערבית, בכל ליליא וליילא. השתא דקרבנין ׀ ומדבחן לא אשתכחו, אנן עבדינן כל תקונין דאנן עבדין על רזא דנא.

עג) בפלגו ליליא, כד רוח צפון אתער, בטש בכל אינון מדורין דרוחין בישין, ותבר ׀ סטרא אחרא, ועאל ושאט לעילא ותתא, וכל אינון ׀ חבילי טהירין עיילין לדוכתייהו, ואתבר חילייהו ולא שלטין. וכדין קודשא ב"ה עאל לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן, והא אתמר.

חלופי גרסאות

ר דבכמה. ש פחד גיהנם. וו ל"ג בגין. א פחד. ב ל"ג את. ג מאן. ד ל"ג רוחין. ה ונכחן. ו ה"ג בהסלם. ז מוסיף חד סטרא; ח] חד טנרא תקימא.

דרך אמת צ' סלע חזק.

ערב ובקר וצהרים

הסולם

מאמר

שיוצא מפתח ביתו לחוץ, ומשום זה אנחנו מקדימים לומר, ושומר צאתנו ובואנו. עב) ועל כל דא וכו': ועל כל זה, מפחד מכל זה הנ"ל, אנו מפקידים הגופים והרוחות והנשמות למלכות העליונה שכל הממשלה בידיה. וע"כ תפלת ערבית היא בכל לילה וילילה. עתה שקרבנות ומזבחות אינם נמצאים, אנו עושים כל התקונים שאנו עושים, על סוד הזה. של עשן הקרבנות.

עג) בפלגו ליליא כד וכו': בחצות לילה כשנתעורר רוח צפון, שהוא קו השמאל, שבא אז על שלמותו, הוא מכה בכל אלו המדורים של רוחות רעות, ומשבר הסטרא אחרא. ונכנס משוטט למעלה ולמטה, וכל אלו גדודי הרוחות נכנסים למקומם, ונשבר כחם ואינם שולטים. ואז הקב"ה נכנס להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן. וכבר למדנו.

ע) ואע"ג דאיהו רשו וכו': ואע"פ שהיא רשות. תפלה זו היא להגן עלינו מן פחד בלילות מן פחד של כמה מיני גיהנם. כי בשעה היא מענישים הרשעים כפלים מביום. ומשום זה, מקדימים ישראל לומר והוא רחום, שהוא מפחד הגיהנם. ובשבת שאינו נמצא הפחד של דין הגיהנם ולא דין אחרא, אסור להעיר אותו, דהיינו לומר והוא רחום. כי נראה שאין רשות לשבת להעביר הדין מן העולם. עד שצדיקים לומר והוא רחום.

עא) ופחד דקטרוגא דנשמתין וכו': ויש פחד של קטרוג על הנשמות כשרוצים לעלות למעלה להראות לפני אדונם, ומשום זה אנו מקדימים לומר שומר את עמו ישראל לעד אמן. דהיינו מפחד כמה מזיקים וקטרוגים הנמצאים בלילה, ויש להם רשות להזיק למי (דפ"י דף ק"ל ע"א *) דף ק"ל ע"ב)

עד) כד אתי צפרא, נהורא דשרגא דשלטא בליליא, אתגניז מקמי נהורא דיממא, כדין בקר שלטא, ואתעבר שולטנו דערב, ז האי בקר, איהו בקר דאור קדמאה, האי בקר, אשלים טיבו לעלמין כלהו. מניה אתזנו עלאין ותתאין. האי אשקי לגנתא. האי איהו נטירו דכל עלמא.

עה) הכא רזא לידעי מדין, מאן דבעי למיפק לארחא, ק יקום בנגהא, וישגח באסתכלותא לפום שעתא, לסטר מזרח, ה ויחמי כחיזו דאתון ה דבטשי ברקיעא, דא סליק ודא נחית. ואלין אינון נציצו דאתון, ט דאתברון בהו שמיא וארעא.

עו) . אי איהו ידע ברזא דאינון אתון, דאינון רזא דשמא קדישא, דארבעין ותרין אתון, כ וידכר לון כדקא חזי, ברעותא דלבא. יחמי גו נהירו דנגהא דרקיעא שית יודין, תלת לסטר ימינא, ותלת לסטר שמאלא. ותלת ווין, דסלקין ונחתין ונציצי ברקיעא. ואינון אתון דברכת כהנים, וכדין יצלי כ צלותיה, ויפוק ס לארחא, ודאי שכינתא אקדימת עמיה, זכאה חולקיה.

עז) כד אתי האי בקר, עמודא חד נעיץ בסטר דרום, לגו מתיחו דרקיעא, דעל גבי גנתא. נ ברס מההוא עמודא, דאיהו נעיץ באמצעו דגנתא. ועמודא דא,

חלופי גרסאות

ז מוסף וכיין האי. ח ויחזי. ט דאתחכרון. י ל"ג אי. כ ידכר. ל צלותא. מ לארחה. נ ל"ג בר. ס ההוא ; דההוא.

דרך אמת ק] יעמוד בבקר בעת שמתחיל להאיר. ר] שטחים ומתנוצצים ברקיע שהם בולטים לחוק.

ערב ובקר וצהרים

הסולם

מאמו

העולות ויורדות ומתנוצצות ברקיע. והם האותיות של ברכת כהנים, שיש בהם ששה יודין דהיינו בראשי תיבות של הפסוקים, שהם יברכך הויה, יאר הויה, ישא הויה. וג' ווין של וישמרך, ויחונך וישם. והיודין מתחלקות לב' קוין ימין ושמאל, והוין ה"ס קו האמצעי המיוחד. ואז יתפלל תפלתו ויצא לדרך, שודאי השכינה הקדימה לו אשרי חלקו.

עו) כד אתי האי וכי: כשבא בקר הזה, עמוד אחד, שהוא ת"ת, תקוע בצד דרום מהתפשטות הרקיע שעל הגן דהיינו שנוטה לחסד. והוא חוץ מן העמוד התקוע באמצע הגן, המבואר לעיל (בראשית ב' דף י"ד. ד"ה ביאור) ועמוד הזה מאיר בהארט ג' גוויין. שהם חגית, מרוקמים יחד בצבע ארגמן. בעמוד הזה, שהוא ת"ת, נמצא ענף אחד, שהוא יסוד, ובענף הזה נועדו ג' צפרים, שהן ג' הקוין המאירים במלכות, כי המלכות מצד הארת החכמה שבה נקראת צפור. המעוררים צפצופו לשבח.

פתח

עד) כד אתי צפרא וכי: כשבא הבקר, אור הנר השולט בלילה שהוא הארת השמאל, נגנו מלפני אור היום, שהוא אור החסדים, ואז שולט הבקר, שהוא יסוד, ונעבר ממשלת הערב שהוא המלכות. בקר הזה הוא בקר של אור הראשון, בקר הזה משלים הטוב לכל העולמות, ממנו נזונים עליונים ותחתונים, הוא משקה את הגן, שהוא מלכות, זה הוא השמירה של כל העולם.

עה) הכא רזא לידעי וכי: וכאן סוד ליודעי מדין, מי שרוצה לצאת לדרך יקום בעוד לילה, וישגח בהסתכלות לפי השעה לצד מזרח, ויראה במראה האותיות המכים ברקיע, זה עולה זה יורד. ואלו הן התנוצצות האותיות שנברא בהם שמים וארץ.

עז) אי איהו ידע וכי: אם הוא יודע בסוד אלו האותיות, שהם סוד השם הקדוש של מ"ב אותיות, ויזכיר אותן כראוי ברצון הלב, יראה תוך הארת הנגה של הרקיע, ששה יודין, ג' לצד ימין, וג' לצד שמאל. וג' ווין (ופויי דף ק"ל ע"ב)

איהו נהיר בנהירו דחלת גווינין, מרקמא דארגוונא. בההוא עמודא, קיימא ענפא חדא, בההוא ענפא, אתעתדו חלת צפריין, מתערין צפצפא לשבחה. (עח) פתח חד ואמר, ה' הללויה הללו עבדי יי' הללו את שם יי'. פתח תניינא ואמר, יהי שם יי' מבורך מעתה ועד עולם. פתח תליתאה ואמר, ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם יי'. כדין כרוזא קדים וקרי אתעתדו קדישי עליונין, אינון דמשבחן למאריהון, אתתקנו צ בשבחה דיממא. כדין אתפרשון יממא מן ליליא. זכאה חולקיה, מאן ק דקם ר בצפרא, מגו תושבחתא דאורייתא, דלעי בליליא. בההוא זמנא צלותא דצפרא.

(ט) כתיב, (ט) אמר שומר אתא בקר וגם לילה אם תבעיון בעיו שובו אתיו, האי קרא אוקמוה ליה, על גלות דישראל, דיתבי גו בני שעיר, וישראל אמרי לקב"ה, שומר, מה מלילה, מה תהא ט עלן מן גלותא ת דא, דדמי לחשוכא דליליא. מה כתיב, אמר שומר, דא קב"ה, אתא בקר, כבר א נהירנא לכו בגלותא דמצרים, ואסיקנא לכו ג וקריבת יתכון לפולחני, ואורייתא יהבית לכו, בגין דתזכו לחיי עלמא. שבקתון אורייתא, וגם לילה, אעילנא לכו בגלותא ה דבבל, ואסיקנא לכו. שבקתון אורייתא כמלקדמין, אעילנא לכו בגלותא כמלקדמין. אם תבעיון בעיו, כד"א, (ט) דרשו מעל ספר יי' וקראו, ותמן תשכחון

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ר) (תהלים קיג) ויחי קמא צ"ב ט (ישעיה כו) ע ל"ג ענפא. פ מצפצפין צפצפא. צ בשבחי. בא לט צ"ו. (ח) (שם לד) בשלח עג צ"ת. ק דקאים. ר ל"ג בצפרא. ט ל"ג עלן. ת ל"ג דא. א גהיר. ב ל"ג בגלותא דמצרים. ג ל"ג וקריבת יתכון. ד ל"ג ואורייתא יהיבת לכו. ה ל"ג מן דבבל עד בגלותא.

מאמר

הסולם

אמר שומר אתא בקו

שעסק בלילה. בזמן ההוא. היא תפלת הבקר. (ט) כתיב, אמר שומר אתא בקר וגו' מסרא זה העמידוהו על גלות ישראל היושבים בתוך בני שעיר, וישראל אומרים להקב"ה, שומר מה מלילה, מה יהיה עלינו מגלות הזה. הדומה לחשכת לילה. מה כתוב, אמר שומר, זה הקב"ה, אתא בקר, כבד הארתי עליכם בגלות מצרים העליתי אתכם וקרבת אתכם לעבודתי, ונתתי לכם התורה, כדי שתזכו לחיי עולם. עזבתם תורת, וגם לילה, הבאתי אתכם בגלות בכל העליתי אתכם. עזבתם תורת כבתחילה. הבאתי לכם שוב בגלות כבתחילה. אם תבעיון בעיו, כש"א, דרשו מעל ספר ה' וקראו ושם תמצאו במה תלוי הגלות שלכם והגאולה שלכם. וכאשר תבעיון בה, היא תאמר ותכריזו לפניכם שובו אתיו, שובו בתשובה שלמה, ומיד אתיו ותקרבו אצלי.

(עח) פתח חד ואמר וכו': פתח צפור האחת ואמרה. הללויה הללו עבדי ה' הללו את שם ה'. והי' קו הימין שבמלכות, המאיר בחסדים וע"כ אומר הללו את שם ה', המזמין להלל את שם ה', שהוא המלכות, לאחר זמן, דהיינו אחר שתאיר החכמה שבה, שאז ילבישנה בחסדים. פתח צפור השניה ואמרה, יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם. והי' הארת קו שמאל המאיר הארת חכמה, שנמנו עיקר המלכות, וע"כ אומר, יהי שם ה' מבורך מעתה, שמאיר מיד במלכות הנקראת שם ה'. פתח צפור השלישית ואמרה, ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם ה'. שהי' הארת קו האמצעי המקבל מעצם הת"ת, שנקרא שמש. או מקדים כרוז וקורא, הכינו עצמכם קרושים העליונים, אלו המשבחים לאדונם. התתקנו בשבת היום. או נבדל היום מן הלילה. אשרי חלקו מי שקם בבקר מתוך השבת של התורה

במה תליא גלותא דלכון, וגאולה דלכון, וכד ז תבעיון בה, היא תימא ותכריז קמייכו. שובו אתיו. שובו בתשובה שלימתא, ומיד אתיו ה ואקריבו לגבאי.

(פ) ובהאי קרא כתיב, משא דומה. ורזא דא, כ בשית ז דרגין דנבואה אתמר לנביאי. במחזיה. בחזרין. בחזירין. בחזרית. בדב"ר. במש"א. וכלהו חמשא כלהו כמאן דחמי בתר כותלא, ההוא נהירו דנהורא. ומנהון, כמאן דחמי נהורא דשמשא מגו עששיתא. אבל משא, נ הוי, כד מטי ההוא ס נהורא ע בטורח סגי פ ואיטרח מלוי עלוי, דלא יכיל לאתגלייא ליה, כד"א, א לשום את משא כל העם הזה עלי. ובג"כ, משא.

(פא) והכא משא דומה טורח סגיאה, דלא יכיל לאתגלייא ואיהו נבואה בלחישו, וקיימא בלחישו. אלי קורא משעיר ז הכא לא אתגליא מאן אמר אלי קורא משעיר. אי קודשא בריך הוא, אי נביאה מהימנא. ק אבל נבואה דא ודאי קיימא בלחישו, גו רזא דמהימנותא עלאה, ומגו רזא סתימאה, נביאה מהימנא אמר, דליה הוה קרא קלא ברזא דמהימנותא, ואמר אלי קורא משעיר. * כד"א, ג זורח משעיר למו. ולא כתיב וזרח לשעיר, בגין דרזא דמהימנותא הכי איהו, דרגין מגו דרגין, אלין פנימאין מאלין, קליפה גו קליפה, ומוחא גו מוחא. (פב) והא אוקימנא, דכתיב, ונהנה רוח סערה באה מן הצפון, הא דרגא חד. ענן גדול, הא דרגא אחרא. ואש מתלקחת, הא דרגא תליתאה. ונוגה לו

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

א (במדבר יא). ב (דברים לג) ויצא ג ציה. ג (יחזקאל ו וכי ז תתבעון. ח וקריבו וליג לגבאי. ט וכרזא דהאי י ליג ורזא דא. כ בחמשה. ל ארתי. מ ליג בחזירין; חזירין. נ האי. ס ליג נהורא. ע בטורא. פ ואתטרת. צ אי קביה אי נביאה הכא לא אתגלייא מאן דאמר אלי קורא משעיר אי נביאה מהימנא. ק ליג מן אבל עד אמר. ר דהוה וליג דליה. ש ליג ורת.

אמר שומר אתא בקר

הסולם

מאמר

האמונה העליונה, ומתוך סוד הסתום, אמר נביא הנאמן, אשר לו היה קורא הקול של סוד האמונה, שהיא המלכות, ואמר, אלי קורא משעיר, כמש"א זורח משעיר למו. ולא כתוב, זרח לשעיר, משום שסוד האמונה כך הוא, שמאירות מדרגות מתוך מדרגות, אלו פנימיות לאלו, קליפה תוך קליפה, ומוח תוך מוח. וע"כ כתוב משעיר, דהיינו שנגלה מתוך קליפת שעיר.

(פב) והא אוקימנא דכתיב וכו': והרי העמדרנו, שכתוב, והנה רוח סערה באה מן הצפון, הרי מדרגה אחת, ענן גדול הרי מדרגה שניה, ואש מתלקחת, הרי מדרגה שלישית, ונוגה לו סביב, הרי מדרגה רביעית, אח"כ ומתוכה כעין החשמל, ואחר כך, ומתוכה רמות ארבע חיות, הרי מדרגות תוך מדרגות.

אף

(פ) ובהאי קרא כתיב וכו': ובמקרא הזה כתוב, משא דומה. וסוד זה בשש מדרגות הנבואה נאמר לנביאים, במחזה, בחזון, בחזיון, בחזות, בדבר, במשא, וכל החמש כולן, הוא, כמי שרואה אחר הכותל הארה ההיא של האור, ומהם כמי שרואה אור השמש מתוך עששית ושל זכוכית, אבל משא, היא, כשהאור מגיע על ידי יגיעה רבה, שהיה קשה הדבר עליו ולא יכול לגלות אותו, כמש"א, לשום את משא כל העם הזה עלי. ומשום זה נקרא משא.

(פא) והכא משא דומה וכו': וכאן כתוב, משא דומה, שפירושו, יגיעה גדולה, מחמת שהנבואה לא היתה יכולה להתגלות. והיא נבואה בחשאי, ועומדת בחשאי, אלי קורא משעיר, כאן לא נגלה מי אמר, אלי קורא משעיר, אם הקביה אם נביא הנאמן, אבל נבואה זו ודאי עומדת בחשאי, תוך סוד (דפרי דף ק"ל ע"ב * דף ק"א ע"א)

סביב, הא דרגא רביעאה. ולבתר ומתוכה כעין החשמל. ולבתר ומתוכה דמות ארבע חיות. הא דרגין ת גו דרגין.

פג) אופ הכא, כד אתגלייא קודשא בריך הוא ב לישראל, לא אתגלייא אלא מגו דרגין אלין. מסיני בא, ג דרגא דהוה טמירא יתיר, ולבתר אצטריך לאתגלייא. ואמר וזרח משעיר, הא דרגא ז אחרא, דאיהו באתגלייא יתיר, קליפה דשריא על גבי מוחא. ולבתר הופיע מהר פארן, הא דרגא ה אחרא. ולבתר ואתה מרבבות קדש, דא שבחא דכלא, ו דאף על גב דאתגלייא מכל אלין דרגין, מההוא אתר דהוא עקרא דכלא, ז שרי לאתגלאה מניה. מאן אתר איהו. מרבבות קדש איהו, אינון דרגין עלאין ח לעילא, אופ הכא אלי קורא משעיר, ט מההוא דרגא דקאמרן, דאתדבק לעילא.

פד) שומר מה מלילה שומר מה מליל. שומר דא מטטרוין, ו כתיב, ט ושומר אדוניו יכובד, ודא כ רזא דשלטא בליליא. ז מה מלילה שומר מה מליל, מה בין האי להאי. אלא, כלא חד, אבל בחולקא דא, שלטא סטרא אחרא. ובחולקא דא, לא שלטא כלל. ליל, אצטריך ט לנטורא, דכתיב ט ליל שמורים הוא, ועל דא חסר ה', ודא איהו כד עאל ליליא, נ עד דאתפלג. מפלגו ליליא ולהלאה, שלטא לילה בה' דכתיב ויהי בחצי הלילה. הוא הלילה הזה. ו לילה כיום יאיר וגו'. ובגין כך, שומר מה מלילה שומר מה מליל.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ד) (משלי כז) ח"ב רכו : ה) (שמות יב) בא לח אות קלא ח"ג כב. צה : רכנ : ת"ז בהקומה ב. ו) (תהלים קלט) ב"א רעא צ"א תק"ח קי ט"ב ש"ב. כ ליג רזא. ז לילה לליל וליג מן מה עד מה בין. ט לנהורא. נ ליג עד דאתפלג מטלגו ליליא.

אמר שומר אתא בקר

הסולם

מאמר

פד) שומר מה מלילה שומר וגו' : שומר, זה מטטרוין, וכתוב עליו, ושומר אדוניו יכובד. וזהו סוד השולט בלילה. מה מלילה שומר מה מליל, מה בין זה לזה, בין לילה לליל, ומשיב, אלא הכל אחד, שהם שניהם לילה וחשך, אלא בחלק זה של ליל שולטת הסטרא אחרא, ובחלק זה של לילה, אינה שולטת כלל. ליל צריך לשמירה, שכתוב ליל שמורים הוא, וע"כ הוא חסר ה' שהיה מורה על מלכות המתקנת, וזה הוא כשנכנס הלילה עד שנחלק, דהיינו מחצית הלילה הראשונה עד חצות נקרא ליל. מחצות לילה והלאה שולט לילה עם ה', שכתוב, ויהי בחצי הלילה. הוא הלילה הזה, ולילה כיום יאיר, ומשום זה אוה"כ, שומר מה מלילה שומר מה מליל.

אמר

פג) אופ הכא כד וכו' : אף כאן כשנתגלה הקב"ה לישראל, לא נתגלה אלא מתוך מדרגות אלו, מסיני בא, היא מדרגה שהיא נסתרה ביותר, ואח"כ צריך להתגלות, ואמר, וזרח משעיר, הרי מדרגה אחרת שהיא יותר בהתגלות, היא קליפה השורה על המוח, ואח"כ, הופיע מחר פארן, הרי מדרגה אחרת, ואח"כ ואתה מרבבות קדש, זו היא השבח של כולן, שאע"פ שנתגלה בכל אלו מדרגות, ממקום זה שהוא עיקר הכל, נחשב, שהתחיל להתגלות ממנו, מאיזה מקום הוא, מרבבות קדש הוא, שהן מדרגות עליונות למעלה. אף כאן, אלי קורא משעיר, פירושו ממדרגה ההיא שאמרנו לעיל, בכתוב וזרח משעיר לנו, שנתדבק למעלה.

(דפו"י דף קליא ע"א)

פה) אמר שומר. אשכחנא בספרא דאדם, מה בין ויאמר ם לאמר. ויאמר לעילא, ואמר לתתא, ואל משה אמר. מאן אמר, אמר שומר, דא מטטרון. אתא בקר, דא צלותא דשחרית, דאיהו שלטנו דיממא, ההוא דשליט על ליליא. ואי תימא דאיהו אתי בלחודוי, ואתפרש דכר מנוקבא, הא כתיב וגם לילה, תרווייהו כחדא, ולא מתפרשין דא מן דא לעלמין. וקלא דא קרי במלין אליו, ץ אתא בקר וגם לילה תרווייהו זמינין ן לגבייכו.

פו) מכאן ולהלאה אם תבעיון בעיו. אם תבעון ץ בעותכון בצלו קמי מלכא קדישא, בעיו, צלו ובעו בעותכון, ותובו ן לגבי מאריכון. אתיו, כמאן דזמין לקבלא לבנוי, ולרחמא עלייהו. אוף הכי קב"ה, בקר וגם לילה, קרא ואמר אתיו. זכאה עמא קדישא, דמאריהון בעי ך עלון, וקרא לון לקרבא לון לגביה. פז) כדין עמא קדישא, בעאן לאתחברא, ן ולאעלא בבי כנישתא. וכל מאן ן דאקדים ן בקדמיתא, אתחבר בשכינתא בחבורא חדא. תא חזי, ההוא קדמאה דאשתכח בבי ן כנישתא, זכאה חולקיה, דאיהו קיימא בדרגא דצדיק בהדי שכינתא. ודא איהו רזא ן ומשחרי ימצאנני. דא סליק בסליקו עלאה. ואי תימא, הא תנינן בשעתא דקב"ה אתי לבי כנישתא, ולא אשכח תמן עשרה, מיד כועס. ן ואת אמרת ההוא חד דאקדים, אתחבר בשכינתא, וקיימא בדרגא דצדיק. ןח) דאלא, ן למלכא דשדר לכל בני מתא, דישתכחון ן עמיה ביום פלן,

מסורת הזהר

ז) (משלי ח) ח"א רנו. ח"ב קמ. ז"ח יח ט"א שכ"ד.

דרך אמת ן טשל למלך וכו'. והוא מבואר.

חלופי גרסאות

ס ואמר. ע הא. ן לגבייהו. ץ בעותין. ן לקמיה. ר לון. ן ל"ג ולאעלא. ת דקריב. א מוסיף בקדמיתא ואקדים. ב מוסיף כנישתא בקדמאה; כנישתא ואוריך בבי כנישתא. ג אלא ול"ג ואת אמרת. ד ל"ג אלא ה ל"ג עמיה ביום פלן.

הסולם

אמר שומר אתא בקר

מאמר

הקב"ה, בקר וגם לילה קרא ואמר, אתיו. אשרי הם עם הקדוש, שאדונם מבקש אותם וקורא אותם לקרבם אליו. פז) כדין עמא קדישא וכו': אז, עם הקדוש, צריכים להתחבר ולבא לבית הכנסת, וכל מי שמקדים תחילה מתחבר עם השכינה בחבור אחד, בוא וראה, הראשון ההוא הנמצא בבית הכנסת אשרי חלקו, שהוא עומד במדרגת צדיק אל השכינה, וזה הוא סוד, ומשחרי ימצאונני. זהו עולה במעלה עליונה. ואם תאמר הרי למדנו, בשעה שהקב"ה בא לבית הכנסת ואינו מוצא שם עשרה, מיד כועס. ואתה אומר, שהאחד ההוא שהקדים, נתחבר בשכינה ונמצא במדרגת צדיק. ןח) אלא למלכא דשדר וכו': ומשיב, אלא, בדומה למלך ששלח לכל בני העיר שימצאו עמו ביום פלוני ובמקום פלוני. עד שבני

פה) אמר שומר וכו': מצאתי בספר של אדם, מה בין ויאמר אל אמר, ויאמר, הוא למעלה, שהוא ז"א. אמר, הוא למטה, שהוא מטטרון. כש"א, ואל משה אמר, מי אמר, אמר שומר, שהוא מטטרון. אתא בקר, היינו תפלת שחרית, שהיא ממשלת היום, ההוא, השולט על הלילה. ואם תאמר, שהבקר בא לבדו, ונפרש הזכר, שהוא בקר, מן הנוקבא, שהוא לילה. הרי כתוב, וגם לילה, שניהם יחד, ואינם נפרדים זה מן זה לעולם. וקול זה קורא דברים אלו, אתא בקר וגם לילה, שניהם מזומנים אליכם.

פו) מכאן ולהלאה וכו': מכאן ולהלאה, אם תבעיון בעיו, אם תבקשו בקשתים בתפלה לפני המלך, בקשו, התפללו ובקשו בקשותיכם ושובו אל אדוניכם. אתיו, כמי שמזמין לקבל את בניו ולרחם עליהם. אף כן, (דפו"י דף קלי"א ע"א)

בדוך פלן. עד דהוו מזמני גרמייהו אינון בני מתא, אקדים חד ואתא לההוא אתר. בין כך ובין כך אתא מלכא, אשכח לההוא בר נש דאקדים תמן, אמר ליה, ו פלן בני מתא אן אינון. אמר ליה, מארי, אנא אקדימנא מנייהו, והא אינון אתאן אבתראי לפקודא דמלכא. כדין, טב בעיני מלכא, ויטיב תמן בהדיה, ואשתעי עמיה, ואתעביד רחימא דמלכא. בין כך * ובין כך, אתו כל עמא, ואתפייס מלכא עמהון, ושדר לון לשלם. אבל אי אינון בני מתא לא אתיין, וחד לא אקדים לאשתעי קמי מלכא, לאתחזאה בגינייהו דהא כלהו אתיין. מיד כעיס ורגיז מלכא,

(פט) אוף הכא, כיון דחד אקדים, ואשתכח בבי כנישתא, ושכינתא אתיא ואשכח ליה, כדין אתחשיב כאלו כלהו אשתכחו תמן. דהא דא אוריך לון תמן. מיד אתחברת עמיה שכינתא, ויטיב בזווגא חד, ואשתמודע בהדיה, ואותיב ליה בדרגא דצדיק. ואי חד לא אקדים ולא אשתכח תמן, מה כתיב, (ח) מדוע באתי ואין איש. ואין עשרה לא כתיב, אלא ואין איש, לאתחברא בהדאי, למהוי גבאי, כד"א איש האלהים ; למהוי בדרגא דצדיק.

(צ) ולא עוד, אלא דאשתמודע בהדיה, ושאל עלוי, אי יומא חד לא אתי, כמה דאוקימנא, דכתיב (ט) מי בכם ירא יי' שומע בקול עבדו. והא אתערנא בהאי

חלופי גרסאות

1 [הני] בני מתא פלונית. ז ל"ג למהוי.

מסורת הזוהר

(ח) (ישעיה ג) ויחי ס צ"ב. ט) (שם) ח"ג קצו.

אמר שומר אתא בקר

הסולם

מאמר

אלא ואין איש. דהיינו אחד, שיתחבר עמי להיות אצלי. כמש"א, איש האלקים, שפירושו להיות במדרגת צדיק.

(צ) ולא עוד אלא וכו' : ולא עוד אלא שעושה הכרות עמו, ושואל עליו אם אינו בא יום אחד, כמו שהעמדנו, שכתוב, מי בכם ירא ה' שומע בקול עבדו. והרי העדנו כמה שכתוב, אלי קורא משעיר, שנמצא מדרגה אחר מדרגה ומדרגה תוך מדרגה, (כנ"ל אות פ"א) ע"כ שימר ההוא, שאע"פ שכתוב, אלי קורא משעיר הוא מטטרון, קורא בכח בכל יום ויום, אתא בקר וגם לילה, שפירושו לתפלת שחרית (כנ"ל אות פ"ה) זה הוא שהקב"ה שואל עליו, מי בכם ירא ה', שומע בקול עבדו, שהוא מטטרון, ובא לבית התפלה. הרי שהקב"ה שואל עליו אם אינו בא, ואומר מי בכם ירא ה' וגו'. ומשום זה אשרי הוא מי שמקדים לבית הכנסת, לעלות במדרגה זו שאמרנו, דהיינו למדרגת צדיק.

שבני העיר הכינו את עצמם, הקדים אחד ובא למקום ההוא. בין כך ובין כך בא המלך, ומצא שם אדם ההוא שהקדים. אמר לו המלך, פלוני, בני העיר איפה הם. אמר לו, אדוני, אני הקדמתי את עצמי מהם, והרי הם באים אחרי לפקודת המלך. אז, היה טוב בעיני המלך, וישב שם עמו, ודבר עמו, ונעשה אהובו של המלך. בין כך ובין כך, באו כל העם ונתרצה המלך עמהם, ושלה אותם לשלום. אבל אם אלו בני העיר לא היו באים, ואחד לא הקדים לדבר לפני המלך, ולהראות בשבילם, ולומר שכולם באים, מיד היה כועס ונרגז המלך.

(פט) אוף הכא כיון וכו' : אף כאן, כיון שאחד הקדים ונמצא בבית הכנסת, והשכינה באה ומוצאת אותו, אז נחשב כאלו כולם נמצאים שם, כי זה מחכה עליהם שם. מיד מתחברת השכינה עמו ויושבים בחבור אחד ועושה הכרות עמו, ומושיבו במדרגת צדיק. ואם אחד לא הקדים ולא נמצא שם, מה כתוב, מדוע באתי ואין איש, אין עשרה אינו כתוב, (דפריי וף קליא ע"א * וף קליא ע"ב)

ה דכתיב, אלי קורא משעיר, דהא דרגא בתר דרגא * דרגא גו דרגא, ההוא שומר, קורא . בחילא בכל יומא ויומא, ודא איהו שומע בקול עבדו, עבדו, דא מטטרו. ובגין כך, זכאה איהו מאן דאקדים לבי כנישתא, לסלקא בההוא דרגא עלאה דקאמרן.

צא) כד אתי צפרא, וצבורא אשתכחו בני כנישתא, בעו * לאשתכחא בשירין ותושבחן * דוד. והא אוקימנא, דסדורא איהו לאתערא רחימו * לעילא ותתא, לאתקנא תקונין, ולאתערא חדוה. דהא בגין דא ליואי מתערי לאתערא רחימו וחדוה לעילא, באינון שירין ותושבחן.

צב) ומאן דמשתעי בני כנישתא * במלין דחול, ווי ליה, דאחזי פרודא, ווי ליה דגרע מהימנותא. ווי ליה דלית ליה חולקא באלהא דישראל. דאחזי דהא * לית אלהא, ולא אשתכח תמן, * ולא דחיל מניה, ואנהיג קלנא * בתקונא עלאה דלעילא.

צג) דהא בשעתא דישראל מסדרי בני כנישתא, סדורא דשירין ותושבחן * וסדורא דצלותא, כדין מתכנשי ת) תלת משריין דמלאכי עלאי. משרייתא חדא, אינון מלאכין * קדישין דקא משבחן לקב"ה ביממא, בגין דאית אחרנין דקא משבחן לקב"ה בליליא. * ואלין אינון דקא משבחן * לקב"ה, ואמרין שירין ותושבחן בהדיהו דישראל ביממא.

צד) משרייתא תניינא, אינון מלאכין קדישין, דמשתכחי בכל קדושה

חלופי גרסאות

ח מוסיף על מה דכתיב. * לא גרסינן דרגא. י ל"ג בחילא. כ לאשתבחן. ל ל"ג דוד. * דעילא. נ ל"ג במלין דחול. * מוסיף לית ליה. * ע ל"ג ולא דחיל מניה; מוסיף ולית ליה חולקא ביה ולא. * בתקיפא. * ז מסדרי. * מוסיף קדישין עלאין. * ו ואחרנין. * * ליה. * ת ל"ג מן ואמרין עד משרייתא.

דרך אמת ת) ג' מחנות מלאכים.

אמר שומר אתא בקר

הסולם

מאמר

צג) דהא בשעתא דישראל וכר: כי בשעה שישראל מסדרים בבית הכנסת סדר שירות ותשבחות, וסדר התפלה, או מתאספים ג' מחנות של מלאכים עליונים, מחנה אחד, הם מלאכים הקדושים המשבחים להקב"ה ביום. כי יש אחרים שמשבחים להקב"ה בלילה, ואלו הם המשבחים להקב"ה ואמרם שירות ותשבחות עם ישראל ביום.

צד) משרייתא תניינא אינון וכר: מחנה השני, הם המלאכים הקדושים הנמצאים בכל קדושה וקדושה שישראל מקדשים למטה, ותחת ממשלתם הם כל אלו המתעוררים בכל הרקיעים בתפלה ההיא של ישראל. מחנה השלישי, הן עלמות העליונות, שהן ז' רוחות של ז' היכלות דבריא, שמתקנות עם המלכות

צא) כד אתי צפרא וכר: כשבא הבקר, והצבור נמצא בבית הכנסת, הם צריכים להמצא בשירות ותשבחות של דוד. והרי העמדתו, שהסדר הוא לעורר אהבה למעלה ולמטה, לתקן תקונים ולעורר שמחה. כי משום זה הלויים מעוררים שנתעורר אהבה ושמחה למעלה, באלו השירות והתשבחות.

צב) ומאן דמשתעי בני וכר: ומי שמדבר בבית הכנסת דברי חול, אוי לו שמראה פירוד, אוי לו שגורע האמונה, אוי לו שאין לו חלק באלקי ישראל, כי מראה כזה, שאין אלקים, ואינו נמצא שם, ואינו מיוחד ממנו, ונוהג ביוון בתקון העליון של מעלה, כי בית הכנסת מתוען כנגד המלכות העליונה.

(דפ"י דף ק"א ע"ב)

וקדושה דישראל מקדשי לתתא. ובשלטנא דלהון, כל אינון * דמתערין בכל אינון ב רקיעין, בההיא צלותא נ דישראל. משרייתא תליתאה אינון א עולמתן עלאין. דקא מתתקני עם מטרוניתא, ומתקני ד לה לאעלא לה ה קמי מלכא, ואלין אינון משריין עלאין על כלהו.

צה) ו וכלהו מתתקני, בסדורא דישראל ו דמתתקני לתתא, באינון שירין ותושבחן, ובההיא צלותא דקא מצלו ישראל. כיון דאלין תלת משריין מזדמנו, כדין ישראל פתחי שירתא, וזמרי קמי מאריהון. ה וההיא משרייתא חדא, די ממנא לשבחה למאריהון ביממא, אודמנון * עלייהו, וזמרי עמהון כחדא, באינון שבחי דוד מלכא, והא אוקימנא מלי.

צו) בההוא זמנא דמסיימי ישראל שבחי דאינון תושבחן דוד, כדין תושבחתא דשירתא, כ דימא, כמה דאוקימנא. ואי תימא, האי תושבחתא אמאי איהי בתקונא בתרייתא בתר שבחי דוד, והא תורה שבכתב, אקדימת לתורה שבעל פה, ואקדימת לנביאים, ו ואקדימת לכתובים, וכמה דאקדימת, הכי אצטריך * לאקדמא.

צז) אלא, מגו דכ"י לא אתתקנת אלא מתורה שבכתב, משום הכי אצטריך לומר נ לה בשירותא דתקונהא, והאי תושבחתא מעליא, מכל שאר תושבחן דעלמא. ואיהי לא אתתקנת מכלהו, כמה דאתתקנת * מתושבחתא דא. ובגין דא, איהי סמוך לצלותא דמיושב, כמה דאוקימנא.

חלופי גרסאות

א דמתערי בצלותהון דישראל ול"ג מן דמתערין עד משרייתא, ב היכלין. ג מוסיף דישראל דמיושב. ד מוסיף לה לתקנא. ה לקמי. ו וכל אליון. ז מתתקני. ח אינון. ט עמהון. י בגין. כ ביממא. ל וכתובים ול"ג ואקדימת. מ לאקדמה; נ מוסיף לאקדמא בשירתא; ו לאקדמא בשירותא (ד"א). נ ל"ג לה; אקדמא.

דדך אמת א) נערות עליונות והם היכלות שתחת השכינה כסא שלה.

אמר שומר אתא בקר

הסולם

מאמר

דוד, אז אומרים התשבחה של שירת הים, כמו שהעמדנו. ואם תאמר, תשבחה זו למה היא בתקון אחרון אחר שבחים של דוד, והרי תורה שבכתב קדמה לתורה שבעל פה, וקדמה לנביאים, וקדמה לכתובים, וכמו שהיא קדומה, כך צריכים להקדימה.

צז) אלא מגו דכ"י וכר: אלא מתוך שכנסת ישראל, שהיא המלכות, אינה מתתקנת אלא מתורה שבכתב, ע"כ צריכים לומר השירה בתחילת תקוניה, דהיינו סמוך לתפלה רמיושב, ותשבחה זו חשובה מכל שאר תשבחות שבעולם. והיא, המלכות, אינה מתתקנת מכולם כמו שמתקנת מתשבחה זו. ומשום זה היא סמוכה לתפלה דמיושב, דהיינו לזופלת יוצר. כמו שהעמדנו.

המלכות, והן מתקנות את המלכות להכניסה לפני המלך. ואלו הן מחנות העליונים על כולם.

צה) וכלהו מתתקני בסדורא וכר: וכולם מתתקנים בסדר של ישראל שמתקנים למטה, באלו שירות ותשבחות, ובתפלה ההיא שמתפללים ישראל. כיון שאלו ג' מחנות מזדמנים, אז ישראל פותחים בשירה ומזמרים לפני אדונם. ומחנה האחד ההוא, הממונים לשבח לאדונם ביום, מזדמנים עמהם ומזמרים עמהם יחד באלו השבחים של דוד המלך, הרי העמדנו הברבים.

צו) בההוא זמנא דמסיימי וכר: בזמן ההוא שמסיימים ישראל השבחים של תשבחות (דפו"י דף ק"א ע"ב * דף ק"ב ע"א)

צח) בה שעתא כד שירתא ^ט דימא אתמר, מתעטרא כנסת ישראל בההוא כתר, ^ע דומין קב"ה לאעטרא למלכא משיחא, וההוא כתר גליפא ^פ מחקא בשמהן קדישין, כמה דאתער קב"ה ההוא יומא דאעברו ישראל ית ימא, ואטבע ^צ לכל משריין דפרעה ופרשוהי. בג"ד, בעי ב"נ לשוואה רעותיה בהאי שירתא. וכל מאן דזכי לה בהאי עלמא, זכי למחמי למלכא משיחא בתקוני ההוא כתר, ובחגירו ^ק דזייניה, וזכי לשבחא האי שירתא תמן, והא אוקימנא מלי.

צט) כיון דמטי ב"נ לישתבח ^ר נטל קב"ה ההוא כתר, ושוי ^ט ליה קמיה, וכ"י שריאת לאתתקנא למיתי ^ה קמי ^א מלכא עלאה. ואצטריך לאכללא לה, ^ב בתליסר מכילן ^ג דרחמי עלאי, דמנהון אתברכת. ואינון ^ד תליסר בוסמין ^ה עלאין, כד"א, ^ו נרד וכרכום קנה וקנמון וגו', ^ז והכא אינון, שיר, ושבחה, הלל, וזמרה, עוז, וממשלה, נצח, גדולה, וגבורה, תהלה, ותפארת, ^ח קדושה. הא ^ט תריסר. ולבתר לחברא לה ^י בהדייהו, ולומר ומלכות, ^כ והו תליסר. בגין דאיהי מתברכא מגייהו.

ק) ועל דא אצטריך, בשעתא דאתכלילת בינייהו, לשוואה לבא ורעותא ^ז בהאי, ולא לישתעי כלל, דלא לפסוק בינייהו. ואי פסיק בינייהו, מתחות גדפי כרוביאי נפיק חד שלהובא, וקארי בחילא ואמר, פלניא די פסיק גאותא

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

י) (שיר ד) משפטים קלה צ"ג.

ט דיממא. ע דאומין. פ בשמהן קדישין מחקא. צ מוסיף קב"ה לכל. ק זיינו. ר נטיל. ש לה. ת לקמיה. א דמלכא. ב בתריסר. ג ל"ג דרחמי. ד תריסר. ה מוסיף עלאין ואלו הם כסרים נרדים נרד וכרכום קנה קנמון עם כל עצי לבונה מור אהלות עם כל ראשי בשמים וריח אפיך כתפוחים וחכך כיון הסוב הוודאים נתנו ריח. ו ל"ג נרד וכרכום. ז והגני. ח מוסיף קדושה ומלכות. ט תליסר. י בתרחייהו. כ ל"ג והו תליסר. ל להאי.

דרך אמת ב] ב"ג מדות עליונות.

כאמר

הסולם

אמר שומר אתא בקר

צח) בה שעתא כד וכו': בה בשעה שנאמר שירת הים, מתעטרת כנסת ישראל בכתר ההוא, שעתיד הקב"ה לעטר את מלך המשיח. וכתר ההוא מפותח וחוקק בשמות הקדושים, כמו שנתער הקב"ה ביום ההוא שעברו ישראל את הים והטביע כל מחנות פרעה ופרשיו. משום זה צריך האדם לשום רצונו בשירה זו. וכל מי שזכה בה בעולם הזה, זוכה לראות את מלך המשיח בתקון כתר ההוא. ובכלי זיין שהוא חגור, וזוכה לשבח שירה זו שם. והרי העמדנו הדברים.

מדות הרחמים העליונות, שמהן מתברכת. והם י"ג מיני בשמים עליונים, כש"א, נרד וכרכום קנה וקנמון וגו'. וכאן הם, שיר, ושבחה, הלל, וזמרה, עוז, וממשלה, נצח, גדולה, וגבורה, תהלה, ותפארת, קדושה, הרי י"ב, ואח"כ לחבר אותה עמהם ולומר, ומלכות, והם י"ג. כי היא מהברכת מהם.

ק) ועל דא אצטריך וכו': ועל כן צריך, בשעה שהחלכות נכללת ביניהם, בין י"ג מדות לשום לב ורצון בזה, ולא לדבר כלל ולא להפסיק ביניהם. ואם מפסיק ביניהם, יוצאת מתחת כנפי הכרובים שלהבת אחת, וקורא בכח ואומר, פלוני שהפסיק גאות הקב"ה, יכלה ויפסוק חיו, שלא יראה גאות המלך הקדוש, כש"א, ובל יראה גאות ה'. משום שאלו י"ג הם גאות ה'.

מכאן

(דפו"י דף קל"ב ע"א)

דקב"ה, ישתצי ויתפסק, דלא יחמי גאותא דמלכא קדישא, כד"א ובל יראה גאות ה, בגין דאלין תליטר אינון גאות יי.

קא) מכאן ולהלאה אל ההודאות כר, דא מלכא עלאה דשלמא כלא דיליה, כד"א שיר השירים אשר לשלמה, למלכא דשלמא דיליה, בגין דכל הני שבחן אינון לגבה דכ"י, כד : משתבחה במשרייתא דלתתא. מתמן ולהלאה, יוצר אור ובורא חשך עושה שלום ובורא את הכל. והא אתערנא ביה, ואתעררו חברייה דהני אינון תקונין דעלמא עלאה.

קב) א"ל ברר"ך : תקוני דעלמא תתאה, דאינון כ"ב אתוון זעירין, בגין דאית אתוון רברבן, ואתוון זעירין. אתוון זעירין, מעלמא תתאה. אתוון רברבן, מההוא עלמא דאתי.

קג) בכלא אינון רברבן, אינון רברבן בגרמייהו. כד ע אתיין יחידאין אינון רברבן דכז פ פשיטן יתיר, אינון ז אתיין כל ק את ואת ברתכא דחזי ליה, כגון שבחא דשבת דאינון אתוון ר דשבת, אל אדון על כל המעשים, ברוך ומבורך בפי כל נשמה. אלין אתוון בחמש חמש תיבין, כ דאינון חמשין תרעין דעלמא דאתי.

קד) תרין אתוון אחרנין די בסופא : ת ש"ת. אינון בשית שית תיבין.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

כו (ישעיה כו) ז"ח כח ס"ד ש"מ ב. כז (שם מה) ז"א רגא : רגנ : ח"ב קנה. רס : ז"ח ח ט"ב ש"ג ט"ג ש"ג תק"ח ט"ב ש"כ"ט.
 ט בדפו"י כתב מן כד"א שיר וגר' עד דיליה אחר בפשרייתא דלתתא כאות הוה. נ משתכחא. ס מוסיף אל אדון ; [אל אדון כרוך] תקוני דעלמא תתאה מאינון כ"ב אתוון רברבן וזעירין אתוון רברבן מההוא עלמא דאתי. ע מוסיף לא אתיין ; אתוון יחידאין. פ ה"ג הסלם ; כוסיף לא פשיטן ; דכר ונוקבא פשיטן ; ט שטיין. ז אתוון ג חד וחד. ר ל"ג דשבח ; דשבת. ט אינון שית ידיען אינון חמש לגו. ת ל"ג ש"ת.

אמר שומר אתא כקר

הסולם

מאמר

גדולות בכל, דהיינו מבי טעמים, הן אותיות גדולות בעצמם אפילו כשבאים ביחידות, והן גדולות, בעת שאלו האותיות מתפשטות יותר, כל אות ואות באה במרכבה הראויה לה, דהיינו שבח של שבת, שאלו האותיות של שבת, אל אדון על כל המעשים, ברוך ומבורך בפי כל הנשמה, אלו האותיות מתפשטות בחמש חמש היבות, כי באל אדון יש חמש תיבות, וכן בברוך ומבורך, שהם כנגד חמשים שעדים של עולם הבא, שהיא בינה. שהן חמש ספירות כח"ב תר"מ שכל אחת כלולה מעשר.
 קד) תרין אתוון אחרנין וכו' : בי אותיות אחדות שהן בסוף השבח של אל אדון, שהן ש' ת', הן בשש שש תיבות, שהן כנגד שש קצוות חג"ת נה"י של עולם הבא, שהיא בינה, ויוצאות משם : כגון, שבח יתנו לו כל צבא מרום. תפארת וגדולה שרפים ואופנים וחיות הקדש.

קא) מכאן ולהלאה אל וכו' : מכאן ולהלאה אל ההודאות וכו', זהו מלך עליון מלך שכל השלום שלו כש"א, שיר השירים אשר לשלמה, פירושו למלך שהשלום שלו, שהוא ז"א. כי כל אלו השבחים שמוקדם היו לכנסת ישראל, שהיא המלכות, כשהיא משתבחת צמחנות שלמטה. משם ולהלאה, יוצר אור ובורא חשך וכו', והרי הערתי בו והעידו בו החברים, שאלו הם תקונים של עולם העליון, שהוא ז"א.
 קב) אל ברוך תקוני וכו' : הא"ב שבראשי תיבות, אל ברוך גדול דעה וכו', הם תקונים של עולם התחתון, שהוא מלכות, שהם בראשי תיבות כ"ב אותיות קטנות, משום שיש אותיות גדולות ואותיות קטנות, אותיות קטנות הן בעולם התחתון, שהוא מלכות, אותיות גדולות הן בעולם הבא, שהוא בינה.
 קג) בכלא אינון רברבין וכו' : הן (דפו"י דף קל"ב ע"א)

דאינן שית סטרין דעלמא דאתי, ונפקי מתמן. כגון: שבח יתנו לו כל צבא מרום. תפארת וגדולה שרפים ואופנים וחיות הקודש.

קה) אלין תרין אתוון, בשית שית. תרין אתוון קדמאי, בחמש חמש. כלהו שאר אתוון די באמצעיתא, כלהו בארבע ארבע, בגין דאינון ב ברזא דרתיכא עלאה, דאינון אתוון קדמאי ואינון דבסופא, אינון שלימו דכ"ב ד אתוון, בגין דאית בהו כ"ב תיבין, לקבל כ"ב אתוון עלאין. אשתארו תמניסר אתוון אחרנין, דקא סלקין ברתיכיהו לארבע ארבע, לשבעין ותרין תיבין, דאינון רזא דשמא מפרש, ה גליפא קדישא דע"ב אתוון, דקודשא בריך הוא מתעטר בהו. ושמא דא, איהו מעטרא לכ"י, וסליק ו ברזא דא, לאתעטרא בהו גו ז שלימותא דשכינתא.

קו) וסימניך דאלין אתוון, דקא מתעטרן בשבחא עלאה, דא קדמאי וסופי, דסלקין בעטרייהו אינון א"ת ב"ש. אלף בחמש. תי"ו בשי"ת. בית בחמש. שי"ן בשית. בגי"כ רזא דא"ת ב"ש (כללא דכ"ב אתוון, דאינון עטרה דתלתין ותרין שבילין. ס

קז) וסימן דאינון אתוון אחרנין דסלקין ברתיכיהו, ג"ר. שארי בגימ"ל, וסיים ברי"ש, וכלהו רזא דרתיכא קדישא. א"ת ב"ש, רזא דשמא קדישא. ג"ר.

חלוסי גרסאות

א ובגין. ב רזא. ג אינון. ד ליג אתון. ה דגליפא. ו כרותא; כרותא וליג דא. ז היג הסלם; שליחותא דשכינתא; שליחותא דמאריה. ח וסימן. ט מוסיף דשמא קדישא.

אמר שומר אתא בקר

הסולם

מאמר

דא"ת ב"ש. אלף מתפשט בחמש אותיות. דהיינו אל אדון וכו'. תינו בשש אותיות דהיינו תפארת וגדולה וכו'. בית. בחמש אותיות, דהיינו ברוך ומבורך וכו'. שי"ן. בשש אותיות, דהיינו שבח נתנים לו וכו'. ומשום זה סוד א"ת ב"ש שבשבח דאל אדון, שיש בהן כ"ב תיבות, הן כלל כ"ב אותיות דז"א שהן עטרה לל"ב שבילי החכמה, כי ל"ב שבילי החכמה הן כ"ב אותיות דז"א, שעלה לבינה שבה עשר ספירות, שכ"ב ועשר הן ל"ב נתיבות החכמה כלומר דבינה שנעשתה לחכמה ולז"א הזה שבבינה, רומזות כ"ב תיבות שבא"ת ב"ש, שבשבח אל אדון.

קז) וסימן דאינון אתוון וכו': והסימן של האותיות האחרות. חוץ מא"ת ב"ש, העולות במרכבותיהן, הן ג"ר, שמתחילות בג' דהיינו גדלו וטובו מלא עולם, ומסיימות בר', דהיינו ראה והתקין צורת הלבנה. וכולן הן סוד המרכבה הקדושה, דהיינו חגיגת דז"א ומלכות המתחברת עמהם, שנעשו מרכבה לבינה. הנקראים מרכבה עליונה. א"ת ב"ש, שבשבח אל

קה) אלין תרין אתוון וכו': אלו ב' אותיות ש' ת', הן בשש שש אותיות, ב' אותיות הראשונות א' ב', הן בחמש חמש אותיות, כל שאר האותיות שבאמצע, כולן בארבע ארבע אותיות, משום שהן בסוד מרכבה העליונה, כי האותיות הראשונות א"ב, שהן עשר, ואלו ש"ת שבסוף שהן י"ב, הן יחד השלימות של כ"ב אותיות, כי יש בהן כ"ב תיבות כנגד כ"ב אותיות עליונות, שהן בבינה, נשארות י"ח אותיות אחרות שבאמצע, שהן עולות במרכבתן, דהיינו בהתפשטותן, לארבע ארבע תיבות, שהן ביחד ע"ב תיבות, כי י"ח פעם ארבע הוא ע"ב, שהן סוד השם המפורש, חקיקה הקדושה של ע"ב אותיות שהקב"ה מתעטר בהן, ושם הזה הוא מעטר לכנסת ישראל, שהיא המלכות, ועולה בסוד הזה להתעטר בהן, תוך שלימות השכינה.

קז) וסימניך דאלין אתוון וכו': וסימניך שאלו האותיות המתעטרים בשבח העליון, הראשונות שהן א"ב והאחרונות שהן ש"ת, העולין בעטרותיהן, הן הצירוף מאלפא ביתא

רזא דרתיכא קדישא, דסלקא לעיב, ואתעביז מנייהו שמא קדישא, לאתעטרא כ"י, מגו רתיכא עלאה.

קח) ובגין כך ההוא שמא כ דעיב כלילא ברזא דאבהו, י מינא ושמאלא ואמצעיתא. ואיהי מתעטרא בהו, למהוי שמא קדישא. ואלאו שמא עלאה, כ כאינון שמהן עלאין, דעלמא עלאה, דאתאחדן לעילא לעילא. ואעיג דהאי שמא עלאה איהו, אבל רזא דיליה, דוד מלכא, דמתעטרא באבהו.

קט) שמא דמ"ב אתוון רזא דיליה אבהו, דקא מתעטרן בעלמא עלאה. ועלמא עלאה ע במה דלעילא. וועל דא, סליק ולא נחית, אתעטר גו מחשבה עלאה. זכאה ז חולקא ק דמאן דידע י ליה, ואודהר ביה.

קי) שמא דעיב ט אתוון, דוד דקא מתעטרא באבהו, ורזא דיליה סליק ונחית, כגוונא דא ה מצפ"ץ, שמא דתליטר מכילין דרחמי. אינון תריסר, רזא דרתיכא קדישא, דנפקין מחד, דשריא עליהו א ובגין כך שמא דעיב

חלופי גרסאות

מוסיף וכתוב (תהלים מח) כשמך אלקים כן תהלתך. כ ל"ג דעיב. ג מינא ומשמאלא ובאמצעיתא. ואלא נ באינון. ט דאתאחדא; דאתיחדא. ע ברזא. פ מוסיף דלעילא וסלקא רזא לעילא לעילא עד דאתעטרא באין סוף. צ חולקיה. ק מאן. ר ביה. ש ל"ג אתוון. ת מוסיף מצפ"ץ מצפ"ץ. א מוסיף ובגיב סליק ונחית וכלהו סלקין ונחתין בר האי (שמא דמ"ב) דסליק ולא נחית. (א"ל ב"ם גין ד"ס היע ו"ף ד"ץ ח"ק ס"ד י"ש כ"ת. א"ת ב"ש ב"ר ד"ק ה"ץ ו"ף ז"ע ח"ס ט"ג י"מ כ"ל) וע"ד.

אמר שומר אתא בקר

הסולם

מאמר

אבל החגית לפי עצמם הם עליונים ואינם נמשכים למטה.

קט) שמא דמ"ב אתוון וכו': השם של מ"ב אותיות, הסוד שלו הוא, האבות, שהם חגית דז"א ונהי"ט כ"ב אותיות, המתעטרים בעולם העליון, שהן עשר ספירות דבינה, ועולם העליון מתעטר במה שעליון ממנו, שהן עשר ספירות דחכמה. שכ"ב של ז"א ועשר דבינה ועשר דחכמה עולים בחשבון מ"ב. וע"כ הוא עולה ואינו יורד, שאינו משפיע חכמה ממעלה למטה במלכות, משום שהוא מתעטר במחשבה עלאה, שהי"ט החכמה. דהיינו או"א עלאין. הנמצאים תמיד בחסדים מכוּסִים. כי הבינה שבכאן הוא ישוּת והחכמה שבכאן היא או"א עלאין. אשרי חלקו מי שיודע בו בשט מ"ב, ונוהר בו.

קי) שמא דע"ב אתוון וכו': הוא דה, דהיינו מלכות, המתעטר באבות, שהם חגית דז"א, שחגית דז"א, שהי"ט ע"ב תיבות שבג' הפסוקים ויטע ויבא ויט, משפיעים חכמה אל המלכות. וסודו הוא עולה ויורד, שמשפיע למטה אל המלכות. כעין מצפ"ץ זה, שהי"ט וז"ה

אל אדון הוא סוד השם הקדוש הוי"ה שהוא ז"א שעלה לבינה כנ"ל, ג"ר שבאל אדון, שהן י"ח אותיות מן ג' עד ר', הוא סוד מרכבה הקדושה העולה בחשבון ע"ב, דהיינו חגית עבשה ג' הפסוקים, ויטע ויבא ויט, (כנ"ל בשלח דף ט"ו ד"ה ביאור) ונעשה מהם שם הקדוש לעטר את כנסת ישראל שהיא המלכות, מתוך מרכבה עלאה, שהמלכות מקבלת ע"ב התיבות דחגית, כמ"ש שם, שהן מרכבה עליונה.

קח) ובגין כך ההוא וכו': ומשום זה שם ע"ב ההוא כלול בסוד האבות, שהם ג' קוין, ימין ושמאל ואמצע, והמלכות מתעטר בהם להיות שם קדוש. ואינו שם עליון כאלו שמות העליונים של עולם העליון, שהוא ז"א, הנאחזים למעלה למעלה לבינה, ואינם נמשכות למטה. ואע"פ שהשם הזה הוא עליון, שהרי הוא ג' קוין, שהם חגית דז"א, אבל הסוד שלו הוא, דוד המלך, דהיינו מלכות, המתעטר באבות. שהם חגית דז"א, כלומר, שאין המדובר בחגית לפי עצמם, אלא ביחס המלכות המקבלת מהם, שמבחינה זו הוא נמשך למטה.

(דפ"י דף ק"ב ע"ב)

בקודש ולא מורידין. ובתרגום מורידין ולא מעלין. אחד תנינן, ולא יתיר, ולא מעלין כלל.

קטז) קדושא דא, קדושא דאתקדשת שכינתא, וכל אינון רתיכין דילה, לאתקנא לגבי מלכא עלאה. ובגין דאיהי קדושת עלמא תתאה, איהי מיושב ולא בעמידה. * קדושה אחרא דאהדורי צלותא, איהי קדושא דעלמא עלאה, ובגין כך * איהי בעמידה, בגין לאמשכא לה לתתא, וכל מלוי דעלמא עלאה, איהו בעמידה ולא מיושב.

קיז) ובכל הני * קדושתי, ישראל מתקדשי בהו לתתא. וע"ד ישראל מתקדשי בקדושה דרתיכא תתאה מיושב. ובקדושה דרתיכא עלאה מעומד. קדושה אחרא, איהי תוספת קדושה, בגיני כך איהי בתר צלותא. ובגין דאיהי * תוספת קדושה, על קדושן אחרנין, איהי לבתר צלותא. ובגין דכל חד וחד בעי לאמשכא עליה מההוא תוספת, אתתקן לכל יחיד ויחיד קדושת תרגום.

קיח) ואי תימא הא אית בה קדושת לשון הקדש. ההוא לצבור, לאתקדשא כלהו בכלל, בההוא תוספת קדושה. ובגין דיחיד לית ליה רשות, לאומרה בלשון הקדש, ולאיתקדשא יחידאי, אתקיננו לה בלשון תרגום, ואיהו ביחיד, לאיתקדשא כל חד וחד בההוא תוספת, לאמשכא עליה קדושה יתיר. זכאה

חלוסי גרסאות

ס אתי. ע קדושתי. * תוספת.

אמר שומר אתא בקר

הסולם

מאמר

למטה. וכל דברי עולם העליון, שהוא ז"א, הוא בעמידה ולא מיושב.
קיז) ובכל חני קדושא וכו': ובכל אלו הקדושות ישראל מתקדשים בהן למטה, וע"כ ישראל מתקדשים בקדושה של מרכבה התחתונה, שהיא מלכות, מיושב, ובקדושה של מרכבה העליונה, שהוא ז"א, מעומד. קדושה האחרת, שבובא לציון, היא תוספת קדושה, וע"כ היא אחר התפלה, כי משום שהיא תוספת קדושה על קדושות האחרות, היא לאחר התפלה, ומשום שכל אחד ואחד צריך להמשיך עליו מתוספת ההיא, נתתקן לכל יחיד ויחיד קדושת תרגום.

קיח) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר הרי יש בה גם קדושת לשון הקודש. זה הוא בשביל הצבור, שיתקדשו כולם בכלל עם תוספת קדושה ההיא, ומשום שיחיד אין לו רשות לאומרה בלשון הקודש ולהתקדש יחידי, התקיננו

מקרא, אסורה ביחיד, רק ברבים, דהיינו עשרה, וקדושה בלשון תרגום, חסרה היא ברבים, ואין לאומרה אלא ביחיד לעולם. אחד תרגום למדנו ולא שנים או יותר. והטעם הוא, כי תרגום באה למעט, וכך צריך להיות. ולשון הקודש באה לרבות וכך צריך להיות, כי מעלים בקודש ואין מורידים. ובתרגום מורידים ולא מעלים, אחד למדנו, ולא יותר, כי אין מעלים כלל.

קטז) קדושה דא קדושא וכו': קדושה זו שבברכת יוצר, איננה טיפור דברים בעלמא, אלא היא קדושה שמתקדשת השכינה וכל המרכבות שלה, כדי להתתקן לפני מלך העליון ומשום שהיא קדושת עולם התחתון, שהיא המלכות, היא נאמרת מיושב ולא בעמידה. קדושה האחרת שאומרים בחזרת התפלה, היא קדושה של עולם העליון, שהוא ז"א, ומשום זה נאמרת בעמידה, כדי להמשיך הקדושה

חולקיהון דישראל, דקא מתקדשי בקדושי עלאי, בגין דאינון דבקין לעילא, דכתיב (ו) ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום.

(קט) כתיב (ז) הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא עובר וגו', וכתיב נעשה נא עלית קיר קטנה וגו', בהאי קרא אית לן סמך בעלמא ז לסדורא דצלותא. הנה נא ידעתי, דא איהו רעותא פ דאצטריך בר נש לשואה בגויה ר בצלותא. כי איש אלהים קדוש הוא, דא איהו עלמא עלאה, דאיהו יתיב על ס כורסי יקריה, וכל קדושאן נפקין מניה, ואיהו מקדש לכלהו עלמין. עובר עלינו תמיד, מההוא קדושה דאיהו מקדש לכל עלמין לעילא, איהו מקדש לן בהאי עלמא. דהא לית קדושה לעילא, אלא אי אית קדושה לתתא, כד"א (ט) ונקדשתי בתוך בני ישראל.

(קכ) והואיל וכך הוא, נעשה נא עלית קיר קטנה, דא איהו סדורא דתקונא דשכינתא, דאיהי עלית קיר, כד"א (ט) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר. קטנה: כגין דאיהי זעירא, כד"א (ט) עיר קטנה. ונשים לו שם בתקונא דא דאנן מתקנין, ובסדורא דילן בשירין ותושבחן ובצלותא, ת אנן מתקנין לגביה, לנייחא דיליה. מטה ושלחן וכסא ומנורה. ארבע אלין, כלהו בשכינתא אינון. ואיהי א בכל תקונין אלין מתתקנין, לגבי עלמא עלאה בסדורא דאנן מסדרין.

חלופי גרסאות

צ לא גרסינן לסדורא דצלותא. ק דבינן ולא גרסינן דאצטריך. ר ליב בצלותא. ש כורסיא דיקריה. ת מוסיף ובתקונא דא אנן. א מוסיף כלא וכל.

מסורת הוהר

(ה) (דברים ד) ב"ב קו צ"א. ו (מלכים ב ד) בשלח ב אות ד. ט (ויקרא כב) לעיל אות נו צ"מ. ט (ישעיה לח) בשלח ב צ"ה. ט (קהלת ט) ח"ג סח: ז"ח מח ט"א שכ"ג ע ט"א שמ"א שניא ט"ב שי"ז עא ט"א שט"ב ט ט"ג שלי"ז שמ"ח ט"ד ש"ד שי"ז שט"ז שט"ג.

מטה שלחן כסא ומנורה

היינו, שמקדושה היא, שמקדש לכל העולמות למעלה, הוא מקדש אותנו בעולם הזה. כי אין קדושה למעלה, אלא אם יש קדושה למטה. כמש"א, ונקדשתי בתוך בני ישראל.

הסולם

(קכ) והואיל וכך הוא וכו': ומשום שכך הוא, נעשה נא עלית קיר קטנה, זה הוא סדר של תקון השכינה, שהוא נקראת עלית קיר, כמש"א, ויסב חזקיהו פניו אל הקיר. קטנה, משום שהיא קטנה, כמש"א עיר קטנה, ונשים לו שם, על ידי תקון הזה שאנו מתקנים ובסדר שלנו בשירות ובתשבחות ובתפלה, אנו מתקנים לו, לז"א, לנחת שלו, מטה ושלחן וכסא ומנורה, ארבעה אלו הם כולם בשכינה, שהיא מתקנת, בכל תקונין האלו אל עולם העליון. שהוא ז"א, בסדר שאנו מסדריים.

מאמר

התקינו אותה בלשון תרגום, שהוא בשביל היחיד, שיתקדש כל אחד ואחד בתוספת ההיא, להמשיך עליו יותר קדושה, אשרי חלקם של ישראל שמתקדשים בקדושות עליונות, משום שהם דבקים למעלה, שכתוב, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום.

מאמר מטה שלחן כסא ומנורה

(קט) כתיב הנה נא וכו': כתוב, הנה נא ידעתי כי איש אלקים קדוש הוא עובר וגו'. וכתוב, נעשה נא עלית קיר קטנה וגו'. במקרא הזה יש לנו סמך קל לסדר התפלה הנה נא ידעתי, זה הוא הרצון, שזאדם צריך לשום בו בתוך התפלה, כי איש אלקים קדוש הוא, זה הוא עולם העליון, דהיינו ז"א, היושב על כסא כבודו, וכל הקדושות יוצאות ממנו, זהו מקדש לכל העולמות. עובר עלינו תמיד,

קכא) בסדורא דצלותא דערבית, ובתקונא דיליה, הא מטה. בסדורא דאינון קרבנין ועלוון, דאנון מסדרין בצפרא, ואינון שירין ותושבחו, הא שלחן. ובההוא סדורא דצלותא דמיושב, ובתקונא דק"ש, בההוא יחודא דאנון מתקנין הא כסא. בההוא סדורא דצלותא דמעומד, ובאינון קדושאן, ותוספת קדושה, וברכאן, דאנון ד מסדרין הא מנורה.

קכב) זכאה איהו בר נש, דדא שוי ברעותיה, לאשלמא לגבי מאריה בכל יומא, ולא תקנא ה האי עלית קיר קטנה, ו לגבי מאריה ז בהני תקונין. כדין ודאי קב"ה ה יהא ט אושפיזיה בכל יומא. זכאה איהו בהאי עלמא, וזכאה איהו בעלמא דאתי. בגין דאלין ארבע, אינון תקוני דשכינתא, לאתקנא לגבי בעלה. בארבע תקונין אליו, אתתקנת בשפירהא, בחדוהא, בחזוהא, ע"י דעמא קדישא בכל יומא.

קכג) מטה אתיהיבת ליה ליעקב לאתקנא, וע"ד יעקב אתקין צלותא דערבית. שלחן כ אתקין דוד מלכא, באינון שירין ותושבחו דאיהו אתקין, כד"א ז) תערך לפני שלחן נגד צוררי. כסא אתקין אברהם, ל באתקשרותא דיליה, ט דעביד נ טיבו ושליו דנשמתין לכל בני עלמא, ולית תקונא דכסא, אלא ט בחסד ו דאברהם, כד"א ו) והוכן בחסד כסא. קכד) מנורה ט אתקין יצחק, דאקדיש שמא דקב"ה לעיניהון דכל עלמא,

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (תהלים כג) יתרו לג צ"ט. ט) (ישעיה טז) משפטים
 ב בההוא. ג ובברכאן. ד מוסיף מסדרין לה. ה ל"ג
 האי עלית קיר קטנה. ו לגביה ול"ג מאריה, ז הני ;
 ל"ג בהני. ח יהא. ט מוסיף אושפיזיה לגביה.
 י ל"ג בחזוהא. כ תקין. ל באתקשרותיה ול"ג דיליה. מ ל"ג דעביד. נ שלימו. ו ל"ג טיבו. ט חסד. ע ל"ג
 דאברהם.

מטה שלחן כסא ומנורה

הסולם

מאמר

בעולם הבא, משום שאלו ארבע, הם תקוני השכינה להתקן אל בעלה, ז"א. בארבעה תקונים אלו היא מתתקנת ביופי, בשמחה, במראה, על ידי עם הקדוש בכל יום.
 קכג) מ"פח אתיהיבת ליה וכו': מ"פח ניתנה להתקן ליעקב. וע"כ התקין יעקב תפלת ערבית. שלחן התקין דוד המלך על ידי השירות והתשבחות שתקן, כש"א תערוך לפני שלחן נגד צוררי. כסא התקין אברהם בתקשרות שלו. שעשה חסד ושלמות הנשמות לכל בני העולם. ואין תקון הכסא אלא בחסד של אברהם, כש"א, והוכן בחסד כסא.
 קכד) מנורה אתקין יצחק וכו': מנורת התקין יצחק, שהקדיש שמו של הקב"ה לעיני כל העולם והאיר האור של נר העליון. בקדושה היא. משום זה, צריכים עם הקדוש לומר ולהשים

קכא) בסדורא דצלותא דערבית וכו':
 בסדר תפלת ערבית ובתקונה, היא מ"פח. ובסדר הקרבנות והעולות שאנו מסדרים בבוקר, ואלו השירות ותשבחות, הם שלחן. ובסדר ההוא של תפלה דמיושב, ובתקון קריאת שמע ביחוד ההוא שאנו מתקנים, הם כסא. ובסדר ההוא של תפלה דמעומד, ובאלו הקדושות שביוצר ושבחורת התפלה, ותוספת קדושה, שבובא לציון, והברכות שאנו מסדרים, הם מנורה.

קכב) זכאה איחו בר וכו': אשרי האדם, שמשים זה ברצונו, להשלים אל אדונו בכל יום, ולהתקין עלית קיר קטנה הו, שהיא השכינה, אל אדונו, באלו התקונים, דמטה שלחן כסא ומנורה, אז ודאי יהיה הקב"ה ארחו בכל יום. אשרי הוא בעולם הזה, ואשרי הוא
 47 (דטו"י דף קל"ג ע"א *) דף קל"ג ע"ב

ונהיר נהירו דבוצינא עלאה בהיא קדושה. בגיני כך, צריכין עמא קדישא, לומר תדיר ולשווא רעותהון, לסדרא לגבי פ' עלמא עלאה, דאיהו מאריה דביתא, איש האלהים, מטה ושלחן וכסא ומנורה, למהוי שלימו בכל יומא, עילא ותתא. *

קכה) בשעתא דקא מיחדי ישראל, יחודא דרזא דשמע ישראל, ברעותא שלים, כדין פ' נפקי מגו סתימו דעלמא עלאה, חד נהירו, והוא נהירו בטש גו בוצינא דקרדינותא, ואתפלג לע' נהורין, ואינון ע' ו נהורין, בע' ענפין דאילנא דחיי.

קכו) כדין, ההוא אילנא סליק ריחין ובוסמין, וכל אילני דגנתא דעדן, כלהו סלקין ריחין, ומשבחן למאריהון, * דהא כדין אתתקנת מטרוניתא,

חלופי גרסאות

פ' מלכא. צ כאן חסר (ד"א). פ' נפקין. ר' להסין. * והא.

שמע ישראל ובשכמליו

הסולם

מאמר

מוחין לזו"ן, א) זווג דר"ק דמוחין, שפירושו שאע"פ שהם כלולים מהארת חכמה, עם כל זה אינם מקבלים אלא חסדים בלבד. חווג הזה מכונה משום זה, בניספה לחופה, כמ"ש לאעלא לחופה ביחודא חד. ב) הוא זווג גמור, דג"ר, ששניהם מאירים. הן חכמה והן חסדים, וזה נעשה בתפלת שמונה עשרה, בשים שלום, (כנזכר לעיל אות מ"ה ונתבאר לעיל בהקס"ז דף ר"א במראות הסולם אות ט') שאי אפשר שתהיה זווג הג"ר מטרם שיהיה זווג הר"ק דמוחין, ע"ש היטב, וז"ס היחוד של כ"מע ישראל, שמבאר פה ר"ש, שהוא מוקדם אל הזווג ותפלת שמונה עשרה, כמו חופה שהיא מחויבת להיות קודם הזווג.

הנה שורש המוחין לזו"ן מתחיל מא"א, דהיינו מבניה, שיצאה לחוץ מראש דא"א, שלולא יציאה זו לא היו מוחין לזו"ן, (כנ"ל בראשית א' ד"ה וכבר) ובניה זו, נתקנה הג"ר שבה לאו"א, וז"ס תחתונות שלה לישסו"ת ולפיכך, כשאנו רוצים להמשיך מוחין לזו"ן, אנו מחויבים להמשיכם משורשם, דהיינו מאו"א המשפיע לישסו"ת, וישסו"ת לזו"ן, ומפרש ר"ש, שכל אלו המדרגות, דהיינו או"א המאירים אל ישסו"ת וישסו"ת לזו"ן, מתעוררים בעת אמירת שמע ישראל, וגם הם מרומזים בו כמ"ש לפנינו, וז"ש בשעתא דקא מיחדי ישראל יחודא דרזא דשמע ישראל וכו'. שאז מתעוררת המשכת המוחין משורשם מאו"א, עד ז"א, ועד המלכות.

וע"ד

ולהשים רצונם תמיד לסדר אל עולם העליון, שהוא ז"א, שהוא ארון הבית, איש האלקים, מטה ושלחן וכסא ומנורה, שתהיה שלימות בכל יום, למעלה ולמטה.

מאמר שמע ישראל בשכמליו

קכה) בשעתא דקא מיחדי וכו': בשעה שישראל מיחדים יחוד הסוד של שמע ישראל ברצון שלם, אז יוצא מתוך הסתום של עולם העליון, דהיינו או"א עלאין, אור אחד, שהוא שביל דאבא, (כנ"ל משפטים אות תקכ"ח ע"ש) ואור הזה בטש תוך ניצוץ הקשה, שהוא יסוד אמא (כמ"ש שם) ונחלק לע' אורות, שנאצלו מהם המוחין של ישסו"ת, שהם ז"ס תחתונות דאו"א, חג"ת נהי"ם, שכל אחת כלולה מעשר, ואלו ע' אורות האירו בע' ענפים של עץ החיים דהיינו בחג"ת נהי"ם דז"א, שכל אחת כוללת עשר.

קכו) כדין ההוא אילנא וכו': אז אילן ההוא, שהוא ז"א, מעלה ריחות ובשמים, דהיינו הארת חכמה שנקראת ריח, וכל האילנות שבגן עדן, שהוא המלכות, כולם מעלים ריחות ומשבחים לאדונם, ז"א, כי אז מתתקנת המלכות להכנס לחופה עם בעלה, ז"א, וכל איברים העליונים כולם, שהן הספירות דז"א, מתחברים כחשק אחד וברצון אחד להיות אחד בלא פרוד כלום, ואז מתתקן בעלה, ז"א, אליה, אל המלכות, לכנס לחופה ביחוד אחד להתיחד במלכות.

ביאור הדברים. כי יש ב' זווגים להמשכת

48 דפו"י דף קל"ג ע"ב

לאעלא לחופה בהדי בעלה, כל אינון שייפין עלאין, כלהו מתחברן בתיאובתא חדא, וברעותא חדא, למהוי חד בלא פרודא כלל. וכדין בעלה אתתקן לגבהא **ה** לאעלא **א** לחופה ביחודא חד, לאתייחדא במטרוניתא.

קכז) ועיד אנן מתערי לה, ואמרינן **ה** שמע ישראל, אתקין גרמך, הא בעליך ייתי לגביך בתקוני, זמין לקבלך. **י** אלהינו **י** אחד, ביחודא חדא, ברעותא חדא, בלא פרודא, דכל אינון שייפין כלהו **ב** אתעבידו חד, ועיילין בחד תיאובתא.

קכח) כיון דאמרי **י** ישראל **י** אחד באתערותא דשית סטרין, כדין כל אינון שית סטרין, אתעבידו חד **ד** ועאלין בחד תיאובתא, ורזא דא **ה** **ר** חד פשיטו בלחודוי, בלא דבקוּתא אחרא לגביה, אלא איהו בלחודוי פשיט מכלא, ואיהו חד.

קכט) בההיא שעתא, מטרוניתא מתתקנא ומתקשטא, ועיילין לה שמשאה בלחישו סגי, לגבי בעלה, ואמרי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. דא איהו

מטורת הזהר

ה (דברים ו) בא סו צ"ט.

חלוסי גרסאות

ת לאעלא; מוסיף לאעלא לה. א בחופה. ב מתעבדן. ג שמע ישראל אחר; ישראל אחר. ד ל"ג ועאלין בחד תיאובתא. ה ו"ו.

מאמר

הסולם

שמע ישראל ובשכמליו

קכז) ועיד אנן מתערינן וכו'; ועיכ אנן מעוררים אותה, את המלכות, ואנו אומרים שמע ישראל, היינו המלכות, שישראל נכללים בה, ופירושנו, שאנו אומרים אל המלכות, התקן את עצמך, כי בעלך, ז"א יבא אליך עם תקוניו והוא מזומן לנגוד. **ה'** אלקינו **ה'** אחד **ה'** זה אבא, אלקינו זו אמא, **ה'** זה ז"א, כמיש לפנינו, והם אחד, דהיינו ביחוד אחד, ברצון אחד בלא פרוד, וכל אלו איברים דז"א, דהיינו המפירות שלו, נעשו אחד, ונכנסים בהשתוקקות אחת, דהיינו ביסוד דז"א.

קכח) כיון דאמרי ישראל וכו': כיון שאומרים ישראל **ה'** אחד, הרומז על ז"א, כנ"ל בסמוך, בהתעוררות שש קצוות, שמקבל מאורי שה"ס **ה'** אלקינו, מכח שנעשו אחד, כנ"ל. אז כל אלו שש קצוות נעשו אחד, ונכנסים בהשתוקקות אחת, שהוא יסוד. וזה סוד **ו'** הרומז על ז"א שה"ס התפשטות אחת כמו הו' שהיא קו אחד, בלא דבקוּת אחרת אליה, דהיינו שהארת החסדים שבימין שולטת בו, ואין שם דבקוּת מגילוי החכמה שבשמאל, אלא ירא בלבדו מתפשט וכלול מכולם, ואפילו משמאל, והוא אחד. כלומר, אע"פ שכלול גם מהארת

חכמה, שז"ס אחד, עכ"ז רק הימין שולט בו, שהוא הארת החסדים בלבד. קכט) בההיא שעתא מטרוניתא וכו': בשעה ההיא מתתקנת המלכות, ומתקשטת, דהיינו שמקבלת מוחין מאמא, כנ"ל (בהקס"ז אות י"ז) דאמא אתיפת לברתא מאנהא וקשיט לה בקישוטהא ע"ש. ומכניסים אותה חמשמשים דהיינו העלמות, כמיש לפנינו, בחשאי גדול, אל בעלה, ז"א, ואמרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. וזה הוא בחשאי, כי כך צריכים להכניסה אל בעלה ז"א, אשרי העם היודעים זה, ומסדרים סדר העליון של האמונה. שהיא המלכות.

פירוש. בחשאי, היינו שמסתירים בחינת המלכות עצמה, וכוללים אותה בבחינת ז"א. כי המלכות נבנית מקו שמאל דאמא, ונמצאת עיקר בחינתה היא רק לקבל חכמה משמאל, וכיון שכאן הוא היחוד רק להשפעת החסדים בלבד, נמצא שבחינתה נסתרת בעת הזווג, ונבחן שהמלכות מזדווגת בחשאי, שבחינתה אינה נשמעת, אלא מקבלת ממנו החסדים, שז"ס שאנו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו בחשאי, כי אנו צריכים להזהר שלא לעורר כלום תווכמה הכלולה

בלחישו, דהכי אצטריך לאעלא לה לגבי בעלה. זכאה עמא דידיעי דא, ומסדרי סדורא עלאה דמהימנותא.

קל) בההיא שעתא דאתחברו בעלה, ומטרוניתא כחדא, כדין כרוזא נפיק מסטרא דדרום, ואתערו חילין ומשריין דגלי רחימותא לגבי מאריכון. קלא) כדין אתער חד ממנא עלאה, בוא"ל ח שמיה, רב משריין, ובידיה ארבע מפתחון, דנטיל מד' סטרי עלמא, וחד מפתחא אתרשים באת י', ומפתחא אחרא אתרשים באת ה'. וחד מפתחא אתרשים באת כ ו'. וזאנח להו תחות אילנא דחיי. אינון תלת מפתחון, דאתרשימו בתלת אתוון אלין, אתעבידו חד.

חלופי גרסאות

ו ואתתא. ז אתעורו. ח ל"ג שמיה. ט וחד מפתחא. י ל"ג אחרא. כ מוסף ומפתחא אחרא אתרשים באת ה'. ז אנח לה.

שמע ישראל ובשכמל"ו

הסולם

מאמר

הימין. ודא איהו בוא"ל, ב"ן א"ל דכתיב ואל זועם בכל יום. שהוא מכח הדינים של בוא"ל. וכד אתהדרין בני נשא בתיובתא שלימתא, דהיינו שהם מעלים מ"ן לז"א, והוא עולה עם הדינים הללו שה"ס מסך דחירק, ומכריע על ידיהם בין שני הקוין ימין ושמאל, שעל ידי זה יוצאין המוחין בבינה בסוד תלת נפקי מחד. ובז"א, בסוד חד בתלת קיימא (כמ"ש) לעיל בראשית א' דף רפ"ז ד"ה תלת ע"ש) וז"א משפיע אותם בסוד הזווג אל המלכות כמ"ש כאן, נמצא עתה שהדינים נתהפכו ונעשו לזכויות גדולות, שלולא הדינים לא היה ז"א יכול להכריע בין הקוין ימין ושמאל, ולא היו מוחין לא בבינה ולא בז"א, ולא היה זווג בין ז"א למלכות. וז"ש שם, וכד אתהדרו בני נשא בתיובתא שלימתא אתהדר שמיה רפאל, שנתהפך שמו של המלאך בואל לשם רפאל, מטעם, דהא אסוותא אזדמן להו מההוא דינא קשיא, כי נעשו לגורמי מוחין. ולגורמי זווג לז"א ומלכות. כמבואר.

הכלולה בחסדים ההם דז"א, שהוא בחינת המלכות, אלא לעורר המשכת חסדים בלבד.

קל) בההיא שעתא דאתחברו וכו': בשעה ההיא שמתחברים בעלה של המלכה, שהוא ז"א, והמלכה כאחה, יוצא אז כרוז מצד דרום, שהוא חסד, התעוררו חילות ומחנות, אותם שגילויי האהבה אל אדונם. דהיינו אותם שגרמו לזווג הזה.

קלא) כדין אתער חד וכו': אז התעורר ממונה אחד עליון, ושמו בוא"ל, שר המחנות, ובידו ארבעה מפתחות שמקבל מארבע רוחות העולם, חו"ג תר"מ, אשר מפתח אחד נרשם באות י' ומפתח אחד נרשם באות ח' ומפתח אחד נרשם באות ו', ומניחם תחת עץ החיים, שהוא ז"א, אלו ג' מפתחות, שנרשמו בג' אותיות אלו, נעשו אחד, וכיון שנעשו אחד, מפתח ההוא האחר, שהוא ח' אחרונה, עולה ועמד ומתחבר במפתח האחר הכולל ג' מפתחות וכל אלו המחנות הצבאות יכנסים לאלו ב' מפתחות תוך הגן, שהם ו"ו, וכולם מיחדים כמו למטה. דהיינו כמו ישראל.

וזה אמרו כאן, בההיא שעתא דאתחברו וכו' אתערו חילין ומשריין דגלי רחימותא לגבי מאריכון, שבשעה שנעשה זווג ז"א ומלכות, יוצא הכרוז שיתעוררו אלו המלאכים שגילו אהבת הזווג לאדונם, כדין אתער חד ממנא עלאה בוא"ל שמיה, שהוא הנושא לי: ני המלכות, שבכח הדינים שלו, עלה ז"א והכריע בין ב' הקוין ימין ושמאל, שעייז יצאו המוחין בבינה וז"א ונעשה הזווג בין ז"א למלכות

ביאור הדברים. המלאך בוא"ל, הוא נושא הדינים של המלכות, כמ"ש בזהר להלן (דף קמ"ז ע"א ד"י) ותכלת שהוא מלכות שריא ברא וברא, בנחשת שהוא דינים דז"א, ובוהב וכו', שהוא דינים דגבורה, דהיינו הדינים של שליטת קו שמאל שאינו רוצה להתחבר עם 50 דסריי דף ק"ג ע"ב)

כיון דאתעבידו חד, ההוא מפתחא אחרא, סליק וקאים ואתחבר בההוא אחרא כללא דתלת, וכל אינון משריין וחיילין עיילין לאינון תרין מפתחן גו גנתא וכלהו מיחדי כגוונא דלתתא.

קלב) ידו"ד: דא רשימו דאת י', רישא עלאה דבשמא קדישא. אלהינו: דא איהו רזא דרשימו דאת ה' עלאה, את תניינא דבשמא קדישא. ידו"ד: דא משיכו דאתמשך לתתא, ברזא מ דרשימו דאת ו', דאינון תרין אתוון אתמשכו למהוי באתר דא, ואיהו אחד. כל הני תלתא אינון חד, ביחודא חד.

קלג) כיון דכל דא אתעביד נ חד ביחודא חד, ואשתאר כללא ברזא דאת ו' שלים, מרישא דמבועא, ומהיכלא פנימאה, וירית לאבא ואימא, כדין ס עיילין למטרוניתא בהדיה, דהא השתא איהו שלים בכל טיבו עלאה, ויכיל לאתזנא לה, ולמיהב לה מזונא וספוקא כדקא יאות. וכל אינון שייפין דיליה כלהו חד. כדין עיילין לה לגביה, בלחישו. אמאי בלחישו. בגין דלא יתערב זר בההיא חדוה, כד"א ט) ובשמחתו לא יתערב זר.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

מ דרשימו. נ ליג חד. ט מסיף עיילין לה.

ט) (משלי יד).

שמע ישראל ובשכמל"ו

הסולם

מאמר

הקדוש, הרומח לאבא. אלקינו, זה הוא סוד הרשימו של אות ח' עליונה שבשם הקדוש הרומח לאבא. חויה שניה, זה הוא המשכות המוחין מאבא ואמא הנמשכות למטה בסוד הרשימו של אות ו' של השם הקדוש, הרומח לז"א, כי אלו ב' אותיות י"ה, נמשכות להיות במקום הזה, דהיינו ב', שהוא ז"א, והוא אחד, שכל אלו השלשה, שהם אבא ואמא וז"א, הם אחד ביחוד אחד.

למלכות, ונמצא שהמלאך בואל הוא שגילה אהבת הווג לז"א ומלכות, וע"כ נתעורר אז לפי הכרוז, ובידיה ארבע מפתחין דנטיל מארבע פטרי עלמא. כי התחתון זוכה באורות שגרים לעליון, וכיון שבוא"ל גדם ליציאת המוחין בז"א, שהם ג' קוין יח"ו, ולווג בין ז"א למלכות שה"ס ח' אחרונה, על כן זכה גם הוא בהם, ומכונים אצלו בשם ארבע מפתחות מטעם שהרינים שלו פתחו אותן המוחין וז"ש אינון תלת מפתחין דאתרשימו בתלת אתוון אליון אתעבידו חד, כי הם ג' הקוין של ז"א, ימין שמאל אמצע, המדומים ביה"ו, וז"א הוא אחד. וע"כ הניח אותם תחת עץ החיים, שהוא ז"א, ואח"כ מפתחא אחרא סליק וקאים ואתחבר בההוא אחרא, כללא דתלת, שה"ס ח' אחרונה, שהוא מלכות המתחברת עם ז"א, שהוא גרם לזה, וע"כ זכה בהם. וכל אינון משריין וכו', וכל המלאכים הכלולים ונמשכים ממלאך בואל, גם הם עולים ומקבלים מוחין מב' המפתחות ז"א ומלכות הגיל.

קלג) כיון דכל דא וכו': כיון שכל אלו נעשו אחד ביחוד אחד, ונשאר הכל בסוד אות ו', שכל המוחין נשאר בז"א שה"ס ו', והוא שלם מדאש המבוע, שהוא אבא, ומהיכל הפנימי, שהוא אמא, ויורש לאבא ואמא, אז מכניסים אליו המלכה, דהיינו המלכות, כי עתה הוא שלם בכל טוב העליון, ויכול להיין אותה, ולתת לה מזון וכלכלה כראוי, וכל אלו אברים שלו, שהן הספירות כולם אחד, ואז מכניסים איתה בלחש, למה בלחש, כדי שלא יתערב זר בשמחה ההיא, כש"א ובשמחתו לא יתערב זר, כלומר, כדי שלא ימשך וס"א לינק מהארת הזווג.

קלב) חויה דא רשימו וכו': עתה מפרש הזהר, סוד המלות של שמע ישראל, הויה ראשונה, זה היא הרשימו של אות ו' שבשם (דסו"י דף קל"ג ע"ב) 51

קלד) כיון דאיהו אתיחד לעילא בשית סטרין. אוף הכי איהי אתיחדת לתתא בשית סטרין אחרנין. בגין למהוי * אחד לעילא, ואחד לתתא, כד"א ^ח יהיה יי אחד ושמו אחד. אחד לעילא בשית סטרין, דכתיב ^א שמע ישראל יי אלהינו יי אחד. הא שית תיבין, לקבל שית סטרין. אחד לתתא בשית סטרין, ^ב בשכמל"ו, הא שית סטרין אחרנין בשית תיבין. יי אחד לעילא, ושמו אחד לתתא.

קלה) ואי תימא, ^ג הא כתיב אחד לעילא, ולתתא לא כתיב אחד. ועד הוא אחד, בחלופי אתוון. אתוון דדכורא לא מתחלפי, אתוון דנוקבא מתחלפי, ^ד דהא שבחא דדכורא על נוקבא. ובגין דלא תשלוט עין הרע, אנן מחלפי אתוון, דלא ^ה אמרינן אחד באתגלייא. ובזמנא דאתי, דיתעבר עין הרע מעלמא, ולא ^ו תשלוט, כדן יתקרי אחד באתגלייא. בגין דהשתא דההוא סטרא אחרא אתדבק בהדה, לאו איהי אחד, אלא דאנן מיחדין לה בלחישו, ברזא דאתוון אחרנין, ואמרי ועד.

קלו) אבל בזמנא דאתי, דיתפרש ההוא סטרא מינה, ויתעבר מעלמא, כדן יתקרי אחד ודאי, דלא יהא בהדה שותפו ודביקו אחרא, כד"א ^ז ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד, באתגליא ^ח בהדיא, ולא בלחישו, ולא ברזא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ע מוסיף הה"ד בשכמל"ו. פ ל"ג הא כתיב. צ ודא. ק אמרן. ר מוסיף תשלוט בהדה. ^ש בהדיא ולא ברזא ולא בלחישו; בהדיא ולאכרוזא ולא בלחישו ול"ג ולא ברזא.

ח (זכריה יד) בא נא צ"ת ז"ח כד ט"ב שכ"ו סג ט"א שניא תק"ח קט ט"ד ש"כ קיט ט"א שמ"ב. א) (דברים ו) בא סו צ"ס. ב) (זכריה יד) לעיל אות קלד צ"ת.

שמע ישראל ובשכמל"ו

הסולם

מאמר

אחד. אותיות הזכר אינן מתחלפות. אותיות הנקבה מתחלפות. שזו שבח הזכר על הנקבה. וכדי שלא תשלוט עין הרע. שהוא הסטרא אחרא אנו מחליפים האותיות. שאין אנו אומרים אחד בגלוי, אלא ועד. ולעתיד לבא. שהעין הרע יהיה נעבר מעולם ולא תשלוט. אז תהיה נקראת המלכות אחד בגלוי, כי עתה שהסטרא אחרא דבוק עמה. בסוד ורגליה יורדות מות, אינה אחד, אלא שאנו מיחדים אותה בלחש בסוד החילוף של אותיות אחרות, ואומרים ועד, במקום אחד.

קלד) כיון דאיהו אתיחד וכו': כיון שהוא ד"א, נתיחד למעלה בו' קצוות, גם היא. המלכות, נתיחדת למטה בו' קצוות אחרות. שהן חג"ת נה"י של המחזיק, כדי להיות אחד למעלה, ואחד למטה. כמ"ש, יהיה הויה אחד, דהיינו ז"א, ושמו אחד, דהיינו המלכות שנקראת שם. אחד למעלה בו' קצוות, היינו שכתוב, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. הרי הן שש היבות, כנגד ו' קצוות. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, הרי הן ו' קצוות אחרות בשש היבות. ה' אחד למעלה בז"א, ושמו אחד למטה במלכות.

קלו) אבל בזמנא דאתי וכו': אבל לעתיד לבא. שיפרד הסטרא אחרא ממנה, ויהיה נעבר מן העולם, אז תהיה נקראת המלכות אחד ודאי, שלא תהיה עמה שותפות ודביקות אחרת. כמ"ש, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. שגם המלכות הנקראת שמו, תהיה אחד בגלוי עמה. עם ז"א, ולא בלחש, ולא בסוד.

קלה) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, הרי רק למעלה בז"א, דהיינו בשמע ישראל, כתוב אחד, ולמטה, במלכות, דהיינו בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, לא כתוב אחד. ונחשיב, ועד, הוא אחד בחילוף האותיות. כי א מתחלפת בו', וח' בע', ונעשה ועד אותיות

קלז) ועל דא, אנן מיחדין לה מההוא סטרא אחרא, כמאן דזמין לאחרא למיהוי סהיד דיליה. בגין דדא איהו סהיד דילן, וסטרא אחרא לאו איהו סהדא לגבן. ה וכדין איהי אתפרישת מההוא סטרא. כיון דאתת, אנן מעלין לה לחופה א לגבי בעלה, ב מלכא עלאה, ג בכל רעותא ד וכוונא ה דלבא, ועל דא איהו אחד. קלח) בשעתא דאיהי אתת בעולימתהא, ובעאת לאתפרשא מסטרא אחרא, ו לא אתת, ז אלא כמאן דאזדמנת ח למחמי ביקרא דמלכא ולא יתיר, והכי מכריזי דיוזמנון למחמי ביקרא דמלכא. ט כד"א י צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה, י פוקו למחמי כ ביקרא דמלכא, כדין סטרא אחרא לא ניחא ליה למחמי, ואתפרש מינה. כיון דאתת. כל אינון שמשאה, עיילין ל לה לחופה בהדי מלכא נ עלאה, בלחישו ברזא. דאלמלא לאו הכי, לא יתפרש מינה ההוא סטרא אחרא נ ויתערב ס חדוותא. אבל בזמנא דאתי, דיתפרש מינה ההיא סטרא אחרא, כדין ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ת ובג"ד. א בהדי. ב לא גרסינן מלכא. ג אבל. ד ולבא וכוונא. ה מוסיף דלבא דיליה בה. ו ל"ג לא. ז ל"ג אלא. ח למיהוי. ט גרס. כאן מן כדין עד כיון שבאות זה. י טוק. כ ל"ג ביקרא דמלכא. ל ל"ג לה. מ ל"ג עלאה. נ ויתערבב. ס חדוותה; חדוהא.

שמע ישראל ובשכמל"ו

הסולם

מאמר

קלח) בשעתא דאיהי אתת וכו': בשעה שהיא באה עם העלמות שלה, שהן ז' היכלות דבריאה, ורוצה להפרד מן הס"א, אינה באה, אלא כמי שנזדמן לראות בכבוד המלך, ולא יותר, וכך מכריזים, שיוזמנו לראות בכבוד המלך. כמש"א, צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה. דהיינו צאו לראות בכבוד המלך. אז הסטרא אחרא אינו רוצה לראות ונפרד ממנה, מן המלכות. כיון שבאה, כל אלו המשמשים שלה, דהיינו העלמות, מכניסים אותה לחופה עם המלך העליון, שהוא ז"א, בלחש ובסוד, שאם לא כן, לא היה נפרד ממנה הס"א ההוא, והשמחה היתה מתבלבלת. אבל לעתיד לבא, שיפרד ממנה הס"א, אז ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

פירוש. כי אין הדינים נעברים מן הנוקבא אלא אחר שראתה המוחין הגדולים שהמשיך ז"א על ידי הדינים שלה, ולפיכך איך תוכל לבא ליחוד עם ז"א כל עוד שלא ראתה והיא עם דינים ח"ש שאינה באה באמת ליחוד אלא רק לראות כבוד המלך, דהיינו את המוחין שהמשיך ז"א ע"י הדינים שלה, וכיון שראתה זאת מתבטלים הדינים, והס"א נפרד ממנה, ואז מתיחדת עם ז"א בסוד החופה.

כיון

קלז) ועל דא אנן וכו': ועל כן אנו מיחדים אותה עתה להוציאה מסטרא אחרא ההוא, כמי שזמין אחר שיהיה עד שלו, דהיינו ז"א, שנעשה עד שלה שהיא אחד, משום שזה, ז"א, הוא העד שלנו, והסטרא אחרא אינו עד אצלינו, ואז הוא נפרדת מן הסטרא אחרא. כיון שבאה, לז"א, אנו מעלים אותה לחופה אל בעלה מלך העליון, שהוא ז"א, בכל הרצון וכוונת הלב, וע"כ היא אחד.

פירוש. כי נתבאר לעיל (באות קל"א) בטולם, בביאור המלאך בואל, שהמלכות יש לה הדינים דשמאל ושל המסך דחירק הנמצא בחזה דז"א, להיותה מחזה ולמטה שלו, ובדינים אלו נאחו הסטרא אחרא, ואז אינה אחד, אבל אחר שז"א מעלה אותם הדינים, ומכריע על ידיהם בין הקוין ימין ושמאל ומגלה כל המוחין שבעולמות, כמ"ש שם, הרי הוא מעיד על הדינים הללו, שאינם דינים אלא זכיות גדולות, ונעשתה אחד כמו ז"א, וז"ש, בגין דדא איהו סהיד דילן, שמעיד שאינם דינים, והסטרא אחרא לאו איהו סהדא לגבן, שאחר שז"א מעיד שאינם דינים, אין הסטרא אחרא נאמן לומר ההיפך, ואינו יכול עוד לינק ממנה, וכדין איהי אתפרישת מההוא סטרא, ונעשית אחד.

(דטריי דף קל"ד ע"א)

קלט) כיון דעאלת לחופה, ואיהי ע בהדי מלכא. פ עלאה, כדין אנן מתערי חדוה ז דימינא ושמאלא, כד"א ד) ואהבת את יי' אלהיך בכל לבבך וגו'. והיה אם שמוע וגו'. בלא דחילו כלל, דהא סטרא אחרא לא יתקרב תמן, ולית ליה רשו.

קמ) כלה, כל זמנא דבעאן לאעלא לה לגבי מלכא, לזודוה דשמושא, אצטריך בלחישו ברזא, בגין דלא ישתכח ק ברגלי צעדהא, רמז ו דסטרא בישא, ט ולא יתדבק בהדה, ולא ישתכחון ח בבני, רמז פסול כלל.

קמא) והכי אמר יעקב לבנוי, שמא חס ושלום אירע פסול א בערסי, כדין אינון אמרו, כמה דלית בלבך אלא אחד, ב כך וכו' לית לן דביקו בסטרא אחרא כלל, דהא פרישא הוה ג מערסך, ואנן ד ביחודא לגבי מלכא עלאה, ולית לן דביקו כלל בסטרא אחרא, דהא בפרישו ח מסטרא ו אחרא הוה רעותא ז ומחשבתא דילן.

קמב) כיון דידע דסטרא אחרא לא אתדבק תמן כלל כדין עאלת אתתא, לגבי בעלה בלחישו, ברזא ח דיחודא דשית סטריין. פתח ואמר, בשכמל"ו . דהא איהי ברזא דאחד, בעולימתהא, בלא ערבובא כלל ולא שותפו דסטרא אחרא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ע בהדיה דמלכא. פ בחדוה וליג עלאה. צ כימינא חבשמאלא. ק בינ דגלי. ר לסטרא. ט דלא. ת בבנוי. כך; וכו' כו. ג ערסך. ד ביחודא כלל מסטרא אחרא אחרא הוינן ברעו. ז ובמחשבה. זו ביחודא. ט מוסיף ועד דהא.

ד) (דברים ו) וארא לב צ"ש.

א מוסיף בורעי בערסי; בורעי או בערסי. ב ליג הוינן ברעו ובמחשבה דילן. ח דסטרא. ו מוסיף ועד דהא.

מאמר

הסולם

שמע ישראל ובשכמו

דבקות הס"א הגקרא מות, וז"ש, דלא ישתכח ברגלי צעדהא רמז דסטרא בישא.

קמא) והכי אמר יעקב וכו'; וכך אמר יעקב לבנוי, אולי חס ושלום קרה פסול במטתי, אז אמרו בנוי, כמו שאין בלבך אלא אחד וכו' (כמ"ש פסחים נ"ו עמוד א'). אין לנו דבקות בסטרא אחרא כלל, כי הוא נפרד ממטתך, ואנו ביחוד למלך העליון, ז"א, ואין לנו דבקות כלל בסטרא אחרא, כי לפרוד מן הס"א היה הרצון והמחשבה שלנו.

קמב) כיון דידע דסטרא וכו'; כיון שידע יעקב, שהסטרא אחרא לא נתדבק שם כלל, אז נכנסה האשה, שהיא מלכות, אל בעלה, ז"א, בלחש, בסוד היחוד של שש קצוות שבשמע ישראל. פתח יעקב ואמר, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כי היא בסוד אחד, עם העלמות שלה, בלא עירוב כלל, ובלא שותפות של הסטרא אחרא.

קלט) כיון דעאלת לחופה וכו'; כיון שנכנסה לחופה, והיא עם מלך העליון, שהיא ז"א, אז אנו מעוררים שמחה של המוחין דימין ושמאל, כש"א, ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך וגו', זהו ימין, והיה אם שמוע וגו' זהו שמאל, ובלא יראה כלל מפני הס"א, כי הס"א לא יתקרב שם, ואין לו רשות. קמ) כלה, כל זמנא וכו'; כלה, נ המלכות, כל זמן שרוצים להכניסה אל המלך לשמחת הזווג, צריך להיות בלחש ובסוד, כדי שלא ימצא בצעדי רגליה רמז של צד הרע, ולא יתדבק עמה, ולא ימצא בבנים, דהיינו בישראל למטה, רמז פסול כלל.

פירוש, שצריכים להסתיר בחינת עצמה, שהיא המשכת חכמה, שזה נבחן כמו בלחש ובסוד, ולכלול אותה בוי"א שתקבל ממנו חסדים, כי כל עוד שלא נשלם התקון הגמור, נאמר עליה ורגליה יורדות מות, שיש בסופה (דטורי דף קל"ד ע"א)

קמג) ותא חזי, בההיא . שעתא, יעקב ובנוי הוו בדיוקנא עלאה לתתא כ בהדי שכינתא. יעקב הוה ברזא דשית סטרין דעלמא עלאה, ברזא חד. בנוי הוו בדיוקנא דשית סטרין דעלמא תתאה. ואיהו בעא לגלאה לון ההוא קץ, כמה דאוקימנא, דאית קץ ואית קץ, אית קץ הימין, ואית קץ הימין. קץ הימין: דא : מלכות קדישא רזא דמהימנותא רזא דמלכו ׀ דשמיא. קץ ׀ הימים: דא ׀ רזא דמלכו ׀ חייבא רזא דסטרא אחרא ׀ דאקרי קץ כל בשר. והא אוקימנא. קמד) כיון דחמא דאסתלקת שכינתא מניה וכי. אינון אמרו כמה דלית בלבך אלא אחד, דאנת ברזא דעלמא עלאה, ואיהו אחד. אוף אנן, דאנן ברזא דעלמא תתאה, איהו אחד. ועל דא אדכרו תרי לבבות, רזא דעלמא עלאה, דאיהו לבא דיעקב, ׀ ורזא דעלמא תתאה, דאיהו לבא דבנוי, כדין אעיל לה בלחישו.

קמה) וכמה דאינון אתייחדו רזא דעלמא עלאה באחד, ורזא דעלמא תתאה באחד. אוף הכי אנן צריכין ליחדא עלמא עלאה באחד, וליחדא עלמא תתאה ברזא דאחד. דא בשית סטרין, ודא בשית סטרין. ובגין כך, שית תיבין הכא, ברזא דשית סטרין. ושית תיבין הכא, ברזא דשית סטרין, ׀ אחד ושמו אחד. זכאה עדביה וחולקיה מאן דישי רעותיה להאי, בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

לא גרסינן שעתא. כ בהדיה דשכינתא. ל מלכא ; ל־ג מן מלכות עד רזא. ׀ שמיא. ׀ מוסף מלכו הייבא רזא דמלכו אחרא. ׀ אחרא. ׀ דאיהו. ׀ ודא.

(ח (זכריה יד) לעיל אות קלד צ"ת

שמע ישראל ובשכמל"ו

הסולם

מאמר

אלא אחד כי אתה בסוד עולם העליון שהוא אחד, אף אנן, שאנו בסוד עולם התחתון, שהוא מלכות, אין בלבנו אלא אחד. ועל כן נזכרו כאן שני לבבות. דהיינו, כמו שאין בלבך, אין בלבנו, כי סוד עולם העליון, ז"א, הוא לבו של יעקב, וסוד עולם התחתון שהוא מלכות, הוא לבם של הבנים. או הכניסו אותה או המלכות, בלחש.

קמג) ותא חזי בההיא וכי: ובוא וראה בשעה ההיא, היו יעקב ובנוי למטה בצורה עליונה עם השכינה. יעקב היה בסוד ה' קצוות של עולם העליון בסוד אחד. דהיינו ז"א. ובנוי היו בצורת ה' קצוות של עולם התחתון, דהיינו המלכות. והוא, יעקב, רצה לגלות להם קץ ההוא, שהוא מלכות, דהיינו לעשות היחוד בגלוי ולא בלחש. כמו שהעמדנו שיש קץ ויש קץ, יש קץ הימין, ויש קץ הימין. קץ הימין זה מלכות הקדושה, סוד המנונה, סוד מלכות שמים. קץ הימין הוא סוד מלכות הרשעה, סוד ה"ס"א שנקרא קץ כל בשר, וכבר העמדנו זה.

קמה) וכמה דאינון אתייחדו וכי: וכמו שהם נתיחדו, עולם העליון בסוד אחד, ועולם התחתון בסוד אחד, אף אנן צריכים ליחד עולם העליון באחד, וליחד עולם התחתון בסוד אחד, זה בו' קצוות, וזה בו' קצוות, ומשום זה, יש שש תיבות כאן בשמע ישראל בסוד ו' קצוות, ושש תבות כאן, בשכמל"ו. בסוד ו' קצוות, והיינו ה' אחד ושמו אחד. אשרי גורלו וחלקו בעולם הזה ובעולם הבא, מי ששם לבו לזה.

קמד) כיון דחמא דאסתלקת וכי: כיון שראה שנסתלקה ממנו השכינה וכי, מחמת שרצה לעשות היחוד בגלוי, דהיינו לגלות את הקץ, אמרו הם, השבטיים, כמו שאין בלבך (דפרי דף קל"ד ע"א *) דף קל"ד ע"ב)

קמו) רב המגונא סבא אמר ז הכי, דא אתערותא דיחודא פ שפיר איהו, ר דרזא דברירא דמלתא הא אוקימנא. ומלין אלין זמינין פ לאתעתדא קמי עתיק יומין, בלא כסופא כלל.

ח רעיא מהימנא

קמו) פקודא ללמוד תורה בכל יומא, דאיהי רזא דמהימנותא עלאה, למנדע ארחיה דקב"ה. דכל מאן דאשתדל באורייתא, זכי בהאי עלמא, וזכי בעלמא דאתי, ואשתזיב מכל קטרוגיין בישין. בגין דאורייתא רזא דמהימנותא איהי, דמאן דאתעסק בה, אתעסק במהימנותא עלאה, א קב"ה אשרי שכינתיה בגויה דלא תעדי מניה.

קמח) מאן דידע מלה דאורייתא, אצטריך למרדף אבתריה, ולאולפא ב האי מלה מניה, לקיימא רזא דכתיב, מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. אורייתא אילנא דחיי איהו, למיהב חיינ לכלא. מאן דאתקף באורייתא, אתתקף באילנא דחיי, כד"א ו) עץ חיים היא למחזיקים בה. קמט) וכמה רזין עלאין אוקימנא במאן דאשתדל באורייתא, דזכי לאתקשרא באורייתא דלעילא. בהאי עלמא לא שכיך, ולא שכיך בעלמא דאתי, ואפילו בקברא שפוותיה מרחשן אורייתא, כד"א ו) דובב שפתי ישנים. ע"כ. ג קנ) פתח ואמר ו) ויקחו לי תרומה, הכא איהו יחודא בכללא חדא.

מסורת הוהר

זי' פי גרסאות

ו) (משלי ג) ב"א רכט צ"א. ז) (שיר ז) ח"ב קעו. ז"ג לט. צו. קלה. קפט. ז"ח כח ט"ב שיג פה ט"ג ש"ו. ח) (שמות כה) לעיל אות א צ"א. ז באתערותא וליג הכי דא. ק ושפיר. ר ורזא. ש לאתערא. ת תוספתא. א ליג קב"ה. ב ההיא. ג בדפריי כתב והיה כעץ שתול וכו' עד כאלו קיים והגית בו יומם ולילה ומכאן תלך זיקרא רס"ג א' שמע ישראל.

מאמר

הסולם

שמע ישראל ובשכמליו

כל איש אשר ירבנו לבו תקחו את תרומתי. התורה היא עץ החיים. לתת חיים לכל מי שמתגבר בתורה. מתגבר בעץ החיים, כמש"א עץ חיים היא למחזיקים בה. קמט) וכמה רזין עלאין וכו': וכמה סודות עליונים העמדנו במי שעוסק בתורה, שזוכה להתקשר בתורה העליונה, שהוא ז"א, אינו שוקט ממנה בעולם הזה, ואינו שוקט לעולם הבא, ואפילו בקבר שפתיו דובבות תורה, כש"א דובב שפתי ישנים. מאמר ויקחו לי תרומה קנ) פתח ואמר ויקחו וגו': פ"ז: ואמר, ויקחו לי תרומה, כאן הוא היחוד של מעלה, ז"א, ושל מטה, מלכות, בכלל אחר. כי לי הוא ז"א, תרומה, היא מלכות, ויקחו תרומה לא כתוב, אלא ויקחו לי תרומה, שזה יורה, למעלה ולמטה בכלל אחר בלא פרוד כלל.

קמו) רב המגונא סבא וכו': רה"ס אמר כך. סדר התעודות היחוד הוה יפה הוא, שהרי העמדנו סוד בירודו של הרבר, ודברים אלו עתידים להיות נועדים לפני עתיק יומין, בלא בושא כלל.

רעיא מהימנא

קמו) פקודא ללמוד תורה וכו': מצוה ללמוד תורה בכל יום, שהוא סוד האמונה העליונה, לרעת דרכיו של הקב"ה, שכל מי שעוסק בתורה, זוכה בעולם הזה, וזוכה בעולם הבא וניצול מכל קטרוגים הרעים, משום שהתורה סוד האמונה היא, ומי שעוסק בה, עוסק באמונה העליונה, והקב"ה משרה שכינתו בתוכו, שלא תסור ממנו.

קמח) מאן דידע מלה וכו': מי שידוע דבר של תורה, צדיכים לרדוף אחריו וללמוד ממנו דבר ההוא, לקיים הסוד שכתוב, מאת (דפריי וף קליד ע"ב)

עילא ותתא. ויקחו תרומה לא כתיב, אלא ויקחו לי תרומה, עילא ותתא בכללא חדא, בלא פרודא כלל.

קנא) מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. האי קרא, הכי אצטריך ליה למימר, כל איש אשר ידבנו לבו, ה מאי מאת כל איש. אלא רזא הכא לאינון מרי מדין. זכאין אינון צדיקיא, זידעי לשואה רעותא ז דלבהון לגבי מלכא עלאה קדישא, וכל רעותא ז דלבהון לאו איהו לגבי עלמא דא, ובכסופא בטלה דיליה. אלא ידעי ומשתדלי לשואה רעותהון ולא תדבקא לעילא, בגין לאמשכא רעותא ח דמאריהון לגבייהו מעילא לתתא.

קנב) ומאן אתר נטלי ההוא רעותא דמאריהון לאמשכא ליה לגבייהו. ט נטלין מאתר חד עלאה קדישא, דמניה נפקין כל רעותין קדישין. ומאן איהו. כל איש. דא צדיק, דאתקרי כל, כד"א ט ויתרון ארץ בכל היא. י על כן כל פקודי כל ישרתי. איש: כד"א ט איש צדיק. דא איהו. צדיק, מאריה דביתא, דרעותיה תדיר לגבי מטרוניתא, כבעלה דרחים לאתתיה כ תדיר. ידבנו לבו איהו רחים לה. ולבו דאיהי מטרוניתא דיליה, ידבנו לאתדבקא ביה.

קנג) ואף על גב ז דרחימו סגי דא בדא, דלא מתפרשן לעלמין, מההוא כל איש, מאריה ביתא, מאריה דמטרוניתא, מניה תקחו את תרומתי. ארחיה דעלמא, מאן * דבעי לנסבא אתתיה דב"נ מניה איהו קפיד ולא שביק לה.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ט (קהלת ה) חיי שרה ו צ"ו. י (תהלים קיט). ז לא גרסינן ליה. ה מוסיף יקח [תקחו] את תרומתי מאי. ו דלהון. ז דלהון. ח דלהון במאריהון. ט מוסיף נטלין ליה. י כל איש. כ ותדיר. ל דברחימו. כ (בראשית ו) נח א צ"א.

ויקחו לי תרומה

הסולם

מאמר

אדון המלכות הנקראת בית. שרצונו תמיד אל המטרוניתא, שהיא מלכות, כבעל האהוב את אשתו תמיד. ידבנו לבו, פירושו שהוא אוהב אותה ולבו, שהוא המטרוניתא שלו, דהיינו המלכות שנקראת לב. ידבנו להתדבק בו.

קנג) ואף על גב דרחימו וכו': ואע"פ שיש להם אהבה גדולה זה בזה, שאינם נפרדים לעולם, עכ"ז מן כל איש ההוא, שהוא יסוד, בעל הבית, שפירושו בעל המטרוניתא, תקחו את תרומתי, שהיא מלכות, מדרך העולם, מי שרוצה לקחת מאדם את אשתו, הוא מקפיד, ואינו עווב אותה, אבל הקבי"ה אינו כן, שכתוב, וזאת התרומה, שהיא כנסת ישראל, דהיינו המלכות, אע"פ, שכל האהבה שלה היא אליו ואהבה שלו אליה, לוקחים אותה ממנו להשרות אותה ביניהם, ממקום עליון ההוא שכל אהבה של אשה ובעלה שורה שם

קנא) מאת כל איש וגו': שואל, מקרא זה כך היה צריך לומר, כל איש אשר ידבנו לבו, מהו מאת כל איש, ומשיב, אלא כאן סוד ליושבים על כסא מדין. אשרי הם הצדיקים היודעים לשים רצון לבם למלך העליון הקדוש וכל רצון לבם אינו לעולם הזה, ולתאוה הבטלה שלו, אלא שיודעים ומשתדלים לשים רצונם להדבק למעלה, כדי להמשיך רצון אדונם אצלם ממעלה למטה.

קנב) ומאן אתר נטלי וכו': ומאיהו מקום לוקחים רצון ההוא של אדונם להמשיכו אליהם. הם לוקחים ממקום קדוש ועליון אחד, שממנו כל הרצונות הקדושים, ומי הוא, הוא כל איש, זה צדיק, דהיינו יסוד דו"א, הנקרא כל כש"א, ויתרון ארץ בכל הוא. על כן כל פקודי כל ישרתי. איש, כש"א איש צדיק זה הוא צדיק, אדון הבית, דהיינו יסוד, שהוא 57 (דסו"י דף קל"ד ע"ב * דף קל"ה ע"א)

אבל קב"ה לאו הכי, כתיב וזאת התרומה, זו כנסת ישראל, אע"ג דכל רחימו דילה לגביה, ורחימו דיליה לגבה. מניה נטלין לה לאשראה בניייהו, מההוא אתר עלאה, דכל רחימו דאתתא ובעלה שריא. מתמן תקחו את תרומתי, זכאה חולקיהון דישראל, וזכאין כלהו דזכו להאי. קנד) וזאת התרומה אשר תקחו מאתם. ואי תימא, אי הכי, אשר תקחו מאתו מבעי ליה מאי מאתם. מאת תרין ע שמהן אלין. קנה) תו רב, ייבא סבא אמר, מאתם: מאת ס', דאיהו רזא דעלמא עלאה. אתר מדוריה דהאי צדיק, דאיהו אתעטר ע מאת ס', ומתמן נטיל חיין, לאתזנא לעלמין כלהו. וכלא מלה חדא, רזא לחכימין אתיהיבת, זכאה חולקיהון. קנו) דאע"ג דאינון נטלין ע לה, לא יכלין ר לנטלא לה, אלא ברשו ע דבעלה, וברעו דיליה, ולמעבד פולחנא דרחימו לגביה, וכדין ברחימו דיליה, תקחו את תרומתי. וכל דא, באינון פולחני דצלוחא, ותקונא וסדורא דישראל מסדרין בכל יומא. ה ד"א מאתם, מכללא דשית סטרין עלאין וכלא חד. קנז) מאתם, מאינון זמני ושבתי, ב וכלא רזא חדא. זהב וכסף ונחשת ותכלת וארגמן ג ותולעת שני. זהב, ד ברזא דיומא דראש השנה, דאיהו יומא

מסורת הזהר

חלוסי גרסאות

ז (שמות כה) לעיל אות ס צ"ג
 ט ל"ג מן כתיב עד אע"ג. נ תמן. ט מתדין ול"ג
 מאת. ע דרגין. פ ייסא. צ מעם. ק מוסיף לה הכא.
 ר ל"ג לנטלא לה. ש בעלה. ת ל"ג ד"א. א מוסיף ד"א מאתם. ב וכלהו. ג מוסיף ותולעת שני ושש ועינים.
 ד ביומא דרזא.

זאמר

הסולם

ויקחו לי תרומה

פירוש. או"א מכונה פ' וישסו"ת מכונה פ' (כנ"ל אות כ"ב) וכשו"א בגדלות. הוא יורש אלו המוחין, ויש לו בראש ב' מיני מוחין אלו דס' פ' ומוסיף ר' ייבא סבא. שמה שצריכים לקחת המלכות מן היסוד, הוא מיסוד הבניה שבראש ז"א, שמשם לוקח בחינת המלכות דג"ר. וע"ז נאמר אשר תקחו מאתם, שהוא אותיות מאת פ' כמבואר. קנו) דאע"ג דאינון נטלי וכו': ואע"פ שהם לוקחים אותה, את המלכות, אינם יכולים לקחת אותה אלא ברשות בעלה, ז"א, וברצון שלו, וצריכים לעשות עבודה של אהבה אליו, ואז באהבתו תקחו את תרומתי. שהיא המלכות, וכל זה עושים באלו מסדרים של התפלה, והתקון שישראל מסדרים בכל יום. פירוש אחר. מאתם היינו מכלל שש קצוות העליונים דד"א, וע"כ כתוב מאתם לשון רבים. קנז) מאתם, מאינון זמני וכו': מאלו הזמנים והשבחות תקח אותה, והכל הוא סוד אחד, והס סוד זהב וכסף ונחשת ותכלת וארגמן וגר

ס, דהיינו יסוד, משם, תקחו את תרומתי. אשרי חלקם של ישראל, ואשריהם כולם שזכו לזה.

קנד) וזאת התרומה אשר תקחו מאתם: ואם תאמר, אם כן, אשר תקחו מאתו היה צריך לומר, דהיינו מן היסוד כנ"ל, מהו מאתם, ומשיב, מאת שני שמות אלו, שהם יסוד ומלכות ביחד, כלומר שלא יקח אותה מבחינת עצמה, אלא מבחינת שניהם יחד, וע"כ כתוב מאתם.

קנה) תו, רב ייבא סבא וכו': עוד, ר"ס אמר, מאתם, פירושו מאת פ' שה"ס עולם העליון נהי"מ דבינה, הנקראים ישו"ת, מקום מגורו של אותו צדיק, שהוא יסוד הבניה, שהוא מתעטר מאת פ' שה"ס או"א עלאין שהם זב"ד חג"ת דבינה, (כנ"ל אות כ"ב) שמשם מקבל חיים להזין העולמות כולם. ומן היסוד הזה דבינה, יקבלו התרוסה שהיא המלכות, והכל הוא דבר אחד. הסוד גיתן לחכמים, אשרי חלקם.

(דס"י זף קליה ע"א

דזהב, ה יומא דדינא, ושלטא ההוא סטרא, כד"א (n) מצפון זהב יאתה. וכסף, דא יום הכפורים, דמתלבנן חוביהון דישראל כתלגא, כד"א (o) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. וכתביב (p) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. קנח) ונחשת. יומי דקרבנין דחג, דאינון רתיכי דעמין עכו"ם, ואינון אקרון רזא דהרי נחשת, ובגין כך מתמעטין בכל יומא ואזלין. ותכלת, דא פסח, שולטנו דרזא דמהימנותא, רזא (q) דגוונא תכלא, ובגין דהיא תכלא, לא שלטא עד דשציאת וקטילת (r) כל בוכרי דמצראי, כד"א (s) ועבר יי לנגף את מצרים. בג"כ, כל גווינין טבין בחלמא, בר מן תכלא. קנט) וארגמן, דא שבועות, רזא דארגוונא, דתורה שבכתב דאתיהיבת ביה, כלילא (t) מתרין סטרין, מימינא ומשמאלא, כד"א (u) מימינו אש דת למו, ודא איהו ארגמן. ותולעת שני, דא איהו ט"ו באב, דבנות ישראל הוו נפקי במאני מלת, כד"א (v) האמונים עלי תולע. קס) עד הכא, שית (w) סטרין, מכאן ולהלאה רזא די ימי תשובה. ושש, ועזים, ועורות אילים מאדמים. ועורות תחשים. ועצי שטים. ושמן למאר. ובשמים לשמן המשחה ולקטורת הסמים. ואבני שוהם. ואבני מלואים. עד הכא תשעה, לקבל תשעה יומין ויום הכפורים אשלים לעשרה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה ל"ג יומא דדינא. ו דנהורא. ז ל"ג כל בוכרי דמצראי. ח מכל. ט זמנין.

(ס) (איוב לו) וארא טו צ"ר. (ז) (ישעיה א) שמות קיד צ"פ. (ח) (ויקרא טו) ח"ב קפה. (ח"ג טו. סב : סד. טו. סח : סט : קב : רג. רצ : ע) (שמות יב) נח גא צ"א. (פ) (דברים יג) ויצא ג צ"ה. (צ) (איכה ד).

מאמר

הסולם

ויקחו לי תרומה

ה' לנגוף את מצרים. משום זה כל הצבעים טובים כחלום. חוץ מתכלת. קנט) וארגמן דא שבועות וכו' : וארגמן. הוא שבועות, שה"ס ארגמן. כי תורה שבכתב שניתנה בו, כלולה מב' צדדים, מימין ומשמאל, כש"א מימינו אש דת למו. וזה הוא ארגמן, שהוא כלול מהרבה צבעים. ותולעת שני, זה הוא חמשה עשר באב, שבנות ישראל היו יוצאות או בבגדי תולע, כש"א האמונים עלי תולע. דהיינו תולעת שני. קס) עד הכא שית וכו' : עד כאן כנגד ו' קצוות, דהיינו זהב, כסף, נחשת, תכלת, ארגמן, ותולעת שני. מכאן ולהלאה הוא סוד עשרת ימי תשובה, שהם ושש, ועזים, ועורות אלים מאדמים, ועורות תחשים, ועצי שטים, ושמן למאר, ובשמים לשמן המשחה ולקטורת הסמים, ואבני שוהם, ואבני מלואים. עד כאן הם תשעה כנגד תשעה ימים, ויום הכפורים משלים לעשרה.

וגו', זהב, הוא בסוד היום של ראש השנה שהוא יום של זהב, דהיינו יום הדין, וצד ההוא דשמאל שולט, כש"א מצפון זהב יאתה. וצפון הוא שמאל. וכסף, זה הוא יום הכפורים שעונות ישראל מתלבנים כשלג. כמש"א, אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. וגם הכסף צבעו לבן. וכתוב, כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם.

קנח) ונחשת יומי דקרבנין וכו' : ונחשת, הוא יום של קרבנות החג, שהם המרכבות של עמים עכו"ם, שאנו מקריבים ע' פרים בעדס, והם נקראים סוד הרי נחשת, ומשום כך מתמעטים והולכים פרי החג בכל יום. ותכלת, זה הוא פסח, שאו ממשלת סוד האמונה, דהיינו המלכות, שהיא סוד צבע תכלת, ומשום שהיא תכלת, הרומו על דינים, כי תכלת, הוא מלשון כליה, לא שלטה עד שכלתה והרגה כל בוכרי מצרים. כש"א ועבר (דפו"י דף קליה ע"א) 59

תרומה

קסא) ומכל אליו, אנן נטלין תרומת יי, בכל זמנא וזמנא, בגין לאשראה עלן. בר"ה אנן נטלין תרומת יי, ואיהו רזא דר"ה, דאתיא מסטרא דזהב. ביום הכפורים אנן נטלין לה, ואיהי יום הכפורים דירתא ברתא לאימא. בסכות אנן נטלין לה, ואיהי סוכה סוככת ואגינת עלן, וכתיב (ק) ביום השמיני עצרת תהיה לכם ודא איהי תרומת יי.

קסב) בפסח נ אופ הכי אנן נטלין לה, ואיהי פסח. והא אוקימנא, רזא נ דגוון דנהורא תכלא. בשבועות אנן נטלין לה, ואיהי שתי הלחם. וכתיב (ו) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר, ואנן נטלין מתורה שבכתב, תורה שבעל פה. ט"ו באב, איהו קיימא בחדוה, על בנות ישראל. כל שאר יומין, אינון לתקונא נ דילה. ועל דא אשר תקחו מאתם כתיב.

קסג) כגוונא דאינון פ מתייחדין לעילא ז באחד, אופ הכי איהי, אתיחדת לתתא ברזא דאחד, למהוי עמהון לעילא חד לקבל חד, קודשא בריך הוא אחד לעילא, לא יתיב על כורסייא דיקריה, עד ק דאיהי אתעבידת ברזא דאחד כגוונא דילה, למהוי אחד באחד. ד והא אוקימנא ט רזא דיי אחד ושמו אחד.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ק) (כמדבר כט) נח לח צ"ב. (ו) (שמות כ) וארא נ ל"ג אנן. כ דכתיב ו"ג מן ואיהי עד וכתיב. ל מפסח. ט איהי ו"ג מן אופ עד ואיהי. נ ל"ג דגוון. ס דכתיב ו"ג ואיהי שתי הלחם. יי דילה. פ אתיחדת. צ ל"ג באחד ק דאתעבידת ו"ג דאיהי. ד ל"ג מן והא עד סוף האות. ט דהוא ו"ג רזא דהי.

ויקחו לי תרומה

הסולם

מאמר

שבכתב, את התורה שבעל פה, שהיא המלכות. ט"ו באב, היא המלכות, עומדת בשמחה על בנות ישראל. וכל שאר הימים הם לתקון שלה, של המלכות. וע"כ אשר תקחו מאתם כתוב, לשון רבים.

מאמר כגוונא

קסג) כגוונא דאינון מתייחדין וכו': כמו שהם. הו קצוות דז"א, מתייחדים למעלה, דהיינו מחזה דז"א ולמעלה, באחד, שפירושו שאין עמהם שותפות דס"א (כנ"ל אות קל"ו) אף היא דהיינו המלכות, מתייחדת למטה דהיינו מחזה דז"א ולמטה, בסוד אחד, כדי שתהיה עמהם למעלה אחד כנגד אחד, כי הקב"ה, שהוא ז"א, שהוא אחד למעלה, אינו יושב על כסא כבודו, שהוא המלכות, עד שגם היא נעשית בסוד אחד כמוהו, כדי להיות אחד באחד. והרי העמדנו הסוד, של ה' אחד ושמו אחד. כי ה' הוא ז"א, ושמו, הוא המלכות, והם אחד באחד. (כנ"ל אות קל"ו).

קסא) ומכל אליו אנן וכו': ומכל אלו אנו לוקחים תרומת ה', דהיינו המלכות, בסו"ה האת התרומה אשר תקחו מאתם, בכל זמן וזמן, דהיינו בכל החגים, כדי להשרות אותה עלינו. בראש השנה אנו לוקחים תרומת ה', שהיא סוד ראש השנה הבא מצד הזהב. שהוא גבורה, כי המלכות היא גבורה. ביום הכפורים אנו לוקחים אותה, שהיא יום הכפורים, כי הבת, שהיא המלכות, יורשת לאימא שהיא בינה, הנקראת יום הכפורים. בסכות אנו לוקחים אותה, שהיא סוכה הסוככת ומגנת עלינו. וכתוב, ביום השמיני עצרת תהיה לכם, וזה היא תרומת ה', דהיינו המלכות הנקראת עצרת.

קסב) בפסח אופ הכי וכו': בפסח, גם כן, אנו לוקחים אותה, והיא נקראת פסח. והרי העמדנו שהיא סוד צבע של אור התכלת. בשבועות אנו לוקחים אותה, והיא שתי הלחם. וכתוב, במתן ונורה, וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמור, ואנו לוקחים מתורה (דפו"י דף קל"ה ע"א)

קסד) רזא דשבת, איהי שבת, ה דאתאחדא ברזא * דאח"ד, למשרי עלה רזא דאחד. צלותא דמעלי שבתא, א דהא אתאחדת כורסייא ב יקירא קדישא, ברזא דאח"ד, ואתתקנת למשרי עלה מלכא קדישא עלאה.

קסה) כד עייל שבתא, איהי אתיחדת ואתפרשת מסטרא אחרא, וכל דינין מתעברין מינה, ג ואיהי אשתארת ביחודא דנהירו קדישא, ואתעטרת בכמה עטרין לגבי מלכא קדישא, וכל שולטני רוגזין ומארי דדינא כלהו ד ערקין, ולית שולטנו אחרא בכלהו עלמין.

קסו) ואנפּהא נהירין בנהירו עלאה, ואתעטרת לתא בעמא קדישא, וכלהו מתעטרן בנשמתין חדתין. כדן שירותא דצלותא, לברכא לה בחדוה, בנהירו דאנפין, ולומר ברכו את יי המבורך. את יי דייקא, בגין למפתח לגבה בברכה.

קסז) ואסיר לעמא קדישא למפתח לגבה בפסוקא דדינא, כגון והוא רחום וגו', בגין דהא אתפרשת מרזא דסטרא אחרא, וכל מארי דדינין אתפרשו ואתעברו מינה. ומאן דאתער האי לתתא, גרים לאתערא הכי לעילא. וכרסייא קדישא לא יכלא לאתעטרא בעטרא דקדושה, דכל זמנא דמתערי לתתא אינון מאריהון דדינא, דהוו מתעברן והוו אזלי כלהו לאתטמרא גו נוקבא דעפרא

חלופי גרסאות

ת דאתאחדת. א דאיהי. ב ל"ג יקירא. ג מוסיף ואיהי מינה ואיהי. ד מתעברין ; מוסיף ערקין ואתעברו (ואתעבקו) מינה.

כגונא

הסולם

מאמר

התפלה לברך אותה בשמחה, בהארת הפנים, ולומר ברכו את ה' המבורך, את בדיוק, שהיא המלכות הנקראת את, כדי להתחיל בברכה אליה.

קסז) ואסיר לעמא קדישא וכו' : ואסור לעם קדוש להתחיל אליה בפסוק של דין, דהיינו והוא רחום וגו', משום שכבר נפרדה מסוד הסטרא אחרא, וכל בעלי הדין נפרדו ונעברו ממנה, ומי שמעורר דין למטה גורם שיתעורר כך למעלה, והכסא הקדוש, שהוא המלכות, אינו יכול להתעטר בעטרת הקדושה, שכל זמן שמעוררים למטה את בעלי הדין, שמקודם לכן היו נעדרים, והיו הולכים כולם להסתתר תוך נקב העפר של תהום הגדול, מכח קדושת השבת, ועתה שעוררו אותם מלמטה, כולם חוזרים לשרות במקומם כמו בחול, ונתרחק על ידיהם מקום הקדוש, שהוא המלכות, הרוצה מנוחה.

קסד) רזא דשבת איהי שבת וכו' : וזה הוא הסוד של שבת, היא המלכות, נקראת שבת בעת שנתיחדה בסוד אחד, שישרה עליה ז"א, שהוא סוד אחד. וז"ס התפלה של ליל שבת, כי אז נתיחד כסא הכבוד הקדוש, שהוא המלכות, בסוד אחד, ונתתקנת שישרה עליה מלך הקדוש העליון. שהוא ז"א.

קסה) כד עייל שבתא וכו' : כאשר נכנס השבת, היא מתיחדת ומתפרדת מסטרא אחרא, וכל הדינים נעברים ממנה, והיא נשארת ביחוד דאור הקדוש, ומתעטרת בכמה עטרות למלך הקדוש, וכל ממשלות הרוגו ובעלי הדין בורחים כולם, ואין ממשלה אחרת בכל העולמות, חוץ ממנה.

קסו) ואנפּהא נהירין בנהירו וכו' : ופניה, דהיינו הג"ר שלה, מאירים באור העליון ומתעטרת בעם הקדוש למטה, שכולם מתעטרים ממנה בנשמות חדשות. או תחילת

דתהומא רבא, כלהו תייבין לאשראה בדוכתייהו ה ואתרחקת בהו אתר קדישא דבעאת נייחא.

קסח) ולא תימא דדא איהו בלחודוי, אלא לית אתערותא לעילא לאתערא, עד דישראל מתערי לתתא, כמה דאוקימנא, דכתיב (ט) בכסה ליום חגנו. ליום חג לא כתיב, אלא ליום חגנו. וע"ד אסיר לעמא קדישא, דקא מתעטרן בעטרין קדישין דנשמתינן, בגין לאתערא נייחא, דאינון יתערון דינא, אלא כלהו ברעו ורחימו סגי, דיתערון ברכאן עילא ותתא כחדא.

קסט) ברכו את יי'. את דייקא. כדקאמרן, דא שבת דמעלי שבתא. ברוך יי' המבורך, דא אפיקו דברכאן ממקורא דחיי, ואתר דנפיק מניה כל שקי, לאשקאה לכלא. ובגין דאיהו מקורא ברזא דאת קיימא, קרינן ליה המבורך, איהו מבועא דבירא. וכיון דמטו תמן, הא ודאי בירא אתמליא, דלא פסקין מימיו לעלמין.

קע) ועל דא לא אמרינן, ברוך את יי' המבורך, אלא ברוך יי', דאלמלא לא מטי התם נביעו ממקורא עלאה, לא אתמליא בירא כלל, ועל דא המבורך, אמאי איהו המבורך. בגין דאיהו אשלים ואשקי לעולם ועד. עולם ועד דא איהו שבת דמעלי שבתא, ואנן תקעין ברכאן באתר דאקרי מבורך. וכיון

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ש) (תהלים פא) וירא קינ צ"א.

ה ואתרחקת. ו מאתר.

מאמר

הסולם

ברכו את ה' המבורך

ברוך ה' המבורך, ברוך, הוא מוצא הברכות ממקור החיים, והמקום שממנו יוצא כל שקי להשקות לכל, דהיינו יסוד הבינה. ומשום שהוא מקור המשפיע בסוד אות הברית, דהיינו ביסוד דז"א קוראים אותו המבורך, שהוא המבוע של הבאר, שהיסוד הוא המבוע של מלכות הנקראת באר. וכיון שהברכות מגיעות שמה, ליסוד דז"א, הרי ודאי שהבאר מתמלאה, שאינם נפסקים מימיו לעולם. דהיינו החסדים הנקראים מיס.

קסח) ולא תימא דדא וכו': ולא תאמר, שזה לבד נחעורר למעלה על ידי התחתונים, אלא אין התעוררות מתעורר למעלה עד דישראל מעוררים למטה, כמו שהעמדנו שכתוב, בכסה ליום חגנו, ליום חג לא כתוב, אלא ליום חגנו, שהוא משום שקדושת החג מתעוררת למעלה ע"י ישראל שמקדשים אותו למטה, וע"כ הוא חגנו. וע"כ אסור לעם קדוש, דמתעטרים בעטרות קדושות של נשמות, כדי לעורר מנוחה, אסור להס לעורר דין, אלא כולם יהיו ברצון ואהבה רבה, שיעוררו ברכות למעלה ולמטה ביחד.

מאמר ברכו את ה' המבורך

קסט) ברכו את ה': את, הוא בדיוק, שרומז, על המלכות הנקראת את, כמו שהעמדנו לעיל, את, זהו שבת של כניסת השבת, דהיינו ליל שבת, שהוא בחינת המלכות (דמיי דף קליה ע"ב)

קע) ועל דא לא וכו': ועל כן לא נאמר, ברוך את ה' המבורך, אלא ברוך ה', כי אם לא היה מגיע שם, ליסוד דז"א, הנביעה ממקור העליון, מיסוד דינה, לא היה מתמלאת הבאר כלל, שהיא המלכות. כי אין המלכות יכולה לקבל אלא מיסוד דז"א, וע"כ, אומרים המבורך, שהוא יסוד דז"א, למה הוא מבורך, הוא משום שהוא משלים ומשקה לעולם ועד, עולם

דמטאן התם, כלהו לעולם ועד, ו דא איהו ברוך יי המבורך. עד הכא, מטן ברכאן מעלמא עלאה, וכלהו לעולם ועד, לאתברכא ולאשקאה, ולמהוי שלים כדקא יאות, מליא מכל סטרין.

קעא) ברוך: דא מקורא עלאה, דכל ברכן נפקין מניה. וכד סיהרא אשתלים, קרינן לה הכי לגבי תתאי, אבל ברוך מקורא עלאה כדקאמרן. יי: דא אמצעי דכל סטרין עלאין. המבורך: דא שלמא דביתא, מבועא דבירא, לאשלמא ולאשקאה כלא. לעולם ועד: דא עלמא תתאה, דאצטריך לאתברכא. ומשחא ורבו דברוך יי והמבורך, כלא איהו לעולם ן ועד.

קעב) ועל דא, ברכה דא, אצטריכו כל עמא לברכא, ובמעלי שבתא, ברעו דלבא, ובחדוה בעו למשרי בשרותא ם בברכה דא, לאתברכא האי שבת דמעלי. שבתא, מעמא קדישא כדקא יאות. בהאי ן ברכה.

קעג) כד שראן ישראל לברכא, קלא אזלא בכלהו רקיעין, דמתקדשי בקדושה דמעלי שבתא. זכאין אתון עמא קדישא, דאתון מברכי ומקדשי לתתא, בגין דיתברכו ויתקדשון לעילא, כמה משריין * עלאין קדישין, ן זכאין אינון בהאי עלמא, וזכאין אינון בעלמא דאתי, ולא ם מברכי ישראל ברכה דא, עד

חלוסי גרסאות

: לא גרסינן מן ודא עד לאתברכא. ן מוסיף ועד, מבורך כד"א (בראשית מ"ט) בן פורת, ן ליג בכרכה. י ליליא; במעלי ליליא שבתא (ד"א). ן ברכו. ל ליג מן זכאין עד ולא ם ברכי.

מאמר

הסולם

ברכו את ה' המבורך

הבאר, להשלים ולהשקות הכל. לעולם ועד. זהו עולם התחתון הצריך להתברך, והשמן והגדלות, דהיינו השפע, הנמשך בברוך ה' המבורך, הכל הוא בשביל לעולם ועד. שהוא המלכות.

קעב) ועל דא ברכה וכו': וע"כ ברכה זו צריכים כל העם לברך, ובכניסת השבת, ברצון הלב ובשמחה צריכים להתחיל בהתחלה בברכה הזו, כדי שיתברך שבת הזו של כניסת השבת, שהוא ליל שבת, דהיינו המלכות, מן עם הקדוש כראוי, בברכה הזו.

קעג) כד שראן ישראל לברך, הקול הולך בכל כשמתחילים ישראל לברך, הקול הולך בכל הרקיעים המתקדשים בקדושת כניסת השבת, אשריכם עם קדוש, שאתם מברכים ומקדשים למטה, כדי שיתברכו ויתקדשו למעלה, כמה מחנות עליונים הקדושים, אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא. ואין ישראל מברכים

עולם ועד. זה הוא שבת של כניסת השבת, דהיינו המלכות, ואנו מביאים הברכות במקום שנקרא מבורך, שהוא יסוד דז"א, וכיון שמגיעות שם, כולן נמשכות לעולם ועד, שהוא המלכות, וזה הוא ברוך ה' המבורך, עד כאן. דהיינו עד היסוד דז"א שנקרא מבורך, מגיעות הברכות מעולם העליון, שהוא בינה, וכולן נמשכות לעולם ועד, שהוא המלכות, להתברך ולהישקות ולהיות שלמה כראוי, מלאה מכל הצדדים.

קעא) ברוך דא מקורא וכו': עתה מבאר הזהר סוד כל מלה, מברוך ה' המבורך לפני עצמו, ואומר, ברוך, זהו מקור העליון, שהוא יסוד דבינה, שכל הברכות יוצאות ממנו, וכשהלבנה נשלמת אנו קוראים אותה ג"כ, ברוך, כלפי התחתונים, אבל ברוך שבכאן, הוא מקור העליון כמו שאמרנו, הו"ה, זהו אמצעי שבכל צדדים העליונים, דהיינו ז"א, טהוא קו אמצעי, המבורך זהו שלום בית, שהוא יסוד דז"א שנקרא שלום, המבוע של 63 (דו"ר דף קליה ע"ב *) דף קל"ו ע"א)

דמתערן בעטרין דנשמתין קדישין כדקאמרן. זכאה עמא נ דזכי לון בעלמא דין, למזכי לון לעלמא דאתי.

קעד) בהאי ליליא ז] שמושא דחכימין, באלין נשמתין קדישין דמתערן בהו, ואע"ג דהא אוקימנא וכלא חד. ובכל אתר דתשכח לחכימין בהאי ס מלה, בסטרא דא, ם ולזמנין בסטרא דא כלא איהו חד, והני מילי הא אוקימנא אבל בזמנא דא, דמתערן כלהו בנשמתין ם ורוחין תדתין יתירין קדישין, כדין איהי ץ זמנא דשמושא זלהון, בגין ם דליהוי נגידו לההוא שמושא, בנגידו דקדושה, בנייחא עלאה, ויפקון בנייהו קדישין כדקא חזי.

קעה) רזא דא לחכימין אתייהיבת. בשעתא דאתפליג ליליא, בליליא דא, ך קב"ה בעי לאעלא ם בגנתא דלעילא. ורזא דא, ביומי דחול קב"ה עאל בגנתא דעדן דלתתא, לאשתעשעא עם צדיקיא דשראן תמן, ובשבת, בההוא ליליא דשבתא, ן קב"ה עאל בגנתא דלעילא, ברזא דמקורא עלאה.

קעו) בגין דביומי דחול, כל נשמתין דצדיקיא כלהו, כגנתא די בארעא שריין. וכד אתקדש יומא במעלי שבתא, כל אינון משריין דמלאכין קדישין די ממנן גו גנתא דלתתא, כלהו סלקן להני נשמתין, דשריין גו גנתא דלתתא, א לעאלא לגבי ההוא רקיע דקיימא על גנתא, ומתמן ב אודמנו רתיכין קדישין,

חלופי גרסאות

ז דהכי. ס מוסיף מלת שימוש מסתו. ע מוסיף ולזמנין עסק נתייהו. ם דרוחין. צ ליג זמנא. ם דנגידו וליג דליהוי. ך וקבייהו. ם בגנתא. ת קב"ה די ברזא דמקורא עלאה עאל בגנתא דלעילא. א ליג לעאלא. ב אודמנו רתיכא קדישא דסחרא.

דרך אמת ז] עונת תיח והוא סעי'ש לפ"ש.

מאמר הסולם ברכו את ה' המבורך

זה הוא, כי בימות החול הקב"ה נכנס בגן עדן והתחתון שבעולם עשיה, להשתעשע עם הצדיקים השורים שם, ובשבת, בלילה הוא של שבת, הקב"ה נכנס בגן עדן העליון, שבעולם הבריאה, בסוד מקור העליון, שהוא בינה. כי ג' עולמות, בריאה, יצירה, עשיה, הם בחינת בינה ותית ומלכות, והבריאה היא בחינת בינה.

קעו) בגין דביומי דחול וכר: משום שבימות החול, כל נשמות הצדיקים כולם, שורים בגן עדן הארץ, וכשנתקדש היום בכניסת השבת, כל אלו המחנות של מלאכים הקדושים הממונים בגן עדן התחתון, כולם מעלים את הנשמות האלו, השורים בגן עדן התחתון, להביאם אל רקיע ההוא העומד על הגן, כי להיותם מעולם עשיה, אין להם רשות לעלות יותר מזה. ומשם, מזדמנים מרכבות קדושות המסבבים כסא הכבוד של המלך, שהיא

מברכים ברכה זו, עד שמתעטרים בעטרות הנשמות הקדושות כמו שאמרנו. אשרי העם שזכו להם בעולם הזה, לזכות להם בעולם הבא.

קעד) בהאי ליליא שמושא וכר: בלילה הזה, הוא תשיש של החכמים, כשמתעטרים בנשמות הקדושות האלו. ואע"פ שכבר העמדנו זה, הכל אחד. ובכל מקום שתמצא בענין זה לחכמים, פעם בדרך זה ופעם בדרך זה הכל הוא אחד. ודברים אלו כבר העמדנו. אבל בעת הווי שמתעטרים כולם בנשמות ורוחות חדשים קדושים, היתרים על ימות החול, או הוא זמן התשיש שלהם, כדי שימשיכו לתשיש הזה המשכה דקדושה במנוחה העליונה, ויצאו בניי קדושים כראוי.

קעה) רזא דא לחכימין וכר: סוד זה ניתן לחכמים. בשעה שנחלק הלילה בלילה זה של שבת, רוצה הקב"ה לכנס לגן העדן. וסוד (דפו"י דף קל"ו ע"א)

דסחראן כורסי יקרא דמלכא, וסלקין לון לכל אינון נשמתין, בגנתא דלעילא. קעז) כיון דאלין רוחין סלקין, כדין רוחין אחרנין קדישין, נחתין, לאתעטרא בהו עמא קדישא. אלין סלקין, ואלין נחתין.

קעח) ואי תימא, הא גנתא דכארעא, ביומא דשבתא יתבא בריקנייא בלא נשמתין דצדיקיא. לאו הכי. אלא נשמתין אזלין, ונשמתין אתיין. ה) נשמתין סלקין, ונשמתין נחתין. נשמתין אזלין מגו גנתא, ונשמתין אתיין לגו גנתא. כל אינון נשמתין דצדיקיא, דמתלבנן ביומי דחול, ועד לא עאלו לגו גנתא, בשעתא דאלין נפקין, אלין עאלין ג ונתא לא אשתאר בריקניא. ו) ברזא דלחם הפנים ביום הלקחו.

קעט) ואי תימא, כד אהדרו ביומי דחול. ד במה אתמשכן דוכתי לארכא ופותיא ורומא, בגנתא, ולא אתידע. כגוונא דרזא דארץ הצבי, דהוה אתמשך לכל סטרין ולא אתידע. כגוונא דצבי, דכל מה דאתרבי, משכיה אתרבי לכל סטר, ולא אתידע. ואית כמה נשמתין, דכיון דסלקין, תו לא נחתין.

קפ) נשמתין סלקין, ונשמתין נחתין, לאתעטרא בהו עמא קדישא. ובמעלי שבתא, גלגולא דנשמתין איהו, אלין אזלין, ואלין אתיין, אלין סלקין ואלין נחתין. מאן חמי כמה רתיכין קדישין, די משטטי לכאן ולכאן. כלהו בחדוה, כלהו ה ברעו, באלין נשמתין לאעטרא ו לעמה קדישא, לאעטרא לכמה

חלופי גרסאות

ג ואתר. ד כמה. ה ברבו. ו למלכא; לעלמא.

דרך אמת ו) הנשמות הם בסוד לחם הפנים כמו ששלחן במקדש לא היה פנוי מלחם הפנים ומיד שנלקח מסנו לחם ישן נותן לחם חם במקומו שלא יעסוד השלחן ריקס מסנו רגע א' אף כן הגיע אינו יומד ריקס רגע א' מהנשמות קדושות אלו יוצאות ואלו נכנסות.

הסולם

מאמר

שהוא בריאה, ומעלים כל אלו הנשמות לגן עדן העליון. שבבריאה.

קעז) כיון דאלין רוחין וכו': כיון שרוחות האלו עולים, לגיע העליון, אז רוחות אחרים קדושים יורדים לעוה"ז, להתעטר בעם הקדוש, אלו עולים לגיע העליון, ואלו יורדים להתעטר בעם הקדוש. כלומר, כמו שיש עליה לנשמות שבג"ע, כן יש עליה לעם הקדוש, שמחנעטרים בנשמה יתרה.

קעח) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, הרי גן עדן הארץ ביום השבת הוא ריק בלא נשמות הצדיקים. אינו כן, אלא נשמות הולכות ונשמות באות. נשמות עולות ונשמות יורדות. נשמות הולכות מן הגן, ונשמות אחרות באות לתוך הגן, כל אלו נשמות הצדיקים, המתלבנות להטהר בימות החול, ועוד לא נכנסו לגן עדן התחתון. בשעה שנשמות אלו יוצאים מגן עדן,

(טו"י דף קל"ו ע"א) 65

ברכו את ה' המבורך

לגיע העליון, נכנסים אלו לגן עדן התחתון, והגן אינו נשאר ריק, והוא כמו לחם הפנים ביום הלקחו. שמשמים אחרים במקום.

קעט) ואי תימא כד וכו': ואם תאמר, כשחוזרים הנשמות מגיע העליון לגן עדן התחתון בימות החול, במה מתפשטים המקומות, לאורך ולרוחב ולדום, בתוך הגן, עד שיכיל כולן ואינו ניכר. ומשיב, שהוא כעין ארץ הצבי שהיתה נמשכת לכל הצדדים, ולא היה ניכר. וכמו הצבי, שכל מה שגדל בגדל עמו עורו לכל צד ואינו ניכר. ויש כמה נשמות, שכיון שעולות לגיע העליון, שוב אינן יורדות מעם, ונשארות שם גם בימות החול.

קפ) נשמתין סלקין ונשמתין וכו': נשמות עולות, ונשמות יורדות, שיתעטר בהו עם הקדוש, ובכניסת השבת, דהיינו טרס שנתקדש היום, יש גלגול של הנשמות. אלו הולכות

צדיקיא, בגנתא דעדן לתתא, עד שעתא דכרוזא קאים, וקארי מקודש מקודש. כדין נייחא ז שכיח, ושכיכו ח לכלא. וחיבי גיהנם כלהו ז משתככי ב דוכתייהו, ואית לון נייחא. ונשמתין כלהו . מתעטרן, אלין לעילא ואלין לתתא. זכאה עמא, דחולקא דא להון.

קפא) בפלגות ליליא דמעלי שבתא, דחכימין מתערין לשמושא דלהון, ההוא רוחא עלאה, דמתעטרן ביה, כד יומא אתקדש, בשעתא דאינון ניימי בערסייהו, ונשמתין אחרנין דלהון, בעאן לסלקא למחמי ביקרא דמלכא, כדין ההוא רוח ב עלאה דנחית במעלי שבתא, נטיל ההיא נשמתא, וסלקין לעילא, ואתסחיא נשמתא אחרא בבוסמין דגנתא דעדן, ותמן חמי מה דחמי.

קפב) וכד נחתא לאשראה בדוכתאה בפלגות ליליא, ההיא נשמתא תבאת לדוכתאה. ובעי לאינון * חכימין לומר, חד פסוקא דאתערותא, דההוא רוחא עלאה קדישא ז דעטרא דשבתא, כגון, ח רוח יי אלהים עלי יען משח יי. אותי לבשר ענוים וגו'. * בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו ובהנשאם מעל הארץ וגו', אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו וגו'. בגין דמתעטרן בההוא רוחא, באתערותא דלהון בחזוה דשמושא, ויהא נגידו דההוא רוח עלאה דשבתא, בההוא שמושא דמצוה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ת' (ישעיה סא). א) (יחזקאל א) ח"ג קפא. רכז : ז ל"ג שכיח. ח דכלא. ט ל"ג בדוכתייהו. י מוסיף פתעטרן בדוכתייהו. כ ל"ג עלאה. ל דאתעטרא בשבתא.

דרך אמת ז נשקטים מדין ועונש הגיהנם.

ברכו את ה' המבורך

הסולם

מאמר

או רוח ההוא העליון, שירד בכניסת השבת, לוקח את נשמה ההוא ועולים למעלה והנשמה האחרת מתרחצת בבשמים שבגן עדן, ורואות שם מה שרואות.

הולכות ואלו באות, אלו עלות ואלו יורדות. מי ראה כמה מרכבות קדושות המשוטטות לכאן ולכאן, כולן בשמחה כולן ברצון. נשמות האלו הן לעטר העם הקדוש, לעטר כמה צדיקים בגן עדן למטה, וזה נמשך עד השעה שעומד הכרוז וקורא מקודש מקודש. אז נמצא המנוחה והשקט לכל. והרשעים שבגיהנם, כולם נשקטים במקומם, ויש להם מנוחה. וכל הנשמות מתעטרין, דהיינו שמשגיגות ג'ר, אלו למעלה ואלו למטה. אשרי העם שחלק זה להם.

קפב) וכד נחתא לאשראה וכר' : וכשיררד הרוח לשרות במקומו בחצות לילה, גב נשמה ההיא חוזרת למקומה, וצריכים החכמים לומר פסוק אחד, של התעוררות רוח ההיא העליון הקדוש של עטרת השבת. דהיינו רוח ה' אלקים עלי יען משח ה' אותי לבשר ענוים וגו'. בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו ובהנשאם מעל הארץ וגו', אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו וגו'. משום שמתעטרים ברוח ההוא, בהתעוררות שלהם בתרות התשמיש, ויהיה המשכת רוח העליון ההוא של שבת בתשמיש ההוא של מצוה.

קפא) בפלגות ליליא דמעלי וכר' : בחצות לילה של ליל שבת, שהחכמים מתעוררים לתשמיש שלהם, רוח ההוא העליון שנתעטרו בו בעת התקדש היום, הנה בשעה שהם ישנים במטותיהם, ונשמות האחרות שלהם רוצות לעלות ולראות בכבוד המלך, 66 (דס"י דף קל"ו ע"א *) דף קל"ו ע"ב

קפג) רב המנונא סבא, כד הוה סליק מנהרא במעלי שבתא, הוה יתיב רגעא חדא, וזקיף עיניו, והוה חדי, והוה אמר, דהוה יתיב, למחמי חדוה דמלאכי עלאי. אלין סלקין, ואלין נחתין. ובכל מעלי שבתא, יתיב בר נש בעולם הנשמות. זכאה איהו מאן דידע ברזין דמאריה.

קפד) כד נהיר יממא ביומא דשבתא, סליקו דחדוה סליק בכלהו עלמין, בנייתא בחדוה. כדן ב השמים מספרים כבוד אל ומעשי ידיו מגיד הרקיע. מאן שמים. אלין שמים, דשמא עלאה אתחזי בה, ם דשמא קדישא, ן אתרשים בהו.

קפה) מספרים, מאי מספרים, אי תימא כמאן דמשתעי ספור דברים. לאו הכי. אלא דנהרין ונציצין בנציצו ם דנהורא עלאה, וסלקין בשמא, דכליל בנהירו דשלימו עלאה.

קפו) ומאן איהו ספור. דנצצי בנהירו דשלימו דספר עלאה. ובגין כך, סלקין בשמא שלים, ונהרין בנהירו שלים, ונצצי בנציצו שלים. אינהו מנצצי ונהרי בגרמייהו, מגו נהירו דנציצו דספר עלאה, ונצצי ונהרי לכל ם סטר וסטר דמתדבקן ביה, דהא מנייהו, מההוא ספירו ונהירו, נהיר כל עזקא ועזקא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ב) (תהלים יט) הקסה"ז קיא צ"ו.

ם ושמא. ן אתקרי ; מוסיף אתקרי אדניי. ם דנקודה. ם כבוד וכבוד.

מאמר

הסולם

השמים מספרים כבוד א'

קפג) רב חמנונא סבא וכר' : רה"ס, כשעלה מן הנהר בכניסת השבת, היה יושב רגע אחד, ונשא עיניו, והיה שמת. והיה אומר שהוא יושב לראות השמחה של מלאכים העליונים, שאלו עולים ואלו יורדים. ובכל עת כניסת השבת, יושב האדם בעולם הנשמות. אשרי הוא מי שידע בסודות אדונו.

מאמר השמים מספרים כבוד אל

קפד) כד נהיר יממא וכר' : כשהאיר היום ביום השבת, עלית השמחה עולה בכל העולמות בנחת בחדוה. אז, השמים מספרים כבוד אל ומעשי ידיו מגיד הרקיע. מי הוא שמים. הם שמים אלו, דהיינו ז"א, ששם העליון נראה בהם, שהוא אמא, ושם הקדוש נרשם בהם, שהוא אבא, כלומר, שמים, הוא ז"א, שיש בו מוחין דאבא ואמא.

קפה) מספרים, מאי מספרים וכר' : שואל, מהו פירושו של מספרים. אם תאמר, כמי שמספר ספור דברים, אינו כן. אלא

(דפו"י דף קל"ו ע"ב) 67

קפו) ומאן איהו ספור וכר' : שואל, מה הוא ספור, שנאמר בהם, השמים מספרים. ומשיב, שמתנוצצים בהארת השלמות של ספר העליון, שהוא אבא, והנמשך מספר נקרא ספור. ומשום זה, עולים בשם שלם, שהוא הויה, ומאירים באור שלם, בקו ימין, ומתנוצצים בהתנוצצות שלמה, בקו שמאל. הם מתנוצצים ומאירים בעצמם מתוך האור של התנוצצות ספר העליון, ומתנוצצים ומאירים לכל צד וצד שמתדבקים בו, כי מהם, מספירות הוא ומן האור מאיר כל טבעת וטבעת ומתנוצץ בהתנוצצות, דהיינו כל הספירות שבמלכות הנקראות טבעות. משום שביום הזה מתעטרים השמים, שהם ז"א, ועולים בשם הקדוש, הויה, יותר מבשאר הימים.

ומעשה

ונציץ בנציצו, בגין דבהאי יומא מתעטרן שמים, וסלקין בשמא קדישא, יתיר משאר יומין.

קפז) ומעשה ידיו, ההוא טלא עלאה, דנהיר מכל סטרין גניזין, דאיהו מעשה ידיו, ותקונא דיליה, דמתקנא ביומא דא מכל שאר שאר יומין.

קפח) מגיד הרקיע. מאי מגיד. משיך ונגיד לתתא, מרישא דמלכא, מליא מכל סטרוי. ה הרקיע, ההוא רקיע, דאיהו מבועא דבירא. ודא איהו ההוא נהר דנפיק מעדן, ודא איהו דנגיד ומשיך לתתא, נגידו דטלא עלאה, ו דנהיר ונציץ בנציצו מכל סטרין. ודא רקיע אנגיד ליה במשיכו דרחימו ותיאובתא, לאשקאה שקוי דחדוה, למעלי שבתא.

קפט) וכד ה נגיד ומשיך ההוא טלא דבדולחא, ה כלא מליא ושלים באתווי קדישין, בכל אינון שבילין קדישין. כיון דכלא אתחבר ביה, אתעביד ביה ארחא לאשקאה ולברכא לתתא.

קצ) ה יום ליום: יומא ליומא, ועזקא לעזקא. השתא משתעי קרא בארח פרט, היך שמים מספרים ומתקנין בספירו וננציצו עלאה להאי כבוד, והיך נגיד ומשיך ההוא רקיעא, נגידו דטלא עלאה. ואמר, יום ליום יביע אמר. יומא

חלופי גרסאות

ה הרקיע. ו ונהיר. ה אנגיד. ה מוסיף כלא נגיד. ה יום ליום יביע אמר להאי כבוד והיך נגיד ומשיך ההוא רקיע נגידו דטלא עלאה יום ליום יומא ליומא ועזקא לעזקא השתא משתעי קרא בארח פרט היך שמים מספרים ומתקנין בספירו וננציצו עלאה להאי כבוד [והיך נגיד ומשיך ההוא רקיע נגידו דטלא עלאה] ואמר.

השמים מספרים כבוד אל

הסולם

מאמו

ונחל טל של בדולח ההוא, מראש ז"א. מתמלא הכל ונשלם באותיות הקדושות, דהיינו בכ"ב אותיות, בכל אלו שבילים הקדושים, פירוש, שהחכמה שבכ"ב שבילים נעלמת ומתלבשת בטל ההוא שהוא חסדים ואז נתמלא מכל, הן מחכמה והן מחסדים, אלא, החכמה בהעלם, והחסדים בגלוי, כיון שהכל נתחבר בו, הן חכמה והן חסדים, נעשה בו ארח להשקות ולברך למטה, למלכות. דהיינו שנתקן בו בחינת מפתחא שנקרא ארח, (כנ"ל ב"א רנ"א ד"ה נחית ע"ש). שדרך בו, משפיע הארת הג"ר אל המלכות.

קצ) יום ליום וגו': היינו יום משפיע ליום, וטבעת משפיע לטבעת. שכל ספירה מ"א הנקראת יום וטבעת משפיע לספירה שכנגדה במלכות. כי עתה מדבר הכתוב בדרך פרט, איך השמים, שהוא ז"א, מספרים ומתקנים בספירות ובהתנוצצות עליונה, לכבוד הזה, שהוא המלכות הנקראת כבוד, ואיך מושך ונוזל רקיע ההוא גזילה מטל העליון

קפז) ומעשה ידיו: פירושו, טל ההוא העליון המאיר מכל צדדים הנסתרים, שהם מעשי ידיו, של ז"א, ותקון שלו שמתקן בו, ביום הזה, מכל שאר הימים. פירוש, החסדים המכונים טל, נגלו ע"י העלאת מ"ן ממסך דחירק, שהעלה ז"א, וע"כ נקרא הטל, מעשי ידיו.

קפח) מגיד הרקיע: שואל, מהו מגיד. ואומר, שפירושו שמושך הטל ונוזל למטה ליסוד, מן הראש של המלך, דהיינו מן הג"ר שלו, שנקראות ראש ז"א, ומתמלא מכל הצדדים. הרקיע, היינו רקיע ההוא שהוא מבוע של הבאר, דהיינו יסוד המשפיע אל הבאר, שהיא מלכות. וזהו נהר ההוא היוצא מעדן, וזה הוא המושך ונוזל למטה נזילת טל העליון, המאיר ומתנוצץ בהתנוצצות מכל הצדדים. ורקיע זהו מושך אותו בהמשכת אהבה והשתוקקות, להשקות שיקוי של שמחה לליל שבת, שהוא המלכות.

קפט) וכד נגיד ומשיך וכו': וכשמושך (דפו"י דף קל"ו ע"ב) 68

ליומא, ודרגא לדרגא, ת אוחו לאתכללא דא בדא, ולאנתהרא דא מן דא, מההוא ספירו דמנצצי ומנהרי שמים, להאי כבוד. יביע: כד"א מבע אתעביד וגר. אוחו לאנהרא דא מן דא, ולאנתנצצא דא מן דא, מההוא ספירו ונציצו. קצא) אמ"ר: כללא דאתוון ושבילין דנפקין מאבא ואימא, וההוא רישא דנפיק מנייהו, דאיהו ברא בוכרא, אלף: אבא. ב וכד איהו ג סליק ונחית, אתחברת מ' בהדי א', ואיהו ד אמ. ר': רישא בוכרא. כד מתחברן אתוון כלהו, אמר. דא נהירו דאבא ואימא וברא בוכרא, ה ונהרין דא ו בדא בחבורא חדא. שלטא ביומא דשבתא. וע"ד כלא אתכליל דא בדא, בגין למהוי חד. ובגין כך ז אוחו דא בדא, ההוא אמר שליטו עלאה, למהוי כלא חד. קצב) וכד כל האי אתנגיד ואתמשך להאי רקיע, כדין איהו אשקי ואנהיר לתתא, ה להאי כבוד אל, למעבד תולדין בדיוקנא דאינון * שמים, דנהרין לההוא כבוד ט אל. קצג) . ולילה ללילה יחוו דעת, כ רתיכין ג דילה דאינון גופא דכרסייא,

חלופי גרסאות

ת יחו ; אחי. א אחי. ב ודא ; ודאי. ג דסליק. ד ה"א ; מוסיף המ אם. ה ונהירו. ו ל"ג בדא. ז אוחי. ח ל"ג להאי כבוד אל. ט ל"ג אל. י מוסיף ודא הוא דכתיב ולילה. כ רתיכא. ל מוסיף דילה דא לדא.

השמים מספרים כבוד אל

הסולם

מאמר

הבכור, ומאירים זה בזה בחבור אחד. ושולטים ביום השבת. וע"כ הכל נכלל זה בזה כדי להיות אחד. כי ז"א עולה ומלביש את אבא ואמא ומשום זה ממהרים להשפיע זה בזה ג' האותיות של אמר, שהם ממשלה העליונה, כדי להיות הכל אחד.

פירושו. משום שנמשך הארת חכמה מאמא אל ז"א, ע"כ צריך להיות בחפונן, כדי שלא יינקו הקליפות, וכן הוא הדרך בכל מקום שנמשך הארת חכמה. וז"ש. ובגין כך אוחו דא בדא וכו' בגין למהוי חד. כי אם יינקו הקליפות משהו, כבר אינם אחד ח"ו. כי אחד פירושו שאין עמו שותפות מצד האחר.

קצב) וכד כל האי וכו': וכאשר כל זה נמשך ונוזל לרקיע הזה, שהוא יסוד דז"א, אז הוא משקה ומאיר למטה, לכבוד אל הזה, שהוא מלכות, כדי לעשות תולדות בצורות האורות של השמים האלו שהוא ז"א, המאירים לכבוד אל ההוא.

קצג) ולילה ללילה יחוו דעת: היינו המרכבות שלה, שהם גוף הכסא, שהוא המלכות וכולם נקראים לילות, כש"א אף לילות יסרוגי כליות

העליון. ואומר, יום ליום יביע אמר, יום ליום ומדרגה למדרגה ימהרו לכלול זה בזה, ולהאיר זה מזה, מספירות ההיא שמתנוצצים ומאירים השמים לכבוד הזה, שהוא המלכות. יביע, הוא כמ"ש, מבע אתעביד וגר' שמבע, הוא לשון מהירות, כי תרגומו של, וחש עתידות למו, הוא ומבע דעתיד להון. ויביע, פירושו שממהרים להאיר זה מן זה, ולהתנוצץ זה מזה, מן ספירות והתנוצצות ההיא של ז"א הנקרא שמים.

קצא) אמ"ר, כללא דאתוון וכו': אמ"ר שבכתוב, יום ליום יביע אמר, פירושו כלל האותיות והשבילים, שהארות אמא נקראות אותיות, והארות אבא נקראות שבילים, היוצאים מאבא ואמא, וראש ההיא, דהיינו הג"ר שנקראות ראש, היוצא מהם, שהוא בן הככור. דהיינו ז"א הנקרא בן בכור. א', של אמר, רומזת על אבא. וכשהוא עולה ויורד, דהיינו כשמאציל קטנות אמא שאורה עולה ממטה למעלה, וגדלות אמא שאורה יורד ממעלה למטה, אז מתחברת המ' של אמר שהיא אמא, עם הא'. הר' של אמר, רומזת על בן הככור, שהוא ז"א. כשמתחברים כל אותיות האלו הן אמר, שהוא אור של אבא ואמא ובן

69 (דפו"י דף קל"ו ע"ב *) דף קל"ו ע"א

וכלהו אקרון לילות, כד"א אף לילות יסרוני כליותי. רתיכא עלאה, אתקרי ימים, יום ליום. רתיכא תתאה, אקרי לילות, לילה ללילה.

קצד) יחווה דעת, ס יחווה: יחיה. יחיה תולדין, נ דאינון שמים. ואי תימא, יחווה ס לאו יחיה. ט ת"ח, כתיב ד ויקרא האדם שם אשתו חוה, כי היא היתה אם כל חי. חוה פ וחיה במלה חדא סלקין. ועל ז דאסתלק י, ועייל ו, ק דאיהו כדקא יאות, דהא ו' איהו חיינ ודאי, ועל דא חוה וחיה, ר י' נטלא חיינ מן ו'. אוף הכא, יחווה, יחיה.

קצה) דעת: דא איהו רזא דשמים. מה שמים שית סטרינ, אוף ט הכא שית סטרינ, ת באינון תולדין דקא יחיה כגוונא דיליה, ועל דא יום ליום אתכליל בדרגא עלאה א אמ"ר. ולילה ללילה ברזא דדכורא, דקא נהיר לה דאיהו ב שמים, דעת.

קצו) ובגין דהאי אמר רזא עלאה איהו, ולא כשאר אמירן, נ אהדר קרא עליה ואמר, אין אמר ואין דברים, כשאר אמירן דעלמא. אלא האי אמר, רזא עלאה איהו, בדרגין עלאין, דלית תמן אמירן ודברים, ולא אשתמעו,

חלופי גרסאות

ס יחיה. נ באינון. ס מוסיף לאו איהו. ע ל"ג ת"ח. פ וחי. צ דא אסתלק. ק דא איהו. ר דנטלא ול"ג י' ז מוסיף י' זעירא. ש היא. ת כאינון. א ואמר. ב שמיה. ג אזהיר; אסהיד.

מסורת הזהר

ג) (תהלים טז) ח"ב ריג: ח"ג קצט. ת"ז ת"ע קכד. ד) (בראשית ג) ת"ז תכ"ב סח: תס"ה צו. ז"ח מט ט"ב ש"ד.

השמים מספרים כבוד אל

הסולם

מאמר

התולדות שהלילה מחיה, שהם כעין הוי"ק של הז"א. וע"כ יום ליום, נכלל במדרגה העליונה אמר, שהיא או"א כנ"ל, ולילה ללילה נכללה במדרגה העליונה בסוד הזכר שמאיר לה. שהוא שמים ודעת. דהיינו ז"א.

כליותי. המרכבה העליונה, שהוא ז"א, הספירות שלו נקראות ימים, יום ליום. מרכבה התחתונה, שהיא המלכות, נקראות הספירות שלה לילות, לילה ללילה.

קצד) יחווה דעת: יחווה פירושו יחיה, שיחיה תולדות מאורות שקבל משמים האלו. ואם תאמר שיחווה אין פירושו יחיה, בוא וראה, ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי. הרי שחווה וחיה עולות בדבר אחד, שנסתלקה י' מן חיה, ונכנסה ו' במקומה, שהוא כראוי להיות, כי הו' היא חיים בודאי, שהו' רומזת על ז"א שהוא עץ החיים, ועל כן חווה וחיה, חווה היא עיקר, כי הו' של חיה לוקחת חיים מן הו' של חווה. וע"כ נקראת חווה ולא חיה. אף כאן, יחווה, פירושו יחיה.

קצו) ובגין דהאי אמר וכו': ומשום שאמר הזה הוא סוד עליון, דהיינו אבא ואמא, ואינו כשאר אמרות, חוזר הכתוב עליו ואומר, אין אמר ואין דברים כשאר אמרות העולם אלא אמר הזה הוא סוד עליון במדרגות העליונות, שאין שם אמרות ודברים, דהיינו שהחכמה נעלמת בהם ואינה מאירה, כי הארת החכמה מכונה דבור ואינם נשמעים כשאר המדרגות שהן בסוד האמונה, שהיא המלכות, שהן קול הנשמע, דהיינו שהחכמה נגלית בה, אבל אלו, אמ"ר, שהוא או"א, אינם נשמעים לעולם, והיינו שכתוב, בלי נשמע קולם. שפירושו, שהחכמה נעלמת בהם ואינה נשמעת כי אין החכמה נגלית אלא במלכות לבדה. אבל

קצה) דעת, דא איהו וכו' דעת, שבהכתוב לילה ללילה יחווה דעת, הוא סוד השמים, דהיינו ז"א, מה שמים יש לו ששה קצוות, אף כאן, משפיע לילה ללילה ששה קצוות באלו (דסו"י דף קל"ז ע"א) 70

כשאר דרגין דאינון רזא דמהימנותא, דאינון קלא דמשתמע, אבל הני לא אשתמעו לעלמין, והיינו דכתיב בלי נשמע קולם.

קצו) אבל בכל הארץ יצא קום, אע"ג דאינון טמירין עלאין, דלא אתיידעו לעלמין, נגידו ומשיכו דלהון, אתמשך ואתנגיד לתתא. ובגין ההוא משיכו, אית לן מהימנותא שלימתא, בהאי עלמא, וכל בני עלמא משתעו רזא דמהימנותא דקב"ה, באינון דרגין, כאילו אתגליין, ולא הוו טמירין וגניזין, והיינו ובקצה תבל מליהם, מרישא דעלמא, עד סיפי עלמא משתעאן אינון חכימי לבא, באינון דרגין גניזין, אע"ג דלא אתיידעו.

קצח) אבל במה אשתמודען, ד בגין ה דלשמש שם אהל בהם, בגין שמשא קדישא, דאיהו משכנא מאינון דרגין עלאין קדישין, ואיהו נהורא, דנטיל כל נהורין גניזין, ויהוא משיכו דלהון, ובגיניה אתחזי מהימנותא בכל עלמא.

קצט) מאן דנטיל לשמשא, כמאן דנטיל לכלהו דרגין. בגין דשמשא איהו אהל דאתכליל, בהון, ונטיל כלא, ואיהו נהיר, לכל אינון גווני נהורין לתתא. ועל דא והוא כחתן יוצא מחפתו, בנהירו ונציצו דכל נהורין גניזין, דכלהו בתיאובתא ברעותא שלים, יהבי ליה רעותייהו ונהירו דלהון, כמה דלחתן. אית רעו ותיאובתא, דכלה למהיב לה נבזבזן ומתנן. ועל דא והוא כחתן יוצא מחפתו.

חלופי גרסאות

ד ליג בגין. ה לשמש. ו בהם. ז כל; ככל. ח דלחתא. ט בכלהו. י מוסיף. י"ה. כ דכלהו.

מאמר

הסולם

השמים מספרים כבוד אל

שהשמש הקדוש, שהוא ז"א, הוא משכן לאלו מדרגות העליונות הקדושות של אבא ואמא, והוא אור. שלוקח כל האורות הגנוזים, והמשכה היא שלהם, ובשבילו נראה האמונה לכל העולם. וז"א הוא משכן לחכמה שבמדרגות או"א, וז"א משפיע אותה למלכות שנקראת אמונה, והאמונה נראית בכל העולם. כי החכמה מכונה ראייה.

קצט) מאן דנטיל לשמשא וכי: מי שלוקח השמש, הוא כמי שלקח כל המדרגות, משום שהשמש הוא אהל. שכל המדרגות נכללו בו, והוא לוקח הכל, ומאיר לכל אלו מיני האורות למטה, אל המלכות, ועל כן, והוא כחתן יוצא מחופתו, בהארות והתנוצצות על כל האורות הגנוזים מכל המדרגות, שכולם נותנים לו בחשק וברצון שלם את חפצם והאורות שלהם, כמו שיש לחתן רצון וחשק לתת אל הכלה מנחות ומתנות. ועל כן, והוא כחתן יוצא מחופתו.

מאן

קצו) אבל, בכל הארץ יצא קום: אע"פ שהם או"א, נסתרות עליונות, שלא נודעו לעולם, דהיינו שאין החכמה מתגלה בהם, עם כל זה הנזילה וההמשכה שלהם נמשך ונוול למטה, למלכות שנקראת ארץ, כלומר, שהחכמה הנסתרת בהם נמשכת למלכות, ומשום המשכה הזו, יש לנו אמונה שלמה בעולם הזה, דהיינו המלכות בהארת החכמה, שנקראת אמונה שלמה, וכל בני העולם מדברים בסוד האמונה של הקב"ה, שהיא המלכות, במדרגות האלו דהיינו בחכמה של מדרגות או"א, כמו שהיו מגולות אפילו למעלה באו"א, ולא היו שם נסתרות וגנוזות. והיינו, ובקצה תבל מליהם, מתחילת העולם עד סוף העולם מדברים חכמי הלב באלו מדרגות הגנוזות, אע"פ שלא נודעו במקומם באו"א, כי במלכות הן נגלות. כמבואר. קצח) אבל במה אשתמודען וכי: אבל במה הן נודעות, אותן מדרגות החכמה שבאבא ואמא, משום שלשמש שם אהל בהם, משום

(ר) מאן חפתו. דא עדן. ורזא דא, (ח) ונהר יוצא מעדן. עדן, דא איהו
 ג חופא דחפיא על כלא. ישיש כגבור. ישיש, מסטרא דאור קדמאה דלא אשתכח
 ביה דינא כלל. כגבור, מסטרא דגבורה, ואע"ג דגבורה איהי דינא שלים,
 כגבור כתיב, ולא גבור, בגין דאמתיק דינא בחסד, ונטיל כלא כחדא, בתיאובתא
 ורעותא שלים. וכל דא, לרוץ ארת. כד"א (ו) הנותן בים דרך, לאשקאה
 ולאשלמא נהירו דסיהרא בכל סטרין, ולמפתח בה ארח לאנהרא לתתא.

(רא) מקצה השמים מוצאו, מסייפי אלין שמים עלאין דקאמרן, איהו
 פ אפיק, בגין פ דבסימא דגופא, איהו ג אפיק, ובהוא אתר אשתמודע בין
 דכר לנוקבא. ודא הוא דכתיב, (ז) ולמקצה השמים ועד קצה השמים. קצה
 השמים דא עלמא עלאה. ולמקצה השמים, דא ק שלמא דיליה. כמה דהאי נטיל
 כל נהורין, וכלהו ביה, אוף הכי האי, נטיל כל נהורין, וכלהו ביה, ואיהו נפיק
 מקצה השמים.

(רב) ותקופתו: דסחרא בכל אינון מ סטרין קדישין, ה דאתחזון
 (א) לאתנהרא ולאשקאה ולנצצא מניה. ואין נסתר, לית מאן דאתחפיא מההוא
 נהירו, דהא לכלהו אנהיר בכללא חדא, ב לכל חד וחד כמה דאתחזי ליה.
 (ג) וכד כלהו אשתלימו ג ואתנהירו מגו שמשא, כדין סיהרא מתעטרא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (שם ב) ב"א ריא צ"א. (ו) (ישעיה מג) ב"א רנב
 פ דבסוסא. צ נפיק. ק מלכא דשלמא. ר דסיהרא.
 ט ספירן; גופין. ת מוסיף דאתחזון ליה. א לאנהרא.
 ג ל"ג לכל חד וחד. ג ואנהירו.

השמים מספרים כבוד אל

הסולם

מאמר

השפע, משום שבסיום התפארת הנקרא גוף,
 שהוא יסוד, הוא מוציא שפעו, שבמקום שהוא
 ניכר בין זכר לנקבה, וזהו שכתוב, ולמקצה
 השמים עד קצה השמים. קצה השמים, זהו
 עולם העליון, דהיינו ז"א הנקרא שמים,
 ולמקצה השמים, זהו השלום שלו, שהוא
 יסוד. כמו שזה, ז"א, לוקח כל האורות וכולם
 בו, אף זה, יסוד, לוקח כל האורות וכולם בו.
 והוא יוצא מקצה השמים.

(רב) ותקופתו, דסחרא בכל וכו':
 ותקופתו, פירושו, שמסבב בכל הצדדים
 הקדושים הראוים להאיר ולהישקות ולהתנוצץ
 ממנו. ואין נסתר, פירושו, שאין מי שיתכסה
 מאור הזה, כי הוא מאיר לכולם בכלל אחד.
 לכל אחד ואחד כמו שראוי לו.

(ג) וכד כלהו אשתלימו וכו': וכשכולם
 נשלמים ומאירים מתוך השמש, או מתעטרת
 הלבנה, שהיא המלכות, כמו אמא עלאה,
 שנעשית שלמה בחמשים שערים כמות, וזה
 הוא שכתוב, תורת ה' תמימה, כי אז היא
 תמימה

(ר) מאן חופתו דא וכו': שואל, מי
 הוא חופתו. ואומר, זהו עדן. שהוא חכמה, וזה
 סוד, ונהר יוצא מעדן. עדן, זהו חופה המכסה
 על כל, דהיינו שמכסה ומגין מפני כל הקליפות.
 ישיש כגבור. ישיש, הוא מצד אור הראשון,
 ששימש בששת ימי בראשית מטרם שנגנו,
 שלא נמצא בו דין כלל. כגבור, היינו מצד
 הגבורה, ואע"פ, שהגבורה היא דין שלם,
 כגבור כתוב, ולא גבור, הוא משום שהמתיק
 הדין בחסד, ולקח הכל ביחד, הן חכמה והן
 חסדים, בחשק וברצון השלם. וכל זה הוא
 לרוץ ארת, כשי"א. הנותן בים דרך, שנותן
 דרך במלכות שנקראת יס, כדי להשקות
 ולהשלים הארת הלבנה, שהיא המלכות, בכל
 הצדדים, דהיינו בימין ובשמאל, ולפתוח בה
 ארת, להאיר למטה. שה"ס תקון המפתחא
 שנקראת ארח. (כנ"ל בראשית א' דף רנ"א
 ד"ה נחית) שזולתו לא היתה יכולה להאיר
 (רא) מקצה השמים מוצאו: היינו מסוף
 שמים אלן העליונים, שהוא ז"א, הוא מוציא
 72 (דט"ו דף קל"ו ע"א *) דף קל"ו ע"ב)

כגוונא דאימא עלאה, שלימא בני תרעין, ודא איהו דכתיב תורת יי תמימה, דהא כדין איהו ד תמימה, מכל סטריין, ברזא דחמש דרגין, כגוונא ה דאימא עלאה, דאינון חמש רזא דחמשין.

רד) ובגיני כך, איהו אתיא בחמש חמש תיבין, בגין לאשלמא ו לרזא דחמשין. תורת יי תמימה משיבת נפש, הא חמש. עדות יי נאמנה מחכימת פתי, הא חמש. פקודי יי ישרים משמחי לב, הא חמש. מצות יי ברה מאירת עינים, הא חמש. יראת יי טהורה עומדת לעד, הא חמש. משפטי יי אמת צדקו יחדיו, הא חמש. וכלהו אתיין בחמש חמש, לאתכללא כגוונא דאימא עלאה.

רה) ועל דא, ז יהויה יהויה שית זמנין, לקבל שית סטריין עלאין, דאינון רזא ה דשמא עלאה, ועל דא, סיהרא אתמליא ואשתלים בסדורא עלאה כדקא יאות, ודא איהו ביומא דשבתא, דכלא אשתלים כדקא יאות, ברזא ו דשבתא עלא ותתא.

רו) ועי"ד ביומא דא, אתוסף נהירו בכלא, כדקאמרן. שמים נטלי ממקורא דחיי בקדמיתא, ואינון מנהרי ומתקני לכבוד עלאה, מרזא דספר עלאה, אבא דכלא. ומרזא דספר, אימא עלאה. ואיהו, מרזא דספור. ובגין כך, מספרים, כדקאמרן. ברזא דתלת שמהן אליו, דשלטין ביומא דשבתא, על כל שאר יומין.

חלופי גרסאות

ז מוסיף שלימא תמימה. ה ל"ג דאימא. ו ל"ג לרזא דחמשין. ז חמש חמש. ח דשמיא עלאין. ט דשבת עלאה ותתאה.

מאמר

הסולם

השמים מספרים כבוד אל

כנגד ששה קצוות עליונים, שהם סוד השם העליון, שהוא ז"א, וע"כ נתמלאה מהם הלבנה, שהיא המלכות, ונשלמה בסדר העליון כראוי. וזה הוא ביום השבת, שהכל נשלם כראוי בסוד השבת, למעלה בז"א, ולמטה במלכות.

רו) ועי"ד ביומא דא וכו': וע"כ ביום הזה, נתוסף אור בכל, כמו שאמרנו. השמים, שהוא ז"א, מקבלים תחלה ממקור החיים, שהוא אורא, והם, השמים, מאירים ומתקנים את כבוד העליון, שהוא מלכות, מסוד ספר העליון, שהוא אבא שלכולם, ומסוד הספר שהוא אמא עלאה, והוא, דהיינו ז"א שנקרא שמים, הוא מסוד ספור. ומשום זה, כתוב, מספרים, כמו שאמרנו, שהוא בסוד ג' שמהן אלו, שהם ספר וספר וספור, דהיינו אבא אמא וז"א השולטים ביום השבת על כל שאר הימים.

ובגיני

תמימה מכל הצדדים בסוד חמש המדרגות חגיגת נ"ה, כמו אמא עלאה, כי אלו החמש הן סוד חמשים שערי בינה, כי כל אחת כלולה מעשר.

רד) ובגיני כך איהו וכו': ומשום זה, היא באה בפסוקים של חמש חמש תיבות, כדי להשלים סוד חמשים, תורת ה' תמימה משיבת נפש, הרי חמש. עדות ה' נאמנה מחכימת פתי, הרי חמש. פקודי ה' ישרים משמחי לב, הרי חמש. מצות ה' ברה מאירת עינים, הרי חמש. יראת ה' טהורה עומדת לעד, הרי חמש. משפטי ה' אמת צדקו יחדיו, הרי חמש. שכל אלו השמות, תורת עדות, פקודי, וכו' הם שמות המלכות, וכולם באים בחמש חמש, כדי להכליל בחמשים, כמו אמא עלאה.

רה) ועל דא הויה וכו': ועל כן כתוב בפסוקים אלו הויה הויה שש פעמים שהם (דפו"י דף קל"ז ע"ב)

(רז) ובגיני כך תושבחתא דא, קאמר דוד ברוח קדשא, על נהירו ונציצו ושולטנו דיומא דשבתא, על כל שאר יומין, כ בגין רוא דשמא עלאה, דקא גהיר בנהירו, ונציץ בנציצו, ואשתלים בשלימו עילא ותתא. וכדין תורת יי תמימה, שבת : דמעלי שבתא, ברוא חדא כדקאמרן.

(רח) ואתקיננו ם חברייא ן שירותא ן תושבחתי, מאינן ן תושבחתן דדוד, מרוא דא השמים, דאיהו נטיל ברישא, ונהיר לכל שאר. ולבתר ההוא גהר דנפיק מעדן, ודא איהו רוא, ן רננו צדיקים ביי בגין דהאי גהר כניש ונטיל כלא מרוא דשמים, ברוא עלאה, ומקורא דחיי, כלא כדקא יאות ביומא דא. ן ושמשא אתקין לאנהרא כדקא יאות, ביומא דא.

(רט) ולבתר סיהרא דקא ץ מתפרשת מסטרא אחרא ביומא דא, בגין לאתנהרא מן שמשא, ודא איהו לדוד בשנותו את טעמו וגוי. ולבתר דאתפרשת ן מניה, הא אתחברת בשמשא. ותושבחתא דא בכ"ב אתון, דאעיל בה שמשא בסיהרא. ותושבחתא דא, פרישו דסיהרא מסטרא אחרא, ותושבחתא דכ"ב אתון בנהירו דשמשא.

(רי) ולבתר אתחברותא וסליקו דמטרוניתא עם בעלה. ודא איהו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ן (תהלים לג) ח"א רנב : ח"ג רכג. ת"ז תי"ג כט : י ושלימו. כ מוסיף ותקונא דיליה דאתקין ביומא דא מכל שאר יומין בגין. ל מוסיף דמעלי שבתא רוא דשמור כבוד לילה דהא היא תורת ה' תמימה תורה שבע"פ משה קבל מסיני והא אתערו על הורה שבע"פ דאלו תורה שבכתב הא כתיב ויצו משה את הלויים וגוי לקוח את ספר התורה. ודא ללואי אתחזי להאי דאחיד בשמשא ומלכא דאתיא מיניה משה נהיר לישראל מ' שנין שמשא ביומי ותורת ה' דא מעלי שבתא. ן אנשי כנסת הגדולה. ן סידורא. ן דתושבחתא. ן תושבחתן. ן ליג מן ושמשא עד ולבתר. ץ אתפרשת. ן לאנהרא. ן מינה.

מאמר

הסולם

רננו צדיקים

השמים, שהוא ז"א, בסוד העליון, שהוא חסדיים ומקור החיים, שהוא הארת חכמה, הכל כראוי ביום הזה. והשמש, שהוא ז"א, מתקן את היסוד, להאיר כראוי, ביום הזה.

מאמר לדוד בשנותו את טעמו

(רט) ולבתר סיהרא דקא וכו' : ואח"כ צריכים לומר השבת, שהוא סוד הלבנה, שהוא המלכות, הנפרדת מסטרא אחרא ביום הזה, כדי להאיר מן השמש, וזה הוא, לדוד בשנותו את טעמו וגוי. כי אחד שנפרדה מס"א, הרי נתחברה בשמש, שהוא ז"א. ושבת הזה הוא בסדר כ"ב אותיות, בהתחלת הפסוקים, שהשמש מכניסם בלבנה. ושבת הזה, יש בו הפרדת הלבנה מסטרא אחרא, ושבת על כ"ב אותיות שהשמש מכניס בלבנה.

מאמר תפלה למשה

(רי) ולבתר אתחברותא וסליקו וכו' : ואח"כ, הוא התחברות ועלית המלכה, עם בעלה ז"א

(רז) ובגיני כך תושבחתא וכו' : ומשום זה שבת הזה של השמים מספרים, אמר דוד ברוח הקדש על ההארה וההתנוצצות והממשלה של יום השבת על כל שאר הימים, משום שהסוד של השם העליון, ז"א, מאיר באור ומתנוצץ בהתנוצצות ושלום בשלמות למעלה ולמטה. ואז תורת ה' תמימה, שהוא שבת של ליל שבת, דהיינו המלכות, שהיא בסוד אחד, עם ז"א, כמו שאמרנו.

מאמר רננו צדיקים

(רח) ואתקיננו חברייא שירותא וכו' : ותקנו החברים התחלת התשבחות מתשבחות הגלו של דוד, מסוד זה של השבח השמים מספרים וגוי שהשמים שהוא ז"א לוקח תחלה, ומאיר לכל השאר. ואח"כ לוקח גהר ההוא היוצא מעדן, שהוא יסוד, וזה הוא סוד, רננו צדיקים בה', שהשבח הזה הוא בחינת יסוד, משום שהנהיר הזה מקבץ ולוקח הכל מסוד (דפרי דף קל"ז ע"ב)

ט) תפלה למשה איש האלהים. אתחברותא ואתדבקותא דאתתא בבעלה,
 ן לפרשא ימינא ושמאלא לקבלא לה, ולמהוי כחדא בחבורא ן חדא.
 ריא) א ודא איהו י מזמור שירו ליי שיר חדש. תושבחתא דא הא
 אוקימנא. אבל אע"ג דאתערנא ביה, אתערו דחברייא דקא אתערו, שפיר
 איהו, ב דהנהו * פרות ג עלות כד הוו נטלי ארונא, ד אתערו בהאי תשבחתא,
 כד"א ס וישרנה הפרות בדרך. ומה שירה הוו אמרי. ז מזמור שירו ליי שיר
 חדש כי נפלאות עשה. רזא דא איהו כגוונא דלעילא. בשעתא דאינון חיות
 נטלי ה כרסייא, לארמא ליה לעילא, ו אינון אמרי תושבחתא דא.
 ריב) ואי תימא, אמאי כתיב הכא חדש, והא תדיר קאמרי תושבחתא דא.
 אלא ודאי חדש איהו, וחדש לא אקרי, אלא ז באתחדתותא דסיהרא, כד
 אתנהירת מן שמשא, כדין איהו חדש, ודא איהו שיר חדש. הושיעה לו ימינו
 וזרוע קדשו, הא אתערותא ן דימינא ושמאלא לקבלא ס לה.
 ריג) ותושבחתא זא, כד נטלי ארונא, קא משבחאן לה. כד סלקין לבית

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ס) (שם צ) וישלח יס צ"א. י) (שם צח) חיי שרה
 יוד צ"ב. כ) (ש"א ו) חיי שרה אות כז. ז) (תהלים צח)
 חיי שרה יוד צ"ב.
 ט) לאפרשא. ת מוסיף חדא למהוי חד ברזא חד
 וכל אלין [ואלין] שמים מספרים לון ומתקנין
 לון. מכאן ולהלאה תושבחן אחרנין רחווה
 ותיאובתא שלימתא אבל הגי אינון תקונא שלימתא
 אהקיננו בתקונא דשבתא דאיהו סליק ואתעטר
 למהוי חד ברזא וכבוד אל דשמים מספרים ליה
 ל"ג עלות. ד מוסיף אינון [פרות] אתערו. ה ארונא.
 ח בימינא ובשמאלא. ט ליה.
 ז) כדקא יאות ותשבחן אלין
 כדקא יאות וסלקין ברזא ושמא קדישא
 א ל"ג ודא איהו. ב ודא. ג עלות ;
 ז באתחדותא. ח בימינא ובשמאלא. ט ליה.

שירו לה' שיר חדש

הסולם

מאמר

למה כתוב כאן חדש, שכתוב שיר חדש, והרי
 המיד אומרות שבח הזה. ומשיב, אלא ודאי
 הוא חדש. שאינו נקרא חדש אלא בהתחדשות
 הלבנה, שהיא המלכות. כשמאירה מן השמש,
 שהוא ז"א, אז היא חדש. וזה הוא, שיר חדש.
 כי כל פעם שהמלכות עולה לזווג עם ז"א,
 נבחנת לחדשה. בסוד שכל פעם חוזרת להיות
 בתולה. הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, זהו
 התעוררות של ימין ושמאל, שהם חסד וגבורה,
 לקבל אותה.
 ריג) ותושבחתא דא כד וכו': ושבח
 הזה, כשהיו נושאות את הארון היו משבחות
 אותו, כשהיו עולות לבית שמש. כמו העגלות,
 שה"ס חיות עולות לבית שמש, שה"ס ז"א
 שנקרא שמש, והכל בסוד אחד עולה, כי בשבת
 הוא עלית הכסא, שהוא המלכות, לעלות
 למעלה, וע"כ תקון שבח הזה הוא בשבת. אלו
 תשבחות כולן, התקינו בשבת, שישבחו לו
 העם היחיד בעולם.

ז"א. וזה הוא תפלה למשה איש האלקים. כי
 תפלה היא המלכות, ומשה ה"ס ז"א. שזה יורה
 התחברות ודבקות האשה בבעלה דהיינו תפלה
 למשה, ולפרוש ימין ושמאל, שהם חסד וגבורה
 לקבל אותה, ולהיות יחד בחבור אחד.

מאמר שירו לה' שיר חדש

ריא) ודא איהו מזמור וגו': וזה הוא,
 מזמור שירו לה' שיר חדש. שבח הזה הרי
 העמדנו (בחיי שרה אות כ"ט). אבל אע"פ
 שהערינו בו, התעוררות החברים שהעירו בזה,
 הוא יפה, שאמרו שאלו פרות עלות שהיו
 נושאות הארון, העירו בשבח הזה, כמש"א,
 וישרנה הפרות בדרך, מהו השירה שהיו
 אומרות, הוא מזמור שירו לה' שיר חדש כי
 נפלאות עשה. סוד זה הוא כעין של מעלה,
 שבשעה שהחיות נושאות הכסא, שהוא המלכות
 להרים אותו למעלה, לז"א, הן אומרות שבו
 הזה.

75 ריב) ואי תימא אמאי וכו': ואם תאמר
 (דסו"י דף קל"ז ע"ב *) דף קל"ח ע"א)

שמש. כגוונא דעגלות סלקין לבית שמש. וכלא ברזא חד · סלקין, כ בגין דבשבת איהו סליקו דכורסייא, לסלקא לעילא. תקונא דתושבחתא דא בשבת · אלין תושבחן כלהו · אתקיננו · בשבת, לשבחתא ליה עמא יחידא בעלמא.

ריד) ט מזמור שיר ליום השבת, תושבחתא דא, אדם הראשון קאמר לה, בשעתא דאתתריך מגנתא דעדן, ואתא שבת ואגין עליה. ואוקמוה חברייא, תושבחתא דא, עלמא תתאה קא משבח לגבי עלמא עלאה, יומא · דאיהו כולו שבת, מלכא, דשלמא דיליה. ודא איהו מזמור שיר, ולא כתיב מאן קאמר ליה, כמה דאוקימנא.

רטו) · ליום השבת, יומא עלאה, שבת עלאה. דא שבת ודא שבת, מה בין האי להאי. אלא, שבת סתם, דא שבת דמעלי שבתא. יום השבת, דא שבת דלעילא. דא יום, ודא לילה. ט ושמרו בני ישראל את השבת, הא · ליליא, רזא דנוקבא. ט זכור את יום השבת, הא יום, רזא דזכורא. ובגין כך מזמור שיר ליום השבת. טז) ואשכחן בכמה אתר, דעלמא תתאה לא סליק בשמא, ואתיא סתם, כגון האי, וכגון ויקרא אל משה, וכגון ט ואל משה אמר עלה אל יי. כלהו סתים שמא, ולא סליק ביה. ז בגין דאית ביה דרגא עלאה, ולגבי דרגא עלאה איהו לא סליק בשמא. נהורא דשרגא, לא סליק ביממא, בנהורא דשמא, וע"ד לא סליק בשמא. וכל אלין · תושבחן, ר דשבת, ט דאיהי ת כבוד א יום, איהו תושבחתא עלאה, על כל שאר יומין.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ט (תהלים צב) ב"ב קצו צ"א. ט (שמות לא) ב"ב רח צ"ג ט (שם כ) יתרו קיג צ"ג. ט (שם כז) בשלח צט צ"ג.
 י סליק. כ ובגין. ל ואלין. ט תקינו. נ דשבת. ט דכלא איהו שבת; וכלא ביה איהו שבת. ע מוסיף מזמור שיר ליום. פ לילה. ז מוסיף אלא בגין; וכלא בגין. ט תושבחתא. ר השבת; ביום השבת סליק ואתערט בעטרין עלאין עטרין קדישין על כל שאר יומין ט ל"ג דאיהי. ת ל"ג כבוד יום איהו. א דיום.

מזמור שיר ליום השבת

הסולם

מאמר

השבת, זה לילה, סוד הנוקבא. זכור את יום השבת, זהו יום, סוד הזכר, דהיינו ז"א. ומשום זה נאמר מזמור שיר ליום השבת, שהמלכות משבחת לז"א שנקרא יום השבת. רטו) ואשכחן בכמה אתר וכו': ומצאנו בכמה מקומות, שעולם התחתון, שהוא מלכות, אינו עולה בשם, ובא סתם בלי שם. כגון זה, מזמור שיר ליום השבת שלא נאמר מי אמרו, וכגון, ויקרא אל משה, וכגון, ואל משה אמר עלה אל ה', בכולם נעלם השם ואינו מובא בו, משום שיש בו מדרגה עליונה, דהיינו ז"א, ואצל מדרגה עליונה היא אינה עולה בשם. אור הנר אינו ניכר ביום באור השמש, וע"כ אינה עולית בשם. וכל אלו השבחים של שבת, שהוא כבוד יום, הוא שבח עליין על כל שאר הימים. נשמת

ריד) מזמור שיר ליום השבת: שבת הזה אמר אדם הראשון בשעה שנתגרש מגן עדן, ובא השבת והגן עליו, והעמידוהו החברים. שבת הוזה, עולם התחתון, שהוא המלכות, משבח לעולם העליון, שהוא יום שכולו שבת, שהוא המלך שהשלום שלו, דהיינו ז"א. זה הוא מזמור שיר, ולא כתוב מי אמר אותו, שהוא מפני שרומו על המלכות, שכל מקום שנאמר סתם רומז על המלכות. כמ"ש להלן. רטו) ליום השבת: היינו יום העליון, שבת העליון, שהוא ז"א. זה שבת זה שבת מה בין זה לזה, ומשיב, אלא שבת סתם זהו שבת של ליל שבת, דהיינו המלכות. יום השבת. זהו שבת של מעלה, דהיינו ז"א. זה יום, ז"א, זה לילה, המלכות. ושמרו בני ישראל את זה (דפו"י דף קל"ח ע"א) 76

ריז) נשמת כל חי, הא חברייא אתערו ביה מלין דקשוט. אבל אית לך לאדכרא, האי נשמתא דפרחא מההוא חי העולמים. ובגין דאיהי דיליה, דמניה ב נפקן כל ברכאן, ג ושריין ביה, והוא אשקי ומברך לתתא, האי נשמתא דנפקא מניה, אית לה רשו לברכא להאי אתר.

ריח) ועל דא פרחין נשמתין מההוא חי, במעלי שבתא. אינון נשמתין דאינון ד פרחאן, ממש מברכין להאי אתר דאקרי שם מתתא. וההוא אתר דנפקי מניה מברך ליה לעילא, והאי שם מקבלא ברכאן, מתתא ומעילא, ואתכלילת מכל סטריין.

ריט) ביומי דחול, איהי מקבלא ברכאן, משאר נשמתין, דקא מברכין לה מתתא. ביומא דשבת, איהי מקבלא ברכאן מאינון נשמתין עלאיין, דקא מברכאן לה בארבעין וחמש תיבין, כחושבן ה מ"ה. כמה דאוקימנא, ברזא מ"ה, וברזא מ"י. דא עלמא עלאה, ודא עלמא תתאה. ו נשמת כל חי ז עד האחרונים, מ"ה. ומן ואילו פיננו מלא שירה עד ומלפנים, סלקא תושבחתא אחרא ז חמשין תיבין. ואע"ג דלא קיימא תמן מלה בחושבנא, סלקא חושבנא ח רזא מ"י. ומתמן . ולהלאה סלקא תושבחתא אחרא לחשבון ט מאה תיבין, תשלומין דכלא, וחד רתיכא על מה ז דשריא * ט ההוא שלימא עלאה.

חלופי גרסאות

ב נסקי. ג דשריין. ד ברכאן ; פרחן. ה מוסיף מ"ה מנשמת כל חי עד והאחרונים ; מוסיף וברזא מי דחמשין תיבין כחושבן מ"י. ו וע"ד מן ולא גרסינן מן נשמת עד ומן ואילו. ז לא גרסינן עד האחרונים. ח מוסיף עד חמשין. ט מוסיף עד רזא. י ל"ג ולהלאה. כ מ"ה ; מוסיף מ"ה מאה. ל דשרי. מ דאיהו תשלומא ול"ג ההוא שלימא עלאה.

נשמת כל חי

הסולם

מאמר

החול, היא, המלכות, מקבלת ברכות משאר הנשמות שמברכין אותה מלמטה. ביום השבת היא מקבלת ברכות מנשמות העליונות דאצילות המברכות אותה במ"ה תיבות כחשבון השם מ"ה, כמו שהעמדנו בסוד מ"ה ובסוד מ"י, שזה מ"י הוא עולם העליון בינה, וזה מ"ה הוא עולם התחתון, מלכות. נשמת כל חי עד המלה האחרונים הן מ"ה תיבות, ומן ואלו פיננו מלא שירה עד המלה ומלפנים, עולה שבת אחר שהן חמשים תיבות, ואע"פ שאין עומדת שם מלה בחשבון, כלומר, שאין שם סוף ענין שירה על חשבון מיוחד, כי המלה ומלפנים היא באמצע הענין, עכ"ז עולה החשבון בסוד מ"י דהיינו חמשים תיבות. ומשם ולהלאה עולה שבת אחר לחשבון מאה תיבות, עד בפי ישרים תתרומוס, שהוא תשלום הכל, דהיינו גדלות המלכות שיש לה ע"ס שכל אחת כלולה מעשר, והן מאה. שהוא מרכבה אחת על מה עשורה שלמות העליון. שהוא ז"א.

וכל

מאמר נשמת כל חי

ריז) נשמת כל חי : החברים העירו בו דברי אמת. אבל יש לנו לזכור, נשמה הזו שפורחת מחי העולמים ההוא, שהוא יסוד ד"א, ומשום שהוא שלו, שממנו יוצאות כל הברכות ושורות בו, והוא משקה ומברך למטה, למלכות, נשמה הזו שיוצאת ממנו, יש לה רשות לברך למקום הזה, למלכות. ריח) ועל דא פרחין וכו' : ועל כן, פורחות נשמות מן חי ההוא, שהוא יסוד ד"א, בכניסת השבת, אלו הנשמות שהן פורחות, מברכות ממש לטקום ההוא שנקרא שם למטה, דהיינו המלכות שע"כ נאמר, נשמת כל חי תברך את שמך, דהיינו למלכות הנקראת שם. ומקום ההוא שהנשמות יוצאות ממנו, שהוא יסוד, מברך אותה, את המלכות, מלמעלה, ונמצא אשר שם הזה מקבל ברכות ממה ומלמעלה, ונכלל מכל הצדדים.

ריט) ביומי דחול איהי וכו' : בימות

רכ) וכל שבחא דא, וכל מלין אלין, כלהו שייפין ידיען, בחושבנא לתשלומא דשבת, ולאשתלמא מנייהו, כדקא חזי. זכאה עמא, דידיעי לסדרא שבחא דמריהון, כדקא יאות. מכאן ולהלאה סדורא דצלותא כמה דאתתקנת. רכא) כתיב ⁹ ואתה יי אל תרחק אילותי לעזרתי חושה. דוד מלכא אמר דא, בשעתא דהוה מתקן ומסדר תושבחתא דמלכא, בגין לחברא שמשא בסיהרא. כיון דהוה מתקן ומסדר שבחין דיליה לאתחברא, אמר ואתה יי אל תרחק.

רכב) ואתה יי רזא דחברותא חדא בלא פרודא. אל תרחק, כיון דאיהי סלקא לאתעטרא בבעלה, וכלא בעלמא עלאה, ומתמן בעי לסלקא לאין סוף, לאתקשרא כלא לעילא לעילא, ובג"כ אל תרחק, לאסתלקא מינן, לשבקא לן. רכג) ובגין כך, בגו סדורא דתושבחתא, בעאן ישראל לאתכללא תמן, ולאדבוקא בהדיהו מתתא, דאלמלא יבעי לאסתלקא ¹⁰ האי כבוד, הא ישראל לתתא ¹¹ אחידן ביה ותקפין ביה, דלא שבקי ליה לאתרחקא מנייהו. וע"ד צלותא בלחש, כמאן דמליל ברזא עם מלכא, ובעוד דאיהו ברזא עמיה, לא אתרחקא מניה כלל.

רכד) אילותי, מה איל וצבי, בשעתא דאזלי ומרחקי, מיד אהדרן לההוא אתר דשבקי, אוף קב"ה, אע"ג דאסתלק לעילא לעילא באין סוף, מיד אהדר

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

נ ל"ג יי. ס הכבוד ול"ג האי. ע דאחידן.

9) (תהלים כב) ח"א רסא. ח"ב קעט : ח"ג סח.

ואתה ה' אל תרחק

הסולם

מאמר

רכג) ובגין כך בגו וכו': ומשום זה בתוך סדר השבח, צריכים ישראל להכלל שם ולהתרבק עמהם. עט ז"א והמלכות, מלמטה, שאם ירצה להסתלק מהם כבוד הזה, שהיא והמלכות, הרי ישראל למטה אחוים בה, ומחזיקים בה, שאינם עוזבים אותה להסתלק כהם. ועל כן התפלה בלחש, כמי שמדבר בסוד עם המלך, כי בעוד שהיא עמו בסוד אינה מתרחקת ממנו כלל. כי אז היא כלולה לגמרי בז"א, ואע"פ שגט ז"א עולה לא"ס, אינו מתרחק ממנו, כי תיכף חוזר למקומו. כמ"ש לפנינו.

רכד) אילותי, מה איל וכו': אילותי, פירושו, מה איל וצבי בשעה שהולכים ומתרחקים חוזרים מיד אל המקום שעזבו, כך הקב"ה, אע"פ שנסתלק למעלה למעלה באין סוף, מיד חוזר למקומו. זה הטעם, משום שישראל למטה מתאחדים בו, ואינם עוזבים אותו להשכח ולהתרחק מהם. ועל זה נאמר אילותי לעזרתי חושה.

רכ) וכל שבחא דא וכו': וכל שבח הזה, וכל דברים האלו, כולם אברים ידועים דהיינו נידרגות, בחשבון לתשלום השבת, ולהשתלם מהם כראוי. אשרי העם היודעים לסדר השבח של אדונם כראוי. מכאן ולהלאה הוא סדר התפלה כמו שנתקנה.

מאמר ואתה ה' אל תרחק

רכא) כתיב, ואתה ה' אל תרחק וכו': דוד המלך אמר זה בשעה שהיה מתקן ומסדר השבח של המלך, כדי לחבר השמש, שהוא ז"א, בלבנה, שהיא מלכות, כיון שהיה מתקן ומסדר השבחים של המלך אל החיבור, אמר, ואתה ה' אל תרחק.

רכב) ואתה ה': הוא סוד החיבור ביחד בלי פרוד. כי אתה הוא המלכות, ה' הוא ז"א. אל תרחק, כיון שהיא עולה להתעטר בבעלה, והכל הוא בעולם העליון, ומשם צריכים להעלותה לאין סוף כדי שיתקשר הכל למעלה למעלה, וע"כ אומר, אל תרחק, להסתלק ממנו לעזוב אותו.

(דפויי דף קל"ח ע"ב)

לאתריה. מ"ט. בגין דישראל לתתא אתאחדן ביה, ולא שבקין ליה * לאתנשיא, ולא תרחקא מנייהו. וע"ד, אילותי לעזרתי חושה.
 רכה) ובגין כך בעינן לאתאחדא ביה. בקב"ה, ולאחדא ביה, כמאן דאמשיך מעילא לתתא, דלא ישתבך בר נש מניה, אפילו שעתא חדא. וע"ד כד סמיך גאולה לתפלה, בעי לאחדא ביה, ולאשתעי בהדיה בלחישו, ברזא, דלא יתרחק מינן, ולא * ישתבך מינן, וע"ד כתיב * ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום. * אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי אלהיו.
 רכו) בההיא שעתא, קם רבי שמעון * וחבריא אוף הכי קמו ואזלו. אמר רבי אלעזר לרבי שמעון אבוי, אבא, עד הכא הוינא יתבי בצלא דאילנא דחיי בגנתא דעדן. מכאן ולהלאה דאנן אזלין, אצטריך לן למיהך * בארחוי דנטרן אילנא דא. אמר ליה, *] אנת תשרי בשירותא למפתח בארחא.
 רכז) פתח ואמר, * ויקחו לי תרומה, כמה דאתמר. במאי איהי תרומה. ברזא דזהב, * דהא מתמן אתונת בקדמיתא, בגין דאיהי גבורה תתאה, דאתיא מסטרא דזהב. ואף על גב דאתיא מסטרא דזהב, כל עקר לא אשתאר, אלא בסטרא דכסף, דאיהו ימינא.
 רכח) ורזא דא כוס של ברכה, דאצטריך לקבלא ליה בימינא ובשמאלא, וכל עקר לא אשתאר אלא בימינא. * ושמאלא * אתער ימינא, ולא אתדבק

חלוסי גרסאות

מסורת הזוהר

ז (דברים ד) ב"ב קו צ"א. * (תהלים קמד) הקסה"ז
 ז צ"ג. * (שמות כה) לעיל אות א צ"א.
 * מוסיף לאתנשיא מניה. * נשתבך מניה. * אוף הכי קמו ואזלו וחברייא אינון נמי קמו ואזלי. * בארחי * באורחי. * מוסיף ואע"ג דאתיא מסטרא דזהב דהא. * ובשמאלא. * אתעדי מניה וליג אתער ימינא.
 דרך אמת *] אתה תתחיל בתחילה להגיד דברי תורה.

זהב וכסף ונחשת וכו'

הסולם

מאמר

רכז) פתח ואמר ויקחו וגו' : פתח ואמר ויקחו לי תרומה, פירושו כמו שלמדנו, שהיא המלכות המיוחדת עם הז"א, (לעיל אות י"ג) ובמה היא תרומה. הוא בסוד הזהב, שהוא קו השמאל, כי משם היא נזונית תחילה, משום שהיא גבורה תחתונה הבאה מצד הזהב, שמשם הארת החכמה, כי המלכות נבנית מקו השמאל. ואע"פ שבאה מצד הזהב, לא נשארת כל עיקר אלא בצד הכסף, שהוא קו ימין. דהיינו בהארת החסדים.

רכה) ובגין כך בעינן וכו' : ומשום זה צריכים להתאחד בהקב"ה, ולאחוז בו, כמי שמושך ממעלה למטה, שלא יהיה איש נעזב ממנו אפילו שעה אחת. וע"כ כשסומך גאולה לתפלה, דהיינו ברכת גאל ישראל לתפלת שמונה עשרה, צריך להתאחו בו ולדבר עמו בלחש, בסוד, שלא יתרחק ממנו ולא יעזוב אותנו. וע"כ כתוב, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום, אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלקיו.

רכח) ורזא דא כוס וכו' : וזה סוד כוס של ברכה הרווח על המלכות שנקראת כוס, שצריכים לקבלו בימין ובשמאל, וכל עיקר לא נשאר אלא בימין, והשמאל מעורר את הימין, שמשפיע בו הארת חכמה שבו, ולא מתדבק בו, משום שהכוס ניתן בין ימין לשמאל

רכז) בההיא שעתא קם וכו' : בשעה ההיא קם ר' שמעון, והחברים קמו ג"כ, והלכו. אמר ר' אלעזר לר' שמעון אביו, אבי, עד כאן ישבנו בצל של עץ החיים בגן עדן, מכאן ולהלאה שאנו הולכים, צריכים אנו ללכת בדרכי השומרים אילן הזה. אמר לו, אתה תתחיל בתחילה לפתוח בדרך.

(דברי דף קלי"ח ע"ב)

ביה, בגין דאיהו אתייהיב בין ימינא ושמאלא, ושמאלא אתאחיד תחותיה, וימינא אתאחיד ביה לעילא, כד"א (ט) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. זהב וכסף, כד"א (ח) לי הכסף ולי הזהב, והא אתמר.

רכט) ונחושת, דא איהו גוון כגוונא דזהב, בגין דאצטבע ב מגוון זהב ומגוון דכסף. ועל דא מזבח הנחשת ג קטן. אמאי איהו קטן. כד"א (ז) כי המזבח אשר לפני יי קטן מהכיל את העולה וגו'. ד כד"א (ז) ודוד הוא הקטן. ואע"ג דאיהו קטן, כלא אתאחיד בגויה. ואי תימא מזבח אחרא, אקרי קטן. לאו הכי. דלאו קטן בר האי, דכתיב (ג) את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה. ודא איהו המאור הקטן. המאור הגדול, דא מזבח הפנימי דאיהו מזבח הזהב.

רל) ותכלת * דא איהו תכלת דציצית. תכלת דא איהו כרסייא, רזא דתפלה דיד. תכלת דא איהו כרסייא, דדיינין ביה דיני נפשות. בגין דאית כרסייא דדיינין ביה דיני ממונות, ואית כרסייא דדיינין ביה דיני נפשות. ועל דא, כל גוונין טבין לחלמא, בר גוון תכלא, בגין דינדע דהא נשמתייה סלקא בדינא. וכד נשמתא סלקא בדינא, גופא אתדן לאשתצאה ו ואצטריך ההוא חלמא, לרחמין סגיאיין.

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

ב ובגוון זהב ובגוון. ג מוסיף קטן דודו הוא הקטן. ד ליג מן כד"א עד ואע"ג. ה מוסיף נפשות והא איהו כרסיא דדיינין ביה דיני נפשות. ו בר דאצטריך.

(ש) (שיר ב) ב"א רלה צ"א. (ת) (תגי ב) ויחי מה צ"א. (א) (מ"א ח) ה"ג ל : ב) (ש"א יז) ת"ז ת"ע קבה. (ג) (בראשית א) ב"א קד צ"ג ת"ז תמ"ד פב : חס"ט קד : ת"ע קכו.

זהב וכסף ונחשת וכו'

הסולם

מאמר

שכתוב, את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה. וזה המזבח הנחשת, הוא המאור הקטן, המאור הגדול, זה מזבח הפנימי, שהוא מזבח הזהב.

לשמאל, והשמאל מתאחד ונכלל תחת הימין. והימין מתדבק למעלה, ב"א, כש"א, שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. זהב וכסף כמש"א לי הכסף ולי הזהב, דהיינו ימין ושמאל דז"א. אבל במלכות זהב תחילה ואח"כ כסף, משום שנבנית מקו שמאל שהוא זהב. וכבר נתבאר. רכט) ונחושת דא איהו וכו' : ונחשת זה הוא צבע כעין הזהב, משום שנצטבע מצבע הזהב ומצבע הכסף, שהיא המלכות המקובלת בשמאל וימין דז"א שהם זהב וכסף, כנ"ל. ועל כן מזבח הנחשת קטן, כמש"א, כי המזבח אשר לפני ה' קטן מהכיל את העולה וגו'. וכמש"א דודו הוא הקטן. דהיינו המלכות הנקראת מאור הקטן. ואע"פ שהוא קטן, הכל נאחו בתוכו. ואם תאמר שמזבח האחר. דהיינו הפנימי, בקרא קטן, כי לא היה אלא אמה על אמה אינו בן. שאינו תלוי במדה, כי אינו קטן רק זה 30 (תו"י דף קל"ח ע"ב *) דף קל"ט ע"א

רל) ותכלת דא איהו וכו' : ותכלת. זה הוא תכלת של ציצית, תכלת, זה הוא כסא, סוד תפלה של יד, שהוא המלכות. תכלת, זה הוא כסא הדין, שדנים בו דיני נפשות דהיינו המלכות מצד דין הקשה שבה, משום שיש כסא שדנים בו דיני ממונות, שה"ס דין רפה. ויש כסא שדנים בו דיני נפשות, שה"ס דין קשה. ותכלת היא דין הקשה שבמלכות. ועל כן כל הצבעים יפים לחלום חוץ מצבע תכלת, שהוא כרי שידע שנשמתו עולה בדין, וכשהנשמה עולה בדין נידון הגוף לכליה, וחלום ההוא צריך לרחמים רבים.

ותכלת

רלא) תכלת דא איהו כרסייא, דכתיב ביה ז ה) כמראה אבן ספיר דמות כסא, וכתוב ונגה לו סביב. בגין דעבדין ביה ח) כריכין לציצית, וכד נגה לו, אתהדר לגוון ירוק, ט) כגון כרתי. מההיא שעתא ואילך, אשתרי י זמנא דק"ש, דהא אשתני גוון תכלא מכמה דהוה, ובגין כך אסיר למידן דיני נפשות בלילה, בגין דשלטא ההוא גוון תכלא בההוא זמנא, ואתיהיב רשו למחטף נפשא בלא משפט. דהא משפט לא שלטא בההוא זמנא.

רלב) כד אתי צפרא, ואתער ימינא י) דלעילא, נפיק ההוא נהורא, ומטי עד האי תכלא, ואשתני מכמה דהוה, וכדין שלטא עליה, ואתדבק ביה כרסייא אחרא קדישא. מההיא שעתא ואילך, זמנא דק"ש.

רלג) וארגמן, דא כנופיא י) דכלילא כל גוונין כחדא. ותולעת שני, כתיב שני, וכתוב שנים, דכתיב ה) כי כל ביתה לבוש שנים. אלא האי איהו גוון אקרי שני, דנטיל כל גוונין ביה, וכלא איהו י) חד, שני ושנים. שנים: כד כלהו כלילן ביה כחדא. שני: דנפיק מכרסייא עלאה, דשלטא על תכלת מסטרא דימינא, ודא איהו אפוטרופסא דישראל, וכתוב ביה ה) מיכאל שרכם. תולעת: דחיליה בפומיה, כתולעת, דמתבר כלא ועקר כלא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ז ואש מתלקחת ונגה לו סביב ול"ג מן כמראה
עד בגין. ח כריכית. ט כגון. י זמן ק"ש. כ לעילא.
ג דכלא. ט דאקרי. נ ל"ג חד. ס דחיי ליה.

ו) (יחזקאל א) נח צב צ"ג. ה) (משלי לא) ויחי קצא
צ"ג ו) (דניאל י').

זהב וכסף ונחשת וכו'

הסולם

מאמר

רלג) וארגמן דא כנופיא וכו': וארגמן, הוא קיבוץ כל הצבעים ביחד, שהוא ז"א, דהיינו קו האמצעי הכולל בתוכו כל שלשה הקוים שהם לבן אדום ירוק. ותולעת שני, כתוב שני, וכתוב שנים, שכתוב, כי כל ביתה לבוש שנים. אלא זה הוא צבע שנקרא שני, שה"ס נקודת המפתחא שבמלכות, והוא כולל בתוכו כל הצבעים. דהיינו גם נקודת המנעולא. (כנ"ל בהקפה"ז דף צ"ט ד"ה תרי"ן) ושני ושנים הכל הוא אחד, שנים נקרא, כשכולם כלולים בו יחד. דהיינו גם המנעולא. שני, הוא יוצא מכסא העליון, שהוא ז"א שהוא כסא לבינה, השולט על תכלת מצד ימין, דהיינו המפתחא, וזה הוא אפוטרופוס של ישראל שכתוב בו מיכאל שרכם. שהוא בחי' חסד, ובו המפתחא. ונקרא תולעת, משום שכתו בפה, דהיינו המסך המתוקן בפה דראש, וכתולעת המשבר הכל ועוקר הכל. כי הדיניו דמנעולא הכלולים בו, אם הם מתנגלים גורמים להסתלקות כל האורות (כמ"ש לעיל ויצא י"ג ד"ה סתרא).

רלא) ותכלת דא איהו וכו': ותכלת, זה הוא כסא שכתוב בו, כמראה אבן ספיר דמות כסא. וכתוב, ונגה לו סביב. משום שעושים בו כריכות לציצית, הנגה מאיר לו, וכשהנגה מאיר לו חוזר לצבע כרתי, שנראה בו יותר לבנונית. שז"ס ככב הנגה המאיר לפנות בוקר. משעה היא והלאה מתחיל זמן קריאת שמע, כי נשתנה צבע התכלת ממה שהיה, דהיינו לצבע כרתי, שהוא דין רפה. ומשום זה אסור לרדן דיני נפשות בלילה, משום שצבע תכלת ההוא שולט בזמן ההוא, וניתנה רשות לחטוף נפש בלי משפט. דהיינו שיש אז כח לס"א לבלבל דעת השופטים. כי המשפט שהוא ז"א שהוא רחמים, אינו שולט בזמן ההוא.

רלב) כד אתא צפרא ואתער וכו': כשבא הבוקר, ונתעורר הימין שלמעלה, יוצא אור ההוא ומגיע עד התכלת הזה, ומשתנה ממה שהיה, ואז הימין שולט עליו, ומתדבק בו כסא אחר קדוש, של רחמים, משעה היא והלאה הוא זמן קריאת שמע.

(דפו"י ק"ל ס' צ"א)

רלד) תולעת שני ^ע ושש, תרין גוונין כחדא, דימינא ושמאלא, חוור וסומק. ושש: בוצא איהו. דשית חוטינ מתחברן, ודא איהו דכתיב, ^ז וגיתו כתרשיש. ובאלין תרין, כלילן תרין אחרנין.

רלה) ועזים: גבוראן תתאי ^פ דלבר, לחפאי על ^צ פנימאי. וכלא אצטריך, ואצטריך למיהב דוכתא לכלא, דהא מסטרא דדהבא קאתיין. ועורות אלים מאדמים, משיכו דתרין סטריין, דימינא ושמאלא, לחפייא בדוכתא אחרא. רלו) ועורות תחשים, סטרא חדא אית דרבי גו סטרא אחרא בחורבא, ולא בישובא אשתכח, ודא איהו סטר דכיו, ואקרי תחש.

רלז) בספרא דשלמה מלכא אית גו האי מזבח ^ק הנחשת דקאמרן, רוזין עלאין. דהא מזבח אדמה ^ר כתיב, ^ח מזבח אדמה תעשה לי וגו', ודא איהו רזא כדקא יאות. נחשת, כד ^ט שלטיין טורין אחרנין, ואיהי צריכא למיזן לון, אצטבע בהאי גוון למיזן לון. ואינון אקרונ הרי נחשת.

רלח) ואינון הרי נחשת אתמשך ^ה עלייהו רוחא חדא מגו האי מזבח, וכד האי מזבח אסתלק בסליקו אחרא, כדין אסתלק את ^ו, דאיהו מזבח קדישא,

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ז) (שם) ח"ב קמז: ח"ג קמג: רכג. ת"ז תריח לב: ז) (שמות כ) לך קמ צ"א. ע ל"ג ושש. פ לבר. צ פנימאי. ק הנחש. ר מוסיף תעשה לי כתיב הה"ד. ט סלקין. ת כ"ג בד"ז; מנייהו.

מאמר

הסולם

זהב וכסף ונחשת וכו'

רלו) ועורות תחשים: יש בחינה אחת שגדלה תוך הסטרא אחרא כחברה, ואינה נמצאת בישוב, וזו היא בחינת טהרה ונקראת תחש. שהיא ז'ין דנגה דאצילות, הגדלה תוך ג' הקליפות, שהן רוח סערה וענן גדול ואש מתלקחת. (כמ"ש ביחזקאל א').

רלד) תולעת שני ושש: הם שני צבעים ביחד של ימין ושמאל, שהם לבן ואדום. ושניהם הם ביסוד, כי הדינים שבמלכות, כלולים ביסוד. ושש הוא בוק, שששה חוטים מתחברים בו, דהיינו יסוד. וזהו שכתוב וגיתו כתרשיש. שהוא המלאך גבריאל. כי באלו השנים, שהם חסד וגבורה שביסוד, כלולים בהם שני אחרים, שהם מיכאל וגבריאל, מיכאל בתולעת שני, וגבריאל בשש.

רלז) בספרא דשלמה מלכא וכו': בספר של שלמה המלך יש, במזבח הנחשת שאמרנו, סודות עליונים, כי מזבח אדמה כתוב, מזבח אדמה תעשה לי, וזה הוא סוד כראוי, שהוא המלכות, נחשת הוא, כששולטים הרים אחרים והמלכות צריכה לזון אותם, היא מצטבעה בגוון הזה של נחשת, כדי לזון אותם, שאז נקראת המלכות מזבח הנחשת, והם נטראים הרי נחשת.

רלה) ועזים, גבוראן תתאי וכו': ועזים, הן גבורות תחתונות שבחצונות, שהם תית ומלכות שבקליפת נוגה דבריאה, שהם מכסים על הפנימים שבקדושה, והכל צריך, שצריכים לתת מקום לכל, כי מצד הזהב באים שנמשכים מצד הגבורה שנקרא זהב, ועורות אליים מאדמים, הן המשכה של ב' צדדים, ימין ושמאל, שהם חכמה ובינה דקליפת נוגה, כדי לכסות במקום אחר על הקדושה, כי העזים מכסים על בחינות שכנגדן בקדושה, ועורות אליים מאדמים מכסים על בחינות שכנגדן בקדושה.

רלח) ואינון הרי נחשת וכו': ואלו הרי נחשת, נמשך עליהם רוח אחד מתוך מזבח הזה, שהוא המלכות, שהיא אות ^ו דנחשת, וכשמזבח הזה מסתלק בעליה אחרת, מסתלק אז אות ^ו, שהיא מזבח הקדוש, ונשאר הרוח של אלו הרי נחשת, שהוא אותיות חש"ת, וכשהרוח

ואשתאר רוחא דאלין א טווי נחשת. וכד הוא רוחא אסתליק בקיומיה, אקרי תחש, דהא אסתלק מניה את נ'.
 (לט) והאי אתפרש, לכמה רוחין אחרנין, ואקרונ אוף הכי, ועל דא אקרי ההוא ב עמא, תחש. כד"א ט) ואת תחש ואת מעכה. ג אינון הוו ידעי בהא חיה דמשכנא, דאקרי על שמהון.
 (מ) ועצי שטים, אלין אינון רזין קדישין, דאינון לוחי משכנא, ואינון ד אקרונ ברזא דלהון. כתיב עצי שטים עומדים, וכתיב י) שרפים עומדים.
 (מא) מכאן ולהלאה ה שמן למאור, משיכו דמשח רבות קדישא, לאמשכא עלייהו. אבני שהם ואבני מלואים, אלין אבני קדשא, יסודי דמקדשא, ברתיכין קדישין אלין, אזדמנן בלחודייהו, ליקר ו ולשבחא, בלבוש יקר, לעיינא ז כהנא בהו תמו, ה ולאדכרא תריסר שבטין, וע"ד תריהר אבניו כמה דאתמר.
 (מב) תליסר זינין אינון, בר ט י"ב אבנין יקירין אלין, וכלהו סלקין לכ"ה אתוון, י) ברזא עלאה דיחודא. ולקבל אלין, גליף ואתקין משה, כ"ה אתוון ברזא דפסוקא דיחודא, דכתיב ט) שמע ישראל ידוד אלהינו ידוד אחד. ואינון כ"ה אתוון, גליפן מחקקן ברזא דלעילא.

חלופי גרסאות

א הרי. ב עמודא; עמא חד. ג ואינון. ד ל"ג אקרונ; ואקרונ ול"ג ואינון. ה ל"ג שמן למאור. ו ולשבת. ז ל"ג כהנא. ח ולברכא ול"ג ולאוכרא; ולברכא ולאוכרא (ד"א); ולדברא. ט ל"ג י"ב. י ברזין עלאין.

מסורת הזהר

ט) (בראשית כב) ח"ב קמו: י) (ישעיה ו) כ"ב נא צ"א ז"ח לג ט"א שמי"ה. כ) (דברים ו) בא סז צ"ס.

הסולם

זהב וכסף ונחשת וכו'

מאמר

המוחין דג"ר. אבני שהם ואבני מלואים, אלו הם אבני קדש יסודות המשכן, שהם סוד ד' מלאכים מיכאל גבריאל אוריאל רפאל שכל אחד מהם כלול משלשה קוין, שהם י"ב נושאי המרכבה, שהיא המלכות, במרכבות קדושות אלו, הם, י"ב הנ"ל, מודמנים בלבדם להוקיר ולשבח בלבוש יקר, דהיינו החשן, שיכוין בהם הכהן שם, ויזכיר י"ב שבטים, וע"כ הם י"ב אבנים, כמו שלמדנו.
 (מב) תליסר זינין אינון וכו': שלשה עשר מינים הם, דהיינו זהב וכסף וכו', חוץ משתים עשרה אבנים יקרות אלו שבאבני מילואים, וכולם עולים כ"ה, לכ"ה אותיות בסוד העליון של היחוד, וכנגד אלו חקק ותקן משה כ"ה אותיות בסוד הפסוק של היחוד, שכתוב, שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד, שהן כ"ה אותיות מפותחות, נחקקות בסוד העליון.

יעקב

וכשהרוח נתעלה בקיומו נקרא תחש, כי נסתלק ממנו אות נ'.

(לט) והאי אתפרש לכמה וכו': ורוח הזה תחש, נחלק לכמה רוחות אחרים, ונקראים גם כן תחש, וע"כ נקרא עם ההוא תחש, כש"א, ואת תחש ואת מעכה, והם היו יודעים בחיה הוה תחש, שהיתה במשכן, שנקרא על שמם.

(מ) ועצי שטים: אלו הם סודות הקדושים של אלו קרשי המשכן, שהם נקראים בסוד שלהם, דהיינו עצי שטים, כתוב, בקדשים, עצי שטים עומדים, וכתוב שרפים עומדים, ללמד שהקדשים הם סוד שרפים.

(מא) מכאן ולהלאה, שמן וגו': מכאן ולהלאה, שמן למאור הוא המשכת שמן הגדלות, הקדוש, להמשיך עליהם, דהיינו 83 (דסווי דף קל"ט ע"א י) דף קל"ט ע"ב)

רמג) יעקב בעא לאתקנא לתתא, ברזא דיחודא, ואתקין בכ"ד אתוון, ואינון ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ולא אשלים לכ"ה אתוון, בגין דעד לא אתתקן משכנא. כיון דאתתקן משכנא, ואשתלים, מלה נ קדמאה דהוה בפיך מניה, כד אשתלים, לא מליל אלא בכ"ה אתוון, לאחזאה דהא אשתלים דא כגוונא דלעילא, דכתיב וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר. ז הא כ"ה אתוון.

רמד) וע"ד כ"ה זינין לאשלמא תקונא ׀ דמשכנא וכל הני אתוון, אוקימנא באינון אתוון גליפן, דאוליפנא ממר. ובגין דמשכנא אשתלים ברזין אלין, אקרי כ"ה, ביחודא דשלימו דמשכנא, וע"ד ׀ וחסידיך יברוכה כתיב, רזא דשלימו דכל משכנא ותקונא דיליה. כ"ה, לקבל כ"ב אתוון, ואורייתא ונביאים וכתובים, דאינון כללא חדא, ורזא חדא.

רמה) בשעתא דישראל קא מיחדי יחודא בהאי קרא, ברזא דכ"ה אתוון, דאינון שמע ישראל יי אלהינו יי אחד, ובשכמל"ץ, דאינון כ"ד אתוון, ויכוון

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ז) (ויקרא א) וירא מה צ"ג. ט) (תהלים קמה) יתרו כ ליג קדמאה. ז ליג הא כ"ה אתוון. ׀ דמקדשא. טו צ"ג.

מאמר

הסולם

זהב וכסף ונחשת וכו'

דהוה נפיק מניה, דהיינו שנשלם השורש, שה"ס נקודת החזה שיצאה משם, אז לא מליל אלא בכ"ה אתוון וכו'. דהא אשתלים דא כגוונא דלעילא, כי אחר ששודשה שבנקודת החזה נהפך לאור, הרי היא שוה בטהרתה כמו ז"א, ויש לה ג"כ כ"ה בחינות כמזהו.

רמד) וע"ד כ"ה זינין וכו': וע"כ הם כ"ה מינים להשלים תקון המשכן, וכל אותיות אלו העמדנו באלו אותיות החקוקות שלמדתי מאדוני, ומשום שהמשכן נשלם בסודות אלו, הוא נקרא כ"ה, ביחוד השלם של המשכן, שהוא המלכות, וע"כ וחסידיך יברוכה כתוב, שהם אותיות יברכו כה, אשר כה, ה"ס השלמות של כל המשכן והתקונים שלו. כמ"ש בדבור הסמוך. כ"ה הוא כנגד כ"ב אותיות ותורה ונביאים וכתובים, שהם כלל אחד וסוד אחד.

רמה) בשעתא דישראל קא וכו': בשעה שישראל מיחדים היחוד במקרא הזה בסוד כ"ה אותיות, שהם, שמע ישראל הויה אלקינו הויה אחד, וברוך שם כבוד מלכותו לעולם

רמג) יעקב בעא לאתקנא וכו': יעקב רצה לתקן למטה, במלכות, בסוד היחוד, התקין בכ"ד אותיות, שהם, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ולא השלים לכ"ה אותיות, משום שעוד לא היה מתוקן המשכן. שהוא כנגד המלכות. כיון שנתתקן המשכן, ונשלם דבר הראשון שיצא משם, כשנשלם. לא דבר אלא בכ"ה אותיות, להראות שזה נשלם כעין העליון, שהוא ז"א, שכתוב, וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, הרי כ"ה אותיות.

פירוש, שורש המלכות שהיא יוצאת משם היא נקודת החזה, ששם הדינים דמסך דחירק דז"א. ולז"א עצמו אין הדינים פוגמים להיותם בסיום שלו כי עיקר ז"א הוא הג"ת עד החזה, ומחזה שלו ולמטה שייך למלכות. ואין הדינים פוגמים למעלה ממקום יציאתם. אבל המלכות גפגמת מהם, להיותם בשורש שלה. והדינים ההם מתקנים בסוד היחוד, ועם כל זה עוד לא נתקנו כל כך עד שיבאו במספר האודות, להשלים כ"ה בחינות, עד שהוקם המשכן, וע"כ לא תקן יעקב אלא כ"ד אותיות, בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, כי חסרה השלמות שבשורש, שהוא נקודת החזה, וז"ש, כיון דאתתקן משכנא, ואשתלים מלה קדמאה (דפו"י דף קל"ט ע"ב)

כל : חד בהו, כלהו אתוון מתחברן כחדא, וסלקין בחבורא חד ם מ"ט תרעין, ברזא דיובלא. וכדין אצטריך לסלקא עד ולא יתיר. וכדין אתפתחו תרעין, וחשיב קב"ה להווא בר נש, כאילו קיים אורייתא כלה, דאיהי אתיא במ"ט פנים.

רמו) ועל דא אצטריך לכוונא לבא ורעותא בכ"ה ובכ"ד, ולסלקא לון ברעותא דלבא, למ"ט תרעין דקאמרן. כיון דאתכוון בהאי, יתכוון בהווא יחודא דאמר מר, שמע ישראל ובשכמל"ו כללא דכל אורייתא כלה. זכאה חולקיה מאן דיתכוון בהו, דודאי כללא איהו דכל אורייתא דעילא ותתא. ודא איהו רזא דאדם שלימא, ם דדכר ונוקבא, ורזא דכל מהימנותא.

רמו) מחלוקת דשמאי והלל בקימה ובשכיבה, דכתיב ם בשכבך ובקומך, דשמאי סבר בערב דקא כלילא נוקבא בשלטנהא, אצטריך לגבי נוקבא דקא יטו ויקראו. ובבקר, דקא שלטא דכורא ץ בשולטנותא דעלמא עלאה, אצטריך למיקם קמיה דדכורא, כמה דאצטריך בתפלה מעומד, ובכל אתר דדכורא אתיא.

רמח) ובית הלל סבר, אלמלא אשתכח דא לחוד ודא לחוד, הכי אצטריך. אבל כיון דאנן מחברן לון כחדא, ם בחבורא במ"ט פנים, ך ומ"ט תרעין, לא ם אצטריכנא לאפרשא דא לחוד ודא לחוד, אלא לאשגחא דכלא איהו חד, בלא

חלופי גרסאות

ג מוסיף חד מנייהו. ם מוסיף כדין אתפתחו מ"ט.
 ע מוסיף פנים בכלא. ם בדכר. ץ בשולטנו. ם מוסיף
 וסלקין כחדא בחבורא. ך מ"ט. ם אצטריכנא.

מסורת הזוהר

ג (דברים ו) יתרו קמג צ"א.

זהב וכסף ונחשת וכו'

הסולם

מאמר

בחינת דכר, ובשכמל"ו היא בחינת נוקבא, והוא סוד כל האמונה.
 רמו) מחלוקת דשמאי והלל וכו', מחלוקת של שמאי והלל בקימה ושכיבה. שכתוב, בשכבך ובקומך, ששמאי סובר, בערב, שאז זמן הנוקבא בממשלתה, ובנוקבא צריכים להטות ולקרית קריאת שמע, דהיינו בשכיבה. ובבקר שהזכר, ז"א, שולט בשליטת עולם העליון צריכים לקום ולקרית לפני הזכר, כמו שצריכים בתפלה שתהיה מעומד, וכן בכל מקום שהזכר בא, הוא מעומד.

רמח) ובית הלל וכו' : ובית הלל סבור, אם היה נמצא זה לבד, ז"א, וזה לבד, המלכות, היו צריכים לחלק כך שזה יהיה בעמידה וזה בשכיבה. אבל כיון שאנו מחברים את ז"א והמלכות יחד, בחבור של מ"ט פנים ומ"ט שערים, שהם כ"ה דשמע, וכ"ד דבשכמל"ו, כנ"ל, אין אנו צריכים לחלק זה לבד וזה לבד, אלא

לעולם ועד, שהם כ"ד אותיות, ויכוון כל אחד בהם כל האותיות מתחברות יחד ועולים בחיבור אחד מ"ט שערים, בסוד היובל, שהיא בינה. כי כ"ה זכ"ד הם מ"ט. ואז צריך להעלות עד הבינה ולא יותר, ואז נפתחים המ"ט שערי בינה. והקב"ה מחשיב לאדם ההוא כאלו קיים כל התורה. הבאה במ"ט פנים.

רמו) ועל דא אצטריך וכו' : וע"כ צריך האדם לכוון הלב והרצון בכ"ה ובכ"ד, ולהעלותם ברצון הלב למ"ט שערים שאמרנו. כיון שכיוון בזה, יכוון ביחוד ההוא, שאמר אדוני, שהוא ר"ש, אשר, שמע ישראל ובשכמל"ו הם כלל של כל התורה כולה. אשרי חלקו מי שמתכוון בהם, כי ודאי הוא כלל של כל התורה למעלה ולמטה. וזה הוא סוד אדם השלם, דכר ונוקבא, כי שמע ישראל, הוא (דפו"י דף קל"ט ע"ב)

פרודא. וכמה דאזדמן ליה לבר נש, הכי יימא, דהא תרווייהו בחבורא חדא, כמה דניחא לון, והכי אצטריך ת לאתחזאה.

רמט) ועל דא דכורא, בשית סטרין, בקרא דשמע ישראל, דאינון שית תיבין. ונוקבא בשית סטרין בשכמל"ו. דאינון שית תיבין אחרנין, וסלקין בחבורא חדא, ברזא דמ"ט תרעין, והלכה כבית הלל בכל אתר.

רנ) רבי שמעון ארים ידוי ובריך לרבי אלעזר בריה. פתח ואמר, מי העיר ממזרח וגו'. האי קרא אוקימנא ואתמר, אבל רזא דחכמתא איהו, מ"י רזא דעלמא עלאה איהו, דהא מתמן נפקא שירותא, לאתגליא רזא דמהימנותא, והא אוקימנא.

רנא) תו. מ"י טמירא דכל טמירין, דלא אתידע ולא אתגלייא כלל. גלי יקריה לאשתמודעא, מההוא אתר דאקרי מזרח, דהא מתמן שירותא דכל רזא דמהימנותא, ונהורא לאתגלייא. ולבתר צדק יקראהו לרגלו, דהא צדק, גלי גבורתא עלאה, ושולטניה דקב"ה, ולהאי צדק א אשלטיה על עלמין כלהו, לדברא לון, ולא תקנא לון, כדקא יאות. וע"ד, ט) יתן לפניו גוים ומלכים ירד.

חלופי גרסאות

ת לאחזאה. א שלטיה ; שלטניה.

מסורת הזהר

ט' (ישעיה מא) ב"ב זה צ"ב. ע) (שם) לעיל אות רנ צ"ס.

מי העיר ממזרח

הסולם

מאמר

העליון. בינה, כי משם יוצאת ההתחלה שתגלה כוד האמונה, שהוא המלכות. וכבר העמדנו (בהקסמ"ז אות ז').

רנא) תו. מ"י, טמירא וכו' : עוד מ"י הוא נסתר שבכל הנסתרות, שלא נודע ולא נתגלה כלל, שהוא או"א עילאין, שהי' אינה יוצאת מאויר שלהם, ואינם נודעים לעולם. (כנ"ל בדאשית א' דף רנ"א ד"ה נחית) גילה כבודו להיות נודע ממקום שהוא שנקרא מזרח. דהיינו ז"א, כי משם ההתחלה של כל סוד האמונה, שהוא המלכות, האור להתגלות. כי כל הגילוי שבמלכות, היא מקבלת מז"א, ואחר כך, צדק יקראהו לרגלו, כי צדק, שהוא המלכות, מגלה גבורה העליונה, דהיינו שמגלה החכמה שבקו שמאל דז"א, שנקרא גבורה, והממשלה של הקב"ה, שהוא ז"א, ולצדק הזה המשיל על כל העולמות להנהיג אותם ולתקן אותם כראוי. וע"כ, יתן לפניו גוים ומלכים ירד, כי כל מלכי העולם נמצאים ברשות של צדק הזה. כש"א והוא ישפוט תבל בצדק. תו

אלא לראות שהכל הוא אחד בלא פרוד. שאין לחלק בין ק"ש של שחרית לק"ש של ערבית, וכמו שמזדמן לאדם כך יאמר, אם בעמידה ואם בשכיבה, כי שניהם הם בחבור אחד כמו שנרצה להם, וכך צריכים להראות.

רמט) ועל דא דכורא וכו' : וע"כ הזכר, ו"א, הוא בששה קצוות בפסוק שמע ישראל, שהם שש תבות אחרות כנגד ו"ק דגדלות שמקבל מאו"א, והנקבה בששה קצוות בבשכמל"ו שהם שש תבות, כנגד ו"ק דגדלות שמקבלת מז"א, ועולים שניהם בחבור אחד בסוד מ"ט שעדים. והלכה כבית הלל בכל מקום.

מאמר מי העיר ממזרח

רנ) רבי שמעון ארים וכו' : ר"ש הרים ידיו, וברך את ר' אלעזר בנו. פתח ואמר, מי העיר ממזרח וגו'. מקרא זה העמדנו ולמדנו. אבל סוד החכמה הוא, מי, הוא סוד עולם (דפו"י דף קל"ט ע"ב)

דהא כל ב מלכין דעלמא, ברשותא דהאי צדק קיימין, כד"א (9) והוא ישפוט תבל בצדק.

רנב) תו, צדק יקראהו לרגלו, מאן קרי למאן. אלא, צדק איהו קארי תדיר לאספקלריאה דנהרא, ולא שכיך לעלמין, וצדק קאים תדיר לרגלוי, דלא אתעדי מתמן, וקארי ולא שכיך, הה"ד, (10) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל. והשתא ג קב"ה אנהר ד לן ארחא דא ה בגין אלעזר ברי ד קרי לנהורא עלאה ולא שכיך. זכאה חולקהון דצדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי.

רנג) ר' אבא פתח קרא ואמר, (11) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה. מאי שנא ז מכל שאר תושבחן, דלא קאמר באן אתר שבח לון דוד מלכא, ומ"ש הכא דקאמר בהיותו במדבר יהודה. אלא לא דא בלחודוי, דהא אוף הכי גמי, (12) בשנותו את טעמו לפני אבימלך. (13) בבא הזיפים. וכן כלהו. לאחזאה לכל בני עלמא, שבחיה דדוד, דאע"ג דבצערא הוה, והו רדפי אבתריה, הוה משתדל לומר שירין ותושבחן לקב"ה.

רנד) ואע"ג דברוח קדשא הוה אמר, רוח קדשא לא הוי שארי עלוי, עד דאיהו אשתדל למשרי עלוי. וכן בכל אתר, לא שריא ה רוח קדשא דלעילא, עד דיתער עליה בר נש מתתא. ודוד אע"ג דקא רדפי אבתריה, והוה בצעריה, לא הוה שביק שירין ותושבחן מפומיה, ולשבחא למאריה על כלא.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ב עמין. ג אלעזר ברי קרי לנהורא עלאה ולא שכיך וכב"ה אנהר לן ארחא דא בגיניה זכאה חולקי וזכאה חולקיהון דצדיקייא. ד ל"ג לן. ה בגינן ורבי אלעזר. ו קרי. ז בכל. ח רחמא דלעילא ול"ג קדשא

(9) (תהלים ט) וארא ה צ"ל. (10) (שם פג) לך יב ב. (11) (שם סג) ח"ג כא : (12) (שם לד.) (13) (שם נד.)

אלקים אלי אתה אשחרך

הסולם

מאמר

המלך, ומה השינוי כאן, שאומר, בהיותו במדבר יהודה. ומשיב, אלא לא זה בלבד, כי יש גם כן, בשנותו את טעמו לפני אבימלך. וכן, בבא הזיפים. וכן כולם. שהוא להראות לכל בני העולם שבחו של דוד שאע"פ שהיה בצער, והיו רודפים אחריו. היה משתדל לומר שירות ותשבחות להקב"ה.

רנד) ואע"ג דברוח קדשא וכו' : ואע"פ שהיה אומר ברוח הקודש, הרי הרוח הקדש לא היה שורה עליו עד שהיה משתדל שישרה עליו. וכן בכל מקום אינו שורה רוח הקודש מלמעלה, עד שיעורר אותו האדם מלמטה. ודוד, אע"פ שהיו רודפים אחריו והיה בצער, לא היה עוזב השירות והתשבחות מפיו. ולא הפסיק מלשבח לאדונו על כל.

רנב) תו, צדק יקראהו לרגלו : שואל מי קרא למי. אם מזרח לצדק או צדק למזרח. ומשיב, אלא צדק הוא קורא תמיד למראה המאירה, שהוא ז"א הנקרא מזרח, ואינו שוקט לעולם, וצדק עומד תמיד לרגליו, כי המלכות מלבשת נה"י של ז"א, הנקראים רגליו, שאינה סרה משם, וקוראת ואינה שוקטת. ז"ש, אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל. ועתה הקב"ה האיר לנו דרך הזה בשביל אלעזר בני, שהוא קורא לאור העליון ואינו שוקט. אשרי חלקם של צדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

מאמר אלקים אלי אתה אשחרך

רנג) ר' אבא פתח וכו' : ר"א פתח המקרא ואמר, מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה. שואל, מהו השינוי מכל שאר השבחים שאינו אומר באיזה מקום שיבח אותם דוד

רנה) ואי תימא, הא דתנינן, מזמור לדוד, או לדוד מזמור, והכא שרת עליה רוח קדשא בקדמיתא, בגין דאמר מזמור לדוד. ׀ אלא, ׀ אי איהו לא הוה מכוין גרמיה בקדמיתא, לא שרת עליה רוח קדשא.

רנו) מזמור דא רוח קדשא. אמאי אקרי הכי. בגין דאיהי, משבחת תדיר למלכא עלאה, ׀ דכל זמנא הוה קא משבחת ומזמרת, ולא שכיך. כיון דאתא דוד אשכח גופא מתתקנא כדקא יאות, ושרת עליה, והווי מגלי בהאי עלמא, לשבחה ולזמרא למלכא, ׀ וכלא, בגין דיתתקן האי עלמא, כגוונא דלעילא.

רנו) לדוד. גבר שלים בתקונוי, גבר מתקנא, גבר זכאה. דוד ודאי דלא אשתני לעלמין. בהיותו במדבר יהודה, דא שבחא דוד, אע״ג דבצעריה הוה, אע״ג דהווי רדפי אבתריה. ׀ ומאי תושבחתא קאמר. תושבחתא דאיהו רב ויקרא.

רנח) ושבחה דיליה מאי איהי. ׀ אלהים אלי אתה אשחרך. אלהים סתם. כיון דאמר אלהים, אמאי אלי. אלא ההוא דרגא דיליה. תלת דרגין הכא: אלהים. אלי. אתה. ואף על גב דאינון תלת, ׀ שמהן, חד דרגא איהו,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח (שם סג) ח"ג כא: ז"ח ס"א ש"א סו ס"ג ׀ ל"ג אלא. ׀ דאי. ׀ דבכל זמנא איהו קא משבח ומזמר ולא שכיך; ׀ דכלא זמרא איהו דקא משבח ומזמר ולא שכיך; ׀ ובכל [וכל] זמנא דכלא זמרא משבח [מזמור] ומזמר ולא שכיך. ׀ דכלא. ׀ ומה; ׀ מה. ׀ ל"ג שמהן.

אלקים אלי אתה אשחרך

הסולם

מאמר

רנו) לרוד, גבר שלים וכו'; לדוד, היינו איש שלם בתקונוי, איש מתוקן, איש צדיק. דוד ודאי לא נשתנה לעולם. שהיה שוה הן בשעת נחת והן בשעת צער. בהיותו במדבר יהודה, זה שבחו של דוד, אע״פ שהיה בצער אע״פ שהיו רודפים אחריו, היה משבח ומזמר לה'. ואיזה שבח אמר, שבח שהוא גדול ויקר. רנח) ושבחה דיליה מאי וכו': ומהו המעלה שלו, של השבח, הוא, אלקים אלי אתה אשחרך. שואל, אלקים הוא סתם, אלקים של הכל, כיון שאמר אלקים למה אמר אלי. ומשיב, אלא, זה יורה על מדרגה שלו, כי שלשה מדרגות יש כאן, אלקים, אלי, אתה. ואע״פ שהן ג' שמות, הן מדרגה אחת. בסוד אלקים חיים, אלקים, הוא למעלה בבינה, הנקראת אלקים חיים. אלי, הוא קצה השמים עד קצה השמים, דהיינו ז"א. אתה, הוא מדרגה שלו, דהיינו מלכות. ואע״פ שהכל אחד ובשם אחד עולה בפשוטו של הכתוב, עכ"ז רומזים על ג' מדרגות.

רנה) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, זה שלמדנו, מזמור לדוד, יורה שתחילה שרה עליו רוח הקודש ואח"כ אמר שירה, או, לדוד מזמור, יורה שתחילה אמר שירה, ואח"כ שרה עליו רוח הקודש. וכאן שרה עליו רוח הקודש תחילה, כיון שאומר מזמור לדוד. משמע שהיה בלי השתדלות. ומשיב, אלא אם הוא לא היה מכוון עצמו תחילה לא היה שורה עליו רוח הקודש.

רנו) מזמור דא רוח וכו': מזמור, זהו רוח הקודש, שנקרא מזמור, למה נקרא כך, משום שהמלכות שהיא רוח הקודש, משבחת תמיד למלך העליון, לז"א, שבכל זמן היא משבחת ומזמרת ואינה שוקטת. כיון שבא דוד, ומצא הגוף של המלכות, דהיינו הו"ק שלה, מתוקן כראוי, ושרתה עליו, היה מגלה בעולם הזה לשבח ולזמיר למלך, לז"א, והכל כדי שיתוקן עולם הזה כעין של מעלה.

ברזא דאלהים חיים. אלהים: לעילא, אלהים חיים. אלי: קצה השמים עד קצה השמים. אתה: דרגא דיליה. ואף על גב דכלא חד, ובשמא חד סליק. רנט) אשחרך, אי כמשמעו דיליה, שפיר. אבל אשחרך, אתקין נהורא דנהיר בשחרותא. דהא נהורא דקיימא בשחרותא, לא נהיר עד דיתתקנון ליה לתתא. ומאן דאתקין נהורא שחרא דא, אף על גב דאיהי אוכמא, זכי לנהורא חוורא דנהיר, ודא איהי נהורא אספקלריא דנהרא, ודא איהו בר נש דזכי לעלמא דאתי.

רס) ורזא דא א) ומשחרי ימצאנני, ומשחרי: דמתקנין נהורא משחרי אוכמא. ימצאנני, ימצאוני לא כתיב, אלא ימצאנני, דזכי לתרין נהורין. לנהורא דשחרא אוכמא, ולנהורא חוורא דנהרא. וזכי לאספקלריאה דלא נהיר, ולאספקלריאה דנהיר. ודא איהו ימצאנני. ועל דא אמר דוד אשחרך, אתקין נהורא דשחרא אוכמא, לנהרא עליה נהורא חוורא דנהרא. רסא) ב) צמאה לך נפשי כמה לך בשרי, כמאן דכפין למיכל וצחי למשתי. בארץ ציה ועיף בלי מים, בגין דאיהו מדבר, ולא איהו אתר

חלוסי גרסאות

ט זכי.

מסדרת הוהר

א) (משלי ת) לעיל אות פז צ"ו. ב) (תהלים סג) לעיל אות רנח צ"ח.

אלקים אלי אתה אשחרך

הסולם

מאמר

מחוסר חסדים, ולאור הלבן המאיר, שהוא ז"א המלביש החכמה שבמלכות עם חסדים והיא מאירה. ונמצא שזכה, למראה שאינה מאירה, שהיא המלכות, ולמראה המאירה, שהוא ז"א. וזה הוא ימצאנני, דהיינו שני אורות. ועל כן אמר דוד אשחרך, כי התקין אור השחרות השחור, שהוא המלכות, שיאיר עליו אור הלבן המאיר. שהוא ז"א שהחכמה שבמלכות תתלבש בחסדים דז"א ואז המלכות מתוקנת ומאירה.

רסא) צמאה לך נפשי כמה וגו': היינו כמי שרעב לאכול וצמא לשתות. בארץ ציה ועיף בלי מים, היינו המלכות בשליטת השמאל, שהוא אור שחור כנ"ל מחמת חסרון חסדים הנקראים מים, שאן היא מדבר, והיא אינה מקום ישוב, ואינה מקום קדוש, ומשום זה נבחנת שהיא מקום בלי מים, וע"כ תקן אותה דוד והמשיך לה מים מז"א, כנ"ל. וכמו שאנו רעבים וצמאים אליך אחר חסדים במקום הזה, כן בקדש חזיתך וגו', כי חרעב והצמאון גורם להעלות מ"ן ולהמשיך חסדים מז"א ולהלביש האור השחור של המלכות, ואז חזרת

רנט) אשחרך, אי כמשמעו וכר': אשחרך, אם כפשוטו, הוא יפה, ואינו צריך פירוש. אבל יש סוד בזה, אשחרך, פירוש, שהתקין האור המאיר בשחרות, שה"ס אור החכמה שבשליטת השמאל בסוד נקודת השורק שמתעט חסרון חסדים אינה יכולה להאיר ונקרא משום זה אור שחור. (ע"י בהקס"ז דף י"ז ד"ה קיימא) כי האור הנמצא בשחרות אינו כאיר עד שמתקנים אותו למטה, דהיינו שמעלים מ"ן, וממשיכים חסדים שהחכמה תתלבש בהם, ואז מאירה, כמיש שם. ומי שמתקן אור השחור הזה, אע"פ שהוא שחור, זוכה לאור הלבן המאיר, שזה הוא האור של המראה המאירה, שהוא ז"א. וזה הוא אדם הווכה לעולם הבא.

רס) ורזא דא ומשחרי וגו': זה סוד, ומשחרי ימצאנני, ומשחרי, פירוש, שמתקנים האור של משחרי, דהיינו אור השחור. ימצאנני, ימצאוני לא כתוב, אלא ימצאנני, שזה יורה, שזוכה לשני אורות, לאור שחרות השחור, שהוא החכמה שבמלכות שאינה מאירה (דטו"י דף ק"מ ע"א) 89

ע דישובא, ולא איהו אתר דקדשא. * ובגין כך איהו אתר בלי מים. וכמה דאנן כפין וצחאן לגבך באתר דא, כן בקדש חזיתך וגוי. ואנן כמה דאנן צחאן לגבי דמר, למשתי בצחותא מלוי באתר דא, אוף הכי צחינן למשתי בצחותא מלוי, בני מקדשא, אתר דאקרי קדש. אמר ר"ש לר' אבא, מאן דשארי מלה השתא יימא.

רסב) פתח ר' אבא ואמר, a ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגוי. משה בשעתא דקב"ה אחמי ליה עובדא דמשכנא, הוה קשה קמיה, ולא יכיל למיקם ביה, והא אוקמוה. והשתא אית לן למקשי פ הכא, אי תרומה דא, יהבה קב"ה למשה בלחודוי, היך יהבה לאחרא, ואמר צ דלבני ישראל q יקחו האי תרומה.

רסג) אלא ודאי למשה יהבה, ולא יהבה לאחרא. למלכא דהוה בגו עמיה, ולא הות מטרוניתא עמיה r דמלכא. כל s זמנא דמטרוניתא לא הות עמיה דמלכא, לא מתיאשי עמא ביה, ואינון לא יתבין לרחצן. כיון דאתת מטרוניתא, כל עמא חדאן, ויתבי ברוחצנו. כך בקדמיתא, אע"ג דקב"ה עבד לון נסין ואתין ע"י דמשה, לא מתיאשי עמא. כיון דאמר קב"ה ויקחו לי תרומה, ונתתי משכני בתוכם. מיד אתיאשו כלהו, וחדו בפולחנא דקב"ה, הה"ד t ויהי ביום כלת משה דנחתת כלת משה לארעא.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ג) (שמות כה) לעיל אות א צ"א. ז) (במדבר ז) ע לישובא. פ מוסיף השתא הכא. צ דבני. ק ל"ג שמות כב צ"ל. יקחו. r במלכא. s זמן.

ויקחו לי תרומה

הסולם

מאמר

רסג) אלא ודאי למשח זכו': ומשיב, אלא ודאי שנתנה למשה, ולא נתנה לאחרי, ודומה, למלך שהיה בתוך עמו, ולא היתה המלכה עם המלך. כל זמן שהמלכה לא היתה עם המלך אין העם קובע נשיאר אצלם, והם אינם יושבים לבטח. כיון שבאה המלכה שמחים כל העם ויושבים לבטח כך בתחילה, אע"פ שהקב"ה עשה להם נסים ואותות על ידי משה, עוד לא היו קובעים העם, שהקב"ה יהיה עמם, כיון שאמר הקב"ה, ויקחו לי תרומה, ונתתי משכני בתוכם, מיד קבעו כולם, שהקב"ה יהיה עמם, ושמחו בעבודת הקב"ה. ז"ש, ויהי ביום כלת משה, שירדה כלת משה לארץ. כי ע"כ כתוב כלת בחוסר ו' להורות על הכלה העליונה שהיא המלכות, שירדה לארץ לשרות בישראל.

חזרת לקדושה ומאירה. ואמר ר' אבא לר"ש, זאנו כמו שאנו צמאים לאדוני לשתות בצמאון את דבריו במקום הזה, כן אנו צמאים לשתות בצמאון את דבריו בבית המקדש מקום הנקרא קדוש. אמר ר' שמעון לר' אבא, מי שהתחיל הדבר יאמר ג"כ עתה.

מאמר ויקחו לי תרומה

רסב) פתח ר' אבא זכו': פתח ר' אבא ואמר, ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגוי. משה, בשעה שהקב"ה הראה לו מעשה המשכן היה קשה לפניו ולא יכול לעמוד בו, וכבר העמדנו, ועתה יש לנו להקשות כאן, אם תרומה זו, שהיא המלכות, נתן הקב"ה למשה בלבד, איך נתנה לאחרי, ואמר, שלבני ישראל יקחו תרומה זו.

90 (דס"י דף ק"מ ע"א *) דף ק"מ ע"ב)

רסד) ואי תימא, ויהי בכל אתר לאו איהו אלא לישנא דצער, והכא כתיב ויהי ביום. אלא, בההוא יומא דשכינתא גחתת לארעא, אשתכח מקטרגא לגבה, וחפיא ההוא חשוך ^ט קבל לגבה, בגין דלא תיחות. ותנינן, אלף וחמש מאה רבוא מלאכין מקטרגין, אשתכחו לגבה בגין דלא תיחות. רסה) ובההוא זמנא אשתכחו כל כנופיא דמלאכי עלאי קמי קב"ה. אמרו קמיה, מארי דעלמא, כל זיוא וכל נהורא דילן בשכינת יקרך איהו, והשתא תיחות לגבי תתאי. בההיא שעתא אתתקפת שכינתא, ותברת ההוא חשוך קבל, כמאן דמתבר ^י גזיזין תקיפין, ונחתת לארעא. כיון דחמו כלהו כך, פתחו ואמרו ^ה יי אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ. אדיר ודאי, דתברת כמה גזיזין וחילין תקיפין, ונחתת לארעא, ושליטת בכלא. וע"ד כתיב ויהי, צערא דקבילו כמה חיילין ומשיריין, ביומא דכלת משה נחתת לארעא. רסו) ובגין כך ויקחו לי תרומה וגו'. ויקחו לי תרומה לא כתיב, אלא ויקחו לי תרומה, לאחזאה דכלא חד בלא פרודא. ^ה ועובדא דמשכנא כגוונא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ת עובדא.

ה) (תהלים ח) שמות ו צ"ע.

דרך אמת ^ט ל' אפילה כסו בתרגום (שמות י כב) חשוך קבל. ^י חתיכות קליפות חזקות והוא מלשון גזיזי דברדא שפי' חתיכות ברד.

ויקחו לי תרומה

הסולם

מאמר

העליונים לפני הקב"ה. אמרו לפניו רבון העולם, כל זיו וכל אור שלנו הוא בשכינת כבודך, ועתה תרד אל התחתונים, כלומר, שתתפשט הארת החכמה שבה מלמעלה למטה, שאז יחשך אורה. בשעה ההיא נתחזקת השכינה היינו שנתיחדה עם ז"א, ונכללה בהכרעה שלו, שהארת השמאל בכל מקום שהיא, לא תאיר אלא ממטה למעלה, ואז שברה החושך והאפלה כמי שמשבר חניתות חזקות. דהיינו מוסיקים גדולים, וירדה לארץ. כיון שראו כולם זה, פתחו ואמרו, ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ, אדיר ודאי, ששברה כמה חניתות וכתות חזקים וירדה לארץ ושלטה בכל. וע"כ כתוב, ויהי, שיוורה על צער שקבלו כמה צבאות ומחנות מלאכים ביום שכלת משה ירדה לארץ. גזיזין, פירושו מיני חניתות, הוא מלשון תברא ר"ע, לגזיזיה, (סנהדרין ז').

רסו) ובגין כך ויקחו וגו': ומשום זה כתוב, ויקחו לי תרומה, ויקחו לי תרומה לא כתוב, אלא, ויקחו לי תרומה, הוא להראות שהכל אחד בלי פרוד, שהשכינה הנקראת תרומה, הוא אחד עם לי, בלי פרוד, ומעשה המשכן הוא כעין של מעלה, זה כנגד זה, לכלול

רסד) ואי תימא ויהי וכו': ואם תאמר, ויהי, בכל מקום שכתוב אינו אלא לשון צער, וכאן כתוב, ויהי ביום, ומשיב, אלא ביום ההוא שהשכינה ירדה לארץ, נמצא עליה מקטרג, וכיסה עליה חשך ואפלה הוא כדי שלא תרד, ולמדנו אלף וחמש מאות רבוא מלאכים מקטרגים נמצאו עליה, כדי שלא תרד. פירוש, ירידת השכינה למטה לשרות על ישראל היינו בגילוי הארת החכמה שבה, ונבחן ירידתה למטה כמו המשכת החכמה ממעלה למטה הנמשך רק על ידי שליטת קו שמאל בלי ימין, וע"כ נמצא אז מקטרג עליה שכסה אותה בחשך ואפלה, דהיינו החשך ואפלה הבא עם שליטת השמאל. ואמרו אלף ות"ק רבוא מלאכין מקטרגין, היינו הגמשיכים מקו וחצי קו השמאליים של הג"ר, כי ג' הקוים שה"ס ג' אלפים רבוא, נמצא קו השמאל אלף רבוא, וחצי קו האמצעי ת"ק רבוא, וזה יורה, שהן הדינים דשמאל, והן הדינים דקו אמצעי, נגלו עליה, להסתיר הארת החכמה שבה, שלא תוכל לרדת למטה.

רסה) ובההוא זמנא אשתכחו וכו'. ובזמן ההוא נמצאו כל קבוצת מלאכים ^{דפו"י דף ק"מ ע"ב}

דלעילא, דא לקבל דא, לאתכללא שכינתא מכל סטרין עילא ותתא, הכא
 בהאי עלמא עובדא דיליה, כעובדא דגופא, לאתכללא רוחא בגויה, ודא איהי
 שכינתא, דאתכלילת לעילא ותתא, ואיהי רוח קדשא.

רסז) ולעולם אתמשכת ועאלת גו רזא דגופא, לאשראה מוחא גו קליפה
 כלא כמה דאתחזי. האי רוחא דקדשא, אתעביד בגופא, לאתכללא בגויה רוח
 אחרא עלאה, דקיק ונהיר, וכלא הכי אתאחיד ואתכליל דא בדא, ועאל דא
 בדא, « עד דאתאחיד בהאי עלמא, דאיהו קליפה בתראה דלבר.

רסח) קליפה תקיפא איהי לגו מקליפה דהאי עלמא. כגוונא דאגוזא,
 דהאי קליפה דלבר לאו איהי תקיפא, קליפה דאיהי לגו מינה, איהי קליפה
 תקיפא. אוף הכי לעילא, קליפה תקיפא, איהי רוחא אחרא דשלטא בגופא.
 לגו מניה, איהי קליפה קלישא. לגו מניה מוחא.

רסט) בארעא קדישא, מתתקנא כלא בגוונא אחרא, דהא קליפה תקיפא
 אתברת מההוא אתר, ולא שלטא ביה כלל. קליפה תקיפא אתברת ב תביר,
 ואתפתחת מהאי סטרא ומהאי סטרא.

חלופי גרסאות

א עד דאתאחיד ברזא דמשכנא בהאי עלמא קליפה בתראה איהי לבר קליפה תקיפא איהי לגו כגוונא
 אוף הכי לעילא קליפה תקיפא איהי לבר לגו מיניה איהי קליפה קלישא ולא שלטא ביה כלל ואתפתחת
 מהאי סטרא ומהאי סטרא ולג מן עד דאתאחיד עד אות ר"ע. ב תביר ; מההוא אתר תביר.

ויקחו לי תרומה

הסולם

זאמר

רסח) קליפה תקיפא איהי וכו' : קליפה
 החזקה של הטומאה היא בפנים הקליפה של
 עולם הזה, כמו האגוז, שהקליפה שמבחוץ אינה
 חזקה, דהיינו הקליפה הירוקה שעל האגוז
 שהיא רכה. הקליפה שהיא מבפנים ממנה, הוא
 קליפה חזקה קשה כעץ, כן, כדור הארץ עצמו
 היא קליפה קלה, והקליפה שבתוכה היא קליפה
 הקשה. אף למעלה הוא כך, קליפה הקשה הוא
 רוח אחר השולט בגוף, לפנים ממנו יש קליפה
 קלה, ולפנים ממנו הוא המוח. שהוא השכינה,
 שה"ס הנפש, ובתוכה ז"א, שה"ס הרוח, כנ"ל.

לכלול השכינה בכל הצדדים למעלה ולמטה.
 כאן בעולם הזה, מעשה המשכן, הוא כמעשה
 הגוף שיהיה ראוי לכלול רוח בתוכו, שזו היא
 השכינה שנכללה למעלה ולמטה, והיא רוח
 הקודש.

רסז) ולעולם אתמשכת ועאלת וכו' :
 ולעולם נמשכת השכינה ונכנסת תוך סוד הגוף,
 שהוא המשכן, שישרה המוח תוך הקליפה,
 שהמשכן וכליו הם כמו קליפה אל השכינה,
 שהיא המוח, הכל כמו שראוי. ורוח הקודש
 הזה, דהיינו השכינה, נעשה בתוך הגוף שיכלול
 בתוכו רוח אחר עליון דק המאיר, שהוא ז"א,
 המתלבש תוך השכינה, והכל כך מתאחד
 ונכלל זה בזה ונכנס זה בתוך זה עד
 שמתאחדים ומתלבשים בעולם הזה, שהיא
 קליפה אחרונה בחוץ. פירוש, שכל עליון
 מתלבש בתחתון, והעליון כמו מוח והתחתון
 קליפה אליו עד שהתחתון ביותר מתלבש
 בקליפות הטמאות ממש וגם הקליפות הם זה
 תוך זה עליון בתחתון, עד שתחתון האחרון
 מן הקליפות מתלבש תוך כדור הארץ של עולם
 הזה, ונמצא עולם הזה קליפה אחרונה מבחוץ
 לכולם.

זאמר פתיחו וחופא קלישא דעל ארע קדישא

רסט) בארעא קדישא מתתקנא וכו' :
 בארץ הקדושה מתתקן הכל בארץ אחר, כי
 קליפה הקשה, המתלבשת בתוך הארץ, נשברת
 ממקום ההוא, ואינה שולטת בה כלל, כי
 קליפה הקשה משתברת והולכת ומתפתחת מצד
 זה ומצד זה עד שנעשה שם פתח, פירוש,
 נשברות הקוין מצד ימין ומצד שמאל,
 משברות הקליפה הקשה הסותמת, ונעשה פתח
 במקומה לקבל האורות.

וההוא

(רס"ו רף ק"מ ע"ב)

דע) וההיא פתיחו הוה : בארעא קדישא, בכל זמנא דפליחין פולחנא
 (כדקא יאות. כיון דגרמו חובין, משיכו ההוא פתיחו להאי סטרא ולהאי
 סטרא, עד דאתקרב קליפה, כלא כחדא. כיון דאסתים קליפה למוחא, כדין
 שלטא ההיא קליפה עליהו ודחה לון לבר מההוא דוכתא.
 רעא) ועכ"ד, אע"ג דדחה לון לבר, לא יכיל ההיא קליפה ד תקיפא.
 לשלטאה בההוא דוכתא קדישא, דלאו אתריה איהו. ואי תימא, אי הכי, הואיל
 ולא יכיל ההיא קליפה תקיפא לשלטאה בההוא דוכתא קדישא, אמאי קיימא
 חרוב, דהא חרבא לא הוי בעלמא, אלא מסטרא דההיא קליפה תקיפא.
 רעב) אלא ודאי כד אתחרב לא אתחרב אלא מההוא סטרא, בשעתא
 דאסתים למוחא, וקב"ה עבד דלא תשלוט ההיא קליפה תקיפא על ההוא
 דוכתא. וכד דחה לון לישראל מניה, ההיא קליפה אתהדרת ואתפתחת
 כמלקדמין. ובגין דעמא קדישא לא הוו תמן, חפיא על ההוא פתיחו, חופאה
 קדישא דפרוכתא קלישא, לנטרא ההוא אתר, דלא יסתום ליה ההיא קליפה
 תקיפא, ואחיד בכל סטרוי.
 רעג) למהוי רבות קדשא על ארעא כמלקדמין, לא יכיל, דהא ההוא
 חופאה קלישא אחיד, דלא יחות לתתא, דהא עמא קדישא לאו תמן. וע"ד
 לא, אתבני חרבן, מימא דאתחריבנו. לשלטאה ההיא קליפה תקיפא, לא יכלא,

חלופי גרסאות

ג ברעוא. ד ל"ג תקיפא. ה קלישא דפרוכתא ול"ג קדישא ; קלישא דפרוכתא קדישא. ו אתברון.

הסולם פתיחו וחופאה קלישא דעל ארעא קדישא

מאמר

רעב) אלא ודאי כד וכו' : ומשיב, אלא
 ודאי, כשנחרב לא נחרב אלא מצד ההוא, של
 הקליפה הקשה, בשעה שסתם המות, והקב"ה
 עשה שלא תשלוט קליפה הקשה ההיא על
 מקום הזה. וכשהקליפה דחתה את ישראל ממנו
 אז קליפה ההיא חזרה ונפתחה כבתחילה,
 ומשום שעם הקדוש לא היו שם, כי היו בגלות,
 נתכסה על פתיחה ההיא כיסוי קדוש של
 פרוכת קלה לשמור מקום ההוא. שהקליפה
 הקשה לא תסתום אותו, והכיסוי אוחו בכל
 צדדיו לשמרו.

דע) וההוא פתיחו הוה וכו' : ופתיחה
 ההיא, היא בארץ הקדושה, בכל זמן שעובדים
 עבודה כראוי. כיון שגרמו העוונות, הקליפה
 הקשה שמצדדי הפתיחה נמשכת חזרה לצד
 זה ולצד זה, עד שנתקרבו צדדי הקליפה יחד.
 וזה היה רק בזמן החורבן, כמ"ש לפנינו. כיון
 שסתמה הקליפה את המות, אז שולטת הקליפה
 עליהם, על ישראל, ודוחה אותם לחוץ ממקום
 הזה.

רעג) למהוי רבות קודשא וכו' : שיהיה
 משחת קדש על הארץ כבתחילה. אינו יכול
 להיות, כי כיסוי הקל ההוא נאחו שם שלא
 ירד למטה, כי עם הקדוש אינו שם. וע"כ לא
 נבנה החורבן מיום שנחרב הארץ. שהקליפה
 הקשה תשלוט, אינה יכולה, כי כיסוי ההוא
 הקל

רעא) ועכ"ד אע"ג דדחה וכו' : ועם
 כל זה, אע"פ שדחתה אותם לחוץ, אינה יכולה
 קליפה הקשה ההיא לשלוט במקום ההוא
 הקדוש, דהיינו בארץ הקדושה, כי אינו מקומו.
 ואם תאמר, א"כ כיון שהקליפה אינה יכולה
 לשלוט במקום ההוא הקדוש, למה עומד חרוב,
 שהרי אין חורבן בעולם אלא מצד הקליפה
 ההיא הקשה.

דהא ההוא חופאה קלישה אחיד ביה בכל סטרוי בההוא פתיחו דלא ז תשלוט תמו, ולא תסתים מוחא, בההוא כ חופאה דפרוכתא קלישא, ה דאיהו * מגו משיכו דפרוכתא קדישא דלעילא, דנטיר ההוא אתר.

רעד) ובגין כך, כל אינון נשמתין דשאר עמין, דדיירין בארעא, כד נפקין מהאי עלמא, לא מקבלא לון, ודחי לון לבר, ואזלין ושטאן ומתגלגלין בכמה גלגולין, עד דנפקי מכל ארעא קדישא, וסחרן כ לסטרייהו, במסאבו דלהון. וכל אינון נשמתין דישראל דנפקין תמן, סלקין, וההוא חופאה קלישא מקבלא לון, ועאלין לקדושא עלאה, בגין דכל זינא אזלא לזיניה.

רעה) ונשמתיהון דישראל דנפקי לבר מארעא, ברשותא דההיא קליפה תקיפא, אזלא וסחרא ומתגלגלא, עד דתבת לדוכתהא, ועאלת לאתר דאתחזי לה. זכאה חולקיה, מאן דנשמתיה נפקא ברשו קדישא, בההוא פתיחו דארעא קדישא.

רעו) מאן דנשמתיה נפקת בארעא קדישא, אי אתקבר בההוא יומא, לא שלטא עליה רוחא מסאבא כלל. וע"ד כתיב בצליבא, ה כי קבור תקברנו ביום ההוא ולא תטמא את אדמתך. בגין דבליליא אתיהיב רשו, ל רוח מסאבא למשטטא. ואע"ג דאתיהיב לון רשו, לא עאלין בארעא קדישא, בר אי אשכחן תמן מנא לאעלא ביה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו) (דברים כא) ח"ב רנו : ח"ג כה : סח : ר"ז
 ז י שלוט. ח איהו. ט ומגו. י דנטיל. כ לסוחרנייהו ;
 ז כלל סטרייהו לסוחרנייהו. ל ל"ג לרוח מסאבא.
 ת"ה בהשטטות קמא :

דרך אמת כ] כסוי דקה.

הסולם פתיחו וחופאה קלישא ועל ארעא קדישא

מאמר

ונשמות ישראל הנפטרות בחוץ לארץ, ברשות קליפה ההוא הקשה, כל אחת הולכת ומסבבת ומתגלגלת עד ששבה למקומה ונכנסת למקום הראוי לה. אשרי חלקו, מי שנשמתו יוצאת ברשות קדושה, בפתיחה ההיא שבארץ הקדושה.

הקל אוחז בכל צדריו בפתיחה ההוא, שלא תשלוט שם הקליפה, ולא תסתום את המוח, כי כיסוי הקל ההוא, שהוא מהמשכה של פרוכת הקדוש שלמעלה, שומר אותו מקום.

רעו) מאן דנשמתיה נפקת וכו' : מי שנשמתו יוצאת בארץ הקדושה, אם נקבר ביום ההוא אינו שולט עליו רוח הטומאה כלל. וע"כ כתוב בתלוי, כי קבור תקברנו ביום ההוא ולא תטמא את אדמתך. משום שבלילה ניתנה רשות לרוח הטומאה לשוטט, ואע"פ שניתנה להם רשות לא יכנסו בארץ הקדושה, חוץ אם מוצאים שם כלי להכנס בו. דהיינו גופו של מת.

רעד) ובגין כך כל וכו' : ומשום זה כל אלו הנשמות של שאר העמים הדרים בארץ, כשיוצאות מן העולם, הארץ אינה מקבלת אותן ודוחה אותן לחוץ, והולכות ומשוטטות ומתגלגלות בכמה גלגולים עד שיוצאות מכל הארץ הקדושה, ומסבבות עד שמגיעות אל הצד שלהן בטומאה שלהן, וכל אלו נשמות ישראל הנפטרות שם, עולות, וכיסוי הקל ההוא מקבל אותן, ונכנסים לקדושה עליונה. משום שכל מין הולך אל מינו.

רעה) ונשמתהון דישראל דנפקי וכו' :
 (דפו"י דף קכ"א ע"א)

רעז) אברין ופדרין דמתאכלן בליליא, לאתזנא זינין אחרנין, לאו דעיילין בארעא, ולא לאמשכא לון בארעא, אלא, בגין דלא תשלוט סטרא אחרא גו ארעא, ם ולא יתמשכא לאעלא תמן. ובגין כך, תננא מנייהו הוה סליק עקימא, ומתגלגלא לבר, ואזיל ן בבהילו, עד דעאל לנוקבא דצפון, דתמן מדורין דכל סטרין אחרנין, ותמן עאל תננא, וכלהו אתזנו תמן. רעח) תננא דיממא, הוה סליק לדוכתיה בארע מישר, ואתון מה דאתון. ומהווא פתיחו, אתזנו כל סטרי קליפה תקיפא, דאיהי לבר מארעא קדישא, ומהיאי תננא גסה כמה דאוקימנא.

רעט) גופיהון דצדיקיא, ם דלא אתמשכו בהאי עלמא בתר הנאין ן דההיא קליפה תקיפא, ן לא שלטא עליהו רוח מסאבו כלל, דהא לא אשתתפו אבתריה כלום בהאי עלמא. כמה דגופא ץ דרשיעייא אתמשך בהאי עלמא בתר ההיא קליפה תקיפא, והנאין וענוגין דיליה ן ותיקונין דיליה, הכי אסתאב, בתר דפיקת נשמתייה מניה.

רפ) גופיהון דצדיקיא, דלא מתענגי בהאי ם עלמא, אלא מתענוגי דמצוה, וסעודתי שבחין וחגיגו וזמנין, ההוא רוח מסאבא לא יכיל לשלטאה עליהו, דהא לא אתענגו מדיליה כלום. והואיל ולא נטלו מדיליה, לית ליה רשו עליהון כלל. זכאה איהו מאן דלא אתהני מדיליה כלום.

חלופי גרסאות

ם ולא תמשכא. ן מוסיף תקיפא [ותקיף] בבהילו. ם ולא אתמשכו בתר הנאין וכסופין דהאי עלמא ההיא קליפה תקיפא לא שלטא עליהו דהא לא ן. תמשכו אבתריה בהאי עלמא דהא כמה דגופא דרשיעייא. ן ההיא. ן לשלטאה ן לא שלטאה. ץ ל״ג דרשיעייא. ן המתקני ליה.

הסולם פתיחו וחוסאה קלישא דעל ארעא קדישא

מאמר

רעז) אברין ופדרין וכו': איברים וסדרים הנשרפים כלילה על המזבח, לזון מן העשן שלהם, מינים אחרים, שהם הס״א, אין הפירוש שנכנסים בארץ להזון מן העשן, ולא להמשיכם לארץ, אלא להיפך, כדי יי״ל לשלוט הס״א תוך הארץ ולא יהיו נמשכים לכנוס שם, ומשום זה העשן שלהם, מהאברים והפדרים, היה עולה בדרך עקום ומתגלגל לתוך הארץ, והולך בחפזון עד שנכנס לנקב בארץ, ושם מדורים של כל הס״א, ושם נכנסו, וכו' וכולם גזונים שם.

הקדושה, וניזונים מעשן הגס ההוא של איברים ופדרים, כמו שהעמדנו. רעט) גופיהון דצדיקיא דלא וכו': גופיהם של הצדיקים, שלא נמשכו בעולם הזה, אחר הנאות ותאות של קליפה הקשה ההיא, אינה שולטת עליהם רוח הטומאה כלל, כי לא נשתתפו עמו כלום בעולם הזה, וכמו שהגוף של הרשעים נמשך בעולם הזה אחר קליפה הקשה ההיא ואחר הנאות ותענוגים שלו, ותקונים שלו, כך הוא נטמא אחר שיצאה נשמתו ממנו.

רפ) גופיהון דצדיקיא וכו': גופיהם של הצדיקים שאינם מתענגים בעולם הזה אלא מתענגו של מצוה, וסעודות של שבתות וחגים וזמנים, רוח הטומאה ההיא אינו יכול לשלוט עליהם, כי לא נתענגו משלו כלום, ומשום שלא לקחו משלו אין לו רשות עליהם. אשרי הוא כי שלא נהנה משלו כלום.

רעח) תננא דיממא הוה וכו': העשן על קרבנות העולה ביום, היה עולה למקומו למעלה בדרך ישר, וניזון ממנו מי שניזון. דהיינו כמיש לריח ניחוח אשה לה, ומפתיחה ההיא, דהיינו הנקב שבצד צפון, ניזונים כל צדידי קליפה הקשה, שהיא בחוץ לארץ

מאן

רפא) מאן דנשמתי נפקא לבר מארעא קדישא, וההוא גופא אסתאב בההוא רוח מסאבו, ההוא רוח מסאבו אשתאיב בגויה, עד דתב ליה עפרא. ואי ההוא גופא, דאשתאיב ביה ההוא רוח מסאבא, סלקין ליה לאתקברא גו ארעא קדישא, עליה כתיב, ז ותבאו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה. ארצי, דלא שלטא עלה רוח מסאבו, בההוא גופא דלכון, דאשתאיב ביה רוח מסאבו, דקא מייתין לקברא ליה בארצי, אתון מסאבין לה, לאסתאבא ביה. אי לא דעביד קב"ה אסוותא לארעא, דהא כיון דאתבלי ההוא גופא, נשיב קב"ה רוחא ה מלעילא, ודחי ליה לההוא רוח מסאבא לבר, דהא איהו חס על ארעיה.

רפב) יוסף, לא שליט על גופיה רוח מסאבא לעלמין, אע"ג דנשמתי נפקת ברשו אחרא. מ"ט. בגין דלא אתמשיך בחייוי בתר רוח מסאבא. ו עם כל דא, לא בעא דגופיה יסלקון ליה לאתקברא בארעא קדישא, אלא אמר, ה והעליתם את עצמותי, ולא גופי.

רפג) יעקב לא מית, וגופיה אתקיים בקיומא תדיר, ולא דחיל לסטרא אחרא, דהא ערסיה הוה שלים, בשלימו דנהורא עלאה, בנהירו דתריסר שבטין, ובשבעים נפש, בגין כך לא דחיל לסטרא אחרא, ולא יכיל לשלטאה עליה. ותו, דאיהו גופא דדיוקנא עלאה, דשפירו דליה אחיד לכל סטריין, וכל

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ד דאתבלי גופא. ש בעטרא. ת ליג מלעילא. א ובמין דא.

ז (ירמיה ב) ודחי קו צ"ב. ז (בראשית ג).

הסולם פתיחו וחופאה קלישא דעל ארעא קדישא

מאמר

שנשמתי יוצאת בחוץ לארץ. מה הטעם. הוא משום שלא נמשך בחייוי אחר רוח הטומאה. ועם כל זה לא רצה שיעלו את גופו להקבר בארץ הקדושה. אלא אמר. והעליתם את עצמותי, ולא גופי.

רפא) מאן דנשמתי נפקא וכי: מי שנשמתי יוצאת בחוץ לארץ הקדושה. וגוף ההוא נטמא ברוח הטומאה ההוא. רוח הטומאה ההוא נבלע בתוכו עד שחזר לעפר. ואם גוף ההוא, שנבלע בו רוח הטומאה ההוא, מעלים אותו להקבר בארץ הקדושה. עליו כתוב, ותבאו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה. ארצי, שלא שלט עליה רוח הטומאה בגוף ההוא שלכם, שנבלע בו רוח הטומאה, שאתם מביאים לקבור אותו בארצי. אתם מטמאים אותה להטמאות בו. בגוף הטמא, אם לא שעשה הקב"ה רטואה לארץ, כי כיון שנרקב גוף ההוא מנשב הקב"ה רוח מלמעלה, ודחה רוח הטומאה לחוץ. כי הוא חס על וארץ.

רפג) יעקב לא מית וכי: יעקב לא מת, וגופו נתקיים תמיד בקיומו, ולא פחד מס"א, כי מסתו היתה שלמה בשלמות אור העליון, בהארת י"ב שבטים ובשבעים נפש, משום זה לא ירא מפני הסטרא אחרא, שלא יכול לשלוט עליו, ועוד, שהוא גוף של צורה העליונה, דהיינו שהוא מרכבה לת"ת, ויפיו נאחו בכל הצדדים, וכל אלו האברים של אדם הראשון היו נאחזים בו. וע"כ כתוב, ושכבתי עם אבותי ונשאתני ממצרים, דהיינו גוף שלם. וע"כ, ויחנטו הרופאים את ישראל, שגופו יהיה נמצא בקיום. וכך צריך להיות. שאר בני העולם שנשמתי

רפב) יוסף לא שליט וכי: יוסף לא שליט על גופו רוח הטומאה לעולם. אע"פ (דברים י"ד קמ"א ע"ב) 96

אינון שייפין דאדם קדמאה הוו אחידן ביה. וע"ד כתיב ביה, (ט) ושכבתי עם אבותי ונשאתני ממצרים, גופא שלים. וע"ד ויחנטו הרופאים את ישראל, דגופיה יהא קאים בקיומא. והכי אצטריך. שאר בני עלמא דנפקת נשמתיהו בארעא קדישא, נפשא וגופא אשתזיב מכלא.

רפד) תלת שמהן אקרי נשמתא דבר נש, נפש, ב רוחא, ונשמתא. וכלהו כלילן דא בדא, ובתלת דוכתי אשתכח חיליהו. ג נפש דא, אשתכחת גו קברא, ד עד דגופא אתבלי בעפרא, ובדא מתגלגלת בהאי עלמא, לאשתכחא גו חייא, ולמנדע בצערא דלהון, ובשעתא די אצטריכו, בעאת רחמי עלייהו.

רפה) ה רוחא דא, איהו דעאל בגנתא די בארעא, ואצטייר תמן, בדיוקנא דגופא דהאי עלמא, בחד מלבושא דמתלבשא תמן. ודא אתהני תמן בהנאין זכסופין בזיוא דבגנתא. ובשבתי וירחי זומני, סלקא לעילא, ואתהני תמן, ותב לאתריה. וע"ד כתיב, י והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. תשוב ודאי, בהני זמנין דקאמרן.

רפו) נשמה איהי סלקא מיד לאתרהא, להווא אתר דנפקת מתמן, ודא איהי דבגינה אתנהירת בוצינא, לאנהרא לעילא. דא לא נחתת לתתא לעלמין, בדא אתכלילת, מאן דאתכלילת מכל סטרין מעילא ומתתא. ועד דהאי ז לא סלקא לאתקשרא ז בכורסייא, לא מתעטרא רוח בגנתא די בארעא, ה נפש לא מתישבא בדוכתהא. כיון דאיהי סלקא, כלהו אית להו נייחא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ט) (בראשית מז) ויחי צג צ"ב. י (קהלת יב) לך ב רוח ונשמה. ג ונפש; בנפש. ד כד גופא אתכלי. ה ברוחא. ו ל"ג לא. ז בדוכתהא. ח נפש. ט צ"א.

נפש רוח ונשמה

הסולם

מאמר

וע"כ כתוב, והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה. תשוב ודאי, דהיינו בזמנים האלו שאמרנו.

רפו) נשמה, איהי סלקא וכו': נשמה היא עולה מיד למקומה, למקום היא שיצאה משם. דהיינו למלכות, שממנה נולדת הנשמה, וזו היא שבשכילה האירה הנר, שהוא המלכות, להאיר למעלה. כי נשמות צדיקים עולות למין לז"א ומלכות, ומדווגים על ידיהן, (כניל בראשית ב' קנ"ב ד"ה ביאור) זו אינה יורדת למטה לעולם. בזו נכללת מי שנכללת דהיינו המלכות, מכל הצדדים ממעלה וממטה. כי המלכות נכללת מנשמות הצדיקים. ועד שהנשמה אינה עולה להתקשר בכסא, שהוא עולם הבריאה, הרוח אינו מתעטר בגן עדן הארץ, והנפש אינה מתישבת במקומה. כיון שהנשמה עולה יש מנוחה לכולם. שבאים על מקומם.

שנשמתם יצאה בארץ הקדושה, ניצולים הנפש זהגוף מן הכל.

מאמר נפש רוח ונשמה

רפד) תלת שמהן אקרי וכו': שלשה שמות נקראת הנשמה של האדם, שהן נפש רוח ונשמה. וכולן כלולות זו בזו, ובשלשה מקומות נמצאות כחן. נפש הזו, נמצאת תוך הקבר, עד שהגוף נרקב בעפר, ובוזה היא מתגלגלת בעולם הנה להמצא בין החיים, ולדעת הצער שלהם. ובשעה שנצרכים היא מבקשת רחמים עליהם.

רפה) רוחא דא איהו וכו': הרוח הזה, הוא שנכנס בגן עדן הארץ, ונצטייר שם בצורה של הגוף מעולם הזה, במלבוש אחד שמתלבש שם. והוא נהנה שם הנאות ותמודות שבזיו שבגן. ובשבת וראש חודש וזמנים, הוא עולה למעלה, לג"ע העליון, ונהנה שם וחוזר למקומו. (דסו"י דף קמ"א ע"ב)

רפז) וכד אצטריך לבני עלמא, כד אינון בצערא, ואזלי לבי קברי, האי נפש אתערת, ואיהי אזלא ומשטטא, ואתערת לרות, וההוא רוח אתער לגבי אבהן, וסליק ואתער לגבי נשמה, וכדין, קדשא בריך הוא חייס על עלמא, והא אוקיימא. ואף על גב דהא אתערו מלין אלין דנשמתא בגוונין אחרנין, כלהו סלקין במתקלא דא, ודא איהו ברירה דמלה, וכלא חד.

רפח) וכד נשמתא אתעכבת מלסלקא לדוכתהא, רוחא אזלא וקיימא בפתחא דגנתא דעדן, ולא פתחין לה פתחא, * ואזלא ומשטטא, ולית מאן דישגח בה. נפש אזלא ומשטטא בעלמא, חמאת לגופא דסלקא תולעין, ובההוא דינא * דקברא, ומתאבלת עליה, כמה דאוקמוה דכתיב, * אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל. וכלא איהו בעונשא. עד דנשמה אתקשרת בדוכתהא לעילא, וכדין כולהו מתקשרין בדוכתייהו.

רפט) בגין דכל הני תלת, קשורא חדא אינון, כגוונא דלעילא, ברזא דנפש רוח ונשמה, * דכלא חד, וקשורא חד. נפש: לית לה נהורא מגרמה כלום, ודא איהו דמשתתפא ברזא דגופא חד, לאענגא ולמיזן * ליה, בכל מה דאצטריך, כד"א * ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. ביתה, דא איהו גופא, דאיהי * זנא ליה. ונערותיה, אלין אינון שייפין * דהאי גופא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

כ) (איוב יד) חיי שרה יז צ"א. ל) (משלי לא) ויהי * מתאבלא וליג דקברא. י' וכלא. כ' לה. ל' זן-רסח צ"ה. * דגופא כלהו.

מאמר

הסולם

נפש רוח ונשמה

דהיינו בחיבוט הקבר, ומתאבלת עליו, כמו שהעמדנו, שכתוב, אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל. והכל הוא בעונש, עד שהנשמה מתקשרת במקומה למעלה, ואז כולם מתקשרים במקומם.

רפט) בגין דכל הני תלת וכו': משום שכל אלו השלושה, הן קשר אחד, כעין של מעלה בסוד נפש רוח נשמה, שהם מלכות ז"א ובינה דאצילות, שכולם אחד וקשר אחד: נפש, שהיא המלכות, אין לה אור מעצמה כלום, וזו היא שמשתתפת בסוד גוף אחד, שהוא ג' עולמות ביי"ע שהמלכות מתלבשת בהם כנשמה בגוף, לענג אותו ולזון אותו בכל מה שצריך. כמש"א, ותתן טרף לביתה וחוק לנערותיה. ביתה, זה הוא הגוף שהיא מזינה אותו. ונערותיה, אלו הן האברים של גוף ההוא. דהיינו הספירות דבי"ע.

רוח

רפז) וכד אצטריך לבני וכו': וכשנצרך לחזים, לבני העולם, כשהם בצער, והולכים להתפלל על בית הקברות, נפש הזו מתעוררת, והיא הולכת ומשוטטת ומעוררת לרוח, ורוח ההוא מתעורר אל האבות, ועולה ומעורר את הנשמה, ואז הקב"ה מרחם על העולם וכבר העמדנו. ואע"פ שהעירו דברים אלו של הנשמה באפנים אחרים, דהיינו שהנפש הוא בעשיה, והרוח ביצירה, והנשמה בבריאה, כולם עולים במשקל הזה, וזה הוא בירונו של הדבר. והכל אחד.

רפח) וכד נשמתא אתעכבת וכו': וכשהנשמה מתעכבת מלעלות למקומה, הרוח תולך ועוזר בפתחו של גן עדן התחתון ואין פותחים לו פתח. והולך ומשוטט ואין מי שישגיח בו. הנפש הולכת ומשוטטת בעולם ורואה את הגוף מעלה תולעים, וכדין של הקבר, 98 (רפזי דף קמ"א ע"ב *) דף קמ"ב ע"א

רצ) רוח: דא איהו דרכיב על האי נפש, ושליט עליה, ונהיר לה בכל מה דאצטרך, ונפש איהו כרסייא להאי רוח. נשמה: איהי, דאפיקת להאי רוחא. ם ושליטת עליה, ונהירת ליה בהוא נהורא דחיין, והוא רוח תליא בהאי נשמה, ואתנהיר מ מנה בהוא נהורא דנהיר. הוא נפש, תליא בהאי רוח, ואתנהיר מניה, ואתזנת מניה, וכלא קשורא חד.

רצא) ועד דהאי נשמה עלאה, לא סלקא גו נביעו דעתיקא דעתיקין. סתימא דכל סתימין, ואתמליא מנית, בגין דלא פסיק. רוח דא לא עאל בגנתא דעדן. ן דאיהו נפש, ולעולם רוח לא שריא אלא בגנתא דעדן, ונשמה לעילא. נפש ץ לא ן אתישבת בדוכתהא גו גופא לתתא.

רצב) כגוונא דא, כלא לתתא הכי מתפרשן בבר נש, ואע"ג דכלהו קשורא חדא, נשמה סלקא לעילא, גו נביעו דבירא. רוח עאל בגנתא דעדן, כגוונא דלעילא. נפש אתישבא גו קברא. ואי תימא, נפש לעילא, דאתישבת גו גופא בקברא, אן הוא קברא. אלא גו ההוא קליפה תקיפא, וע"ד, נפש כגוונא דא לתתא, וכלא דא כגוונא דא. ובגין כך, תלת דרגין מתפרשן, ם ואינון קשורא חדא ורזא חדא.

חלופי גרסאות

נ דסקת; דאסקת. ם ושליט עליה ונהיר. ן מניה. ן איהו; היא. ץ ל"ג לא; מוסיף דא לא. ן אתישבא. ר ל"ג גו. ן דאינון.

נפש רוח ונשמה

הסולם

מאמר

מדווגים זה בזה, והנשמה למעלה, גם הנפש שהיא המלכות, אינה מתישבת במקומה בתוך הגוף למטה, שהוא ביינע, כל עוד שהנשמה לא חזרה למקומה למעלה.
 רצב) כגוונא דא כלא וכי: כעין זה, הכל מתפרש כך בארם למטה, ואע"פ שנפש רוח ונשמה שבאדם, כולם קשר אחד, הנה הנשמה עולה למעלה בנביעה של הבור, דהיינו ביסוד דמלכות. הרוח נכנס בגן עדן התחתון כעין של מעלה, שז"א נכנס בגן עדן דאצילות, שהיא המלכות. הנפש מתישבת תוך הקבר, ואם תאמר, הנפש למעלה, שהיא המלכות, תאמר גם כן שמתישבת תוך הגוף בקבר, איפא הוא קבר למעלה, ומשיב, אלא תוך קליפה ההיא הקשה, כי במלכות נאמר, ורגליה יורדות מות, שמתלבשת בסיומה תוך קליפה הקשה, שהיא בחינת מות וקבר, וע"כ נפש כעין זה למטה, והיל זה כעין זה, ומשום זה, בשלש מדרגות מתחלקות הנשמה, דהיינו נפש רוח ונשמה, והם קשר אחד וסוד אחד.
 ובכל

רצ) רוח דא איהו וכי: רוח, זה הוא הרוכב על נפש ההיא ושולט עליה, ומאיר לה בכל מה שהיא צדיקה, דהיינו ז"א, והנפש היא כסא לרוח הזה, נשמת, היא שהוציאה והאצילה לרוח הזה, ושולטת עליו, ומאירה לו באור החיים ההוא, דהיינו בינה, ורוח ההוא תלוי בנשמה הזו, והוא מאיר ממנה באור ההוא שמאירה לו. נפש ההיא, תלויה ברוח הזה, ומאירה ממנו וניזונת ממנו, וכולם קשר אחד.

רצא) ועד דהאי נשמה וכי: ועד שהנשמה עליונה ההיא, דהיינו בינה, אינה עולה תוך הנביעה דעתיק דעתיקין סתום מכל סתומים, שהוא א"א, שבקטנות הבינה יצאה מראש א"א, ולעת גדלות חזרת לראש א"א, אל המקום שיצאה משם, ומתמלאת אור ממנו משום שאינו פוסק מלהאיר, וכל עוד שהנשמה לא חזרה למקומה, רוח הזה אינו נכנס בגן עדן, שהוא הנפש, דהיינו המלכות, ולעולם הרוח אינו שורה אלא בגן עדן, כי ז"א ומלכות (דפריי דף קמ"ב ע"א)

רצג) ובכל זמנא דגרמי אשתכחו גו קברא, האי נפש אשתכחת תמן. רזא הכא לאינון דידעי ארז קשוט, דחלי חטאה. בשעתא דנשמתא ה מתעטרא לעילא, גו עטרא קדישא, ורוחא קאים בנהירו עלאה, בשבתי וירחי וזמני, האי נפש בשעתא דרוח נחתא מגו נהירו עלאה, לדיירא בגנתא דעדן נהיר ונציץ, איהו * קיימא גו קברא ואתגלימת בדיוקנא, דהות גו גופא בקדמיתא, וכל אינון גרמי בההוא דיוקנא סלקן, ומשבחאן ואודן לקב"ה, הה"ד (ה) כל עצמותי תאמרנה יי מי כמוך. אומרות לא כתיב, אלא תאמרנה,

רצד) ואלמלי אתיהיב רשו לעינא למחמי ג וחמי בליליא ד דעייל שבתא, ה וילי ירחי וזמני, כדיוקנין על גבי קברי, אודן ומשבחן לקב"ה. אבל טפשו ו דבני נשא, קא מעכבא להו, דלא ידעין, ולא משגיחין על מה קיימין בהאי עלמא, ולא חששין לאשגחא ביקרא דמלכא עלאה בהאי עלמא, כ"ש לאשגחא ביקרא דההוא עלמא, ועל מה קיימא, ואיך מתפרשן מלין.

רצה) : ביומא דר"ה, דעלמא אתדן, וכרטיא דדינא ה קיימא, לגבי מלכא עלאה, למידן עלמא. כל נפש ונפש משטטן, ובעאן רחמי על חיי. בליליא דנפקא יומא דדינא, אזלין וקא משטטין למשמע ולמנדע מאן דינא דאתדן על עלמא, ולזמנין דקא מודיעין בחזווא לחייא, כד"א (ו) בחלום חזיון לילה

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ה) (תהלים לה) קמב : ח"ג רנו. רסו : ערה. (ו) (איוב (ג) וישב כח צ"א.
 ה מתערא. א מוסיף כד קיימא. ב ואלמלא. ג חמי. ד דנסיק. ה ובלילי. ו דבר נש. ז בליליא. ח קיימין.

מאמר

הסולם

נפש רוח ונשמה

רצג) ובכל זמנא דגרמי וכו' : ובכל זמן שהעצמות עוד נמצאים בקבר, סרט נרקבו, נפש ההיא נמצאת שם. וכאן יש סוד לאלו היודעים דרך האמת, ליראי חטא. בשעה שהנשמה מתעטרת למעלה בתוך עטרה הקדושה, שהיא המלכות, והרוח עומד באור העליון, בשבת וראשי חדשים וזמנים, נפש הזו בשעה שהרוח יורד מתוך אור העליון לדור בגן עדן ומאיר ומתנוצץ, עומדת הנפש תוך הקבר ומתלבשת בצורה שהיה לגוף מתחילה, וכל אלו העצמות עולים בצורה ההיא, ומשבחים ומודים להקב"ה, ז"ש. כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך, אומרות לא כתוב, אלא תאמרנה, דהיינו בקבר.

רצד) ואלמלי אתיהיב רשו וכו' : ואם היה ניתנה רשות לעין לראות, היה רואה, בליל כניסת השבת, ולילה של ר"ח וזמנים, בצורות על הקברים, המודות ומשבחות להקב"ה. אבל הכסילות של בני אדם מעכב (דפריי דף קמ"ב ע"א) 100

בליליא

בנפול תרדמה על אנשים וגר, אז יגלה און אנשים ובמוסרם יחתום. מאי מוסרם. דא נפש, דאיהי קיימא וחתים לבני נשא מלין. לקבלא מוסר. רצו) בליליא • בתראה דחגא, דקא נפקן פתקין מבי מלכא, וההוא צל אעדיאו מבני גריעו דהאי עלמא, ההוא נפש דקאמרן, אזלא • ומשטטא. וחד ממנא סרכא, ברזא גליפא בעזקא בכתב מפרש, ידומיע"ם, דפקיד בכתב דזיוא גליפא, ובגו חזוון עלאין. בההוא ליליא נחית, וכמה אלף אלפין ורבוא רבוון • עמיה, • ונטלין לההוא צל מכל חד • וחד, וסלקין • ליה לעילא. רצו) וההיא נפש דקאמרן, אזלא ומשטטא וחמאת לההוא צל, ותב לאתריה גו • קברא, וקא מכרזת לשאר מתייא. פלוני אתי לגבן, פלוני אתי לגבן. אי • זכאה טבא איהו, כלהו חדאן, ואי לאו, כלהו אמרי ווי. כד סלקין ההוא צל, סלקין ליה לגבי ההוא עבד מהימן, דשמיה מטטרו"ן. ונטיל ההוא צל לגביה, וסליק ליה לאתריה, כד"א. • כעבד ישאף צל, ישאף צל ודאי. רצח) מההיא שעתא ואילך, מתתקנא דוכתא לההיא נשמה דההוא בר נש, ודוכתא לרוח בגנתא דעדן. ודוכתא לנפש לנייחא ולאתהנאה. בשעתא דמשטטא ואזלא. בגין דאית נפש דלית לה נייחא. ואית נפש • דאישתציאת עם גופא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

• ל"ג בתראה דחגא. • אתעדיאו. כ ל"ג עמיה. • נטלין. • ל"ג וחד. • לה. • קבריה. • ל"ג זכאה. • דאשתצי. •

(• איוב ז')

נפש רוח ונשמה

הסולם

מאמר

כשמעלים צל ההוא, מעלים אותו אל עבד הנאמן ששמו מטטרו"ן. והוא לוקח צל ההוא אצלו ומעלה אותו למקומו, כש"א, כעבד ישאף צל. ישאף צל ודאי. פירוש. כי הנשמות נולדות מזו"ן. ונמשך לכל נשמה עם דרתה סוד צל, מן ז"א. בסו"ה בצלו חמרתו וישבתי ופריו מתוק לחכי. ז"א ה"ס עץ החיים, וע"כ תלוי כל החיים בצל הנמשך ממנו, וע"כ בשעה שהאדם נדון למות, לוקחים ממנו אותו הצל, ומלאך מטטרו"ן משיבו למקומו, דהיינו לז"א.

רצו) בליליא בתראה דחגא וכו': בלילה האחרון של החג. שיוצאים פסקי הדין מבית המלך. וצל ההוא הוסר מבני אדם העומדים להגרע מעולם הזה, או נפש ההיא שאמרנו. הולכת ומשוטטת למעלה. וממונה אחד. המשגיח על סוד החקיקה בחותם בכתב מפרש. דהיינו על הכתוב בפסקי דינים הנ"ל, ששמו ידומיע"ם. הפוקד את הכתב של אור החקוק, ובתוך מדאות עליונות, יורד בלילה ההוא, וכמה אלף אלפים ורבי רבבות עמו, ולוקחים לצל ההוא מכל אחד ואחד שנידון למות ומעלים אותו למעלה.

רצח) מההיא שעתא ואילך וכו': משעה ההיא והלאה, מתתקן מקום לנשמה ההיא של האדם, דהיינו ביסוד דמלכות דאצילות (כנ"ל באת רצ"ב) ומקום לרוח בגן עדן התחתון, ומקום לנפש לנוח ולהנוח בשעה שמשוטטת והולכת. כי יש נפש שאין לה מנוחה, ויש נפש שתכלה עם הגוף. והאי

רצו) וההיא נפש דקאמרן וכו': ונפש ההיא שאמרנו. הולכת ומשוטטת ורואה לצל ההוא, ויודעת מי שעתיד למות, וחוזרת למקומה אל הקבר, ומכרזת לשאר המתים, פלוני בא אלינו פלוני בא אלינו. אם הוא צדיק וטוב, כולם שמחים, ואם לא, כולם אומרים אוי. 101 (דפו"י דף קמ"ב ע"א •) דף קמ"ב ע"ב)

רצט) והאי איהי דלית לה נייחא, והאי איהי דכתיב בה, ט ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. דדא איהי אזלא ומשטטא ומתגלגלא בכל עלמא, ולית לה נייחא ז כלל ק יממא ולילי, ודא איהו ר עונשא יתיר מכלא ט והיא ה דתשתצי עם א גופה, ותשתצי מאתר ב אחרא, היא דכתיב בה, ט ונכרתה הנפש ההיא מלפני אני יי. מאי מלפני. דלא שריא עלה ג רוחא. וכד רוחא לא שריא עלה, לית לה שותפו כלל במה דלעילא, ולא ידעת מאינון מלין דההוא ז עלמא כלל, והאי איהי נפש ה כבעירי.

ש) נפש ו דאית לה נייחא, האי איהי כד אזלא ומשטטא, אערעת בהאי ממונא ידומיע"ם, ובאינון סרכין דיליה, ונטלין לה, ואעלין לה בכל פתחי גן עדן. ואחזיין לה יקרא דצדיקיא, ויקרא דההוא רוח ה דילה, ואיהי מתדבקא ב ביה בנייחא, גו ההוא לבושא, וכדין ידעת באינון מלין דעלמא. שא) . וכד ההוא רוח סלקא לאתעטרא גו נשמה עלאה לעילא, היא נפש מתקשרא בההוא רוח, ואתנהירת מניה, כסיהרא כד אתנהירת משמשא. ורוח מתקשרא גו ההיא נשמתא. והיא נשמתא כ מתקשרא, ג גו סוף מחשבה, דאיהי רזא דנפש ה דלעילא. שב) והיא נפש, אתקשרת גו ההוא רוח עלאה, וההוא רוח אתקשר גו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט. (שי"א כה) בשלח צב צ"כ. פ) (ויקרא כב) ח"ב צ ל"ג כלל. ק יממי. ר עונשהא. ש והאי. ת דאשתצי. א גופא; מוסיף גופא היא דכתיב בה (ויקרא י"ז) קע; והכריה אותה מקרב עמה ולהאי לית לה דוכרנו כלל ואית נפשא דלא תשתצי עם גופא. ב מוסיף אחרא עלאה. ג רוח וכד רוח. ד דעלמא וליג דההוא. ה דבעירי; דבעירא; כדבעירי (ד"א). ו דלית. ז ל"ג ממנא. ח דילהון. ט בה. י מוסיף נפש דאית ליה נייחא וכד. כ אתקשרא. ל באין. מ לעילא.

נפש רוח ונשמה

הסולם

מאמר

ההוא שלה, והיא מתדבקת בו, ברוח, במנוחה תוך לבוש ההוא, של הרוח, ואז יודעת בדברי העולם העליון. שא) וכד ההוא רוח וכי: וכשרוח ההוא עולה להתעטר בנשמה העליונה למעלה, נפש היא מתקשרת ברוח ההוא, ומאירה ממנו, כמו הלבנה כשמאירה מן השמש, והרוח מתקשר בנשמה היא, ונשמה היא מתקשרת תוך סוף המחשבה, דהיינו בסוף האצילות שנקרא כולו מחשבה, כלומר חכמה, כי בדרך כלל, ד' עולמות אבי"ע, הם חו"ב תו"ם, שהיא סוד הנפש שלמעלה, דהיינו המלכות דאצילות שנקראת נפש.

שב) והיא נפש אתקשרת וכי: ונפש היא, דהיינו המלכות דאצילות, מתקשרת ברוח ההוא העליון, שהוא ז"א, ורוח ההוא מתקשר בנשמה היא העליונה, שהיא בינה

רצט) והאי איהי דלית וכי: זו היא שאין לה מנוחה, זו היא שכתוב בה, ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. שזו היא ההולכת ומשוטטת ומתגלגלת בכל העולם, ואין לה מנוחה כלל ימים ולילות. וזה הוא עונש הקשה יותר מכל. ונפש היא שתכלה עם הגוף, היא כלתה ממקום אחר, היא שכתוב בה, ונכרתה הנפש ההיא מלפני אני ה'. מהו מלפני. הוא שאינו שורה עליה הרוח, וכשהרוח אינו שורה עליה אין לה חיבור כלל במה שלמעלה, ואינה יודעת כלל מאלו הדברים שבעולם ההוא. וזו היא נפש כבהמה.

ש) נפש דאית לה וכי: נפש שיש לה מנוחה, זו היא כשהולכת ומשוטטת פוגשת בממונה הוה ידומיעם, ובאלו השוטרים שלו, ולוקחים אותה ומעלים אותה בכל פתחי גן עדן, ומראים לה כבוד הצדיקים, וכבוד רוח (יטריי דף קמ"ב ע"ב)

והיא נשמה עלאר. והיא נשמה אתקשרת באין סוף. וכדין איהו נייחא דכלא, וקשורא דכלא עילא ותתא, כלא ברזא חדא, וגוונא חדא.

שג) וכדין דא איהו נייחא דנפש דלתתא, ועל דא כתיב, צ והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים את יי אלהיך. בגוונא חדא, נ וברזא חדא, ס דהווא את, דא כגוונא דא.

שד) כד נחתא סיהרא, רזא דנפש עלאה, ע נהורא פ מכל סטריין. איהי נהרא צ לכל רתיכין ומשריין, ועביד לון גופא חדא ק שלימא, דנהיר בנהירו ר בזיוא עלאה. אוף הכי כגוונא דא, נחתא האי נפש תתאה, נהירא מכל סטריין מגו נהירו דנשמה, ומגו נהירו דרוח, ונחתא ונהרא לכל אינון רתיכין ומשריין, דאינון שייפין וגרמין, ועביד לון גופא שלימא, דנהיר בנהירו.

שה) הדא הוא דכתיב, ק והשביע בצחצחות נפשך, ט נפשך ממש, ולבתר ועצמותיך יחליץ, דעביד מנייהו גופא שלימא, ונהיר בנהירו, וקם ואודי ת ומשבח לקודשא בריך הוא, כמה דאתמר א דכתיב, ה כל עצמותי תאמרנה יי מי כמוך. ב ודא איהו נייחא דנפש ודאי מכל סטריין.

שו) זכאין אינון צדיקייא, דדחלין למאריהון בעלמא דין, למזכי בתלת נייחי לעלמא דאתי. אתא רבי שמעון וברכיה לרבי אבא. אמר רבי שמעון,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

צ) (שיא כה) בשלח צב צ"כ. ק) (ישעיה נח) משפטים יח צ"ס. ר) (תהלים לה) לעיל אות רצג צ"מ. נ ברזא. ס דהוא. ע נהרא. פ לכל. צ מכל. ק שלימו. ר וזיוא. ט נפש. ת מוסיף ומשבח ליה. א ליג דכתיב. ב ודאי.

נפש רוח ונשמה

הסולם

מאמר

הארט הנשמה, ומתוך הארת הרוח, ויורדת ומאירה לכל המרכבות ומחנות, שהם אברים ועצמות של גוף האדם, ועושה אותם גוף שלם המאיר באורו.

שה) הדא הוא דכתיב וכו': זהו שכתוב, והשביע בצחצחות נפשך. נפשך ממש. דהיינו הנפש שלך, ואח"כ ועצמותיך יחליץ שהנפש מאירה בעצמות, ועושה מהם גוף שלם שמאיר באור, והוא קם ומודה ומשבח אל הקב"ה, כמו שלמדנו, שכתוב, כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך. וזה הוא מנוחת הנפש ודאי מכל הצדדים.

שו) זכאין אינון צדיקיא וכו': אשרי הם הצדיקים היראים מרבונם בעולם הזה, לזכות בשלוש מנוחות, שהן נפש רוח ונשמה, לעולם הבא. בא ר' שמעון וברך את ר' אבא. אמר ר"ש אשריכם אתם בני, ואשריני, שעיני ראו בכך, שכמה מקומות עליונים מתתקנים לנו, ומאירים לנו לעולם הבא.

פתח

בינה, ונשמה היא מתקשרת באין סוף, דהיינו שמתקשרת בא"א כנ"ל, וא"א באין סוף, ואז היא נחת לכל, וקשר הכל למעלה ולמטה, הכל בסוד אחד, ובאפן אחד.

שג) וכדין דא איהי וכו': ואז, זו היא מנוחת הנפש למטה, וע"ז כתוב, והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלקיך. דהיינו שצדורים וקשורים באפן אחד ובסוד אחד. באת ההוא, שהוא המלכות דאצילות, שהנפש קשורה ברוח שבג"ע התחתון, והרוח בנשמה שהיא במלכות דאצילות. (כנ"ל אות ש"א) זה כעין זה, שנר"נ של האדם הם כעין נר"נ דאצילות, כנ"ל.

שד) כד נחתא סיהרא וכו': כשירודת הלבנה, שהיא המלכות, שה"ס נפש העליון דאצילות, מאירה מכל הצדדים, היא מאירה לכל המרכבות ומחנות מלאכים שבבי"ע, ועושה אותם גוף אחד שלם המאיר באור זיו העליון, אף כך הוא, כעין זה, יורדת נפש התחתון, של האדם, מאירה מכל הצדדים מתוך

(דפו"י דף קמ"ב ע"ב)

זכאין אתון בני, וזכאה אנא דעיני חמו בכך. כמה •) דוכתינ עלאין מתתקנן לן, ונהירין לן, לעלמא דאתי.

שז) פתח ואמר, ט) שיר המעלות הבוטחים ביי כהר ציון לא ימוט לעולם ישב, האי קרא אוקמוה. אבל שיר המעלות תושבחתא דקאמרי אינון דרגין קדישין עלאין, מסטרא דגבורן עלאין, ואינון כגוונא דלואי לתתא, ואינון מעלות, דרגין על דרגין, ופלחין ברזא דחמשין שנין. והאי איהו שיר המעלות הבטחים ביי כהר ציון נ דא אינון צדיקייא, דאינון מתרחצן ביה בעובדין דלהון. שח) כד"א ט) וצדיקים ככפיר יבטח. ואי תימא הא צדיקייא לא ד מתרחצן בעובדיהון כלל, ותדיר דחלין, כאברהם, דכתיב ביה ז) ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה וגו'. כיצחק, דכתיב ביה, ח) כי ירא לאמר אשתי. כיעקב, דכתיב ביה, ט) וירא יעקב מאד ויצר לו. ואי הני לא אתרחיצו בעובדיהון, ה) כל שכן שאר צדיקי עלמא, ואת אמרת וצדיקים ככפיר יבטח.

שט) אלא ודאי, ככפיר כתיב, י) דהא מכל אינון שמהן, לא כתיב אלא כפיר, ולא כתיב, לא אריה, ולא שחל, ולא שחץ, אלא כפיר. דאיהו חלשא וועירא מכלהו. ולא אתרחיץ בחיליה, אע"ג דאיהו תקיף. כך צדיקייא לא אתרחיצו בעובדיהון ז) השתא, אלא ככפיר. אע"ג דידיעין דתקיף חילא דעובדיהון לא אתרחצן אלא ככפיר, ולא יתיר.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (תהלים קכב) ויחי קמא צ"א. ט) (משלי כח) לך נא צ"א. א) (בראשית יב) לך מד צ"א. ב) (שם כו) תולדות מא צ"א. ג) (שם לב) וישלח ח צ"א. ג) ל"ג דא אינון צדיקייא. ד) אתרחצן. ה) ואת אמר וצדיקים ככפיר יבטח דהא כש"כ שאר צדיקי עלמא. ו) מהא. ז) ל"ג השתא.

מאמר

הסולם

שיר המעלות הבוטחים בה'

וגו'. כיצחק, שכתוב בו, כי ירא לאמר אשתי. כיעקב שכתוב בו וירא יעקב מאד ויצר לו. ואם אלו לא בטחו במעשיהם, כל שכן שאר צדיקי העולם, ואתה אומר, וצדיקים ככפיר יבטח.

שט) אלא ודאי ככפיר וכר; ומשיב, אלא ודאי ככפיר כתוב, כי מכל אלו שמות של האריה, לא כתוב אלא כפיר, ולא כתוב לא אריה, ולא שחל, ולא שחץ, אלא כפיר, שהוא החלש והקטן שבכולם, שאינו בוטח בכחו אע"פ שהוא חזק, כך הצדיקים אינם בוטחים במעשיהם עתה אלא ככפיר, אע"פ שיודעים שכל מעשיהם הטובים הוא חזק אינם בוטחים אלא ככפיר, ולא יותר.

שז) פתח ואמר שיר וכר; פתח ואמר, שיר המעלות הבוטחים בה' כהר ציון לא ימוט לעולם ישב. מקרא זה העמידהו. אבל אלו הן מדרגות קדושות עליונות מצד גבורות עליונות שבבינה, והן כעין הלויים למטה, שהם בבחינות מעלות, דהיינו מדרגות על מדרגות, בסוד חמשים שנה שכתוב בהם, מבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה, הרווח על חמשים שערי בינה. והוה שיר המעלות הבטחים בה'. כהר ציון, אלו הם הצדיקים, הבטחים בו בזכות מעשיהם הטובים.

שח) כד"א, וצדיקים ככפיר יבטח: שזאל, ואם תאמר, הרי הצדיקים אינם בוטחים במעשיהם כלל, ותמיד הם יראים, כאברהם, שכתוב בו, ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה (דפו"י דף קמ"ב ע"ב * דף קמ"ג ע"א)

שי) ובגיני כך הבטחים ביי כהר ציון וגר, לא ככפיר ולא כאריה, ולא ככלהו שמהן. אלא כהר ציון, ואוקמוה מה הר ציון איהו תקיף, ולא ימוט תדיר, אוף הכי בההוא זמנא, להו כהר ציון. ולא כהשתא, דלא אתרחיצו אלא ככפיר, דדחיל ולא ׀ אתרחיץ בחיליה. ואתון בני קדישי עליונין, רחצנותא דלכון כהר ציון, ודאי זכאין ׀ אתון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

שיא) אזלו, כד מטו למתא, אתחשך ליליא. אמר ר' שמעון, כמה ׀ דיומא דא, ׀ אנהיר לן בהאי ׀ ארחא, למזכי ׀ ביה בעלמא דאתי, ׀ אוף הכי ׀ האי ליליא, ׀ ינהיר ׀ לן, למזכי לן לעלמא דאתי, ולאעטרא מלין דיממא ׀ בליליא ׀ דא, קמי עתיק יומין דהא כיומא דא שלים, לא ישתכח בכל ׀ דרין אחרנין. זכאה חולקנא בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

שיב) עאלו לביתיה ׀ דר״ש, ורבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי עמהון. ׀ בתו עד דאתפלג ליליא. כיון דאתפלג ליליא, אמר רבי שמעון לחבריא, עידן איהו לאעטרא רתיכא קדישא לעילא, באשתדלותא דילן. אמר ליה ׀ לרבי יוסי, אנת דלא אשתמעו מילך בהאי יומא ביננא, אנת הוי שירותא, לאנהרא ליליא, דהא השתא עידן רעותא איהו, לאנהרא עילא ותתא.

שיג) פתח רבי יוסי ואמר, שיר השירים אשר לשלמה. שירתא דא אתער לה שלמה מלכא, כד אתבני בי מקדשא, ועלמין כלהו אשתלימו, עילא ותתא

חלופי גרסאות

ח מתגבר. ט מוסיף אתון עמא קדישא. י ביומא. כ אתנהיר. ל עלמא. ׀ ליה. ׀ ל״ג מן אוף עד ולאעטרא. ׀ ל״ג האי. ׀ ינהיר. ׀ לון למזכי לון. ׀ ויליא. ׀ ל״ג דא. ׀ ר אינון. ׀ ר״ש. ׀ ת יתבו. א ל״ג לרבי; רבי

שיד המעלות הבוטחים בה

הסולם

מאמר

כזה לא ימצא בכל דורות האחרים. אשרי חלקינו בעולם הזה ובעולם הבא. שיב) עאלו לביתיה דר״ש וכו': נכנסו לבית ר' שמעון, ור' אלעזר ור' אבא ור' יוסי עמהם. לנו עד שנחלק הלילה. כיון שנחלק הלילה, אמר ר' שמעון לחברים, עתה הוא הזמן לעטר המרכבה הקרושה למעלה בהשתדלות שלנו. אמר לו לר' יוסי, אתה שלא נשמע דבריך בינינו ביום הזה, אתה תהיה ההתחלה להאיר הלילה. כי עתה עת רצון הוא להאיר למעלה ולמטה.

שי) ובגיני כך הבטחים וגו': ומשום זה כתוב, הבטחים בה' כהר ציון וגו' לא ככפיר ולא כאריה ולא ככל השמות שלו, אלא כהר ציון. והעמידוהו, מה הר ציון הוא חזק ולא ימוט לעולם, אף כאן, בעת ההוא, לעתיד לבא, יהיו כהר ציון. ולא כמו עתה, שאינם בוטחים אלא ככפיר, המתירא ואינו בוטח בכחו. ואתם בני קדושים עליונים, הבטחון שלכם הוא כהר ציון ודאי. אשריכם בעולם הזה ובעולם הבא.

מאמר שיר השירים אשר לשלמה שיג) פתח ר' יוסי וכו': פתח ר' יוסי ואמר, שיר השירים אשר לשלמה. שירה זו העיר שלמה המלך, כשנבנה בית המקדש. והעולמות כולם נשלמו למעלה ולמטה בשלמות אחד

שיא) אזלו, כד מטו וכו': הלכו כשהגיעו לעיר נחשך הלילה. אמר ר' שמעון, כמו שיום הזה האיר לנו לזכותינו לעולם הבא, אף כך, לילה הזה יאיר לנו לזכותינו לעולם הבא, ולעטר בלילה הזה, הדברים שאמרנו ביום, לפני עתיק יומין. כי יום שלם (דוסי' דף קמ"ג ע"א)

ב שלמותא חדא. ואע"ג דחברייא ז' פליגן ב בהאי, אבל שירתא דא לא אתמר, אלא בשלימו, כד סיהרא אתמליא ז' בשלימו, ובי מקדשא אתבני כגוונא דלעילא בשעתא דאתבני בי מקדשא לתתא, לא הוה חדוה קמיה קב"ה, מיומא דאתברי עלמא, כהווא יומא.

שיד) משכן דעבד משה במדברא, לנחתא שכינתא לארעא, ה בהווא יומא משכן אחרא אתוקם עמיה לעילא, כמה דאוקמוה דכתיב ז' הוקם המשכן, המשכן: משכן אחרא דאתקם עמיה, ודא משכן דנער מטטרו"ן, ולא יתיר. בית ראשון כד אתבני, בית ראשון אחרא אתבני עמיה, ואתקיים בעלמין כלהו, וואנהיר לכל עלמין, ואתבסם עלמא, ואתפתחו כל משקופי עלאין לאנהרא, ולא הוה חדוה בכל עלמין כהווא יומא, כדין פתחו עלאי ותתאי ואמרו שירתא, והיינו שיר השירים. שירתא דאינון מנגנין דמנגנן לקב"ה.

שטו) * דוד מלכא אמר שיר המעלות, שלמה ז' מלכא ה אמר שיר השירים, שיר מאינון מנגנין. מה בין האי להאי, דהא אשתמע דכלא חד. אלא ודאי כלא חד, אבל ביומי דדוד מלכא, לא הוה כל אינון מנגנין מתתקנן בדוכתייהו, לנגנא כדקא יאות, ובי מקדשא לא אתבני, ובג"כ לא אתתקנו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז' (שמות ט) ב"א שכא צ"א.

ב באשלמותא. ג מוסיף בהאי מתי אתמר. ד ל"ג בשלימו. ה ובהווא. ו מוסיף ואנהיר בעלמא ואנהיר. ז ל"ג מלכא. ח פתח.

דרך אמת ז' שמות י" ע"ב.

מאמר

הסולם

שיר השירים אשר לשלמה

אחד. ואע"פ, שהחברים חולקים בזה מתי נאמרה, העיקר הוא כמו שאמרנו שנאמרה כשנבנה בית המקדש. אבל שירה זו לא נאמרה אלא בשלמותא, כאשר הלבנה, שהיא המלכות, נתמלאה בשלמות, ובית המקדש נבנה כעין של מעלה. בשעה שנבנה בית המקדש למטה, לא היה שמחה לפני הקב"ה מיום שנברא העולם, כיום ההוא.

שיד) משכן דעבד משה וכו': המשכן שעשה משה במדבר, שתרד השכינה לארץ, ביום ההוא משכן אחר הוקם למעלה, כמו שהעמידוהו, שכתוב, הוקם המשכן, המשכן, בא לרבות משכן אחר שהוקם עמו, וזהו המשכן של נער מטטרו"ן, ולא יותר גבוה, פירושו, המשכן ה"ס בנין המלכות בערך מחין דו"ק, ובית המקדש ה"ס המלכות במחין דפב"פ, וכשהמלכות היא במחין דו"ק, שומר אותה מטטרו"ן, וע"כ נקראת אז משכן דמטטרו"ן, (רמ"ש להלן קט"ד דפ"י) בית ראשון כשנבנה, נבנה עמו בית ראשון אחר, שהוא המלכות,

כשהוא במעלת הבינה, ונתקיים בעולמות כולם, והאיר לכל העולמות, ונתבשם העולם, ונפתחו כל מסגרים העליונים להאיר, ולא היה שמחה בכל העולם כיום ההוא, אז פתחו העליונים והתחתונים ואמרו שירה, והיינו שיר השירים, שירה שהמנגנים מנגנים להקב"ה, משקופי, פירושו מסגרים, מלשון תרעא משקוף, (וי"ר ה') שפירושו הדלת סגור.

זביומא

לעילא בדוכתייהו. דהא כמה דאית תקוני ׀ דמשמרות בארעא, אוף הכי ברקיעא, וקיימין אלין לקבל אלין.

שטז) וביומא דאתבני בי מקדשא, אתתקנו כלהו בדוכתייהו, ושרגא דלא נהרא שריאת לאנהרא. ושירתא דא אתתקנת לגבי מלכא עלאה, מלכא דשלמא דיליה. ותושבחה דא איהי מעליא, מכל תושבחן קדמאי. יומא דאתגלי תושבחתא דא ׀ בארעא, ההוא יומא אשתכח שלימו בכלא, וע"ד איהו קדש קדשים.

שיז) בספרא דאדם קדמאה, הוה כתיב ביה. ׀ ביומא ׀ דיתבני בי מקדשא, יתערון אבהן שירתא, עילא ותתא. ובגין כך אשכחנא שין מאתון רברבן. ואלין אינון דקא אתערון, לאו דאינון מנגנן, אלא דאינון מתערי לגבי ׀ עילא. שיר דאינון שירין רברבן. דממנן על עלמין כלהו.

שיח) ותנינן, בההוא יומא קם יעקב שלימא, ועאל בגנתא דעדן, בחידו, על דוכתיה. כדין גנתא דעדן, שארי לנגנא, וכל אינון בוסמין דגנתא. מאן גרים שירתא דא, ומאן אמר לה. הוי אימא דא יעקב, דאלמלא איהו לא עאל בגנתא דעדן, לא אמר גנתא שירתא.

שיט) שירתא דא ׀ שירתא, דאיהי כללא דכל אורייתא, שירתא דעלאי ותתאי ׀ מתערי לגבה. שירתא דאיהי כגוונא דעלמא דלעילא, דאיהו שבת

חלופי גרסאות

׀ דמשמרות. ׀ בעלמא. ׀ יומא. ׀ דיתקם בי משכנא. ׀ מוסיף עילא כביכול. ׀ איהו שירתא. ׀ מתערין.

מאמר

הסולם

שיר השירים אשר לשלמה

שיח) ותנינן בההוא יומא וכר׃ ולמדנו. ביום ההוא קם יעקב השלם, ונכנס בגן עדן בשמחה למקומו, ואז הגן עדן, שהוא המלכות, מתחיל לנגן, וכל אלו הבשמים שבגן עדן מנגנים. מי גרם שירה זו ומי אמר לה. הוי אומר, שזה יעקב גרם לה. שאם הוא לא נכנס בגן עדן לא אמר גן העדן שירה. הרי שיעקב גרם לה, והגן עדן שהוא המלכות אמר לה.

שיט) שירתא דא שירתא וכר׃ שירה זו היא שירה שהיא כלל כל התורה, שירה שעליונים ותחתונים מתעוררים לה. שירה שהיא כעין של מעלה, שהיא שבת העליון, שהוא בינה. שירה שהשם הקדוש העליון שהוא המלכות, מתעטר בשבילו. וע"כ היא קדש קדשים. מה הטעם. משום שכל דבריה היא באהבה ובהדות כל, משום שכוס של ברכה, שהיא המלכות, ניתן בימין, בחסדים, כי כיון

שניתן

שטז) וביומא דאתבני בי וכר׃ וביום שנבנה בית המקדש, נתקנו כולם על מקומם, דהיינו המשמרות והנר, שהיא המלכות, שלא האיר התחיל להאיר, ושירה זו, של שיר השירים, נתקנה למלך העליון, מלך שהשלוש שלו, ז"א. ושבת הוה נעלה מכל השבחים הראשונים. היום שנבנה שבת הוה בארץ, יום ההוא נמצא שלם בכל, וע"כ שיר השירים הוא, קדש קדשים.

שיז) בספרא דאדם קדמאה וכר׃ בספרו של אדם הראשון, היה כתוב בו, ביום שיבנה בית המקדש, יעוררו האבות שירה למעלה ולמטה. ומשום זה אנו מוצאים ש' מאותיות גדולות בשיר השירים, שג' ענפים עלה מורים על ג' אבות, ואלו האבות, הם שמעוררים השיר, לא שהם מנגנים, כי רק המלכות היא מנגנת, אלא שהם מעוררים כלפי מעלה השיר של אלו שירים הגדולים הממונים על העולמות כולם דהיינו של הבינה.

(דטויי דף קמ"ג ע"ב)

ע עלאה. שירתא דשמא קדישא עלאה, פ אתעטר בגיניה. וע"ד איהו קדש קדשים. מ"ט. ז בגין ק דכל מלוי ברחימו ובחדוה ר כלא. ט בגין דכוס של ברכה אתיהיב בימינא, כיון דאתיהיב בימינא, כדין כל חידו וכל רחימו אשתכח. ובגין כך ברחימו ובחדוה כל מלוי.

שכ) בזמנא דהאי ימינא אתהדר לאחורא, כד"א, ה השיב אחור ימינו, כדין כוס של ברכה ה אתיהיב בשמאלא. כיון דאתיהיב בשמאלא, שריאו עלאי ותתאי א למפתח עליה קינה. ומאי קאמרי. איכה, אי כה, אי כוס של ברכה, דאתר עלאה דהוית יתבא בגויה אתמנע ואתגרע ב מנה בגיני כך שיר השירים, דהוה מסטרא דימינא, כל מלוי רחימו וחדוה. איכה, דחסיר ימינא, ואשתכח שמאלא, כל מלוי אינון קנטורין וקינין.

שכא) ואי תימא, הא כל חידו, וכל חדוה, וכל שיר, מסטרא דשמאלא איהו, ועל דא לואי מסטרא דשמאלא מנגני שירתא. אלא, כל חידו דאשתכח מסטרא דשמאלא, לא אשתכח אלא בזמנא דימינא אתדבק בהדיה. ט ובזמנא דימינא אתער ואתדבק בהדיה, כדין ההוא חדוה מימינא, איהו דקא אוטיב לרתחא, וכד רתחא אשתכך, וחדו איהו מסטרא דימינא, כדין חדוה שלימתא אתי מהאי סטרא.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ה) (איכה ב) ויצא קמ צ"ב.

ע ל"ג עלאה. פ אתער. צ ל"ג בגין. ק כל. ר ל"ג כלא. ש מוסיף ודא בגין; אלא בגין. ת לא אתיהיב אלא בשמאלא. א קינה עלה למפתח. ב מינך.

דרך אמת מ] תרומה קסב ע"ב.

מאמר

הסולם

שיר השירים אשר לשלמה

שניתן בימין אז כל שמחה וכל אהבה נמצא, ומשום זה כל דבריה באהבה ובשמחה.

שכא) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, הרי כל שמחה וכל חדוה וכל שיר הוא מצד שמאל, כי על כן הלויים שהם מצד שמאל מנגנים שירה. ואיך תאמר שהוא דינים וקינות ומשיב, אלא כל שמחה הנמצאת מצד שמאל לא נמצא אלא בזמן שהימין נתדבק עמו דהיינו שהחכמה שבשמאל מתלבשת בחסדים שבימין, ובזמן שהימין נתעורר ומתדבק עמו, אז ההיא שמחה שבימין מטיב ומשכך את הכעס שבשמאל, כי כל הרוגו והדינים שבשמאל הוא מחמת חסרון חסדים, שבימין, וכשהכעס נשתכך, ויש שמחה מצד ימין, אז שמחה שלמה באה מצד הוה, משמאל, כי אחר שהתלבש בחסדים מאירה גם החכמה שבשמאל ואז השמחה שלמה.

שכ) בזמנא דהאי ימינא וכו': בזמן שימין הוה הושב לאחור, כש"א השיב אחור ימינו, אז, כוס של ברכה, שהיא המלכות, ניתן בשמאל, שעט הדינים מחמת חסרון חסדים, כיון שניתן בשמאל מתחילים העליונים להתחתונים לפתוח עליה קינה. ומה אומרים. איכה, שהוא אותיות אי כה, דהיינו אי כוס של ברכה, שהוא המלכות הנקראת כה. כי המקום העליון שהיתה יושבת בתוכו, דהיינו מקום בינה, נמנע ונגרע ממנה, משום זה, שיר השירים שהוא מצד ימין, כל דבריו אהבה ושמחה, איכה, שחסר הימין ונמצא רק השמאל, כל דבריו הם תרעומת וקינות.

(דפרי דף קמ"ג ע"ב) 108

שכב) וכד ימינא לא אשתכח, רתחא דשמאלא נפיש, ולא שכך, ולא אוטיב, ולא חדי. כדין איכה, אי כה. נ כוס של ברכה מה תהא עליה, דקא יתבא בשמאלא, ורתחא נפיש, ולא שכך. ודאי קנטורין וקינין מתערין. שכג) אבל שיר השירים, ודאי כוס של ברכה, דאתיהיב בימינא. ואתמסר בגויה, ועל דא כל רחימו וכל חידו אשתכח. ובגין כך כל מלוי ברחימו ובחזוה, ולא אשתכח בשאר כל שירין דעלמא הכי. ובגין דא מסטרא דאבהן אתער שירתא דא.

שכד) יומא דאתגלי שירתא דא, ההוא יומא נחתת שכינתא לארעא. דכתיב ^ו ולא יכלו הכהנים לעמוד לשרת וגו'. מאי טעמא. בגין כי מלא כבוד יי את בית יי. בההוא יומא ממש, ד אתגליאת תושבחתא * דא, ואמרה שלמה ברוח קדשא.

שכה) תושבחתא דשירתא דא, ה איהי כללא דכל אורייתא. כללא דכל עובדא דבראשית. כללא דרזא דאבהן, כללא דגלותא דמצרים. וכד נפקו ישראל ממצרים. ותושבחתא דימא. כללא דייד אמירן. וקיומא דהר סיני. וכד אזלו ישראל במדברא, עד דעאלו לארעא, ואתבני בי מקדשא. כללא דעטורא דשמא קדישא עלאה, ברחימו ובחזוה. כללא דגלותהון דישראל ביני עממיא, ופורקנא

חלופי גרסאות

ג אתיהיב. ד אתגליא. ה דאיהי.

מסורת הוזהר

(ו מ"א ח).

דרך אמת נ' פ"י כ"ה במילוי כוז כ"ף הי"ח. חטילוי פ"ח ע"ח בגי כ"ח.

הסולם

שיר השירים אשר לשלמה

מאמר

נגלה שבח הזה של שיר השירים, ואמרה שלמה ברוח הקודש.

שכה) תושבחתא דשירתא דא וכ' : השבח של שידה זו דשיר השירים, הוא כלל כל התורה, כלל של כל מעשי בראשית, כלל של סוד האבות, כלל של גלות מצרים, ושל יציאת ישראל ממצרים, ושל השיר של הים, דהיינו אז ישיר משה, והכלל של עשרת הדברות, וקיום של הר סיני, וכולל מוזון כשהלכו ישראל במדבר, עד שבאו לארץ. ונבנה בית הקדש, כלל של עטור השם הקדוש העליון באהבה ובשמחה, כלל של גלות ישראל ביו העמים והגאולה שלהם, כלל של תחיית המתים עד היום שהוא שבת לה', דהיינו היום שכולו שבת שלעתיד לבא, מה שהוא ומה שהיה ומה שעתידי להיות אח"כ ביום השביעי, דהיינו באלף השביעי, כשהיה שבת לה', הכל הוא בשיר השירים.

שכב) וכד ימינא לא וכ' : וכשהימין אינו נמצא, הכעס שבשמאל מתרבה, כי הימין, אינו שוכך, ואינו מטיב ואינו משמח, אז נאמר איכה, שהוא אותיות אי כה, דהיינו כוס של ברכה שנקרא כה, מה תהיה עליה, כי יושבת בשמאל, והכעס מתרבה, ואינו שוכך. ודאי תרעומות וקינות מתעוררות. שכג) אבל שיר השירים וכ' : אבל עיר השירים, ודאי הכוס של ברכה כבר ניתן בימין ונמסר לה, וע"כ כל אהבה וכל שמחה נמצא, ומשום זה כל דבריו באהבה ושמחה, ולא נמצא כך בשאר כל שירים שבעולם, ומשום זה מצד האבות נתעוררה שידה זו. (כנ"ל אות שי"ז)

שכד) יומא דאתגלי שירתא וכ' : יום שנגלה בו שידה זו, ביום ההוא ירדה השכינה לארץ, שכתוב, ולא יכלו הכהנים לעמוד לשרת וגו'. מהו הטעם, הוא משום, כי מלא כבוד ה' את בית ה', ביום ההוא ממש (דפו"י דף קמ"ג ע"ב * דף קמ"ד ע"א)

ועל

דלהון. כללא דתחיית המתים, עד יומא דאיהי שבת ליי. מאי דהוה, ומאי דהוי, ומאי דזמין למהוי, לבתר ו ביומא שביעאה, כד יהא שבת ליי, כללא איהו בשיר השירים.

שכו) ועל דא תנינן, כל מאן ז דאפיק פסוקא דשיר השירים, ואמר ליה בבי ח משתיא. אורייתא איהי ט חגירת שק, וסלקא לגבי קב"ה, ואמרה קמיה, עבדו לי בניך ט מחוך בבי ח משתיא. ודאי אורייתא סלקת וקאמרת הכי, בגין דא ח אצטריך לנטרא, ולסלקא עטרא על רישיה דבר גש, כל מלה ומלה דשיר השירים.

שכו) ואי תימא אמאי איהי בין הכתובים, הכי הוא ודאי, בגין דאיהו שיר תושבחתא דכנסת ישראל, ז קא מתעטרא לעילא. ובגין כך, כל תושבחתן דעלמא, לא סלקא רעותא לגבי קב"ה, כתושבחתא דא.

שכח) ט הכי אוליפנא, שיר, חזד. השירים, תרין. ז אשר, הא תלת. ורזא דא, דאתיהיב כוס של ברכה ואתנטיל בין ימינא ט ושמאלא. וכלא אתער לגבי מלכא דשלמא דיליה. ובהאי אסתלק רעותא ט לעילא לעילא ברזא דאין סוף. רתיכא קדישא הכא ט אשתכת. ז דהא אבהן אינון רתיכא, דוד מלכא אתחבר עמהון, ט אינון ארבע ט רזא דרתיכא קדישא עלאה. ובגין כך, ארבע תיבין בהאי קרא קדמאה, רזא דרתיכא קדישא שלימתא.

חלומי גרסאות

ז יומא. ז דאמר. ח משתיא. ט חגירא. י כנישא. י משתיא. כ דאצטריך וליג בגין; בגין דאצטריך וליג דא. ז דקא. ח הכא. ט ליג אשר. ס לשמאלא. ע ברזא דא"ס לעילא. פ ליג אשתכח. צ דהכא. ק ואינון.

דרך אמת ט לשון שחוק. ע טוד המרכבה קדושה שליטה בארבעה רגלי הכסא.

מאמר

הסולם

שיר השירים אשר לשלמה

שכו) חכי אוליפנא שיר וכו': כך למדתי, שיר הוא אחד, השירים, שנים, אשר שלשה. וזה סוד שניתן הכוס של ברכה שהוא המלכות, ונלקח בין ימין ושמאל, שה"ס ב' קיין ימין ושמאל, חו"ג, והכל מתעורר אל המלך שהשלום שלו, שהוא קו האמצעי, ת"ת. שכנגדו הם שלשה הנ"ל, ובזה עולה הרצון למעלה למעלה בסוד אין סוף. מרכבה הקדושה נמצא כאן, כי האבות, דהיינו חגית הנ"ל, שה"ס ג' שירים, הם המרכבה, ורוד המלך מתחבר עמהם, והם ארבעה, שה"ס מרכבה הקדושה העליונה. ומשום זה, יש ארבע תבות בפסוק הזה הראשון, דהיינו שיר השירים אשר לשלמה. שהוא סוד מרכבה הקדושה השלמה.

שכו) ועל דא תנינן כו': ועל כן למדנו כל מי שמוציא פסוק של שיר השירים ואומר אותו בבית המשתה, התורה חוגרת שק ועולה להקב"ה, ואומרת לפניו, עשוני בניך צחוק בבית המשתה, ודאי שהתורה עולה ואומרת כך. ומשום זה צריכים להשמר, ולהעלות עטרה על ראשו של האדם, מכל מלה ומלה של שיר השירים.

שכו) ואי תימא אמאי וכו': ואם תאמר, למה היא בין הכתובים, ולא בנביאים. ומשיב, כך הוא ודאי שמקומה בין הכתובים, משום שהיא שיר השבת של כנסת ישראל, שהיא המלכות המתעטרת למעלה, מבינה, והמלכות, היא בחינת כתובים, ומשום זה כל התשבחות שבעולם, אינן עולות לרצון לפני הקב"ה כשבת הוה.

שכט) תו רזא דא, שיר: ה דא רזא דדוד מלכא, דאיהו רזא לסלקא
 ב בשיר. השירים: אלין אבהן, רזא דממנן רברבן, רתיכא שלימתא כדקא יאות.
 אשר לשלמה: רזא מאן דרכיב על רתיכא שלימתא דא.
 של) ובהאי קרא אשתכח שלימו דרזא, מן העולם ועד העולם, רזא דכל
 מהימנותא. וכלא איהו רתיכא שלימתא למאן ה דידיע, א ולמאן דלא אתידע,
 ולית מאן דקאים למנדע ביה. ועל דא אתמר האי קרא בד' תיבין, רזא
 דרתיכא שלימתא מכל סטרין. מכאן ולהלאה, רזא לחכימין אתמסר.
 שלא) ב ותו אית ביה רזא פנימאה, דתנינן, מאן דחמי ענבין בחלמיה,
 אי חוורין אינון טבין. אוכמין, בזמנן טבין, דלא בזמנן צריכין רחמי. מאי שנא
 חוורי, ומאי שנא אוכמי, ומאי שנא בזמנן, ומאי שנא דלא בזמנן. ותו, תנינן
 אכלן לאינון אוכמי, מוכסת ליה דהוא בן עלמא דאתי, ג אמאי.
 שלב) אלא תנינן, אילנא דחב ביה אדם קדמאה, ענבין הוו, דכתיב
 ז ענבמו ענבי רוש. ואלין אינון ענבין אוכמין, בגין דאית ענבין אוכמין, ואית
 ענבין חוורין. חוורין טבין, דהא מסטר דחיי אינון. אוכמין צריכין רחמי, דהא
 מסטרא דמותא אינון. בזמנן טבין, מאי טעמא. בגין דבזמנא דחוורי שלטן,
 כלא אתבסם, דהא בההוא זמנא כלא אצטריך לתקונא, וכלא איהו שפיר, וכלא
 תקונא דדא, אוכמא וחורא. ובזמנא דחוורי לא שלטאן, ואוכמי אתחזון, לינדע

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ר ל"ג דא. ש לשיר. ת ידע. א ולא ול"ג ולמאן.
 ב שיר בהאי אית. ג ל"ג אמאי.

ז (דברים לב) ויהי קצא צ"א.

דרך אמת פ] ואין מי שיכול להשיג בהם.

שיר השירים אשר לשלמה

הסולם

מאמר

השלמה מכל הצדדים. הן מימין והן משמאל.
 מכאן ולהלאה, דהיינו למעלה מאר"א. הסוד
 נמסר לחכמים.

שכט) תו, רזא דא וכו': עוד, יש לפרש
 הסוד הזה. שיר, זה סוד רוד המלך, שהוא
 סוד העולה בשיר. השירים, אלו הם האבות,
 שהם סוד הממונים הגדולים, מרכבה השלמה
 כראוי. אשר לשלמה, הוא סוד מי שרוכב על
 מרכבה השלמה הוו. דהיינו בינה.

שלא) ותו אית ביה וכו': ועוד יש בו
 סוד פנימי. שלמדנו, מי שראה ענבים בחלומה,
 אם הם לבנים הם טובים, כלומר, שהחלום
 מרמז לטוב. אם הם שחורים, אם בזמנם,
 דהיינו בזמן גדולם של הענבים, הם טובים.
 שלא בזמנם, צריכים רחמים. כי מרמזים לגזרה
 רעה. ושואל, מה ההפרש אם הם לבנים ומה
 ההפרש אם הם שחורים, ומה ההפרש של
 בזמנם, ומה ההפרש של שלא בזמנם. ועוד
 למדנו, אם אכל את הענבים השחורים מוכסת
 לו שהוא בן עולם הבא. למה.
 שלב) אלא תנינן אילנא וכו': ומשיב.
 אלא למדנו, העץ שחטא בו אדם הראשון,
 ענבים

של) ובהאי קרא אשתכח וכו': ובמקרא
 הזה נמצא שלמות הסוד, מן העולם ועד העולם,
 שפירושו מן בינה עד המלכות, שה"ס כל
 האמונה. והכל הוא מרכבה שלמה למי שידוע,
 שהוא ישוטי, ז"ת דבינה, שבהם יוצאת ה'
 מאויר שלהם. ולמי שלא נדע ואין מי שיעמוד
 לדעת בו, שהוא או"א עלאין, ג"ר דבינה,
 שבהם אינה יוצאת ה' מאויר שלהם (כנ"ל)
 בראשית א' דף רנ"א ד"ה נחית), וע"כ נאמר
 הפסוק הזה בארבע תבות, שה"ס מרכבה
 (דסריי דף קמ"ד ע"א) 111

דהא בדינא דמותא סליק, ואצטריך רחמי, דהא אילנא דחב ביה אדם קדמאה, וגרים מותא ליה ולכל עלמא חמא.

שלג) הכא אית לאסתכלא, ואי לאו דמר הכא, לא אימא. תנינן דעלמא דא, איהו כגוונא דעלמא דלעילא, ועלמא דלעילא כל מה דהוה בהאי עלמא, הכי איהו לעילא, אי נחש גרים מותא לאדם לתתא, לעילא אמאי. * אי ד תימא, ה לאתתא, דבגין נחש אגרע, נהורא, דהא סיהרא גרע, נהורא לזמנין, ה ובההוא זמנא איהי מיתת. דכורא * אמאי. דאי נימא דסיהרא בעטיו דהאי נחש מיתת, בגריעו דנהורא. הא תנינן, דלא בגין נחש הוה. אלא דאמרה סיהרא קמי קודשא בריך הוא וכו', ה הא לא הוה בגין נחש. ואי תימא דבעלה הכי הוא, ח"ו דגריעו הוי לעילא.

שלד) אלא כל דא * סתרי אורייתא, ונחש בכלא אתקין גריעו. ת"ח * והכי אוליפנא, כל מה דעבד קב"ה עילא ותתא, כלא ברזא דדכר ונוקבא איהו, וכמה דרגין אינון לעילא, * משניין אלין מאלין. ומדרגא עד דרגא רזא

חלופי גרסאות

ד מוכיף תימא עוי. ה לחתא. ו נהורה. ז נהורה. ו וההוא. ט מאי. י ואי. כ האי. ל דנחש. מ סתמ. נ דהכי. ס דשניין.

שיר השירים אשר לשלמה

הסולם

מאמר

גרם למעלה. דהיינו באדם העליון שה"ס ז"א ומלכות. ואם תאמר, שלאשה, שהיא המלכות, נתמעט אורה, כמו הלבנה שלפעמים נחסר אורה, ובזמן ההוא, נבחן שהיא מתה. יש עוד לשאול על הזכר שהוא ז"א, למה נבחן בו היתת. ועוד, אם תאמר שהלבנה, שהיא המלכות, מתה בעצת הנחש, שהיא מיעוט האור שלה. הרי למרנו, שלא בשביל הנחש היה מיעוט האור שלה, אלא מטעם שאמרה הלבנה לפני הקב"ה אי אפשר לבי מלכים שישתמשו בכתר אחד. וכו' שזה היה ביום רביעי למעשה בראשית, הרי שלא היה בשביל הנחש. ואם תאמר, שבעלה, שהוא ז"א, כך הוא במיעוט, ואור שנקרא מיתה, חס ושלוש שיש מיעוט למעלה.

ענבים היה. שכתוב, ענבימו ענבי רוש, ואלו הם ענבים שחורים, משום שיש ענבים שחורים ויש ענבים לבנים, הלבנים טובים, שהרי מצד החיים הם, כי לבן רומז על חסד, שהוא ז"א שנקרא עץ החיים. השחורים צריכים רחמים, שהרי מצד המות הם. כי שחור רומז על עץ הזיעת טו"ר, שבו המות. בזמן, דהיינו, בזמן גידולם של הענבים, הם טובים אע"פ שהם שחורים, מהו הטעם. משום שבזמן שהלבנים שולטים הכל מתבשם כי בזמן ההוא הכל מקבלים תקון, והכל הוא יפה, והכל תקון אחד לבנים ושחורים. ושלא בזמן גידולם של הענבים, שהלבנים אינם שולטים, והשחורים נראים בחלום, הוא לרעת שרין מות נגזר עליו, והוא צריך רחמים, שהרי ראה האילן שחטא בו אדם הראשון, וגרם מות לו ולכל העולם.

שלד) אלא כל דא וכו': ומשיב, אלא כל זה, סתרי התורה הם, והנחש גרם מיעוט בכל. בוא וראה, וכך למדנו, כל מה שעשה הקב"ה למעלה ולמטה, הכל הוא בסוד זכר ונקבה, וכמה מדרגות הן למעלה המשונות זו מזו, ומדרגה עד מדרגה, יש בה סוד אדם, ואלו המדרגות שהן מין אחד, עשה להן הקב"ה

שלג) הכא אית לאסתכלא וכו': כאן יש להסתכל, ואם לא שהיה כאן ארוני, הוא ר"ש, לא הייתי אומר זה. למדנו, שעולם הזה הוא כעין עולם של מעלה, ועולם של מעלה, כל מה שיש בעולם הזה, כך הוא למעלה. ושואל, אם הנחש גרם מות לאדם למטה, למה (דסו"י דף קמ"ד ע"א *) דף קמ"ד ע"ב)

דאדם, ואינון דרגין דאינון זינא חדא, עבד לון קב"ה דיוקנא דחד גופא, עד
 דסלקין ברזא דאדם.
 (שלה) ותנינו, ביומא תניינא ׀ דעובדא דבראשית, ׀ דאתברי ביה גיהנם,
 אתעביד חד גופא ׀ ברזא דאדם, ואינון שייפין ממנן ׀ דמתקרבין לאשא, ומתין
 ומהדרן כמלקדמין. ודא בגין דאינון אתקריבו ׀ לגבי האי חויה, ואיהו אדם
 ׀ קדמאה דאתפתא גו משכנא ׀ בהאי חויה, וע"ד מית, וחויא גרים ליה מותא
 דאיהו קריב ליה.
 (שלו) ובכל אתר אדם דזכר ונוקבא איהו, אבל אדם דאיהו קדישא עלאה,
 איהו שלטא על כלא, דא יהיב ׀ מזונא וחין לכלא. ועכ"ד בכלא מנע נהורא
 האי חויה תקיפא. כד מסאיב משכנא נוקבא דההוא אדם כדקאמר מיתת,
 דזכורא מית, וסלקין כמלקדמין. ועל דא כלא כגוונא דלעילא.

זלוסי גרסאות

׀ לעובדא ג אתברי. ׀ רזא. ק דסקריבין. ר לגו. ׀ ליג קדמאה. ת היג הסלם ; דהאי א רוחא.

שיר השירים אשר לשלמה

הסולם

מאמר

סערה. ענן גדול, אש מתלקחת, נוגה. וקליפת
 נוגה יש בה טוב ורע, והטוב שבה הוא קדושה
 כמש, והוא נפרד מג' הקליפות הנ"ל, שהן
 בחינת נחש הטמא. ואם הוא מתקרב לג'
 הקליפות שהן הנחש, אז נטמא גם הוא,
 והאורות פורחות ממנו, שנבחן למיתה. וע"י
 העלאת מ"ן של התחתונים חוזר ונפרד מן
 הקליפות וחוזר לתחיה. וז"ש אתעביד חד
 גופא ברזא דאדם, שהוא הטוב שבנוגה שהוא
 קדושה. ואינון שייפין ממנן דמתקרבין
 לאשא היינו להקליפה אש מתלקחת, שהם
 בחינת נחש, ומתין שנסתלקו אורות החיים
 ממנו. ומהדרין כמלקדמין, על ידי העלאת
 מ"ן של התחתונים כנ"ל.

הקב"ה צורה של גוף אחד, עי שעולים בסוד
 אדם, דהיינו זכר ונקבה. פירוש. כל מדרגה
 יש בה עשר ספירות, ושש ספירות תחתונות
 של כל מדרגה הן מין אחד, כי אין בע"ס אלא
 ה' בחינות מיוחדות, שהן כח"ב תו"מ, והת"ת
 בלבדו נכלל מכולן, שהן חג"ת נ"ה, והיסוד
 הוא כולל של חג"ת נ"ה. הרי שחג"ת נה"י
 הן מין אחד ובחינה אחת מה' בחינות דהיינו
 ת"ת בלבד. והוא שנעשה לגוף הנקרא אדם.

(שלו) ובכל אתר אדם וכו': ובכל מקום
 אדם, פירושו זכר ונקבה, ואפילו במדרגות
 האצילות, אבל אדם שהוא קדוש העליון,
 דהיינו ז"א דאצילות, הוא שולט על הכל, זה
 ניתן חיים ומזון לכל, ועכ"ז בכל בחינת אדם,
 מנע הנחש החזק הזה, האור, וכאשר נטמא
 המשכן, שהוא הנוקבא של אדם ההוא, שהוא
 הטוב שבנוגה, כמו שאמרנו, היא מתה וגם
 הזכר מת, וחזרים לתחיה כבתחילה, ועל כן
 הכל הוא למטה כעין של מעלה.

(שלה) ותנינו ביומא תנינא וכו': ולמדנו
 ביום השני של מעשה בראשית, שנברא בו
 גיהנם, נעשה גוף אחד בסוד אדם, דהיינו
 ה"ק דטוב שבקליפת נוגה נתקן לגוף, הכולל
 גם את המלכות לנזקבא שלו, ואלו האברים
 שלו, דהיינו מלאכים ממונים, הכלולים בו,
 מתקרבים לאשא, היינו לקליפה אש מתלקחת,
 ומתים וחוזרים לתחיה כבתחילה. וזה הוא
 משום שקרבו לנחש הזה, והוא אדם הראשון
 העליון שנתפתה בתוך משכנו, דהיינו ע"י
 הנוקבא שלו שנקראת משכן, והמשכן נתפתה
 על ידי נחש הזה, וע"כ מת, הנחש גרם לו
 המות מחמת שקרב לו. דהיינו ממש כמו אדם
 התחתון.
 פירוש. יש ד' קליפות, הנקראים, רוח
 (דפ"י דף קמ"ד ע"ב)

אכל

שלח) אכל אינון ענבין ב אוכמין, מובטח ליה דהוא בן עלמא דאתי, בגין דשיצי, ושליט על ההוא אתר, ג ואתגבר עליה, ד ואדק ליה, כד"א ח אכלא ומדקא. כיון דאעבר ההיא קליפה תקיפא, הא אתקרב לגבי עלמא דאתי, ולית מאן דמחי בידיה. ה ועל דא, ו מאן דחמי בחלמיה דאינון ענבין אוכמין אכל ומהדק, ז מובטח ליה וכו'.

שלח) כגוונא דא, לא הוי שיר בביתא דדוד, עד דאתעברו אינון ענבין אוכמין, ושלטא עלייהו. וכדין אתמר שיר השירים, כמה דאתמר. ואפילו באתר דא אקרי ענבים, כד"א ט כענבים במדבר וגו', ואלין אינון ענבים חורין. שלט) שירתא דא איהי מעליא על כל שאר שירין דקדמאי. ה כל שירין דקדמאי אמרו, לא סליקו אלא גו שירין דמלאכי עלאי אמרי. ואע"ג דהא אוקמוה, אבל כתיב שיר המעלות ט לדוד, י שיר המעלות שיר דמלאכי עלאי אמרי. דאינון מעלות כ ודרגין. אמרי למאן. לדוד. לבקשא טרפא ומזונא מניה. שמ) תו שיר המעלות, כד"א י על עלמות שיר. י על כן עלמות אהבוך. לדוד, בגין דוד מלכא עלאה, דאיהו משבח תדיר למלכא עלאה.

חלופי גרסאות

ב ליג אוכמין. ג ואעבר. ד ואהדק. ה וכל. ו חמי וליג מאן. ז ליג מובטח ליה וכו'. ח ליג כל שירין דקדמאי. ט מוסיף לדוד רוא [דא] אתמר אלא. י ליג שיר המעלות. אבל וליג שיר המעלות. כ לדרגין.

מסורת הוהר

ח (וניאל ז) ח"ג ער: ט (הושע ט). י (תהלים מו) ויצא קב ציד. כ (שיר א) וירא ו צ"א.

שיר השירים אשר לשלמה

שלט) שירתא דא איחוי וכו': שירתא זו היא עולה על כל שאר שירים של הראשונים, כל השירים שהראשונים אמרו, לא נתעלו. אלא לשירים שמלאכים העליונים אמרו. ואע"פ שהעמידו באפן אחר, אבל כתוב, שיר המעלות לדוד. שיר המעלות, פירושו, שיר שמלאכים עליונים אומרים, שהם נחלקים למעלות ומדרגות. אומרים למי. לדוד. שהוא המלכות. לבקש ממנו טרף ומזונות.

הסולם

שמ) תו, שיר המעלות וכו': עוד יש לפרש, שיר המעלות, שהוא כש"א על עלמות שיר. על כן עלמות אהבוך, שהיט ההיכלות דבריאה המכונים עלמות, ואוה"כ, שהוא שיר של עלמות האלו, כי המעלות הוא אותיות העלמות. לדוד, היינו בשביל דוד המלך העליון, שהוא המלכות, שהוא משבח תמיד למלך העליון, שהוא ז"א.

מאמר

שלח) אכל אינון ענבין וכו': אכל ענבים השחורים האלו בחלומו, מובטח לו שהוא בן עולם הבא, הוא משום שכילה אותם ושולט על מקום ההוא, דהיינו הקליפה, שהרי אכלם, ונתגבר עליו וכתש אותו, כש"א, אכלא ומדקא. כיון שנעבר קליפה חזקה ההיא, הוא מתקרב לעולם הבא, ואין מי שימחה בידו. ועל כן, מי שראה בחלומו, שאכל אלו ענבים השחורים, וכתשם, מובטח לו שהוא בן עולם הבא.

שלח) כגוונא דא לא כו': כעין זה, לא היה שיר בביתו של דוד, שהוא המלכות, עד שנעברו אלו ענבים השחורים ומשל עליהם ואז נאמר שיר השירים, כמו שלמדנו. ואפילו במקום זה, במלכות, נקראים ענבים, כש"א כענבים במדבר מצאתי ישראל וגו'. ובני ישראל הם בחינת המלכות, ואלו שבכתוב, הם ענבים לבנים.

(דפו"י דף קמ"ד ע"ב)

שמא) כיון דאתא שלמה למלכא, אמר שיר דאיהו עלאה לעילא. דרברבי עלמא עלאין, קאמרי לגבי מלכא עלאה, דשלמא כלא דיליה. כלהו דאמרי שירתא, לא סליקו בההיא שירתא * לומר, אלא ההוא שירתא דמלאכי עלאי קאמרי. בר שלמה מלכא, דסליק בההיא שירתא, למה דרברבין עלאין עמודי עלמא קאמרי. כל בני עלמא ברתוכין תתאין, שלמה מלכא ברתוכין עלאין. (שמב) ואי תימא, משה דסליק בדרגא דנבואה ובחביבו לגבי קודשא בריך הוא, על כל בני עלמא, ההיא שירתא דקאמר ברתוכין תתאין הוה, ולא סליק יתיר. תא חזי, שירתא דקאמר משה, סליק לעילא ולא לתתא. אבל לא אמר שירתא כשלמה מלכא, ולא הוה בינ דסליק בשירתא * כשלמה. (שמג) משה סליק בתושבחתיה לעילא, ותושבחתא דיליה הוה, למיהב תושבחן והודאן למלכא עלאה, דשויב לון לישראל, ועביד לון נסין וגבוראן במצרים. ועל ימא. אבל דוד מלכא, ושלמה בריה, אמרו שירתא * * בגוונא אחרא. דוד אשתדל לאתקנא עולמתן, ולקשטא לון במטרוניתא, לאתחזאה מטרוניתא ועולמתהא בשפירו, ועל דא אשתדל באינן שירין ותושבחן * דגביהו, עד דאתקין וקשיט כלהו עולמתן ומטרוניתא.

חלוסי גרסאות

ג ליג מלכא * ליג פן לומר עד דמלאכי. נ ליג למה. ד ושלמה. ע כוונא. פ לגביהו.

הסולם

שיר השירים אשר לשלמה

מאמר

הקב"ה על כל בני העולם, תאמר ששירה ההיא שאמר היתה במרכבות התחתונות. ולא עלה יותר. ומשיב, בוא וראה, השירה שאמר משה עלה למעלה, לז"א, ולא למטה, להנוקבא. אבל לא אמר שירה כשלמה המלך, ולא היה אדם שעלה בשירה כשלמה.

(שמג) משה סליק בתושבחתיה וכו' : משה עלה בשירה שלו למעלה, לז"א, והתשבחה שלו היתה לתת תשבחות והודאות למלך העליון, שהוא ז"א, שהציל את ישראל, ועשה להם נסים וגבורות במצרים, ועל הים. אבל דוד המלך ושלמה בנו אמרו שירה באפן אחר. דוד השתדל לתקן העלמות דהיינו ההיכלות דבריאה, שהם חלקי נה"י של המלכות, שזולתן אין ג"ר למלכות. ולקשט אותן בהמלכה, שהיא מלכות, שיתראו המלכה ועלמותיה ביופי, ועל כן השתדל באלו שירות ותשבחות אליהם, עד שהתקין וקישט כל העלמות והמלכה.

שמא) כיון דאתא שלמה וכו' : כיון שבא שלמה המלך, אמר שיר שהוא עליון למעלה, שגדולי עולם העליון, שהם חג"ת, דז"א שנקרא עולם העליון, חג"ת שלו נקראים גדולים דהיינו ג"ר, בערך נה"י שלו שהם קטנים ובח"י וק, אומרים אותו למלך העליון שכל השלום שלו, שהוא בינה, שכל האורות דזו"ן ובי"ע באים ממנה. כולם שאמרו שירה, לא עלו בשירה זו לומר אלא שירה ההיא שמלאכים העליונים אומרים, חוץ משלמה המלך, שעלה בשירה ההיא למה שגדולים העליונים עמודי העולם, שהם חג"ת דז"א, אומרים. כל בני העולם היתה שירתם במרכבות התחתונות, דהיינו של הנוקבא למטה מחזה דז"א, שלמה המלך היתה שירתו במרכבות עליונות, בחג"ת שמחזה ולמעלה דז"א שהם מרכבה לבינה.

(שמב) ואי תימא משה וכו' : ואם תאמר, משה, שעלה במדרגת הנבואה ובאהבה אל (דפו"י דף קמ"ד ע"ב *) דף קמ"ה ע"א

כיון

שמד) כיון דאתא שלמה, אשכח למטרוניתא מתקשטא, ועולמתהא בשפירו, אשתדל למיעל לה לגבי חתן, ואעיל החתן לחופה במטרוניתא, ואעיל מלין דרחימו בינייהו, בגין לחברא לון כחדא, ולמהוי תרווייהו בשלימו חדא בחביבו שלים. ועל דא שלמה סליק בתושבחתא עלאה, על כל בני עלמא.

שמה) משה, ז זווג למטרוניתא בהאי עלמא לתתא, למהוי בהאי עלמא בזווגא שלים בתתאי. שלמה, זווג לה למטרוניתא בזווגא שלימא לעילא, ואעיל החתן לחופה בקדמיתא, ולבתר ק עאל לתרווייהו בהאי עלמא, וזמין לון בחדוה בבי מקדשא דאיהו בנה.

שמו) ואי תימא, היך עייל משה למטרוניתא בלחודהא בהאי עלמא, דהא אתחזי פרודא. ת"ח, קב"ה זווג לה במשה בקדמיתא, ואיהו הוות כלת משה, כמה דאתמר. כיון דאזדווגת ביה במשה, נחתת ר בהאי עלמא. בזווגא דהאי עלמא, ואתתקנת בהאי עלמא, מה דלא הוות מקדמת דנא, ולעולם לא הוות בפרודא.

שמו) אבל לא הוה בר נש בעלמא מיומא ט דאתברי אדם, ת דייעיל רחימו וחביבו, ומלין דזווגא לעילא, בר שלמה מלכא, דאיהו אתקין זווגא

חלופי גרסאות

ז מוסיף זוג לה. ק עאיל. ר להאי. ט דאחליד. ת דייעול.

שיר השירים אשר לשלמה

הסולם

מאמר

רק בחי' ו"ק, ושלמה המשיך הג"ד, אחר שהו"ק כבר היו מתוקנים ע"י משה.

שמו) ואי תימא היך וכו': ואם תאמר, איך הביא משה את המלכה לבריה בעולם הזה כיון שהזוג היה בבחינת תנהי' דז"א, שהם שייכים למלכות, ורק בחינת חג"ת נבחן לז"א. שהרי נראה פרוד. ומשיב. בוא וראה, הקב"ה זווג אותה בתחילה במשה, שהוא היה מרכבה לבחינת למעלה מחזה דז"א, והיא היתה כלת משה, כמו שלמדנו (כנ"ל תרומה אות רס"ג) כיון שנזדווגה במשה וקבלה ממנו המתוק שלמעלה מחזה דז"א, ירדה בעולם הזה, בזוג של עולם הזה, שהוא ו"ק, ונתתקנה בעולם הזה, מה שלא היתה מקודם לכן. ולעולם לא היתה בפרוד.

שמו) אבל לא הוה וכו': אבל לא היה אדם בעולם, מיום שנברא אדם, שיביא אהבה וחביבות דברי זווג למעלה חוץ משלמה המלך, שהוא התקין הזוג שלמעלה מחזה דז"א בתחילה.

שמד) כיון דאתא שלמה וכו': כיון שבא שלמה מצא את המלכה מקושטת, והעלמות שלה ביופי, והשתדל להכניס אל החתן, שהוא ז"א, והכניס החתן לחופה עם המלכה, שהי' המשכת ו"ק דגדלות (כנ"ל דף מ"ד ד"ה ביאור) והכניס דברי אהבה ביניהם כרי לחבר אותם יחד, דהיינו להמשיך ג"ר דגדלות, ויהיו שניהם בשלמות אחד באהבה שלמה. וע"כ עלה שלמה בתשוכה עליונה על כל העולם.

שמה) משה זווג למטרוניתא וכו': משה זווג את המלכה בעולם הזה למטה, דהיינו בבחינת מחזה ולמטה דז"א שהיא רק בחינת ז"ק, שתהיה בעולם הזה בזוג שלם בתחתונים, דהיינו בבחינת תנהי' בלבד. שלמה, זווג את המלכה בזוג שלם למעלה, דהיינו מחזה ולמעלה דז"א, והכניס החתן לחופה קודם הזוג. (כנזכר לעיל אות קכ"ו) ואחד כך הכניס שניהם בעולם הזה, בבית המקדש שבנה. דהיינו שהמשיך הזוג לבחינת מחזה ולמטה גם כן. ונמצא, שמשא לא המשיך אל המלכות (דסו"י דף קמ"ה ע"א)

דלעילא בקדמיתא, ולבתר זמין לון כחדא, בביתא דאתקין לון. זכאין אינון דוד ושלמה בריה, דאינון אתקינו זווגא דלעילא. מיומא דאמר לה קב"ה לסיהרא, זילי ואזעירי גרמיך, לא אזווגת בזווגא שלים בשמשא, בר כד אתא שלמה מלכא.

שמח) שיר השירים, הא הכא חמש דרגין, לאתדבקא * בעלמא דאתי. שיר, חד. השירים, תרין, הא תלת. אשר, הא ארבעה. לשלמה, הא חמשה. בחמשאה איהו. דהא יומא דחמשין, רזא דיובלא איהו. שמט) ת"ח, זווגא דלעילא לא יכיל שלמה ב לאתקנא, אלא בגין דאשתכח זווגא לתתא, מקדמת דנא. ומאן איהו. זווגא דמשה. דאי לא הוי זווגא דנא, לא אתתקן זווגא דלעילא. וכלא ברזא עלאה איהו, לחכימי לבא. שג) כתיב ז וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף, האי קרא אוקמוה חברייא. אבל וידבר שלשת אלפים משל, ודאי על כל מלה ומלה דאיהו הוה אמר, הוה ביה תלת אלף משלי, כגון ספרא דקהלת, דאיהו ברזא עלאה, ואיהו בארז משל, דלית ביה קרא דלאו איהו בחכמתא עלאה, ובארז משל, אפילו קרא זעירא דביה.

חלופי גרסאות
א לעלמא ב לאתקנא.

מסורת הוהר
ז (מ"א ה) תולדות ג צ"ה.

שיר השירים אשר לשלמה

הסולם

מאמר

שהבינה היא במדרגה החמשית. שהרי היא יום החמשים, סוד היובל, דהיינו בינה.

שמט) ת"ח זווגא דלעילא וכר: בוא וראה. זווג שלמעלה, בבחינת ג"ר, לא היה יכול שלמה לתקן אלא משום שנמצא זווג של מטה, דבחי' ו"ק, מקודם לכן. ומי הוא זווג שלמטה. הוא זווג של משה, שאם לא היה זווג הזה מקודם, לא היה מתתקן זווג שלמעלה. והכל הוא בסוד עליון לחכמי לב.

שג) כתיב, וידבר שלשת אלפים משל וגו': מקרא זה העמידו ההכריים. אבל, וידבר שלשת אלפים משל, ודאי על כל דבר ודבר שהוא אמר, היה בו שלשת אלפים משל. כגון ספר קהלת שהוא בסוד עליון והוא בדרך משל, שאין בו מקרא שלא יהיה בחכמה העליונה, ובדרך משל, אפילו מקרא קטן שבו.

דכד

בתחילה, שהמשיך משם החכמה, ואח"כ הוזמין אותם יחד בבית שהתקין להם. דהיינו גם לזווג מבחינת למטה מחוה. להמשכת החסדים. (ועי' לעיל בראשית א' דף ק"י ד"ה מלכותא דדוד) אשריהם דוד ושלמה בנו, שהם התקינו הזווג של מעלה, דהיינו בבחינת ג"ר, מיום שאמר לה הקב"ה ללבנה שהיא המלכות לכי ומעטי את עצמך, לא נזדווגה זווג שלם עם השמש, שהוא ז"א, חוץ כשבא שלמה המלך.

שמח) שיר השירים הא כו': שיר השירים, הרי כאן חמש מדרגות להתדבק בעולם הבא, שהוא בינה, שיר אחת, השירים, שתיים, הרי ג'. אשר, הרי ארבע. לשלמה, הרי חמש. כי יש ב' מדרגות ז"ן הקטנים מחוה ולמטה דז"א, וב' מדרגות ז"ן הגדולים, מחוה ולמעלה דז"א, ואחריהם הוא בינה, נמצא (דפו"י דף קמ"ה ע"א)

שנא) דכד הוה מטי רב המנונא סבא קדמאה להאי קרא, (ט) שמח בחור בילדותך ויטיבך לבך בימי נ בחורותך הוה בכי. ואמר ודאי האי קרא יאות הוא, ואיהו בארז משל, ומאן יכיל למעבד דרשא במשל דא. ואי איהו דרשא לית ביה דרשא, ד אלא כמה דחמינן בעיינין. ואי חכמתא איהו, מאן יכיל למנדע לה.

שנב) מיד הוה תב ואמר, כתיב, (ז) אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה וגו', האי קרא דקהלת, איהו משל לחכמתא דקרא דא דאורייתא, ודא משל לדא. שמח בחור בילדותך, והוא נער. ויטיבך לבך, היה רעה את אחיו בצאן. בימי בחורותך, את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו. ודע כי

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(ט) (קהלת יא) ת"ז חס"ט ק"ט. (ז) (בראשית לו) ב"א קלו צ"א.

ג מוטיף בחורותך וגו'. ד ל"ג אלא.

מאמר

הסולם

שיר השירים אשר לשלמה

יוסף שה"ס יסוד, כלול ביעקב, ויש ביוסף ג"כ ג' הקוים כמו ביעקב. ואין לשאול, לפי זה מהו ההפרש בין יעקב ליוסף, כי ההפרש הוא שיעקב נוטה לימין, והוא בשליטת אור הימין שהוא חסדים, ויוסף נוטה לשמאל, והוא בשליטת המשכת החכמה המלוכשת בחסדים על ידי קו האמצעי.

חסרה אלה תולדות יעקב יוסף, שבא להשמיענו שיוסף כלול ביעקב, ויש לו ג' קוין כמוהו. היה רעה את אחיו בצאן, ה"ס קו ימין. צאן הוא סוד חסדים. והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה, ה"ס קו השמאל. כי המוחין דשמאל מכונה אפי וטרדי דהיינו נער, וכן בני השפחות ה"ס שמאל. וסרה ויבא זוסף את דבתם רעה אל אביהם, ה"ס המשכת החכמה ע"י שמביא הדינים דשמאל שה"ס דבתם רעה, אל אביהם שה"ס קו אמצעי, שאז הקו אמצעי ממתיק, שמלביש החכמה בחסדים כנודע, וזהו העיקר שעליו מביא כל הכתוב, להורות מעלת יוסף שהוא בהמשכת החכמה, שו"ס שתרגום בן זקונים הוא בר חכים.

ח"ש רב המנונא סבא. שהמקרא דקהלת הוא דומה להמקרא שבתורה, והכתוב שמח בחור וגו' נאמר ג"כ על יוסף הכלול ביעקב כמו המקרא שבתורה. כי כאן כתוב, שמח בחור בילדותך, ובתורה כתוב, והוא נער, הרי שיוסף נקרא בחור ונער. ויטיבך לבך ה"ס

שנא) דכד הוה מטי וכר: כי כשהגיע רב המנונא סבא הראשון למקרא הזה, שמח בחור בילדותך ויטיבך לבך בימי בחורותך, היה בוכה, ואמר, ודאי מקרא זה יפה הוא, והוא בדרך משל, ומי יכול לעשות דרוש במשל הזה, אם הוא דרוש, אין בו דרוש, שיהיה אפשר להתבונן בו, אלא בשטחיות, כפי שאנו רואים בעינים, ואם הוא חכמה, מי יכול לדעת אותה.

שנב) מיד הוה תב וכר: מיד הוא חזר ואמר, כתוב אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה וגו'. מקרא זה של קהלת הוא משל אל החכמה של מקרא זה שבתורה, זה משל לזה. שמח בחור בילדותך הוא כנגד, והוא נער. הכתוב, ויטיבך לבך, הוא כנגד, היה רעה את אחיו בצאן. הכתוב, בימי בחורותך, הוא כנגד, את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו. הכתוב, ודע כי על כל אלה, הוא כנגד, ויבא יוסף את דבתם רעה. הכתוב, יביאך אלפים במשפט, הוא כנגד אלה תולדות יעקב יוסף, כי יוסף נכלל ביעקב שנקרא משפט, וסוד הסתרי תורה מי יכול לדעת אותם.

ביאור הדברים. שלשת אלפים משל ה"ס ג' קוין המכונים חג"ת, שה"ס אברהם יצחק יעקב, כמ"ש לפנינו בדבור הסמוך. ויעקב בלבד שה"ס קו האמצעי כלול מכולם, ויש בו לבדו ג' קוין, שה"ס ג' אלפים משל. והנה (דפרי דף קמ"ה ע"א) 118

על כל ה' אלה, ויבא יוסף את דבתם רעה. ו יביאך אלהים במשפט, אלה תולדות יעקב יוסף. יוסף אתכליל ביעקב, ורויז דסתרי תורה, מאן יכיל למנדע לון. (שנג) והאי משל אתפשט לתלת אלף משלים, וכלהו (•) בהאי משל, בשעתא דיוסף אתכליל ביעקב, תלת אלף אינון, באברהם יצחק ויעקב, דכלהו בהאי משל ברזא דחכמתא. [צ] וכאן, כמה : טייעין אינון ה בטוענין • דטמירו, בהו דיירי תריסין, דלית • להון חושבנא לטמירין דחכמתא. (שנד) • ויהי שירו חמשה ואלף, הכי אוקימנא, ויהי שירו של משל, וכלא חד, בין מאן דאמר ויהי שירו דשלמה, בין מאן דאמר ויהי שירו של משל, כלא איהו חד, וכלא איהו קאמר, ויהי שירו, דא שיר השירים. וכי חמשה ואלף איהו שיר השירים. ודאי הכי הוא, חמשה אינון תרעין ופתחין דמתפתחי במלכא דשלמא דיליה. ואינון חמש מאה שנין דאילנא דחיי. חמשין שנין דיובלא.

חלופי גרסאות

ח מוסיף אלה יביאך אלקים במשפט. ו והלך בדרכי לבן. ז מוסיף אינון טייעין : אינון דטייעין. • בטוענין. ט דטמיר. י לון. כ מוסיף דכתיב ויהי.

דרך אמת [צ] בעניני סודות אלו יש כמה וכמה גדולי עולם המתדמים לחכמים בדמיון סודרים והולכים ונוסעים אחרי החכמים בעוה"ז שאין להם מספר כדי שיבינו וישמעו מהחכמים סודות ענינים אלו.

שיר השירים אשר לשלמה

הסולם

מאמר

כי שלשה אלפים הם באברהם יצחק ויעקב, שהיט חגית, שהט ג' קוין, ויעקב לבדו כלול מכולם, ויש בו לבדו ג' קוין כנ"ל בדבור הסמוך. וע"כ כשנכלל יוסף ביעקב הם כולס ביוסף. שכולם, שכל ג' קוין, הם במשל הנה בסוד החכמה. וכאן, בג' אלפים משל, כמה סוחרים הם במשאי סחורות של נסתר. כלומר, שחכמים הרבה יש להם בזה הרבה סודות, בהם דרי המגינים, דהיינו לובשי מגינים כנגד הסי"א הממשיתים אותם מקו אמצעי, ואין להם חשבון לסתרי החכמה שיש בזה.

(שנד) ויהי שירו חמשה ואלף: כך העמדנו, ויהי שירו, של משל, חמשה ואלף. והכל אחד בין מי שאומר ויהי שירו של שלמה, ובין מי שאומר ויהי שירו של משל, הכל הוא אחד, והכל הפירוש הוא, ויהי שירו, זה שיר השירים. ושואל, וכי שיר השירים הוא חמשה ואלף, ומשיב, דאי כך הוא, חמשה הם שערים ופתחים הנפתחים במלך השלום שלו, שהוא ז"א, והם חמש מאות שנים של עץ החיים שהוא ז"א, כי הם ה' ספירות כחיב ונו"מ הנמשכים לו מאמא, והם חמשים שנים של יובל, שהוא בינה, הנמשכים לז"א.

ואלף

היט קו ימין שביוסף, כנגד, והוא היה רועה את אחיו בצאן. בימי בחורותיך, היינו קו שמאל שבו שהיט אפי זוטרי, שהוא כנגד את בלהה ואת זלפה נשי אביו. ודע כי על כל אלה, היינו שע"י הדעת יעלה את ג' אתון אלה דאלקים ויחברן עם מ"י דאלקים, שברוך זה תתלבש החכמה שבאלה בחסדים שבמ"י ותוכל החכמה להאיר. (כנ"ל בהקדמת ספר הוהר דף ז' ד"ה ותמן.) והוא כנגד ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם, שפירושו שהמשיך החכמה ע"י קו אמצעי כנ"ל. יביאך אלקים במשפט, היינו שאלקים מביא את יוסף וכלל אותו במשפט שהוא ת"ת, דהיינו יעקב. והכתוב מסיים בזה, להורות שכל עיקר התכללות יוסף ביעקב הוא כדי להמשיך החכמה, וי"ש, ודע כי על כל אלה יביאך אלקים במשפט, דהיינו שהביאך במשפט בשביל לחבר אל"ה במ"י ע"י הדעת. והוא כנגד אלה תולדות יעקב יוסף, שפירושו, שיוסף נכלל ביעקב, כנ"ל.

(שנג) והאי משל אתפשט וכי: ומשל הזה מתפשט לג' אלף משלים, לג' קוין, וכולם הם במשל הזה בשעה שיוסף נכלל ביעקב. (דטורי דף קמ"ה ע"א •) דף קמ"ה ע"ב)

שנה) ואלף, דא איהו אילנא דחיי, חתן דנפיק ל מסטריה, ואיהו ירית כל אינון חמשה, למיתי לגבי כלה. יומיה דקבי"ה אלף שנין איהו, ודא איהו נהר דנגיד ונפיק מעדן. יוסף זכאה. דאקרי צדיק, על ׀ שמא דסיהרא. כמה ׀ דאתני ׀ בה קב"ה. ובגין כך שיר השירים, קדש קדש ׀.

שנו) ולית לך קרא בשיר השירים, דלא אית ביה רזא דחמשה ואלף ודאי. שיר השירים ודאי הכי הוא. חמש דרגין אינון ׀ בהאי קרא, כמה דאתמר. ואי תימא, האלף אמאי לא אדכר הכא. ודאי ההוא אלף טמירא הוה, וטמירא איהו עד דאתחברת אתתא בבעלה. ועל דא אשתדל שלמה, למיתי ההוא אלף לגבי כלה, בטמירו דגושפנקא דחכמתא עלאה.

שנו) כיון דעבד קדש הקדשים לתתא, גניז וטמיר, ׀ ועאל רזא דקדש הקדשים לתמן, למעבד גניזו דשמושא שלים, עילא ותתא כדקא יאות. קדש הקדשים איהו לעילא, רזא דחכמתא עלאה, ׀ ויובלא. כגוונא דא ירתין חתן וכלה, ירותא דאבא ואמא.

שנח) ואתהדרו אחסנת ירותא בגוונא אחרא. ירותא דאבא, ירותא ברתא, בסליקו דשמא קדישא דא, ואתקרי אוף הכי קדש, חכמה. ירותא דאמא, ירית

חלופי גרסאות

2 מסטרי. ׀ שמה. ׀ דהתנה. ׀ ביה. ׀ ליג ביה. ׀ ע האי. ׀ ועאיל. ׀ דיובלא.

מאמר הסולם שיר השירים אשר לשלמה

שיש בו חמש תיבות כנגד חמש מדרגות כח"ב תו"מ. ואם תאמר, האלף, שהוא יסוד, למה אינו נזכר בכתוב הזה. הוא משום כי אלף ההוא ודאי נסתר הוא, והוא נסתר עד שמתחברת אשה בבעלה, שהם ז"א ומלכות, ועל זה השתדל שלמה להביא אלף הזה אל הכלה בסתר החותם של החכמה העליונה. שהוא יסוד המלכות. שבה נחתם, ומתגלה, חכמה עלאה. שנו) כיון דעבד קדש וכו': כיון שעשה קדש הקדשים למטה, בבית המקדש, גנז ונסתר, הכניס סוד קדש הקדשים שמה. שהם שני הכרובים, שהם בסוד ז"א ומלכות הנקראים קדש הקדשים, כדי לעשות סתרו של זוג השלם למעלה באו"א, ולמטה בז"א ומלכות, כראוי. קדש הקדשים למעלה הוא סוד חכמה עליונה, ויובל שהוא בינה. כעין זה יורשים חתן וכלה, שהם ז"א ומלכות, ירושת או"א, דהיינו חכמה ויובל, ונקראים אף הם קדש קדשים.

שנח) ואתהדרו אחסנת ירותא כו': חזרה נחלת הירושה באפן אחר. ירושה דאבא, שהוא חכמה עלאה הנמשכת מחכמה סתימאה דא"א, ירושת הבת, שהיא המלכות, שרק בה מתגלה

שנה) ואלף, דא איהו וכו': ואלף, זהו עץ החיים, ז"א, החתן היוצא מצדו, שהוא יסוד היוצא מעץ החיים שהוא ז"א, שהוא יורש כל אלו החמשה שבועץ החיים, להביאם אל הכלה, שהוא המלכות. יומו של הקב"ה הוא אלף שנים. היינו כשז"א מלביש לאו"א עלאין שספירותיהם הן כל אחת בסוד אלף, ואז גם עש הספירות חגית נה"י דז"א, הנקראים ששת ימים, כל יום בסוד אלף שנים, ונמצא אז שגם היסוד, הוא אלף שנים. וזהו נהר היוצא מעדן, כי היסוד הנקרא נהר יוצא אז מעדן שהוא או"א עלאין, שהוא נקרא יוסף הצדיק, דהיינו יסוד דגולות דז"א, הנקרא צדיק על שם הלבנה, שהיא המלכות, הנקראת צדק, שהוא דבוק עמה, כמו שהתנה עמה הקב"ה. היינו בסו"ה, אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת. ומשום זה, שיר השירים הוא קדש הקדשים, שנמשכים בה המוחין דאו"א הנקראים כן, כמ"ש לפנינו.

שנו) ולית לך קרא וכו': ואין לך כתוב בשיר השירים שאין בו סוד חמשה ואלף, וז"ל: הכתוב, שיר השירים, ודאי כך הוא, כי חמש מדרגות יש בכתוב הזה, כמו שלמדנו, (דפרי דף קמ"ה ע"ב)

ברא, ואקרי קדשים, בגין דנטיל כל אינון קדשים עלאין, וכניש לון לגביה. ובתר יהיב לון, ואעיל לון, לגבי ר כלה.

שנט) ועל דא ם אמר שיר השירים. שיר, לגבי קדש. השירים, לגבי קדשים, למהוי כלא קדש קדשים, ברזא חדא כמה דאתחזי. אשר לשלמה הא אתמר למלכא דשלמא דיליה.

שס) ואי תימא שבחא דא דיליה הוא. לא תימא הכי, ה אלא שבחא באתר עלאה איהו ם סלקא. אבל הכא הוא רזא. כד מתקנן דכר ונוקבא כחדא, תחות מלכא עלאה, כדין ההוא מלכא אסתליק לעילא, ואתמליא מכל קדושין, ומכל ברכאן, דנגדן לתתא, ואתמלי ואריק לתתא, ודא איהו תיאובתיה דמלכא עלאה, כד אתמלי קדושין וברכאן, ואריק לתתא.

שסא) ב ועל דא איהו צלותין ובעותין, ג דיתתקן ואתמליא ההוא מבועא עלאה. דכיון דאיהו מתתקן כדקא יאות, מחיזו דיליה, ומחיזו דההוא תקונא, מתתקנא עלמא תתאה, ועולמתהא. ולא אצטריך עלמא תתאה לאתתקנא, אלא ד מחיזו דעלמא עלאה. סיהרא, לית לה חיזו מגרמהא כלל, בר כד אתתקן

חלופי גרסאות

ק לגבה. ר וכלה. ט ל"ג אמר. ת ל"ג אלא. א וסלקא. ב ודא וליג ועל. ג דאתתקן. ד חיזו.

מאמר

הסולם

שיר השירים אשר לשלמה

מתגלה החכמה. בעלית השם הקדוש הזה. דהיינו בעת עליית המלכות, הנקראת שס. אל אר"א. אז מתגלה בה החכמה, ונקראת גם כן קדש, שהוא חכמה, כמו אבא. ירושה דאמא. שתיא בינה, שהוא חסדים בסוד כי חפץ חסד הוא, יורש הבן, ונקרא קדשים, משום שלוקח כל אלו קדשים העליונים, הן חכמה דאבא והן חסדים דאמא, ומקבץ אותם אליו, אבל החכמה היא מכוסה, ורק החסדים שולטים בו, וע"כ נבחן שאינו יורש מאבא אלא מאמא לבד. ואחר כך, נותן אותם, דהיינו החכמה והחסדים, ומכניסם אל הכלה, שהיא מלכות, ובה מתגלה החכמה, ע"כ נבחן, שיורשת את אבא, שיש בו חכמה עלאה מחכמה סתימאה דאר"א שהוא שורש אל החכמה. וע"כ נקראת קדש על שמו.

השירים, שלו הוא, של ז"א, שהרי אומר, אשר לשלמה שהוא ז"א, אל תאמר כן, אלא השבח במקום עליון הוא עולה, דהיינו לבינה שיצאה לחוץ מחכמה תסימאה דאר"א וחזרה אליו, שכל אלו המוחין שלה הם. (כמי"ש ב"א דף ז' בד"ה וכבר) אבל כאן, מ"ש, אשר לשלמה, הוא סוד. כי כשמתקנים דכר ונוקבא יחד, שהם ז"א ומלכות, תחת מלך העליון, שהוא בינה, שאחווין אלה דבינה, שהן נה"י שלה יורדים לז"א ומלכות בעת קטנותה, שנה"י אלו נותנים להם מוחין בעת גדלותה, (כנ"ל בהקדמת ספר הזוהר דף כ' ד"ה ואמא) אז מלך ההוא, שהוא ז"א, עולה למעלה, אל הבינה, ונתמלא שם מכל הקדושות ומכל הברכות הנמשכות למטה, ומשפיע אותם למטה, דהיינו למלכות, חו היא השתוקקותו של מלך העליון, ז"א, להתמלא קדושות וברכות להשפיע למטה, למלכות.

שסא) ועל דא איהו וכי: ועל זה הם התפלות והבקשות, שאנו אומרים, שיתתקן ויתמלא מבוע העליון ההוא, ז"א, כי כיון שהוא מתתקן כראוי, הנה אז, ממראה שלו, דהיינו חכמה הנקראת ראייה, וממראה של תקן ההוא דהיינו מתקן קו האמצעי, מתתקן עולם התחתון, שהוא המלכות, והעלמות שלה, שהם היכלות

שנט) ועל דא אמר וכי: ועל כן אמר, שיר השירים, שיר אל קדש, שהוא אבא, השירים, אל קדשים, שהם אמא. להיות הכל בסוד קדש הקדשים בסוד אחד כמו שראוי. אשר לשלמה, הרי למדנו, שפירושו, למלך שהשלום שלו, שהוא ז"א.

שס) ואי תימא שבחא וכי: ואם תאמר ששבח הזה, דהיינו המוחין המוכבים בשיר

בשמשא ואנהיר, ומחיו דשמשא ותקונא דיליה אתתקנת סיהרא ואתנהירת. (סב) : מה ז דאצטריך צלותין ובעותין, ם דיתנהר ויתתקן ההוא אתר דנפקא מניה גהורא, דכיון דההוא אתר מתתקנא, מחיו דיליה, אתתקן כל מאן דלתתא. ם ובגין כך תושבחתא דקאמר שלמה, לא אשתדל אלא בגין מלכא דשלמא דיליה, דיתתקן. כיון דאיהו אתתקן, מחיו דיליה, כלא יתתקן. ואי איהו לא אתתקן, לית כ לה תקונא לסיהרא לעלמין, ובגין כך ז אשר לשלמה. דיתתקן ויתמלי כדקא יאות בקדמיתא, כמה דאתמר.

(סג) (ס) ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו', רזא דרוזין לידעי חכמתא, כד אסתלק ברעותא דסתרא דכל סתרין למעבד יקרא ליקריה, אנשיב רוחא נ מנקודה עלאה, דנגיד מלעילא לתתא, ושוי תקוניה, לאתישבא בהאי עלמא. אמאי. בגין דאי לא יהא עקרא ושרשא ם בהאי עלמא, לא יהא מאנא לארקא נ בהאי עלמא כלל. ואי לא יריק להאי עלמא, מיד אתאביד, ולא יכיל לקיימא אפילו רגעא חדא. אבל בגין דתקוניה איהו מהאי עלמא אתמלי מסטרא חדא לארקא להאי עלמא, ומסטרא אחרא לארקא למלאכי עלאי. וכלא אתזנו מניה כחדא.

פסודת הזר

חלופי גרסאות

(ט) (פסודת כה) לעיל אות א' צ"א.

ח שמשא ו מאן. ז אצטריך. ח דאתנהר ואתתקן ;
כי דאתנהיר (ד"א). ט ל"ג ובגין כך. י אתתקן.
שכסוף הסטר (דפו"י) סימן ב ; בדפו"י כתב סתרי
ט דהאי. ע להאי.

ס בד"ז כתב כאן ספר הגביר
חורה. נ מנהורא.

מאמר

הסולם

שיר השירים אשר לשלמה

כתוב, אשר לשלמה, שהוא ז"א, שיתתקן ויתמלא כראוי מתחילה, כמו שלמדנו. מאמר מאת כל איש אשר יבנו לבו (סג) ויקחו לי תרומה מאת וגו' ; סוד הסודות לידעי חכמה. כשעלה ברצון סתר כל הסתרים, שהוא כתר, לעשות יקר ליקרו, השיב רוח מנקודה עליונה, שהיא חכמה, דהיינו רוח חכמה, הנמשך מלמעלה למטה, למלכות, כי אין החכמה מתגלית בשום ספירה, רק במלכות לבדה, (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כניה) ועשה שם תקונו, כדי להתישב בעולם הזה, ולמה עשה שם תקון הזה, הוא משום שאם לא היה עיקר ושורש של עולם הזה מתוקן במלכות, לא היה כלי להשפיע בעולם הזה כלל ואם לא ישפיע לעולם הזה, היה העולם נאבד מיד ולא היה יכול להתקיים אפילו רגע אחד, אבל משום שעשה תקון במלכות, מעולם הזה, מתמלאה המלכות מצד אחד להשפיע לעולם הזה, ומצד אחר להשפיע למלאכים העליונים, הכל נזונים ממנה ביחד.

היכלות דבריא. ואין צריך עולם התתתון להתתקן, מבינה, כמו בקסנוחה, אלא ממראה של עולם העליון, ז"א, ולא מבינה, הלבנה, שהיא מלכות, אין לה מראה מעצמה כלום, דהיינו אחר שנתחמטה מאורות שקבלה מבינה, חוץ מכאשר מתתקנת על ידי השמש, שהוא ז"א, ואז מאירה. (ועי' בראשית א' במאמר ב' המאורות, מאות קי"א והלאה) וממראה השמש התקונים שלו נתתקנה הלבנה ומאירה.

(סב) מה דאצטריך צלותין וכי' : מה שצריכים תפלות ובקשות, הוא שיאיר ויתוקן מקום ההוא שהאור יוצא ממנו, שהוא ז"א, כי כיון שמקום ההוא מתתקן, הנה ממראה שלו מתתקן כל מה שלמטה, במלכות, ומשום זה השיר שאמר שלמה, לא השתדל לתקן אלא בשביל המלך שהשלום שלו, שהוא ז"א, שיתתקן, וכיון שהוא מתתקן, הכל מתתקן ממראה שלו, ואם הוא לא תתתקן, אין תקן ללבנה, שהוא המלכות, לעולם, ומשום זה (דפו"י דף קמ"ה ע"ב ס) דף קמ"ו ע"א)

שסד) שלימו דתקונא דהאי רוחא, רוחיהון דצדיקיא בהאי עלמא. רוחא דא פ אשתלים, בזמנא דחנוך וירד ומהללאל ז הוו בעלמא ק וכד אסגיא חייבי עלמא, אעדו ההוא שלימו מניה. לבתר דאתאבידו, ר אתא נח ואשלים ליה. אתא דור הפלגה, אעדו ההוא שלימו מניה. ט אתא אברהם ואשלים ליה. אתו אנשי סדום ואעדו ליה. אתא יצחק ואשלים ליה. אתו פלשתים וחייבי דרא ואעדו ליה מניה. אתא יעקב ובנוי, ערסא שלימא, ואשלימו ליה. שסה) נפקו מארעא קדישא ת ונחתו למצרים, ובגינייהו אתעכבת תמן. ובגין א דאהדרי תמן ישראל ב לעובדין דמצראי, אתכפיא ואתעדי ההוא שלימו, עד דנפקו ממצרים, ואתו למעבד משכנא. אמר קב"ה, רעותי לדיירא בנייכו, אבל לא יכילנא עד דתתקנון ההוא רוחא דילי, ג דישרי בגוייכו. הה"ד, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. שסו) ודא איהו רזא דכתיב, ויקחו לי תרומה. אמר משה לקב"ה מאן ז יכיל למיסב לה ולמעבד לה. א"ל, משה, לא כמה דאת חשיב, אלא ה מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו', ו מההוא רעותא ורוחא דלהון, תסכון לה, ותשלמון לה. שסז) כד אתא שלמה, אתקין לההוא רוחא בשלימו דלעילא, דהא מן יומא דאשתלים לתתא ביומוי דמשה, לא אעדיאו ההוא שלימו ז מניה. כיון

חלופי גרסאות

פ אשלים ז מוסיף כד הוו. ק ל"ג וכד; ואסגיא ול"ג וכד. ר ל"ג אתא נח. ט ואתא. ת נחיתו. א דאהדרו. ב לעבדין. ג דשריא; מוסיף דשריא בנייכו ובגוייכו. ד ייכול. ה ל"ג מאת. ו ומההוא. ז מוסיף מניה עד דאתא שלמה.

הסולם

מאמר

מאת כל איש אשר ידבנו לבו

שסד) שלימו דתקונא דהאי וכו': שלמות תקונו של רוח הוה, שהוא אור המלכות, כנ"ל, הוא רוחם של הצדיקים בעולם הוה. רוח זה נשלם בזמן שחנוך וירד ומהללאל היו בעולם, וכשנתרבו רשעי עולם, הוסרה שלימות ההיא ממנו. מן הרוח, ואח"כ שנאבדו במבול, בא נח והשלים אותו. בא דור ההפלגה והוסרה השלמות ממנו, מן הרוח, בא אברהם והשלים אותו. באו אנשי סדום והסירו אותו, בא יצחק והשלימו. באו פלשתים ורשעי הדור זהסירו השלמות ממנו. באו יעקב ובנוי, שהיו מטה שלמה בלי פסול, והשלימו אותו. שסה) נפקו מארעא קדישא וכו': מארץ הקדושה וירדו למצרים נתעכב הרוח בשבילם כמצרים, ומשום שחזרו שם ישראל למעשים של המצרים, נכנע הרוח והוסר השלמות ההיא ממנו, עד שיצאו ישראל (דסו"י דף קמ"ו ע"א)

שסו) ודא איהו רזא וכו': וזה הוא סוד שכתוב, ויקחו לי תרומה. דהיינו השכינה, רוח המלכות. אמר משה להקב"ה, מי יכול לקחת אותה, ולעשות אותה. אמר לו: משה, לא הוא כמו שאתה חושב, אלא מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו' דהיינו מן הרצון והרוח שלהם תקחו אותה ותשלמו אותה. שסז) כד אתא שלמה וכו': כשבא שלמה, התקין רוח ההוא של המלכות, בשלמות של מעלה, של הבינה, כי מיום שנשלמה למטה בימי משה לא הוסרה שלמות ההיא שלמטה ממנו, כיון שבא שלמה השתדל להשלים אותו

אתא שלמה, אשתדל לאשלמא ליה לעילא, ושארִי ׀ לאתקנא חיזו דעלמא עלאה, לאתקנא מההוא חיזו עלמא תתאה, ודא איהו אשר לשלמה. ׀
 (שסח) ׀ וזאת התרומה, הא אתמר, דכד קב"ה אתגלי על טורא דסיני, כד אתיהיבת אורייתא לישראל בעשר אמירן. כל אמירה ואמירה עביד קלא, וההוא קלא אתפרש לע' קלין, והוּו כלהו נהירין ונצצין לעינייהו דישראל כלהו, והוּו חמאן עיינין בעיינין זיו יקרא דיליה, הדא הוא דכתיב ׀ וכל העם רואים את הקולת. רואים ודאי.

שסט) וההוא קלא הוה אתרי ביה בכל חד וחד מישראל, ואמר לון, תקבלני עלך, בכך וכך פקודין דבאורייתא, ואמרו הין. אהדר ליה על רישיה, ומתגלגלא עליה, והוה אתרי ביה, ואמר ׀ ליה, תקבלני עלך בכך עונשין דבאורייתא, והוה אמר הין. לבתר אהדר ההוא קלא, ונשיק ליה בפומיה, הה"ד ׀ ישקני מנשיקות פיהו.

שע) וכדין כל מה דהוּו חמאן ישראל בההוא זמנא, הוּו ׀ חמאן גו חד נהורא, דקביל כל אינון נהורין אחרנין, והוּו תאבין למחמי. אמר לון קב"ה, ההוא נהורא דחמיתו בטורא דסיני, דקביל כל אינון גווני נהורין, ותיאובתא ׀ דלכון עליה, תקבלון לה ותסבון לה לגבייכו, ואינון גוונין דאיהי מקבלא, אלין אינון זהב וכסף ונחשת ׀ וגו'.

מסדרת הזהר

חלופי גרסאות

׀ (שמות כה) לעיל אות ס' צ"ג. פ) (שמות כ) ׀ לתקנא; לאתקנא. ׀ בדפו"י כתב ע"כ; כאן שייך מה שבסוף זה החלק סימן ג'. י בדפו"י כתב זהר. כ לה; לון. ׀ חמאן ישראל. ׀ דלהון. ג ל"ג וגו'.

מאמר

הסולם

הנשיקין

אותו מלמעלה, והתחיל לתקן מראה עולם העלין, שהוא ז"א, כרי לתקן ממראה ההיא את עולם התחתון, שהוא המלכות. וזה הוא אשר לשלמה, שהוא ז"א.
 מאמר הנשיקין

שסח) וזאת התרומה: הרי למדנו, כשנגלה הקב"ה על הר סיני, כשניתנה התורה לישראל בעשרת הרברות, כל רבור ורבור עשה קול, שהדיבור שה"ס חכמה, הוליד קול שה"ס חסדים, וקול ההוא נחלק לע' קולות, והיו כולם מאירים ומנוצצים לעיניהם של ישראל כולם, והיו רואים עין בעין זיו יקר שלו, ז"ש, וכל העם רואים את הקולות. רואים ודאי. דהיינו שנגלה בו מוחין דחכמה, שה"ס ראייה, ואע"פ שבעצם ה"ס חסדים.
 שסט) וההוא קלא הוה וכו': וקול ההוא היה בו ג' קוין, והיה מעיר בכל אחד ואחד (דפו"י יף קמ"ו ע"א)

שעא) דבר אחר ישקני מנשיקות פיהו, מאי קא חמא שלמה מלכא, דאיהו עאיל מלי דרחימו בין עלמא עלאה לעלמא תתאה, ושירותא דתושבחתא דרחימו דאעיל בנייהו, ישקני איהו. אלא הא אוקמוה והכי איהו, דלית רחימו דדביקות * דרוחא * ברוחא, בר נשיקה. ונשיקה בפומא, דאיהי מבועא דרוחא, ומפקנו דיליה. וכד נשקין דא לדא, מתדבקן רוחין אלין באלין, והוו חד, וכדין איהו רחימו חד.

שעב) בספרא דרב המנונא סבא קדמאה, הוה אמר על האי קרא, נשיקה דרחימו אתפשט לד' רוחין, וד' רוחין * מתדבקן כחדא, ואינן גו רזא דמהימנותא וסלקין בד' אתוון, ואינן אתוון דשמא קדישא תלי בהו, ועלאין ותתאין תליין בהו. ותושבחתא דשיר השירים תלי בהו. ומאן * איהו. אהב"ה. ואינן רתיכא עלאה. ואינן חברותא ודבקותא ושליו דכלא.

שעג) אלין אתוון. ד' רוחין אינן. ואינן רוחין דרחימו וחדוה דכל שייפי גופא בלא עציבו כלל. ד' רוחין * אינן בנשיקה, כל חד וחד כליל בחבריה. וכד האי רוחא כליל באחרא, וההוא אחרא כליל בהאי. אתעבידו תרין * רוחין כחדא. * וכדין מתחברן בדביקו חד, אינן ארבע בשלימו, ונבעין דא בדא, ואתכלילו דא בדא.

שעד) וכד * מתפשטן, אתעביד מאינן ארבע רוחין חד איבא, ואיהו רוחא חדא דכליל מד' רוחין. ודא סליק ובקע רקיעין, עד דסליק ויתיב לגבי

חלופי גרסאות

ס רוחא. ע אינן. פ אינן. צ בנשיקה אינן. ק ל"ג רוחין ; תרין. ד וכד. * מתפרשן.

הנשיקין	הסולם	מאמר
<p>בהן, ועליונים ותחתונים תלויים בהן, והשבח של שיר השירים תלוי בהן, ומי הן. הן ד' אותיות אהב"ה. והן מרכבה עליונה חו"ג תו"מ. והן חיבור ודבקות ושלמות הכל.</p>	<p>שעא) דבר אחר ישקני וכי: פירוש אחר על הכתוב, ישקני מנשיקות פיהו. מה ראה שלמה המלך שהוא הביא דברי אהבה בין עולם העליון, שהוא ז"א, ובין עולם התחתון, שהוא המלכות. והתחלת שבה האהבה שהביא ביניהם, הוא, ישקני. ומשיב, אלא למדנו וכך הוא, שאין אהבה של דביקות רוח ברוח זולת נשיקה, ונשיקה היא בפה, שהוא מבוע של הרוח והמוצא שלו, וכשנשקים זה לזה מתדבקים הרוחות אלו באלו ונעשו אחד, ואז הוא אהבה אחת.</p>	<p>שעב) בספרא דרב המנונא וכי: בספרו של רב המנונא סבא הראשון, היה אמר על מקרא הזה, שנשיקת אהבה מתפשטת לד' רוחות, וד' רוחות מתדבקים יחד, והם תוך סוד האמונה, שהוא המלכות, וד' רוחות עולים בד' אותיות, והן האותיות שהשם הקדוש תלוי (דפו"י דף קמ"ו ע"א *) דף קמ"ו ע"ב)</p>
<p>שעג) אלין אתוון ד' וכי: אלו ד' אותיות אהב"ה, הן ד' רוחות, והן ד' רוחות של אהבה ושמחה של כל אברי הגוף בלי עצבות כלל. כי ד' רוחות הם בנשיקה כל אחד ואחד כלול בחבירו, דהיינו רוח ז"א כלול במלכות ורוח המלכות כלול בז"א, וכשהרוח הזה כלול ברוח האחר, והאחר כלול בזה נעשו בכל אחד ב' רוחות יחד, דהיינו רוח שלעצמו ושל חבירו הכלול בו, ואז מתחברים בדביקות אחת, והם ארבע בשלמות, ב' דז"א וב' דמלכות ונובעים זה בזה ונכללים זה בזה.</p>	<p>שעד) וכד מתפשטן אתעביד וכי: וכשמתפשט הארתם לעולם הזה, נעשה מאלו</p>	

חד היכלא. דאתקרי היכלא דאהבה, ואיהו היכלא דכל רחימו תליא ביה. וההיא רוחא הכי אקרי אהבה, וכד האי רוחא סליק אתער לההוא היכלא, לאתחברא לעילא.

שעה) ד' אתוון אינון, לגבי ד' רוחין. ואינון אהבה. ואיבא דלהון אהבה. בד מתחברן דא בדא, מיד אתער דא בסטר דא ודא בסטר דא. א' מיד נפיק ה', ואתחבר בא', מתדבק בדביקו ה' ברחימו. ואתערו תרין אתוון אחרנין, ב' ה', ואתכלילו רוחין ברוחין בדביקו דרחימו, ופרחין אלין אתוון מגייהו, בההוא רוחא דסליק, ומתעטרן ביה כדקא יאות.

שעו) כיון ג דאזיל וסליק ההוא אהבה שלימא, כלילא ד בכל אינון ארבע רוחין, פגע בחד ממנא עלאה רברבא, די ממנא על אלף ה ותשע מאה ותשעין רקיעין, ואיהו ממנא על נגידו דתליסר נהרי אפרסמונא דכיא, דנגדא מרזא דטלא דלעילא. וההוא נגידו אתקרי מים רבים. כיון דפגע לגבי ההוא רב

חלופי גרסאות

ה ל"ג ברחימו. א ואתעבדו. ב מתעטרן. ג דסליק. ד סליק דאזיל. ה דאזיל ול"ג וסליק. ז דכל. ה ותלת.

הנשיקין	הסולם	מאמר
מתעטרים בו כראוי. ונעשה כלול מד' רוחות ההם.	ד' רוחוה. פרי אחד. והוא רוח אחד הכלול מד' רוחות. וזה חזר ועולה ובוקע רקיעים עד שעולה ויושב אצל היכל אחד שנקרא היכל אהבה. והוא היכל שכל אהבה תלויה בו. ורוח ההוא נקרא גם כן אהבה. וכשהרוח עולה. יעורר את ההיכל ההוא להתחבר למעלה. עם היכל הששי שהוא היכל הרצון. ששם הנשיקין. (כנ"ל בראשית ב' דף פ"ד אות ק"ל ע"ש).	שעה) ד' אתוון אינון וכו': ד' אותיות הן לד' רוחות הנ"ל. והן ד' אותיות אהב"ה. כי רוח ז"א הוא א' ורוח המלכות הנכלל בז"א. הוא ה'. ורוח המלכות הוא ה'. ורוח ז"א הנכלל במלכות הוא ב'. והפרי שלהם נקרא אהבה. כנ"ל בסמוך. כי כשמתחברים זה בזה. ז"א במלכות בחיבור הנשיקין. מיד נתעורר זה בצד זה. הרוח של המלכות נתעורר ונכלל ברוח של ז"א. וזה בצד זה הרוח של ז"א נכלל ברוח של המלכות. וע"כ א' שהוא רוחו של ז"א. מיד נפיק ה'. שהיא רוח המלכות הנכלל עמו. ומתחברת בא' ומתדבק בדביקות ובאהבה. ומתעוררים ב' אותיות אחרות. ה' שהוא רוחו של המלכות עם ב'. שהוא רוחו של ז"א הנכלל במלכות. ונכללו רוחות ברוחות בדביקות האהבה וסורחות אלו אותיות אהב"ה מהם. ובאות ברות תהוא העולה כנ"ל. שהוא הפרי שלחם. וע"כ נקרא אהב"ה בשמם. והם
שעו) כיון דאזיל וסליק וכו': כיון שהולך ועולה האהבה ההיא. דהיינו הרוח הנולד מד' רוחות של הנשיקות. הכלול בכל אלו ד' רוחות. הוא פוגע בממונה עליון אחד. שר הממונה על אלף תקצ"צ רקיעים. והוא ממונה על נוזלים הנמשכים מן י"ג נהרות אפרסמון הטהור הנמשכים מטל העליון. ונוזלים ההם. שה"ס אורות החסדים. נקראים מים רבים. כיון שהרוח פגע באותו שר המחנות הוא עומד כנגדו ואינו יכול לעכב אותו. והוא עובר בהם. בנהרות דאפרסמונא דכיא. עד שנכנס אל היכל האהבה.	דפריי דף קמ"ו ע"ב	

משריין קאים לגביה, ולא יכיל לאעכבא ליה, וואעבר בהו עד דאעיל לגבי היכל אהב"ת.

שעז) ז על דא אמר שלמה, בסיום שבחיה, ט) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. מים רבים: אלין מים עלאין דנגדין ך מגו טלא עלאה. ונהרות לא ישטפוה: אלין אינון נהרי אפרסמונא ם דכיא, דאינון תליסר. ההוא ממנא איהו מלאכא דשליח מן קדם יי, ודא איהו רב משריין דקשיר כתרין למאריה, רזא אכתריא"ל, מעטר עטרין למאריה, בשמא גליפא מחקקא, יהוה יה צבאות. שעח) כיון. דאעיל לגבי היכל אהבה, אתער רחימו דנשיקין עלאין, דכתיב ן וישק יעקב לרחל, למהוי נשיקין דרחימו עלאה כדקא יאות, ואינון נשיקין שירותא דאתערו דכל רחימו, כ ואתדבקוּתא וקשורא דלעילא. ובג"כ שירותא דתושבחתא דשירתא דא, איהו ישקני.

שעט) מאן ישקני. ההוא דסתים גו סתימו עלאה. ואי תימא, סתימא

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (שיר ה) ויחי רלו צ"א. ה) (בראשית כט) ב"ב ז ולעברא. ז ועל. ח גו. ט ל"ג דכיא. י דאזיל וסליק ההוא אהבה. כ דאתדבקוּתא. ל ל"ג ואיהו. פו צ"א.

הנשיקין

הסולם

מאמר

שעז) על דא אמר וכי: על זה אמר שלמה בסיום שבחו של שיר השירים, מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. מים רבים אלו הם מים העליונים הנמשכים מטל העליון. דהיינו החסדים המרובים. ונהרות לא ישטפוה, אלו הם נהרות של אפרסמון הטהור שהם י"ג. וכל אלו אינם מכבים האהבה הגדולה מימין אל השמאל, כנ"ל בדבור הסמוך. ממונה ההוא הוא מלאך שליח מלפני ה', וזה הוא דב המחנות הקושר כתרים לאדונו, הוא סוד אכתריאל, המעטר עטרות לאדונו, בשם החקוק הוי"ה י"ה צבאו"ת.

והשר הממונה הנ"ל הוא אכתריאל כמ"ש לפנינו, שהוא מבחינת כתר של עולם הבריאה, וכיון שהוא כתר, ע"כ שולט על אלף תתק"צ רקיעים, שה"ס חכמה ובינה שבבריאה, המכונים אלפים, בסריה וואלפך בינה. ומה שחסר עשרה לאלף הבי' ה"ס המלכות דמלכות שהיא ממדת הדין, היא חסרה ואינה באלף הבי' שהוא בינה. כי רק המפתחא שולטת בה שה"ס יסוד המלכות. (כנ"ל בהקס"ז במאמר מונעולא ומפתחא ע"ש) וגם הוא שולט על מים רבים, שה"ס חסדים מרובים הנמשכים מי"ג נהרות דאפרסמונא דכיא.

שעח) כיון דאעיל לגבי וכי: כיון שהרוח נכנס להיכל האהבה, נתעורר האהבה של נשיקין העליונים דז"א ומלכות דאצילות, שיתוב, וישק יעקב לרחל, שתהיה הנשיקין של אהבה העליונה כראוי. ואלו הנשיקין, הן תחילת ההתעוררות של כל אהבה ודבקות וקשר של מעלה, וע"כ תחילת השבח של שירה זו הוא ישקני.

ולפיכך כיון שהרוח עולה למעלה ופוגע בשר ההוא, ובחסדים המרובים שלו שהם מצד ימין, הנה היה ראוי שתתבטל בחינת אהבה שבו, דהיינו האהבה אל השמאל, ויחזור כולו לימין, כמו המים רבים. וז"ש כיון דפגע לגבי החוה רב משריין, דהיינו במים רבים, שתחת שליטתו והשפעתו, קאים לגביה ולא יכיל לעכבא ליה, שאינו מתבטל לשליטת חסדים המרובים שלו ועומד באהבתו אל השמאל, שה"ס המלכות. ועם זה תבין כל ההמשך.

שעט) מאן ישקני החוה וכי: שואל למי נאמר ישקני. ומשיב, הוא אותו הסתום בסתימה

דכל סתימין ביה תליין נשיקין ונשיק לתתא. ת"ח, סתימא דכל סתימין, לית מאן דידע ליה, ואיהו גלי מניה נהירו חד דקיק סתים, דלא אתגלי בר בחד שביל דקיק דאתפשט מגויה, * ואיהו נהירו דנהיר לכלא. ודא אתערו דכל רזין עלאין. ואיהו סתים. לזמנין סתים, לזמנין אתגליא. ואף על גב דלא אתגליא כלל. ואתערו דסליקו דנשיקין ביה תליין. ומגו דאיהו סתים, שירותא דתושבחתא בארח סתים איהו.

שפ) ואי ביה תליין מה בעי יעקב, הכא, דהא ביה תליין נשיקין. אלא ודאי הכי הוא. ישקני, ההוא דסתים לעילא. ובמה. * בההוא * רתיכא עלאה, דכל גוונין תליין ומתחברן ביה. והאי איהו יעקב. כמה דאמרינן, דביקותא לאתדבקא במלכא בברא דיליה הוא. וע"ד כתיב * מנשיקות פיהו. שפא) כי טובים * דודיך, אהדר לגבי שמשא, דאנהיר לה לסיהרא, מגו נהירו דאינון * בוצינין עלאין, ואיהו נטיל נהורא דכלהו, ואנהיר לסיהרא. ואינון בוצינין דמזדווגין ביה, מאן אתר נהרין. הדר ואמר מין, מההוא יין

מסדרת-הוהר

חלופי גרסאות

ט) (שיק א) לעיל אות שסט צ"ד.

ט ל"ג ואיהו. נ סבא. ס בוצינא. ע מוסיף דודיך מין. פ נשיקין

מאמר

הסולם

הנשיקין

במה. הוא על ידי מרכבה הוא העליונה שכל הצבעים תלויים בה. ומתחברים בה, וזה הוא יעקב, דהיינו ז"א, שהוא קו האמצעי שגוונים דימין ושחאל כלולים בו, יחגית שלו חס מרכבה עליונה. כמו שאמרנו, בדבקות שיתדבק המלך, שהוא אבא, בכין שלו, שהוא ז"א. הנקרא בנו, בסויה מה שמו ומה שם בנו כי תדע. באפן שהנושק הוא יעקב, אבל הוא ממשיכן מאבא, שהוא דבוק בו. וע"כ כתוב מנשיקות פיהו, שהוא לשון נסתר, משום שהכונה היא על אבא שהוא נסתר.

שפא) כי טובים דודיך: הכתוב חזר אל השמש, שהוא ז"א עצמו, וע"כ אומר בלשון נוכח שהוא בגלוי, שהוא מאיר אל הלבנה, שהיא המלכות מתוך האור של המאורות העליונים, שהוא לוקח האור של כולם ומאיר אל הלבנה. ואלו המאורות המתחברים בו מאיזה מקום הם מאירים. וזוהר הכתוב ואומר, מין, דהיינו מין ההוא המשומר, מין ההוא שהוא חדוה של כל החדות. ומי הוא יין ההוא הנותן חיים וחדוה לכל. זה הוא אלקים חיים, שהוא בינה, שהוא יין הנותן חיים ושמחה לכל. והוא הארת החכמה הנמשכת מקו שחאל דבינה הכלול בימין.

בסתימה עליונה, שהוא או"א עלאין, הנקראים שניהם אבא. ואם תאמר, הרי הסתום מכל הסתומים, שהוא א"א, בו תלויים הנשיקין, ונושק למטה, אל המלכות. בוא וראה, הסתום מכל הסתומים, שהוא א"א, אין מי שיודע אותה, והוא גילה מעצמו אור אחד רק סתום, שהוא אבא, שלא נגלה חוץ מבשביל אחד דק שנתפשט ממנו להאיר לאמא, והוא האור המאיר לכל, לישוסות ולזו"ן, ולבי"ע, והוא התעוררות של כל סודות העליונים, והוא סתום. לפעמים סתום ולפעמים נגלה, ואע"פ שלא נגלה כלל. כלומר, שמה שנגלה לפעמים הוא להאיר החכמה לישוסות אבל הוא עצמו אינו נגלה לעולם, כי ה"א אינה יוצאת מאור דאו"א (כנ"ל ב"א דף רנ"א בדי"ה נחית) והתעוררות עלית הנשיקין תלויה בו. ומתוך שהוא סתום, ע"כ התחלת השבח הוא בדרך סתום שאומר ישקני מנשיקות פיהו, שהוא לשון נסתר.

שפ) ואי ביה תליין וכי: שואל, ואם בו תלויים הנשיקין, באבא, א"כ מה רוצה יעקב כאן, שהוא ז"א, הרי באבא תלויים הנשיקין, ולמה נאמר וישק יעקב לרחל, ומשיב, אלא ידאי כך הוא, שיעקב הוא הנושק, כי ישקני, פירושו אותו הסתום למעלה, שהוא אבא, אבל 128 (סו"י דף קמ"ו ע"ב *) קמ"ו ע"א)

דמנטרא, מההוא יין דאיהו חדוה דכל חדוון. ומאן איהו ההוא יין, דיהיב חיינ וחדוה לכלא. ז דא אלהים חיים, יין, דיהיב חיינ וחדוה לכלא. שפב) תו מיינ, מההוא שמא דאקרי יד'ד, דא איהו יין וחדוה דרחימו דרחמי, ומן דא, כלהו גהירין וחדאן. אתו חברייא ונשיקו ליה ברישיה. שפג) ק בכה רבי שמעון, אמר, ידענא ודאי דרוחא קדישא עלאה קא ר מכשכשא בכו, זכאה דרא ם דא, דהא לא יהא כדרא דא, עד זמנא דייתי מלכא משיחא. ק דהא אורייתא אתהדרת לעתיקותהא. זכאין אינון צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי. שפד) ח וזאת התרומה אשר תקחו מאתם. רבי אלעזר אמר, האי קרא ח אוקמוה, ורוזין דיליה הא אתמר. אבל א רזא דקרא הכי אוליפנא, וקשיין קראי, ב דאי אינון ברזא דלתתא קשיין אהדדי. ואי ברזא דלעילא לא אינון בנהירו. ג דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה שפיר. תקחו את תרומתי קשיא. וזאת התרומה אשר תקחו מאתם קשיא ז ודאי כלא, עילא ותתא כחדא.

חלוסי גרסאות

צ ודא ק מוסיף כד מסו לגבי (ר"ש) דר"ש סדרו מלין קמיה בכה. ר מנצצא. ש מוסיף דחמא דא. ת אוקימנא. א טשטא. ב דאינון וליג דאי. ג מוסיף אלא הכי איהו דבר. ד ודא.

מסורת הזהר

ח (שמות כה) לעיל אות ס צ"ג

דדך אמת ק] שהרי התורה חוזרת ליושנה.

וזאת התרומה

הסולם

מאמר

מאתם: ר' אלעזר אמר, מקרא זה העמידוהו, וכורות שלו כבר למדנו, אשר תרומה ה"ס המלכות, כנ"ל. אבל סוד הכתוב הזה של חזאת התרומה, למדתי כך, וקשים המקראות, אם הם בסוד שלמטה, דהיינו לפי הפשט, קשים זה על זה, ואם בסוד שלמעלה, שתרומה פירושה השכינה, אינם מאירים. כי כתוב, דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה. יפה הוא, שהמשמעות הוא, שאינה אצלם, אלא צריכים לקחתה. ואח"כ מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, קשה, כי כאן משמע שהתרומה כבר אצלם, ואחרים צריכים לקחת אותה מבני ישראל. וכן הכתוב, וזאת התרומה אשר תקחו מאתם. קשה, שמשמע ג"כ שהתרומה היא כבר אצלם. וכאן קשה ודאי הכל, למעלת ולמטה יחד, דהיינו הן לפי הפשט והן לפי הסוד, כי גם לפי הפשט קטנה שאומר תחילה, שבני ישראל יקחו, ואח"כ אמר, אשר תקחו מאתם.

אלא

שפב) תו מיינ, מההוא וכו': עוד יש לפרש, מיינ, שהוא משם ההוא הנקרא הוי"ה, דהיינו הוי"ה במילוי יודין שבג'מטריא ע"ב, שה"ס ע' סנהדרין ובי' סהדין, וע' הוא בג' יין. שזה הוא יין של שמחה של אהבה ורחמים, ומזה כולם מאירים ושמחים. באו החברים ונשקו לו, לר' יוסי בראשו.

שפג) בכה ר' שמעון וכו': בכה ר"ש, אמר, אני יודע ודאי שרוח הקדוש העליון דוסף בכם, אשרי הדוד הזה, כי לא יהיה כדור הזה עד הזמן שיבא מלך המשיח. כי התורה חוזרת ליושנה, אשרי הם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

מאמר וזאת התרומה

שפד) וזאת התרומה אשר תקחו (ספרי דף קמ"ז ע"א)

שפה) ה אלא הכי איהו, ויקחו לי תרומה. מאן בני ישראל. מאת כל איש: אלין מלאכין עלאין לעילא, בגין דעליהון איהי תרומה, ארמותא דאינון ארימו: לה תדיר לגבי מלכא עלאה דהא אינון סלקין לה תדיר, לגבי מלכא עלאה. וכד ישראל זכאין, אינון נטלין לה מנייהו, ונחתין לה לתתא, הה"ד, מאת כל איש אשר ידבנו לבו. ומאן אינון. אינון ארבע דארימו: לה לעילא. דההוא לב אתרעי בהו. וההיא תרומה. איהי זקפא עלייהו.

שפו) ואע"ג דאיהי קיימא עלייהו, ומנחא על גבייהו. תקחו: תסבון לה מנייהו לנחתהא ה לתתא. ובמה. בזמנא דא, באינון עובדין דכשראן, בצלותין ובבעותין, למעבד פקודי אורייתא. בההוא זמנא, באינון גוונים דאתחזין לתתא כגוונא דלעילא, באינון פולחנין ה אחרנין. ואינון גוונים אמשכאן לתתא ההוא ארמותא, ונצחון גוונים דלתתא, לאינון גוונים דלעילא, ומשכין כ לון גוונים אלין, לגוונים עלאין, ועיילין אלין באלין, ואתעבידו אלין גופא לאלין, ועל דא תקחו מאתם כתיב.

שפו) זהב דאתכליל בגבריאל, זהב לעילא, גבריאל נטיל ליה: לתתא. ה ושבעה זיני זהב אתפרשאן לתתא מן דא. וכסף לעילא, ואתכליל במיכאל לתתא, ושריא דא על דא. ונחשת לעילא, ונפקא מן זהב, בגין דזהב ואשא

חלופי גרסאות

ה ל"ג אלא הכי איהו. ו ל"ג לה. ז לון. ח מוסיף לה לתתא. ט ל"ג אחרנין. י אתמשכאן. כ ל"ג לון. ג ל"ג לתתא.

דרך אמת ה] יתרו רזא דרזין דף עג א.

וזאת התרומה

הסולם

מאמר

שהיא השכינה, עומדת עליהם ושורה עליהם. על המלאכים, תקחו, תקחו אותה מהם להורידה למטה. ובמה. בזמן הזה, מורידים אותה במעשים טובים, בתפלות, ובקשות, ובקיום מצות התורה. ובזמן ההוא, של עשית הנושכין, הוא ע"י אלו הגוונים, זהב כסף וכו', הנראים למטה כעין של מעלה, דהיינו כספירות העליונות, ובעבודות אחרות. ואלו הגוונים מושכים למטה את התרומה ההיא, שהיא השכינה, ונצחו גוונים שלמטה את הגוונים שלמעלה, שהם הספירות, וגוונים שלמטה, משכו את הגוונים של מעלה ונכנסו אלו באלו, ונעשו אלו שלמטה גוף לאלו שלמעלה. ועל זה, תקחו מאתם, כתוב.

שפה) אלא חכי איהו וכו': ומשיב, אלא כך הוא, ויקחו לי תרומה. מי. בני ישראל. מאת כל איש. אלו הם מלאכים עליונים למעלה, כי עליהם, המלכות היא תרומה, דהיינו הרמה, שהם מדימים אותה תמיד לפני מלך העליון, ז"א, שהדי הם מעלים אותה לזווג אל מלך העליון. שה"ס ד' חיות הנושאות את הכסא, כמבואר לעיל (בראשית ב' דף ק"י ד"ה מלכותא דוד, ודף פ"ד ד"ה פני אדם עש"ה) שה"ס ד' מלאכים מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, וכשישראל הם צדיקים הם לוקחים השכינה מעל המלאכים, ומורידים אותה למטה. ז"ש מאת כל איש אשר ידבנו לבו. תקחו את תרומתי. ומי הם. הם אלו הארבעה, דהיינו מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, שהדימו אותה למעלה. אשר ידבנו לבו, היינו שלב ההוא, שהיא המלכות, רצה בהם. ותרומה זהיא, שהוא השכינה, היא נשאת עליהם. שפו) ואע"ג דאיהי קיימא וכו': ואע"פ (דס"י דף קס"ו ע"א)

שפו) זהב דאתכליל בגבריאל וכו': זהב הנכלל בגבריאל זהב הוא למעלה, דהיינו ספירות גבוהה, וגבריאל לוקח אותה למטה, ושבעה מיני זהב מתחלקים למטה מזהב

ברזא חדא קיימין • ואזלין, אשא אפיק נחשת. ומחילא ותקפא דא, • אתבדרן נחשים שרפים דנפקי מאשא. וע"ד, נחשת איהו סומקא כאשא ואתכליל • באורי"אל ואתעביד דא גופא לגבי דא.
 שפח) ותכלת שריא בדא ובדא, • ננחשת ובוזה, ובגין דאתתקף בתרין סטרין. תכלת איהו תקיפא, ולית מאן דשלטא • עליה לחיין, דאיהו כרטייא דדינא • לשריא ביה דינא תקיפא, ודא איהו ב"ו א"ל, ב"ו א"ל : דכתיב, (א) ואל זועם בכל יום. וכד • אתהדרן בני נשא בתיובתא שלימתא, אתהדר שמיא רפא"ל, דהא אסוותא אודמן • להו מההוא דינא • קשיא.
 שפט) וארגמן: דא זהב וכסף, דאתהדרן לאכללא כחדא, מיכאל וגבריאל אתכלילו דא עם דא, משלבאן דא בדא. ועל דא כתיב, (ב) עושה שלום במרומיו. ובגין דאינון משלבאן דא בדא, אתעבידו גופא חד.
 שצ) ותולעת שני לעילא, ואתכליל באוריאל כמלקדמין, למהוי אחידו, גו תכלת, ובגו ארגמן. ושש איהו לעילא, ואתכליל כמלקדמין ברזא דרפאל, לאתאחדא בכסף ובוזה.
 שצא) עד הכא, רזא דד' עמודין לעילא, גו ד' עמודים דלתתא. קליפה

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

א (תהלים ז) ויחי רס צ"א. ב (איוב כה) ח"א
 נב : רסב : רסג. ח"ב קנה. ח"ג יב : רכה.
 • אוליין. נ אתערון. ס גוריאל. ע דנחשתא. פ ל"ב
 עליה. צ לישהא : לישרא. ק אהורן. ר לון.

וזאת התרומה

הסולם

מאמר

מדין קשה ההוא. (כמ"ש באורך לעיל דף ע"ו ד"ה ותכלת ע"ש).
 שפט) וארגמן דא. זהב וכסף : וארגמן הוא זהב וכסף שהם גבורה חסד, שחורו להכליל יחד, שהם מיכאל וגבריאל שנכללו זה עם זה ומשולבים זה בזה. וע"ז כתוב, עושה שלום במרומיו. ומשום שהם משולבים זה בזה נעשו גוף אחד, שהוא ארגמן. והוא כנגד ספירת הנצח, כי בנצח, הגבורה והחסד שולטים יחד.
 שצ) ותולעת שני לעילא וכר' : ותולעת שני הוא למעלה בספירת ההוד, ונכלל למטה באוריאל, כמו שאמרנו מקודם, שזה נעשה גוף לזה (לעיל אות שפ"ז) שיהיה נאחו בתכלת ובארגמן. שהם מלכות ונצח. ושש הוא למעלה בספירת יסוד, ונכלל, כמו שאמרנו מקודם, בסוד רפאל. וזה נעשה גוף לזה. ויהיה נאחו בכסף ובוזה. שהם חסד וגבורה.
 שצא) עד הכא רזא וכר' : עד כאן סוד ד' עמודים שלמעלה, שהם חגית נה"י כנ"ל, בתוך ז' עמודים שלמטה, שהם זהב וכסף ונחשת וכר'. קליפה תוך קליפה כלומר, שמלוכבים

מוהב הזה, שהם, זהב ירקרק, זהב אופיר, זהב שבא, זהב פרויס, זהב סגור, זהב מופז, זהב תרשיש. (יתרו אות ר"ב) וכסף הוא למעלה, דהיינו ספירת חסד, ונכלל במיכאל למטה ושורים זה על זה. ונחשת למעלה, דהיינו ספירת תפארת, ויוצא מן זהב, שת"ת יוצא מגבורה, משום שזהב ואש בסוד אחד עומדים והולכים, ששניהם הם גבורה, והאש הוציא נחשת, ומכח ותוקף הוזה נתפורו נחשים שרפים היוצאים מאש. וע"כ הנחשת היא אדומה כאש ונכללת באוריאל, ונעשה זה גוף לזה.

שפח) ותכלת שריא בדא וכר' : ותכלת שורה בזה ובוזה ננחשת ובוזה, שכולל הדינין שבת"ת שהוא נחשת, ושגבורה שהיא הזהב, ומשום שמתגבר בב' צדדים, ע"כ תכלת היא חזקה בדינים, ואין מי ששולט עליה לחיים, אם רואה בחלומו גוון תכלת (כנ"ל אות ר"ל) כי היא כסא הדין ששורה בה דין קשה. וזה הוא החלאך בואל, שכתוב ואל זועם בכל יום. וכשבני אדם חוזרים בתשובה שלמה חוזר שמו לרפאל. כי רפואה מזדמן להם (דטו"י דף קמ"ז ע"א •) דף קמ"ז ע"ב)

גו קליפה, לנטורא. ועזים: הא אוקימנא דהא אלין ז', מוחא למוחא, ודא איהו קליפה למוחא

(שצב) א ועורות אלים מאדמים, אלין אינון מארי תריסין, עיינין מלהטין [בטיסין דנורא, כד"א, ז] ועיניו כלפידי אש. ואקרון רקיעין לבר בגו קליפה. ועורות תחשים, אלין אינון לגו ה בסטרא קדישא, ואתאחדן בקדושה, ולא אתאחדן. א כמה ב דאמרן.

(שצג) ו ועצי שטים, הא אוקימנא דאינון שרפים עומדים, כד"א ז שרפים עומדים ממעל לו. מאי ממעל לו. ממעל לההיא קליפה. ואי תימא, האי קרא בקודשא בריך הוא אתמר, ג והא אתמר ח וראה את יי, את דייקא, כגוונא דא דכתיב בהאי קרא, דכתיב, ט ושוליו מלאים את ההיכל, את דייקא לאסגאה ההיא קליפה. כיון דאמר רזא דההיא קליפה, כתיב שרפים עומדים ממעל לו, ממעל לההיא קליפה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ג (שמות כה) יתרו לה צ"ט. ד (דניאל ו) לעיל אות רלז צ"ו. ה (שמות כה) לעיל אות שצב צ"ג. ו (שמות כה) לעיל אות שצב צ"ג. ז (ישעיה ו) לעיל אות רכ צ"י. ח (שם) ב"א עה צ"א. ט (שם) ב"א עה צ"א. דרך אמת ט בשלהובי אש.

הוא נהורא קדמאה גניז ליה קב"ה ולמאן גניז ליה לצדיקיא ומאן [איהו] אינון צדיק וצוק בגין למעבד בההוא נהורא קדמאה איבין לעלמא ואינון איבין דומינין למיתי לעלמא דהא אברהם ושרה עבדו (ס"א ואברהם ושרה מההוא נהורא עבדו) איבין ונפשין דכתיב (שם י"ב) ואת הנפש אשר עשו בחרן וכמה דעבדו (נפש) נפשן בסטרא דקדושה הכי נמי עבדו נפש בסטרא אחרא דאלמלא ההוא אתערו דאתער אברהם (שנשא את הגר) בסטרא אחרא לא אשתכחו גירין בעלמא כלל. ג הא.

מאמר

הסולם

וואת התרומה

(שצג) ועצי שטים: הרי העמדנו שהם שרפים עומדים, כמש"א, שרפים עומדים ממעל לו. שהם בעולם הבריאה. שואל מהו ממעל לו. ומשיב, ממעל לקליפה ההיא. כלומר, ששום קליפה אינה שולטת בהם להיותם ממעל להם, ואין הדינים פוגמים למעלה ממקום מציאותם. ועד"ז ה"ס עצי שטים. ואם תאמר שמקרא זה נאמר בהקב"ה שממעל לו יהיה הפירוש ממעל הקב"ה, אינו כן. שהרי למדנו, וראה את ה' את, הוא בדיוק, שפירושו שראה המלכות הנקראת את. כעין זה מה שכתוב במקרא הוה, ושוליו מלאים את ההיכל, את, הוא בדיוק, שבא לרבות קליפה ההיא. כלומר ששוליו ממלאים ומבטלים קליפה ההיא שכנגד המלכות הנקראת את. וכיון שאמר והזכיר הסוד של קליפה ההיא, כתב, שרפים עומדים ממעל לו. שפירושו ממעל לקליפה ההיא.

שמלובשים זה בזה, ואלו שלמטה נעשו קליפה על אלו שלמעלה, לשמירה. ועזים, הרי העמדנו שאלו ז' עמודים, הם מוח למוח, דהיינו שכולם פנימים, וזה, עזים, הוא קליפה למוח. כלומר שגווא חצוניות.

(שצב) ועורות אלים מאדמים: אלו הם מלאכים בעלי מגן, שמגינים מפני הס"א, והם עינים לזהטות להבות אש, כש"א, ועיניו כלפידי אש. ונקראים רקיעים, והם בחוץ בתוך הקליפה. ועורות תחשים אלו הם בפנים בצד הקדושה, ונאחזים בקדושה ואינם נאחזים. כמו שאמרנו, (לעיל אות רל"ו) מן המלה דאברהם (בחלופי גרסאות אות ב') עד לא אשתכחו גירין בעלמא כלל, אינו מן הוזהר. אלא איזה גליון היה והמעתיקים הכניסוהו בפנים.

שצד) זי שמן למאור, דא ה משח רבות עלאה, דאתיא מלעילא. תרין שמן אינון. ואינון ו תרי, חד לעילא, דאקרי שמן המאור. וחד לתתא דאקרי שמן למאור. שמן המאור איהו עלאה, דקיימא בודאי, ולא פסיק לעלמין, ותדיר מליא רבות קדשא, וכל ברכאן, וכל נהורין, וכל בוצינין, כלא אתברכאן ואתנהרן מתמן. שמן למאור, לזמנין אתמליא ולזמנין לא.

שצה) ת, הא תנינן, כתיב ויעש אלהים את שני המארת הגדולים וגו', ואף על גב דהא אוקמוה חברייא, והכי איהו. אבל שני המארת הגדולים אלין: שמן המאור, ושמן למאור. עלמא עלאה, ועלמא תתאה. חד דכר, וחד נוקבא. וכל זמנא דדכורא ונוקבא אתיין כחדא, תרווייהו ז קריין בלישנא דדכורא. ובגין דעלמא עלאה ה. אקרי גדול, בגיניה עלמא תתאה דאתחבר בהדיה בכללא, אקרי גדול.

שצו) כיון דאתפרש דא מן דא, אדכרו ה בפרט, כל חד וחד כדקא חזי ליה. דא אקרי גדול, ודא אקרי קטן. ובג"כ אמרו קדמאי, דליהוי בר נש זנבא לאריוותא, ולא רישא לשועליא. כ דכד איהו קיימא גו אריוותא, ז אקרי כלא בכללא דאריוותא. זנבא דאריא אריא איהו, בלא פרודא. ה ואי ז בגו שועלים, אפילו איהו * רישא. רישא דשועל שועל איהו, בלא פרודא, ושועל אקרי.

חלופי גרסאות

ז מוסיף עורות תחשים ועורות המאדמים שמן. ה ל"ג משח. ו חד (ד"א). ז קרינו. ח מוסיף אקרי עלאה אקרי. ט בפירוש. י ל"ג וחד. כ דעו דאיהו. ל לא אקרי כלא אלא; לא אקרי אלא כלא. מ ל"ג ואי. נ גו.

מסורת הזהר

(י) (שמות כה). כ (בראשית א) ב"א קד צ"א. דרך אמת ת] האי תו הוא דבר אחר.

וזאת התרומה

הסולם

מאמר

שדכר ונוקבא באים יחד, נקראים שניהם בלשון זכר. ומשום שועולם העליון נקרא גדול, בשבילו, גם עולם התחתון המחובר ונכלל עמו, נקרא גדול. וע"כ כחוב, שני המארת הגדולים. (בביאור הדברים ע"י לעיל בראשית א' מאות ק"א והלאה).

שצו) כיון דאתפרש דא וכו': כיון שגפרדו זה מזה, נזכרו כל אחד ואחד בפרט כראוי לו, זה נקרא גדול וזה נקרא קטן. ומשום זה אמרו הראשונים, שאדם יהיה זנב לאריות ולא ראש לשועלים, כי כשהמלכות עמדה בין האריות, שהן הספירות דאצילות, נקרא כולה בסוד האריות, כי זנב האריה הוא אריה בלי פירוד. ואם המלכות היא בתוך שועלים, שהן ספירות דבריאה, דהיינו אחר שנתמעטה וירדה לבריאה. אפילו היא הראש של השועל, כי היא נעשית כתר הבריאה, הראש של השועל הוא שועל בלי פירוד, ונקרא שועל.

ורוא

שצד) שמן למאור: זהו שמן גדול העליון הבא מלמעלה, מאו"א. ב' שמן הם, והם שתי מדרגות, אחד הוא למעלה באו"א, שנקרא שמן המאור. ואחד למטה שנקרא שמן למאור, שמן המאור הוא עליון, שהשמן עומד בו בודאי, ואינו נפסק לעולם, ותמיד מלא שמן הקודש, וכל הברכות וכל האורות וכל הנרות כולם מתברכים ומאירים משם. שמן למאור, הוא מלכות, שלפעמים מתמלאה ולפעמים לא.

שצה) תו, הא תנינן וכו': עוד יש לפרש, כי למדנו, כתוב, ויעש אלקים את שני המארת הגדולים וגו', ואע"פ שכבר העמידוהו החברים וכן הוא. אבל שני המארת הגדולים האלו, הם שמן המאור, ושמן למאור, שהם עולם העליון, ז"א, ועולם התחתון, המלכות, שאחד זכר ואחד נקבה, וכל פעם (דמו"י דף קמ"ז ע"ב *) דף קמ"ח ע"א)

שצו) ורזא דא האי קרא, דהא בקדמיתא כד יתבין כחדא, שני המאורות הגדולים אתקרון, אע"ג דדא זנבא לגבי ם דעלאה. כיון דדא אתפרש מעלאה, כביכול למהוי רישא לשועלים, כדן אקרי קטן. ועל רזא דא שמן המאור, דלא פסיק לעלמין, וקיימא בסליקו עלאה למשלט ביממא. שמן למאור פסיק, ואקרי קטן, ושלטא בלייא.

שצח) וחמש בוסמין אינון לגו שמן וקטרת, ואע"ג ם דאיהי חד אינון תרין וכלא חד. ם אבני שהם וגו'. כל הני תליסר אינון ואינון תקונא דמשכנא. שצט) ואהדרנא למלי קדמאי, א] זהב הא אתמר דשבעה זיני זהב אינון. ואי תימא ם דזהב איהו דינא, וכסף ם איהו רחמי, ואסתלק זהב לעילא מניה. לאו הכי, דודאי זהב סליק ם יתיר איהו על כלא, אבל זהב בארע סתם איהו, ודא זהב עלאה, דאיהו שביעאה מכל אינון זיני זהב, ודא איהו זהב דנהיר ונציץ לעייניו, ודא איהו דכד נפיק לעלמא, ם מאן ם דאדבק ליה, טמיר ליה בגויה, ומתמן נפקי ואתמשכן כל זיני זהב.

חלוסי גרסאות

ט דלעילא. ם דאיהו. ם זהב דאיהו. ם ל"ג מן איהו
עד לעילא ; אסתלק ול"ג מן איהו עד לעילא. ם יתירא.
ר מוסיף נפיק מאן. ם דאתרבק.

מסורת הזהר

ז) (שמות כה).

דרך אמת א] (ע"י בפרדס רמונים מהרמ"ק שער י פ"ג).

וזאת התרומה

הסולם

מאמר

והכל אחד. שמתיוחדים ונעשים אחד. אבני שוהם וגו', כל אלו י"ג הם. דהיינו י"ב אבני מלואים עם אבני שוהם הם י"ג. והם תקון המשכן. שהוא המלכות המתתקנת בסוד י"ג, שמקבלת מ"ב צירופי הויה דז"א עם הכולל שבהם.

שצט) ואהדרנא למלי קדמאי וכי' : ונחזור לדברים הראשונים, זהב, הרי למדנו ששבעה מיני זהב הם. ואם תאמר, שזהב הוא דין דהיינו גבורה, וכסף הוא רחמים, שהוא זוסד, ונתעלה הזהב למעלה ממנו. כלומר, שהדין נתמתק כל כך עד שהגבורה חשובה מחסד. אינו כן. ודאי שזהב חשוב יותר מכולם. אבל זהב בדרך סתם הוא, ולא שנתעלה יותר מהסד, מחמת מיתוק, והוא זהב העליון, דהיינו בינה מצד הגבורה שבה, שהוא השביעי מכל מיני הזהב, וזה הוא זהב המאיר ומתנוצץ לעינים, ושעה מיני זהב התחתונים הם בז"א. ומשום זה הוא, כשיוצא לעולם, מי שמשגיג טומן אותו אצלו. ומשם יוצאים ונמשכים כל מיני הזהב.

שצו) ורזא דא האי וכי' : זה סוד מקרא הזה של שמן המאור, כי מתחילה, שהיו יושבים, ז"א ומלכות יחד, נקראו שני המארת הגדולים, אע"פ שהמלכות, היא זנב אל העליון ז"א. כיון שהמלכות נפרדה מן העליון, כביכול להיות ראש לשועלים, אז נקראת קטן. ועל סוד הזה, שמן המאור, הוא אינו פוסק לעולם ועומד במעלת העליון, לשלוט ביום, שהוא ז"א. שמן למאור, הארתו נפסקת, ונקראת קטן, ושולטת בליילה. דהיינו המלכות.

שצח) וחמש בוסמין אינון וכי' : כתוב, בשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים. היינו תמשה מיני בשמים הם לתוך השמן, וחמשה לתוך הקטורת. ואע"פ שהוא אחד, שמשמע לכאורה מהכתוב, מין בשמים אחד, לשמן המשחה ולקטורת הסמים. עכ"ז הם שני מיני בשמים מיוחדים, חמש מינים לשמן, שהם, בשמים ראש, מר דרוך, קנמן בשם, קנה בשם, וקדה, וחמש מינים לקטרת, שהם, נסף, ושחלת וזלבנה, סמים, ולבנה זכה, (כמיש ב' תשא) וסמים הראשון כולל כולם ואינו מן המנין.

(תש"י דף קמ"ח ע"א)

ת) אימתי אקרי זהב, מאן דאקרי זהב. כד איהו בנהירו, ואסתלק ביקר דחילו, ואיהו בחדוה עלאה, למחדי ה לתתאי. וכד איהו בדינא, כד אשתני מההוא גוון, לגוון תכלא אוכם וסומק, כדין איהו ב בדינא תקיפא, אבל זהב, בחדוה איהו, ג ובסליקו דדחילו ד חדוה קיימא, ובאתערותא דחדוה.

תא) וכסף לתתא, רזא דרועא ימינא, דהא רישא עלאה זהב איהו, דכתיב (ט) אנת הוא רישא דדהבא. ט חדוהי ודרעוהי די כסף לתתא. ה וכד אשתלים כסף, ו כדין אתכליל בזהב, ורזא דא ט תפוחי זהב במשכיות כסף. אשתכח דכסף אתהדר לזהב, וכדין ז אשתלים אתריה. וע"ד זי זיני זהב אינון.

תב) ונחשת נפקא מזהב, ואשתני ה לגרעונא, ט דרועא שמאלא. ותכלת ירכא שמאלא. ותולעת שני, ירכא ימינא, ואתכליל בשמאלא. ושש, דא נהר דנגיד ונפיק, דאיהו נטיל כל שית סטרין. וכגוונא דא לתתא, והא אוקמוה ואתמר.

תג) הא הכא שבע דיובל, ואינון ז דשמיטה. ואע"ג דאינון שית, אינון תליסר, כ בשביעאה, דאיהו רישא עלייהו, הא תליסר. רישא דקיימא על כל

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ת בתתא. א קא. ב דינא. ג וסליקו. ד דהוא; דחדוה דההוא ול"ג דחילו. ה ואימתי. ו כו. ז אלים אריה. ח לגרעא. ט דרועא. י תריסר. כ ושביעאה; ושבעה.

זו (דניאל ב) וירא קטו צ"ב. זי (שם) ת"ז סו צ"ג. ט (משלי כה) ח"ב ער: ת"ז חסיס קו.

וואת התרומה

הסולם

מאמר

תב) ונחשת נפקא מזהב וכו': ונחשת יוצאת מזהב, ונשתנה להיות גרוע ממנו להיותו זרוע שמא דהיינו גבורה. ותכלת הוא ירך השמאל, דהיינו הוד, ותולעת שני, הוא ירך הימין, דהיינו זח, ונכלל בשמאל. ושש, זה נהר הנמשך יוצא, שהוא יסוד ונקרא שש, משום שלוקח וכולל בתוכו כל הששה קצוות וכעין זה הוא למטה, במלכות, ורומז ג"כ על ספירות שלה. והרי העמדתו וכבר למדנו. זה משונה משפירש לעיל.

ת) אימתי אקרי זהב וכו': מתי נקרא זהב, כל מי שנקרא זהב, הוא כשהוא באור המאיר ונתעלה ביקר הפחד, שהוא הדינים דקו שמאל שנמתקו ונעשו גורמים להמשכת החכמה, ונהפך הפחד להיות מנחה ויקר, והוא בשמחה עליונה לשמח לתחתונים בהארתו. וכשהוא בדין, דהיינו בשליטת השמאל לבדו, היינו כשנשתנה מגוון זהב, לגוון תכלת או שחור או אדום, אז הוא בדין קשה. אבל זהב הוא בשמחה ונמצא בהתעלות הפחד לשמחה, כנ"ל, ובהתעוררות השמחה.

תג) הא הכא שבע וכו': הרי כאן שבע של יובל, שהיא בינה הכוללת ששה קצוות דז"א. שהם, זהב, כסף נחשת, תכלת, ארגמן, תולעת שני, והם ז' דשמיטה, שהיא מלכות, טו"ש בה ג"כ אלו ז' מינים שכנגד בינה ונשאה קצוות חגית נה"י, כנ"ל. ואע"פ שהם ששה, חוץ מבינה, הם י"ג עם השביעי שהם ששה, דהיינו חגית נה"י דז"א חגית נה"י דמלכות הם י"ב והבינה עצמה, שהוא הראש עליהם, תרי י"ג. הראש העומד על כל הגוף למטה, במלכות, והראש העומד על כל אנכי הגוף דז"א

תא) וכסף לתתא רזא וכו': וכסף הוא למטה מזהב, שהוא סוד זרוע הימין דז"א, שהוא חסד, כי ראש העליון הוא זהב, שהוא בינה כנ"ל, שכתוב, אנת הוא רישא דדהבא חדוהי ודרעוהי די כסף, הוא למטה, וכשנשלם הכסף אז נכלל בזהב, וז"ס, תפוחי זהב במשכיות כסף, נמצא כשהכסף חוזר לזהב, דהיינו שהמשכיות כסף נעשו זהב, אז נשלם מקומו, וע"כ, כיון שזהב היא בינה, הם ז' מיני זהב, כי הבינה כוללת ז' ספירות תחתונות. (דפו"י דף קמ"ח ע"א)

גופא לתתא, רישא דקיימא על כל שייפי גופא, איהו זהב. מה בין האי להאי. זהב עלאה, ז איהו ברזא סתימא, ושמא דיליה איהו זהב סגור. סגור וסתום מכלא, וע"כ אקרי סגור, דאיהו סגור מעינא דלא שלטא ביה. זהב תתאה איהו באתגליא יתיר. ם ושמא דיליה איקרי זהב ירקרק ז וכר.

תד) ם לשעתא הוה, דכתיב ם ורוח אלהים לבשה את זכריה. ואי'ת, הא ירמיהו, דכתיב ביה, ם בטרם אצרך בבטן ידעתך. והא אחרנין. אלא כלהו לא זכו לנבואה ם ולכהונה עלאה כאהרן, דהא אהרן זכה ם בנבואה עלאה, על כל שאר כהני. זכה בכהונה על כלהו.

תה) משה זכה בנבואה, ושמש בכהונה עלאה. שמואל זכה בתרווייהו. מה משה הוה קרי, וקודשא בריך הוא אתיב ליה מיד. אוף שמואל כתיב ביה, ז הלא קציר חטים היום אקרא אל יי ויתן קולות וגו'. אבל לא סליק לדרגא עלאה כמשה. מה אהרן הוה משמש בכהונה גבי קודשא בריך הוא, אוף שמואל

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ט) (דה"ב כד.) פ) (ירמיה א) בשלח ם צ"ו. ל מוסיף ב"י איהו. ם ל"ג מן ושמא עד סוף האות. ז מוסיף ודוא דא אוקמוה חבריא אסתר ירקרקת היתה גחן אתרוג וכלא חד זהב דא איהו רישא בסתימר

אע"ג דאיהו באתגליא לגבי זהב עלאה עד דישתמש בה ושריא לרישא דגבריאל כמה דאוקימנא ובג"כ כלא איהו ברזא עלאה ואתמשכא ההוא רזא כלא כגוזא חד. ם בדפו"י כחוב כאן אמרו המגיהים כן מצאנו בכל העתקות אשר היו לפנינו ומהלשון גראה שחסר כאן וכעת מצאנו בספר הוהר של הרב ישראל בנימין דל וז"ל והנה זימן השי"ת לידי מה שחסר כאן והנה הוא לפניך. וכדי שלא לסור ממנין הדפוס שמנים בסוף הספר ע"ש בס"מ ז ומועתק מו"ח דף ס"ח א' ; ולשעתא. ם ל"ג ולכהונה. פ לנבואה.

משה אהרן ושמואל

הסולם

מאמר

את זכריה וגו'. למה אתם עוברים את מצות ה' וגו'. דהיינו לצורך שעה בלבד. ואם תאמר הרי ירמיהו שכתוב בו, בטרם אצרך בבטן ידעתך, הרי שהיה כהן ונביא. וכן אחרים, ולא דוקא אהרן. ומשיב, אלא כולם לא זכו לנבואה וכהונה כאהרן, כי אהרן זכה בנבואה עליונה על כל שאר הכהנים, וזכה בכהונה עליונה, על כולם, כי היה כהן גדול.

ד"א, הוא זהב, מה בין זה לזה, בין הראש שעל ז"א להראש של המלכות, הוא כי זהב העליון שעל ז"א הוא בסוד סתום, והשם שלו הוא זהב סגור, כי הוא סגור וסתום מכל. וע"כ נקרא סגור, שהוא סגור מן העין שאינה שולטת בו. אבל זהב התחתון שבמלכות, הוא בגלוי יותר, ושמך נקרא זהב ירקרק. חסר הסיום והוא בז"ח.

תה) משה זכה בנבואה וכר' : משה זכה לנבואה ושמש בכהונה עליונה. דהיינו בז' ימי מלוואים. וכן שמואל זכה בשניהם. שנאמר בו, ויקח סלה חלב אחד ויעלה עולה. מה משה היה קורא והקב"ה ענהו מיד, אוף שמואל כתיב בו, הלא קציר חטים היום אקרא אל ה' ויתן קולות וגו'. אבל לא עלה למדרגה עליונה כמו משה. מה אהרן היה משמש לפני הקב"ה, אוף שמואל היה משמש לפני הקב"ה, אבל לא עלה בשמוש העליון, להיות כהן גדול, כמו אהרן, ומלה

מאמר משה אהרן ושמואל

תד) לשעתא הוה דכתיב וכר' : כאן חסר תחילת המאמר, והוא בזהר חדש סוף תרומה דף מ"ג ע"ג, שאומר שם, שאהרן זכה לכהונה ונבואה מה שלא זכה כהן אחר. ומקשה הרי זכריה כהן ונביא היה, שנאמר עליו, אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא. חהו שתירץ כמ"ש כאן, לשעתא הוה, שהנבואה היתה לצורך שעה ולא לדורות. שכתוב, ורוח אלקים לבשה (דפו"י דף קמ"ח ע"א)

ז הוה משמש קמי קודשא בריך הוא, ב אבל לא סליק בשמושא עלאה כאהרן. תו) ומלה הכי הוא. תלתא אינון דהוו נביאי מהימני, ושמשו בכהונה. חד משה, וחד אהרן, וחד שמואל. ואי תימא שמואל לא p משיך בכהונה, אלא אחרא הוה דשמש בכהונה, ומנו * ירמיהו. לאו הכי, דהא כתיב, p. מן הכהנים אשר בענתות. מן הכהנים הוה, אבל לא שמש. ושמואל ביומי דעלי שמש. ומשה זמנא חדא, כל אינון זי ימי מלואים.

תז) שמואל זכה לנער, דכתיב ה) והנער נער. ט) ושמואל משרת. ובגין דקיימא בהאי דרגא, ודאי איהו כמשה ואהרן. מאן דנטיל להאי נער, וזכי ביה, זכי באינון דרגין עלאין, דקיימן בהו משה ואהרן.

תח) כרובים אינון זהב, כמה דאוקמוה, בגין דנפקי מסטרא דזהב, ולא אתערב בהו כסף, ולא גוון אחרא, ודא איהו גוון זהב ירקרק. במשכן מתערבין גוונים, זהב וכסף למיהך כחזא, למהוי רזא דלעילא בחד. תו נחשת למהוי בהדייהו, ולמיזל בינייהו כל סטרין, לאשתכחא שלימו בכלא כחזא, דכתיב זהב וכסף ונחשת.

תט) ד"א זהב וכסף. זהב דאתהדר לכסף, וכסף לזהב, וכלא י אתכליל

חלומי גרסאות

מסורת הזוהר

צ ליג הוה. ק שמש. ר כליל.

ק) ירמיה א) נח לב צ"א. ר) (שי"א א.) ט) (שם ג) ח"ב קסד. רעח : ח"ג לא : רסט.

דרך אמת ב] אע"פ ששמואל שקול כאהרן מ"ט לא עלה בשמוש הכהונה העליונה וכן לא עלה כל כך במדרגה העליונה כמשה אע"פ שהוא שקול כמשה ואהרן.

זהב וכסף ונחשת

הסולם

מאמר

הזהב, (כנ"ל אות תי) שה"ס הפחד שנהפך ליקר ע"ש. ולא נתערב בהם כסף ולא גוון אחר. וזה הוא זהב ירקרק. דהיינו הזהב שבראש המלכות שנקרא כן (כנ"ל אות ת"ג) במשכן מתערבים הגוונים זהב וכסף ללכת יחד, שכסף וזהב הם שס ימין והשמאל נכללים זה בזה, שיהיה סוד העליון באחד. עוד נתערב עמהם נחשת, שהוא ת"ת, שיהיה עמהם וללכת ביניהם בכל הצדדים דהיינו כל ג' קוין, ימין, שמאל, אמצע. שימצא השלמות בכלם כאחד, שכתוב. זהב וכסף ונחשת.

תו) ומלה הכי הוא וכי: והדבר כך הוא שלשה הם, שהיו נביאים נאמנים ושמשו בכהונה: אחד משה, ואחד אהרן, ואחד שמואל. ואם תאמר שמואל לא המשיך בכהונה, אבל אחר היה שמש בכהונה, ומי הוא ירמיהו, שהיה כהן. אינו כן, שכתוב, מן הכהנים אשר בענתות, מן הכהנים היה, אבל לא שמש בכהונה. ושמואל בימי עלי שמש, שנאמר והנער שמואל משרת את ה' לפני עלי, ומשה שמש זמן אחד, דהיינו כל אלו זי ימי מלואים. תז) שמואל זכה לנער וכי: שמואל זכה למדרגת נער, שה"ס המוחין דאפי זוטרי מסוד הכרובים (כמ"ש בז"ח פרשת תרומה בסופה) שכתוב, והנער נער. ושמואל משרת וגו' נער חגור וגו', ומשום שעומד במדרגה זו, ודאי הוא כמשה ואהרן, כי מי שלוקח מדרגת נער וזכה בו, זוכה באלו מדרגות העליונים שזכה בהם משה ואהרן. (ע"י בזהר חדש הנ"ל).

מאמר זהב וכסף ונחשת

תט) ד"א זהב וכסף וכי: פירוש אחר על זהב וכסף. זהב חזר לכסף וכסף לזהב, שקו ימין שהוא כסף נכלל בקו שמאל שהוא זהב וכן זהב בכסף, והכל נכלל יחד ובמקום אחד. בג' גוונים חזרו, כשנצרך לשמחה ולא דין, הוא זהב, קו שמאל, וכשנצרך לרחמים, דהיינו חסד, הוא כסף, קו ימין. וכשנצרך תוקף הדין, כדי להכניע השמאל שיתחבר בימין, (כנ"ל פרשת לך י"ג ד"ה ונתבאר) הוא נחשת, שהוא ג"ת קו אמצעי.

תח) כרובים אינון זהב וכי: הכרובים הם זהב, כמו שהעמדנו, משום שיוצא מצד (זטרי דף קמ"ח ע"א *) דף קמ"ח ע"ב

כחדא, ובדוכתא חדא. בתלת גוונין אתהדר, כד אצטריך לחדוותא ^א. ולא דינא, זהב. כד אצטריך לרחמי, כסף. כד אצטריך תקפא דדינא, נחשת. (תי) וע"ד אסתכל משה, בעובדא דנחש הנחשת, דכתיב ^מ ויעש משה נחש נחשת, והוה ידע אתר דהתוכא דזהב בהווא נחשת, בגין דנחש כלישנא דיליה הוא, ואתריה הוה ידע. דהא קב"ה לא אמר ליה אלא עשה לך שרף, ואיהו אתא ועבד נחש נחשת, דכתיב ויעש משה נחש נחשת. מ"ט. (תיא) אלא ^נ אתר הוה ידע, ועקרא דמלתא הוה, דהא בקדמיתא כתיב, ^א וישלח יי בעם את הנחשים השרפים, וכתיב ^א נחש שרף. עקרא דלהון נחש איהו. ובגין דמשה הוה ידע עקרא ושרשא ויסודא מהווא אתר, עבד נחש ואסתמך עליה. מ"ט. בגין דישראל חטאו בלישנהון, דכתיב ^א וידבר העם באלהים ובמשה, וע"ד וישלח יי בעם את הנחשים השרפים. (תיב) ומשה לא אזל אלא בתר עקרא, ועבד נחש נחשת, ^א בהווא גוונא ^ב דאצטריך ליה, דהא אתריה נחשת איהו. וקב"ה לא ^ג. א"ל ממה יתעביד, ומשה אסתכל ועבד ליה מנחשת, כמה דאצטריך לאתריה. מנלן. דכתיב ויעש משה נחש נחשת וישימהו על הנס. מאי על הנס. על ההוא רשימו דאיהו לעילא. (תיג) והא תנינן, בכל אתר האי נחש אזלא בתר רזא דאשת חיל, ^ד ובעיא ^ה אשת זנונים לאתקנא גרמה כגוונא ^ו דיליה, ולא יכילת. אשת חיל, ההוא רשימו ואת דיליה, איהו את ^ה, והכי אתחזי לה. אשת זנונים ההוא רשימא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (במדבר כא) ח"ב רעב: ז"ח ל ט"ב שמי"ב. ש גו. ת ליג אתר. א כגוונא. ב דהא אצטריך. (א) (שם) ח"ב רעא: ח"ג מו. קפג: דה. ז"ח ג אמר. ד ובעת. ה אולת. ו דיליה. ז ט"ב ש"ח. ב) (דברים ח) ח"ב קנו. קפג: קפד. חלז. ת"ז ת"ע קכה. ז"ח לא ט"ד שט"ו. ט) (במדבר

כא) חלק שני רעא: חלק שלישי קנו. קפג:

הסולם

מאמר

זהב וכסף ונחשת

עשה נחש וסמך עליו. מהו הטעם. משום שישראל חטאו בלשונם. כמו הנחש, שכתוב, וידבר העם באלקים ובמשה, וע"כ וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים. (תיב) ומשה לא אזל וכו': ומשה לא הלך אלא אחר השורש. שהוא הנחש, ועשה נחש נחשת באפן זה שצריך לו. כי מקומו הוא נחשת. והקב"ה לא אמר לו ממה שיעשה, ומשה הסתכל ועשה אותו מנחשת כמו שצריך למקומו. מאין לנו, שכתוב, ויעש משה נחש נחשת וישימהו על הנס. מהו על הנס. היינו על רשימה ההוא שהוא למעלה. שה"ט הדינים של קו האמצעי ששם המקום שלהם כנ"ל (פ) לך י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש). (תיג) והא תנינן בכל וכו': הרי למדנו, בכל מקום הולך נחש הזה אתר אשת חיל, שהיא

(תי) וע"ד אסתכל משה וכו': ועל זה הסתכל משה במעשה נחש הנחשת. שכתוב, ויעש משה נחש נחשת, והיה יודע המקום של התוך הזהב דהיינו הכנעת קו שמאל לימין, ע"י דינים של נחשת ההוא, שהוא קו אמצעי (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) משום שהנחש הוא מלשון נחשת, והיה יודע מקומו. שהרי הקב"ה לא אמר לו אלא עשה לך שרף, והוא בא ועשה נחש נחשת, שכתוב, ויעש משה נחש נחשת. מהו הטעם.

(תיא) אלא אתר הוה וכו': ומשיב, אלא המקום היה יודע, שהוא עיקר הדבר. כי פתחילה כתוב, וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים. וכתוב, נחש שרף, משום שהשורש שלהם היה נחש הקדמוני, ומשום שמשה היה יודע העיקר והשורש והיסוד ממקום ההוא, (דפרי דף קמ"ח ע"ב)

ואת דילה איהו ז כהוא גוונא ח דאצטריך, ולא אתתקן למהוי הכי, ואת דילה ק, את דילה ט אתתקנא בתקונא דאת ה, ג כגוונא דקופא אצל בני נשא, דאזלא בתר בני נשא, ולא אתתקן למעבד הכי. כגוונא דא עבד משה ההוא נחש, על ההוא רשימו דאתחזי ליה, ותדיר אתתקן לאבאשא, ועליה חב אדם, ואתתרך מגנתא דעדן, דהוה אתר דיוריה כגוונא דדיורא דלעילא.

תיד) כתיב ז ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. אמר כ רבי יוסי, ההוא אור אתגניז ואיהו אזדמן לגבי צדיקא לעלמא דאתי. כמה דאוקמוה, דכתיב ח אור זרוע לצדיק. לצדיק ודאי סתם. וההוא אור לא שמש בעלמא, בר יומא קדמאה. ולבתר אתגניז, ולא שמש יתיר.

תטו) רבי יהודה אומר, אלמלי אתגניז מכל * וכל, לא קאים עלמא אפילו רגעא חדא, אלא אתגניז ז ואזרע כהאי זרעא ט דעביד תולדין זורעין ואיבין, ומניה אתקיים עלמא. ולית לך יומא, דלא נפיק מניה בעלמא, ומקיים כלא ז דביה זן קודשא בריך הוא עלמא. ובכל אתר ט דלעאן באורייתא בליליא, חד חוטא נפיק מההוא אור גניז, ואתמשיך על אינון דלעאן בה, הדא הוא דכתיב, ו) יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירה עמי. והא אוקימנא.

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

ז את קי כהוא גוונא דהי ולא אתתקנא למהוי הכי את דילה. ח ל"ג דאצטריך. ט אתתקן. י בדפויי כתבו אמרו המגיהים בהרבה העתקות נמצאות כתובות כאן בראשית דף ל"ח כי שם בתם. כ ר' שמעון. ל ואתורע; ואתורע. מ דעאכיד. נ ועליה; וביה. ט מוסיף דלעאן תמן. ז דרך אמת ג] כדמיון קוף שהוא אפי"א בלי"א שהוא רוצה להדמות בכל מעשה לבני אדם ואינו יכול להתדמות. אף כן הקליפה כנגד המוח שהוא הקדושה.

יהי אור

הסולם

מאמר

יוסי אור הזה נגנו, והוא מזומן לצדיקים לעולם הבא. כמו שהעמדנו, שכתוב, אור זרוע לצדיק. לצדיק וראי, סתם, שיורה, הן לצדיק שלמעלה והן לצדיק התחתון. ואור ההוא לא שמש בעולם חוץ מביום הראשון, ואח"כ נגנו ולא שמש יותר.

שהיא המלכות, ואשת זנונים, שהיא הקליפה, רוצה לתקן את עצמה כעין אשת חיל, ואינה יכולה, אשת חיל, הרשימה והאות שלה הוא אות ה' וכך ראוי לה. אשת זנונים, הרשימה והאות שלה היא צריכה להיות כעין זה דהיינו ה', אבל לא נתתקנה להיות כך, ואות שלה הוא ק'. כי האות שלה נתתקנה בתקון של אות ה, כמו הקוף אצל בני אדם, שהולך אחר בני אדם להדמות להם ואינו מתוקן לעשות זה. כעין זה עשה משה נחש ההוא על רשימה היא שראוי לו. ותמיד נתתקן להרע, ועליו חטא אדם ונגרש מגן עדן, שהיה שם מקום דירתו כעין מדור של מעלה.

תטו) ר' יהודה אומר וכו': רי"א אם היה נגנו מכל וכל, לא היה עומד העולם אפילו רגע אחד, אלא נגנו ונזרע כזרע הזה שזורעים אותו ועושה תולדות זורעים ופירות, וממנו נתקיים העולם. ואין לך יום, שאינו יוצא ממנו בעולם, ומקיים הכל, כי בו מוין הקב"ה את העולם. ובכל מקום שעוסקים בתורה בלילה יוצא חוט אחד מאור ההוא הגנת, ונמשך על אלו שעוסקים בתורה. ז"ש, יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. וכבר העמדנו.

מאמר יהי אור

תיד) כתיב ויאמר אלקים יהי וגו': כתוב, ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור. א"ר (דפויי דף קמ"ח ע"ב *) דף קמ"ט ע"א)

יומא

תטז) יומא ם דאתקם משכנא ם לתתא, מה כתיב ז, ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן. מאי הענן. חד ז חוטא הוה מההוא סטרא ם דאור קדמאה, ר דנפק בחזוה ם דכלא, עאלת למשכנא דלתתא. ומההוא ן יומא, לא אתגלי, אבל שמושא קא משמש בעלמא, ואיהו מחדש בכל יומא עובדא דבראשית.

תיז) ם רבי יוסי הוה לעי באורייתא, והוּו עמיה רבי יצחק ור' חזקיה. אמר ר' יצחק, הא חמינן דעובדא דמשכנא, כגוונא ב. דעובדא דשמים וארץ, והא אתערו חברייא ברזין דלהון זעירו, דלא יכיל בר נש למיכל בפומיה, ולמישט ידיה לגו פומיה ולמבלע.

תיח) א"ר יוסי, מלין אלין ג נסלק לון ד לגבי בוצינא קדישא, ז דאיהו מתקן תבשילין מתיקין, כמה דאתקין לון עתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, ואיהו אתקין תבשילין, דלית בהו אתר, למיתי אחרא, למשדי בהו מלחא. ותו, דיכיל בר נש למיכל ולמשתי ולאשלמא כרסוי מכל עדונין דעלמא ולאשתארא, וביה יתקיים, ן ויתן לפניהם ויאכלו ויותירו כדבר יי. תיט) פתח ואמר, ן ויי נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו ויהי שלום

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז) (שמות מ) נח סב צ"א ח"ב רלה. רסו: ח"ג ם דאתעביד. פ ל"ג לתתא. צ ל"ג חוטא; עמודא דעוננא. ק דההוא. ר ונסק. ש בכלא; דכלה כד; דכלה. עז. ת מוסיף יומא קדמאה. א מוסיף ותכלת ר"י. ב דעובדא דבראשית ודשמים. ג סליק. ד לגו.

דרך אמת ז. שהוא יכול ליישב דברי תורה וסודותיה בטעמים נכונים כענין הבישול שנתבשל ומוטעם בכל מיני מטעמים.

מאמר

הסולם

יהי אור

תטז) יומא דאתקם משכנא וכו': ביום שהוקם המשכן למטה, מה כתוב, ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן. מהו הענן. ומשיב, חוט אחד היה יוצא מצד אור הראשון בשמחת כל ונכנס למשכן שלמטה ומיום ההוא והלאה לא נתגלה עוד, אבל שמוש הוא משמש בעולם, והוא מחדש בכל יום מעשה בראשית.

תיז) ר' יוסי הוה וכו': ר"י היה עוסק בתורה, והיה עמו ר' יצחק ור' חזקיה. אמר ר' חזקיה, הרי אנו רואים, שמעשה המשכן הוא כעין מעשה שמים וארץ. וכבר העירו החברים מעט בסודות שלהם, עד שאדם אינו יכול לאכול אותו בפיו, ולהושיט ידו לתוך פיו ולבלוע. כלומר שגילו שיעור מועט כזה עד שאי אפשר לטעום בו שיתישב על הלב.

מאמר זה נתן חכמה לשלמה תיט) פתח ואמר וכו': פתח ואמר. והויה נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו ויהי שלום בין חידם ובין שלמה ויכרתו ברית שניהם

בין חירם ובין שלמה ויכרתו ברית שניהם. האי קרא הא אתמר בכמה דוכתי. אבל ויי, אסתכמותא דלעילא ה ותתא כחדא. ויי איהו ובי דיניה. נתן חכמה, נתן : ה) כמאן דיהיב נבזבזא ומתנה לרחימיה. כאשר דבר לו, שלימי דחכמתא, בעותרא, ובשלם, ובשלטנו, הה"ד כאשר דבר לו.

תכ) ויהי שלום בין חירם ובין שלמה, מ"ט. בגין דהו ידעי דא לדא, סתימו דמלין דהו אמרי, ובני נשא אחרנין לא הו ידעי לאסתכלא ולמנדע בהו כלל, ובגינייהו, אתהדר חירם : לאודאה לשלמה בכל מלוי.

תכא) שלמה מלכא, אסתכל והוה חמי, דהא אפילו בהווא דרא, דהוה שלים מכל דרין אחרנין, לא הוה רעותא דמלכא עלאה, דיתגלי חכמה כ"כ על ידיה, ז דאתגלי אורייתא דהוה סתימא בקדמיתא, ה ופתח לה פתחין. ואף על גב דפתח, סתימין אינון, בר לאינון חכימין דזכו, ומתגמגי בהו, ולא ידעי למפתח בהו פומא. ודרא דא דרבי שמעון שריא בגויה, רעותא דקב"ה בגיניה דרבי שמעון, דיתגליין מלין סתימין על ידוי.

תכב) אבל תוהנא על חכימי דרא, היך שבקין אפילו רגעא חדא, למיקם קמי דר"ש למלעי באורייתא, בעוד דרבי שמעון קאים בעלמא, אבל בדרא דא לא יתנשי חכמתא מעלמא, ווי לדרא כד יסתלק איהו, וחכימין יתמעטון, וחכמתא יתנשי מעלמא.

חלוסי גרסאות

ה ל"ג ותתא. ו לאודעא. ז אתגלי ; ולא אתגלי. ח פתח. ט ל"ג למיקם קמי דר"ש.

דרך אמת ה) כמו שנותן אוצר וסתנה לאותבו.

וה נתן חכמה לשלמה

הסולם

מאמר

שהיה יותר שלם מכל דורות אחרים. לא היה רצונו של מלך העליון, שיתגלה חכמה כל כך על ידו, ושיתגלה התורה שהיתה סתומה מתחילה. ובא ופתח לה פתחים. ואע"פ שפתח, הם סתומים, חוץ מאלו החכמים שזכו ומגמגמים בהם ואינם יודעים לפתוח בהם פתח, ודור זה שר' שמעון שורה בתוכו. רצונו של הקב"ה בשביל ר' שמעון, שיתגלו דברים סתומים על ידו.

שניהם. מקרא זה הנה למדנו בכמה מקומות. אבל וחוי"ה. יורה, הסכמה שלמעלה, ז"א, ושלמטה, המלכות, יחד. כי והוי"ה יורה הוא ז"א, ובית דינו, מלכות. נתן חכמה, כמי שנותן מנחה ומתנה לאוהבו. כאשר דבר לו, היינו שלמות החכמה בעושר ובשלום ובממשלה. ז"ש, כאשר דבר לו.

תכ) ויהי שלום בין חירם ובין שלמה : מהו הטעם. משום שהיו מבינים זה את זה בסתימת הדברים שהיו מדברים, ואנשים אחרים לא היו יודעים להסתכל בהם ולרעת בהם משהו. ובשבילם חזר חירם להודות ולהסכים לשלמה בכל דבריו.

תכב) אבל תוהנא על וכו' : אבל תמה אני על חכמי הדור, איך עוזבים אפילו רגע אחד מלעמוד לפני ר' שמעון ללמוד תורה. בעוד שר' שמעון נמצא בעולם. אבל בדור הזה לא תשכח החכמה מן העולם, אוי לדור כשהוא יסתלק, והחכמים יתמעטו, והחכמה תשכח מן העולם.

תכא) שלמה מלכא אסתכל וכו' : שלמה המלך הסתכל והיה רואה שאפילו בדור ההוא, (דפו"י דף קמ"ט ע"א)

תכג) אמר ר' יצחק, ודאי הכי איהו, דהא יומא חד הוינא אזיל עמיה בארחא, ופתח פומיה באורייתא, וחמינא עמודא דעננא נעיץ מעילא לתתא, וחד זיהרא זהיר גו עמודא. דחילנא דחילו סגי אמינא זכאה איהו בר נש, דהכי אזדמן ליה בהאי עלמא.

תכד) מה כתיב ביה במשה, וראה כל העם את עמוד הענן עומד פתח האהל וקם כל העם והשתחוו איש פתח אהליו. יאות הוא למשה, דאיהו נביאה מהימנא. עלאה על כל נביאי עלמא, ודרא ההוא דקבילו אורייתא על טורא דסיני, וחמו כמה נסין וכמה גבוראן במצרים ועל ימא. אבל הכא בדרא דא, זכותא עלאה דרבי שמעון קא עביד, לאתחזאה נסין על ידי.

תכה) ו ותכלת, אמר רבי יצחק, תכלת מההוא נונא ד דימא דגינוסר, דאיהו בעדביה דזבולון. ואצטריך גוונא דא לעובדא דמשכנא לאתחזאה האי גוון.

תכו) פתח ואמר, ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. האי רקיע אתברי בשני, דעובדא דא מסטרא דשמאלא איהו. וביומא תניינא דאיהו סטר שמאלא, אתברי ביה גיהנם, דאיהו נפיק מגו התוכא דנורא דשמאלא, ובימא אצטבע בה גוון תכלא, דאיהו כורסיא דדינא.

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

א) (שמות לג). ב) (שמות כה) ת"ז תנינן ז : י ל"ג עלאה. כ בני. ל בשני אתברי. ט ובההוא יומא. ז) (בראשית א) ב"א נו צ"א.

נ אחצבע. ט ביה.

דרך אמת ו של ים כנרת שהיא בנחלתו וגורלו כנודע.

התכלת

הסולם

מאמר

עליון של ר' שמעון עשה זה, שיתראה נסים על ידו.

תכה) ותכלת, אמר ר' יצחק וכו' : ותכלת, אמר ר' יצחק, תכלת הוא מאותו הדג שבים גינוסר, שהוא ים כנרת, שהוא בחלק זבולון, ונצרך גוון הזה למעשה המשכן להראות גוון הזה. כמ"ש לפנינו.

תכו) פתח ואמר ויאמר וכו' : פתח ואמר, ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. דקיע הזה נברא ביום השני, שהוא קו שמאל, כי מעשה זו של הרקיע, הוא מצד שמאל. וביום השני שהוא צד שמאל נברא בו הגיהנם, שהוא יוצא מתוך התוך של אש השמאל. ובו נצטבע בים צבע התכלת, שהוא כסא דין. דהיינו המלכות נשפיה בבחינת דין.

ונטיל

תכג) אמר ר' יצחק וכו' : אר"י ודאי כן הוא, כי יום אחד הייתי הולך עמו בדרך, ופתח פיו בתורה, וראיתי עמוד ענן נצב מלמעלה למטה, וזוהר אחד היה מזהיר בתוך העמוד. ידאתי ידאה גדולה, אמדתי, אשרי הוא האיש, שכך נזרמן לו בעולם הזה.

תכד) מה כתיב ביה וכו' : מה כתוב בו במשה, וראה כל העם את עמוד הענן עומד פתח האהל וקם כל העם והשתחוו איש פתח אהליו. יפה הוא למשה שהוא נביא נאמן עליון על כל נביאי העולם. ודור ההוא שקבלו התורה על הר סיני וראו כמה נסים וכמה גבורות במצרים ועל הים, לכן יצדק אצלם לראות את עמוד הענן וכו'. אבל כאן בדור הזה, זכות 142 (דפו"י דף קמ"ט ע"א *) דף קמ"ט ע"ב)

תכז) ונטיל האי יומא מים דהו מסטרא דימינא, ואינון מים דהו מסטרא דימינא, לא אתגלו אלא ביום שני. ביומא דיליה, לא אתגלי מים, אלא אתחלף, נגין דאתכליל דא בדא, ואתבסס דא בדא. אור דיומא קדמאה, נהירו קדמאה מכל שיתא נהורין איהו. והאי אור בסטרא דאשא הוה, דכתיב (ח) והיה אור ישראל לאש. וההוא אור דישראל מסטרא דימינא הוה, ואתכליל באשא. תכח) ויומא קדמאה מאינון שיתא יומין, מים איהו, ולא שמש עובדא דמים, אלא עובדא דאור, דאיהו מסטרא דאש, דאיהו יום שני. לאחזאה דקב"ה לא ברא עלמא, אלא על שלום, ובארתי שלום הוה כלא. יומא קדמאה כל מה דעבד, מסטרא דחבריה עבד. יומא תניינא בסטרא דיומא קדמאה עבד ההוא אומנא, ושמש בה, דכל חד שמש בעובדא דחבריה, לאחזאה, דהא אתכלילו דא

חלופי גרסאות

ע ימא.

מסורת הוהר

(ח) (ישעיה יד).

התכלת

הסולם

מאמר

ארגמן. שצבעו מעורב מלבן ואדום, שהם ימין ושמאל. וע"כ כתוב, כי טוב כי טוב שתי פעמים ביום השלישי, שהוא כנגד ב' הקוים הכלולים בו.

פירושו. כי שלשת ימי בראשית אלו הם בחינות שלשת הקוים, כמבואר. ושלשת הקוים נמשכים מג' נקודות, חולם שורק חירק, שענינם נתבאר לעיל (בראשית א' דף ט"ו ד"ה הריא עש"ה) וסוד החולם, שה"ס יום הראשון של מעשה בראשית, נתבאר שם שנעשה על ידי עליית המלכות לבינה, שהורידה בינה ותרי"ם שלה למדרגה שמתחתיה, ולא נשאר בה אלא האור של כתר וחכמה בלבד ע"ש. ועלית מסך המלכות לבינה, הוליד בה אש, שה"ס הדינים, נמצא שאור המשמש בנקודת החולם שהוא יום א', הוא משמש מצד האש, שהוא שייך לקו שמאל, כלומר לבחינת דינים ולא לקו ימין שהוא חסד. ויש, וההוא אור דישראל מסטרא דימינא הוה, שהאור עצמו הוא בחינת ימין, ואתכליל באשא, דהיינו במלכות שעלתה שם שה"ס דינים ואש. ונמצא שיום א' שמש במעשה דיום ב', שהוא האש. ויום ב' שמש במעשה יום א' שהוא המים שהם החסדים. והוא מטעם שהכתוב מדבר, אחר שג' הימים נכללו זה בזה וע"כ שמש כל אחד במעשה חברו.

תכלת

תכז) ונטיל האי יומא וכו': ולקח יום הזה שהוא שמאל, מים שהם מצד ימין, כי מים הם חסדים, ואלו המים שהם מצד ימין לא נגלו אלא ביום שני, שהוא שמאל. ביום שלו, של הימין, שהוא יום א', לא נגלה מים, אלא שבחלף, שנגלה בו אור מצד אש השי"ך לשמאל כמ"ש לפנינו, והוא משום שנכלל זה בזה ונתבשם זה בזה. ומפרש, האור של יום הראשון אור הראשון מכל שש האורות של ששת ימי בראשית היה, האור הזה, בצד האש היה, שכתוב, והיה אור ישראל לאש. ואור ההוא מצד עצמו הוא ימין, ונכלל באש שהוא שמאל.

תכח) ויומא קדמאה מאינון וכו': ויום הראשון מאלו ששת הימים, הוא מים, שהם חסדים, ולא שמש מעשה המים אלא מעשה האור, שהוא מצד אש, שהוא יום שני. והוא להראות שהקב"ה לא ברא העולם אלא על שלום, כלומר, בהתכללות קו ימין וקו שמאל זה בזה ע"י קו האמצעי, העושה שלום ביניהם, ובדרך שלום היה הכל. וע"כ יום הראשון, כל מה שעשה מצד חברו יום שני עשה. יום השני בצד יום הראשון עשה אומן ההוא ושמש בה. כי כל אחד שמש במעשה חברו, להראות שנכללו זה בזה. יום השלישי, שהוא קו האמצעי היה מצד שניהם, שכולל ב' הקוים, ובו הוא

(דמו"י דף קמ"ט ע"ב)

בדא. יומא תליתאה, הוה בסטרא דתרווייהו, וביה הוה ארגמן, ועל דא * כתיב,
 זן כי טוב כי טוב תרי זמני ביומא תליתאה.

תכט) תכלת, דא צ יומא תניינא, ק אצטבע ר בבי גווינין סומק ואוכם.
 ותכלת, סומק איהו דיליה, מיומא תניינא ממש, כעין גוון אשא, ודא איהו
 אלהים, וירית גוון * דדהבא, דכלא גוונא חדא. תכלתא נפיק מגו ההוא גוון
 סומק, וכד נחית לתתא, אתרחק גוון סומק, ת ועאל גו ההוא אתר דאיהו ימא,
 * ואצטבע גוון תכלא. ההוא סומקא עייל גו ימא, ואתחלש גוון דיליה, ואתהדר
 תכלא, ודא איהו אלהים, אבל לאו איהו תקיפא כקדמאה.

תל) אוכם, גוון דא נפיק זן מהתוכא דסומקא, כד אתהתך ואתחלש
 לתתא בהתוכא דזוהמא, ונחית לתתא, ונפיק מההוא זוהמא גוון סומק, מזוהמא

חלופי גרסאות

פ מוסיף כתיב כיה. צ ביומא. ק אצטבע. ר בשאר. * דהבא. ת ליג ועאל. א ואתצבע.

דרך אמת זו ע"י בפי' טעמא וצניעותא של האר"י זלתי"ה. חן האודס הוא סוד גויינין או חדין והמותרות
 מהדין הנשפך ניתן למטה חוץ לאצילות דהיינו בקליפה חיצונית נקרא התוכא דסומקא והוא
 התוכא שנעשה זוהם למטה מותרות הדין ולפי שהדין בקליפה הוא מותרות זוהם זהוב לכן
 נתקלקל גונו מאודם לשחור כארז"ל שחור אדום הוא אלא שלקה עיין בפרדס בשער הגנוני.

התכלת

הסולם

כאמר

הדינים דנקודת השורק, שהם דינים קשים.
 אבל למטה במלכות, כשמתחברים מ"י אלה
 בקו השמאל, אין הדין קשה כל כך, כמו
 באלקים דקו שמאל דז"א. והוא מטעם, כי
 בחינת המלכות מאירה רק מטה למעלה, ואו
 אין הדין קשה, משא"כ קו שמאל דז"א מטרם
 שנכלל בימין היה מאיר מלמעלה למטה וע"כ
 היה הדין קשה.

תל) אוכם גוון דא וכר: שחור, גוון
 זה יוצא מהיתוך האדום, כשהוא מתהתך ונחלש
 למטה בהתוך הזוהמא, דהיינו זוהמת הנחש,
 ויורד למטה, ויוצא תחילה מזוהמא היא צבע
 אדום מזוהמא קשה, דהיינו הדין ממלכות
 הממותקת בבינה, שנכפלו דיניה מכח
 התחברותה בזוהמא הקשה דחויא, שהוא הדינים
 שממלכות דמדת הדין הבלתי ממותקת. ומתוך
 הזוהמא הקשה חזר לצבע שחור. שהוא מדה"ד
 הבלתי ממותק. ונמצא שהכל נמשך מאדום
 הראשון שבקו שמאל. כי לקה שנכפלו דיניו
 בזוהמת הנחש, שמשם יוצא צבע השחור. וכל
 זה נברא ביום השני, וזה, הזוהמא, נקרא אלהים
 אחרים.

תכט) תכלת, דא יומא וכר: תכלת,
 שהוא מלכות מצד הדין, הוא בחינת יום השני
 והוא צבוע מבי' צבעים, אדום ושחור. ותכלת,
 האדום שלה, לקחה מיום השני ממש, שהאדום
 הוא כצבע האש, וזה הוא אלקים שה"ס בינה,
 וה"ס גבורה דז"א, דהיינו בגדלות דנקודת
 השורק, כנ"ל (בהסה"ז דף י"ז ד"ה קיימא)
 שאתוון אלה שנפלו חזרות ומתחברות עם
 אתוון מי, ונצטרף השם אלקים ע"ש. ואז יורש
 צבע הזהב שהכל צבע אחד, כי צבע הזהב
 דומה לאש, אלא האש הוא בקטנות והזהב
 בגדלות. ותכלת יוצא מגוון הזהב האדום,
 וכשיורד למטה, מתרחק צבע האדום, ונכנס
 למקום שהוא ים, דהיינו המלכות,
 ומצטבע שם צבע תכלת. דהיינו שנתערב בצבע
 השחור ונעשה תכלת. האדום הוא נכנס תוך
 הים ונחלש הצבע שלו וחזר לצבע תכלת, וזה
 הוא אלקים, שהוא במלכות, אבל הדין שלו
 אינו חזק כהראשון, דהיינו השם אלקים
 שבשמאל דז"א.

פירושו, כי הגדלות דשמאל ה"ס
 התחברות מ"י אל"ה לשם אלקים, שזה
 געשה תחילה בקו שמאל דז"א, ואז שולטים
 (דפו"י דף קמ"ט ע"ב)

תקיפא, ומגו זוהמא תקיפא, אתהדר לאוכם. וכלא מההוא סומקא ב קדמאא אתהתך. וכל דא אתברי בשני, והאי אקרי אלהים אחרים.

תלא) האי אוכם איהו חשוך יתיר, דלא אתחזי גוון דיליה מגו חשוכא. בוצינא קדישא הכי אמר, דהאי גוון אוכם חשוך, באן אתר נ אצטבע. אלא כד ההוא סומקא אתהתך בגו תכלא, ואתערבו גוונין, אתהתך התוכא דזוהמא לגו תהומי, ואתעביד מתמן רפש וטיט. כד"א ויגרשו מימיו רפש וטיט. ומגו ההוא טינא דתהומי, נפק ההוא חשוך דאיהו אוכם, ולא אוכם אלא חשוך יתיר, הה"ד וחסך על פני תהום. אמאי אקרי חשך, בגין דגוון דיליה חשוך, ואחשיך אנפי בריין. ודא איהו סומק ואוכם, ו ובגין דא לא כתיב בשני כי ה טוב.

תלב) ואי תימא, והא כתיב ו והנה טוב מאד דא מלאך המות, והכא אמרת דלא ו אתמר בגיניה כי טוב. אלא רזא דרזין הכא, דהא ודאי מלאך המות איהו טוב מאד. מ"ט. בגין דהא כל בני עלמא ידעי דימותון ויתהדרון לעפרא, וסגיאיין אינון ו דמהדרי בתיובתא למאריהון, בגין דחילו דא, ודחלי למחטי קמיה. סגיאיין דחלי מן מלכא, מגו דתליא רצועה לקמייהו. כמה טבא ההיא רצועה לגבי ב"נ, דעבדת לון טבין וקשיטין, ו מתקנין בארחייהו כדקא יאות. וע"ד והנה טוב מאד. מאד ודאי.

מסורת הוהר

חלוסי גרסאות

א (שם גז) נח קכ צ"ב ט (בראשית א) ב"ב כח
 ב עלאה. ג אחצבע. ד בגין דלא. ה מוסיף טוב עדי
 כאן. ו אמר. ז דמהדרן; דאהדרן. ח ל"ג ומתקנין;
 ואסיקין; ואתקנין.
 צ"ב ט (שם) ב"א ג צ"א הקסה"ו קפט צ"ב.

מאמר

הסולם

התכלת

כתוב ביום השני, כי טוב. וזהו משונה ממה שפירש בב"ב דף קנ"ב ד"ה ביאור.

מאמר והנה טוב מאד

תלב) ואי תימא והא וכו': ואם תאמר, והרי כתוב, והנה טוב מאד, וזהו מלאך המות, וכאן אתה אומר שלא נאמר בשבילו כי טוב. ומשיב, אלא סוד הסודות כאן. כי ודאי מלאך המות הוא טוב מאד. מה הטעם. הוא, משום שכל בני העולם יודעים שימותו וישונו לעפר, וע"כ רבים הם החוזרים בתשובה לאדונם בשביל יראה הוה, ויראים לחטא מפניו. רבים היראים מפני המלך משום שרצועה תלויה לפנייהם. כמה טובה הרצועה לבני אדם. שעושה אותם טובים ואמיתים ומתקנים דרכיהם כראוי. וע"כ, והנה טוב מאד. מאד ודאי.

רזא

תלא) האי אוכם איהו וכו': שחור הזה הוא חושך ביותר, שלא נראה הצבע שלו מתוך החושך. המאור הקדוש, שהוא ר' שמעון, אמר כך. צבע שחור וחושך הזה באיזה מקום נצטבע. ואומר, אלא כשאדום הזה נתהתך בתוך התכלת, ונתערבו הצבעים של אדום ותכלת, נתהתך התוך של זוהמא. שהוא מנדח הדין כנ"ל, לתוך התהומות, שה"ט המלכות דמלכות, ונעשו משם רפש וטיט. כמש"א ויגרשו מימיו רפש וטיט. ומתוך טיט הזה של התהום, יצא חושך הזה שהוא שחור, ולא שהוא שחור אלא שהוא חושך ביותר. ז"ש, חושך על פני תהום. למה נקרא חושך משום שהצבע שלו הוא חושך, והחשיך פני הבריות, שה"ט וזהמת הנחש גרס מות לבריות. וזה הוא התכלת שהוא אדום ושחור. ומשום זה לא

(וסוי דף קמ"ט ע"ב)

תלג) רזא דרזין, דאוליפנא מגו בוצינא קדישא, והנה טוב, דא מלאך חיים. מאד, דא מלאך המות, דאיהו יתיר. אמאי ׀ מלאך המות איהו טוב מאד. אלא כד ברא קב"ה עלמא, כלא הוה מתתקן עד לא ייתי אדם, דאיהו מלכא דהאי עלמא. כיון דאתברי אדם, עבד ליה מתתקן בארץ קשוט, ׀ הה"ד (9) אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים, עבד ליה ישר, ולבתר סרה, ׀ ואטריד מגנתא דעדן.

תלד) גן עדן איהו בארעא, נטיע באינון נטיען דנטע ליה קב"ה, כד"א (10) ויטע יי אלהים גן בעדן מקדם, איהו נטע ליה בשמא שלימ, כגוונא עלאה. לעילא. וכל דיוקנין עלאין כלהו, מרקמן ומתציירן בהאי גן עדן דלתתא, ותמן אינון כרובים. לאו אינון גליפין בגליפוי דבני נשא מדהבא או ממלה אחרא, אלא כלהו נהורין דלעילא, גליפין ומתציירין בציורא מרקמא, עובדי ידי אומנא דשמא שלימ דקב"ה, וכלהו מחקקן תמן. וכל דיוקנין וציורין דהאי עלמא, כלהו מתציירן תמן, וגליפין ׀ ומתחקקן תמן, כלהו כגוונא דהאי עלמא.

תלה) ואתר דא איהו מדורא לרוחין קדישין, בין אינון דאתו להאי עלמא, בין אינון דלא אתו להאי עלמא, ואינון דזמינין למיתי להאי עלמא. ׀ כלהו רוחין מתלבשן בלבושין וגופין ופרצופין כגוונא דהאי עלמא, ומסתכלן תמן בזיו יקרא דמאריהון, עד דאתיין להאי עלמא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(9) (קהלת ז) ויחי עו צא. (10) (בראשית ב) ב"א רח צ"ג ז"ח יג ט"ג שמי"ה יז ט"ג שני"א עט ט"ד שכ"ח. ׀ ל"ג מן מלאך עד אלא. ׀ כד"א. ׀ ואתטריד. ׀ ומתתקן. ׀ וכלהו.

והנה טוב מאד

הסולם

מאמר

הם הכרובים. ואינם נחקקים בחקיקת בני אדם מזהב או מדבר אחר. אלא כולם אורות שלמעלה חקוקות ומצוירות בציור מרוקם מעשה חושב של שם שלם של הקב"ה. וכולם נחקקים שם. וכל הצורות והצוירים של עולם הזה דהיינו הרוחות של בני אדם. כולם מצוירות שם, ומפותחים, ונחקקים שם כולם כעין שהיו בעולם הזה.

תלג) רזא דרזין דאוליפנא וכו': סוד הסודות שלמדתי מן המאור הקדוש. והנה טוב. זהו מלאך החיים. מאד. זהו מלאך המות. עיהו יתיר חשוב. למה מלאך המות טוב מאד. ומשיב. אלא כשברא הקב"ה את העולם הכל היה מתוקן עד שלא בא אדם. שהוא המלך של עולם הזה. כיון שנברא האדם עשה אותן כתוקן בדרך האמת. ז"ש, אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים. עשה אותו ישר, ואח"כ חטא. ונגרש מגן עדן. תלד) גן עדן איהו וכו': הגן העדן נטוע בארץ, באלו הנטיעות שנטע הקב"ה. כמש"א ויטע הויה אלקים גן בעדן מקדם. הוא נטע אותו בשם השלם, דהיינו הויה אלקים כעין ג"ע העליון למעלה. וכל צורות עליונות כולן, מדוקמות ומצוירות בגן עדן הזה שלמטה. ושם (רפויי דף ק"ג ע"א) 146

תלה) ואתר דא איהו וכו': ומקום הזה הוא מדור לרוחות הקדושים. בין אלו שכבר באו לעולם הזה ובין אלו שעוד לא באו לעולם הזה. ואלו העתידים לבא לעולם הזה. כולם הם רוחות המתלבשים בלבושים וגופים ופרצופין כעין עולם הזה, ומסתכלים שם בזיו יקר של רבונם. עד שבאים לעולם הזה. בשעתא

תלו) בשעתא דנפקי מתמן, למיתי להאי עלמא, מתפשטין אינון רוחין, מההוא גופא ולבושא ן דתמן, ומתלבשין ם בגופא ובלבושא דהאי עלמא, ועבדין דיוריהון בהאי עלמא, בלבושא וגופא דא, דאיהו מטפה סרוחה.

תלז) מ וכד מטי זמניה למיהך ולנפקא מהאי עלמא, לא נפיק עד ן דהאי מלאך ם המות אפשיט ליה לבושא דגופא דא. כיון דאתפשט האי גופא מההוא רוחא, ע״י דההוא מלאך המות, אזלא ומתלבשא בההוא גופא אחרא דבגנתא דעדן, ן דאתפשט כד אתי להאי עלמא. ולית חדו לרוחא, בר בההוא גופא דתמן, וחדי על דאתפשט מהאי גופא דהאי עלמא, ואתלבש בלבושא אחרא שלים, כגוונא ך דהאי עלמא, וביה יתיב ואזיל ואסתכל למנדע ברזין עלאין, מה דלא יכיל למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא בגופא דא.

תלח) וכד אתלבשת נשמתא בההוא לבושא דההוא עלמא, כמה עדונין, כמה כסופין דילה תמן. ן מה גרים לגופא דא, לאתלבשא ביה רוחא. הוי אימא ההוא דאפשיט ליה לבושין אלין. וקב״ה עביד טיבו עם בריין, ן דלא אפשיט ליה לבר נש לבושין אלין, עד דאתקין ליה לבושין אחרנין יקירין וטבין מאלין.

תלט) בר לאינון חייבי עלמא, דלא אהדרו בתיובתא שלימתא למאריהון, ן דערטילאין אתו להאי עלמא, וערטילאין יתובון תמן. ונשמתא אזלא

חלופי גרסאות

נ מתמן. ן בלבושא ובגופא. ע כד. ן דההוא. ם ל״ג המות. ן ל״ג מן דאתפשט עד ולית. ך דההוא. ן מאן. ת ולא.

דרך אמת ן ערוס בלי לבוש.

הסולם

והנה טוב מאד

מאמר

תלח) וכד אתלבשת נשמתא וכ״: וכשהנשמה מתלבשת בלבוש ההוא של עולם ההוא, כמה עדונים כמה חמודות יש לו שם. מי גרם לגוף הזה, שבגן העדן, שיתלבש בו הרוח, הוי אומר, מי שהפשיט לו הלבושים האלו של עולם הזה, שהוא מלאך המות. הרי שהמלאך המות הוא טוב מאד. והקב״ה עושה חסד עם הבריות שאינו מפשיט האדם מלבושים שבעוה״ז, עד שמתקן לו לבושים אחרים יקרים וטובים מאלו, בגן העדן.

תלט) בר לאינון חייבי וכ״: חוץ מאלו רשעי עולם, שאינם חוזרים בתשובה שלמה לארונם, שערומים באו לעולם הזה וערומים ישבו שמה. והנשמה הולכת בכושה מנשמות אחרות, כי אין לה לבוש כלל, וגדונית בגיהנם שבארץ מן האש שלמעלה. ויש מהם שמצפצפים בגיהנם ומיד עולים, ואלו הם רשעי עולם, שחשבו בתשובה בלבם, ומתו ולא יכלו לעשות חשובה

תלו) בשעתא דנפקי מתמן וכ״: בשעה שיוצאים משם לבא לעולם הזה, מתפשטים הרוחות מגוף ההוא והלבוש של גן עדן, ומתלבשים בגוף ולבוש של עולם הזה, ועושים דירתם בעולם הזה, בלבוש וגוף הזה שהוא מטפה סרוחה.

תלז) וכד מטא זמניה וכ״: וכשהגיע זמנו ללכת ולצאת מעולם הזה, אינו יוצא עד שמלאך המות מפשיט את הלבוש וגוף הזה. כיון שנפשט הגוף מעל הרוח על ידי מלאך המות, הולך הרוח ומתלבש בגוף האחר שבגן העדן, שנתפשט ממנו בשעה שבא לעולם הזה. ואין שמחה לרוח זולת בגוף ההוא אשר שם, והוא שמה שנתפשט מן הגוף של עולם הזה, ונתלבש בלבוש אחר השלם מן עדן, שהוא כעין עולם הזה. ובו יושב והולך ומסתכל לדעת בסודות עליונים, מה שלא יכול לדעת ולהסתכל בהיותו בעולם הזה בגוף הזה.

(דפ״י דף ק״ג ע״א)

א בכסופא לגבי אחרנין, דלית לה לבושין כלל, ואתדנת בההוא גיהנם דבארעא, מגו ההוא אשא דלעילא. ואית מנהון דמצפצי וסלקי, ב ואלין אינון חייבי ג עלמא, דחשבי בלבייהו תשובה, ומיתו, ולא יכילו למעבד לה. אלין אתדנו תמן בגיהנם, ולבתר מצפצי וסלקין.

תמ) חמי כמה רחמנותא דקב"ה עם בריוהי, דאפילו דאיהו חייבא יתיר, והרהר תשובה, ולא יכיל ד למעבד תשובה, ומית, ה האי בודאי, מקבל עונשא, על דאזיל בלא תשובה. ו לבתר ההוא רעותא דשוי למעבד תשובה, לא ז אעדיאת מקמי מלכא עלאה, וקב"ה אתקין לההוא חייבא דוכתא, במדורא דשאל, ותמן מצפצפא תשובה. דהא ההוא רעותא נחית ה מקמי קב"ה, ו ותבר כל גזיון דתרעי מדורי ג גהינם, ומטי לההוא אתר דההוא חייבא תמן, ובטש ביה, ואתער כ ליה ההוא רעותא כמלקדמין. וכדין מצפצפא * ההיא נשמתא, ז לסלקא מגו מדורא דשאל.

תמא) ולית רעותא טבא דיתאביד מקמי מלכא קדישא. ובגין כך, זכאה איהו מאן דמהרהר הרהורין טבין לגבי מאריה, דאף על גב דלא יכיל ה למעבד לון, קב"ה סליק ליה רעותיה כאילו עביד. דא לטב. אבל רעותיה לביש, לא. בר הרהורא דכר"ם, והא אוקמוה חברייא.

תמב) אינון דלא הרהרו תשובה, נחתי לשאל, ולא סלקי מתמן לדרי

חלופי גרסאות

א בכסופין. ב ומאן ; ומאן אינון אינון. ג ל"ג עלמא. ד ל"ג למעבד תשובה. ה ל"ג האי. ו לבתר דקבל עונשיה ההוא רעותא טבא דשוי ההוא חייבא למעבד תשובה סלקא קמי מלכא עלאה ולא אעדיאת מתמן עד דקב"ה אתקין לההוא חייבא דוכתא במדורת שאל וכדין ההוא רעותא נחתי מקמי קב"ה ותברת כל גזיון. ז אעדיא. ח קמי. ט ובתר כל גזיון. י דגיהנם. כ לההוא ול"ג ליה. ל וסלקא. מ ל"ג למעבד לון.

והנה טוב מאד

הסולם

מאמר

לו מקודם בחייו, ואז מצפצי נשמה ההיא לעלות מתוך מדור השאל.

תמא) ולית רעותא טבא וכו' : ואין רצון טוב שיאבד מלפני המלך הקדוש. ומשום זה אשרי הוא מי שמהרהר הרהורים טובים לאדונו, ואע"ג שאינו יכול לעשותם הקב"ה חושב לו רצונו כאלו עשה. זהו לטוב. אבל הרצון לרע, אין הקב"ה חושב למעשה, חוץ מהרהורי עבודה זרה. וכבר העמידו החברים.

תמב) אינון דלא הרהרו וכו' : אלו שלא הרהרו בתשובה, יורדים לשאל, ואינם עולים משם לדורי דורות. עליהם כתוב, כלה ענן וילך כן יורד שאל לא יעלה. על הקודמים כתוב, ה' ממית ומחיה מוריד שאל ויעל.

אמר

תשובה. אלו נדונו שם בגיהנם, ומצפצפים ועולים לאחר כך.

תמ) חמי כמה רחמנותא וכו' : ראה כמה רחמיו של הקב"ה על בריותיו, שאפילו הוא רשע ביותר, והרהר בתשובה, ולא יכול לעשות תשובה ומת, זה מקבל עונש בודאי על שהלך מעולם בלי תשובה. לאחר כך, רצון ההוא ששם בלבו לעשות תשובה אינו נעדר מלפני מלך העליון, והקב"ה מתקן מקום לרשע ההוא במדור של שאל, ושם מצפצי בתשובה. כי רצון ההוא יורד מלפני הקב"ה, ומשבר כל כחות השומרים על שערי מדורי גיהנם, ומגיע לאותו מקום שהרשע ההוא שם, ודופק בו, ומעורר בו אותו הרצון לתשובה כמו שהיה

דרין. עלייהו כתיב, (ט) כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה. על קדמאי כתיב (ז) יי ממיית ומחיה מוריד שאול ויעל.

תמג) אמר רבי יהודה, דינא דעונשי דגיהנם, הא אוליפנא, דאיהו למידן תמן לחייביא, על מה אתדנו בנורא דגיהנם. אלא גיהנם איהו נור דליק יממי ולילי, כגוונא דחייביא מתחממן בנורא דיצר הרע, למעבר על פתגמי אורייתא. בכל חמומא וחמומא דאינון מתחממן ביצר הרע, הכי אתוקד : נורא דגיהנם. תמד) זמנא חדא * לא אשתכח יצר הרע בעלמא, דאעילו ליה גו גושפנקא דפרזלא, בנוקבא דתהומא רבא. וכל ההוא זמנא, כבה נורא דגיהנם, ולא אתוקד כלל. אהדר יצה"ר לאתריה, שארו חייבי עלמא לאתחממא ביה, שארי נורא דגיהנם לאתוקדא, דהא גיהנם לא אתוקד אלא בחמימו דתוקפא דיצה"ר דחייביא. ובההוא חמימו, * נורא * דגיהנם אתוקד יממי ולילי, ולא שכיך.

תמה) ין שבעה פתחין אינון לגיהנם, ושבעה מדורין אינון תמן. שבעה זיני חייבין אינון : רע. בליעל. חוטא. רשע. משחית. לץ. יהיר. וכלהו לקבלייהו אית מדורין לגיהנם, כל חד וחד כדקא חזי ליה. וכפום ההוא דרגא דחטא ביה : ההוא חייבא, הכי יהבין ליה מדורא בגיהנם. (תמו) ובכל מדורא ומדורא, אית מלאך ממנא על ההוא אתר, תחות ידא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ס) (איוב ז) לך ו צ"א. (ר) (ש"א ב) ח"ג מט. קעת. * גיהנם וליג נורא : כנורא. * ולא. * ליג נורא. (ה) רכ : רפו. ז"ח עט ט"ג ש"מ. * גיהנם. * צ דההוא.

דרך אמת ין עיין לקטן סוף פרשת פקודי גם בפרזס בשער היכלי התמורות.

דינא דגיהנם

הסולם

מאמ

בו. התחיל בוער גם האש של הגיהנם. כי הגיהנם אינו שורף אלא בתוקף החום של יצר הרע של הרשעים, ובחום ההוא, האש של הגיהנם שורף ימים ולילות ואינו שוקט.

תמה) שבעה פתחין אינון וכו' : ז' פתחים הם בגיהנם. וז' מדורים יש שם. ז' מיני רשעים הם, רע, בליעל, חוטא, רשע. משחית, לץ, יהיר. וכולם יש כנגדם מדורים בגיהנם. כל אחד ואחד כראוי לו. וכפי אותה מדרגה שחטא בה הרשע, כך נותנים לו מדור בגיהנם.

תמו) ובכל מדורא ומדורא וכו' : ובכל מדור ומדור, יש מלאך ממונה על מקום ההוא, תחת ידו של דומה. וכמה אלף ורבוא מלאכים עמו

מאמר דינא דגיהנם

תמג) אמר ר' יהודה וכו' : אר"י, דין עונשי הגיהנם, הרי למדנו שהוא לרון שם את הרשעים. ושואל, למה הם נדונים בדינו של גיהנם. ומשיב, אלא הגיהנם הוא אש דולק ימים ולילות כעין הרשעים המתחממים באש יצר הרע לעבור על דברי תורה, בכל חימום חימום שהם מתחממים ביצר הרע, כך שורף בהם האש של הגיהנם.

תמד) זמנא חדא לא וכו' : פעם אחת לא נמצא היצר הרע בעולם. שהכניסו אותו תוך טבעת של ברזל (ע"י יומא דף ט"ט ע"ב) בנקב של תהום הגדול. וכל עת ההוא כבה האש של הגיהנם ולא שרף כלל. חזר היצר הרע למקומו, ורשעי עולם התחילו להתחמם (דפו"י דף ק"ג ע"ב)

דדומה. וכמה אלף ורבו עמיה, דדיינין לון לחייביא, כל חד וחד כמה דאתחזי ליה בההוא מדורא דאיהו תמן.

תמוז) אשא דגיהנם ר לתתא, מטי מגו אשא דגיהנם דלעילא, ומטי להאי גיהנם דלתתא, ואתוקד, בההוא אתערו דחמימו דחייביא, דקא מחממי גרמייהו גו יצר הרע, וכל אינון מדורין דליקין תמן.

תמח) אתר אית בגיהנם, ודרגין תמן דאקרון צואה רותחת, ותמן איהו זוהמא דנשמתין, אינון ם דמתלכלכן מכל זוהמא דהאי עלמא. ומתלבנן וסלקין, ואשתארת ההוא זוהמא תמן, ואינון דרגין בישין ן דאתקרון צואה רותחת, אתמגן על ההוא זוהמא. ונורא דגיהנם שלטא, בההוא זוהמא דאשתארת.

תמט) ואית חייבין, אינון ם דמתלכלכן בחובייהו תדיר, ולא אתלבנן מגייהו, ומיתו בלא תשובה, ב וחטו והחטיאו אחרנין, והו קשי קדל תדיר, ולא אתברו קמי מאריהון בהאי עלמא. אלין אתדנו תמן בההוא זוהמא, ובההיא צואה רותחת, דלא נפקין מתמן לעלמין. אינון דמחבלין ארחייהו על ארעא, ולא חששו ליקרא דמאריהון בהאי עלמא, כל אינון אתדנו תמן לדרי דרין, ולא נפקי מתמן.

תנ) בשבתי ובירחי ובזמני ובחגי, ג בההוא ד אתר נורא אשתכך, ולא ן אתדנו, אבל לא נפקי מתמן, כשאר חייבין דאית להו נייחא. כל אינון דמחללי שבתות וזמני, ו ולא חיישי ליקרא דמאריהון כלל, בגין למטר לון, אלא מחללי

חלופי גרסאות

ק ל"ג מן אשא עד ואתוקד. ר מטי לתתא; מטי ול"ג מן לתתא עד להאי; דלעילא מטי ול"ג מן לתתא עד להאי. ם דמתלכלכן; דמתלבנן. ת מוסיף דאתקרון הכי. א דמתלבנן. ב אינון דחטו. ג ההוא. ד ל"ג אתר (ד"א). ה אתונגו. ו ל"ג מן ולא עד בהאי.

דינא דגיהנם

הסולם

מאמר

תמוז) ואית חייבין אינון וכו': ויש רשעים שמטנפים בעונותיהם תמיד ואינם מתלבנים מהם, ומתו בלא תשובה, וחטאו והחטיאו אחרים, והיו קשי עורף תמיד, ולא נשברו לפני אדונם בעולם הזה. אלו נדונים שם בזוהמא ההוא ובצואה ההיא הרותחת ואינם יוצאים משם לעולם. אלו שמשחיתים דרכם על הארץ, ואינם חסים על כבוד אדונם בעולם הזה, כל אלו נדונים שם לדורי דורות ואינם יוצאים משם.

תנ) בשבתי ובירחי ובזמני וכו': בשבתות וראשי חדרשים ובזמנים ובחגים, נשקט האש באותו המקום ואינם נדונים. אבל אינם יוצאים משם כשאר הרשעים שיש להם מנוחה. כל אלו המחללים שבתות וזמנים, ואינם חסים על כבוד אדונם כלל, שישמרו

אותם

עמו הדנים את הרשעים, לכל אחד ואחד כפי שראוי לו באותו מדור שהוא שם.

תמוז) אשא דגיהנם לתתא וכו': האש של גיהנם שלמטה, באה מאש של הגיהנם של מעלה, דהיינו מנהר די נור, ובאה לגיהנם של מטה ושורף, באותו התעוררות החום של הרשעים, שמחממים עצמם ביצר הרע, וכל אלו המדורים שורפים שמה.

תמח) אתר אית בגיהנם וכו': מקום יש בגיהנם אשר המדרגות שמה נקראות צואה רותחת. ושם הוא הזוהמא של הנשמות המטנפות מכל זוהמא של עולם הזה, ומתלבנות ועולות, ונשאר הזוהמא שם, ואלו מדרגות רעות שנקראות צואה רותחת ממונות על זוהמא ההוא. ואש של גיהנם שולטת בזוהמא ההוא הנשאר.

(דפו"י דף ק"ג ע"ב)

בפרהסיא, כמה דאינון לא נטרי שבתי וזמני בהאי עלמא, הכי נמי לא נטריין ליה בההוא עלמא, ולית לון נייחא.

תנא) אמר ר' יוסי, לא תימא הכי, אלא נטרי שבתי וזמני תמן בגיהנם בעל כרחייהו. אמר רבי יהודה, אלין אינון ז' עכו"ם, דלא אתפקדו, דלא נטרי שבת בהאי עלמא, נטרי ליה תמן בעל כרחייהו.

תנב) בכל מעלי שבתא ה' כד יומא אתקדש, כרוזין * אזלין בכל אינון מדורין דגיהנם: סליקו דינא דחייביא, דהא מלכא קדישא אתיא, ויומא אתקדש, ואיהו אגין על כלא. ומיד דינין אסתלקו, וחייביא אית לון * נייחא. אבל נורא דגיהנם לא אשתכך, מעלייהו * דלא נטרי שבת לעלמין. וכל חייבי גיהנם שאלי עלייהו, מאי שנא אלין דלית לון נייחא, מכל חייבין דהכא. ב' אינון מאריהון דדינא תייבין לון, אלין אינון חייבין דכפרו ביה בקב"ה, ועברו על אורייתא כלא, בגין דלא נטרו שבת תמן, בגין כך לית להו נייחין לעלמין.

תנג) ואינון חייבין כלהון, נפקין מדוכתייהו, ואתייהיב לון רשו למיהך למחמי בהו. ומלאך חד די שמיה סנטרי"אל, אזיל ואפיק לההוא גופא דלהון, ועייל ליה לגיהנם, לעיניהון דחייביא, כ' וחמן ליה ז' דסלקא תולעין, ונשמתא לית לה נייחא בנורא דגיהנם.

חלופי גרסאות

ז' ל"ג עכו"ם. ח' ל"ג כד יומא אתקדש. ט' מוסיף נייחא וכל אינון מחללי שבתות וזמני בפרהסיא דינין סלקין ומנייהו; מוסיף ואסילו עכו"ם דלא אתפקדו למיטר שבתי וזמני תמן נטריין בעי"כ. י' ל"ג דלא נטרי שבת. כ' וחמאן. ז' דסחרא.

דרך אמת כ' אותן בעלי דינים הממונים על אותן חוטאים משיבין לשואלים.

דינא דגיהנם

הסולם

מאמר

הדינים מסתלקים ויש מנוחה לרשעים. אבל מאלו שאינם שומרים שבת לעולם אין אש של הגיהנם מסתלק מהם. וכל הרשעים שבגיהנם שואלים עליהם, למה נשתנו אלו מכל הרשעים שבכאן, שאין להם מנוחה. ובעלי הדין משיבים להם, אלו הם הרשעים שכפרו בהקב"ה, ועברו על התורה כולה, משום שלא שמרו שבת שם, בעוה"ז, ומי שאינו שומר שבת הוא כאלו עובר על התורה כולה, משום זה אין להם מנוחה לעולם.

תנא) אמר ר' יוסי וכו': אר"י לא תאמר כן. אלא שומרים שבתות וזמנים שם בגיהנם, באונס. נגד רצונם. אמר ר' יהודה אלו הם עכו"ם, שלא נצטוו, ואינם שומרים שבת בעולם הזה, שומרים אותו שם באונס. אבל רשעים המחללים שבתות אין להם מנוחה שם.

תנג) ואינון חייבין כלהון וכו': ואלו הרשעים, כולם יוצאים ממקומם, וניתנה להם רשות ללכת לראות אותם. ומלאך אחד ששמו סנטריאל, הולך ומוציא גוף ההוא שלהם, ומביאו לגיהנם לעיני הרשעים, ורואים אותו שמעלה תולעים, והנשמה שלהם שאין לה מנוחה באש של הגיהנם.

וכל

תנב) בכל מעלי שבתא וכו': בכל כניסת השבת כשהיום מתקדש, הולכים כרוזים בכל אלו המדורים של הגיהנם: הסתלקו הדינים של הרשעים, כי המלך הקדוש בא היום נתקדש, והוא מגין על הכל. ומיד (דפו"י דף ק"ג ע"ב *) דף קנ"א ע"א) 151

תנד) וכל אינון חייביא דתמן, סחרין לההוא גופא, ומכריזי עליה, דא איהו פלניא חייבא, דלא חייש ליקרא דמאריה, כפר ביה בקב"ה, וכפר בכל אורייתא כלא, ווי ליה טב דלא יתברי, ולא ייתי לדינא ^ט דא, ולכסופא דא, הדא הוא דכתיב, ^ט ויצאו וראו בפגרי האנשים הפשעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון לכל בשר. כי תולעתם לא תמות, מן גופא. ואשם לא תכבה, מן נשמתא. והיו דראון לכל בשר, והיו די ראון, עד דכל חייבין דגיהנם דתמן, יימרון, די ^ז וראיה דא.

תנה) ר' יוסי אמר, ודאי הכי הוא, בגין דשבת איהו לקבל אורייתא כלא, ואורייתא איהי אש, בגין דעברו על אש דאורייתא, הא אש דגיהנם דליק, דלא שכיך מעלייהו לעלמין.

תנו) אמר רבי יהודה, לבתר כד נפיק שבתא, אתי ההוא מלאך, ומהדר ההוא גופא לקבריה, ואתדנו תרווייהו, דא לסטריה ודא לסטריה. וכל דא, בעוד דגופא קיימא על בורייה, דהא כיון דגופא ^ט אתאכל, לית ^ט ליה לגופא כל אלין דינין, וקב"ה ^ח לא יעיר כל חמתו כתיב ביה.

תנו) כל חייבין דעלמא, בעוד דגופא שלים בכל ^ז שייפוי גו קברא, אתדנו גופא ורוחא, כל חד דינא כדקא חזי ליה. כיון דגופא ^ט אתעכל, דינא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ישעיה טו) ב"ב רכח צ"ב. ת) (תהלים עח) ב"א ^ט ל"ג דא. נ ראון. ט אתבלי. פ ל"ג ליה. פ אתאכל. קסה צ"ב.

דרך אמת ^ז אבריו.

מאמר

הסולם

דינא דגיהנם

תנו) אמר ר' יהודה וכר: אר"י, אחר כך כשהשבת יוצא, בא מלאך ההוא, סנטריאל, ומחזיר את גוף ההוא לקברו, ונדרונים שניהם, זה בבחינתו וזה בבחינתו. וכל זה הוא בעוד שהגוף נמצא בקיומו, כי כיון שהגוף כבר נדקב, אין לגוף כל אלו הדינים. והקב"ה לא יעיר כל חמתו כתוב בו.

תנו) כל חייבין דעלמא וכר: כל הרשעים שבעולם, בעוד שהגוף שלם בכל אבריו תוך הקבר, נדרונים הגוף והרוח, כל אחד בדין הראוי לו. כיון שהגוף נתעכל, נשקט דינו של הרוח, מי שצריך לצאת מגיהנם, יוצא. ומי שצריך שיהיה לו מנוחה, יש לו מנוחה. ומי שצריך להיות אש ועפר תחת רגלי הצדיקים, הוא נעשה כן. כל אחד ואחד כראוי לו. נעשה לו אחר שנפטר מדינו של גיהנם.

ועל

תנד) וכל אינון חייביא וכר: וכל אלו הרשעים אשר שם מסבבים הגוף ההוא, ומכריזים עליו, זה הוא פלוני הרשע, שלא חס על כבוד אדונו, כפר בהקב"ה, וכפר בכל התורה כולה. אוי לו, טוב לו שלא היה נברא, ולא יבא לדין הזה ולבויון הזה. ז"ש, ויצאו וראו בפגרי האנשים הפרשעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון לכל בשר. כי תולעתם לא תמות, היינו מן הגוף. ואשם לא תכבה, היינו מן הגשמה. וחזיו דראון לכל בשר, היינו והיו די ראון, שפירושו שכל הרשעים שבגיהנם אשר שם יאמרו, די ראיח זו. כי לא יוכלו לסבול.

תנה) ר' יוסי אמר וכר: ר"א, ודאי כך הוא, כי שבת הוא כנגד כל התורה כולה, והתורה היא אש, ומשום שעברו על אש של התורה, הרי אש של הגיהנם שורף בהם, שאינה נשקטת מעליהם לעולם.

(דברי דף קניא ע"א)

דרוחא אשתכך. מאן דאצטריך לנפקא, נפיק. ומאן דאצטריך למהוי עלייהו נייחא, אית לון נייחא. ומאן דאצטריך למהוי קטמא ועפרא תחות רגלי דצדיקייא. כל חד וחד, כדקא חזי ליה, אתעביד ליה.

תנח) ועל דא, כמה טב לון, בין לצדיקי, בין לחייבי, למהוי גופא דלהון דביק בארעא, ולא תעכלא גו עפרא לזמן קריב, ולא למהוי ז. בקיומא כל ההוא זמנא סגי, בגין לאתדנא גופא ונפשא ורוחא תדיר. דהא לית לך כל צדיק וצדיק בעלמא, דלית ליה דינא דקברא. בגין דההוא מלאך דממנא על קברי, קאים על גופא, ודן ליה בכל יומא ויומא. אם לצדיקים כך, לחייבים עאכ"ו. תנט) ו בזמנא דגופא אתעכל ואתבלי בעפרא, הא דינא אשתכך מכלא, בר מאינון חסידי קיימין דעלמא, דאינון אתחזון לסלקא ו נשמתהון לההוא אתר עלאה דאתחזי לון, וועירין אינון בעלמא.

תס) כל אינון מתין דעלמא, ה כלהו מתין ע"י דמלאכא מחבלא, בר אינון דמתין א בארעא ב קדישא, לא מתין על ידוי, אלא ע"י דמלאכא דרחמי דשליט בארעא.

תסא) אמר רבי יצחק, אי הכי, מאי שבחא איהו למשה ולאהרן ו מרים, דכתיב בהו א ב ע"פ יי, דאלין לא מיתו ע"י דההוא מלאך מחבלא, ואת אמרת, דכולי עלמא אינון דמיתו בארעא דישראל, לא מתין על ידוי דדא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

א) (במדבר לג) ב) (דברים לה) ח"ב קעו. ח"ג
 ז להו קיומא. ק ליג ונפשא. ר ובניכ כל זמנא.
 ט בנשמתהון ; מוסיף למאריהון בנשמתהון. ת בר
 אינון מתין די בארעא קדישא כלהו מתין ע"י ומלאכא
 מחבלא דאיהו מלאך המות כל אינון מתין די בארעא. ב מוסיף
 קדישא כלהו [וכלהו] מתין ע"י דמלאכא מחבלא דאיהו מ"ה כל אינון מתין די בארעא קדישא. ג ליג ומרים.

דינא דגיהנם

הסולם

מאמר

ומותר להם להקבר בארון, שהם ראויים להעלות נשמתם ח"ד למקום העליון הראוי להם. ומועטים הם בעולם.
 תס) כל אינון מתין וכו' : כל המתים שבעולם כולם מתים על ידי מלאך המחבל, חוץ מאלו שמתים בארץ הקודש שאינם מתים על ידו, אלא ע"י מלאך של רחמים השולט בארץ.
 תסא) אמר ר' יצחק וכו' : אר"י, אם כן, מהו השבח למשה ולאהרן ומרים, שכתוב בהם שמתו, על פי ה'. ללמד שאלו לא מתו ע"י מלאך המחבל הזה, ואתה אומר שכל העולם המתים בארץ ישראל אינם מתים על ידו של זה.

תנח) ועל דא כמה וכו' : ועל כן, כמה טוב להם, בין לצדיקים ובין לרשעים, שיהיה הגוף שלהם דבוק בארץ כדי שירקב בעפר בזמן קצר, ולא להיות בקיומו זמן מרובה, וידונו הגוף הנפש והרוח זמן ארוך, תמיד. כי אין לך כל צדיק וצדיק בעולם, שאין לו דין הקבר, משום שמלאך ההוא הממונה על הקברים, עומד על הגוף ודן אותו בכל יום ויום. אם לצדיקים כך, לרשעים על אחת כמה וכמה.

תנט) ובזמנא דגופא אתעכל וכו' : ובזמן שהגוף נתעכל ונרקב בעפר, הרי הדין נשקט מכולם, דהיינו גם מרוח ונפש. חוץ מאלו חסידיים עמודי העולם, שאין להם דין הקבר, (דפרי דף קנ"א ע"א)

תסב) אמר * ליה, הכי הוא ודאי, ושבתא דמשה אהרן ומרים, הוה יתיר מכל בני עלמא, דאינון מיתו לבר מארעא קדישא, דמשה אהרן ומרים לבר מארעא קדישא מיתו, וכלהו מיתו ע"י דההוא מחבלא, בר אינון משה ואהרן ומרים, דלא מיתו אלא ע"י דקודשא בריך הוא. אבל אינון דמתין בארעא קדישא, לא מתין ע"י דההוא מחבלא, דהא ארעא קדישא לא קיימא ברשו אחרא, אלא ברשו דקודשא בריך הוא בלחודוי.

תסג) וע"ד כתיב, ^א יחיו מתוך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר וגו'. יחיו מתוך, אלין ^ב דמתין בארעא קדישא, דאינון מתין דיליה, ולא מאחרא, דלא שלטא תמן סטרא אחרא כלל, וע"ד כתיב מתוך. נבלתי יקומון, אינון דמיתו בארעא נוכראה אחרא, ע"י דההוא מחבלא.

תסד) וע"ד אקרון נבלה, מה נבלה מטמאה במשא, אוף אינון ^ה דמתין לבר מארעא קדישא, מטמאין ^ו במשא. וע"ד אינון נבלה. כל שחיטה דאיפסיל, ^ז אקרי נבילה, בגין שחיטה הא איהי מסטרא אחרא, ומיד דאיפסיל שריא ^ח עלה סטרא אחרא. ובגין דאיהי דיליה, ושריא ^ט עלה אקרי נבלה. ורוא דא נבל הוא, ^י ונבל שמו ונבלה עמו.

תסה) וע"ד בכל אתר דאיהו שריא, אקרי נבלה. מנוול דא לא שריא, אלא באתר ^כ פסילו, וע"ד שחיטה דאפסיל, הא דיליה הוא, ואקרי על שמיה. ובגין כך, מתין דאינון לבר מארעא קדישא, תחות רשו אחרא, ושריא עלייהו סטרא אחרא, אקרון נבלה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ד מתין דבארעא. ה מתין דלבר. ו במגע. ז ל"ג אקרי נבלה. ח עליה. ט עליה. י מוסיף כשכו כן הוא נבל; ל"ג נבל הוא. כ פסול.

ג) (ישעיה כו) וארא מג צ"ק. ד) (ש"א כה).

דינא דגיהנם

הסולם

מאמר

תסד) וע"ד אקרון נבלה וכו': וע"כ נקראים נבלה שנאמר עליהם נבלתי יקומון, כי מה נבלה מטמאה במשא, אף אלו שמתים בחוץ לארץ הקדושה מטמאים במשא. וע"כ הם נבלה. כל שחיטה שנפסלה נקראת נבלה, משום שהשחיטה היא מסטרא אחרא, כי מיד שנפסלה שורה עליה סטרא אחרא, ומשום שהוא שלו ושורה עליה נקראת נבלה. וז"ס נבל הוא ונבל שמו. דהיינו שנבלה עמו. כלומר שהס"א שורה עליו.

תסה) וע"ד בכל אתר וכו': וע"כ בכל מקום שהס"א שורה, נקרא המקום נבלה. כי מנוול זה אינה שורה אלא על מקום פסול, וע"כ שחיטה שנפסלה הוא שלו, ונקראת על שמו. ומשום זה המתים שהם מחוץ לארץ הקדושה תחת רשות אחרת, והסטרא אתרא שורה עליהם נקראים נבלה.

תסב) אמר ליה הכי וכו': א"ל, כן הוא ודאי, שהשבח של משה ואהרן ומרים היה יותר מכל בני העולם. כי הם מתו בחוץ מארץ הקדושה, וכולם מתו ע"י מחבל ההוא, חוץ ממשה אהרן ומרים, שלא מתו אלא ע"י הקב"ה. אבל אלו שמתים בארץ הקדושה, אינם מתים ע"י מחבל ההוא, כי ארץ הקדושה אינה עומדת ברשות אחרת, אלא ברשות הקב"ה בלבד.

תסג) וע"ד כתיב יחיו וכו': וע"כ כתוב, יחיו מתוך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר, וגו'. יחיו מתוך, היינו אלו שמתים בארץ הקדושה, שהם מתים שלו, של הקב"ה, ולא מאחר, שאין שולט שם סטרא אחרא כלל, וע"כ כתוב, מתוך. שפירושו של הקב"ה. נבלתי יקומון, היינו אלו שמתו בארץ אחרת נכריה, על ידי מחבל ההוא.

(דסו"י דף קנ"א ע"א * דף קנ"א ע"ב)

תסו) הקיצו ורננו שוכני עפר, שוכני, דיירין ט דמיכין, ולא מתין. ומאן אינון. דמיכין דחברון, דאינון לא מתין, אלא דמיכין. וע"ד ל כתיב בהו גויעה, כמאן דגווע, ואית ט ביה קימא לאנערא. אוף הכי אינון ד' זוגי דחברון, דמיכין אינון ולא מתין, וכלהו קיימו בקיומייהו באינון גופין דלהון, וידעי סתרין גניזין, יתיר משאר בני נשא. גניזין הוו תמן גו פתחא דג"ע אינון גופין דלהון, ואלין אינון שוכני עפר. וע"ד כל אינון דנפקו נשמתיהו בארעא קדישא, לא נפיק על ידי דההוא מחבלא, ולא שלטא תמן, אלא על ידי דמלאכא דרחמי, דארעא קדישא קיימא בעדביה.

תסז) אַ אתר אית בישובא, דלא שלטא ביה ההוא מחבלא, ולא אתייהב ליה רשו נ לאעלא תמן, וכל אינון דדיירי תמן, לא מתין, עד דנפקין לבר מקרתא. ולית לך בר נש מכל דדיירין תמן דלא מתין, וכלהו מתין כשאר בני נשא, אבל לאו במתא. מ"ט. בגין דלא יכלין למיתב תדיר במתא, אלא אלין נפקין, ואלין עאלין, וע"ד כלהו מתין.

תסח) מ"ט לא שלטא תמן ההוא מלאך מחבלא. אי תימא דלא קיימא ברשותיה, הא ארעא קדישא דלא קיימא ברשו אחרא, ומתין, ט בההוא אתר אמאי לא מתין. אי תימא בגין קדושה, לית אתר בקדושה בכל ישובא כגוונא

חלופי גרסאות

ל אקרי. ט בה. נ ליג לאעלא. ט דאיהו.

דרך אמת ט] ישנים כמו ישני חברון. נ] מקום אחד יש בישוב העולם שאין הסות שולט שם וכל הרוצה למות יצא חוץ לעיר והוא לוז כנודע.

הסולם אתר אית בישובא — דלא מתין תמן

מאמר

ניתנה לו רשות להכנס שם, וכל אלו הדרים שמה לא מתים עד שיוצאים מחוץ לעיר. ואין לך אדם מכל הדרים שם שלא ימות, וכולם מתים כשאר בני אדם, אלא לא בעיר. מה הטעם משום שאינם יכולים לשבת תמיד בעיר, אלא אלו יוצאים ואלו נכנסים, וע"כ כולם מתים.

תסח) מ"ט לא שלטא וכו': מהו הטעם שמלאך המחבל אינו שולט שם. אם תאמר, שאינו עומד ברשותו, הרי ארץ הקדושה, שאינה עומדת ברשות אחרת, ומתים, במקום הזה מהו הטעם שאינם מתים, ואם תאמר, בשביל קדושת המקום, הרי אין לך מקום שבקדושה בכל הישוב, כמו ארץ ישראל, ואם תאמר, משום זכותו של אדם הזה שבנה העיר, הלא כמה בני אדם היו שזכותם יותר משלו. אמר ר' יצחק, אני לא שמעתי; ואיני יכול לומר.

תסו) הקיצו ורננו שוכני עפר: שוכני פירושו דיירים ישנים, ולא מתים, ומי הם. אלו הם ישני חברון שהם לא מתים אלא ישנים. וע"כ כתוב בהם גויעה, כמי שגווע ויש בו כח להינער. אף כן אלו ד' זוגי חברון ישנים הם ולא מתים, וכולם עומדים בקיומם בגופים שלהם, ויודעים סתרים נעלמים יותר משאר בני אדם. הגופים שלהם גנוזים בפתח גן עדן. כי פתח ג"ע הוא במערת המכפלה. (ננ"ל לך אות צ"ה) ואלו הם שוכני עפר. ועל זה, כל אלו שנשמתם יצאה בארץ הקדושה אינה יוצאת על ידי מחבל ההוא, שאינו שולט שם, אלא על ידי מלאך של רחמים, שארץ הקדושה עומדת בחלקו.

מאמר אתר אית בישובא — דלא מתין תמן
תסז) אתר אית בישובא וכו': מקום יש בישוב שאינו שולט בו מחבל ההוא, ולא (דטו"י דף קנ"א ע"ב)

דארץ ישראל. ואי תימא, בגין ההוא גברא דבני לה. כמה בני נשא הוו זכותיהון יתיר מדיליה. אמר רבי יצחק, אנא לא שמענא ולא אימא. (תסט) אתו שאילו ליה לר"ש, אמר לון, ודאי ההוא אתר לא שלטא עליה מלאך המות, וקב"ה לא בעי דבההוא אתר ימות בר נש לעלמין, ואי תימא, דקדם לכן בההוא דוכתא, עד לא אתבני, מיתו ם ביה בני נשא, לאו הכי. אלא מיומא דאתברי עלמא, אתתקן ההוא אתר, לקיומא, ורזא דרוזין הכא, לאינון דמסתכלי ם ברזא דחכמתא.

(תע) כד ברא קודשא בריך הוא עלמא, ברא ליה ברזא ם דאתוון, ואתגלגלו אתוון, ם וברא עלמא, בגלופי דשמא קדישא. ך אתגלגלו אתוון, ם ואסחרו עלמא ך בגלופי וכד ך אתגלי ואתפשט עלמא ואתברי, והוו אתוון סחרן למברי, אמר קב"ה ם דיסתיים ן ביר"ד, אשתארת את ך ט' בההוא דוכתא,

חלופי גרסאות

ע ל"ג ביה. ם בעקרא. צ ל"ג דאתחן. ן וברו. ך ויתגלגלו. ם ואסתחרו. ת בגלופי; בגלופי דשמא קדישא. א מתגלגלו; אתגלגלו אתחן והו סחרן למברי אמר קב"ה די אסתיים ביר"ד אשתארת את ם בלחודהא. ב די אסתים; די אסתים; יסתיים. ן באדם; באת י. ד ק; מוסף ם בלחודהא תליא באוירא ע"ג ההוא דוכתא; ט תליא באוירא כיון דאמר קב"ה די אסתיים ביר"ד אשתארת את טי"ת בלחודהא תליא באוירא ע"ג ההוא דוכתא.

הסולם מאמר

ואח"כ נמשך קו שמאל מנקודת השורק, דהיינו שחוזרים אתוון אל"ה למדרגה וחוזרים עמהם הנ"ר דאורות, אלא שהם בחינת אחורים, שפירושן חכמה בלי חסדים. ומשום זה נמשכים דינים ממנה, ואז בא קו אמצעי וממעט קו השמאל בסוד המסך הנמשך מנקודת החירק, ובכח זה מתיחד השמאל עם הימין, והחכמה שבשמאל מתלבשת בהסדים שבימין והמדרגה נשלמת בג"ר מבחינת פנים, וסוד ג' נקודות חולם שורק חירק, נתבארו לעיל (בראשית א' דף ט"ו ד"ה ההוא ע"ש) וזה המיעוט שקר האמצעי ממעט את קו השמאל, הוא בב' פעולות, מתחילה ממעט אותו מצד המסך דמנעולא, שה"ס מלכות דמדת הדין שאינה נמתקת בבניה, ואח"כ ממעט אותו בסוד המפתחא שה"ס מלכות המחוברת בבניה. (כנ"ל פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר, ע"ש). וסוד האותיות שהן הכלים של הספירות, כבר נתבאר (בהקדמת ספר הזוהר דף כ"ו ד"ה גס) שהן סוד, בינה ז"א ומלכות, מא' עד יוד ה"ס ט"ס דבינה, מיווד עד ק' ה"ס ט"ס דז"א, מק' עד ת' ה"ס הספירות דמלכות ע"ש. ונמצא שמן יוד עד ת', ה"ס ז"א ומלכות דאותיות, שבהם האורות דנפש רוח, שהם ר"ק והג"ר דאותיות, הן מן א' עד ט', ששם מלוכש אוד הנשמה דאותיות.

(תסט) אתו שאילו ליה וכו': באו ושאלו את ר' שמעון, אמר להם, ודאי, מקום ההוא אין מלאך המות שולט עליו, והקב"ה אינו רוצה שימות אדם במקום ההוא לעולם, ואם תאמר שמקודם לכן עד שלא נבנה מתו במקום ההוא בני אדם, אינו כן, אלא מיום שנברא האדם נתתקן מקום ההוא לקיום, וסוד הסודות כאן לאלו המסתכלים בסוד החכמה.

(תע) כד ברא קודשא בריך הוא וכו': כשברא הקב"ה את העולם ברא אותו בסוד האותיות, ונתגלגלו האותיות וברא העולם בחקיקות של השם הקדוש, ונתגלגלו האותיות וסבבו העולם בחקיקות, וכשנגלה ונתפשט העולם ונברא, והיו האותיות מסבבות לברוא, אמר הקב"ה שיסחיים העולם ביוד, נשארה אות ט' במקום ההוא תלויה באויר. ט', היא אות המאירה חיים, משום זה מי שראה ט' בחלומו סימן טוב הוא לו, וחיים נתקנו לו, וע"כ משום שהט' תלויה על מקום ההוא, אין המות שולט בו.

ביאור הדברים, נודע שהכל נאצל ונברא בסוד ג' קוין ומלכות המקבלתם, שה"ס ד' אותיות הוי"ה, שג' קוין ה"ס יה"ו ומלכות ה"ס ה"ת, וזה סדרם, שמתחילה יוצא קו ימין, מסוד נקודת החולם, שאתוון אליה נופלות לחוץ מן המדרגה, והיא חסרה משום זה ג"ר.

(דפו"י דף קנ"א ע"ב)

תליא באוירא, טי"ת, איהו ה את, דנהירו חיין, בגין כך, ט מאן דחמי טי"ת בחלמיה, סימנא טבא הוא ליה, וחיין אתתקנו ליה. ועל דא בגין דהוה ו ט תליא על גבי ההוא אתר, לא שלטא ביה מותא.

תעא) כד בעא קב"ה לקיימא עלמא, זריק חד צרורא גו מיא, גליף ברזא ו דע"ב אתוון, ומתמן שארי למיהך ההוא צרורא, ולא אשכח אתר לאתקיימא

חלופי גרסאות

ה ל"ג את דנהירו, ו ל"ג ט. ז דע"ב ; דע"ב וכ"ב.

דרך אמת ט] בראשית ל' ע"ב.

הסולם אחר אית נישוכא — ולא מתין תמן

מאמר

ט' שהיא יסוד הבינה לא יכול המקום לקבל. מפני שהעולם הזה, מבחי' מנעולא, אינו אלא בחינת מלכות לברה, וע"כ אינה יכולה לקבל רק מבחי' יסוד דבינה, הכלול ג"כ ממלכות, ולא מבחינת למעלה מיסוד דבינה.

ו"ש, טית איחי את דנחירו חיין וכו'. כי היא מבינה, שה"ס אלקים חיים, ועל דא, בגין דהוה ט' תליא על גבי ההוא אתר, לא שלטא ביה מותא, כי מבחינת מנעולא, אין שום דינים ואחיזה לסי"א בבינה, ואין למלאך המות רשות לגשת שמה.

זה אמרו. כד ברא קב"ה וכו' וברא עלמא בגלופי דשמא קדישא, דהיינו שברא העולם בסוד ג' קוים, שה"ס יה"ו והמלכות המקבלתם שה"ס ה' תחתונה, ומפרש אותם על פי הסדר. שמתחילה, אתגלגלו אתוון ואסחרו עלמא בגלופי, בגלופי, יורה הקטנות והיינו קו ימין הנמשך מנקודת החולם שמתחילה אין בו אלא נפש רוח שה"ס ו"ק, ואחר כך, וכד אתגלי ואתפשט עלמא ואתברי, היינו קו השמאל, שבו מתגלה הג"ר וההתפשטות, להאיר ממעלה למטה לעוה"ו, אבל הם בבחינת הדין להיותו חסר חסדים כנ"ל, לכן, והוון אתוון סחרן למברי, כלומר, שהיו מסבבות לברוא, ולא יכלו, מטעם חוסר חסדים, ואז אמר קב"ה, שהוא קו אמצעי, דיסתיים ביוד, דהיינו אחר שהתחילו להתפשט למפרע בסדר תשר"ק, אמר, שלא יתפשטו אלא האותיות מן ת' עד י' / שהם הכלים דז"א ומלכות באורות דרוח נפש, שהוא ו"ק בחסר ג"ר, כי מיעט את קו השמאל עם המסך דחירק מבחינת מנעולא, שה"ס פעולה הא', ונעשה ו"ק חסר ג"ר, וע"כ נסתיים העולם בי', ונעלמו כל ט' אותיות דבינה מן העולם.

תעא) כד בעא קב"ה לקיימא וכו' : כשרצה הקב"ה שהוא קו האמצעי לקיים את העולם, דהיינו להמשיך ג"ר בעולם, הנקראות קיוס, זרק אבן אחד תוך המים. דהיינו שהשליך את המלכות הנקראת אבן, לתוך הבינה, הנקראת מים, וחבר המלכות עם הבינה, שז"ס מיעוט ב' של קו אמצעי, שמבחינת מפתחא, (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) שבדרך זה, חקק בסוד ע"ב אתוון, דהיינו שהמשיך הו"ק מבינה למלכות, שעליהם ראוי להתגלות בגדלות סוד השם ע"ב, ומשם, מבינה התחיל ללכת אבן הזה, הממותק בבינה, ולא מצא מקום להתקיים, חוץ מארץ ישראל, ומים שה"ס ו"ק דבינה, היו הולכים אחריה, אחרי האבן, עד שאבן ההיא הגיעה תחת המזבח, ושם נשתקע, כלומר שירדו הדינים של המסך דמלכות שהיא האבן, ונשתקעו תחת המזבח, ואז נעשתה המלכות לבחינת בינה, ונגלה הג"ר מן הבינה בבית המקדש, ומוזה נתקיים כל העולם, כי האירו משם בכל העולם, וענין השתקעות האבן שגורם להארת הג"ר (ע"ו) בבראשית א' דף ר"צ ד"ה בגין, ותבין) צרורא פירושו אבן, מלשון, ולא יפול צרור ארץ (עמוס ט' פסוק ט').

וגם בעולם שהיא מלכות, יש אלו הכלים בינה ז"א ומלכות, ואותו המקום הנ"ל, הוא בחינת בינה שבעולם, וכיון שהמיעוט של קו האמצעי היה רק בבחינת מנעולא, שהיא המלכות שאינה מחוברת בבינה, לא פגם המיעוט אלא במלכות לברה, וגם בז"א בשיעור שמחובר עם המלכות, אבל בבינה אין מיעוט הזה פוגם כלל וכלל, ונמצא שאות ט' שהוא יסוד הבינה יכלה להשאר באותו המקום, ולקבל ממנה אור הבינה שהוא ג"ר, וזה אמרו, אשתארת אורת ט' בההוא דזכתא תליא באוירא, כי המיעוט ממנעולא, אינו נוגע לאותו המקום כלל וכלל, אמנם יותר מאות

ביה, בר ה ארעא קדישא, ומיא הוּוּ אזלין אבתריה, עד דמטא הווא צרורא תחות המזבח, ותמן אשתקע, ואתקיים כל עלמא.

תעג) ואי תימא, אי הכי דבהווא אתר שריין חיים, אמאי לא אתבני תמן בי מקדשא, למיהב חיין ליתבהא. אלא הכא בהאי אתר אתקיים בגין את חד דשריא עליה. בבי מקדשא, כל אתוון כלהו שארן ביה, ובהו אתברי איהו בלחודוי, כגוונא דכל עלמא.

תעג) ותו, ה ארעא קדישא יהיב חיין וכפרה ליתבהא בהווא עלמא, ואתר דא לאו הכי, יהיב חיין להווא אתר בהאי עלמא, ולא בעלמא דאתי. ובי מקדשא בהפוכא מתמן, בגין דאית חולקא לישראל בהווא עלמא, ולא בעלמא דא. ועל דא קיימא בי מקדשא לכפרא חובין, ולמזכי לון לישראל בעלמא דאתי.

תעד) ת"ח, טי"ת נהירו דחיין בכל אתר, ועל דא פתח. בה קרא כי טוב. דכתיב ה וירא אלקים את האור כי טוב. כ מהאי את, עריק מלאכא מחבלא. לא תימא עריק, אלא דלא אתייהיב ליה רשו, ל לאעלא תמן.

תעה) את דא משניא מאת ה ק', ק' לא ט] מתיישבא כלל בדוכתא בעלמא, וסימניך ה איש לשון בל יכון בארץ. את טי"ת אתיישבא בכל דוכתא, ואתתקנת

חלופי גרסאות

מסורת הזר

ה (בראשית א) בא יס צ"ת. ו (תהלים קס) ה מוסיף ארעא קדישא בבי מקדשא. ט בי מקדשא ה ארעא קדישא בבי מקדשא. י ליג בה. כ מאתר דא. מהאי את ומאתר דא. ל ליג לאעלא. ט ח' ח'. דרך אמת ט] שאין לו אלא רגל אחת ואין לו על מה לעמוד כשאר אותיות ועיין שם פ' בראשית.

הסולם

מאמר

בינה, הרי היא בינה דעוה"ו, שהוא בינה דמלכות, והחיים מושפעים רק לבחינת מלכות שהוא עולם הזה. משא"כ בית המקדש, הוא בחינת מלכות הממותקת בבינה ועלתה למקום בינה, הנקראת עולם הבא, ונמצא שהמוחין דעולם הבא ממש מאירים בבית המקדש. שע"י זה זוכים ישראל על ידו לעולם הבא, ולא בחינת אורות דעולם הזה, שהיא מלכות, כי המלכות קבלה שם צורת עולם הבא, שהוא בינה, ובחינתה עצמה, שהיא עולם הזה, נעלמה. תעד) ת"ח טי"ת נהירו וכו': בוא וראה, את ט' היא הארת החיים בכל מקום, שהיא יסוד דבינה, כנ"ל. וע"כ פתח בה הכתוב, כי טוב, שכתוב, וירא אלקים את האור כי טוב. מן אות הזה בורח מלאך המחבל. וחוה הזה ואומר, אל תאמר בורח, אלא שלא ניתנה לו רשות להכנס שם.

תעה) את דא משניא וכו': את הוה משונה מז את ק' הק' אינה מתישבת כלל בשום

תעב) ואי תימא אי וכו': ואם תאמר, א"כ שבאותו המקום שורה חיים, למה לא נבנה שם בית המקדש לתת חיים להיושבים בה. ומשיב, אלא כאן במקום הזה, הוא נתקיים בשביל אות אחד השורה עליה, שהיא ה"פ, אבל בבית המקדש, כל האותיות כולן שורות בו, ובהם נברא רק בית המקדש בלבד כמו כל העולם, כלומר, כמו שכל העולם נברא בכל האותיות שלכל אות מקום מיוחד, כן הבהמ"ק בפרט, נברא בכל האותיות בפני עצמו.

תעג) ותו דארעא קדישא וכו': ועוד, שארץ הקדושה נותנת חיים וכפרה להיושבים בה בעולם ההוא, ואותו המקום, אינו כן שנותן חיים לאותו מקום רק בעולם הזה, ולא בעולם הבא. ובית המקדש הוא בהיפוך משם, משום שיש לישראל חלק בעולם ההוא, ולא בעולם הזה וע"כ עומד בית המקדש לכטר עונות ולכות את ישראל לעולם הבא.

פירוש. כי אותו מקום, אע"פ שהוא בחינת (דפו"י דף קניב ע"א) 158

לאתיישובא כדקא יאות, ובג"כ בכל דוכתא דאת ט' תמן, לית ישובא לאת ק' תמן לאתיישובא ביה. ועל דא אתר דא לא שלטא ביה כלל סטרא אחרא, ויהיב חיים דהאי עלמא ; ליתבי תחותיה דאת דא, ולא יפוק לבר, וכד נפיק לבר, אית

חלופי גרסאות

נ ליה כד הוא תחותיה דאת דא ; ליתבי אתרהא ולג תחותיה דאת דא.

הסולם אתר אית בישובא — ולא מחין תמן

מאמר

בגלוי, והמנעולא בסתר, בסוד אם זכי הא טוב ואם לא זכי הא רע. כנ"ל (בהקדמת ספר הזוהר דף צ"ט ד"ה ב'. ובפ' ויצא דף י"ג ד"ה סתרא) והנה אחר שנתקנה המלכות בבינה, שוב אין מתפרדת, והיא מקבלת חיים מן הבינה ומשפעת לעולם, ואין עוד כח לקליפת המות לשלוט בעולם, (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה זכבר) אלא בכל מקום שצריכים לענוש הרשעים או למיתת בעלי החיים, המלאך המות צריך לקבל רשות על כך, כנ"ל (בפרשת נח אות ע"ח) בפסוק קץ כל בשר בא לפני, ליטול רשות. ובלי רשות אין למלאך המות שום כח לגלות המנעולא.

בשום מקום שבעולם. וסימנך, איש לשון כל יכון בארץ. אות פ' מתישבת בכל מקום, ומתתקנת להתישב כראוי. דהיינו להשפיע ג"ר, כנ"ל בבית המקדש. וע"כ בכל מקום ששם אות פ' אין ישוב לאות ק' שם להתישב בו. וע"כ אין שולט כלל הס"א, שהוא מלאך המות, במקום הזה, והפ' נותנת ה"ים של עולם הזה ליושבים תחת אות הזאת, ואינם יוצאים לחוץ. ואם יוצא לחוץ, יש רשות לס"א לשלוט עליו. וכמו שאות הזאת שולטת במקום הזה לתת שם חיים, כן אות אחרת שולטת במקום גיהנם, ומי היא. היא אות ק'.

ביאור הדברים. כי ידעת אשר ד' האותיות קרשית, הן ד' ספירות המלכות. (כנ"ל בהקדמת ספר הזוהר דף כ"ו ד"ה ג) והם כח"ב ות"ת, שהת"ת כולל חג"ת נה"י. אמנם כשאות ק' היא לבדה בלי שאר האותיות רש"ח תורה, שהיא מתפשטת בבי"ע והמלכות רמלכות שלה, שה"ס מנעולא, מאירה בקליפות בסו"ה, ורגליה יורדת מות, כי ממנה מקבל מלאך המות כח להמית כל חי. וזהו צורת אות ק', כי כשהמלכות היא מתוקנת היא בצורת אות ה', ועתה שאינה מתוקנת נמצאת סיום רגלה השמאלית של ה', שה"ס מלכות רמלכות, יוצאת מן השורה ומתפשטת למטה, דהיינו עד הקליפה שנקראת מות. כנ"ל, וז"ס שרגל ה'ק' משיבה למטה. וכשהמלכות נתקנה בבריאת העולם בסוד עלייתה והתחברותה עם הבינה, שאז נתחברו לה כל האותיות, והיא ממשכת חיים מן הבינה, כנ"ל בראשית א' ד"ה זכבר) היא מסתיימת בת' שצורת רגלה השמאלית היא עבה ומכופלת למטה. שזה יורה, שאותה רגל השמאלית של ה'ק' שנמשכה להאיר עד הקליפה שנקראת מות, הנה עתה חזרה המלכות והגביה את רגלה, ושלפה אותה מן קליפת המות והחזירה לשורה, ומשום זה נתעבה סיום רגלה, כי יש לה שמה ב' מלכיות כפולות, שה"ס המפתחא שנמתקה בבינה, וגם המנעולא ששלפה מן הקליפות, נתרבקה עמה. והמפתחא משמש (דנר"י דף קני"ב ע"א)

זהו אמרו. ק' לא מתיישובא כלל בדוכתא בעלמא, היינו אחר שנמתקה המלכות בבינה, אין עוד כח למות לשלוט בעולם. וזולת בנתינת רשות, והטעם הוא, כי את פ' אתיישובא בכל דוכתא, שהיא יסוד הבינה המאיר ע"י המפתחא כנ"ל ומשפעת בכל מקום אור החיים מן הבינה, ובג"כ בכל דוכתא דאת פ' תמן, שהיא אור הבינה, בתקון המפתחא כנ"ל, לית ישובא לאת ק' תמן לאתיישובא ביה, כי אחר שנתקנה במפתחא לקבל אורות החיים מן הבינה אינה מתפרדת עוד לעולם, וזולת בנתינת רשות, וע"כ אין כח אל קליפת המות המרומזת באות ק' לשלוט בעולם. ואינה שולטת אלא בגיהנם.

באופן שנמצא עתה ג' מקומות, א) הוא אותו מקום שהפ' לבדה שולטת שמה מטעם הנ"ל, ששם מאירה הפ' רק חיי עולם הזה. ושם אין נתינת רשות כלל. ב) כל העולם אחר מיתוק המלכות בבינה בסוד מפתחא, שאו מאירה הפ' בכל מקום, אמנם נותנת רשות לענוש את הרשעים בסוד זכי הא טוב לא זכי הא רע. ג) בגיהנם ששם מקום העונשים שולטת אות ק' לבדה בקביעות, כמו אות פ' באותו מקום, שהחיים הם שם בקביעות. ובספרא

רשו לסטרא אחרא לשלטאה ביה. כמה דאת דא שלטא באתר דא, הכי נמי שלטא את אחרא באתר דגיהנם, ומאן איהי, את ק'.
 תעו) ובספרא דרב המנונא סבא, הכא אינון [9] תרין אתוון: ח', ט'. ועל דא לא הוו כתיבין גו אבני בורלא, אבנין דאשלמותא, ושכטין דישראל, תרין אתוון אלין אתמנעו מנייהו, בגין דלא יהא רשים בגווייהו ח"ט.
 תעז) באתר דבי מקדשא תליין כל אתוון דאלפא ביתא, ברזין גליפן דשמהן קדישין, קשירין, מרקמן עליה, וכל עלמא דלעילא ותתא, כלא ברזא דאתוון [3] מתחקקן וגליפא, ורזין [4] דשמא קדישא עלאה, עלייהו אתגליף. תעח) במשכנא אתגליפו ואתצירי אתוון כדקא חזי. [5] דהא בצלאל הוה ידע [6] חכמתא, לצרפא אתוון דאתבריו בהו שמיא וארעא. ועל חכמתא [7] דיליה, [8] אתבני משכנא על ידיה, ואתבריר מכל עמא [9] דישראל.
 תעט) וכמה דאיהו אתבריר לעילא, הכי בעא קב"ה דיתבריר לתתא. לעילא כתיב, [10] ראה קראתי בשם בצלאל. לתתא [11] ראו קרא יי בשם בצלאל. ושמיה ברזא עלאה אקרי הכי בצלאל: בצל אל. ומאן איהו. דא צדיק. דאיהו יתיב בצל אל, ההוא דאקרי אל עליון. ואיהו יתיב כגוונא דההוא אל. ההוא אל נטיל שית סטרין, ההוא צדיק נטיל לון. אוף הכי, ההוא אל אנהיר לעילא,

מסורת הנהר

חלופי גרסאות

כ מתחממן; מתחממן ומתחקקן וגליפאן. ע דקדשא ול"ג דשמא קדישא; דקדשא דשמא קדישא. פ ל"ג דהא. צ ל"ג חכמתא. ק דא. ר אתבני. ש ל"ג דישראל.
 (ז) (שמות לא) הקסה"ז כו צ"ב. (ח) (שם לה)
 [9] עיין זה ג"כ שם. צ נראים ונחקקים הכל בטוד האותיות וטוד שם הקודש נחקק עליהם.
 דרך אמת [9] עיין זה ג"כ שם. צ נראים ונחקקים הכל בטוד האותיות וטוד שם הקודש נחקק עליהם.

מאמר

הסולם

בצלאל ידע לצרפא אתוון

שלו נבנה המשכן על ידו, ונבחר מכל עם ישראל.
 תעט) וכמה דאיהו אתבריר וכו': וכמו שהוא נבחר למעלה כך רצה הקב"ה שיהיה נבחר למטה, למעלה כתוב, שאמר הקב"ה למשה, ראה קראתי בשם בצלאל. ולמטה, אמר משה לישראל, ראו קרא ה' בשם בצלאל. ושמו בסוד העליון נקרא כך, בצלאל, שפיהושד בצל אל. ומי הוא. זהו צדיק, דהיינו יסוד, שהוא יושב בצל אל, והוא שנקרא אל עליון, דהיינו תפארת, והוא בצלאל יושב כמו אל ההוא, שהוא ת"ת. אל ההוא לוקח ששה קצוות, כי תפארת לוקח ו"ק תג"ת נה"י, וצדיק ההוא, שהוא יסוד, לוקח אותם. אף כך, אל ההוא מאיר למעלה, וצדיק הוה מאיר למטה, אל המלכות. אל ההוא שהוא ת"ת, כולל ששה קצוות, אף צדיק ההוא הוא כלל של כל ששה קצוות.

מאמר בצלאל ידע לצרפא אתוון
 תעו) ובספרא דרב המנונא וכו':
 ובספרו של רב המנונא סבא כתוב, כאן במלה חטא, יש ב' אותיות ח' ט', וע"כ לא היו כתובים באבני שוהם ובאבני מלואים, כי שבטי ישראל נמנעו מהם ב' אותיות אלו, כדי שלא יהיה נרשם בהם ח"ט, דהיינו חטא.
 תעז) באתר דבי מקדשא וכו': במקום בית המקדש תלויים כל אותיות האלף בית, בסודות חקוקים של שמות הקדושים, קשורים ומרוקמים עליו, וכל העולם שלמעלה ושלמטה כולם נגבלו ונחקקו בסוד האותיות, וטוד שם הקדוש העליון, דהיינו הויה, נחקק עליהם.
 תעח) במשכנא אתגליפו ואתצירי וכו': במשכן נחקקו ונצטיירו האותיות כראוי, כי בצלאל היה יודע החכמה לצרף האותיות שבהם נבראו שמים וארץ, וכשביל החכמה

האי צדיק אנהיר לתתא. ההוא אל, כללא דכלהו שית סטרין. ההוא צדיק, כללא דכלהו שית סטרין.

תפ) ה בן אורי: בן אור קדמאה, דברא קב"ה בעובדא דבראשית. בן חור: בן א חירו דכלא. ד"א, בן חור: ב בן חור מכל ג גוונין. ודא ד אתמני למטה יהודה, כלא כדקא יאות.

תפא) כל גוונין טבין לחלמא, בר תכלא, כמה דאתמר. בגין דאיהו כרסייא, למידן דינין דנשמתיין. ה והא האי דרגא ו חורא איהו. ז אלא בשעתא דקיימא דיני דנפשאן, כדין איהו גוון תכלא. והא * אוקימנא.

תפב) בשעתא דחמי בר נש להאי גוון, אדכר בר נש למעבד פקודין דמאריה. כגוונא דנחש ה הנחשת, בשעתא דהו חמאן ליה, הו דחלי מקמי דקב"ה, ומנטרן גרמייהו * מכל חובין, ובשעתא דההוא דחילו דקב"ה סלקא עלייהו, מיד אתסיין. מאן גרים לון כ לדחלא מקמי קב"ה, ההוא נחש, ההיא רצועה דמסתכלן בה. אוף הכי תכלת * וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יי. מההוא דחילו דיליה, ועל דא תכלת ז במשכנא.

תפג) אמר רבי יצחק, האי דאמר מר תכלת כרסייא דדינא איהו, וכד איהו קיימא * בגוונא דא, כדין איהו כרסייא למידן דיני נפשאן. אימתי איהו ברחמי. אמר ליה, בשעתא דכרובים מהדרן אנפייהו דא עם דא, ומסתכלן אנפין באנפין.

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

ט (במדבר טו) ח"ב רעו. ח"ג קעד: קעה. רסג: ת מוסיף בן אורי בן חור. א תורי. ב ל"ג בן חור. ג מוסיף גוונין כמה דאמינא חור כרפס ותכלת. ד אתמנא. ה והאי ול"ג והא. ו מוסיף ודא חורא. ט"ב ש"ז. ז בר. ח ל"ג הנחשת. ט ל"ג מכל חובין. י בשעתא. כ ל"ג לדחלא מקמי קב"ה. ל ל"ג במשכנא. מ כנחנא.

תכלת

הסולם

מאמר ב'

נפשות, מפני עונות התחתונים, או היא בצבע תכלת. וכבר העמדנוהו. (לעיל אות ר"ל). תפב) בשעתא דחמי בר נש וכו': בשעה שאדם רואה צבע הזה, דהיינו תכלת, נזכר האדם לעשות כל מצות אדונו. כמו נחש הנחשת, שבשעה שהיו רואים אותו היו יראים לפני הקב"ה, ושומרים את עצמם מכל חסא. ובשעה שיראה הו עלתה עליהם מיד גרסאו. מי גרם אותם לירא את הקב"ה, הוא אותו הנחש, אותה הרצועה שהסתכלו בה. אף כן, תכלת כתוב בו, וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'. שהוא, מיראה ההוא שלו. ועל כן היתה התכלת במשכן. תפג) אמר ר' יצחק וכו': אריי, זה שאמר אדוני שתכלת היא כסא הדין, וכשהמלכות היא בצבע הזה, היא כסא לדון בו דיני נפשות. לפי זה, מתי המלכות היא ברחמים

תפ) בן אורי: פירושנו בן אור הראשון שברא הקב"ה במעשה בראשית. בן חור, פירושנו בן חירות של הכל, דהיינו אור הבינה שה"ס חירות, פירוש אחר, בן חור, בן שהוא חור, דהיינו לבן מכל הגוונים, כלומר שאור החסדים שהוא לבן שולט בו. זה, בצלאל, שהוא יסוד, בתמנה למטה יהודה, שה"ס המלכות, הכל כראוי להיות. כי היסוד צריך להיות מחובר עם המלכות.

מאמר ב' תכלת תפא) כל גוונין טבין וכו': כל הצבעים טובים אם רואים אותם בחלום, חוץ מתכלת, משום שהיא כסא, דהיינו המלכות לדון עליו דיני נשמות. ושואל, הרי מדרגה הו, שהיא המלכות, הוא לבנה, שאתה אומר שמקבלת מן היסוד שנקרא בן חור שפירושו לבן, דהיינו חסד. ומשיב, אלא בשעה שעומדת לדון דיני חסד. (דפריי דף קניב ע"א * דף קניב ע"ב)

161 (דפריי דף קניב ע"א * דף קניב ע"ב)

כיון דאינון כרובים מסתכלן אנפין באנפין, כדין כל גוונים, מתתקנו, ואתהפך גוון תכלא לגוון אחרא. מתהפך גוון ירוק, לגוון ם זהב. תפד) ועל דא, בהפוכא דגוונים, אתהפך מדינא לרחמי, וכן מרחמי לדינא, וכלא בהפוכא דגוונים. כמה דמסדרין ישראל תקונייהו לגבי קב"ה, הכי קיימא כלא, והכי אתסדר. ועל דא כתיב ם ישראל אשר בך אתפאר, באינון גוונים דכלילן דא בדא, שפירו דכלהו. ם

תפח) ם ועשית שלחן עצי שטים וגו'. רבי יצחק פתח, ם ואכלת ושבעת וברכת את יי אלהיך וגו', כמה זכאין אינון ישראל, דקב"ה אתרעי בהו, וקריב לון לגביה מכל עמין, ובגינהון דישאל, יהיב מזונא ושבעא, לכל עלמא, ואלמלא ישראל לא יהיב קב"ה מזונא לעלמא, והשתא דישאל אינון בגלותא, עאכ"ו דנטלי מזונא על חד תרין.

תפו) בזמנא דהוון ישראל בארעא קדישא, ם הוה נחית לון מזונא מאתר עלאה, ואינון ם יהבי חולק תמצית לעמין עובדי כוכבים, ם ועמין כלהו לא אלתנו אלא מתמצית. והשתא דישאל אינון בגלותא, אתהפך בגוונא אחרא. תפו) ם מתל למלכא, דאתקין סעודתא לבני ביתיה, כל זמנא דאינון עבדי רעותיה, אכלי סעודתא עם מלכא, ם ויהבי לכלבי חולק גרמין למגור.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר. כ) (שמות כה) ח"ב קנח: קנח. ד"ג קצב. רעא: ל) (דברים ח) ויגש יז צ"א. דרך אמת ם נותנים לכלבים חלק עצמות לגררם והיא רמז אל הקליפות העזים ככלב והוא נותן להם הסותרות מהשפע ותמציתו.

נ אתתקנו. ס חזר. ע בדפריי כתב חסר כאן. פ ל"ב מן הוה עד יהבי. צ יסבי. ם ולא ול"ג ועמין כלהו. ד ל"ג פתל.

הסולם

מאמר

ועשית שלחן

העמים, ובשביל ישראל הוא נותן מזונו ושובע לכל העולם, ואם לא ישראל, לא היה הקב"ה נותן מזונות לעולם, ועתה שישאל הם בגלות, על אחת כמה וכמה שכל העולם מקבלים מזונות ושובע כפלים. כדי שהתמצית מהם יספיק לישראל.

תפו) בזמנא דהוון ישראל בארעא וכי: בזמן שהיו ישראל בארץ הקדושה, היה יורד להם מזון ממקום עליון, והם נתנו חלק תמצית לעמים עכו"ם, והעמים כולם לא נוונו אלא מתמצית. ועתה שישאל בגלות, נתהפך הדבר באפן אחר. שהמזון מגיע לאומות העולם והם מקבלים מהם תמצית.

תפו) מתל למלכא דאתקין וכי: משל למלך שהכין סעודה לבני ביתו, כ"ז שהם עושים רצונו, אוכלים בסעודה עם המלך, ונותנים לכלבים חלק של עצמות לגרור. בשעה שבני ביתו אינם עושים רצונו של המלך נותן כל הסעודה לכלבים, ונותן להם העצמות.

כגוונא

ברחמים. אמר לו, בשעה שהכרובים, שה"ם ז"ן, מחזירים פניהם זה לזה, ומסתכלים פנים בפנים, כיון שהכרובים מסתכלים פנים בפנים, אז מתתקנים כל הצבעים, ומתהפך צבע התכלת לצבע אחר. ומתהפך צבע ירוק לצבע זהב.

תפד) ועל דא בהפוכא וכי: וע"כ בהפיכת הצבעים מתהפכת המלכות מדין לרחמים, וכן מרחמים לדין, הכל בהפיכת הצבעים. כמו שמסדרים ישראל תקונייהם אל הקב"ה, כך עומד הכל, וכך מסתדר, למעלה, וע"כ כתוב, ישראל אשר בך אתפאר. כי באלו הגוונים הכלולים זה בזה נמצא היופי של הכל.

מאמר ועשית שלחן

תפח) ועשית שלחן עצי שטים וגו': ר' יצחק פתח, ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך וגו'. כמה מאושרים הם ישראל, שהקב"ה רצה בהם, וקרב אותם אליו מכל (דפריי דף ק"ב ע"ב) 162

בשעתא דבני ביתיה לא עבדי רעותא דמלכא, מלכא יהיב * כל סעודתא לכלבי, וסליק לון גרמי.

תפח) כגוונא דא, כל זמנא דישראל עבדי רעותא דמאריהון, הא על פתורא דמלכא אינון אכלי, וכל סעודתא אתתקן להון. ואינון, מההוא חדוה דלהון, יהבי ה גרמי דאיהו תמצית לעובדי כוכבים. וכל זמנא דישראל לא עבדי רעותא דמאריהון, * אזלי בגלותא, והא סעודתא לכלבי, ואסתלק לון תמצית. * ככה יאכלו בני ישראל את לחמם טמא בגוים, דהא תמצית ב דגעוליהון אכלי. ווי לברא דמלכא, דיתיב ומצפה לפתורא דעבדא, מה דאשתאר מגו פתורא איהו אכיל.

תפט) דוד מלכא אמר, * תערך לפני שלחן נגד צוררי דשנת בשמן ראשי כוסי רויה. תערך לפני שלחן, דא סעודתא דמלכא. נגד צוררי, אינון כלבי דיתבי קמי פתורא, מצפאן לחוקק, גרמין, ואיהו יתיב עם מלכא בענוגא דסעודתא בפתורא.

תצ) דשנת בשמן ראשי, דא רישא דסעודתא, ד ככל משחא, ושמנונא, ותקון סעודתא, אתייהיב בקדמיתא לרחימא דמלכא. מה דאשתאר, לבתר אתייהיב לכלבי, ולאינון פלחי פתורא. כוסי רויה, ה מליא כסא קמי רחימא דמלכא תדיר, דלא יצטרך למשאל. ועל רזא דא, הוּו ישראל תדיר, עם * שאר עמין.

תצא) רבי חייא הוה אזיל לגבי דרבי שמעון לטבריה, והוּו עמיה רבי יעקב בר אידי, ורבי ייסא זעירא, עד דהוּו אזלי, אמר רבי ייסא לרבי חייא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ש ל"ג כל. ת בגרמי. א הא ול"ג אולי בגלותא ב דגעולי עע"ז. ג גרמיהו. ד וכל. ה מוסיף מלכא מליא. ו עע"ז ול"ג שאר עמין; שאר עלמין.

ועשית שלחן

הסולם

מאמר

בצמן ראשי כוסי דויה. תערך לפני שולחן, היינו סעודת המלך. נגד צוררי הם הכלבים היושבים תחת השלחן ומצפים לחלק העצמות, והוא יושב עם המלך על שלחנו בעונג הסעודה.

תצ) דשנת בשמן ראשי: זהו ראש הסעודה, שכל השמן והשמנוניה, ותקון הסעודה, ניתן בראש לאהבו של המלך, מה שנשאר ניתן לאחר כך לכלבים, ולאלו המשמשים את השלחן. כוסי רויח, היינו, שהכוס תמיד מלא לפני אוהבו של המלך, ואינו צריך לבקש. ועל סוד הזה היו ישראל תמיד ביחוס עם שאר העמים. תצא) ר' חייא הוה וכו'; ר"ח היה הולך לר' שמעון לטבריה, והיה עמו ר' יעקב בר

תפח) כגוונא דא כל וכו': כעין זה, כל זמן שישראל עושים רצונו של אדונם, הנה על שלחן המלך הם אוכלים וכל הסעודה הוכן בשבילם, והם, משמחה ההוא שלהם, נותנים העצמות, שהוא תמצית לעכו"ם. וכל זמן שישראל אינם עושים רצונו של אדונם, הולכים בגלות, והסעודה ניתנה לכלבים, ולהם ניתנה התמצית. שכתוב, ככה יאכלו בני ישראל את לחמם טמא בגוים. כי אוכלים התמצית מגיעול שלהם. דהיינו ממוזוגס המאוס. אוי לבן מלך שיושב ומצפה לשלחנו של העבד, שמה שנשאר משלחנו הוא אוכל.

תפט) דוד המלך אמר וכו': דוד המלך אמר, תערך לפני שלחן נגד צוררי דשנת (דפו"י דף קנ"ב ע"ב) 163

תימה מה דכתיב, (ט) ולבני ברזילי הגלעדי תעשה חסד והיו באוכלי שלחנך וגו'. אי הכי כל טיבו וקשוט, למיכל על פתוריה ולא יתיר, מדקאמר הכא והיו באוכלי שלחנך. ותו, לאו יקרא דמלכא איהו, למיכל בר נש אחרא (י) על פתוריה דמלכא, ולא אצטריך דא, אלא מלכא בלחודו, וכלהו רברבנויה סחרניה, לתתא מניה.

תצב) אמר רבי חייא לא שמענא בהאי מידי, ולא אימא. א"ל לרבי יעקב " בר אידי, ואת שמעת בהאי מידי. א"ל, אתון דינקין בכל יומא מדבשא דמשחא עלאה, לא שמעתון, כל שכן אנא. אמר ליה לרבי ייסא, ואת שמעת מידי בהאי. א"ל אע"ג דאנא רביא ומיומין זעירין אתינא. לגבייכו, ולא זכינא מקדמת דנא, אנא שמענא.

תצג) פתח ואמר (ט) נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו. מאי קא חמא דוד דסיום הללא רבא, סיים הכי בהאי קרא. אלא תלת שליטין אינון לעילא, דקב"ה אשתמודעא בהו, ואינון רזא יקירא דיליה, ואלין אינון: ה] מוחא, ולבא, וכבדא. ואינון בהפוכא דהאי עלמא. לעילא, מוחא נטיל ברישא, ובתר יהיב ללבא, ולבא נטיל ויהיב לכבדא, ולבתר כבדא יהיב כ חולק לכל אינון מקורין דלתתא, כל חד וחד כדקא חזי ליה. לתתא, כבדא נטיל ברישא, ולבתר איהו מקרב כלא ללבא, ונטיל לבא: שפירו דמיכלא. כיון דנטיל, ואתתקף מההוא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (מ"א ב.) (ע) (תהלים קלו) ח"א רסא: ח"ב ז ל"ג דא. ח ל"ג בר אידי. ט מוסיף שמעת בהאי. י לגבייהו. כ חילין. ג ל"ג שפירו דמיכלא. קסח: דרך אמת ה] פנחס רכ"ז ע"ב

מאמר

הסולם

ועשית שלחן

תצג) פתח ואמר נותן וגו': פ"א, נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו. שואל, מה ראה דוד, שסיום הלל הגדול סיים במקרא הזה כך. ומשיב, אלא ג' שליטים הם למעלה שהקב"ה נודע בהם והם סוד יקרו, ואלו הם, מוח לב וכבד. דהיינו בינה ז"א ומלכות. והם בהיפך מעולם הזה, דהיינו מבחינת אתערותא דלתתא העולה מעולם הזה, כגון בתענית וכדומה כמ"ש לפנינו. למעלה, לוקח המוח תחילה ואח"כ נותן ללב, והלב לוקח ונותן לכבד, ואח"כ הכבד נותן חלק לכל המקורות שלמטה כל אחד ואחד כראוי לו. למטה, ע"י אתערותא דלתתא, הכבד, שהוא המלכות, לוקח ההתעוררות תחילה, ואח"כ הוא מקרב הכל ללב, שהוא ז"א, והלב לוקח הטוב שבמאכל, כיון שלקח ונתחזק מתוקף ההוא והרצון שלקח, הוא נותן ומתעורר אל המוח, שהוא בינה. ואז מושפע השפע מבינה לז"א ומז"א למלכות.

שהיא

בר אידי ורבי ייסא הקטן, בעוד שהיו הולכים, אמר ר' ייסא לר' חייא. תמוה, מ"ש, ולבני ברזילי הגלעדי תעשה חסד והיו באוכלי שלחנך וגו'. לפי זה, כל החסד ואמת הוא לאכול על שלחנו, ולא יותר, ממה שאומר כאן, והיו באוכלי שלחנך. ועוד אין כבודו של המלך שיאכל אדם אחר על שלחנו של המלך, ולא צריך שיהיה כך, אלא המלך לבדו, ומסביב כל השרים שלו למטה ממנו.

תצב) אמר ר' חייא וכו': אר"ה, לא שמעתי בזה משהו ואיני אומר. אמר לו לר' יעקב בר אידי, ואתה שמעת בזה משהו. אמר לו, אתם שיונקים בכל יום מדבשו של שמן העליון, דהיינו מר' שמעון, לא שמעתם, כל שכן אני. אמר ליה לר' ייסא, ואתה שמעת משהו בזה. אמר לו, ואע"פ שאני נער, ומימים מועטים באתי אליכם, ומקודם לכן לא זכית, עכ"ז אני שמעתי.

תקפא ורעו דקא נטיל, יהיב ואתער לגבי מוחא. ולבתר אהדר כבדא, ופליג מזונא לכל מקורין דגופא.

תצד) ׀ ביומא דתעניתא, בר נש מקרב מיכלא ומשתיא לגבי כבדא עלאה, ומאי איהו מקרב. חלביה ודמיה ורעותיה. ההוא כבדא נטיל כלא ברעותא. כיון דכלא איהו לגביה, נטיל ומקרב כלא לקמי לבא, דאיהו רב ושליט עליה. כיון דלבא נטיל ואתתקף ברעוא, מקרב כלא לגבי מוחא, דאיהו שליטא עלאה על כל גופא, לבתר אהדר כבדא ומפלג חולקין לכל אינון מקורין ושייפין דלתתא.

תצה) בזמנא אחרא, ׀ כד כלא מוחא נטיל בקדמיתא, ולבתר יהיב ללבא, ולבא יהיב לכבדא, וכבדא יהיב לכלהו מקורין ׀ ושייפין דלתתא, ולבתר כד בעי לפלגא מזונא להאי עלמא, ברישא יהיב ללבא, דאיהו מלכא די בארעא. ופתורא דמלכא, אתער בקדמיתא מכל שאר בני עלמא. זכאה איהו, ׀ מאן דהוי בחושבנא דפתורא דמלכא, דהא אשתמודעא לאוטבא ליה בההוא טיבו דלעילא. תצו) ׀ ודא איהו טיבו וקשוט, דעבד דוד לבני ברזילי, דכתיב והיו באכלי שלחנך. ואי תימא ׀ דבשלחנא דמלכא, אכיל בר נש אחרא בר מניה. לא. אלא מלכא אכיל ברישא, ובתר כל עמא. ואינון דאכלי עם מלכא, בשעתא דאיהו אכיל אינון דחביבין עליה מכלהו, ואינון אתמנון משלחנא דמלכא.

חלופי גרסאות

ח מוסיף ביומא דבינו אתער בתעניתא אתער לעילא כגונא ההוא [ניא כההוא גונא ; גונא ההוא ; גונא בהוא (ד"א)] וביומא דשבעא לאו הכי. נ ל"ג כד ; כל ול"ג כלא. ט ל"ג ושייפין. ע ל"ג מאן. פ ובג"כ איהו. צ לשלחנא.

מאמר

הסולם

ועשית שלחן

שהיא הכבד. ואח"כ חוזר הכבד ומחלק מזון לכל מקורות הגוף, שהוא ג' עולמות ביי"ע.

תצד) ביומא דתעניתא בר וכו' ; ומפרש דבריו. ביום התענית, האדם מקרב מאכל ומשתה לכבד העליון, שהוא המלכות. ומה הוא מקרב הוא מקרב חלבו ודמו ורצונו. כבד ההוא לוקח הכל ברצון. כיון שהכל כבר אצלו, לוקח ומקרב הכל לפני הלב, דהיינו ז"א, שהוא רב ושליט עליו. כיון שלקח הלב ונתחוק ברצון, מקרב הכל אל המוח, שהוא בינה, שהוא שליט העליון על כל הגוף, שהוא ז"א, וחזרת השפע מבינה לז"א ומז"א למלכות שהיא הכבד, ואח"כ חוזר הכבד ומחלק חלקים לכל המקורות והאברים שלמטה. בבי"ע.

תצה) בזמנא אחרא כד וכו' ; בזמן אחר, דהיינו בזמן שהשפע מושפע מצד אתערותא דלעילא, כל השפע מקבל המת.

(דטו"י דף קנ"ג ע"א)

שהוא בינה, תחילה ממה שלמעלה ממנו שהוא החכמה. ואחר כך נותן ללב, שהוא ז"א. והלב נותן לכבד, שהוא המלכות. והכבד נותן לכל המקורות והאברים שלמטה, בבי"ע. ואח"כ כשרוצה לחלק מזון לעולם הזה, נותן תחילה, דהיינו המובחר והיפה שבשפע, אל הלב, שהוא המלך שבארץ, דהיינו למלך ישראל, ושלחן המלך נתעורר תחילה לקבל קודם שאר בני העולם. אשרי הוא מי שהוא בחשבון של שלחן המלך, כי הוא נודע למעלה להטיב לו באותו הטוב שלמעלה, שהמלך מקבל.

תצו) ודא איהו טיבו וכו' ; וזה הוא חסד ואמת שעשה דוד לבני ברזילי, שכתוב, והיו באוכלי שלחנך. ואם תאמר שבשלחן המלך אוכל אדם אחר וילתו. לא. אלא המלך אוכל תחילה, ואח"כ כל העם. ואלו שאוכלים עם המלך בשעה שהוא אוכל, הם האהובים לו יותר מכולם, והם שנתמנו להיות משלחן המלך.

תצו) ואי תימא, הא כתיב, (9) על שלחן המלך תמיד הוא אוכל. בגין דכל מזונא דיליה, לא עביד חושבנא אחרא, אלא על שלחן המלך, דמתמן הוה אתי מזונא ומיכלא דיליה. ודא איהו על שלחן המלך תמיד הוא אוכל. אתא רבי ^ק חייא, ונשקיה על רישיה, אמר ליה רביא אנת, וחכמתא עלאה שריא בלבך. אדהכי, חמו ליה לרבי חזקיה דהוה אתי. א"ל רבי חייא, ודאי בחברותא דא, קודשא בריך הוא יתחבר עלנא, דהא מלין חדתין דאורייתא יתחדתון הכא. תצו) יתבו למיכל. אמרו, כל חד וחד לימא מלי דאורייתא בהאי סעודתא, אמר רבי ייסא, סעודת עראי איהי, ועכ"ד סעודה אקרי. ולא עוד, אלא דהאי אקרי סעודתא דקודשא בריך הוא אתהני מינה. ועל דא כתיב, (10) זה השלחן אשר לפני יי, דהא מלין דאורייתא יסחרון להאי אתר.

תצט) פתח רבי חייא ואמר, (11) ואכלת ושבעת וברכת את יי אלהיך וגו'. וכי עד לא אכיל ב"נ לשבעא, ויתמלי כריסיה, לא יברך ליה לקב"ה, (12) במאי נוקים ואכלת ושבעת, ובתר וברכת. אלא אפילו לא ייכול בר נש אלא כזית, ורעותיה איהו עליה, וישוי ליה להווא מיכלא עקרא דמיכליה, שבעא אקרי. דכתיב (13) פותח את ידיך ומשניע לכל חי רצון. לכל חי אכילה לא כתיב, אלא רצון. ההוא (14) רעותא דשוי על ההוא מיכלא, שבעא אקרי, ואפילו דלית קמיה דבר נש אלא ההוא זעיר בכזית, ולא יתיר, הא (15) רעותא דכתיב (16) שוי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(9) (ש"ב ט) ח"ב קנו : ח"ג צד : צ) (יחוקאל מא) ^ק חזקיה. ר מוסיף אי הכי במאי. ש רעוא. ת ל"ב ח"ב קנג : קנד. קסח : ח"ג סב. רמה. רמו. ועא : ז"ח מח ט"ד ש"י טו ט"ג שליד. (10) (דברים ח) לעיל אות תפה צ"ל. (11) (תהלים קמה) וירא סט צ"ד. רעותא (ד"א).

מאמר

הסולם

ועשית שלחן

כתוב, זה השלחן אשר לפני ה'. כי דברי תורה יסבבו מקום הזה.

תצו) ואי תימא הא וכו' : ואם תאמר, גרי כתוב, על שלחן המלך תמיד הוא אוכל, שמשמע על שלחנו חמש. ומשיב, שהוא משום שכל המזון שלו, הוא בחשבון אוכלי שלחן המלך, ולא עשה חשבון אחר, אלא על שלחן המלך, שמשם היה בא המזון והמאכל שלו. וזה הוא, על שלחן המלך תמיד הוא אוכל. בא רבי חייא ונשקו על ראשו, אמר לו נער אתה, וחכמה עליונה שורה בך. בינתים ראו את ר' חזקיה שהיה בא. אמר לו ר' חייא, ודאי בחבור הזה, הקב"ה יתחבר עמנו. כי דברי תורה חדשים יתחדשו כאן.

מאמר ואכלת ושבעת וברכת תצט) פתח ר' חייא וכו' : פתח ר"ח ואמר, ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך וגו'. שואל, וכי, טרם שאדם אוכל לשובע, וימלא בטנו, לא יברך לו להקב"ה, ואיך ניישב הכתוב, ואכלת ושבעת, ואחר כך, וברכת. ומשיב, אלא אפילו לא יאכל אדם רק כזית, ורצונו עליו, ומשים האכל ההוא לעיקר מאכלו הוא נקרא שובע. שכתוב, פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון. לכל חי אכילה, לא כתוב, אלא לכל חי רצון. ללמד, שרצון ההוא שהוא נותן על אכל ההוא, נקרא שובע, ואפילו שאין לפני האדם אלא דבר מועט כזית, ולא יותר, הרי הרצון של שובע נתן עליו, ומשום זה כתוב, ומשביע לכל חי רצון. רצון כתוב

תצו) יתבו למיכל, אמרו וכו' : ישבו לאכול, אמרו, כל אחד ואחד יאמר דבר תורה בסעודה זו. אמר ר' ייסא סעודה מועטת היא, ועכ"ז סעודה נקראת, ולא עוד, אלא שזו נקראת סעודה שהקב"ה נהנה ממנה, וע"כ (דפריי דף קנ"ג ע"א *) דף קנ"ג ע"ב)

עליה. ובגין כך, ומשביע לכל חי רצון, רצון כתיב, ולא אכילה. ועל דא וברכת דאי, ואתחייב בר נש לברכא ליה לקודשא בריך הוא, בגין למיהב חדוה לעילא. (תק) פתח רבי חזקיה, בהאי קרא אבתריה ואמר, ואכלת ושבעת. מהכא, דשכור שרי ליה לברכא ברכתא דמזונא, מה דלית הכי בצלותא. א דצלותא לאו הכי, דהא צלותא מעליא בלא אכילה איהי, מאי טעמא, בגין דצלותא סלקא לעילא לעילא, אתר דלית ביה לא אכילה ולא שתיה. ועל דא תנינן, עלמא דאתי לית ביה אכילה ב ושתיה וכו'. אבל שאר דרגין דלתתא אית.

(תקא) בברכת מזונא, אשתכח גוונא אחרא ומעליא, ג ההוא ברכתא דאשתכח בשבעא. בגין דברכת מזונא, ד איהי באתר דאית ביה אכילה ושתיה, ומניה נפק מזונא ה ושבעא לתתא, ועל דא אצטריך לאחזאה קמיה שבעא ו חדוה. באתר דצלותא, לאו הכי, דהא סלקא יתיר לעילא לעילא ז ועל דא, שכור לא יצלי צלותא.

(תקב) בברכת מזונא, שכור שרי ליה לברכא ברכת מזונא. משמע מהאי קרא, דכתיב ואכלת ושבעת וברכת. ואכלת : זו אכילה. (ושבעת : זו שתיה דהא שבעא בחמרא איהי רוי. חמרא שבעא ודאי, ח ודא איהו שכור. דכתיב וברכת את דייקא, דמשמע דברכת מזונא אצטריך חדוה ושבעא. על הארץ הטובה.

חלוסי גרסאות

א בצלותא. ב ולא שתיה. ג ההיא ; ברכתא היא. ד ל"ג איהי. ה ל"ג ושבעא. ו מוסיף וחדוה, ובג"ב האי איהו אתר דאית ביה אכילה ושתיה ומניה נסיק מזונא לתתא ואצטריך לאחזאה קמיה (שבעא וחדוה). ז מוסיף וע"ד צלותא. ח מוסיף ודא איהו שבעא ודא.

ואכלתו ושבעת וברכת

הסולם

מאמר

כתוב, ולא אכילה. וע"כ וברכת ודאי, שמחויב ואדם לברך את הקב"ה, כדי לתת שמחה למעלה.

(תק) פתח ר' חזקיה וכו' : פתח אחריו ר"ח במקרא הזה, ואמר, ואכלת ושבעת, מכאן נשמע, ששכור מותר לו לברך ברכת המזון, מה שאין כן בתפלה, שתפלה אינו כן, ושכור אסור להתפלל, משום שהתפלה טובה היא בלי אכילה. מה הטעם. הוא משום שהתפלה עולה למעלה למעלה למקום שאין בו לא אכילה ולא שתיה, דהיינו לבינה, ועל זה למדנו שעולם הבא אין בו אכילה ושתיה וכו'. אבל בשאר המדרגות שלמטה יש אכילה ושתיה.

(תקב) בברכת מזונא שכור וכו' : בברכת המזון, שכור, מותר לו לברך ברכת המזון, זה משמע מכתוב הזה, שכתוב, ואכלת ושבעת וברכת, ואכלת, זו היא אכילה. ושבעת, זו היא שתיה, כי השוכע בין הוא, שביין הוא רוה, ביין יש שוכע ודאי, וזה הוא שכור. שכתוב, וברכת את ה' אלקיך, את, הוא בדיק שרומז על המלכות הנקראת את, שיש בה אכילה ושתיה, ומשמע שברכת המזון צריכה שמחה ושוכע, משכתוב, על הארץ הטובה. מהי טובה. שוכע, כמשיא ונשבע לחם ונהיה טובים. משום זה צריכים שמחה ושוכע. ועשית

(תקא) בברכת מזונא אשתכח וכו' : בברכת המזון נמצא, שאסן אחר הוא טוב, דהיינו ברכה ההיא הנמצאת בשוכע, משום שברכת המזון הוא במקום שיש בו אכילה

(דפו"י דף ק"ג ע"ב)

מאי טובה. שבעא. כד"א, ט) ונשבע לחם ונהיה טובים בגין כך אצטריך חדוה ושבעא.

תקג) פתח רבי ייסא ואמר ה) ועשית שלחן עצי שטים וגו', שלחן דא איהו קיימא לגו במשכנא. וברכתא דלעילא שריא. עליה, ומניה נפיק מזונא לכל עלמא. ושלחן דא לא אצטריך למהוי בריקניא, אפילו רגעא חדא, אלא למהוי עליה מזונא, דהא ברכתא לא אשתכח על אתר ריקניא. ובגין כך אצטריך למהוי עליה נהמא תדיר, דלהוי תדיר ברכתא עלאה משתכחא ביה, ומגו ההוא שלחן, נפקי ברכאן ומזוני לכל שאר פתורי דעלמא, דאתברכאן בגיניה. תקד) שלחן דכל בר נש אצטריך למהוי כ הכי קמיה, בשעתא דקא מברך ליה לקביה, בגין דתשרי עליה ברכתא מלעילא, ולא יתחזי בריקניא, דהא ברכאן דלעילא לא שריין באתר ריקניא, דכתיב א) הגידי לי מה יש לך בבית, והא אוקמוה חברייא.

תקה) שלחן דלא אתמר עליה מלי ג דאורייתא, עליה כתיב, א) כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום. ואסור לברכא על ההוא שלחן. מ"ט. בגין דאית שלחן, ואית שלחן. שלחן איהו דקא מסדרא קמיה דקב"ה לעילא, ואיהו קיימא תדיר לסדרא ביה פתגמי אורייתא, ולאכללא ביה אתון דמלי ג דאורייתא, ואיהו לקיט לון ג לגביה, וכליל כלהו בגויה, ובהו אשתלים, וחדו, ואית ליה חדוה. ועל שלחן דא כתיב, א) זה השלחן אשר לפני יי, לפני יי, ולא מלפני יי.

מסו"ת הזהר

חלופי גרסאות

ט מ"ט בגין דמניה וליג מן וברכתא עד נפיק. י עלה כ תדיר. ג מוסיף דאורייתא, ולא בריך על אהוא מזונא לקביה. ט מוסיף דא הוא ברכתא דמזוני דאית פסוקי ומלי דאורייתא ואינן אתחן דמלי אורייתא אתכלילן ביה בההוא שלחן. ג לגויה.

ט) (ירמיה מד) ח"ג קנ. ת) (שמות כה) לעיל אות תפה צ"כ. א) (מ"ב ד) לך צא צ"ה. ב) (ישעיה כח) ח"ג קה. ז"ח פו ט"א שמ"ג. ג) (יחזקאל מא) לעיל אות תצה צ"צ.

מאמר ב'

הסולם

ועשית שלחן

מלמעלה, ולא יהיה נראה כשהוא ריק, כי הברכות שלמעלה אינן שורות במקום ריק, שכתוב, הגידי לי מה יש לך בבית, וכבר העמידוהו החברים.

תקה) שלחן דלא אתמר וכו': שלחן שלא נאמרו עליו דברי תורה, עליו כתוב, כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום. ואסור לברך על שלחן הזה, מהו הטעם. משום שיש שלחן ויש שלחן, יש שלחן שהוא ערוך לפני הקב"ה למעלה, שהוא המלכות, והוא עומד תמיד שיסודר בו דברי תורה, ושתכלול בו אותיות של דברי תורה, והוא לוקט אותן אל הקב"ה, וכולל כולם בתוכו, וגשלם בהם, ושמת. ויש

תקג) פתח ר"י ואמר ועשית שלחן וגו': שלחן זה הוא עומד בפנים במשכן, וברכה עליונה שורה עליו, וממנו יוצא המזון לכל העולם, ושלחן זה אינו צריך שיהיה ריק אפילו רגע אחד, אלא שיהיה עליו מזון, כי הברכה אינה נמצאת על מקום ריק. ומשום זה צריך להיות עליו תמיד לחם, כדי שתהיה נמצאת בו תמיד הברכה העליונה. ומן שלחן ההוא, יוצאים ברכה ומזון לכל שאר השלחנות שבעולם, שהם מתברכים בשבילו.

תקד) שלחן דכל בר נש וכו': שלחן של כל אדם צריך להיות כך לפניו בשעה שמברך את הקב"ה, כדי שתשרה עליו ברכה (דערי דף ק"ג ע"ב)

תקו) שלחן אחרא אית, דלא אית ס ביה חולקא פ דאורייתא, ולית ליה חולקא בקדושה דאורייתא, וההוא שלחן אקרי קיא צואה, ודא איהו בלי (מקום, דלית ליה חולקא בסטרא דקדושה כלום. בגין כך, שלחן דלא אתמר עליה מלי דאורייתא, איהו שלחן דקיא צואה. איהו שלחן דטעוא אחרא. לית בההוא שלחן חולקא ברזא דאלהא עלאה.

תקז) שלחן דמלי אורייתא אתמרו עליה, קב"ה נטיל ההוא שלחן, ושוי ליה לחולקיה. ולא עוד, אלא סורי"א רב ממנא, נטיל כל אינון מלין, ושוי דיוקנא דההוא שלחן קמי קב"ה. וכל אינון מלין דאורייתא דאתמרו עליה, סלקין על ההוא פתורא, פ ואתעטר קמי מלכא קדישא. משמע דכתיב זה השלחן אשר לפני יי פ דאתעטר קמי קב"ה. שלחן דבר נש, היימא לדכאה ליה לבר נש, מכל חובוי.

תקח) זכאה איהו, מאן דאלין תרין קיימין על פתוריה. מלי דאורייתא. וחולקא פ למסכנין, מההוא שלחן. כד סלקין ההוא פתורא מקמיה דבר נש, תרין מלאכין קדישין אודמנן תמן, חד מימינא, וחד משמאלא. חד אמר דא איהו שלחן דמלכא קדישא, דפלניא קא מסדר קמיה, מסדר יהא תדיר פתורא דא, בברכאן עלאין, ומשחא ורבו עלאה, ד קב"ה ישרי עלוי. וחד אמר, דא איהו שלחן דמלכא קדישא, דפלניא קא מסדר קמיה, דא פתורא די עלאי ותתאי יברכו ליה, מסדר יהא פתורא קמי עתיק יומין, בהאי עלמא, ובעלמא דאתי.

חלוסי גרסאות

ס ליה. ע באורייתא. פ ואתעטר. צ דאתעטר. ק למסכני. ד ל"ג קב"ה.

ועשית שלחן

הסולם

מאמר ב'

ההוא ומתעטר לפני המלך הקדוש. זה משמע, משכתוב, זה השלחן אשר לפני ה', היינו שנתעטר לפני ה'. שלחנו של אדם עומד לטהר את האדם מכל חטאיו.

ויש לו שמחה, ועל שלחן זה כתוב, זה השלחן אשר לפני ה', לפני ח' כתוב, שהיא המלכות, ולא מלפני ה', שהוא למעלה מז"א, שהוא בינה.

תקח) זכאה איהו מאן וכר: אשרי הוא מי שאלו השנים נמצאים על שלחנו, א) דברי תורה, ב) וחלק לעניים משלחן ההוא. כשמעלים שלחן ההוא מלפני האדם, שני מלאכים קדושים מזדמנים שם, אחד מימין ואחד משמאל. אחד אומר, זהו שלחן של המלך הקדוש, שפלוגי ערך אותו לפניו, ערוך יהיה שלחן הזה בברכות עליונות, ושמן וגדלות עליון ישרה עליו הקב"ה. ומלאך אחד אומר, זה הוא שלחן של המלך הקדוש שפלוגי ערך לפניו, זה הוא שלחן. שעליונים ותחתונים מברכים אותו, ערוך יהיה שלחן הזה לפני עתיק יומין, בעולם הזה ובסולם הבא.

תקו) שלחן אחרא אית וכר: ויש שלחן אחר, שאין בו חלק של התורה, ואין לו חלק בקדושת התורה, דהיינו המלכות דקליפות, ושלחן ההוא נקרא, קיא צואה, וזה הוא בלי מקום, שאין לו חלק בצד הקדושה כלום. משום זה שלחן שלא נאמר עליו דברי תורה, הוא שלחן דקיא צואה, הוא שלחן של אל אחר. אין בשלחן הזה חלק בסוד אל עליון. תקו) שלחן דמלי אורייתא וכר: שלחן שנאמרו עליו דברי תורה, הקב"ה לוקח שלחן ההוא ונותן אותו לחלקו. ולא עוד, אלא סורי"א שר הממונה, לוקח כל אלו הרברים, ומשים צורתו של שלחן ההוא לפני הקב"ה, וכל אלו דברי תורה שנאמרו עליו, עולים על שלחן (וסוי דף קי"ג ע"ב *) דף קי"ד ע"א)

תקט) ר' אבא, כד הוה סלקין פתורא מקמיה, הוה חפי ליה, והוה אמר סליקו האי פתורא בצניעו, דלא יהא בכסופא קמי שלוחי מלכא. שלחן דבר נש זכי ליה לעלמא דאתי, וזכי ליה למוזנא דהאי עלמא, וזכי ליה לאשתמודעא לטב קמי עתיק יומין, וזכי ליה לאתוספא חילא ורבו באתר דאצטריך. זכאה איהו חולקיה דהווא בר נש, בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

תקי) רבי יעקב אמר, כתיב (ז) ויהי כל יודעו מאתמול שלשם וגו', הגם שאול בנביאים. וכי שאול בחר יי' מקדמת דנא הוה, דכתיב, (ח) הראיתם אשר בחר בו יי', אשר בוחר בו לא כתיב, אלא אשר בחר בו מקדמת דנא. ובשעתא דאתא ועאל בין נביאי ואתנבי בנייהו, אמאי תוהו.

תקיא) אלא, כד קבי' אתרעי ביה, לא אתרעי ביה אלא למלכו, אבל לנבואה לא. דהא תרין אלין, לא אתמסרו כחדא בבר נש בעלמא, בר ממש מהימנא עלאה, דזכה לנבואה ומלכו כחדא, ולא אתייהב לבר נש אחרא תרווייהו כחדא.

תקיב) ואי תימא, הא שמואל דזכה לתרווייהו, לנבואה ומלכו. (ט) לאו הכי. לנבואה זכה, דכתיב (י) וידע כל ישראל מדן ועד באר שבע כי נאמן שמואל לנביא. לנביא ולא למלך. נביא ודיין הוה, דאי מלך הוה, לא x שאול ישראל מלך. אבל איהו לא הוה אלא נביאה מהימנא, והוה דאין דינהון דישראל, דכתיב (ז) ושפט את ישראל. וע"ד כד הוה שאול בנבואה, תוהו עליה.

תקיג) ואי תימא, אמאי שרא עליה נבואה, הואיל וזכה למלכו. אלא

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ט ל"ג ר'. ת ל"ג לאו הכי. x שאלו.

ז (ש"א י). ה (שם). ו (שם ג). ז (שם ז).

מאמר ב'

הטולם

ועשית שלחן

אלא כשהקבי' בחר בו לא בחר בו אלא למלוכה, אבל לנבואה לא. כי שנים אלו יחד לא נמסרו לאדם בעולם. חוץ ממשא נאמן העליון שזכה לנבואה ומלוכה יחד, ולא ניתנו לאדם אחר שניהם יחד.

תקיב) ואי תימא הא שמואל וכו': ואם תאמר, הרי שמואל, שזכה לשניהם לנבואה ומלוכה. אינו כן, לנבואה זכה, שכתוב, וידע כל ישראל מדן ועד באר שבע כי נאמן שמואל לנביא. לנביא ולא למלך. נביא ודיין היה, שאם היה מלך, לא שאלו ישראל מלך. אבל הוא לא היה אלא נביא נאמן, והיה דן דיניהם של ישראל, שכתוב ושפט את ישראל. ועל כן, כשהיה שאול בנבואה תמהו עליו.

תקיג) ואי תימא אמאי וכו': ואם תאמר למה זכה שאול בנבואה כיון שזכה למלוכה

תקט) ר' אבא בר וכו': ר"א, כשהיו מסלקים לפניו השלחן, היה מכסה אותו, והיה אומר סלקו את השלחן בצניעות שלא יהיה בבושה לפני שלוחי המלך. שלחנו של אדם מזכה אותו לעולם הבא, ומזכהו במזון לעולם הזה, ומזכהו להיות נודע לטוב לפני עתיק יומין, ומזכהו להוסיף כח וגדלות במקום שצריך. אשרי הוא הלכו של אדם ההוא בעולם הזה ובעולם הבא.

תקי) ר' יעקב אמר וכו': ר"א, כתוב, ויהי כל יודעו מאתמול שלשם וגו' הגם שאול בנביאים. ושואל, הרי שאול היה בחר ה' מקודם לכן, שכתוב, הראיתם אשר בחר בו ה', אשר בחר בו לא כתוב אלא אשר בחר בו. דהיינו מקודם לכן, ובשעה שבא ונכנס בין הנביאים והתנבא ביניהם למה תמהו.

תקיא) אלא כד קב"ח וכו': ומשיב,

(דפו"י דף קנ"ד ע"א) 170

תרווייהו לא זכה בהו ב כחדא. ובגין דמלכו אתישב ג על אתערותא דרוח קדשא, הוה באתערו דנבואה קדם לכן. אבל כד סליק למלכו, לא הוה ביה גבואה, ד אלא אתערו דרוח סכלתנו, למידן קשוט, אתער עליה, דהכי אתחזי למלכא. ובעוד דהוה גו אינון נביאי, שרא עליה נבואה, לבתר דאתפרש מנייהו, לא הוה ביה נבואה.

תקיד) ואנא, מאן יהיב לי אתערותא דרוח קדשא, למהוי בגו נביאי מהימני, תלמידי דרבי שמעון בן יוחאי, דעלאין ותתאין זעין מניה, כ"ש אנא, למהוי בנייכו.

תקטו) פתח ואמר, ועשית מ) שלחן וגו'. שלחן דא איהו לתתא, לשואה עליה לחם דאפיא מאן עדיף דא מן דא, לחם או שלחן. אי תימא ה דכלא * איהו חד. הא שלחן מתסדרא לגבי ההוא לחם. ו ותו, שלחן לתתא ולחם עליה. ז לאו הכי, אלא שלחן איהו עקרא, בסדורא דיליה, לקבלא ברכאן דלעילא ומזונא לעלמא. ומרזא דהאי שלחן, נפיק מזונא לעלמא כמה דאתיהיב ביה מלעילא.

תקטז) וההוא לחם, איהו איבא ומזונא דקא נפיק מהאי שלחן ה לאחזאה דהא משלחן דא, נפקי פרין ואבין ומזונא לעלמא. אי לא אשתכח כרם, ענבין דאינון איבא * דנפקי מניה, לא יהון משתכחין. אי אילנא לא יהא, איבא לא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ב מוסיף כחדא, ובגין [בגין] דמלכו [דנבואה] יהב ליה קב"ה ואודי ליה [עלה : עליה] עד לא הוה מלכא. ג על רוח דאתערותא דקודשא. ד ל"ג אלא. ה לחם עדיף דהא. ו ל"ג ותו. ז ל"ג לאו הכי. ח לאתחזאה. ט ל"ג דנפקי מניה.

ועשית שלחן

הסולם

מאמר כ

למטה, לשום עליו לחם האפיה. שואל, מי חשוב זה מזה, לחם או שלחן, אם תאמר, שהכל אחד, אינו כן, שהרי השלחן מסודר אל הלחם. ועוד הרי השלחן למטה והלחם עליו. ומשיב, אינו כן, אלא השלחן הוא עיקר בעריכתו לקבל ברכות מלמעלה ומזון לעולם, ומסודר שלחן הזה, שהי"ס המלכות, יוצא מזון לעולם כמו שניתן בו מלמעלה.

למלוכה, ומשיב, אלא שניהם לא זכה יחד, ומשום שהמלוכה מתישבת רק על התעוררות רוח הקודש, ולא בנבואה, ע"כ היה בהתעוררות הנבואה מקודם לכן. אבל כשעלה למלוכה לא היה בו נבואה, אלא התעוררות של רוח תבונה לדון דין אמת נתעורר עליו, שכך ראוי למלך, ובעוד שהיה בין הנביאים שרה עליו הנבואה, ואחר שנפרד מהם לא היה בו נבואה.

תקטז) וההוא לחם איהו וכי : ולחם ההוא הוא פרי ומזון היוצא משלחן הזה, להראות שמשלחן זה יוצאים פירות ואבים ומזון לעולם. אם לא היה נמצא כרם לא היו נמצאים ענבים, שהם הפירות היוצאים ממנו. אם לא היה אילן, לא היה נמצא בעולם פירות. משום זה שלחן הוא עיקר, והמזון היוצא ממנו הוא לחם הפנים התוא.

תקיד) ואנא מאן יחיב וכי : ואני, אמר ר' יעקב בר אידי, מי נתן לי התעוררות ר"ה הקודש, להיות בין נביאים נאמנים תלמידי ר' שמעון, שעליונים ותחתונים חרדים מפניו, כל שכן אני שזכיתי להיות ביניהם.

תקטו) פתח ואמר ועשית שלחן וגו' : פתח ואמר, ועשית שלחן וגו'. שלחן זה הוא (דפרי דף קניד ע"א *) דף קניד ע"ב

ישתכח בעלמא, בגין כך, שלחן איהו עקרא, מזונא דנפיק מניה, איהו ההוא לחם . הפנים.

תקין) וכהני הוו לקטי איבא דשלחן כ מע"ש לע"ש, לאחזאה דהא מזונא עלאה נפיק מגו ל ההוא כ דשלחן. בגין ההוא ל לחם דהוו לקטי כהני, אתברכא כל מזונא ומזונא דאכלי ושתאן, דלא לקטרגא בהו יצר הרע, דהא יצר הרע לא אשתכח, אלא מגו מיכלא ומשתיא. הה"ד, כ פן אשבע וכחשתי וגו', דמגו מיכלא ומשתיא יצר הרע מתרבי במעוי דבר נש.

תקין) לחם דא, מזונא דקא נפיק מגו שלחן, מברך מזונא דכהני, דלא ישתכח בהו מקטרגא לקטרגא לון, למפלח בלבא שלים לקב"ה. ודא אצטריך לכהני יתיר מכל עלמא. ובגין כך, שלחן איהו עקרא, ואיבא ומזונא דקא נפיק מניה, איהו ההוא לחם.

תקיט) שלחן דא, אצטריך סדורא דיליה לאתתקנא, בסטרא דצפון, דכתיב והשלחן תתן על צלע צפון. מ"ט. בגין דמתמן שירותא דחדוה. שמאלא נטיל מימינא תדיר בקדמיתא, ו לבתר איהו אתער לגבי נוקבא, ובתר כ קריבת פ ליה ימינא לגביה, ואתדבקת ביה.

תקכ) מים אינון מימינא, ואיהו חדוה, מיד יהיב לשמאלא, ואתדבקו ביה אינון מים, וחדאן ליה. ובתר אתכליל איהו כ לימינא, ואתער לנוקבא

מסורת הוהר

(ט) (משלי ל).

חלופי גרסאות

י ל"ג הפנים. כ משבת לשבת. ל ל"ג ההוא. ס שלחן.
נ מוסיף לחם מזונא. ט ובתר. ע קריב. פ לה.
צ בימינא.

מאמר ב'

וסולם

ועשית שלחן

תקיט) שלחן דא אצטריך וכו': שלחן זה צריך המערכה שלו להתקן בצד צפון. שה"ס שמאל. שכתוב, והשלחן תתן על צלע צפון. מה הטעם. הוא משום שמשם הוא תחילת השמחה. כי השמאל מקבל תמיד מן הימין בתחלה, ואח"כ הוא מתעורר ומשפיע אל הנוקבא. שה"ס השלחן, ואח"כ מתקרב הימין אליה, אל הנוקבא, ומתדבקת בו.

תקכ) מים אינון מימינא וכו': והוהר מביא ראייה ואומר. מים הם מימין. דהיינו חסדים. והם חדוה. מיד נותן הימין את המים לשמאל, ומתדבקים בו המים ומשמחים אותו. דהיינו שהחכמה שבשמאל מתלבשת בחסדים שזל הימין, ואחר שהוא נכלל בימין, מעורר את הנוקבא בשמחה היא. דהיינו שמשפיע לה חכמה הנכללת בחסדים. וסימנך, נטילת ידים. כי מי שנוטל מים בכלי, נוטל ביד ימין, ונותן

תקין) וכהני הוו לקטי וכו': והכהנים היו לוקטים פירות השלחן מערב שבת לערב שבת, להראות שמזון העליון יוצא משלחן ההוא. ומשום לחם ההוא שהיו לוקטים הכהנים, נתברך כל מזון ומזון שהיו אוכלים ושותים, שלא יקטרג בהם יצר הרע, כי יצר הרע אינו נמצא אלא מתוך אכילה ושתיה. ז"ש, פן אשבע וכחשתי וגו', שמתוך אכילה ושתיה מתרבה היצר הרע במעיו של אדם.

תקין) לחם דא מזונא וכו': לחם זה, שהוא מזון היוצא מן השלחן, מברך את המזון של הכהנים, שלא ימצא מקטרג עליהם לקטרג, ושיעבדו בלב שלם אל הקב"ה. וזה נצרך לכהנים יותר מלכל העולם, ומשום זה שלחן הוא העיקר, שה"ס המלכות, ופירות ומזון היוצאים ממנו הוא לחם ההוא. דהיינו לחם הפנים.

(דפ"י דף קי"ד ע"ב)

בהוא חדוה. ק וסימנך, מאן דנטיל מיא בידיה ימינא במאנא, קדמא לארקא מיא בשמאלא איהו, ולא משמאלא לימינא, דהא מיא מימינא נטיל לון שמאלא. תקבא) ובג"כ מיא לא אשתכחו, אלא מסטרא דשמאלא. כיון דנטילו מיא לגביה, הא אתערו לגבי ר נוקבא באינון מיס. וע"ד גבורות גשמים תנינן. ובגין כך והשלחן תתן על צלע צפון, דמהווא סטר איבין אשתכחו ביה יתיר, מסטרא אחרא. באתערו ׀ דחדוה דיליה בקדמיתא, כד"א ׀ שמאלו תחת לראשי לבתר וימינו תחבקני.

תקב) שלחן דבר נש אצטריך לאשתכחא בנקיותא דגופא, דלא יתקרב למיכל מזונא דיליה, אלא בנקיותא דגרמיה. וע"ד אצטריך בר נש, לפנאה גרמיה בקדמיתא, עד לא ייכול מזונא דשלחנא דכיא, דהווא מזונא דאתקין ליה, ביה אתרעי קב"ה, בגין דלא ׀ יתקרב על ההוא שלחן קיא צואה, דאיהו מרזא דסט"א, וסט"א לא יקבל מהווא מזונא דשלחן דא כלום.

תקכג) לבתר דאכיל ב"נ, ואתענג, אצטריך למיהב חולקא דתמצית להווא סטרא. ומאן איהו. מיס אחרונים. הווא זוהמא דידין, דאצטריך למיהב להווא סטרא, חולקא דאצטריך ליה. וע"ד ודאי אינון חובה, חובה אינון, ובאתר דחובה שריין. ואיהו חיובא על בר נש, למיהב ליה חולקא דא. וע"ד לא אצטריך לברכא כלל, דהא ברכה לאו איהו בהווא סטרא.

חלופי גרסאות

ק וסימן. ר דנוקבא. ׀ בחוה. ת יתקיים

מסורת הזוהר

י (שיר ב) בא רלה צ"א.

ועשית שלחן

אדם צריך להמצא בנקיות. שלא יקרב הגוף לאכול מזונו אלא בנקיות עצמו. וע"כ צריך האדם לפנות עצמו תחילה. מטרם שיאכל המזון של השלחן הטהור. כי מזון ההוא שהכין לו, רוצה בו הקב"ה, כדי שלא יקרב אל שלחן ההוא של קיא צואה, שהוא מסוד הסטרא אחרא. והסטרא אחרא לא יקבל ממזון של השלחן הוה כלום.

תקכג) לבתר דאכיל בר נש וכר: לאחר שהאדם אכל והתענג, צריך לתת חלק תמצית לצד ההוא. לקליפות. ומה הוא. הוא מיס אחרונים, זוהמא היא של הידים שצריך לתת לצד ההוא, שהוא החלק שנצרך לו. וע"כ הם ודאי חובה, שהם חוב ושורים במקום חוב, דהיינו הקליפות, שהוא חיוב על האדם לתת לו חלק הזה. וע"כ אין צריך לברך כלל, על מיס אחרונים, כי הברכה אינה בצד ההוא. ובגין

הסולם

מאמר ב

ונתן ליד שמאל, והראשון השופך מים הוא השמאל, על יד ימין, ולא שהמים באים משמאל אל הימין, שהרי השמאל קבל המים מיד ימין.

תקבא) ובג"כ מיא לא וכר: ומשום זה המים, שהם חסדים, אינם נמצאים אלא בצד שמאל, כדי להכלל ולהשתלט בחכמה שבשמאל כיון שנלקחו המים לשמאל, הרי הם מתעוררים ומושפעים אל הנוקבא. ועל כן למדנו גבורות גשמים. כי אע"פ שהמים הם חסדים מימין, עכ"ז, אינם באים אלא משמאל שהוא גבורה. ומשום זה, והשלחן תתן על צלע צפון. כי מצד ההוא נמצאים פירות יותר מבצד האחר, שהוא הימין, ע"י שנתעורר תחילה בשמחה שלו, של השמאל. כמש"א, שמאלו תחת לראשי, ואח"כ וימינו תחבקני.

תקכב) שלחן דבר נש וכר: שלחנו של (דפו"י דף קנ"ד ע"ב)

תקכד) ובגין כך אצטריך בר נש, דלא יהיב מזונא דע"ג פתוריה, לההוא קיא צואה, וכ"ש במעוי, וכ"ש דאיהו א טב לבר נש ובריאוו ותקונא דגופיה. ועל דא, שלחן איהו למיכל ביה בדכיו, כמה דאתמר.

תקכה) שלחן דא דקיימא בבי מקדשא, בגין לאשתכחא ביה מזונא, ולאפקא מניה מזונא, וע"ד אפילו א רגעא חדא, לא אצטריך לקיימא בריקניא. שלחן אחרא, איהו שלחן דריקניא, ולא אצטריך למיהב ליה דוכתא באתר קדישא. ועל דא, ב שלחן דמקדשא, אפילו רגעא א חדא לא יתיב בלא מזונא. ויצטרך דלא ישתכח אתר גריע, דהא ברכתא דלעילא לא משתכחא באתר גריע, דא שלחן דקמיה דקב"ה. שלחן דבר נש דקא א מברך עליה לקב"ה, אוף הכי לא אצטריך למהוי בריקניא, דהא לית ברכתא באתר ריקניא.

תקכו) נהמי דעל גבי שלחן דקב"ה, אינון תריסר. והא אוקימנא רזא דנהמי, דאינון רזא דפנים. ועל דא אקרי לחם הפנים, דהא מזונא וספוקא דעלמא, מאינון פנים עלאין קאתיאי. ובגין כך, לחם דא, איהו פנימאה דכלא, איהו ברזא עלאה, כדקא יאות.

תקכז) לחם הפנים, מיכלא דאינון פנים, מזונא וספוקא דנפיק לעלמא, מנייהו אתי, ושריא על ההוא פתורא, ובגין דשלחן דא, מקבלא מזונא וספוקא מאינון פנים דלעילא, ואיהי אפיקת מזונין וספוקין מאינון פנים פנימאין,

חלופי גרסאות

א דכיו. ב ליג שלחן דמקדשא. ג ליג חדא. ד ליג מן דקא עד לא. ה בגין.

מאמר ב

הסולם

ועשית שלחן

שעל השלחן של הקב"ה, שהוא המלכות, הם י"ב. והרי העמדנו סוד הלחם, שהם סוד הפנים. דהיינו י"ב פנים שבז"א, שהם חו"ג תו"מ, שהם ד"פ פני החיות פני אריה פני שור פני נשר פני אדם, וכל אחת מהן כלולה מג' פנים דהיינו אריה שור נשר. והם י"ב פנים, וע"כ נקרא לחם הפנים, כי המזון והכלכלה של העולם, שהיא המלכות באים מאלו פנים עליונים של ז"א. ומשום זה לחם הזה הוא פנימיות הכל, שהיא מזון המלכות, והוא בסוד העליון, דז"א, כראוי.

תקכו) לחם הפנים, מיכלא וכ"ו: לחם הפנים שבבית המקדש, הוא מאכל של אלו הפנים שבמלכות, דהיינו שנמשך מחזון שלה, המקבלת מ"ב פנים דז"א, כנ"ל. המזון והכלכלה היוצא לעולם, באים מהם ושורים על שלחן ההוא שבבית המקדש. ומשום ששלחן הזה, שהוא המלכות, מקבל מזון וכלכלה מאלו פנים העליונים מ"ב פנים דז"א

תקכד) ובגין כך אצטריך וכ"ו: ומשום זה צריך האדם להזהר, שלא לתת המזון שעל שלחנו לקיא צואה הוא. וכל שכן במעוי, שצריכים להיות נקיים. וכל שכן שהוא טוב לאדם לבריאוו ותקון גופו. וע"כ השלחן הוא לאכול עליו בטהרה. כמו שלמדנו.

תקכה) שלחן דא דקיימא וכ"ו: שלחן זה העומד בבית המקדש, שהוא כדי שימצא בו מזון ולהוציא ממנו מזון, ע"כ אפילו רגע אחד אינו צריך להמצא ריקם. שלחן האחר, של הט"א, הוא שלחן של ריקנות, ולא צריך לתת לו מקום במקום קדוש. וע"כ שלחן של בית המקדש, אפילו רגע אחד לא יעמוד בלי מזון. וצריך שלא ימצא מקום גרוע, כי הברכה שלמעלה אינה נמצאת במקום גרוע וחסרון זהו השלחן לפני הקב"ה. והשלחן שהאדם מברך עליו לפני הקב"ה, גם כן אינו צריך להיות ריקם, כי אין ברכה במקום ריק. תקכו) נהמי דעל גבי וכ"ו: הלחם (דסו"י דף קנ"ד ע"ב א) דף קנ"ה ע"א)

ומזונא דאפיקת, איהו ההוא לחם, כדקאמרן, חום הוה מתקרב, וחום : הוה מתעדי מתמן, והא אוקמוה, ז דכתיב, כ ביום הלקחו ובגין שלחן דא אית לבר נש לנטרא רזין דשלחן דיליה בכל אינון גוונין כדקאמרן.

תקכח) רבי אלעזר פתח ואמר, א בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר. האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל ת"ת, קב"ה ברא ליה לבר נש ברזא דחכמתא, ועבד ליה ח באומנותא סגי, ונפח ח באפוי נשמתא דחיי, למנדע ולאסתכלא ברזין דחכמתא, למנדע ביקרא דמאריה, כד"א, ח כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. ולכבודי בראתיו דייקא, ורזא דא ולכבודי בראתיו אוליפנא, דהא כבוד דלתתא רזא דכורסייא . קדישא לא אתתקן לעילא, אלא מגו תקונא דבני עלמא.

תקכט) כד אינון בני נשא, זכאין וחסידין, וידעי לתקנא תקוני, הה"ד ולכבודי בראתיו. בגין כ דהאי כבודי, לתקנא ליה בעמודין תקיפין, ולקשטא ליה בתקונא וקשוטא דלתתא, בגין דהאי כבודי יסתלק, כ בזכו דצדיקיא די בארעא.

תקל) בגין כך בראתיו. ח כגוונא דכבוד עלאה, דתקונין אלין ביה. בריאה לסטר שמאלא. נ ועל דא, הואיל ואדם איהו בארעא, ואית ליה לתקנא

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

כ (ש"א כא). ז (קהלת ט) ח"ב קפו. ט (ישעיה ז אתעדי וליג הוה, ז כדכתיב. ח באומנות. ט באפוי. י מוסיף קדישא, בראתיו בגין ההוא כבודי. כ ההוא. ל ביקרא. מ מוסיף בגין ההוא כבוד כגוונא. נ ה"ב אור ובורא חשך עשיה [הוא] באמצעיתא כד"א אני בריז : מוסיף יצירה בימינא כד"א (ישעיה מ"ה) יוצר ח עושה כל וכתוב עושה שלום ובורא רע וכתוב (איוב כ"ה) עושה שלום במרומיו וע"ד בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כתקונא עלאה.

ועשית שלחן

הסולם

מאמר ב'

בראתיו, הוא בדיוק, וסוד זה של ולכבודי בראתיו למדת, כי הכבוד שלמטה, שהוא סוד הכסא הקדוש, דהיינו המלכות, לא נתקן למעלה אלא מתוך התקונים של בני העולם הזה.

תקכט) כד אינון בני נשא וכו' : כשבני אדם הם צדיקים וחסידיים ויודעים לתקן תקונים, בשביל הכבוד, שהוא המלכות, כנ"ל, ז"ש, ולכבודי בראתיו, היינו בשביל כבודי הזה, שיתקנו אותו בעמודים חזקים, שהם חג"ת, ולקשט אותו בתקונים וקשומים שלמטה, דהיינו שיעלו מ"ן מלמטה להמשיך לה מוחין, המכונים קשומים. כדי שכבודי זה יתעלה בזכות הצדיקים שבארץ.

תקל) בגין כך בראתיו וכו' : משום זה בראתיו, היינו, כעין כבוד העליון, שהוא בינה שחזרה להיות חכמה, שחכמה זו נקרא ל"ב

דו"א, והיא המלכות, מוציאה מזון וכלכלה מאלו סנים הסנימים דו"א, וזה המזון שמוציאה הוא לחם ההוא הנזכר, שבבית המקדש, ע"כ נקרא לחם ההוא לחם הפנים. לחם חם היה נקרב על השלחן, וחם היה נלקח משם. וכבוד העמדנו. שכתוב, ביום הלקחו. (יומא ב' ע"ב) ומשום שלחן הזה יש לאדם לשמור סודות שלחנו בכל אלו האפנים שאמרנו.

תקכח) ר' אלעזר פתח וכו' : ד"א פתח ואמר, בכל עת יהיו בגדיך לבנים וגו'. מקרא זה העמידוהו ולמדנו. אבל בוא וראה הקב"ה ברא את האדם בסוד החכמה ועשה אותו באומנות רבה, ונפח בו נשמת חיים, לדעת ולהסתכל בסודות החכמה, לדעת בכבוד אדונו, כמש"א, כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. ולכבודי

(דפו"י דף קנ"ה ע"א)

ההוא כבודי, ם עבדית ביה תקונין דכבוד עלאה, דאית ביה אוף הכי בריאה, ועל דא בראתיו.

תקלא) ם בההוא כבוד עלאה, אית ביה יצירה, ועי"ד יצרתיו, תקונא דא יהבית ביה באדם, למהוי איהו בארעא, כגוונא דההוא לכוד עלאה. ם בההוא כבוד עלאה, אית ביה עשייה, ועל דא אוף הכי בבר נש, כתיב עשיתיו, למהוי איהו כגוונא דההוא כבוד עלאה, דמתקן ובריך לכבוד תתאה. תקלב) מנלן, דההוא כבוד עלאה אית ביה תלת אלין. דכתיב ביה, יוצר אור ובורא חשך עושה שלום. יוצר אור, הא יצירה. ובורא חשך, הא בריאה.

חלוסי גרסאות

ם עבדית: עכיד בי. ם באיהו. ם באיהו.

מאמר ב'

הסולם

ועשית שלחן

בעת שהאדם ממשך נשמה רוח נפש מן הבינה, שהי"ס גרין דנשמה, הרי גרין האלו מושפעים תחילה מבינה אל המלכות, ושם הם נשארים מבחינת עיקר האור, ורק ג' ענפי גרין משפעת המלכות אל האדם. הרי שאדם התחתון השפיע את שורשי נשמה רוח נפש דנשמה שלו אל המלכות. ח"ש, למהוי איתו בארעא כגוונא דההוא כבוד עלאה וכי דמתקן ובריך לכבוד תתאה, שהאדם הוא כמו כבוד העליון, שהיא הבינה שהשפיעה הגרין אל כבוד התחתון, כי לולא האדם שהמשך אותם הגרין, לא היתה לבינה מה להשפיע אל המלכות, ולא עוד, אלא שאותם הגרין שהבינה השפיעה אל המלכות, המה ממש של האדם, דהיינו שהוא המשיכם והם השרשים של גרין שלו ממש, שנשארו במלכות. כמבואר. וע"כ נבחר, שהאדם השפיע אותם אל המלכות. ח"ש, הואיל ואדם איהו בארעא ואית ליה לתקנא ההוא כבודי, עבדית ביה תקונין דכבוד עלאה, היינו שעשה בו תקונים, שיוכל להמשיך את הגרין דנשמה מכבוד עלאה, שבוה מושפעים ונשארים בשורשם בכבוד התחתון, שעייז מתתקנת כבוד התחתון.

תקלב) מנלן דההוא כבוד וכי: מאין לנו שבכבוד העליון שהוא בינה, יש בו ג' אלו, ביי"ע. כי כתוב בו יוצר אור ובורא חשך עושה שלום. יוצר אור, הרי יצירה. ובורא חשך, הרי בריאה, שלהיותו צד שמאל דבינה, כנ"ל, יש שם חשך מטרם שמתדבק

ל"ב נתיבות החכמה, וכבוד בגי' ל"ב. שתקונים האלו בו, שיש בו בריאה לצד שמאל, דהיינו הקו שמאל שבבינה, שממנו נמשך החכמה. ועל כן, כיון שהאדם הוא בארץ, ויש לו לתקן כבודי, הוה, שהוא המלכות, עשיתי בו תקונים של כבוד העליון, שהוא בינה, שיש בו, באדם, גם כן בריאה, ועל זה בראתיו. והוא בחינת נשמה.

תקלא) בההוא כבוד עלאה וכי: בכבוד העליון ההוא, שהוא בינה, יש בו יצירה, שהוא אור החסדים, ובחינת רוח, הנומשך מקו ימין שבבינה, ועל כן יצרתיו, שנתתי תקון זה באדם, שיהיה הוא בארץ כעין כבוד ההוא העליון, שהוא בינה. בכבוד ההוא העליון, יש בו עשייה, שהוא המלכות ובחינת הנפש, וע"כ גם באדם כתוב עשיתיו, שיהיה הוא כעין כבוד העליון ההוא המתקן והמברך את כבוד התחתון, שהוא המלכות.

יש להבין הדברים, היתכן שאדם התחתון ישפיע נשמה רוח נפש אל המלכות דאצילות, והלא הוא להיפך, שאין משהו לאדם התחתון אם לא יקבל זה מן המלכות. והענין תבין במה שנתבאר לעיל (בפתיחה לחכמת הקבלה, שבכרך הראשון, אות ק"ט ק"ס"א ק"ס"ב) שאי אפשר שאדם התחתון יקבל מה שהוא מהמלכות, מטרם שיתגדלו על ידו כל המדרגות העליונות, ולא עוד אלא שעיקר ההמשכה שהמשיך האדם גשארית בעליונים, ולאדם אין מגיע אלא ענף ממנה. (ע"ש בטעמו ונימוקו) ולפי"ז נמצא

עושה שלום ^ז הא עשיה. ודא איהו כבוד עלאה, דקא מתקן ובריך וספיק בכל צרכיו לכבוד תתאה

תקלג) כגוונא דא, ברא אדם בארעא, דאיהו כגוונא דההוא כבוד עלאה, לתקנא להאי כבוד, ^ק ולא תכללא מכל סטרין. כבוד עלאה ^ר אית ביה תלת אלין, אדם לתתא ^ט אית ביה תלת אלין. ולא תכללא ההוא כבוד ^ת תתאה, מעילא ומתתא, למהוי שלים בכל סטרין. זכאה איהו בר נש, דזכי בעובדוי למהוי כגוונא דא.

תקלד) ועל דא כתיב, ^ו בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר. מה לכבוד עלאה, ההוא משחא רבות קדשא לא אתמנע מניה, מרזא דעלמא דאתי. אוף הכי לבר נש, דעובדוי מתלבנן תדיר, ההוא ^ז משך רבות קדשא, לא ^ח יתמנע מניה תדיר.

תקלה) במאי זכי בר נש, לאתעדנא כההוא עדונא עלאה. בשלחן דיליה. כמה דאיהו מעדן על פתוריה נפשאן דמסכני, דכתיב ^ט ונפש נענה תשביע, מה כתיב בתריה, אז תתענג על ^י וגו', דאוף הכי קב"ה רוי ליה, בכל אינון עדונין דמשח רבות קודשא עלאה, ^ב דנגיד ואתמשך תדיר לההוא כבוד עלאה, ^ג כתיב ונפש נענה תשביע, מה כתיב בתריה, אז תתענג על ^י.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ז (קהלת ט) לעיל אות תקכח צ"א. ט (ישעיה נח).
 צ הוא ק ולאכללא. ר דאית. ש דאית. ת ל"ג תתאה.
 א אתמנע. ב ל"ג דנגיד. ג ל"ג פן כתיב עד סוף האות.

מאמר ב'

הסולם

ועשית שלחן

שמחודבק בקו הימין. עושה שלום, הרי עשית. פירוש, כי יצירה היס ז"א שבבינה, שהיס קו האמצעי, שע"י העשיה שבו, ששם המסך דנקודת החירק, הוא עושה שלום בין ב' הקוים ימין ושמאל. וזה הוא כבוד העליון, שמתקן ומברך ומספק כל צרכיו לכבוד התחתון, שהוא מלכות.

תקלד) ועל דא כתיב וכו': ועל זה כתוב, בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר. מה לכבוד העליון לא נמנע ממנו שמן המשחה הקדוש, שהיס שפע מאבא המיועד לעולם הבא, שהוא בינה. כך לאדם, שמעשיו מתלבנים תמיד, לא ימנע ממנו תמיד שמן המשחה ההוא. שהוא שפע אבא. תקלה) במאי זכי בר נש וכו': במה זוכה האדם להתערך בעדן העליון ההוא, שהוא שפע אבא, היינו, בשלחן שלו. כמו שהוא מעדן על שלחנו נפשות העניים. שכתוב נפש נענה תשביע, ומה כתוב אחריו, אז תתענג על ה'. כי אף הקב"ה מרוה אותו בכל אלו הערונים של שמן משחת קודש העליון, הנזל ונמשך תמיד לכבוד העליון ההוא, כמ"ש, ונפש נענה תשביע, וכתוב אחריו אז תתענג על ה'

תקלג) כגוונא דא ברא וכו': כעין זה ברא אדם בארץ, שהוא כעין כבוד העליון ההוא, שיתקן לכבוד הזה, שהוא מלכות, שתהיה כלולה מכל הצדדים. כי כבוד העליון, יש בו ג' אלו, ב"ע, והאדם למטה יש בו ג' אלו, ב"ע, ובוזה יהיה כלול כבוד הזה, מלכות מלמעלה ומלמטה, דהיינו מבינה ומן האדם, ויהיה שלם מכל הצדדים. אשרי האדם שזכה במעשיו להיות כמו זה.

(דמויי דף קניה צ"א * דף קניה צ"ב)

תקלו) ר' יוסי ור' חייא הוה אזלי באורחא, והוה חד טייעא טעין אבתרייהו, א"ר יוסי לר' חייא, אית לן לאתעסקא ולאשתדלא במלי דאורייתא, דהא ז קב"ה אזיל לקמן, ועל דא עידן הוא, למעבד ה ליה תקונא בהדן בהאי ארחא.

תקלו) פתח רבי חייא ואמר (ט) עת לעשות ליי הפרו תורתך, האי קרא אתמר, ואוקמוה חברייא. אבל עת לעשות ליי, בכל זמנא דאורייתא, מתקיימא בעלמא, ובני נשא משתדלן בה, כביכול, קב"ה חדי בעובדי ידוי, וחדי בעלמין כלהו, ושמיא וארעא קיימי בקיומיהו. ולא עוד, אלא קב"ה כניש כל פמליא דיליה, ואמר לון, חמו עמא קדישא דאית לי בארעא, דאורייתי מתעטרא בגיניהון. חמו עובדי ידי, דאתון אמרתון (פ) מה אנוש כי תזכרנו. ואינון כד חמאן חדוה דמאריהון בעמיה, מיד פתחי ואמרי, (צ) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ.

תקלח) ובשעתא דישראל מתבטלי מאורייתא, כביכול, תשש חיליה, דכתיב (ק) צור ילדך תשי. וכדין כתיב, (ר) וכל צבא השמים עומדים עליו. ועל דא עת לעשות ליי, אינון צדיקייא דאשתארן, אית לון (ס) לחגרא חרצין, ולמעבד עובדין דכשראון, בגין דקב"ה יתתקף בהו, בצדיקייא, ומשריין ואוכלסין דיליה. ז"ט. בגין דהפרו תורתך, ולא משתדלי בה בני עלמא, כדקא יאות.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ד שכינתא אולא קמן דכתיב (תהלים פ"ה) צדק לפני יהלך; מוסיף קב"ה אויל קמן שכינתא אולא קמן דכתיב צדק לפני יהלך. ה לה; ו ליהו. ו אחקימת. ז ל"ג מן דכתיב עד ועל דא. ח וכדין.

פ: (תהלים קיט) וירא קל צ"א. פ: (שם ח) ב"א קצט צ"א. צ: (ש"ב ז) שמות צב צ"ט. ק: (דברים לב) בשלח קיח צ"ד. ר: (דה"ב יח).

דרך אמת (ט) לחגור מתנים ולעשות מעשים טובים.

מאמר

הסולם

עת לעשות לה

בקיומם. ולא עוד אלא שהקב"ה מקהיל כל הפמליא שלו, ואומר להם, ראו העם הקדוש שיש לי בארץ, שהתורה מתעטרת בשבילם. ראו מעשי ידי, שאתם אמרתם עליו, מה אנוש כי תזכרנו. והם, כשרואים שמחת אדונם בעמו, מיד פותחים ואומרים, ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ.

תקלח) ובשעתא דישראל מתבטלי מאורייתא, כביכול, תש כחו. שכתוב, צור ילדך תשי. ואז כתוב, וכל צבא השמים עומדים וגו'. שאמר להם מי יפתח את אחאב וגו'. ועל כן עת לעשות לה, שאלו הצדיקים שנשארו, יש להם לאזור מתנים, ולעשות מעשים טובים, כדי שהקב"ה יתחזק בהם. בצדיקים, ובמחנות וגדודים שלו. מהו הטעם. משום שהפרו תורתך, ואין בני העולם עוסקים בה כראוי. ההוא

תקלו) ר' יוסי ור' חייא וכו': ר"י זר"ח היו הולכים בדרך, והיה בעל חמורים אחד מחמר אחריהם. א"ר יוסי לר' חייא, יש לנו לעסוק ולהשתדל בדברי תורה, כי הקב"ה הולך לפנינו, וע"כ הוא הזמן לעשות לו תקונים שיהיה עמנו בדרך הזה. טעין פירושו מחמר, שדרכו לדקור עם עץ את החמורים שימהרו ללכת, שתרגום מדקורין הוא מטענין. (ירמיהו ל"ז י') ולפי"ז, יהיה פירושו של טייעא, מוליך החמורים.

תקלו) פתח ר' חייא וכו': פתח ר"ח זאמר, עת לעשות לה הפרו תורתך. מקרא זה למדנו, והעמידוהו החברים. אבל עת לעשות לה, היינו, כי בכל זמן שהתורה מתקיימת בעולם ובני אדם עוסקים בה, כביכול, הקב"ה שמח במעשי ידיו, ושמח בצולמות כולם, ושמים וארץ עומדים (דברי דף קני"ה ע"ב)

תקלט) ההוא טייעא דהוה טעין אבתרייהו, אמר לון, במטו מנייכו, שאלתא חדא בעינא למנדע. אמר רבי יוסי, ודאי ארחא מתתקנא קמן, שאיל שאלתך. אמר, האי קרא, אי כתיב יש לעשות, או נעשה, הוה אמינא הכי. מאי עת. ותו, לעשות ליי, לפני יי אצטריך, מאי לעשות ליי. אמר רבי יוסי, בכמה גוונין ארחא מתתקנא קמן. חד, דהוינן תרין, והשתא הא אנן תלתא, ושכינתא אתכלילת בהדן. וחד דחשיבנא דלא הוית אלא כאילנא יבשתא, ואנת רעננא כזיתא. וחד, דיאות שאלת, והואיל ושרית מלה, אימא.

תקמ) פתח ואמר עת לעשות ליי הפרו תורתך. עת לעשות ליי, אית עת. ואית עת. ^(א) עת לאהב ועת לשנא. עת איהו לעילא. דהוה עת, רזא דמהימנותא איהו. ודא אקרי עת רצון, והאי איהו דאתחייב בר נש למרחם ליי תדיר, כד"א ^(ג) ואהבת את יי אלהיך, וע"ד, עת לאהב, דא איהו עת דאתחייב בר נש לאהב.

תקמא) ואית עת אחרא, דאיהו רזא דאלהים אחרים, ואתחייב בר נש למשנא ליה, ולא יתמשך לביה אבתריה, וע"ד עת לשנא, ובגין כך כתיב ^(א) דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש.

תקמב) • בזמנא דישראל משתדלי באורייתא, ופקודי אורייתא, ההוא עת • רזא דמהימנותא • קדישא, מתתקנא בתקונהא, ומתקשטא בשלימותא,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

^ט מוסיף והכא בזמנא. • ובפקודי • ל"ג ופקודי דאורייתא. • כ מהימנותא וליג רזא. ל ל"ג קדישא. ^(ט) (קהלת ג.) ת) (דברים ו) וארא לב צ"ש. א) (ויקרא טז) לך לב צ"א.

עת לעשות לה'

הסולם

מאמר

עת. וזה נקרא עת רצון. וזה הוא שמחויב האדם לאהב את ה' תמיד, כמש"א, ואהבת את ה' אלהיך. ועל זה, עת לאהב, שזו היא עת שהאדם מחויב לאהב.

תקמא) ואית עת אחרא וכו': ויש עת אחרת, שהיא סוד אלהים אחרים, שהאדם מחויב לשנא אותו, ולא ימשוך לבו אחריו. וע"כ עת לשנא, ומשום זה כתוב, דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש.

תקמב) בזמנא דישראל משתדלי וכו': בזמן שישראל עוסקים בתורה, ובמצות התורה, עת ההוא, שה"ס האמונה הקדושה, דהיינו המלכות, מתקנת בתקוניה, ומתקשטת בשלימות כראוי. ובזמן שישראל אינם עוסקים בתורה, כביכול, עת ההוא אינה בתקוניה, ואינה נמצאת בשלימות, ולא באור, ואז, עת לעשות לה'.

תקלט) ההוא טייעא דהוה וכו': מוליך החמורים ההוא שהיה מחמר אחריהם. אמר להם, בבקשה מכם, שאלה אחת אני רוצה לדעת. אמר ר' יוסי ודאי, הדרך מתתקן לפנינו, שאל שאלתך. אמר, מקרא זה, אם היה כתוב, יש לעשות, או נעשה, הייתי אומר כך, מהו עת. ועוד, כתוב, לעשות לה', לפני ה' היה צריך לכתוב, מהו לעשות לה'. אמר ר' יוסי בכמה אפנים הדרך מתתקן לפנינו. אחד, שהיינו שנים, ועתה אנו שלשה, שהשכינה נכללה עמנו. ואחד, שחשבתי, שאין אתה אלא כאילן יבש, ואתה רענן כזית. ואחד שיפה שאלת. וכיון שהתחלת הדבר אמור.

תקמ) פתח ואמר עת וגו': פ"א, עת לעשות לה' הפרו תורתך. עת לעשות לחי' היינו. כי יש עת ויש עת, עת לאהב ועת לשנא. עת, הוא למעלה, שעת ההוא הוא סוד האמונה, דהיינו המלכות שנקראת (דפו"י דף קניה ע"ב)

כדקא יאות. ובזמנא דישראל מתבטלי מאורייתא, כביכול ההוא עת, לאו איהו בתקונהא, ולא אשתכחת בשלימו, ולא בנהורא ^ב וכדין עת לעשות ליי. תקמג) מאי לעשות. כד"א ^ב אשר ברא אלהים לעשות. מאי לעשות. דאשתארו גופי דשידי, דאתקדש יומא, ולא אתעבידו, ואשתארו לעשות, רוחין בלא גופי. אוף הכא עת לעשות, אשתאר בלא תקונא, ובלא שלימו. מ"ט. משום דהפרו תורתך, בגין דאתבטלו ישראל לתתא מפתגמי אורייתא. בגין דההוא עת, הכי קיימא, או סלקא, או נחתא, בגיניהון דישראל. תקמד) אתו ר' יוסי ורבי ^ב חייא ונשקוהו ברישיה. אמר ר' יוסי, ודאי לית אנת כדאי, ^ה לטייעא אבתרן. זכאה ארחא דא, דזכינן למשמע דא, זכאה דרא דרבי שמעון שארי בגויה, דאפילו בני טוריא, חכמתא אשתכחת תמן. גחתו רבי יוסי ורבי חייא, ואזלו תלתהון בארחא. תקמה) פתח ההוא טייעא ואמר ^ג ואני תפלתי לך יי עת רצון אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך, תנינן, אימתי אקרי עת רצון. בשעתא דצבור קא מצלאן. שפיר איהו, והכי איהו ודאי. דהא כדין, צבורא מסדרי ומתקני תקונא דהאי עת, וכדין איהו עת רצון, ואצטריך למשאל שאלתא, דכתיב אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך דהא כדין אצטריך למשאל שאלתא. תקמו) ואני תפלתי לך יי, הא הכא רזא דיחודא. ואני: דא דוד מלכא,

חלופי גרסאות

מ כד"א.

מסורת הוהר

ב) (כראשית ג) ב"ב ק"ט צ"ג ג) (תהלים ס"ט) וירא סא צ"ג.

דרך אמת ^ה ליטע אחרינו.

עת רצון

הסולם

מאמר

נמצא שם החכמה. ירדו ר' יוסי ור' חייא, מחמוריהם, והלכו שלשתם בדרך.

מאמר עת רצון

תקמה) פתח ההוא טייעא וכי: פתח מוליך החמורים ההוא ואמר. ואני תפלתי לך ה' עת רצון אלקים ברב חסדך ענני באמת ישעך. למדנו, מתי נקרא עת רצון, הוא בשעה שהצבור מתפללים, יפה הוא. וכן הוא ודאי. כי אז הצבור מסדרים ומתקנים התקון של עת ההוא. ואז הוא עת רצון, ויש לבקש בקשות, שכתוב, אלקים ברב חסדך ענני באמת ישעך. כי אז צריכים לבקש בקשות. תקמו) ואני תפלתי לך ה': הרי כאן סוד היחוד. ואני, זהו דוד המלך, דהיינו המלכות שנקראת אני, היא מקום שנקרא באולה, שהיא המלכות בעת שמחוברת עם היסוד, (כמיש בזהר אמור צ"ה ע"ב ד"י). תפלתי

תקמג) מאי לעשות: שואל, מהו לעשות, שאומר עת לעשות לה'. ומשיב, כמיש'א אשר ברא אלקים לעשות. אשר מהו לעשות, הוא שנשארו גופים של שדים שלא בעשו, משום שנתקדש היום, ונשארו לעשות, להיותם רוחות בלי גופים. אף כאן עת לעשות, העת נשארה בלי תקון ובלי שלמות מהו הטעם. משום דהפרו תורתך, משום שנתבטלו ישראל למטה מדברי תורה. כי עת ההוא נמצאת כך, או שמתעלית או שיורדת, בשביל ישראל. שאם עוסקים בתורה מתעלית, ואם מתבטלים מתורה, יורדת.

תקמד) אתו ר' יוסי וכו': באו ר' יוסי ור' חייא ונשקוהו בראשו. אמר ר' יוסי, ודאי, לא לפי כבודך לחמר אחרינו. אשרי הדרך הזה, שזכינו לשמוע זה, אשרי הדור ער' שמעון שורה בתוכו, שאפילו בין ההר' 180 (דפרי דף קניה ע"ב * דף קניו ע"א)

אתר דאקרי גאולה. תפלתי: דא תפלה. והכא איהו סמיכא לגאולה, דאיהו חד. כד איהו סמך גאולה לתפלה, כדין איהו עת רצון. עת רצון: אוף הכי, כללא איהו כחדא, עת חד, רצון חד, אתכלילו דא בדא, והוו חד. ודוד מלכא בעא ליחדא בהאי קרא, יחודא כדא.

תקמז) ואי תימא, אמאי אתמני האי קרא, בצלותא דמנחה דשבת. יאות איהו למהוי בשבת בההוא צלותא דמנחה, ולא בצלותא דחול, דודאי לאו צלותא דמנחה דשבת כחול. בגין דהא בחול בשעתא דמנחה, תליא דינא בעלמא, ולאו איהו עת רצון. אבל בשבת, דכל רוגזא אתעד, וכלא אתכליל כחדא, ואע"ג דדינא אתער, אתבסמותא איהו, וע"ד אצטריך קרא דיחודא, ליחדא כל דרגין, דכד הוי יחודא, דינא אתחבר ואתכליל ברחמי, ואתבסם כלא, וכדין עת רצון כתיב. עת רצון, כליל כלא כחדא. ודינא אתבסם בההוא זמנא, והוי חדוה בכלא.

תקמח) משה אסתלק מעלמא, בההוא שעתא דצלותא דמנחה דשבת, בשעתא דעת רצון אשתכח. ובההיא שעתא רעוא הוה לעילא, וצערא לתתא, וע"ד ננעלו תרעין בשבת, משעתא דמנחה ולעילא. מאן תרעין ננעלו. תרעין דבי מדרשא, בגין לאדכרא למשה רעיא מהימנא, דאורייתא אתבטלא בגיניה. תקמט) בההוא זמנא, בי מדרשא דמשה אתבטיל, כל שכן אחרנין. מאן חמי תרעין דבי מדרשא דמשה דננעלו, דלא ננעלו אחרנין כלהו. אורייתא

עת רצון

הסולם

מאמר

והכל מתבשם, ואו כתוב, עת רצון. עת רצון, יורה, שהכל, הדין והחסד, כלול יחד, והדין מתבשם בזמן ההוא, ובכל דבר יש שמחה. תקמח) משה אסתלק מעלמא וכו': משה נסתלק מן העולם, בשעה ההיא של תפלת המנחה של שבת, בשעה שעת רצון נמצא. ובשעה ההיא רצון היה למעלה, וצער למטה, על פסירתו של משה. וע"כ ננעלו בשבת השערים משעת המנחה ולמעלה. מי הם השערים שננעלו. היינו שערי בית המדרש כדי להזכיר את משה רועה הנאמן, שהתורה נתבטלה בשבילו, בשביל שנפטר.

תקמט) כההוא זמנא בי וכו': בזמן ההוא, שנפטר, נתבטל בית המדרש של משה כל שכן בתי מדרש אחרים, מי ראה שערי בית מדרשו של משה שננעלו, ולא ננעלו האחרים כולם, התורה של משה אכלה עליו בעת ההיא, מי לא אבל. משום זה כל שערי בית המדרש ננעלו. והכל צדיכים להצדיק את הקביה בדרך שבת. והיינו צדקתן כהררי אל. שאנו אומרים א.

תלתא

תפלתי, זו תפלה, דהיינו המלכות סתם, וכאן שאומר ואני תפלתי, התפלה סמוכה לגאולה, שהם אחד, ששניהם בחינת מלכות. וכשהוא הסמיך גאולה לתפלה, או היא עת רצון, עת רצון, הוא ג"כ כלל אחד יחד, עת היא אחת, דהיינו מלכות, רצון, הוא אחד, שה"ט הרצון המתגלה מן הכתר, הם נכללים זה בזה, ונעשים אחד. ודוד המלך רצה במקרא הוה, ליחד יחוד אחד, כמו שאמרנו.

תקמז) ואי תימא אמאי וכו': ואם תאמר למה נתמנה מקרא הוה לאומרו בתפלת מנחת שבת, ומשיב, יפה הוא להיות בשבת בתפלת המנחה ולא בתפלת חול. כי ודאי אין תפלת מנחה של שבת כתפלת חול. משום שבחול בשעת המנחה, תלוי דין בעולם, ואין הוא עת רצון. אבל בשבת שכל רוגז הוסר, והכל נכלל יחד, שהדין והחסד הם אחד, ואע"פ שהדין נתעורר, הוא להתבשמות, כלומר, כדי לגלות המתקנות שבו בלבד. וע"כ נצרך מקרא של יחוד ליחד כל המדרגות כי כשיש יחוד, הדין מתחבר ונכלל ברחמים,

דמשה עציבא עליה בהווא זמנא, מאן לא עציב. בגי"כ כל תרעי דבי מדרשי ננעלו, ואצטריכו כלא לצדקא ליה לקודשא ב"ה בארח שבחא, והיינו ה צדקתך כהררי אל.

תקנ) תלתא אינון דאסתלקו מעלמא בהאי זמנא, וכלהו כלילין במשה. חד, משה נביאה מהימנא עלאה. וחד, יוסף צדיקא. וחד, דוד מלכא. בגיני כך, תלת צדוקי דיני הכא, חד איהו דיוסף זכאה, קדים לכל הני, ודא איהו צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה וגו', דא יוסף, דאיהו בלחודוי כהררי אל, ככלהו טורין עלאין. וחד משה נביאה מהימנא, ודא איהו דכתיב, ה) וצדקתך אלהים עד מרום אשר עשית גדולות, בגין דאיהו נטיל לכל סטרין, ימינא ושמאלא. וחד איהו דוד מלכא, ודא איהו דכתיב, ו) צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת, ז) לעולם: דא דוד מלכא.

תקנא) כדין אתכניש כלא בהאי זמנא, תורה שבכתב, ותורה שבע"פ. ועי"ד בהאי זמנא ננעלו תרעי דאורייתא, וננעלו תרעי דכל עלמא, בהאי זמנא. בשעתא דמית יוסף צדיקא, יבשו מקורין ומבועין, וכלהו שבטין נפלו בגלותא, פתחו עלאי ואמרו, צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה וגו'. בשעתא דמית משה, אתחשך שמשא בטיהרא, ואנעלת תורה שבכתב, נהורא דאספקלריאה דנהרא. בשעתא דמית דוד מלכא, כנישת סיהרא נהורא * ואורייתא דבעל פה * כנישת נהורא.

חלופי גרסאות

ג ל"ג לעולם. ס מוסיף כנישת נמי.

מסורת הזוהר

ז) (שם ל"ו) שמות ק צ"ע. ה) (שם ע"ז).
ו) (שם ק"ט).

עת רצון

הסולם

מאמר

צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת. לעולם. זהו דוד המלך, שהי"ס המלכות הנקראת עולם. תקנא) כדין אתכניש כלא וכר: אז נאסף הכל בזמן ההוא, תורה שבכתב, שהוא משה, ותורה שבעל פה, שהיא דוד. ועי"כ בזמן ההוא ננעלו שערי תורה, וננעלו שערי כל העולם בזמן ההוא. בשעה שמת יוסף הצדיק, יבשו המקורות והמבועים, וכל השבטים נפלו בגלות. פתחו העליונים ואמרו, צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה וגו'. בשעה שמת משה, נחשך אור השמש בצהרים, וננעלה תורה שבכתב, שהוא אור המראת המאירה. שהוא ז"א. בשעה שמת דוד המלך אספה הלבנה שהיא המלכות, את אורה. והתורה שבעל פה, אספה אורה.

ומההוא

תקנ) תלתא אינון דאסתלקו וכר: ג' הם שנסתלקו מן העולם בזמן ההוא, וכולם כלולים במשה. אחד, משה הנביא הנאמן. ואחד, יוסף הצדיק. ואחד, דוד המלך. משום זה ג' צדוקי הדין כאן, אחד, הוא של יוסף הצדיק, הקודם לכל אלו, והוא, צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה וגו'. זהו יוסף הצדיק, שהוא לבדו כהררי אל, ככל שהרים העליונים שהם חגית נ"ה דז"א, שיוסף, שהוא היסוד כולו מכולם. ואחד, הוא משה הנביא הנאמן, זהו שכתוב, וצדקתך אלקים עד מרום אשר עשית גדולות, משום שהוא ז"א, שהוא קו האמצעי הלוקח כל הצדדים, שהם צד ימין וצד שמאל, משום שהוא מכריע ביניהם (כנ"ל בי"א אות שס"ג) ואחד, הוא דוד המלך, ח"ש, 182 (דפויי דף קניו ע"א * דף קניו ע"ב)

תקנב) ומההוא זמנא ם אתגניזו נהורין דאורייתא, ואסגיאז מחלוקת על משנה, וחכימיא במחלוקת, וכלהו תקיפי לבא בערבוביא. ועל דא, חדוה דאורייתא לאו איהו בההוא זמנא, בכל דרין דעלמא. ם ומה איגון חומרי דתעניות דגזרו רבנן, כד מית פלוני, גזרו תענית. ם כד הוה כך, גזרו ם כך. וכד הוה כנישו יתיר דחדוה דתורה דבכתב ותורה דבעל פה, בההוא זמנא, עאכ״ז דאצטריך למנעל תרעי דאורייתא בההוא זמנא. ובג״כ אמרינן הני צדוקי דינא, כמה דאתמר. חזרבי יוסי ורבי חייא, ונשקוהו ברישיה כמלקדמין, אמרו זכאה חולקנא בהאי ארחא.

תקנב) תו פתח ואמר. (ז) החכמה תעזו לחכם מעשרה שליטים אשר היו בעיר. החכמה תעזו לחכם, דא משה, כד סליק לטורא דסיני לקבלא אורייתא, אזדעזעו כל איגון רקייעין, וכל ר איגון משריין עלאין, אמרו קמיה, מאריה דעלמא, ומה כל טובא, וכל חדוה דילן, לאו איהו אלא באורייתא, ואת בעי לנחתא לה בארעא. ם אתכנישו על משה לאוקדיה בנורא, אתתקף משה וכו', כמה דאוקמוה חברייא, דקב״ה אמר ליה למשה וכולי.

תקנד) אבל החכמה תעזו לחכם, כל מאן דאתעסק באורייתא, ואשתדל בה ת לשמה, אתתקף בה באורייתא, בשעתא דאצטריך למהוי ליה תקפא וחילא, לאגנא עליה בשעתא דאצטריך. וההוא תקפא וחילא א מאן אתר אתתקף. הדר ואמר, מעשרה שליטים. איגון עשר אמירן דכתיבין בה באורייתא, דאיגון

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

פ אסגיאז ול״ג אתגניזו נהורין דאורייתא. ם ומהאי ומאן. ם כך. ק דא דהוה; והוה; דהוה. ר ל״ג איגון. ם אתרגישו. ת ל״ג לשמה.

(ז) (קהלת ז) יתרו א צ״ג.

דרך אמת א] סתיכן נתחזק טסה כל כך שהיה יכול לנצח המלאכים.

החכמה תעזו לחכם

הסולם

מאמר

אשר היו בעיר. החכמה תעזו לחכם, ותו כשה, כשעלה להר סיני לקבל התורה נודעזעו כל הרקייעים וכל מחנות מלאכים העליונים. אמרו לפניו, רבון העולם, והרי כל טוב וכל שמחה שלנו אינו אלא בתורה, ואתה רוצה להורידה לארץ. נקהלו על משה לשרפו באש, נתחזק משה וכו' כמו שהעמידו החברים (לעיל בגלוח אות ש') דקב״ה אמר ליה למשה וכו'.

תקנב) ומההוא זמנא אתגניזו וכו': ומעת ההוא נגנוזו אורות התורה, ונתרבה המחלוקת במשנה, והחכמים במחלוקת, וכל אמיצי הלב הם בבלבול הדעת, וע״כ אין שמחת התורה בומן ההוא, בכל דורות העולם. ומה אלו חומר התעניות שגזרו רבנן, כשמת פלוני גזרו תענית, כשהיה כך גזרו כך, וכשהיה נאסף ביותר שמחת התורה שבכתב ותורה שבעל פה בומן ההוא, על אחת כמה וכמה שצריכים לנעול ההוא שערי תורה, ומשום זה אנו אומרים אלו צדוקי הדין, כמו שאמרנו, שמחו ר' יוסי ור' חייא ונשקוהו בראשו כמקודם. אמרו, אשרי חלקנו בדרך הזה.

תקנד) אבל החכמה תעזו לחכם: היינו, כל מי שעוסק בתורה ומשתדל בה לשמה הוא מתחזק בתורה בשעה שצריך שיהיה לו אומץ וכח, ושתגין עליו בשעה שצריך. ואומץ וכח ההוא, מאיזה מקום מקבל להתחזק. חזר הכתוב ואומר, מעשרה שליטים, אלו הם עשרת הדברות הכתובים בתורה, שהם שליטים עליונים

מאמר החכמה תעזו לחכם תקנב) תו פתח ואמר וכו': עוד פתח ואמר, החכמה תעזו לחכם מעשרה שליטים (דפו״י דף קנ״ו ע״ב)

שליטין עלאין, דבי'ג אתתקף בהוא בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. כל רזין דעלמא, וכל פקודין, וכל חכמתא דעילא ותתא, א בהו תליא, ובהו אתכליל כלא, וכלא איהו באורייתא. זכאה חולקיה מאן דאייזל באורייתא, למהוי מתתקף בתקפא לעלמא דאתי.

תקנה) עשרה שליטין, עשר זיני חכמתא אינון בה באורייתא, בעשר שמהן גליפן, ב ואתכלילו בשמא חד, דעשרין ותרין ג אתוון גליפין, רזין דעלמא דאתי, באינון זיהרין, דלא שלטא עינא למחמי, ואפילו בסכלתנו למנדע, ולאסתכלא בההוא עדונא, וכסופא, דקודשא ב"ה אחסין לון לצדיקיא לעלמא דאתי. כד"א מ עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.

תקנו) פתורא דבר נש, ז מזכי ליה למיכל על פתורא אחרא, בעדונא ה דההוא עלמא, כד"א ט כי על שלחן המלך תמיד הוא אוכל. ודוד מלכא הוה אמר, י תערך לפני שלחן נגד צוררי, ודא איהו אתסדרותא דפתורא בההוא ו עלמא, דהא כדין איהו עדונא וכסופא, דנשמתא אתהני בהו, ז בעלמא דאתי. תקנו) וכי פתורא אית לון לנשמתין בההוא עלמא. אין. דהא מזונא וספוקא דעדונא, אכלי בההוא עלמא, כגוונא דמלאכי עלאי אכלי. וכי מלאכי עלאי אכלי. אין. כגוונא דלהון אכלו ישראל במדברא. וההוא מזונא, רזא איהו

מסורת הוהר

ז' זפי גרסאות

ה) (ישעיה סד) הקסתיז ס צ"א. ט) (ש"ב ט) לעיל
תצו צ"ט. י' (תהלים כג) יתרו לג צ"ט.
א כלא וליג מן בהו עד איהו. ב ליג מן ואתכליל
עד רזין. ג מוסיף אתוון אתוון; שמהן אתוון. ד זוכי.
ה דעלמא ההוא. ו מוסיף עלמא הוי. ז לעלמא.

מאמר

הסולם

מזון הנשמות

תקנו) פתורא דכר נש וכר; שלחנו של אדם מוכה אותו לאכל על שלחן אחר בעדון של עולם ההוא, ובעוה"ב. כשיא כי על שלחן המלך תמיד הוא אוכל. ודוד המלך הוא, אומר, תערך לפני שלחן נגד צוררי. וזה הוא עריכת השלחן בעולם ההוא, כי אז הוא עדון וחשק. שהנשמה נהנית בעולם הבא.

תקנו) וכי פתורא אית וכר; שואל, וכי יש שלחן אל הנשמות בעולם ההוא. ומשיב. כן. כי מזון וספוק העדון אוכלות הנשמות בעולם ההוא כמו שמלאכי השרת אוכלים. שואל, וכי מלאכים העליונים אוכלים. ומשיב. כן, וכעין אכילה שלהם אכלו ישראל במדבר, דהיינו הטן. ומזון ההוא, הוא סוד הטל הנחל, ונמשך מלמעלה מסוד עולם הבא. שהוא בינה. והוא מזון מאור שמן משחת קדש. ונשמות הצדיקים נוזנות משם בגן עדן, ונהנות שם. כי נשמות הצדיקים מתלבשות שם בגן עדן התחתון, כמו שהתלבשו בעולם הזה.

ובשבת

עליונים, שהאדם מתחזק בהם בעולם הזה ובעולם הבא. כל סודות העולם וכל המצות וכל היחמה שלמעלה ושלמטה, תלויים בהם ובהם נכלל הכל והכל היא בתורה. אשרי חלקו מי שעוסק בתורה, להיות מתחזק באומץ בעולם הבא.

תקנה) עשרה שליטין עשר וכר; עשרה שליטין, הם עשרה מיני חכמה שיש בתורה. שה"ס עשר ספירות, בעשרה שמות חקוקים. היינו עשרה שמות המרחמים על עשר סכירות אהיה וכר, ונכללו בשם אחד של כ"ב אותיות חקוקות, דהיינו השם אנקת"ס וכר של ברכת כהנים, סודות של עולם הבא. באלו האורות שאין העין שולט לראותם, ולא אפילו בתבונה לדעת ולהסתכל בעדן ההוא והשתוקקות שהקב"ה הוריש לצדיקים לעולם הבא. כמ"ש עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו.

(דפו"י דף קנ"ו ע"ב)

ה לטלא, דנגיד ואתמשך • מעילא, מרזא דעלמא דאתי, ואיהו מזונא דנהירו משח רבות קדשא, ונשמתהון • דצדיקיא אתזנו מתמן בגנתא דעדן, ואתהנון תמן. דהא • תמן נשמתהון דצדיקיא, מתלבשן בגנתא דעדן דלתתא, כגוונא דהאי עלמא.

תקנט) ובשבתי ובזמני, מתפשטאן, וסלקין למחמי • ביקרא דמאריהון, ולא תענדא בעדונא עלאה כדקא יאות, דכתיב • והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר יי. וכי כל בשר ייתי, • לאו הכי הוה ליה למכתב, אלא כל רוח או • כל נשמה, מהו כל בשר. אלא קב"ה עבד ליה לבינ בהאי עלמא, כגוונא דיקרא דכבוד עלאה לעילא. ההוא כבוד עלאה, איהו רוח לרות, ונשמתא • לנשמה, • עד דמטי לחד אתר לתתא דאקרי גוף, ובהאי עייל חד רוח דמקורא דחיים, דאקרי כל, בדא איהו כל טובא, וכל מזונא, וכל ספוקא, דההוא גוף. ורזא דא, • ויתרון ארץ בכל היא • האי כל • איהו רוח לההוא גוף.

תקנט) כגוונא דא בר נש בהאי עלמא, איהו גוף, ורוח דשלטא ביה, כגוונא דההוא רוח • עלאה, דאקרי כל, דשלט על גופא לעילא, • ודא הוא דאקרי כל בשר, וע"ד כתיב, יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר יי. על ההוא עדונא כתיב, • עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו. (תקס) חדו חברייא בארחא. כד מטו לגו טורא חד אמר ר' חייא לההוא

חלופי גרמאות

מסורת הזהר

כ) (ישעיה סו) ביב לה ציא • ל) (קהלת ה) חיי שרה • ח דטלא. • ל"ג לעילא. י"ג מן דצדיקיא עד דצדיקיא. ו ציו. • ט) (ישעיה סו) לעיל את תקנה צ"ח. • כ מתמן. ל ביקריהון. מ אלא לא הוה ליה למכתב [הכי]. נ ל"ג כל. • לנשמתא. ע ל"ג האי; מוסיף מאי בכל היא האי. • פ מוסיף איהו כל ואיהו רוח. צ דשלטא על גופא דאקרי כל בשר ול"ג מן עלאה עד וע"ד; דשלטא על גופא דאקרי כל ול"ג מן עלאה עד ודא • דשלטא על גופא דאקרי כל ול"ג עלאה דאקרי כל. • ק והאי אקרי.

מוון הנשמות

הסולם

מאמר

ומכניס בו רוח אחד של מקור החיים. שנקרא כל, שהוא יסוד. וזה סוד, ויתרון ארץ בכל הוא. כל הוה הוא רוח לגוף ההוא. תקנט) כגוונא דא בר נש וכר': כעין זה, האדם בעולם הזה הוא גוף, ורוח השולט בו הוא כעין רוח העליון הנקרא כל השולט על גוף שלמעלה, שהוא המלכות, ורוח הזה שבגוף האדם נקרא כל בשר, ועל זה כתוב, יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה', על עדן הזה כתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו. תקס) חדו חברייא בארחא וכר': שמחו החברים בדרך. כשהגיעו להר אחד, אמר ר' חייא למוליך החמורים, מה שמך. אמר לו, חנן. א"ל

תקנט) ובשבתי ובזמני מתפשטאן וכר': ובשבתות ובתגים מתפשטות הנשמות מלבושיהם, ועולות לראות בכבוד אדונם ולהתעדן בעדן העליון כראוי, שכתוב, והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה'. שואל, וכי כל בשר יבא, הלא אינו כן, והיה לו לכתוב, כל רוח או כל נשמה, מהו כל בשר. ומשיב, אלא הקב"ה עשה לאדם בעולם הזה כעין היקר של כבוד העליון למעלה, שה"ס החכמה דל"ג נתיבות נ"ל, כבוד עליון ההוא, הוא רוח לרות, שמאיר ל"א שנקרא רוח, ונשמה לנשמה שמאיר לבינה הנקראת נשמה, עד שמגיע למקום אחד למטה הנקרא גוף, דהיינו מלכות, 185 (תשרי דף קנ"ו ע"ב •) דף קנ"ו ע"א

טייעא, מה שמך. אמר ליה חנן. איל קביה יחננך, וישמע לקולך בשעתא דתצטרין ליה. אמר רבי יוסי, ודאי הא נטי שמשא, והכא בטר טורא דא, אית כפר חד על שמך, דאקרי כפר חנן, ג' נבית תמן בגין יקרא דשמך. כד מטו להתם, עאלו לבית אושפיזיהו, וסדרו קמיהו פתורא, בכמה זינין למיכל. אמר ר' חייא, ודאי פתורא דא, כגוונא דעלמא דאתי, ואית לן לסלקא האי פתורא, ולאעטרא ליה במלין דאורייתא.

תקסא) פתח ר' יוסי ואמר, ו' ואכלת ושבעת וברכת את יי' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך. אי ה' בארעא דישראל מברכינן, לבר מארעא מנלן. דהא בגוונא דא לא אצטריך. אלא, קביה כד ברא עלמא, פליג ארעא, ישובא איהו לסטר חד, וחרבא איהו לסטר אחרא. פליג ישובא, ואסחר עלמא סחרניה דנקודה חדא. ומאן איהו, א דא ארעא קדישא, ארעא קדישא אמצעייתא דעלמא. ובאמצעייתא דארעא קדישא, איהו ירושלם. אמצעייתא דירושלם איהו בית קדש הקדשים, וכל טיבו וכל מזונא דכל ישובא, תמן נחית מלעילא. ולית לך אתר בכל ישובא דלא אתזן מתמן.

תקסב) פליג חרבא. ולא אשתכח חרבא תקיפא בכל עלמא, בר ההוא מדבר, דתברו חיליה ותקפיה ישראל ארבעים שנה, כמה דאת אמר המוליכך במדבר הגדול והנורא. בההוא מדברא, שלטא סטרא אחרא, ובעל כרחיה

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ד מוסיף אמר ליה. ש ל"ג ודאי. ת ארעא. א ל"ג דא.

ג (דברים ח) ויגש יז ז

דרך אמת ג' יל"ן ס.ט.

אמצעייתא דעלמא

הסולם

מאמר

כשברא העולם חלק העולם. מקום הישוב לצד אחד, ומקום החרב לצד האחר. וחלק את מקום הישוב, וסיבב העולם מסביב נקודה אחת. ומי היא. היא ארץ הקדושה, כי ארץ הקדושה היא אמצעיית העולם, ובאמצעה של ארץ הקדושה הוא ירושלים. ואמצעה של ירושלים היא כית קדשי הקדשים. וכל הטוב וכל המזון של הישוב כולו, יורד שמה מלמעלה. ואין לך מקום בכל הישוב שאינו ניזון משם.

תקסב) פליג חרבא ולא זכר: חלק את מקום החרב, ולא נמצא חורבן חזק בכל העולם זולת מדבר ההוא. שישראל שברו כחו וגבורתו ארבעים שנה. כשא, המוליכך במדבר הגדול והנורא. במדבר ההוא שולט הסטרא אחרא, ובעל כרחו, כנגד רצונו, הלכו ישראל עליו ושברו כחו ארבעים שנה. ואם ישראל היו נמצאים צדיקים בארבעים שנה האלה, היו מעבירים

איל, הקביה יחננך וישמע לקולך בשעה שתצרך לו. אמר ר' יוסי, ודאי כי נטה השמש, וכאן, אחר ההר הזה יש כפר אחד על שמך. כי נקרא כפר חנן, גלין שם בשביל כבוד שמך. כשהגיעו שמה, באו לבית מלונם, וערכו לפניהם את השלחן בכמה מינים לאכל. אמר ר' חייא, ודאי שלחן זה הוא כעין עולם הבא. ויש לנו להעלות מעלת שלחן הזה ולעטר אותו בדברי תורה.

מאמר אמצעייתא דעלמא

תקסא) פתח ר' יוסי זכר: פתח ר' יוסי ואמר, ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך. שואל, אם בארץ ישראל מברכים, בחוץ לארץ מאין לנו מצריכים לברך, שהרי משמע שבאסן זה, בחוץ, לא צריכים לברך. ומשיב, אלא תקביה, (דברי זך קניז ע"א)

אזלו ישראל עליה, ותברו חיליה, ארבעין שנין. ואי ישראל ישתכחו זכאין באינון ארבעין שנין, הוה מתעברא ההוא סטרא אחרא מעלמא, ומדקא ארגיזו ליה לקודשא בריך הוא כל אינון זמנין, אתתקף ההוא סטרא אחרא, ונפלו כלהו תמן תחות רשותיה.

תקסג) ואי תימא, והא משה דסליק על כל בני עלמא, היך ב מית תמן. לאו הכי, דהא משה מהימנא לא הוה ברשותיה, אלא ג בהר העברים. מאי העברים. פלוגתא. דאתפלגו עליה שליטין עלאין דלעילא, ולא אתמסר בידא דממנא ז ושליטא אחרא, ואשתאר הכי, עד דאתא משה עבדא מהימנא, ושליט עליה, ואתקבר תמן, ולא אתעסק ביה בקבורתיה, בר קודשא בריך הוא בלחודוי, ה דכתיב ט ויקבר אותו בגי.

תקסד) ויקבר אותו, מאן. ההוא דכתיב ביה בארח סתים, ט ואל משה אמר, ולא כתיב מאן איהו. ויקרא אל משה, ולא כתיב מאן איהו. אוף הכא ויקבור אותו, ולא כתיב מאן איהו, אלא ודאי האי אתר ידיעא איהו לגבי חברייה. ועל דא, בההוא טורא לא שליט עליה, בר משה בלחודוי, ו ואיהו אתקבר תמן. ובגין למנדע לכל דרין אחרנין דעלמא, דאינון מתי מדבר יקומו, ההוא רעיא דלהון אשרי ליה בגוייהו, למהוי כלהו באתערותא דקיומא לעלמא דאתי

תקסה) ואי תימא, אי הכי דההוא מדברא איהו תקפא דסטרא אחרא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט (שם לו) יתרו קיח צ"ל. ט (שמות כד) בשלח ב גפ. ג הר. ד וסטרא ; ושלטא. ה הה"ד. ו דאיהו צט צ"ג. תמן.

מאמר

הסולם

אמצעייתא דעלמא

מעבירים את הסטרא אחרא ההוא מן העולם, ומשום שהכעיסו את הקב"ה בכל פעם, נתחזק הסטרא אחרא ההוא, ונפלו כולם שם תחת רשותו.

כתוב, ויקבור אותו מי הוא שקברו. ומטיב, ההוא, שכתוב בו בדרך סתם, ואל משה אמר. ולא כתוב, מי הוא. וכן ויקרא אל משה. ולא כתוב מי הוא. אף כאן, ויקבר אותו, ולא כתוב, מי הוא. אלא וראי, מקום זה ירוע הוא לחברים. ע"הוא השכינה, הנקראת מקום. שבכל מקום שנאמר סתם הוא השכינה, (כנ"ל פרשת בשלח אות ש"ג). וע"כ בהר הזה לא שלט עליו חוץ ממשה לבדו, והוא נקבר שם. ומשום שירדעו כל דורות העולם אחרים, שמתי מרבר האלו יקומו לתחית המתים, השרה הקב"ה בתוכם את הרועה שלהם, שיהיו כולם בהתעוררות הקיום לעולם הבא.

תקסג) ואי תימא והא וכו': ואם תאמר, דרי משה, שעלה מעלתו על כל בני העולם, איך מת שמה. ומטיב, אינו כן, כי משה רבינו יא היה ברשותו של הס"א, אלא בהר העברים. מהו העברים. מחלוקת, מלשון עברה וועם. שנחלקו עליה השליטים העליונים שלמעלה, שרצו לשלוט על ההר, ולא נמסר ביד ממונה ושליט אחר. ונשאר כך, עד שבא משה עבד הנאמן, ושלט עליו. ונקבר שם, ולא עסק בקבורתו אלא הקב"ה בלבדו, שכתוב, ויקבר אותו בגי.

תקסה) ואי תימא אי וכו': ואם תאמר, אם כן שמדבר ההוא הוא תוקפו של הסטרא אחרא, איך צוה הקב"ה על שיעיר הוה לשלוח אותו

תקסד) ויקבר אותו, מאן וכו': שואל, (דסרי דף קי"ז ע"א)

היך פקיד קב"ה, על ההוא שעיר, לשדרא ליה לטורא אחרא, ז דאקרי עזאול, הוה לון * לשדרא ליה לההוא טורא דאזלי ישראל במדברא ח ביה. אלא, כיון דהא אזלו ביה ישראל ארבעין שנין, הא אתבר תקפיה. ותקפיה אתתקף באתר דלא עבר ביה גבר תמן לעלמין, ובההוא טורא, הא הוה דווריהון דישראל תמן ארבעין שנין.

תקסו) אבל בהאי שעיר, ההוא אתר איהו טנרא תקיפא עלאה, ותחות עמקא דההוא טנרא, דבר נש לא * יכיל למיעל תמן, איהו שליט יתיר למיכל טרפיה, בגין דיתעבר מעלייהו דישראל, ולא ישתכח בהו מקטרגא עלייהו בישובא.

תקסז) שולטנותיה דרזא דמהימנותא, גו אמצעייתא דנקודה * דכל ארעא קדישא, בבי קדש הקדשים. ואע"ג דהשתא לאו איהו בקיומא, בזכותיה כל עלמא אתון, ומזונא וספוקא * מתמן נפקא לכלא, בכל אתר * סטרא דישובא. ובגין כך, אע"ג דישראל * השתא לבר מארעא קדישא, * עם כל * דא מחילא וזכותא דארעא, אשתכח מזונא וספוקא לכל עלמא. וע"ד כתיב * וברכת את יי' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך. על הארץ הטובה ודאי, דהא בגינה מזונא וספוקא אשתכח בעלמא.

תקסח) מאן דאתעדן על פתוריה ומתענג באינון מיכלין, אית ליה לאדכרא ולדאגא על קדושה דארעא קדישא, ועל היכלא דמלכא דקא אתחריב.

חלופי גרסאות

ז ל"ג דאקרי עזאול. ח ל"ג ביה. ט עייל וליג יכיל למיעל. י מוסיף דכל עלמא. כ ל"ג מתמן נפקא. ג ל"ג סטרא. ד ל"ג השתא. נ על. ס ל"ג דא.

מסורת הזוהר

ט) לעיל אות תקסא צ"ג

אמצעייתא דעלמא

הסולם

מאמר

תקסז) שלטנותיה דרזא דמהימנותא וכו': ממשלתה של סוד אמונה היא תוך נקודה האמצעיית של כל ארץ הקדושה, בבית קדש הקדשים, ואע"פ שעתה אינו מתקיים. עכ"ז, בזכותו נזון כל העולם, ומזון וכלכלה יוצאים משם לכל, בכל מקום צד הישוב. ומשום זה אע"פ שישראל הם מחוץ לארץ הקדושה, עם כל זה, מכה וזכות של הארץ נמצא מזון וכלכלה בעולם. וע"כ כתוב, וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך. על הארץ הטובה ודאי, כי בשבילה נמצא מזון וכלכלה בעולם. תקסח) מאן דאתעדן על וכו': מי שמתעדן על שלחנו ומתענג במאכלים, יש לו לזכור ולדאוג על הקדושה של ארץ הקדושה, ועל היכל המלך שנחרב, ובשביל העצב ההוא שנעצב על שלחנו שם, בתוך השמחה והמשתה. שלו

אותו להר אחר שנקרא עזאול. היה להם לשלחו להר ההוא שהלכו בו ישראל במדבר, וששם הוא מקום תוקפו של הס"א. ומשיב, אלא כיון שכבר הלכו בו ישראל ארבעים שנה, הרי נשבר תוקפו, ותוקפו נתגבר במקום שלא עבר שם אדם מעולם, אבל בהר ההוא שבמדבר שהלכו בו ישראל, הרי היה מושבם של ישראל שם ארבעים שנה.

תקסו) אבל בהאי שעיר וכו': אבל בשעיר ההוא, מקום ההוא, ששולחים אותו, הוא סלע חזק עליון, ותחת עמקו של סלע ההוא, שאדם אינו יכול להכנס שמה, הס"א שולט יותר לאכול טרפו. ואז יהיה נעבר מישראל, ולא ימצא עליהם מקטרג במקום הישוב. וביאור הדברים תמצא לעיל בהטולט (פרשת נח אות ק"ד וק"ה).

(דט"ז דף קנ"ז ע"א * דף קנ"ז ע"ב)

ובגין ההוא עציבו דאיהו קא ם מתעצב על פתוריה, בההוא חדוה ומשתיא דתמן, קב"ה חשיב עליה כאלו בנה ביתיה, ובנה כל אינון חרבי דבי מקדשא, זכאה חולקיה.

תקסט) כוס של ברכה, לא הוי אלא בתלתא. בגין דהא מרזא דתלת אבהן קא מתברכא, וע"ד לא אצטריך כוס אלא בתלתא. כוס של ברכה אצטריך למיהב ליה בימינא ובשמאלא, ולקבלא ליה בין תרווייהו, בגין דאתיהיב בין ימינא ושמאלא. ולבתר ף ישתביק ז ליה בימינא, דהא מתמן אתברכא.

תקע) עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה, וכלהו הוו כדקא יאות, בגין דתקוני דכוס של ברכה עשרה אינון, והא אוקמוה חבריא. כוס של ברכה אצטריך לאשגחא ביה בעינא, בגין דכתיב ז עיני יי' אלהיך בה, ולא אצטריך לאתנשי מעינא, אלא לאשגחא ביה.

תקעא) כוס של ברכה, אתברך ם בההוא ברכתא, דקא מברך בר נש עליה לקב"ה, בגין ך דאיהו רזא דמהימנותא, ואצטריך לנטרא ליה בנטירו עלאה, כמאן דאיהו חשיבותא דמלכא, דהא בגיניה, אתברך פתוריה, בשעתא דברכת מזונא, דההוא בר נש מברך.

תקעב) פתוריה אצטריך דלא יהא בריקניא, דהא לית ברכתא משתכחא על פתורא ריקניא, ם כמה דאוקמוה, דכתיב, ם הגידי לי מה יש לכי בבית וגו'. וע"ד פתורא לא אצטריך לאתחזאה בריקניא, דהא ברכאן עלאין לא שריין, אלא באתר שלים. ורזא דא ך ובלב כל חכם לב נתתי חכמה, וכתיב

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז (שם יא) ויחי רע צ"א. ם (מ"ב ד) לעיל תקד צ"א. ך (שמות לא) משפטים קלד צ"י. ם אתעצב. ף דישתבק ; ישתבק. ז ל"ג ליה. ם בההיא. ך כך איהו. ם דהא אוקמוה.

מאמר

הסולם

כוס של ברכה

להיות, משום שתקונים של כוס של ברכה, שהיא המלכות, הם עשרה, דהיינו עשר ספירות וכבר העמידוהו החברים (זהר עקב דף רע"ג ע"ב) כוס של ברכה צריכים להסתכל בו בעינים, משום שכתוב, עיני ה' אלקיך בה. בארץ, שהיא המלכות, הנקראת כוס של ברכה, ואינו צריך לעבור מן העין, אלא להסתכל בו.

תקעא) כוס של ברכה וכו': כוס של ברכה, מתברך בברכה ההיא שהאדם מברך עליו להקב"ה, משום שהוא סוד האמונה, דהיינו המלכות, וצריכים לשמרו בשמירה עליונה, כמו שהיא החשיבות של המלך, כי בשבילו מתברך השלחן בשעת ברכת המזון, שאדם ההוא מברך תקעב) פתוריה אצטריך דלא וכו' ; שלחנו

שלו, חושב עליו הקב"ה כאלו בנה ביתו, ובנה כל אלו חורבות של בית המקדש. אשרי חלקו.

מאמר כוס של ברכה

תקסט) כוס של ברכה וכו': כוס של ברכה אינו אלא בשלשה שאכלו כאחד, משום כי מסוד ג' אבות הוא מתברך, שהמלכות שה"ס כוס של ברכה מתברכת מחג"ת דז"א שנקראים אבות. וע"כ לא נצרך כוס אלא בשלשה. כוס של ברכה צריך לתת אותו ביד ימין ובשמאל, ולקבלו בין שתיהן, משום שהמלכות ניתנה בין ימין ושמאל דז"א. ואחר כך יעזוב אותו על יד ימין לבה, כי משם הוא מתברך. דהיינו מאור החסדים שבימינו של ד"א.

תקע) עשרה דברים נאמרו וכו': עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה, וכולם הם כראוי (דפו"י דף קנ"ז ע"ב)

• יהב חכמתא לחכימין. ועל רזא דנא שלחן דלחם הפנים, דכתיב (ח) ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד.

רעיא מהימנא

תקעג) תנאין ח ואמוראין אתכנשו כלכו, דהא קא א מטו שעתא, לתקנא ביה מאני ב מלכא, ג לאנהרא ד לאתקנא קמיה, דאינון: משכנא, מנרתא, פתורא, מדבחא, כיור, וכנו, ארון, וכפורת, וכרובים, וכלא בשקל. ובגין דא מני לישראל, זה יתנו.

תקעד) קם תנא חדא ואמר, ח רעיא מהימנא ו ודאי הכי הוא, ולך מני למעבד כלהו, הדא הוא דכתיב, ועשית מנורה. ועשית שלחן. והכי בכלא, וראה ועשה, ומכלא לא אתקשי לך למעבד, אלא תלת מלין דרשימין באתוון דשמך, מ"נורה, ש"קלים, ה"חדש. אמאי אתקשי לך.

תקעה) א"ל, סבא סבא, אתון מפיין • קושיא דא ז דאתקשי לי, מן מקשה תיעשה המנורה. ג ח ודאי מאנא דקב"ה, איהי שכינתא, דאיהי מאנא לשמשא לבעלה, איהי מנרתא דיליה, דאתמר ביה, א) שבע ביום הללתיך, דאינון: הגדולה, והגבורה, והתפארת, והנצח, וההוד, ט יסוד. ומלכות. שבע כלילא.

חלופי גרסאות

ח מארי מתניחין וליג ואמוראין; מוסיף ואמוראין ומ"מ. א מטי; מטא (ד"א). ב מוסיף דביה מלכא. ג ליג לאנהרא; לאזורה. ד ליג לאתקנא; לאתקנא; ולאיתקנא ה בוצינא קדישא; מוסיף ודאי ר"מ. ו ליג ודאי. ז דאתקשה וליג לי. ח ודאי. ט עד מלכות; וכו' לך ה' הממלכה. י כלילן. דרך אמת ג עיין בפרס סהרמ"ק שער יד פ"ג.

מסורת הזוהר

ז (דניאל ב) ח"ג רצה: ת) (שמות כה) ח"ג קצב. א) (תהלים קיט) ויצא סג צ"א ח"ג קח: רנה: שט. ת"ו בהקדמה טו: קמה.

מגרה שקלים החדש

הסולם

מאמר

תקעד) קם תנא חדא וכו': קם תנא אחד ואמר: רעיא מהימנא. ודאי כך הוא, ולך צוה לעשות הכל, שכתוב, ועשית מנורה. ועשית שלחן. וכך הכל, וראה ועשה. ומכולם לא התקשה לך לעשות אלא ג' דברים, הרשומים באותיות שמך, שהם מנורה שקלים החדש, למה התקשה לך.

שלחנו של אדם צריך שלא יהיה ריק, שאין הברכה נמצא על שלחן ריק, כמו שהעמדנו, שכתוב, הגידי לי מה יש לכי בבית וגו'. וע"כ השלחן אינו צריך להראות ריקם, כי ברכות עליונות אינן שורות אלא במקום שלם. וזה סוד, ובלב כל חכם לב נתתי חכמה. דהיינו אחר שכבר שלם בחכמה נותנים לו חכמה. וכן, יהב חכמתא לחכימין. ועל סוד הזה הוא השלחן של לחם הפנים, שאינו נמצא ריק, שכתוב, ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד. רעיא מהימנא

תקעה) א"ל סבא סבא וכו': אמר לנו זקן זקן. אתם למדים קשוי זו שנתקשה לי מן הכתוב, מקשה תיעשה המנורה. כי תיעשה המנורה, משמע שתיעשה מעצמה, שחשה לא היה יכול לעשותה. ודאי, הכלי של הקבי"ה הוא השכינה, שהיא כלי לשמש לבעלה, לז"א, היא המנורה שלו, שנאמר בה, שבע ביום הללתיך, שהם, הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד יסוד ומלכות, שהיא כלולה משבע.

תקעג) תנאין ח ואמוראין אתכנשו וכו': תנאים ואמוראים האספו כלכם, כי הגיע השעה לתקן בה הכלים של המלך, להאיר שיתקנו לפניו, שהם משכן מנורה שלחן כיור וכנו ארון כפורת וכרובים. והכל נתקן בשקל, כמ"ש לפנינו, ומשום זה צוה לישראל, זה יתנו וגו'.

תקעו) משבע דרגין אלין, שלשת קני מגורה מצדה האחד, גופא ותרין דרועי דמלכא. כ איהו נר מצוה, לאנהרא בהון. ושלשה קני מגורה מצדה השני, אינון תרין שוקין, וברית. ואיהו נר מערבית, לאנהרא בהון. מנרתא : דמלכא אתקריאת, ואיהו נר לאנהרא ביה נר מצוה, דאתמר ביה ב מצות יי ברה מאירת עינים.

תקעו) ומאן רישא מ דמנרתא, בינה ה עלאה, דאית לה תלת קנין, בדיוקנא דא נ ה, תלת וויין, דאינון תלת אבהן. ה תנינא, ג' קנים תניינין בדיוקנא דא ס ה, דאינון נצח הוד יסוד. ו מנרתא פ דאמצעיתא ז בן ייה. על שמה פ אתקרי בינה. איהו כליל ו קנין לתתא, בחושבן ו, בו קנין דיליה. תקעו) ר י ג אשת חיל עטרת בעלה, תגא ש דספר תורה, כצורת זי

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ב ואיהו. ל אתקריאת דמלכא. מ מוסיף דמנרתא י. נ חו; ציור ב' חין באורך ואחר מושכב למעלה ברוחב. ט חו; ציור ב' חין באורך ואחר מושכב למעלה ברוחב; מוסיף ה תלת חין. ע ל"ג ו. פ כאמצעיתא. צ בין. ק אקרי ר ל"ג י. ש מספר.

(שם יט) ח"ב קלו: ח"ג קמט: ת"ז תיח לב: תתיח עב: חיל עז. ז"ח מה סיב שליז תק"ח קיב סיב שליח. ג (משלי יב) ביב ה צ"א.

מנה שקלים החדש

הסולם

מאמר

אותיות בן יח. הוא ז"א. כולל ששה קנים למטה, במקומו עצמו, בחשבון ז' שבו' קנים שלו.

פירוש כשו"א עולה לישסו"ת שהם חג"ת נה"י דבינה המה מאירים לו בסוד מגורה, שחג"ת הם ג' קנים ימיניים בסוד ח' ראשונה דהויה, וז"א הוא אחריהם ומקבל מהם, שה"ס ו' דהויה, קו האמצעי ונה"י הם ח' שניה דהויה, שמאירים לו מצד שמאל, והשם הויה מתחלק בין אריא שהם ג"ר דבינה, שה"ס י' דהויה, ובין ישסו"ת שה"ס ז"ת דבינה וחז"ה דהויה, ונודע, שבעת שהמלכות עלתה לבינה, בסוד י' שנכנס באור הבינה ונתמעט האור ונעשה אור, הנה אע"פ שלעת גדלות הבינה, חוזרת ויורדת למקומה, הנה זה אמור רק בישסו"ת ולא באריא עלאין, שבהם נשארה המלכות קבועה ואינה יוצאת מאור שלהם לעולם, כג"ל (בראשית א' דף רנ"א ד"ה נחית) והיא נעשתה למלכות דאריא, דהיינו לבחינת י' דהויה, ונודע שמלכות דעליון הוא כתר לתחתון, נמצא, שהמלכות נעשתה כתר אל ישסו"ת. הרי שבעת שז"א עולה לבינה לקבל ממנה בסוד המגורה, נמצא המלכות לכתר שלו בסויה, אשת חיל עטרת בעלה, להיותה כתר דיססו"ת. (כמ"ש בתלמוד ע"ס שיעור י"ג אות כ') ובוזה יתבאר כל ההמשך.

תקעו) י, אשת חיל עטרת בעלה:

שהיא

תקעו) משבע דרגין אלין וכו': משבע מדרגות אלו, היא המגורה, שלשת קני מגורה מצדה האחד, הס גופא, דהיינו תפארת, וכי זרועות המלך, שהם חסד וגבורה, היא המלכות, היא נר מצוה להאיר בהם, שהיא רביעית אליהם, ושלשת קני המגורה מצדה השני, הם ב' שוקים שהם נצח והוד, וברית שהוא יסוד, והיא, המלכות, היא נר מערבית להאיר בהם. פירוש, שהמלכות היא בבי בחינות, היא רביעית אחר חג"ת, שאז היא בסוד ב' מאורות הגדולים, והיא שביעית אחר נה"י, שמקבלת מיסוד, (ועי' פירוש לעיל בראשית א' דף ק"י ד"ה מלכותא דדוד) מגורה של המלך נקראת המלכות, והיא נר להאיר בו נר מצוה, בסוד רביעית לחג"ת כנ"ל, שמשם מקבלת חכמה, (כמ"ש שם) שנאמר בו, מצות ה' ברה מאירת עינים, שה"ס חכמה המכונה אור עינים.

תקעו) ומאן רישא דמנרתא וכו': ומי הוא ראש המגורה, היא בינה ח' העליונה, דהיינו ג"ר דבינה, או"א עלאין, שיש לה בז"ת שלה, שהם ישסו"ת, שלשה קנים בצורה זו של ח' שהיא ג' ווין, והם ג' אבות חג"ת. ח' שניה יש לה ג' קנים שניים בצורה זו ח, עהם נצח הוד ויסוד. ו' הוא אמצעה של המגורה, דהיינו ז"א, שהוא בן י"ח, כי ז"א הוא קו האמצעי המכריע בין ב' קוין דבינה, על שמו היא נקראת בינה, כי בינה היא (דפריי דף קניח ע"א)

מסטרא דעלמא דאתי, לאו איהי מאנא לגביה, ולא משמשא לגביה, אלא עטרה על רישיה. ה אבל בעלמא דין, איהי א כגוונא דא, הוהיי ב איהו מאנא ג תחותיה, שמושא דיליה, בכל ספירה דיליה, בכל ד אבר דיליה, בכל מדה דיליה.

תקעט) ובגין דא, י דא, לזמנין ה איהי תחותיה, לזמנין על רישיה, לזמנין באמצעיתא. על רישיה יהויה ד) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. ודא ה) להעלות נר תמיד, דאיהו י על הויה מסטרא דמנרתא. באמצעיתא, מחצית השקל, ו הויה, ו זה יתנו, כגוונא דא הויה. בסופא, במשכנא, כגוונא דא הויה, חמש אמות ארך, מסטרא דה' עלאה, וה' אמות רחב, מסטרא דה' תתאה. ואמה: ר. וחצי האמה: י. וכלא אתרמיז באת ז ר.

תקפ) ודא איהו רזא, ז) אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים דאתרמיז בהאי שמא, יו"ד ה"י ח וי"ז ה"י ט וכל שם דשליט. ה' על י נוקבא איהו, מסטרא דשמאלא. כ ואע"ג דמסטרא דאת י איהי ברישא, בתר דבתרין

חלופי גרסאות

ת ליג מן אבל עד הוהיי. א גוונא (ד"א) ב ואיהו: ואיהי. ג תחותיהו. ד עבר. ה איהו. ו דכתיב ז י. ח ואו. ט בכל. י ליג ה. כ אע"ב

מסורת הזהר

ז) (תהלים קיח) ביא קיב צ"א. ה) (ויקרא כד) ח"ב קד: ת"ז חכ"א נה: ו) (שמות ל) ביא טג צ"ב: ח"ב קסו. רכו. ז"ח מג ט"ד שכיב מד ט"א שי"ח מה ט"א שכיח סג ט"ד שי"א שלי"א תק"ח צג ט"ד שי"ט. ז) (ישעיה מד) שמות צא צ"ב

מגה שקלים החדש

הסולם

מאמר

חציה היסין דבינה, והמלכות היא בחינת חציה השמאל דבינה. ואז נקראת מחצית השקל. וזו שכתוב, זה יתנו וגו' מחצית השקל בשקל הקדש וגו'. והיא כעין זה חו"ח שה"ל היא באמצע אחר הו', וקודם לה' שניה שהיא נה"י, משום שמקבלת אז מחג"ת דז"א שהוא ו'. בסוד רביעי לאבות. בסוף, ז"א, במשכן, היא כעין זה חו"ח"י, דהיינו שירדה תחת היסוד שהוא בח' שניה. ונתקנה שס לפרצוף שלם. ח"ס, חמש אמות ארך הוא מצד ח' ראשונה. חמש אמות רוחב מצד ח' תחתונה. ואמה, ה"ס ו', שהוא ז"א. וחצי האמה היא י', שהיא המלכות העומדת בסוף, והכל גרמו באות ו' שהוא ז"א, או שהיא כתר, או באמצעו, או בסופו.

תקפ) ודא איהו רזא וכו': וזהו סוד אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים. שאני ראשון, ה"ס המלכות בעת שהוא כתר על ראש ז"א. ואני אחרון, בעת שהיא נקודה בסוף ז"א. ובלעדי אין אלקים, הוא בעת שהיא באמצע ז"א. דהיינו רביעית לאבות, אחר חג"ת. ונרמז בשם הזה, יוד הי ויו הי (כצ"ל)

שיש

שהיא עטרה של ספר תורה, שהוא ז"א. כצורת ז' שהיא י' על ו' דהיינו כתר על ג, שהוא ז"א, מצד עוה"ב, שהוא בינה, אין המלכות כלי אליה, ולא משמשת לו אלא עטרה על ראשו, כמ"ש בדבור הסמוך. אבל בעולם הזה, שהוא המלכות מבחינתה עצמה במקומה, היא כמו זה חו"ח, שצירוף הזה יורה, שהיא כלי תחתיו, והיא השמוש שלו בכל ספירה שלו, ובכל אבר שלו, ובכל מדה שלו. כלומר, שהמלכות משמשת לז"א לגלות כל בחינותיו של ז"א, המכונים ספירה אבר מדה.

תקעט) ובגין דא י' וכו': ומשום זה י' זו, שהיא המלכות, לפעמים הוא תחת ז"א, ולפעמים על ראשו, ולפעמים באמצע. ומפרש, על ראשו ה"ס ה"ל של יקריק, בסו"ה, אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, וזהו להעלות נר תמיד, שהיא י' על חו"ח מצד המנורה, דהיינו א"י על יסודות, שמלכות דא"י, היא כתר לז"א, מצד עליתו ליסודות, שנתחקן בסוד המנורה כמ"ש לעיל בסמוך. באמצע, ז"א, היא מחצית השקל. דהיינו שהיא גדולה כמוה, והם שניהם ב' פלגי דגופא, שז"א הוא בחי' (דסרי דף קי"ח ע"א)

ההי"ן איהי בסופא, כגוונא דא היי היי, אתדן לרוב, ונוקבא איהי. אלא י
 על ה' תגא, תחות ה', שמוש. כ"ש תחות ו'.
 תקפא) ובגין דלא עבידנא קצוץ ופרוד ביחודא דלעילא, דכלא יחודא
 חד, נתקשה ל' למעבד. וקב"ה דידיע כל ע מחשבתין, אמר, בתר דדא לטוב
 אתכוון, דלא למעבד קצוץ ופרוד, ת"יעשה ד' המני"ורה, תיעשה מעצמה
 כגוונא דשכינתא, תיעשה מעצמו דקב"ה, בלא פרודא. שאר מאנין צ דבהון
 איהי שכינתא שמוש, ויעש בצלאל.
 תקפב) ובכל אתר דשכינתא תתאה איהי ק עטרא דעמודא דאמצעייתא,
 כד נטילת מן בינה, דאיהו עלמא דאתי, ודאי לית ידיעה לב"נ. ר בקב"ה, ולא
 ב כל מדות דיליה, עד דיעול בהאי ת תרעא, דאתמר א עלה י זה השער ליי,
 באות ב ל'.

חלוסי גרסאות

מסורת הוזהר

א (שמות כה) נח קיג צ"ג. ט (שם לו) ח"ב ריד. ז אתרין. ט ר. ו ליה. ט מוסיף למעבד או תגא
 [תגאי] או אמצעי או שמושא. ע חשבתין. פ תעשה.
 צ ל"ב דבהון; ל"ב איהי; דאיהי בהון. ק עטרה
 ת תרעאה (ד"א). א ביה; על זה (ד"א). ב הי"ב בדין;
 עמודא וליג דאמצעייתא. ר מקב"ה; לקב"ה. ט לכל.
 מוסיף ל' דאיהי יי.
 דרך אמת ד' (שם הוי"ה יוצא סחיבות אלו י"ה שתיעשה ו"ה מהמנורה) כי סלת תיעשה סלא י"ד וסלת
 חסנורה סלא י' עיין שסות סס.

מנה שיקלים החדש

הסולם

מאמר

שונכנס לאור ונתמעט האור לאויר, (כנ"ל אות
 תקע"ז) ומיעוט הזה הוא קצוץ הגיד מבינה.
 וע"כ לא היה יכול משה לעשות זה. כי לא היה
 יכול לעשות קצוץ למעלה בבינה. וכן בחינת
 המלכות כשהיא באמצע ז"א, בסוד מחצית השקל
 וכן החדש. הנה אז המלכות היא פלג גופא
 ונפרדת מז"א. שהיא חכמה בלי הסרים. וע"כ
 לא היה יכול משה לעשות פרוד בין ז"א
 למלכות. וז"ס תיעשה מעצמה. ע"י ז"א. אבל
 שאר הכלים שבמשכן שבהם המלכות בבחינת
 סוף הז"א, ושמוש אליו, אין שם בחינת קיצוץ
 ופרוד. אלא להיפך שהיא בחינת יחוד. וע"כ
 היה יכול בצלאל לעשותה.
 תקפב) ובכל אתר דשכינתא וכו':
 ובכל מקום שהשכינה התחתונה היא
 עטרה על עמוד האמצעי, שהוא ז"א, שהוא
 בעת שגלקחת מן הבינה, שהיא עולם הבא,
 דהיינו בעת שהמלכות עולית לבינה בסוד י'
 שנכנסת באויר, כמ"ש לעיל (אות תקע"ז) ודאי
 שאז אין ידיעה לאדם בהקב"ה וכל המדות
 שלו, מחמת שהבינה נתמעטה אז לוי"ק. עד
 שיכנס בשער הזה שנאמר עליו, זה השער לה'.
 דהיינו באות ל'. הרומזת על מגדל פורח באויר,
 דהיינו

שיש כאן י' בראש, וי' באמצע הו"ו, וי' בסוף
 אחר ה'ח'. וכל שם ששולט ה' על י', היא
 נוקבא מצד השמאל. ואע"פ שמצד אות יוד
 היא בראש השם, שהוא דכר, עם כל זה, כיון
 שאחר ב' ההי"ן של השם היא בסוף, כעין זה
 די ח'י, היא נדונת אחר הרוב, והיא נוקבא.
 אלא הי' שעל ח' הוא כתר, תחת ח' היא
 שמוש, ומכ"ש תחת ו'.
 תקפא) ובגין דלא עבידנא וכו': ומשום
 שאיני עושה קצוץ ופרוד ביחוד העליון,
 שבבינה, והכל הוא יחוד אחר, ע"כ התקשה
 לי לעשות ג' הדברים מנה שיקלים החדש,
 שה"ס המלכות, שבמנורה היא בבחינת כתר
 ז"א, ובשקלים והחדש היא בבחינת אמצע שלג,
 והקב"ה היודע כל המחשבות, אמר, אחר שזה
 נתכוון לטוב, שלא לעשות קצוץ ופרוד, ע"כ
 תיעשה המנורה מעצמה, כמו השכינה, תיעשה
 מעצמו של הקב"ה בלי פרוד. שאר הכלים
 של המשכן, שבהם השכינה היא שמוש, דהיינו
 בסוף ז"א, נאמר ויעש בצלאל. ולא היה צריך
 שתיעשה מעצמה.
 פירוש. כי אין השכינה בבחינת כתר
 לז"א אלא על ידי עליתה לבינה, בסוד י'
 (דפרי דף קיח ע"א)

תקפג) ג איהי ז כלילא מכל ה ספירה, ומכל אתון דשמהן, מפורשים ונסתרים. איהי נקודה ו בכל את ואת, שמושא תחות בעלה. ואיהי עטרה על רישיה, מסטרא זדילה ה דטעמי. כגון ס סגול נקודה תחות ירכי מלכא, ו והארץ הדום רגלי. ואיהי באמצעיתא עמיה, מחצית השקל, בשורק. ואיהי עטרה על רישיה, מסטרא דסגולתא.

תקפד) ז זרקא כ מקף ל שופר, הולך סגולתא, בההוא ס זמנא איהי כתר על רישא דמלכא, כתר יתנו לך יי אלהינו. ג איהי ס ידיעת ההוא דאתמר ביה, במופלא ממך ע אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור. פ דבה אשתמודע, דאיהו ראשון לעילא בתגא, דהיינו סגולתא ז ואיהו אחרון, ק בסגול. ומבלעדיו אין אלהים, בשורק. וכלא ד בה ס אשתמודע.

תקפה) מאן ה דאתדבק א בה לתתא, איהי מסלקא ליה לעילא. ומאן דבעי לאסתלקא עלה לאדבקא לעילא מינה, איהי משפילתו לתתא מינה, ולית ליה חולקא בה. ובגין דיעקב ג אשתמודע בה, ג אוליף י) ד לה לבנוי, ומני דלא

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

כ (ישעיה סו) יתרו קב צ"ש.

ג דאיהי ד כליל. ה ספיראן. ו לכל. ז ל"ג דלילה ; דלילה. ח ל"ג דטעמי. ט סגולתא. י מוסיף זרקא ט ל"ג זמנא. נ ל"ג איהי ידיעת. ס ידעת. ע ל"ג מן בסגול. ר ביה. ש מוסיף אשתמודע לתתא. ת דאתדבק. א ביה. ב בה אשתמודע ; הוא דא (ד"א) ; בה הוא אשתמודע. ג אוליפת. ד ליה.

מאמר

הסולם

מנה שקלים החדש

דהיינו שהי' שנכנסה באויר חזרה ויצאה משם, שאז חוזרים הג"ר דבינה ושל ז"א, ואז יש ידיעה בסוד הדעת. (כנ"ל ב"א דף מ"ה ד"ה כז).

תקפג) איהי כלילא מכל וכו' ; מבחינת מה שהיא באמצע ז"א, היא כלולה מכל הספידות ומכל האותיות של שמות המפורשים והנסתרים, שהיא מקבלת מכולם ונכללים בה. ומבחינת מה שהיא בסוף ז"א, היא נקודה תחת כי אות ואות, שהיא שמוש תחת בעלה, ז"א. כי משם נבנית לזווג עם ז"א. ומבחינת מה שהיא עטרה על ראש ז"א, היא מצד הטעמים שמעל האותיות. ומפרש, היא נקודה כגון נקודת הסגול, שהיא תחת ברכי המלך, דהיינו תחת נה"י דז"א, המכונים ברכים. כמ"ש, והארץ הדום רגלי. דהיינו המלכות שנקראת ארץ. והיא באמצע עם ז"א, שנקראת או מחצית השקל, פלג גופא כמ"ש לעיל (אות תקע"ט) זה הוא בנקודת השורק, דהיינו מלאפום, שהיא באמצע הו'. והיא עטרה על ראשו מצד הטעם שנקרא סגולתא, שהוא מעל האותיות.

ומסמיכים המלכות לבניה המכונה שופר, הולכת ונעשית סגולתא דטעמים. שבעת ההיא, היא כתר על ראש המלך, ז"א. כמ"ש לעיל (אות תקע"ז בהסולם ע"ש) שז"ס כתר יתנו לך ה' אלקינו. היא ידועה אז באותו שנאמר בו, במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור. שה"ס או"א עלאיג, שבהם אסוד החקירה והדרישה. שהמלכות נכללה בהם ונעשתה למלכות שלהם, כנ"ל (אות תקע"ז בהסולם) ובה נודע שהוא ראשון למעלה בכתר, שהיא סגולתא, שהיא ממעל האותיות. והוא אחרון בסגול, שהיא תחת האותיות ומבלעדין אין אלקים, בשורק, שהוא באמצע האותיות, שאז מאירה בהארת החכמה. כנ"ל. והכל נודע בה.

תקפה) מאן דאתדבק בה וכו' ; מי שמתדבק במלכות, מבחינת למטה מאותיות, היא מעלית אותו למעלה. כי משם היא נבנית לזווג פב"פ עם ז"א. ומי שרוצה לעלות עליה להשיגה למעלה מאותיות, היא משפילתו למטה ממנה, ואין לו חלק בה. כי כשהיא למעלה באריא עלאין אין בה העונה. ומשום שיעקב נודע

194 תפסד) זרקא מקף שופר וכו' ; כשזורקים (תפ"י דף קנ"ה ע"א י) דף קנ"ה ע"ב)

יבקשון לסלקא לדרגא לעילא מינה, דאיהי כלא, עילא ותתא ואמצעיתא. הו"ד, וזאת אשר דבר להם אביהם.

תקפו) נביא דהוה אשתמודע בה, צווח ואמר למארי תורה חכמים באורייתא, ועתירין בה, ושמחים בחלקם. צווח לגבייהו ואמר, (ב) כה אמר יי אל יתהלל וגו', כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי. דוד דהוה ידע בה אמר, (ג) אם תחנה עלי מחנה וגו', בזאת אני בוטח. וירמיה חזא גלותא אריך, (ד) וסמאל ונחש וכל ממנן ו דשבעין אומין ; ברבו ׀ רבוון, ׀ דנחתי על ישראל, וחזא האי קרא דאמר קב"ה, (ה) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו', אמר נביא (ו) זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל. ואשר לא שת לבו גם לזאת, עליה אתמר (ז) וכסיל לא יבין את זאת. (ח) וזאת ליהודה ויאמר שמע יי קול יהודה, בגין דנטיר מאי דמני ליה אבוי זכה למלכו. דוד בגינה אסתלק למלכו, דטרח כל יומי עליה.

תקפו) אמר בוצינא קדישא, עליה אתמר, (ט) וזאת התורה אשר שם משה וגו'. בה כ אזהרת לישראל, בשעת מיתתך. בה ברכת לישראל, בכל שבט ושבט. הו"ד (י) וזאת הברכה אשר ברך משה וגו', ובגין כ דא אוקמוה חברייא מארי מתניתין, ׀ דכתיב, (יא) זאת התורה אדם כי ימות באהל, ואמרו עליה מאי כי ימות

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (בראשית מט) ויחי רז צ"א. (ט) (ירמיה ט) ר"ז
 בהקדמה יא : ת"ד יט. ת"ו כא : תי"ח לד. תכ"א
 סא. חס"ט קו : (ג) (תהלים כז) לך קלב צ"ד. (ט) (ויקרא
 כו) שמות עב צ"ט. (ט) (איכה ג) ר"ז בהקדמה יב.
 תכ"א סא. תק"ח ק ט"א שיח קיא ט"א שכ"א.
 (פ) (תהלים צב) ח"ג עה : פא : ר"ז ת"ו כב. תק"ח קיא ט"א שכ"ג. (צ) (דברים לג) ויחי קעו
 צ"א תק"ח קיא ט"א שכ"ב. (ק) (שם ד) יתרו קה צ"ע. (ר) (שם לג) ויחי קעו צ"א. (ש) (במדבר יט)
 שמות ו צ"ט.

מגרה שקלים החדש

הסולם

מאמר

נדע בה, דהיינו מבחינתה שלמטה מאותיות, לימד אותה לבניה וצוה אותם שלא ירצו לעלות למדרגה שלמעלה ממנה, כי היא הכל, שכלולה מכולם, ממעלה ומלמטה ומאמצע. ד"ש, וזאת אשר דבר להם אביהם. דהיינו המלכות, שנקראת זאת. שדבר להם שלא יעלו למעלה ממנה.

תקפו) נביא דהוה אשתמודע וכי : הנביא שהיה מכיר אותה, צעק ואמר לבעלי תורה וחכמי התורה, שהם עשירים בה, דהיינו ששמחים בחלקם, שהשמחו בחלקו הוא עשיר. צעק לקראתם ואמר, כה אמר ה' אל יתהלל החכם וגו' והעשיר וגו' כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי. דהיינו במלכות הנקראת זאת, ולא למעלה ממנה. דוד שהיה

תקפו) אמר בוצינא קדישא וכו' : אמר המאור

באהל, אלא אין התורה מתקיימת, אלא במי שממית עצמו עליה, ולית מיתה אלא : עוני, דעני חשוב כמת.

תקפה) דאיהו קרבן ם עולה ויורד. מסטרא דעשיר עולה ודאי, דאסתלק עליה. דכל עתירין, כל טיבו דעבדין, ם כלהון לזכאה להון לעלמא ם דאתי, ותמן איהי תגא על רישייהו. בינוני, דפלח ץ למזכי בתרין עלמין, איהו מחצית השקל עמיה בעלמא דאתי, כגון מצה דאתפליג, חציה תחת המפה לאפיקומן בתר סעודה. וחציה למצוה קדם סעודה. ומסטרא דא ם נאמר באסתר, (ח) מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(ח) (אסתר ה) ח"ג קיא. רסו : תק"ח קיד ט"א שמ"ב.

ג עני. ם ועולה ח"ג עולה ויורד ; מוסף עולה ויורד ועולה. עולה ויורד עולה. ם רובא ולהון. ם דאתין. ץ לזכאה. ם אתמר ; ואתמר.

מאמר

הסולם

מנה שקלים החדש

חסדים, ולרביעית לחג"ת, שעומדת באמצעו של ז"א מחוזה ולמעלה, ואח"כ נתמעטה המלכות עד לנקודה תחת יסוד ז"א, ואז יש לה רק חסדים בלי חכמה, ונבחנת למחצית השקל חסדים בלי חכמה, ומאירה רק לפנימיות שה"ס עולם הבא. ולא לחיצוניות, שה"ס עולם הזה. (ועיי' לעיל ב"א דף ק"י ד"ה מלכותא דדוד, ע"ש בכל ההמשך).

ח"ש, בינוני דפלח למזכי בתרין עלמין דהיינו שמתחילה ממשיך המלכות בבחינת ב' מאורות הגדולים, שאז מאירה לחיצוניות שה"ס עוה"ז, ואח"כ ממשכה מבחינתה לאחר המיעוט שירדה לסוף ז"א, לנקודה תחת יסוד ז"א, שאז מאירה רק לפנימיות שה"ס עולם הבא. וז"ש איחי מחצית השקל עמיה בעלמא דאתי, שהיא אז מחצית השקל מבחינת חסדים בלי חכמה המאירה רק לפנימיות. וזהו שמדמה אותה למצה, שחציה לפני הסעודה לאכילת מצוה, שה"ס מחצית השקל מחכמה בלי חסדים, וחציה לאחר הסעודה לאפיקומן שה"ס מחצית השקל מחסדים בלי חכמה. וז"ס עד חצי המלכות ותעש. כי אי אפשר להמשיך ב' חצאי המלכות ביחד. אלא בזה אחר זה. וכן אין אפשרות לחצי המלכות העליונה להתקיים להיותה בחסרון חכמה. וע"כ אפשר להתקיים רק חצי המלכות התחתונה שהיא תחת יסוד ז"א. ודע שכל המדובר היא כאן מבחינת ג"ר דחכמה שאינה מאירה בתחתונה. אבל בחינת ו"ק דחכמה מאירה גם בתחתונה. אמנם בחי' ו"ק דחכמה אינה מאירה לחיצוניות, שה"ס עולם הזה.

המאור הקדוש, שהוא ר"ש, לרעיא מהימנא. עליה נאמר וזאת התורה אשר שם משה וגו'. בה הזהרת לישראל בשעת מיתתך, בה ברכת לישראל בכל שבט ושבט, ז"ש, וזאת הבדכה אשר בדרך משה וגו'. ומשום זה העמידו החברים בעלי המשנה, שכתוב זאת התורה אדם כי ימות באהל, ואמרו עליה, מהג, כי ימות באהל, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, ואין מיתה אלא עוני, כי עני חשוב כמת.

תקפה) דאיהו קרבן עולה ויורד וכו' : גשהמלכות היא קרבן עולה ויורד. מצד העשיר, היא עולה ודאי, שהיא מתעלה עליו, כי כל הנעשרים, כל הטוב שהם עושים, הכל הוא לזכותם לעולם הבא, ושם היא עטרה על ראשם, וזהו מבחינת מה שהיא כתר על ז"א. בינוני, העובד כדי לזכות בב' עולמות, דהיינו גם בעולם הזה, היא עמו מחצית השקל בעולם הבא, כגון מצה, שנחלקה, חציה תחת המפה לאפיקומן אחר הסעודה, וחציה לאכילת מצה לפני הסעודה. אמצד זה נאמר באסתר, מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש. וזהו מבחינת מה שהיא באמצעו של ז"א בסוד נקודת השורק.

ביאור הדברים. נודע שתחילה היא המלכות בסוד ב' מאורות הגדולים שזה עם ז"א, ששניהם הם ב' פלגי דגופא, כי ז"א מקבל חסדים מקו ימין דבינה, והמלכות מקבלת חכמה בלי חסדים מקו שמאל דבינה, ואז מאירה גם לחיצוניות, שה"ס עולם הזה. ואז היא נבחנת למחצית השקל דחכמה בלי

(דס"י דף קנ"ח ע"ב)

תקפט) אבל מאן דאיהו עני, דממית גרמיה בגינה, ד כגוונא דילך רעיא מהימנא, איהו קרבן יורד תחותך, ואמאי. בגין דמאן ש דאשפיל גרמיה בגין שכינתיה, דקב"ה איהו נחית עליה, והאי הוא דאמר ה דוד, א כי רם יי ושפל יראה. א והנביא אמר, ב כי כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו וגו' ואת דכא ושפל רוח. ב דאף על גב דאנא מרום וקדוש אשכון, בגין ההוא דאתעביד דכא ושפל רוח בגין ג שכינתי, לסלקא לה ד משפלות דילה עטרא ה לרישיה, אנא נחית לדיירא עמיה. ובתר דבעלה דשכינתא נחית על בר נש, איהי נחיתת מעל רישיה, ויהיבת אתרא דרישא לבעלה, ונחיתת לרגלוי דמלכא. ורזא דמלה, א השמים כסאי והארץ הדום רגלי.

תקצ) דמיומא דירית ז בר נש נשמתא, ה כלילא מקב"ה ושכינתיה, ש מההיא שעתא. אתקרי כ בן. ג אמר חד תנא, וכי מההוא יומא דירית בר נש נשמתא, כלילא מקב"ה ושכינתיה, יתקרי בריה מניל. ה מהאי קרא דאמר דוד בספר תהלים, ז אספרה אל חק יי אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך. תקצא) א"ל בוצינא קדישא, רעיא מהימנא, מאי היום ילדתיך. אלא בגינך אמר דוד ברוח קדשא, אני היום ילדתיך. הן עוד היום גדול, בההוא דאתמר ביה, ה ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. אנת קיימת בשכינתא ואהבת את יי

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

א (תהלים קלח). ב (ישעיה גז) וישב יד צ"ב. ג (שם סו) יתרו קב צ"ש. ד (תהלים ב) משפטים כד צ"ד. ה (דברים לד) הקסהו קלב צ"א. ו מוסיף כגון [כגוונא] אנת בגוונא. ש דאשתדל. ז ה הנביא; נביא. א ועוד ולא גרסינן והנביא אמר. ב ואף. ג שכינת. ד משפלותא וליג דילה. ה על רישיה; לביתה. ו יומא. ז ליג בר נש. ח ליג כלילא. ט מההוא יומא. י יתקרי. כ בריה. ל ליג מן אמר עד מניל. ט מוסיף א"ל מהאי.

מנרה שקלים החדש

הסולם

מאמר

תקצ) דמיומא דירית בר נש וכו'; מיום שיורש האדם הנשמה, שהיא כלולה מהקב"ה ושכינתו. משעה ההיא נקרא בן. אמר תנא אחר, וכי מיום ההוא שאדם יורש נשמה כלולה מהקב"ה ושכינתו, יהיה נקרא בן. מאין לנו זה. הוא מכתוב הזה שאמר דוד בספר תהלים אספרה אל חק ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך. שזה נוהג בכל אדם בשעה שמתעורר הנשמה.

תקצא) א"ל בוצינא קדישא וכו'; אמר לי המאור הקדוש, ר"ש; רעיא מהימנא, מהו היום ילדתיך היה מספיק שיאמר בני אתה שילדתיך. אלא בשבילך אמר דוד ברוח הקודש אני היום ילדתיך. שאני היא השכינה, היום הוא רעיא מהימנא שהוא תפארת שכתוב. הן עוד היום גדול, באותו שנאמר בו ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. וע"כ נקרא יום גדול: אתה קיימת בהשכינה, ואהבת את ה' אלקיך ככל לבבך, דהיינו הגוף, וככל נפשך, דהיינו הנשמה

תקפט) אבל מאן דאיהו עני וכו'; אבל מי שהוא עני, שממית עצמה בשבילה, כמו בחינתך רועה הנאמן, היא, המלכות, קרבן יורד תחתך, שנעשתה לנקודה תחת יסוד ז"א, שהוא בחינת רעיא מהימנא. ולמה, הוא, משום שמי שמשפיל עצמו בשביל השכינה, הקב"ה יורד עליו. וזה שאמר דוד, כי רם ה' ושפל יראה. והנביא אמר, כי כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו וגו' ואת דכא ושפל רוח וגו'. שאע"פ שאני מרום וקדוש אשכון, הנה בשביל אותו שנעשה דכא ושפל רוח בשביל השכינה כדי להעלותה משפלותה לעשורה עטרה לראשו, אני יורד לשכון עמו. ואחר שבעלה של השכינה, שהוא ז"א, יורד על האדם, היא יורדת מעל ראשו, ונותנת מקום הראש לבעלה, לז"א, והיא יורדת לרגליו של המלך דהיינו תחת נה"י שלו, המכונים רגלים. וסוד הדבר, השמים כסאי והארץ הדום רגלי. דהיינו המלכות, הנקראת ארץ. (דפו"י דף קי"ח ע"ב)

אלהיך בכל לבבך, דהיינו גופא. ובכל נפשך, דהיינו נשמתא. דחמש שמהן אית לה: נשמה, רוח, נפש, חיה, יחידה. ובכל מאדך, בכל ממונא דילך. קב"ה ושכינתיה לא יוזו מינך בכל אלין.

תקצב) אנת חשבת, דאפילו הוו כל נ עלמין תחות רשותך, הוית יהיב לאקמא לשכינתא בקודשא ב"ה, ולאמלא ליה בשכינתיה על כל ממנן דאומין דעלמא, ולבתר לסלקא ליה ושכינתיה. בדיוקנא דילך כלילא מכל מדות טבין, בכל נ עלמין, ובמשריין עלאין ותתאין, ועל כל ישראל.

תקצג) מחשבה (ט) טובה הקב"ה מצרפה למעשה. בתר דאנת בריה, על כל דחשבת למרך, יקיים על ירך, ולא תוזו מניה לעלמין, אלא תהא נ בדיוקניה צ בכלא. ואנת בגלותא גניז נ מבני נשא. ואנת מעלמא דא, שליחא דקב"ה למימר מלין אלין קדמך, ואנא מצווה מניה, דלא למזוז מינך בכל עת ושעתא ו דאנת בעי. אנא וכל תנאין ואמוראין דמתיבתאן. קום אשלים פקודין דמרך. תקצד) פתח ואמר, ועשו נ ארון עצי שטים. ס"ת, עמודא דאמצעיתא. ארון נ דיליה, שכינתא. מבית ומבחוץ תצפנו, לקב"ה בשכינתיה, מלבר נ ומלגו וכלא חד. מה דלאו הכי בארון דהאי עלמא, דאורייתא מלגו מין אחד, וארון מין אחרא. דא בכתיבת דיו, ודא עץ מצופה זהב. דודאי אורייתא חביבא מכלא, הו"ד, נ לא יערכנה זהב וזכוכית.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) (שמות כה.) ז) קאיוב כח) לך צ"ח צ"א.

נ עמין. ט כל; ובכל. ע עמין. פ בדיוקנא; בדיוקנא. צ לכלא. ט בבני. ר דאת. ש ל"ג דיליה. ת מוסיף ומלגו דיליה.

מאמר

הסולם

מנה שקים החדש

הנשמה, כי חמשה שמות יש לה. נשמה, רוח, נפש, חיה, יחידה. ובכל מאדך, דהיינו בכל הכסף שלך. הקב"ה ושכינתו אינם זזים ממך, בכל אלו.

תקצב) אנת חשבת דאפילו וכו': אתה חשבת, שאפילו היו כל העולמות תחת רשותך, היית נותן אותם בכרי להקים השכינה בהקב"ה ולהמליך אותו בשכינתו. על כל הממונים של אומות העולם, ואח"כ להעלות אותו ושכינתו. הצורה שלך כלולה מכל מדות טובות, ובכל העולמות, ובמחנות מלאכים העליונים, והתחתונים, וכל ישראל.

מאמר ועשו ארון תקצד) פתח ואמר ועשו וגו': פריא. ועשו ארון עצי שטים. ספר תורה הוא עמוד האמצעי, דהיינו ז"א. הארון שלו הוא השכינה. מבית ומבחוץ תצפנו, היינו הקב"ה בשכינתו, שמכסית אותו מבחוץ ומבפנים. והקב"ה ושכינתו הכל אחד. מה שאין כן בארון שבעולם הזה, שהתורה שמבפנים היא מין אחד, והארון הוא מין אחד. זה בכתיבת דיו, וזה עץ מצופה זהב. וודאי התורה חביבה מכל, ויש לא יערכנה זהב וזכוכית.

תקצג) מחשבה טובה וכו': מחשבה טובה מצרפה הקב"ה למעשה. ומאחר שאתה בנו, על כל שחשבת בשביל אדונך, יקיים על ירך, ולא תוזו ממנו לעולם, אלא שתהיה (דש"י דף קנ"ח ע"ב *) דף קנ"ט ע"א)

תקצה) ומסטרא אחרא אפילו בהאי עלמא, אחזי דכלא חד, דיו ועץ, א דדיו מתפוחים, דאתעבידו בעץ אינון, ב ועוד, דיו אוכם מלבר, וחורר מלגו. הכי אינון, מארי תורה וחכמים, אוכמים בהאי עלמא דאיהו לבר, שפירין בההוא עלמא ד דאתי, דאיהו ה מלגו. ובגין דא, דיו, לישנא דיו לעבד להיות כרבנו. דיו: י"ד ידו, חכמה ותבונה ודעת דכתב בר נש בידו בדיו. (ע"כ ר"מ); תקצו) פתח רבי יוסי ואמר, באינון רזין עלאין דמשכנא כתיב, ה וראה ועשה בתבניתם וגר, וכתוב והקמת את המשכן כמשפטו וגר, אוליפנא דאמר ליה קב"ה למשה, כל תקונין, וכל דיוקנין דמשכנא, כל חד וחד כדקא חזי ליה, ה דחמא ליה למטטררין, דקא משמש לכהנא רבא לגו. ואי תימא, והא לא אתקם משכנא לעילא, עד יומא דאתקם משכנא לתתא, ולא שמש ההוא נער דלעילא, עד יומא דשמשו לתתא, בהאי משכנא אחרא.

תקצו) אלא ודאי הכי הוא, דהא משכנא לא אתקם לעילא, עד דאתקם משכנא לתתא, אבל חמא משה חיזו דכל משכנא, ולא הוה מתסדר בקיומיה, עד דאתקם משכנא לתתא, וחמא ליה למטטררין משמש לבתר, לאו דהוה איהו משמש, אלא דהוה משמש לבתר, ולא דהוה זמנא. אמר ליה קב"ה למשה, חמי משכנא, וחמי נער, כלא מתעכב עד דיתקם הכא לתתא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א ל"ג דדיו. ב מוסיף וכל מילין דדיו עץ אינון ועוד; וכל מילין דהו מן עץ אינון ועוד. ג חכמים מארי תורה; מארי אגדה וחכמים; חכמים ומארי תורה. ד ל"ג דאתי. ה לגו. ו חכמה י ותבונה ד ודעת ר. ז בדפווי כתב פנחס רס"ב א סקודא דא להקריב מנחה. ח וחמא.

ראה ועשה בתבניתם

הסולם

מאמר

תקצה) ומסטרא אחרא אפילו וכר: ומבחינה אחרת. אפילו התורה והארון שבעולם הזה מראה שהכל אחד דיו ועץ, כמו הקב"ה ושכינתו, כי דיו נעשה מתפוחים שהם עץ. דהיינו מעפצים. נמצא שהספר תורה הנכתב בדיו הוא מין אחד עם הארון שהוא עץ. שז"ס קב"ה ושכינתיה. ועוד, דיו, היינו האותיות, הוא שחור מבחוץ, ולבן מבפנים, וכך הם בעלי תורה וחכמים, שהם שחורים בעולם הזה, שהוא מבחוץ, והם יפים בעולם הבא שהוא מבפנים. ומשום זה, דיו, הוא לשון דיו לעבד להיות כרבנו, דיו, הוא אותיות יוד, ואותיות יוד, הרומז, על חכמה בינה דעת, שה"ס יוד, שאדם כותב בידו. (ע"כ רעיא מהימנא).

מאמר ראה ועשה בתבניתם

תקצו) פתח ר' יוסי וכר: פריי ואמר. באלו סודות של המשכן כתוב, וראה ועשה בתבניתם וגר, וכתוב הקמות את המשכן

תקצצו) ואי תימא, אי הכי, מטטרון איהו דקא משמש. אלא ודאי משכנא דיליה איהו, ומיכאל כהנא רבא, איהו דקא משמש גו ההוא משכנא דמטטרון. כגוונא דמשמש כהנא רבא עלאה לעילא, גו משכנא אחרא סתימא דלא אתגלייא, ברזא דעלמא דאתי. תרין משכנין אינון. חד איהו סתימא עלאה. וחד האי משכנא דמטטרון. תרי כהני אינון, חד ה] אור קדמאה. וחד מיכאל כהנא רבא לתתא.

תקצצו) מכאן רזין סתימין דבי משכנא, מפומא דבוצינא. משכנא עלאה, אתבני על תריסר מרגליטין, שייפין עלאין, ימינא ושמאלא, שמאלא וימינא. (תר) תלת שמהן אינון כלילן כחדא, ודא עייל בדא, ודא עייל בדא. א"ל, קדמאה ואתסדר בימינא. א, איהו קדמאה דאיהי ימינא, ואגלים ואתצייר ברזא דימינא, וכד עייל וקא משמש לגו אתאחד בהדיה ל, ואקרי ברזא דיליה א"ל, דהא ל' מרזא דלעילא גו קדש הקדשים נפק. (תרא) לאו דתמן אגלים, אלא ודאי כד נפק אגלים, כשאר אתוון, דכד נפקו מרזא דעלמא דאתי, ם אגלימו ואתציירו. אוף הכי האי ל', אע"ג דאיהו רזא דלעילא, לא אגלים, עד דנפק לבר, וכדין א"ל. ודא רזא דימינא.

חלופי גרסאות

ס אנליסו.

דרך זמנת ה] ועשו לי מקדש ושכנתי בחוכם ר"ת בני חנוך.

ג' שמהן כלולים כחדא

הסולם

מאמר

כתיב לפנינו. וזה נכנס בזה, וזה נכנס בזה. אל הוא השם הראשון ונסתדר בימין של ד"א. שה"ס החסד. והסדר הוא כך, א' שהיא ראשונה היא ימין, דהיינו חסד, ונגלמה ונצטיירה בסוד ימין, הקטנות מכונה נגלמה, שהיא גולם בלתי נשלם, והגדלות מכונה נצטיירה. וכאשר נכנסת והשתמשה בפנים, דהיינו בבניה המכונה משכנא עלאה, התאחדה עמה ל' ובסוד שלה נקרא אל, כי הל' יצאה מסוד שלמעלה תוך קדש הקדשים, שהיא בינה. כי הל' מרמזת על סוד מגדל הפורח באויר, דהיינו הבניה. (תרא) לאו דתמן אנליסו וכר: ולא שהל' נגלמה שם בבניה, אלא ודאי כשיצאה משם נגלמה כשאר האותיות שאחר שיוצאות מסוד עולם הבא שהוא בינה, הן נגלמות ונצטיירות. כי מטרם שהאותיות באות בקו אמצעי הן לחות ואחר שיוצאות משם לסוד הוקיע שהוא קו אמצעי, הן מתקרשות ונגלמות, (כניל בראשית א' אות ל"ד) אוף ל' ההיא, אע"פ שהיא סוד עליון, הרומזת על בינה בסוד מגדל הפורח באויר, לא נגלמה עד שיצאה לחוץ. ואז הוא השם א"ל, והוא לימין של ד"א.

שמאלא

תקצצו) ואי תימא אי וכר: ואם תאמר, אם כן, מטטרון הוא המשמש במשכן למעלה ולא מיכאל. ומשיב, אלא ודאי המשכן הוא של מטטרון, ומיכאל כהן גדול הוא המשמש תוך המשכן של מטטרון. כמו שמשמש כהן גדול למעלה תוך משכן אחר הסתום ולא נתגלה, שה"ס עולם הבא, דהיינו בינה. ב' משכנות הם, אחד הוא הסתום העליון, בינה, ואחד הוא המשכן של מטטרון. וב' כהנים הם, דהיינו מדות החסד שנקרא כהן, אחד אור הראשון, דהיינו חסד דז"א. ואחד מיכאל כהן גדול למטה.

מאמר ג' שמהן כלולין כחדא

תקצצו) מכאן רזין סתימין וכר: מכאן יש סודות סתומים של המשכן, מפי המאור, שהוא ר' שמעון. משכן העליון, שהוא בינה, נבנה על י"ב מרגליות אבריים העליונים, שהם ג' קוים ומלכות המקבלתם, וכל אחד מאלו הארבעה כלול מג' קוין, והם י"ב וכלולים, ימין ושמאל, ושמאל וימין. (תר) תלת שמחן אינון וכר: ג' שמות הן הכלולים יחד, שהם אל אלקים אלקינו (דס"ו דף קנ"ט ע"א)

תרב) שמאלא כליל בגויה לימינא, ונטיל האי שמא לגביה, ואתכליל בהדיה, וכד אתכליל * בהדיה אקרי איהו אלהים. ואי תימא, הא אקדים שמאלא ברזא דעלמא דאתי.

תרג) ודאי הכי הוא. אלא, כד נפקו דרגין, ברזא דאתון מגו עלמא דאתי, בעא שמא דא לאתחזאה ולא תבני, לאתחזאה על ההוא אתר דנפקי מתמן, ואתבני שמא דא, כגוונא דא. א"ל בקדמיתא בסטרא דימינא, אתכליל גו שמאלא, ונטיל ליה שמאלא, ואקרי אלהים, ודא איהו רזא דימינא, בשמא

חלוסי גרסאות

· מוסיף א"ל בשמא ; שמא ; מוסיף שמא אל דאלקים.

ג שמחן כלולים כחזא

הסולם

מאמר

לבינה, שאז חוזר ונשלם השם אלקים, בחמשה כלים וחמשה אורות. (כמיש בביא אנת י"ד). כי אותיות חי"ם חזרות ומתחברות עם אותיות אל. אמנם אותיות הי"ם כיון שנפלו פעם, אע"פ שחזרו ועלו שוב אינן נעשות למדרגה אחת ממש עם אותיות א"ל שנשארו במדרגה, אלא שנשארו בבחינת שמאל, המדרגה. באופן שאותיות אל שלא נפלו מעולם ממדרגת בינה, הן ימין. ואותיות חי"ם שנפלו וחזרה, הן שמאל, אלא שהשם אל שבימין נכלל בהם. וע"כ יש בהם ה' אותיות אלקים בשלמות, ונמצא אל בימין, ואלקים בשמאל. וזה אמרו, שמאלא כליל בגויה לימינא ונטיל האי שמא לגביה, שהשמאל שהוא חי"ם, כולל לימין ולוקח השם הזה אל שבימין אליו, וכד אתכליל בהדיה אקרי איהו אלקים, כי כשאותיות חי"ם שבשמאל נכללו בא"ל שבימין, נשלם בשמאל השם אלקים.

ובעת שאותיות חי"ם חזרות למדרגת בינה ונעשות לקו שמאל, מעלים עמהם לבינה גם זרין, שהיו מלובשות בהם בעת נפילתם, כמיש לעיל (ביא דף ט"ו ד"ה אחר) שז"ס נקודת תחירק, ע"ש. (ובדף מ"ב ד"ה פירוש) שבוה יוצאת קומת החסדים על מסך דז"א שעלה שם, והוא נעשה לקו האמצעי המיוחד את הימין ושמאל זה בזה. ח"ש כאן, ואי תימא הא אקדים שמאלא ברזא דעלמא דאתי, כי תחילת השרשת ז"א בבינה נעשה על ידי אותיות חי"ם שהעלו את ז"א אל הבינה, הנקראת עלמא דאתי, ואחר שעלה שם נכלל גם בימין הבינה, וא"כ היה לצאת קו שמאל מתחילה בז"א, ואח"כ קו ימין.

תרג) ודאי הכי הוא וכו'; ומשיב, דאי שכן הוא, אלא כשיוצאות המדרגות בסוד האותיות מן עולם הבא, שהיא בינה, צריך שם

תרב) שמאלא כליל בגויה וכו'; השמאל כולל בתוכו הימין. ולוקח שם הזה, אל, אליו, ונכלל עמו, וכשנכלל עמו, הוא נקרא אלקים. ושואל, ואם תאמר, הרי השמאל אקדים בסוד עולם הבא.

פירוש. הבינה נקראת אלקים, שה' אותיותיו הם ה' ספירות כח"ב ת"מ. ושורש ג' הקוין ימין שמאל ואמצע, הם בבינה, דהיינו ביציאת המחין שלה על סדר ג' נקודות חולם שורק ותירק, שתוכנם מבואר לעיל (בראשית א' דף ט"ו ד"ה ההוא) ע"ש, שנקודת החולם, הי"ס עלית המלכות המסיימת ממקומה לתחת החכמה שבבינה, דהיינו תחת ב' אותיות אל שבבינה, שהם כתר חכמה ואותיות הי"ם, שבבינה, שהם בינה ות"מ, נופלות למדרגת ז"א שמתחתיה, וזהו כשהמדובר הוא מבחינות הכלים. (וכשהמדובר היא מבחינת האורות, היא להיפך, שב' אותיות מ"י דאלקים, שהן נפש רוח, נשארות במדרגת בינה, וב' אותיות אל"ה דאלקים, שהן בחינות האורות של יחידה חיה נשמה, נופלות מן המדרגה, כי יש תמיד ערך הפכי בין אורות לכלים (כניל בפתיחה לחכמת הקבלה אות כ"ד) וע"כ לפעמים אנו מחלקים, בסוד אל חי"ם, כמיש (בבראשית א' אות נ"ס) ולפעמים אנו מחלקים, בסוד מ"י אלה, כמיש (בהקדמת ספר הזהר אות י"ד) שנמצאת הבינה במצב הזה שאין לה אלא ר"ק דאורות שהם נפש רוח וכתר חכמה דכלים וחסרים בינה ות"מ וחסרים ג"ר) וזה סוד נקודת החולם כמיש שם, והי"ס קו ימין, וסוד נקודת השורק מבואר שם, שהוא לעת גדלות, בעת שנקודת המלכות המסיימת, שהיתה תחת החכמה, חוזרת ויורדת משם למקומה, שע"ז, עולות ג' האותיות חי"ם דאלקים שנפלו למקום זרין וחזרות למדרגתם

201 (תשי"ד דף קני"ט ע"א * דף קני"ט ע"ב)

דאלהים, ועל רזא דא, בכל אתר דאיהו דינא, תמן איהו רחמי, דהא כליל איהו דינא, והא אתבני ואתחזי.

תרד) ההוא דנפק מתמן, אמצעיתא, נטיל לתרווייהו, ואשתלים, ואקרי אלהינו. הא הכא שלימו דאתחזי מרזא דעלמא עלאה, וכלא אתכליל דא בדא. כיון דהאי אמצעיתא אשתלים, שרא עליה שמא קדישא, מפתחא דכלא, דאקרי יהויה, וכדין נטיל לכל סטרין, כ עילא ל ותתא, כ ימינא כ ושמאלא, ולכל סטרין אחרנין. ועל דא, כד אשתלים מרזא דטרין סטרין מימינא ושמאלא, אקרי אלהינו, הא הכא ימינא ושמאלא ואמצעיתא בכללא דשמא דא. ודא אתחזי ואתבני. רזא דאתון כ נפקו מתמן, כגוונא דא אתבני ואתחזי, כל חד וחד.

תרה) הא אתכליל ימינא בשמאלא, ונטיל שמאלא שמא דימינא, ימינא אן כליל בגויה שמאלא, למהוי נטיל ימינא רזא דשמאלא. אלא, כד אתכליל ימינא בשמאלא, ונטיל שמאלא שמא רזא דימינא, כ שמא א'ל. ימינא כליל בגויה כ שמאלא, ואיהו הי'ם.

תרז) אמאי הכי. אלא בשעתא דאתבני ההוא אתר דנפקו מתמן, נטיל כ לשמאלא תרין אתון, ימינא נטיל חד, מרזא דעלמא דאתי. שמאלא תרין,

חלופי גרסאות

ב מוסיף עילא ג. ל מוסיף ותתא ה. ט מוסיף ימינא חסד. נ מוסיף ושמאלא גבורה. ט נפקי. כ היג הסלם ; ל'ג שמא א'ל. פ מוסיף שמאלא שמא א'ל. צ שמאלא

ג שמהן כלולים כחזא

הסולם

מאמר

הצדדים, מעלה ומטה, שהם נז'ה, ימין ושמאל, שהם חסד וגבורה, ולכל צדדים האחרים, שהם מזרח מערב. ועל כן כשנשלם מסוד ב' הצדדים דהיינו מבי הקוין, מימין ושמאל, הוא נקרא אלקינו, שיש כאן ימין ושמאל ואמצע בשם הזה, כנ"ל. והוא נראה ונבנה. וכעין זה סוד האותיות היוצאות משם נבנות ונראות כל אחת ואחת. כמ"ש לפנינו.

תרד) הא אתכליל ימינא וכר : שואל, הרי נכלל הימין בשמאל, שלוקח השמאל את השם של ימין, שהוא אל. אבל הימין איפה נכלל בו השמאל, שיטול הימין את סוד השמאל. ומשיב, אלא כשנכלל הימין בשמאל, השמאל לקח השם של סוד הימין, שהוא השם א'ל, גם הימין כלל בתוכו את השמאל שהוא הי'ם. תרז) אמאי הכי אלא וכר : שואל, למה כך, איך נכלל הימין בשמאל. ומשיב, אלא בשעה שנבנה מקום ההוא שיצאו משם, דהיינו בג' קוין דבינה, לקח השמאל ב' אותיות מאותיות הי'ם שבקו שמאל דבינה, הימין לקח את אחת מאותיות הי'ם שבעולם הבא, שהיא

שם הזה, אלקים, להראות ולהבנות, ולהראות על מקום ההוא שיצאו משם, כלומר, על אותו הסדר שיצאו בבינה, וע"כ נבנה שם הזה בסדר זה, בתחילה יצא א'ל בצד ימין, ונכלל אחר'כ בשמאל, ולוקח אותו השמאל, ומתחבר עם אותיות הי'ם שלו, ונקרא אלקים. דהיינו כמו שיצאו בבינה כן יוצאים בז'א. וזהו סוד הימין שהוא אל שיש בשם אלקים, ועל סוד זה. נמצא שבכל מקום שיש דין, שם הוא רחמים, כי הדין שהוא שמאל כולל אותו, והוא נבנה ונראה בו.

תרד) ההוא דנפק מתמן וכר : אותו שיצא משם, מבינה, בבחינת קו אמצעי דז'א, לוקח את שניהם, דהיינו השם אל והשם אלקים, ונשלם ונקרא אלקינו. הרי כאן השלימות הנראה מסוד עולם העליון, שהוא בינה, והכל נכלל זה בזה. כי יש כאן בשם אלקינו, ששן אותיות א'ל הן ימין, הי' שמאל, נ"ץ אמצעי, ונכללים זה בזה. כיון שקו האמצעי הזה נשלם, שורה עליו השם הקדוש שהוא מפתח הכל ונקרא הי'יה, ואז הקו האמצעי לוקח כל

ואיהו הי"ם. כדין ימינא כליל בגויה לשמאלא, ונטיל לאת בתראה ם, ונטיל י דהוה בשמאלא, ם איהו בשלימו ם מ"ם, ואתבני הכי מים, בההוא י דנטיל יתיר. כדין ימינא כליל ליה לשמאלא בגויה.

תרז) לבתר אתבנון אתוון, א דהוה בקדמיתא בסטרא דימינא, אוליד ואפיק את ש, כליל בתלת סטרין, ואשתתף באת א, ואתעביד אש. תו אעדו אתוון אלין, גו בטישו דתרין סטרין אלין, ואתקריבו כחדא במחלוקת, ומגו מחלוקת דא דמים באש, ואש במים, אולידו אתוון ואפיקו את ר ואת ו את ח ואתעבידו רוח, ועאל בין תרין סטרין, וכדין אתיישבו אתוון קדמאי בדוכתייהו, כל חד וחד בשלימו.

תרח) תו אתוון אעדו, ואתגלגלו כחדא, א אפיק מ, דאיהו מסטרא דיליה

חלוסי גרסאות

ק ל"ג מ"ם. ר דא מחלוקת מ"ם.

האותיות

הסולם

מאמר

במים ומים באש. הולידו אותיות. והוציאו אות ר, ואות ו' ואות ח' ונעשו רוח. והרוח נכנס בין שני הצדדים, שהם מים ואש, והכריע והכלילם זה בזה, ואו נתישבו אותיות הראשונות במקומם, כל אחד ואחד בשלמות.

פירוש. תחלה ביאר ג' קוין דז"א בדרך כלל שה"ס ג' שמות אל אלקים אלקינו, ואחר זה מתחיל לבאר סדר השתלשלות המדרגות שבמוחין של ז"א ומלכות בסוד צירופי אותיות, בדרך המדרגות ממעלה למטה. ואלו ג' בחינות מים אש רוח שבכאן, הן ג' קוין שבג"ר דז"א מבחינת אור"א עלאין, ואח"כ מבאר יתר המדרגות לפי סדרן כמ"ש להלאה חז"ש, וכדין אתיישבו אתוון קדמאי בדוכתייהו, דהיינו, האותיות דאור"א עלאין, שבמוחין דז"א, שהן הראשונות של ז"א.

תרח) תו אתוון אעדו וכר: עוד נתעברו האותיות ונתגלגלו יחד, הא' הוציאה מ' שהיא מצד שלו בימין, כי נתישבה בימין (כנ"ל באות תר"ו) ועתה הוציאה אותה הא' לבחינת קו שמאל. המ' הוציאה ש' לבחינת קו אמצעי, משום שהמ' היתה כלולה מתחילה משמאל, כי היתה ם' סתומה בשם אלקים שבשמאל, (כנ"ל אות תר"ה) ואח"כ נכללה בימין, שלקחה הא' ועשתה אותה מ' פתוחה, (כנ"ל באות תר"ו) ונמצאת נשלמת בב' צדדים, בימין ובשמאל, וכיון שנשלמה נתעברו ב' הצדדים שבה והולידו ביחד, אות ש', שנכללה מב' הצדדים. כי היא סוד קו אמצעי, הכולל בתוכו יסין ושמאל, שעליהם מרמזים ג' קוי הש'. פירוש. הנה מבאר כאן, סדר השתלשלות

ג'

שהיא בינה. השמאל לקח שתיים שהוא ח"י מן ח"י"ם, ואו הימין כלל בתוכו השמאל, ולקח אות אחרונה מן הי"ם, שהוא ם'. פירוש. כי כן הוא בשם אלקינו, הכולל ימין שמאל אמצע, כנ"ל, שהקו שמאל שבנו הוא ח"י, וחסר ם' וע"ז אומר שהשם אל שבימין לקח ונכלל במ' הזו. גם לקח ה' שהיתה בשמאל, ה' שלקח היא במילואו מ"ם, ועם אותה ה' שלקח יותר נבנו המלות מ"ם. ואו הימין כולל בתוכו את השמאל.

פירוש. הם' נבחנת לסתומה, שהיא סתומה מכל עבריה, וזה יורה על קפיאת האורות שבקו שמאל, שנסתמים ואינם מאירים. ועל ידי קו ימין הם נמסים. כמ"ש (בבראשית א' אות ש"ב) מסטרא דצפון, שהוא קו שמאל, גלידי מיא, ומסטרא דדרום, שהוא קו ימין, משתרין ונגדן. חז"ס שקו ימין לוקח הם' סתומה משמאל ונעשית אצלו מ' פתוחה, דהיינו, שהאורות נפתחים ומאירים. חז"ס שלוקח גם ה' משמאל, ונעשה בו הצירוף מ"ם, דהיינו שהקפיאה נמסה ונוולת כמים.

מאמר האותיות

תרז) לבתר אתבנון אתוון וכר: אח"כ נבנות האותיות, אשר הא' שהיתה תחילה בצד ימין, הולידה והוציאה בשמאל את ש' הכוללה מג' הצדדים, ימין ושמאל ואמצע, שע"כ יש בה ג' ווין, ונשתתפה באות א' ונעשה הצירוף אש. עוד נתעברו אותיות אלו מתוך ההכאה של ב' צדדים, ימין ושמאל, אלו, ונגשו יחד במחלוקת, שהימין כלול ממים והשמאל מאש, ומתוך מחלוקת הזו של אש

(דפו"י דף קנ"ט ע"ב)

בימינא, דהא בימינא אתיישב. מ אפיק ש, בגין דהא מ כלילא איהי, בקדמיתא הות משמאלא, ואתכליל לבתר בימינא ואשתלים בתרין סטרין, כיון דאשתלים, אעדו ואולידו כחדא, ואתכללו בתרין סטרין.

מאמר

הסולם

האותיות

ג' הקוין. שהם ג' המוחין חב"ד דו"א שמבחינת ישו"ת. שהם סוד ג' אותיות אמ"ש שנתעבדו והולידו זה את זה. אמנם יש להבין מה ענין עיבור ולידה במדרגות העליונות. וכבר מובאים לעיל שורשים דג' קוין שהם ג' נקודות חולם שורק חירק ע"ש. ותרע, שעלית התחתון עם ג' כלים הנפולים של העליון. הנעשה בנקודת השורק. ה"ס עלית מ"ן. והמסך שבתחתון. שעליו יוצא קו האמצעי. הנעשה בנקודת החירק. ה"ס המ"ן עצמו. והתכללות ב' הקוין ימין ושמאל על ידי המסך הזה. ה"ס חזונו. והארת השלמות שהתחתון מקבל מזווג הזה בעורו בעליון. נבחן לעבור. וכשיוצא משם ויורד למקומו עם המוחין, בסוד תלת מחד נסקי חד בתלת קיימא. (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) נבחן זה ללידה. אמנם התחתון אינו מקבל מן העליון כל הג' נקודות בבת אחת. אלא גולד בסוד החולם. דהיינו בב' כלים דכוח"ה. כי ג' כלים התחתונים בינה ותו"מ עידם נפולים במדרגה שלאחדיו. וע"י יניקה מעליון מקבל נקודת השורק. וע"י עלית התחתון שלו למ"ן אליו. מקבל כל הבחינות דנקודת החירק. ועד"ז משתלשלות כל המדרגות. מעליון לתחתון.

ואחר שנתקנו ג' הקוין בפעם הראשונה בסוד הנ"ל. הנה נכללו זה מזה. ויש בכל קו. ג' קוין בבחינת ג' נקודות חולם שורק חירק. ולפיכך אחר שחזרו ונתמעטו לבחינת חולם. מחמת חטאים של התחתונים. נעשה המיעוט בהכרח בפרטות בכל קו וקו. באפן שמלכות המסיימת עלתה למקום בינה דקו ימין. ונפלו ממנה ג' הכלים בינה ותו"מ לקו שמאל. הנחשב לתחתון ממנו. וכן נסתיים קו שמאל בכוח"ה. וג' כלים בינה ותו"מ שלו. נפלו לקו אמצעי. הנבחן לתחתון ממנו. ויחד עם זה נבחנה הבחנה ב' שג' בחינות כלים הנפולים מג' הקוים נופלים להמדרגה שמתחתיהם ממש. ואז נבחן שכל בחינה נופלת לבחינה שכנגדה בתחתונה. באפן שבינה ותו"מ דקו ימין נופלים לקו ימין של מדרגה התחתונה. ובינה ותו"מ דקו שמאל נופלים לקו שמאל של מדרגה התחתונה. ובינה ותו"מ דקו אמצעי. נופלים לקו האמצעי של מדרגה התחתונה. דהיינו בדומה לפעם ראשון. שבינה ותו"מ דעליון. נפלו לגמרי למדרגה התחתונה ממנו. (דטו"י דף קנ"ט ע"ב)

אבל בהבחנה הא', נמצאת נפילת הכלים. שהיא מקו אל קו באותה המדרגה. ואח"כ כשהתחתונים מתקנים מעשיהם. נמשך מחדש הארת הזווג דע"ב ס"ג דא"ק המודיד מלכות המסיימת למקומה. וג' הכלים בינה ותו"מ הנפולים. חוזרים למקומם בכל הבחינות. בסוד נקודת השורק. שהם מעלים עמהם גם התחתון לעליון. הנבחן לחעלאת מ"ן. כנ"ל. ואח"כ המסך שבתחתון נבחן למ"ן עצמו שה"ס נקודת החירק. והתכללות ימין ושמאל זה בזה שעל ידי המסך נבחן לזווג. והארת הזווג הזה המאיר אל התחתון בעורו בעליון. ה"ס עיבור. וכשיוצא משם למקומו ה"ס לידה. וכל זה נוהג בקו ימין לברו. הנחשב לבחינת עליון כלפי השמאל. ואחר שגולד השמאל. ומקבל הארת ע"ב ס"ג דא"ק. מודיד גם הוא מלכות המסיימת למקומה עצמה. שאו עולים בינה ותו"מ שלו. הנפולים בקו אמצעי. ולוקחים עמהם גם הקו אמצעי עצמו. שהוא התחתון שלו. שזו"ס העלאת המ"ן. והמסך שבקו אמצעי ה"ס המ"ן. והתכללות ימין ושמאל שעל המסך. ה"ס הזווג. וההארה שהתחתון. שה"ס קו האמצעי. מקבל ה"ס עיבור. וכשירורד למקומו ה"ס לידה. וזהו ע"פ הבחנה הא'. וכן הוא בהבחנה הב' הנ"ל. שהכלים הנפולים מכל קו הם בבחינה שכנגדה בתחתון. נבחן בהם ג"ב. העלאת מ"ן. ומ"ן. חזונו. ועיבור. ולידה. מכל בחינה שבמדרגה התחתונה. לבחינה שכנגדה העליונה. דהיינו. מימין לימין. ומשמאל לשמאל. ומאמצעי לאמצעי.

וזה אמרו תו אתוון אעדו. שמדרגה תחתונה עלתה לעליונה וקבלו שם הארת הזווג הנקרא עיבור. כנ"ל. וז"ש א' אפיק מ' שהא' שהיא קו ימין. נתעברה מקו שמאל שהוא מ' והולידה אותה. דהיינו על דרך שנתבאר לעיל. איך קו שמאל עולה לעיבור אל קו הימין ומקבל הארה. וחזר למקומו המכונה לידה. ועד"ז מ' שהיא קו שמאל נתעברה והולידה את קו האמצעי. שהיא ש' כנ"ל.

תרט) אתתקפו אתוון אמ"ש תלת אלין, ואעדו ואולידו תלת אתרנין, גו גלגולא. מ ם אתתקן ואעדי ואוליד ר. א אעדי ואוליד ו. ש אעדי ואוליד ת, ואשתכלל כלא.

תרי) תו אעדו אתוון אלין רזא אמ"ש, ואתגלגלו כמלקדמין, א אעדי ואוליד ואפיק את ב בסטרא דמערב, כדין אתיישב איהו בסטר דרום. מ אעדי

חלופי גרסאות

ם אתתקף.

האותיות

הסולם

מאמר

אותיות ר"ח. וענין עיבור. לידה. וגלגול. כבר נתבאר בדיבור הקודם. וסדר העלאת מין והעיבור נעשה כאן על פי הבחנה הב' המובא לעיל. שכל בחינה מג' אותיות אמ"ש נתעברה והולידה מבחינה שכנגדה במדרגה התחתונה. שבג' אותיות ר"ח. כמ"ש בדבור הקודם. תרי) תו אעדו אתוון וכו': עוד נתעברו האותיות של סוד אמ"ש האלו. ונתגלגלו כמקודם. הא' נתעברה והולידה והוציאה אות ב' בצד מערב. שהוא מלכות. ואז נתישבה הא' בצד דרום. שהוא חסד. המ' התעברה והולידה והוציאה אות ד' בצד צפון. שהוא גבורה. ואז עלתה המ' בין צפון ודרום ותלויה באויר. הש' נתעברה והולידה והוציאה אות ג'. ונתישבה בצד מזרח. שהוא תפארת. והש' עלתה בין מערב ומזרח ותלויה באויר. ונמצאו ב' האותיות מ' ש' שתלויים באויר. פירוש. עתה מבאר. איך ג' הקוין שהם חב"ד דז"א. הנקראים אמ"ש. נתעברו והולידו חסד גבורה ת"ת ומלכות דז"א. והיינו ג"כ ע"פ הבחנה הב'. שכל בחינה מג' בחינות אמ"ש נתעברה והולידה מבחינה שכנגדה בחגת"ם דז"א. ח"ש. שהא' שהוא חכמה וקו ימין הולידה הב' שה"ס מערב. דהיינו המלכות שז"ס אבא יסד ברתא. והמ' שהוא קו שמאל נתעברה והולידה אות הד' בצד צפון. שהוא גבורה. וקו שמאל שבגוף. והש' שהיא קו האמצעי. נתעברה והולידה אות ג' במזרח. שהוא תפארת. וקו האמצעי שבגוף. ומה שאומר שהא' עצמו נמשכה ונתישבה בדרום. שהוא חסד. ולא הולידה שם אות אחרת כשאר הקוין. היינו משום שאור החסד אינו מתעבה כלום בהתפשטותו מראש לגוף. וע"כ יכול החסד שבא' עצמו להתפשט לבחינת חסד דגוף ולא היתה צריכה לאות אחרת. משא"כ קו השמאל. והאמצעי. ומכ"ש המלכות. מתעבים על ידי מציאותם בגוף. וז"ל היו צריכים לאותיות אחרות. שהם ד' ג' ב' וע"כ נשאר

אפיק מ' דאיהו מסטרא דליה בימינא, דהא בימינא אתיישב. כי השמאל מטרם שנכלל בימין נבחן לם' סתומה. שסתום ואינו מאיר. ולאחר שנכלל בימין. נבחן אשר הם' סתומה נפתחה ונעשתה מ' פתוחה. וכיון שכאן המדובר הוא. אחר שכבר נכללו ג' הקוין זה בזה בעת תקונם בפעם הראשונה. כנ"ל. נמצא שהשמאל כבר נכלל פעם בימין. והם' סתומה כבר נעשה אז פתוחה. וע"כ יש לשמאל יחס שווה אל הימין. באפן שג' הכלים בינה ות"מ. דא' יכלו לנפול אל קו השמאל. שכבר נעשה בחינת מ' פתוחה. ח"ש. מ' אפיק ש'. בגין דהא מ' כלילא איהו בקדמיתא הות משמאלא. ואתכליל לכתר בימינא וכו'. כי הש' שה"ס קו האמצעי. כלולה מימין ומשמאל. וע"כ כיון שגם המ' נכללה מימין ומשמאל. יכלה להתעבר עם הש'. משום שבינה ות"מ שלה יכלו לנפול. לש' שהיא קו האמצעי. הדרומה לו.

ומה שאומר. אתוון אעדו ואתגלגלו כחדא. הפירוש הוא. כי אותו הזוג הנעשה להארת העיבור. שהוא התכללות ב' קוין ימין ושמאל. על ידי קו האמצעי כנ"ל. הנה הארתם באה על ידי גלגול. כנ"ל (חיי שרה דף ה' ד"ה ודיירי. ע"ש) וע"כ אומר אעדו ואתגלגלו. חכור כל דברים האמורים כאן להמשך המאמר.

תרט) אתתקפו אתוון אמ"ש וכו': נתחזקו ג' אותיות אמ"ש אלו ונתעברו והולידו ג' אחרים בתוך גלגול. המ' נתתקנה ונתעברה והולידה ר'. הא' נתעברה והולידה ו'. הש' נתעברה והולידה אות ח' ונשתכללו יחד. פירוש. אחר שביאר סדר השתלשלות מוחין דז"א מבחי' ג' קוין דז"א וישסרית שבז"א. מבאר עתה ג' קוין של מוח הדעת דז"א המכונה ר"ח. ח"ש. שג' קוין חב"ד דיססרית. שהם ג' אותיות אמ"ש. נתעברו והולידו ג' קוין דמוח הדעת דז"א. שהם ג' (דפו"י דף קניס ע"ב)

ואוליד ואפיק את ד בסטרא דצפון, כדין אסתלק איהו בין צפון ודרום, ותליא באוירא. ש אעדי ואוליד ואפיק את ג, ואתיישב בסטרא דמזרח, ואיהו אסתלק בין מערב ומזרח. ותליא באוירא. אשתכחו תרין אתוון מ"ש, תליין באוירא. תריא) א דאשתאר, אסתלק בדוכתיה, וסליק לעילא, ואתער ביה י"ה. כאלין אתתקף, ואעדי ואוליד ה"ו, וקאים בדוכתיה, כדין אתער, ואנהיר, ופשיט נהירו, ואוליד נהירו, ואפיק את ט, בטישו דקא בטש ונהיר רזא דעלמא עלאה, *) בנהירו.

תריב) כדין אסתלק א, ונטיל מגו אוירא מ"ש, ואתחברו בהדיה, והוו אמ"ש כמלקדמין, ואתיישב א בסטרא דדרום, ש בסטרא דמזרח, מ בסטרא דצפון. סלקא ג דהוה בסטרא דמזרח, ואעדי ואוליד צ"ת. אתא ב דהוה בסטר מערב, וסליק ואתחבר בין צ"ת. סליקו א ו, דא מסטר ה דרום ודא מסטר מזרח, ואתחברו תרווייהו בהדי ב בין צ"ת, ואנהיר שמא צבאות. תריג) כד אתנהיר שמא דא גו משכנא, אעדו אתוון ואולידו ז א ב ב נ. סליקו אמ"ש כמלקדמין, ואעדו ואולידו ס ע פ.

חלופי גרסאות

ת מערב א כ. ב ג.

האותיות

הסולם

מאמר

עם הב' בין האותיות צ"ת, ונצטרף והאיר השם צבאות.

פירוש. השם צבאות מאיר בנצה והוד דז"א. וכדי להוליד הארה הוו. נתפשטו האורות של אמ"ש בחגית דז"א. המכונים דרום צפון מזרח. ואז השיגה הג' שה"ס ת"ת. כח להתעבר ולהוליד ב' האותיות ראש וסוף של השם צבאות. שהם צ"ת. כי הארות נר"ה נמשכות מתפארת, שהוא ג'. ונצטרפו אליה הב' שבמערב, והא' שבדרום והו' שהיא ג"כ בחינת ת"ת, ומהארתם יחד נצטרפו אותיות צבאות. וגם הו' שבצפון נתעלה מהארת אמ"ש והוציאה השם שר"י, המאיר ביסוד כמ"ש לסנינו (באות תרס"ו).

תריג) כד אתנהיר שמא וכי: כשהאיר השם הזה, צבאות, תוך המשכן, שהוא מלכות, נתעברו האותיות והולידו ז' ב' ג'. פירוש. שהן ג' בחינות המלכות, שיצאו בסדר, חלם שורק חירק, ז' ה"ס י' על ז' ובחינת חולס. ב' ה"ס המלכות שמחזה ולמעלה שהיא רביעית לחגית כנ"ל. שה"ס אמצעי הו' דהיינו נקודת השורק. ב' ה"ס מלכות שבסוף הו', נקודה תחת היסוד, דהיינו נקודת החירק. פליקו אמש כמלקדמין וכי: עלו. אותיות אמש כמקודם, דהיינו שהאירו בחגית כנ"ל, ונתעברו והולידו פ' ע' פ'. שהן הספירות תפארת נצח הוד

נשאר ב' האותיות מ' ש' תלויים באויר, כלומר שלא היו יכולים להתלבש בכלים דגוף כמו הא'.

תריא) א' דאשתאר אסתלק וכי: הא' שנשארה בכלי דחסד של הגוף, נתעלית במקומה ועלתה למעלה, למקום חב"ד, שה"ס י"ה של השם הויה, ונתעטרה שם בי"ה. ובאלו י"ה נתחזקה הא' ונתעברה והולידה ה"ו, ונשלם שם הויה, ועמדה במקומה, בחסד דגוף, והאיר שם הויה בגוף, יהיו בחגית דגוף וה' אחרונה במלכות. אז נתעטרה הא' והאירה והתפשטה באורה והולידה אור והוציאה אות פ', שהיא בטישא שבטש והאיר סוד עולם העליון שהוא בינה, באור החגית, כלומר שאות פ' היא אור יסוד הבינה שנמשך ע"י הא' ונתלבש בפנימיות חגית עד החזה.

תריב) כדין אסתלק א' וכי: או נתעלה הא' ולקחה אליה את מ' ש' שהיו באויר, ונתחברו עמה והיו לצירוף אמ"ש כמקודם, ונתישבה הא' בצד דרום, שהוא חסד. הש' בצד מזרח, שהוא תפארת. והמ' בצד צפון, שהוא גבורה. ועלתה הג' שהיתה בצד מזרח, ונתעברה והולידה צ' ת'. ובאה הב' שהיתה בצד מערב שהוא המלכות, ועלתה ונתחברה בין צ"ת. ועלו א' ו', זו מצד דרום וזו מצד מזרח, דהיינו א' מדרום והו' ממזרח, ונתחברו שתיהן (דפשי זי קיט ע"ב *) דף קיט ע"א)

תריד) אשתאר ק יחידאי, וסלקא ונחתא, קיימא גו נוקבא דתהומא רבא, חמא נ לה קב"ה, דקא מתערבבא, בלא גופא ולא ציורא, ולא עייל למשכנא. עבד ד לה חופאה למשכנא. ומאי ניהו. יריעות עזים לאהל על המשכן, כד"א, ועשית יריעת עזים לאהל על המשכן, לאהל ולא אהל. קר"ף ולא אדם. תרטו) תו אתגלגלו אתוון כמלקדמין, גו עובדא דמשכנא, אמ"ש, ש אתגלגלא ואתיישבא בסטר מזרח, ואשתאר ג תלייא באיורא. מ אתגלגלא ואתיישבא בסטר צפון, ונפק ד ואתחבר גו ש בההוא סטרא. א אתגלגלא ואתיישב וסליק לגבי י, וסלקא ואתתקפא בהדיה, ונטיל ליה, ואתחבר גו בחבורא חדא שד"י. כד שמא דא אתתקן גו משכנא, כדן קיומא וקימא איהו מגו משכנא דלתתא. תרטו) תו אתוון אתגלגלו כמלקדמין, לאתיישבא משכנא, סליקו אתוון.

חלוסי גרסאות

ג ליה. ד ליה.

מסורת הזהר

(ס) (שמות כו) ח"ב רלג:

האותיות

הסולם

מאמר

עזים לאהל, כי השם עזים, יורה על דינים עזים וקשים שבה, ונתקנה לשמירה על המשכן, שמחמת הדינים שבה אין החצונים יכולים לינק מן המשכן. לאהל, ולא אהל, כי אהל הוא לשון אור, מלשון בהלו גרו עלי ראשי. והיא נעשתה רק לשמירה מבחוץ, ע"כ כתוב לאהל. ומתוך שנראים בה הדינים הקשים לא נתקנה להיות במלכות המכונה, אדם, שהיא אינה דומה למלכות אלא כמו קוף הרומה לאדם. וז"ש, קוף ולא אדם. תרטו) תו אתגלגלו אתוון וכו': שוב נתגלגלו אותיות אמ"ש תוך מעשה המשכן כבתחילה, הש' בצד מזרח, והג' שהיתה במזרח, נשארה תלויה באיור, שממנה יצאה השם צבאות (כנ"ל אות תרי"ב) והמ' נתגלגלה וישיבה בצד צפון, כי כדי להאיר בנה"י צו-כיס אותיות אמ"ש להתלבש בחג"ת כנ"ל, ויצאה הד', שהיתה בצפון, ונתחברה עם הש' בצד ההוא, ונעשה הצירוף ש"ד, והא' נתגלגלה ונתישבה בצד דרום, ועלתה לראש אל ה' אשר שם, ועלתה ונתחזקה עמה ולקחה אותה, וחיברה אותה עם הש"ד, ונתחבר בחבור אחר השם שד"י. שהוא מאיר בספירת היסוד. כשהשם הזה נתתקן תוך המשכן, שהוא המלכות אז יש לה קיום, היא עומדת, מתוך המשכן שלמטה. כלומר שהקיום שלה מגיע לה על ידי הקמת המשכן שלמטה.

תרטו) תו אתוון אתגלגלו וכו': שוב נתגלגלו אותיות אמ"ש כבתחילה להתישב במשכן

הוד שמחה ולמטה דז"א, שנתפשטו מהארץ אמ"ש שבחג"ת דז"א. והשם צבאות הנ"ל, מאיר בנה"ה, והשם שדי הנ"ל ביסוד.

תריד) אשתאר ק' יחידאי וכו': נשארה הק' יחידה, ועלתה וירדה ועמדה תוך הנוקבא דתהום הגדול, דאה הקב"ה אותה, שנתערבבה ובלי גוף ובלי ציור, ולא נכנסה למשכן, שהוא המלכות. עשה אותה כיסוי על המשכן, ומה היא, היא יריעות עזים לאהל על המשכן, כש"א, ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן. לאהל כתוב, ולא אהל, והיינו כיסוי על האהל. שהיא קוף ולא אדם.

פירושו. הק' כוללת בתוכה מדת הדין הקשה דצמצום א', כי ע"כ הרגל של השף משוכה למטה מן השורה להורות על סוד הכתוב ורגליה יורדת מות (כנ"ל בהסולם אות תע"ה) ע"ש. וז"ש אשתאר ק' יחידאי, שכבר יצאו והאירו כל האותיות תוך מן הק', וסלקא ונחתא קיימא גו נוקבא דתחומא רבא, שעלתה להתמתק בבינה, וירדה מן הבינה למקומה, ושוב הוכרו הדינים שבה, ועמדה בנקב תהום הגדול, ששם הקליפות מבחינת המלכות הממותקת בבינה, חמא לח קב"ח דקא מתערבבא דאה הקב"ה, שכחה ממדת הדין מתערב בקליפות דתהומא רבא, בלא גופא ולא ציורא ולא עייל למשכנא, שאין לה כלי המכונה גוף, ולא אור המכונה ציור, ואינה נכנסת למשכן, שהוא המלכות. עבד לח חופאה למשכנא וכו' כד"א ועשית יריעות

(דפרי דף ק"ס ע"א)

א ברישא, ת לבתר, א'ת. ב ברישא, ש לבתר, אתחלפו אתון, אב"ג ית"ץ. אתגלגלו בגלופי קדשא א ק. א אפיק ק. לנטרא משכנא. ק, אפיק ר. ר אפיק ע קר"ע.

תריז) רזא דא, ואת עורות גדיי העזים הלבישה על ידיו ועל חלקת צואריו. כגוונא דא, ועשית יריעת עזים לאהל על המשכן. דהא חולקא דא, אצטריך לאחזאה לבר, לנטרא ההיא דלגא, ועל רזא דא אלבישת ליה ליעקב לבר. שט"ן קר"ע, אתון אינון רשימן לבר, בגין נטורא דמשכנא, דאיהו רזא דברית קדישא, ואתפרעא ערלה לבתר בחופאה דא.

תריח) תו אתגלגלו אתון, ואפיק א'ת ב"ש, שקוציית בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תהו וגו'. בגלגולא דא והארץ היתה תהו ובהו באתון קר"ע שט"ן. וחשך על פני תהום ג אפיק ר, ה ד ק עד הכא אתון, אתגלגלו, ובטישו דא בדא לתקונא גו משכנא.

תריט) אינון אמ"ש ו אפיקו תולדין, ז ה צ ו פ אתון דתליין גו אורא,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ה ר. ו כ"ג הסלם; ואפיק. ז ת. ת.

(בראשית כז) וישב מג צ"ג.

האותיות

הסולם

מאמר

נתגלגלו האותיות, והוציאו הצירוף א"ת ב"ש עד שקוציית. כלומר, שא"ת ב"ש הוציא כל ז' השמות של השם מ"ב דאנא בכח. עד שקוציית. שהם אבגית"ן. קר"ע שט"ן. נגדיכ"ש, בסרצת"ג, חקבטנ"ע, יגלפז"ק, שקוציית. והם סוד מ"ב אותיות של, בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תהו וגו' עד הב' של ובהו. שטיב אותיות אלו ה"ם השם מ"ב. (כמובא לעיל בהקס"ז דף ד' ד"ה וזה) בגלגול זה של האותיות ה"ם והארץ היתה תהו ובהו על ידי האותיות קר"ע שט"ן, דהיינו בכח הדינים העזים שבו. נעשה, וחשך על פני תהום. הג' הוציאה ר' והד' ק', ונעשו הצירופים ג"ר ד"ק. עד כאן, אחר שיצאו ד' הצירופים א"ת ב"ש ג"ר ד"ק, האותיות נתגלגלו והכו זו בזו להיות לתקון תוך המשכן. זהו מטעם שהצירוף אלפא ביתא של א"ת ב"ש שהם י"א צירופים, א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"צ ו"פ ז"ע ח"ם ט"ן י"ח כ"ל, מתחלקים לג' קו"ו, ימין שמאל ואמצע, ואלו ד' הראשונים, א"ת ב"ש ג"ר ד"ק, הן קו ימין שבהם. וע"כ הם בחינת תקון במשכן.

במיזכן, ועלו האותיות, הא' תחילה והת' לאחר כך, ונעשה הצירוף א"ת. הב' תחילה והש' לאחר כך, ונעשה הצירוף ב"ש. נחלפו צירופי האותיות, מכח הא"ת ב"ש, ויצאו אב"ג ית"ץ ונתגלגלו בחקיקות הקדש, א' ק'. הא' דא"ת ב"ש, הוציאה ק' לשמור המשכן, כנ"ל בסמוך, הק' הוציאה ר', הר' הוציאה ע', ונעשה הצירוף קר"ע.

תריז) רזא דא ואת וגו': וסוד זה של השם קר"ע, הוא סוד הכתוב, ואת עורות גדיי העזים הלבישה על ידיו ועל חלקת צואריו. וכמו זה, ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן, כי השם קר"ע ששורשו הוא הק', יש בו דינים הקשים והעזים המכונים עזים, (כנ"ל אות תרי"ד ע"ש בהסולם) וע"כ חלק זה צריך להראות מבחץ לשמור את מה שבפנים. שלא יינקו ממנו החצונים כנ"ל. אותיות השם שט"ן קר"ע, שהוא השם השני של השם מ"ב אחר אבגית"ן הנ"ל, הן רשומות מבחץ למשכן, כדי לשמור המשכן, שה"ם הברית הקדושה, שנפרעה הערלה ע"י כיסוי הזה. כלומר, ע"י הדינים העזים שבשם קר"ע שמו, דהיינו הדינים שבק' שהם ממדת הדין הקשה דצמצום א', נעשה על ידיהם חיתוך הערלה. כמו שנתבאר לעיל (ורא דף י"ח ד"ה ועל, ובדף י"ט ד"ה פירוש, ע"ש).

תריח) תו אתגלגלו אתון וכו': שוב (דמו"ז דף ק"ס ע"א) 208

תריט) אינון אמ"ש אפיקו וכו': אלו ג' אותיות אמ"ש הוציאו תולדות ה"צ ו"פ, שבהמשך האלפא ביתא דא"ת ב"ש, הן אותיות התלויות באייר. ודמקו באחרות, והוציאו ציור המשכן

ובטישו באינן אחרנין ואפיקו ציורא דמשכנא ז ע. עד הכא ה קיימא וחשך על פני תהום ס כלהו בסטרוי ח אתא ס ואתחבר בהדיה, כדין יהי אור ויהי אור. תרכ) אתגלגלו אתון כמלקדמין, אב"ג ית"ץ, אעדו ואולידו ואפיקו ציורא גו רזין דמשכנא, בכללא חדא ברזא א ל כ ב מ, דהא אתא אעדי, ואוליד ברזא דחילא ותוקפא, את ל. אתגבר בתוקפיה, ואסתלק ביקריה, ואוליד את ב, כדין אעדיאו ואולידו אתון ואתחברו אחרנין אלין ל מ אתחבר בגלופיה באת ב, כדין ס נפקי בחבורא עד ט"ר י"ש כ"ת למהוי אתון סלקין באתרייהו, גו צרופא דרזא דמשכנא. ס את הכיור ואת כנו.

תרכא) יהי רקיע בתוך המים, דהא מיין סליקו ונחתו ברזא דאתון א"ל. א אפיקו. ו אפיק ק. את ל סליק אתגליפו אתון בגלופייהו, בחבורא חדא, ס קול יי על המים א"ל וכו', אלין אתון א"ל, דהא אלין אעדו ואולידו ואפיקו אתון. גו ציורין דמשכנא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ס (שמות לה.) ז (תהלים כט) ביא לו ציה. ח קיומא. ט כיג הסלם; כלהו בסטרוי. אתגלגלו. כ י. ל היג הסלם; א. ס היג הסלם; ט"ר (יט"ר) בחבורא ס"ת.

האותיות

הסולם

מאמר

פירוש. אחר שביאר השתלשלות הארות האותיות בכל המדרגות דו"א מחב"ד העליונים עד היסוד שלו עד (אות תרס"ז) הנה (מאות תרס"ז) והלאה מבאר השתלשלות הארות האותיות במדרגות המשכן, שהוא המלכות. אשר האלפא ביתא דא"ת ב"ש מאירים בבחינת ג"ר של המלכות, וסוד האלפא ביתא הוה היא שממשיך הטוב שלמעלה, למטה. (כנ"ל אות ק"י) שהוא סליק ונחית ע"ש. וע"כ הוציאה הא"ת ב"ש את השם מ"ב דאנא בכת, אבגית"ץ וכו'. בחג"ת של המלכות. כי שם מ"ב דאבגית"ץ מאיר ביצירה, שהוא חג"ת. והשם הוה דאבגית"ץ הוציא את הצירוף אלפא ביתא דא"ל ב"ם, שהוא: א"ל ב"מ ג"ן ד"ס ה"ע ו"פ ז"צ ח"ק ט"ר י"ש כ"ת. שסוד השם הזה הוא, סלקין ולא נחתין, דהיינו שמאירים רק ממטה למעלה ולא ממעלה למטה, כנ"ל (אות ק"י ע"ש) וע"כ מאיר השם הזה בנצח והוד של המלכות, שהארתם הוא ממטה למעלה, כנודע. תרכא) יהי רקיע בתוך המים: כי המים היו עולים במים עליונים, ויורדים במים תחתונים, בסוד האותיות א"ל הא' של א"ל הוציאה ו', והו' הוציאה ק', והאות ל של א"ל, עלה אליהם, ונחקקו האותיות בחקיקתם בחבור אחד קול. שהק' היא נושאת המסך כנ"ל, וע"כ נבדלו מים עליונים ממים תחתונים, על ידי האותיות

דמשכן ז' ע'. שהוא צירוף הו' של א"ת ב"ש. עד כאן עומד בסו"ה, וחשך על פני תהום, כולם, דהיינו כל ג' הצירופים הנ"ל היצ ו"פ ז"ע הם בצדה, דהיינו בצד החשך, והוא מטעם שאלו ג' הצרופים הם בקו שמאל שבאלפא ביתא דא"ת ב"ש, ומטעם שהשמאל מתיחד עם חימין הוא כולו חושך. האות ח', באה הס' והתחברה עמה, ונעשה הצירוף ח"פ, שהוא ראש ד' הצרופים שבקו האמצעי שהם, ח"פ פ"ץ י"ט כ"ל, או נאמר יהי אור ויהי אור. כי מצד קו האמצעי בא האור, אחר שמכריע ונתיחד ב' הקוין ימין ושמאל.

תרכ) אתגלגלו אתון כמלקדמין וכו': נתגלגלו האותיות אב"ג ית"ץ כבתחילה, ונתעברו תולידו והוציאו ציור תוך סודות המשכן, כלל אחד בסוד האלפא ביתא א"ל ב"ם. כי הא' נתעברה ותולידה בסוד הכח והתוקף את אות ל'. ונעשה הצירוף א"ל. נתגברה הא' בתוקפה ונתעלתה ביקרה ותולידה אות ב'. אז נתעברו ותולידו האותיות, ונתחברו אותיות האחרות אלו, המ' נתחברה בחקיקתה באות ב', ונעשה הצירוף ב"מ. וכה יצאו בחבור עד הצרופים ט"ר י"ש כ"ת, שתהיינה עולות האותיות במקומם בצירוף של סוד המשכן, שז"ס את הכיור ואת כנו. שהכיור הי"ס נצח, וכנו הי"ס הוד.

רברבן איהי, אמאי. אלא וימו קא רמיז בכללא חדא, לאכללא עילא ותתא כחדא ביחודא חדא, שמע: שם עי. הכא אתכליל האי שם באינון עי שמהן עלאין, לאכללא לון, דהא שם אתברכא מנייהו, ואתכליל בהו. ואצטריך לאכללא לון כחדא ביחודא חד, ולשואה רעותיה בהו.

תרכה) דהא ודאי עי שמהן אינון ברזא דרתיכא עלאה, ומהאי רתיכא עלאה, אתברכא האי שם, ואתכליל בגווייהו, ולבתר ישראל בכלל. אבל תא תנינן, דא ישראל סבא, למהוי ישראל בכללא חדא, ההוא אתר דבקותא דכלא. ועל דא שמע ישראל, השתא אתדבקת אתתא בבעלה, והוי כלא בכללא חדא, ודא שמע ישראל דיחודא. ל בתר קא מיחד תלת סטריין, יי אלהינו יי אחד, למהוי כלא חד.

תרכו) שמע ישראל דכלהו שאר, לאו אינון כהאי גוונא, אבל כלהו אחרנין לדרשא קאתו, וכלהו באתר אחרא אתדבקו, שמע ישראל אתה עבר היום. שמע ישראל היום הזה נהיית לעם. וכלהו בדרגא תתאה אתדבקו. תרכז) שמע ישראל היום הזה נהיית לעם, שמע ישראל יאות. היום הזה נהיית לעם מהו. ה היית מבעי ליה, מאי נהיית. אלא בכל אתר עם, כד אתברו לבייהו לפלחנא, כד"א ט נהייתי ונחלתי. ודא הוא דכתיב, ט שמעוני אחי ועמי.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ק ליג לאכללא לון. ר ישראל וליג לבתר. ש אינון. ת מוסיף אלא נהית לעם היית.

ט (דניאל ח. ט) (דהיא כת).

שמע ישראל

הסולם

מאמר

כך מיחד ג' צדדים, שהם ה' אלקינו ה' אחד. שהם אורא ודיא (כנ"ל אות קל"ב ע"ש). שיהיה הכל אחד.

אותם כי השם, שהוא המלכות, מתברך מהם ונכלל בהם, וצריכים לכלול אותם כאחד. דהיינו במלה אחת שמע, ביחוד אחד, ולשום רצונו בהם.

תרכו) שמע ישראל דכלהו וכו': שמע ישראל של כל שאר המקומות, אינם באפך זה, אבל כל האחרים באים לדרוש, וכולם במקום אחר נתדבקו: שמע ישראל אתה עבר היום, שמע ישראל היום הזה נהיית לעם. וכולם במדרגה התחתונה נתדבקו, שהיא המלכות הנקראת שמייעה.

תרכה) דחא ודאי עי וכו': כי ודאי עי השמות הם בסוד המרכבה העליונה, שהם חגית דז"א שמחזה ולמעלה, שהם מרכבה לבניה, דהיינו ע"ב שמות של ג' הפסוקים ויסע ויבא ויס, (כנ"ל בשלח אות קס"ג) שה"ס עי סנהדרין ובי סהדין. וממרכבה עליונה היא מתברך שם הוה, שהוא מלכות, ונכלל בהם, ואחיכ אחר שמע, נאמר ישראל, בכלל, דהיינו ז"א. אבל הרי למדנו שהוא ישראל סבא, והיינו שיהיה ישראל, שהוא ז"א, בכלל אחד עם מקום ההוא שהוא דבקות הכל. כלומר שז"א הנקרא ישראל סתם יהיה בדבקות עם ישראל סבא, דהיינו שעולה ומלביש עליו. ועל זה שמע ישראל, הרוחו שעתה מתדבקת אשה בבעלה, דהיינו המלכות שנקראת שם בז"א שנקרא ישראל, ויהיה הכל בכלל אחד. וזהו פירושו של שמע ישראל של היחוד. אחר

תרכז) שמע ישראל היום וגו': שואל, שמע ישראל, יפה הוא, אבל היום הזה נהיית לעם, מזו פירושו, היית היה צריך לומר, מהו נהיית, ומשיב, אלא בכל מקום, שכתוב עם רומז כאשר נשברו לבם לעבודת הקב"ה, וע"כ נאמר, נהיית, כמש"א, נהייתי ונחליתי. וז"ש שמעוני אחי ועמי, שקשה, אם אחי למה אמר עמי, ואם עמי למה אחי. ומשיב, אלא אמר רוד, אם ברצון תעשו, אתם אחי, ואם לא, אתם עמי, שתשברו לבכם לעבודתי. כך היום הזה נהיית לעם, פירושו, ששברת לבך לעבודת הקב"ה.

שמע

(דפו"י דף ק"ס ע"ב)

אי אחי, למה עמי, ואי עמי, למה אחי. אלא אמר דוד, אי ברעותא אתון אחי, ואי לאו אתון עמי, לתברא לבייכו לפולחני. כך היום הזה נהיית לעם, תברת לבך לפולחנא דקב"ה.

תרכח) שמע ישראל אתה עובר היום את הירדן, כלא בדרגא תתאה, איהו, א ושמע ישראל דיחודא הוא דרגא עלאה. מה בין האי להאי. אלא ההוא שמע ישראל דיחודא, לא הוי בכלהו כהאי גוונא, דהא איהו הוי רזא דעילא ב ותתא. ג ואיהו רזא לקבלא עלייהו עול מלכות שמים, בכל סטרא, בגין דיצטרך ליה לבר נש, למהוי זמין ז בההיא שעתא, ליחודא דשמא דקב"ה, ולקבלא עליה עול מלכות שמים.

תרכט) ובשעתא דאתי בר נש לקבלא עליה עול מלכות שמים, כדין שכינתא אתיא ושריא על רישיה, וקאים עליה כסהיד, לסהדא סהדותא קמי מלכא קדישא, דהאי איהו דקא מיחד שמיה ה תרי זמני ביומא, ושמיא אתייחד עילא ותתא כדקא יאות. ועל דא ע' משמע ישראל מאתון רברבן, וד' נמי מאתון רברבן, למהוי עד קמי מלכא קדישא. והא אוקמוה, ידוד אלהינו ידוד, ו דא ז הוא רזא דיחודא בתלת סטרין, כמה דאוקמיה בוצינא קדישא, ואתער ביה בכמה דוכתי, ולית לן רשו לאתערא ביה יתיר.

תרל) ה ודאי האי בר נש, דקא מיחד שמא א' דקב"ה עילא ותתא כדקא יאות, שכינתא אתיא ושריא על רישיה, ומברך ליה בשבע ברכאן, וקרי עליה, ז ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר.

א ליג מן ושמע עד בין. ב מוסיף ותתא כדקא יאות. ג ובכל אתר רזא לקבל עלייהו. ד מוסיף בההוא שמע כההיא ה ליג תרי זמני ביומא. ו דא. ז ליג הוא. ח ליג ודאי.

מאמר

הסולם

שמע ישראל

ושמו מתיחד למעלה ולמטה כראוי. ועל כן, הע' משמע ישראל היא מאותיות גדולות, והד' של אחד, היא ג"כ מאותיות גדולות. שהם אותיות ער, דהיינו, להיות עד, לפני מלך הקדוש. וכבר העמדנו. הויה אליקינו הויה, הוא סוד של היחוד בג' צדדים, דהיינו אבא ואמא ח"א, (כנ"ל אות קל"ב) וזה הוא סוד היחוד בג' צדדים, כמו שהעמיד המאור הקדוש, והעיר בו בכמה מקומות. ואין לנו רשות להעיר בו יתיר.

תרל) ודאי האי בר נש וכו': ודאי אדם ההוא שמיחד שמו של הקב"ה למעלה ולמטה כראוי, השכינה באה ושורה על ראשו ומברכת אותו בשבע ברכות, כנגד שבע ספירות, היא קוראת עליו, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

תרכח) שמע ישראל אתה עובר וגו': הכל הוא במדרגה התחתונה, שהיא מלכות. ושמע ישראל של היחוד הוא מדרגה עליונה, שהוא ז"א הנכלל בישראל סבא, כנ"ל. מה בין זה לזה. אלא שמע ישראל של היחוד, אין בכלום כאפן הזה, כי הוא סוד שלמעלה ישויות, ושל מטה ז"א ומלכות. והוא סוד לקבל עליהם עול מלכות שמים בכל אפן שיהיה, כי האדם צריך להיות מוכן בשעה ההיא ליחד שם הקב"ה ז"א, ולקבל עליו עול מלכות שמים. שהיא מלכות.

תרכט) ובשעתא דאתי בר נש וכו': ובשעה שהאדם בא לקבל עליו עול מלכות שמים, אז השכינה באה ושורה על ראשו, והיא עומדת עליו כמו עד, להעיד עדות לפני המלך הקדוש. שזה, הוא מיחד שמו שתי פעמים ביום, (דפו"י דף ק"ס ע"ב * דף קס"א ע"א)

(תרלא) רבי חייא פתח אבתריה ואמר, (ט) אתה הראת לדעת כי יי' הוא האלהים וגו', האי קרא אית לאסתכלא ביה, אתה הראת, מאי הראת. אלא כד נפקו ישראל ממצרים, לא הו' ידעי ברוא דמהימנותא דקב"ה כלום, בגין דכלהו הו' פלחי פולחנא נוכראה * בגלותא, ואנשו כל עקרא * דמהימנותא דהוה בהו בקדמיתא, דיריתו כל אינון תריסר שבטין מאבוהון יעקב.

(תרלב) וכד אתא משה, אוליף לון * דאית אלוה עלאה בעלמא, כמה דאוקמוה. לבתר חמו כל אינון נסין וגבורן דעל ימא, וכל נסין וגבורן דעבד להו במצרים. לבתר חמו כמה גבורן, במנא ובמיא * ואתיהיבת לון אורייתא, ואוליפו ארחי דקב"ה, עד דמטי לעדנא דא.

(תרלג) אמר לון משה, עד * השתא אצטריכנא למילף לכו, כמה דילפינן לרביא. נודא הוא אתה הראת לדעת, ואוליפת עד הכא, לדעת למנדע ולאסתכלא ולמייעל ברוא דמהימנותא. ומאי איהי. כי יי' הוא האלהים.

(תרלד) אי תימא מלה זעירא היא * למנדע, הא כתיב וידעת היום והשבות אל לבבך כי יי' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. הכא תליא כל רזא דמהימנותא, למנדע * מגו דא, רזא דכל רזין, למנדע סתימו * דכל סתימין, יהו"ה * אלהים שם מלא, וכלא חד. אתה הראת לדעת, הכא רזא דרזין לאינון ידעי מדין.

חלוסי גרסאות

מסורת הוהר

(ק) (דברים ד) ח"ב קסא : רסד. ר"ן ת"ע קכב : ט מוסיף בארעא אחרא בגין גלותא. * במהימנותא ; דמהימנותא. כ דאיהו. ל ל"ג ואתיהיבת לון אורייתא. ט הכא. נ מכאן ולהלאה וליג ודא הוא. ט מוסיף ה' הוא האלקים אי תימא מלה זעירא איהי הא כתיב רזין מגו דא. * מוסיף רזא דכל. צ ל"ג אלקים.

אתה הראת לדעת

הסולם

מאמר

משה, עד עתה הייתי צריך ללמד אתכם כמו שמלמדים הילד, וזהו, אתה הראת לדעת. שלמדתי אתכם עד כאן לדעת, לידע ולהסתכל ולכנס בסוד האמונה. ומה הוא, הוא כי הויה הוא האלקים.

(תרלד) אי תימא מלה וכי : ואם תאמר, שדבר קטן הוא לדעת זאת, הרי כתוב, וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. כאן בכתוב הזה, תלי כל סוד האמונה, לדעת מתוך זה הסוד של כל הסודות, לדעת הסתום מכל סתום. הויה אלקים, הוא שם מלא, שהויה הוא ז"א, ואלקים הוא המלכות, ויורה, שהכל אחד. אתה הראת לדעת כי הויה הוא האלקים וגו', כאן סוד הסודות, לאלו יודעי הדין. דהיינו הסוד שז"א שהוא הויה ואלקים שהוא מלכות, הם אחד.

זכאין

(תרלא) ר' חייא פתח וכי : ר"ח פתח אחריו ואמר, אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים וגו'. בכתוב הזה יש להסתכל בו, אתה הראת מהו הראת. ומשיב, אלא כשיצאו ישראל ממצרים לא היו יודעים כלום בסוד אמונת הקב"ה, משום שכולם היו עובדים בגלות עבודה זרה, ושכחו כל שורשי האמונה שהיו להם מתחילה, שירשו י"ב השבטים מאביהם יעקב.

(תרלב) וכד אתא משה וכי : וכשבא משה לימד אותם שיש אלוה עליון בעולם, כמו שהעומדנו, ואחר כך ראו כל אלו הנסים והגבורות שעל הים, וכל הנסים והגבורות שעשה להם במצרים, ואח"כ ראו כמה גבורות במן ובמים, וניתנה להם התורה, ולמדו דרכי הקב"ה עד שבאו לעת ההוא.

(תרלג) אמר לון משה וכי : אמר להם

(דפו"י דף קס"א ע"א)

תרלה) * זכאין אינון כל אינון דמשתדלי באורייתא. ו ובגין דכד ברא קב"ה עלמא, אסתכל בה באורייתא, וברא עלמא, ובאורייתא אתברי עלמא, כמה דאוקמוה, דכתיב (ו) ואהיה אצלו אמון, אל תקרי אמון אלא אומן. תרלו) וכי אורייתא אומנא הוה. אין. למלכא דבעי למעבד פלטרין, אי לא שוי לגביה אומנא, לא יכיל למעבד פלטרין. כיון דפלטרין אתעבידו, לא סליק שמא, אלא * דמלכא. אלין פלטרין דעבד מלכא, מלכא שוי באינון פלטרין מחשבה.

תרלז) כך קב"ה, בעי למברי עלמא, אסתכל באומנא, ואע"ג דאומנא עבד פלטרין, לא סליק שמא אלא דמלכא, אלין פלטרין דעבד מלכא, ודאי מלכא בנה פלטרין. אורייתא צווחת ואהיה אצלו אמון, בי ברא קב"ה עלמא, ה דעד אתברי עלמא, אקדימת אורייתא תרין אלפי שנין לעלמא, וכד בעא קב"ה למברי עלמא, הוה מסתכל בה באורייתא, בכל מלה ומלה, ועבד לקבלה אומנותא דעלמא. בגין דכל מלין ועובדין דכל עלמין, באורייתא אינון. וע"ד קב"ה הוה מסתכל בה, וברא עלמא.

תרלח) לאו דאורייתא ברא עלמא, אלא קב"ה, באסתכלותא דאורייתא ברא עלמא. אשתכח דקב"ה איהו אומנא, ואורייתא לקבליה * ולגביה אומנא. ב שנאמר ואהיה אצלו אמון, ואהיה אמון לא כתיב, אלא אצלו, הואיל וקב"ה אסתכל בה, אצלו הוה אומנא.

מטורת הזהר

חלוסי גרמאות

(ה) (משלי ט).

ק בגין דזכאין. ר ל"ג ובגין. * מלכא ; מוסיף
דמלכא בני. ת אלא עד אתברי ; דעד לא אתברי ;
אלא עד לא אתברי. א ולגבי ; ולגבי אורייתא כתיב
ואהיה (ד"א) ; ולגביה אורייתא ואהיה ; ולגביה
אורייתא כתיב אומנא ואהיה. ב ל"ג שנאמר ; דכתיב.

כאמר

הסולם

ואהיה אצלו אמון

אלא בשם המלך, שאומרים אלו היכלות עשה המלך. ודאי המלך בנה ההיכל. התורה צועקת, ואהיה אצלו אמון, כי ברא הקב"ה את העולם, כי מטרים שנברא העולם, הקדימה התורה לעולם ב' אלפים שנה, וכשרצה הקב"ה לברוא העולם, היה מסתכל בתורה בכל מלה ומלה, ועשה כנגדה אומנות בעולם. משום שכל הדברים והמעשים של העולמות כולם הם בתורה. וע"כ הקב"ה הסתכל בה וברא העולם. תרלח) לאו דאורייתא ברא וכו' ; ולא שהתורה בראה את העולם, אלא הקב"ה בהסתכלותו בתורה ברא העולם. נמצא שהקב"ה הוא אומן, והתורה כנגדו ואצלו היא אומן, שנאמר ואהיה אצלו אמון. ואהיה אמון, לא כתוב, אלא אצלו. שמשום שהקב"ה הסתכל בה, הרי היתה אצלו אומן.

תרלה) זכאין אינון כל וכו' ; אשרי הם כל אלו העוסקים בתורה, כי כשהקב"ה ברא את העולם, הסתכל בתורה וברא את העולם. ובתורה נברא העולם, כמו שהעמדנו, שכתוב, ואהיה אצלו אמון, אל תקרי אמון אלא אומן. שהתורה היא אומנות העולם.

תרלו) וכי אורייתא אומנא וכו' ; שואל, וכי התורה היא אומן, ומשיב, כן. בדומה למלך שרצה לעשות היכל, אם אינו לוקח לו אומן, אינו יכול לעשות היכל. כיון שנעשה ההיכל, אינו עולה בשם האומן אלא בשם המלך. שאומרים, אלו היכלות שעשה המלך. מטעם שהמלך נתן המחשבה באלו היכלות.

תרלז) כך קב"ה בעי וכו' ; כך הקב"ה רצה לברוא העולם הסתכל באומן, שהוא התורה, ואע"פ שהאומן עשה ההיכל אינו עולה

(דס"י דף קס"א ע"א)

214

תרלט) ואי תימא מאן יכיל למהוי אומנא לגביה. אלא אסתכלותא
 ז דקב"ה ז בגוונא ה דא, באורייתא, כתיב בה, ו בראשית ברא אלהים את
 השמים ואת הארץ, אסתכל בהאי ו מלה, ז וברא את השמים. באורייתא כתיב
 בה, ויאמר אלהים יהי אור, אסתכל בהאי מלה, וברא את האור. וכן בכל מלה
 ומלה דכתיב בה באורייתא, אסתכל קב"ה, ועבד ההיא מלה, וע"ד כתיב ואהיה
 אצלו אמון. כגוונא דא כל עלמא אתברי.

תרמ) כיון דאתברי עלמא, כל מלה ומלה לא הוה מתקיים, עד דסליק
 ברעותא למברי אדם, דיהוי משתדל באורייתא, ה ובגינה אתקיים עלמא. השתא
 (כל מאן דאסתכל בה באורייתא, ואשתדל בה, כביכול, הוא מקיים כל עלמא.
 קודשא בריך הוא אסתכל באורייתא, וברא עלמא. בר נש ו מסתכל בה באורייתא
 ומקיים עלמא. אשתכח דעובדא וקיומא דכל עלמא, אורייתא אייה. בגין כך
 זכאה איהו בר נש דאשתדל באורייתא, ו דהא איהו מקיים עלמא.

תרמא) בשעתא דסליק ברעותא דקודשא בריך הוא למברי אדם, קאים
 קמיה ו בדיוקניה וקיומיה, כמה דאיהו בהאי עלמא. ואפילו כל אינון בני עלמא,
 עד לא ייתון בהאי עלמא, כלהו קיימין בקיומיהו ובתקונייהו כגוונא דקיימין
 בהאי עלמא, בחד אוצר דתמן כל נשמתין דעלמא מתלבשן בדיוקניהו.
 תרמב) ובשעתא דזמינין לנחתא בהאי עלמא, קרי קב"ה לחד ממנא,
 די מני קוב"ה ברשותיה כל נשמתין דזמינין לנחתא להאי עלמא, ואמר ליה,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג בקב"ה. ד כגוונא. ה מוסיף דא אתעביד כלא בלא
 עמל ויגיעה דכתיב (תהלים ל"ג) בדבר ה' שמים נעשו וגו' כגוונא דא באסתכלותא דיליה (דילי) היא
 אומנא. ו ל"ג מלה. ז וברו. ח ובגינה. ט אסתכל. י דהאי. כ דיוקניה.

ואהיה אצלו אמון

הסולם

מאמר

ומקיים העולם, נמצא שהמעשה והקיום של כל
 העולם הוא התורה. משום זה, אשרי האדם
 העוסק בתורה, כי הוא מקיים את העולם.
 תרמא) בשעתא דסליק ברעותא וכו' :
 בשעה שעלה ברצון של הקב"ה לברוא האדם,
 היה עומד לפניו בצורתו וקיומו כמו שהוא
 בעולם הזה. ואפילו כל בני העולם מטרם
 שבאים לעולם הזה, כולם עומדים בקיומם
 ובתקונם, כעין שנמצאים בעולם הזה, באוצר
 אחד. ששם כל נשמות העולם מתלבשים בצורה
 שלהם.

תרמב) ובשעתא דזמינין לנחתא וכו' :
 בשעה שעתידים לרדת בעולם הזה, קורא
 הקב"ה לממונה אחד, שמינה הקב"ה ברשותו
 כל הנשמות העתידות לרדת לעולם הזה, ואמר
 לו, לך הבא לי רוח פלוני. באותה שעה באה
 נשמה היא מלובשת בצורה של עולם הזה,
 ואותו הממונה, מראה אותה לפני המלך הקדוש.
 קב"ה

תרלט) ואי תימא מאן וכו' : ואם תאמר,
 מי יכול להיות אומן אצל הקב"ה. אלא הסתכלות
 הקב"ה היה באפן זה. שכתוב בתורה, בראשית
 ברא אלקים את השמים ואת הארץ, הסתכל
 במלה זו וברא את השמים. בתורה, כתוב בה,
 ויאמר אלקים יהי אור, הסתכל במלה הזו
 וברא את האור. וכן בכל מלה ומלה שכתוב
 בתורה, הסתכל הקב"ה ועשה דבר ההוא. וע"כ
 כתוב, ואהיה אצלו אמון. כעין זה נברא כל
 העולם.

תרמ) כיון דאתברי עלמא וכו', כיון
 שנברא העולם כל דבר ודבר לא היה מתקיים
 עד שעלה ברצון לברוא האדם, שיהיה עוסק
 בתורה, ובשבילה נתקיים העולם. עתה, כל מי
 שומסתכל בתורה ועוסק בה, כביכול, הוא
 מקיים כל העולם. הקדוש ברוך הוא הסתכל
 בתורה וברא את העולם, אדם מסתכל בתורה
 (דסויי דף קס"א ע"א * דף קס"א ע"ב)

זיל אייתי לי רוח פלוני. בהיא שעתא אתיא ההוא נשמתא, מתלבשא בדיוקנא דהאי עלמא, וההוא ממנא אחזי לה קמי מלכא קדישא. (תרמג) קב"ה אמר לה, ואומי לה, דכד תיחות להאי עלמא, דתשתדל באורייתא, למנדע ליה, ולמנדע ברזא דמהימנותא. דכל מאן דהוי בהאי עלמא, ולא אשתדל למנדע ליה, טב ליה דלא יתברי. בגי"כ אתחזי קמי מלכא קדישא, למנדע בהאי עלמא, ולאשתדלא ביה בקב"ה, ברזא דמהימנותא. (תרמד) הה"ד (ה) אתה הראת לדעת, אתחזיאת על ידא דההוא ממנא, קמי קב"ה. לדעת למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא, ברזא דמהימנותא, ברזא דאורייתא. וכל מאן דהוה בהאי עלמא, ולא אשתדל באורייתא למנדע ליה, טב ליה דלא אתברי, דהא בגין דא אייתי ליה קודשא בריך הוא לבר נש בהאי עלמא.

(תרמה) ׀ לדעת כי יי הוא האלהים. דא איהו כללא דכל רזא דמהימנותא, ׀ דכל אורייתא, כללא דעילא ותתא, ׀ ורזא דא איהו כללא דכל רזא דמהימנותא, ׀ והכי הוא ודאי. ׀ כללא דכל אורייתא, דא איהו רזא דתורה שבכתב, ודא איהו רזא דתורה שבעל פה, וכלא חד, כללא דרזא דמהימנותא, בגין דאיהו שם מלא, ׀ דאיהו רזא דמהימנותא, ומאן איהו. ה' אחד ושמו אחד, יי אחד שמע ישראל יי אלהינו יי אחד. דא איהו יחודא חד. ׀ ושמו אחד, בשכמלין, הא יחודא אחרא למהוי שמיה חד. ורזא דא (א) יי הוא האלהים, ׀ דא כתיב, כד אינון ביחודא חדא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(דברים ד) לעיל אות תרלא צ"ק. א (מ"א יח) ל ל"ג מן וכל עד דהא. ׀ מהו למנדע ול"ג לדעת. ׀ ב"ב פח צ"א. ׀ נ מוסיף כללא דכל ; כללא דעילא ותתא כללא דכל אורייתא. ׀ ברזא. ׀ הכי. ׀ פ דכל כללא. ׀ צ דא איהו. ׀ ק ל"ג ושמו אחד. ׀ ר ל"ג דא כתיב.

אתה הראת לדעת

הסולם

מאמר ב'

התורה, הכלל שלמעלה ומטה. וסוד זה הוא כלל של כל סוד האמונה, שהיא המלכות, כך הוא ודאי. כי השם אלקים הוא מלכות. הכלל של כל התורה, זה הוא סוד תורה שבכתב. דהיינו השם הריה, שהוא ז"א הנקרא תורה שבכתב. וזה הוא סוד התורה שבעל פה, שהיא המלכות, שהיא השם אלקים. והכל אחד, הוא הכלל של סוד האמונה, משום שהויה הוא האלקים הוא שם מלא, שהיא סוד האמונה הנקרא שם, שביחוד הזה היא מלאה ושלמה. ומי הוא. הוא הויה אחר ושמו אחר. הויה אחר ה"ס שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. זה הוא יחוד אחד. ושמו אחר, ה"ס ב"ש כבוד מלכותו לע"ו. שזה הוא יחוד אחר שיהיה שמו אחד, שהיא המלכות. (כמ"ש לעיל אות קל"ד) ה"ס הויה הוא האלקים, שזה כתוב, כשהם ביחוד אחר.

(תרמג) קב"ח אמר לח וכו': הקב"ה אומר לה ומשביע אותה, כשתרד לעולם הזה תעטק בתורה לדעת אותו, ולדעת בסוד האמונה, שכל מי שהיה בעולם הזה, ולא השתדל לדעת אותו, טוב שלא יברא. משום זה נראית לפני המלך, ע"י הממונה כנ"ל, לדעת אותו בעולם הזה, ולהשתדל בהקב"ה בסוד האמונה.

(תרמד) חח"ד, אתה הראת לדעת: היינו שהראת על ידי ממונה שהוא לפני הקב"ה, לדעת לידע ולהסתכל בעולם הזה, בסוד האמונה, בסוד התורה, וכל מי שהיה בעולם הזה ולא עסק בתורה לדעת אותו, טוב לו שלא נברא, כי בשביל זה הביא הקב"ה את תאדם בעולם הזה.

(תרמה) לדעת כי הויה"ח הוא האלקים: זה הוא כלל של כל סוד האמונה, של כל

תרמו) ואי תימא, אי הכי, כגוונא דכתיב ב' א' אחד ושמו אחד, לאו איהו י' הוא האלהים, דאי כתיב י' א' אחד ושמו הוא אחד, הוה אמינא הכל. אבל לא כתיב, אלא י' אחד, ושמו אחד, ואצטריך למימר כגוונא דא י' הוא, האלהים הוא, ואתחזי י' אחד ושמו אחד.

תרמו) אלא כלא חד, דכד מתייחדן תרין שמהן אלין, דא ביחודא חד, ודא ביחודא חד, כדן תרין שמהן אלין אתעבידו חד, ואתכלילו דא בדא, והוי כלא שמא שלימ, ביחודא חדא, ת ובכנ י' הוא האלהים, דהא כדן אתכליל כלא א דא בדא, למהוי חד. ועד דאתיחדו כל חד, דא בלחודוי, ודא בלחודוי, לא אתכלילו דא בדא, למהוי כלא חד.

תרמח) כללא דכל אורייתא הכי איהו ודאי, דהא אורייתא איהי תורה שבכתב, ואיהו תורה שבעל פה. תורה שבכתב, דא איהו דכתיב י'. תורה דבע"פ, דא הוא דכתיב האלהים. ובגין דאורייתא איהו רזא דשמא קדישא, אקרי הכי תורה שבכתב ותורה דבע"פ, דא כלל, ודא פרט. כלל אצטריך לפרט, ופרט אצטריך לכלל, ואתיחדו דא בדא, למהוי כלא חד.

תרמט) ועל דא, כללא דאורייתא איהו כללא דעילא ותתא, בגין דשמא דא לעילא, ב' ושמא דא לתתא, דא רזא דעלמא עלאה, ודא רזא דעלמא תתאה, ועל דא כתיב, אתה הראת לדעת כי י' הוא א' האלהים. דא איהו כללא דכלא, ודא אצטריך בר נש למנדע בהאי עלמא.

חלופי גרסאות

ש ל"ג אחד. ת ל"ג ובכנ. א ל"ג דא בדא. ב שמא.

אתה הראת לדעת

הסולם

מאמר

הזוהר מפרש דבריו הנ"ל, שאומר, שה' הוא האלקים, הוא הכלל של כל התורה. כך הוא ודאי, כי התורה היא, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. תורה שבכתב זהו שכתוב חו"ל, שהוא ז"א הנקרא תורה שבכתב. תורה שבעל פה, זה הוא שכתוב, האלקים, דהיינו המלכות. שנקראת תורה שבעל פה ונקראת אלקים. ומשום שהתורה היא סוד השם הקדוש, הויה הוא האלקים, נקרא כך, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. זה, תורה שבכתב, כלל, זה, תורה שבעל פה, פרט. כי ז"א כלל, והמלכות פרט. שהמלכות היא טפירה אחת פרטית מע"ס דז"א. הכלל צריך לפרט, והפרט צריך לכלל, ונתיחדו זה בזה להיות הכל אחד.

תרמט) ועל דא כללא וכרי: ועל כן, כלל של התורה, הוא כלל שלמעלה ז"א, ושלמטה, המלכות, משום שחשם זהו הויה, הוא למעלה בז"א, ושם זהו אלקים הוא למטה במלכות

תרמו) ואי תימא אי וכרי: ואם תאמר אם כן, שאתה אומר, שהויה הוא האלקים, הוא כעין שכתוב, הויה אחד ושמו אחד, הלא אינו דומה להכתוב, הויה הוא האלקים, שאם היה כתוב ה' אחד ושמו הוא אחד, הייתי אומר כך, אבל לא כתוב, אלא, הויה אחד ושמו אחד, והיה צריך לומר כאן, הויה הוא האלקים הוא, והיה נראה כמו, הויה אחד ושמו אחד.

תרמו) אלא כלא חד וכרי: ומשיב, אלא הכל אחד, כי כשמתיחדים שני שמות אלו, זה ביחוד אחד זה ביחוד אחד, כהכתוב, ה' אחד ושמו אחד, אז נעשו ב' השמות אחד, ונכללים זה בזה, ונעשת הכל שם שלם ביחוד אחד, והויה הוא האלקים, כי הכל נכלל זה בזה להיות אחד, וכל עוד שלא נתיחדו כל אחד, זה בפני עצמו זה בפני עצמו, אינם נכללים זה בזה שיהיו הכל אחד.

תרמח) כללא דכל אורייתא וכרי: (דשמי דף קס"א ע"ב ע) דף קס"ב ע"א

תרנ) ואי תימא, פקודי אורייתא אן אינון נ הכא בכללא דא. אלא דא איהו זכור, ודא איהו שמור, וכל פקודי אורייתא בהני כלילן, ברזא דזכור וברזא דשמור, וכלא איהו חד.

תרנא) פתח רבי יוסי ואמר, הא דתנינו דצלוחא דערבית חובה, חובה איהי ודאי, בגין דקריאת שמע דערבית חובה, וקבי'ה ז אתיחד בליליא, כמה דאתיחד ביממא, ומדת ליליא אתכליל ביממא, ומדת יממא אתכליל בליליא, ואתעביד יחודא ה חדא. ומאן דאמר רשות, בגין אמורין ו פדרין דמתאכלי בליליא והא אוקימנא.

תרנב) כתיב ז ואהבת את יי אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך וגו', האי קרא אוקימנא ליה, ואוקמוה חברייא. אבל אית לשאלא, אי בהאי יחודא דשמע ישראל, אתכליל כלא, ימינא ושמאלא, אמאי ז לבתר ואהבת ז והיה אם שמוע, דהא ביחודא אתכלילו. אבל התם בכלל, והכא בפרט, והכי אצטריך.

תרנג) וברזא דיחודא דא אתערנא ביה, יחודא דא איהו כגוונא דתפלין דרישא, ותפלין דדרועא. בתפלין דרישא ד' פרשיין, והא אתמר, והכא תלת

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט (דברים ו) וארא לב צ"ש. ז) (שם יא) הקס"ז קפו צ"א תק"ח קיט ס"ד שכ"ט. ג ל"ג הכא. ז אתיחדא. ה ל"ג חדא. ו ופדרין. ז מוסיף כתיב לבתר.

התפלין

הסולם

מאמר

ערבית רשות. הוא משום שהיא כנגד אמורים ופדרים הנאכלים על המזבח בלילה. שאין בהם חוב שישארו נשרפים בלילה. וכבר העמדנו זה.

זמלכות, זה סוד עולם העליון, זה סוד עולם התחתון, ועל כן כתוב. אתה הראת לדעת כי הוי"ה הוא האלקים. זה הוא כלל הכל, וזה צריך האדם לדעת בעולם הזה.

תרנב) כתיב ואהבת את וכו', כתוב, ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך וגו'. מקרא זה העמדנו והעמידוהו החבריים. אבל יש לשאול, אם ביחוד הזה של שמע ישראל, נכלל הכל, ימין ושמאל, כי הוי"ה הוא ימין ואלקינו הוא שמאל, למה צריכים לומר אחר כך, ואהבת, שהוא ימין, והיה אם שמוע, שהוא שמאל. הדי כבר נכללו ביחוד של שמע ישראל. ומשיב, אבל שם בשמע ישראל הם מרומזים בכללות, וכאן בואהבת, והיה אם שמע, הן בפרטות. וכך צריך להיות.

תרנ) ואי תימא פקודי וכו' : ואם תאמר מצוות התורה איפה הם בכלל הזה של הוי"ה הוא האלקים. ומשיב אלא זה, הוי"ה, הוא זכור, וזה, אלקים, הוא שמור, וכל מצוות התורה כלולים באלו. בסוד זכור, הכולל דניח מצות עשה, ובסוד שמור, הכולל שטיה מצות לא תעשה. שביחוד הן תרי"ג מצות שבתורה, והכל הוא אחד.

מאמר התפלין

תרנג) וברזא דיחודא דא וכו' : ובסוד היחוד הזה העידנו בו, שיחוד הזה הוא כעין תפלין של ראש ותפלין של יד. בתפלין של ראש יש ד' פרשיות, כך למדנו, וכאן, בשמע ישראל, ג' שמות, ה' אלקינו ה'. שם בתפלין של ראש יש ד' פרשיות כל אחת ואחת בפני עצמה, וכאן ג' שמות. מה בין זה לזה.

תרנא) פתח ר' יוסי וכו' : פתח ר'י ואמר, הרי למדנו, שתפלת ערבית חובה, הוא חוב ודאי, משום שקריאת שמע של ערבית הוא חוב, שהקבי'ה מתייחד עם המלכות בלילה כמו שמתיחד ביום, ומדת הלילה, שהיא המלכות נכללת ביום, שהוא ז"א, ומדת היום נכללת בלילה, ונעשה יחוד אחד. ומי שאומר שתפנת

שמהן אינן. התם ה בתפלין דרישא, ד' פרשיין, כל חד וחד בלחודו, והכא תלת שמהן, מה בין האי להאי.

תרנד) אלא אינן ד' פרשיין, הא אתערו בהו, ׀ חד, נקודה קדמאה עלאה. וחד, רזא דעלמא דאתי. וחד, ימינא. וחד, שמאלא. אלין רזא דתפלין דרישא. והכא, ברזא דיחודא דא, תלת שמהן, ואינן כגוונא דאינן ד' פרשיות. יי קדמאה, דא נקודה עלאה, ראשיתא דכלא. אלהינו רזא דעלמא דאתי. יי בתראה, כללא דימינא ושמאלא כחדא, בכללא חדא, ואלין אינן תפלין דרישא, ודא איהו יחודא קדמאה.

תרנה) תפלין דדרועא, כללא דכל הני כחדא, ודא איהו רזא בשכמל'ו. הכא כללא דאינן תפלין דרישא, דאתכלילו גו תפלין דדרועא.

תרנו) ורזא דא, ברוך: דא רזא דנקודה עלאה, דאיהו ברוך, דכל ברכאן נבעין מתמן. ואי תימא עלמא דאתי אקרי ברוך. לאו הכי, דהא נקודה עלאה איהו דכר, עלמא דאתי נוקבא. איהו ברוך ואיהי ברכה. ברוך דכר. ברכה נוקבא. ועל דא ברוך איהו נקודה עלאה, שם: דא עלמא דאתי, דאיהו שם

חלופי גרסאות

ח ל"ג בתפלין דרישא

דרך אמת ׀ עין לעיל סוף פרשת בא ופרשת ואתחנן רס"ד ע"א ובבראשית י"ג ע"ב.

פאמר

הסולם

התפלין

תרנד) אלא אינן ד' וכי: ומשיב. אלא אלו ד' פרשיות. הדי העירו בו. שפרשה אחת קדש, היא נקודה ראשונה העליונה. דהיינו חכמה וקו ימין. ופרשה אחת, והיה כי יביאך, היא סוד עולם הבא. שהוא בינה וקו שמאל, ופרשה אחת שמע, היא סוד הימין של מוח הדעת, ופרשה אחת, והיה אם שמוע, הוא סוד השמאל של מוח הדעת. כי הדעת, שהוא קו אמצעי, כולל חכמה ובינה שהם ימין ושמאל. אלו הם סוד תפלין של ראש. וכאן בסוד היחוד של שמע ישראל, ג' שמות, הם כמו אלו ד' פרשיות. חוי"ח ראשונה היא נקודה עלאה ראשית הכל, שהיא חכמה וקו ימין. אלקינו, הוא סוד עולם הבא. דהיינו בינה וקו שמאל, חוי"ח אחרונה, הוא כלל של ימין ושמאל ביחד בכלל אחד, דהיינו הדעת, שהוא קו האמצעי, הכולל ימין ושמאל. וזהו גם כן היחוד של תפלין של ראש. הרי ששניהם שוים הם. וזה הוא יחוד הראשון. דהיינו שמע ישראל וגו', שהוא יחוד העליון. הקודם ליחוד התחתון, שהוא ברוך שם כבוד מלכותו וגו'.

תרנה) תפלין דדרועא כללא וכי: תפלין של יד, הן כלל של כל אלו ד' פרשיות יחד, שאינן נתונות בד' בתים מיוחדים, כמו תפלין של ראש, אלא כולן בבית אחד. וזה הוא סוד היחוד של ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שהוא יחוד התחתון של המלכות, (כנ"ל אות קל"ד) כאן, ביחוד התחתון, הוא הכלל של תפלין של ראש, שהוא חב"ד דז"א, שנכללו בתפלין של יד, שהיא המלכות.

תרנו) ורזא דא ברוך וכי: וסוד יחוד הזה הוא, ברוך, זהו סוד של נקודה עליונה, שהוא ברוך, שכל הברכות נובעות משם, שהוא חכמה. ואם תאמר שעולם הבא, שהוא בינה, נקרא ברוך, אינו כן, כי נקודה העליונה היא זכר, עולם הבא, היא נקבה, וע"כ הוא נקרא ברוך, והיא ברכה. ועל כן, ברוך, הוא נקודה העליונה, חכמה, שם, זהו עולם הבא, שהוא בינה, שהוא שם גדול, כמשי"א, ומה תעשה לשמך הגדול. כבוד, זהו כבוד עליך, שהוא ד"א, הכולל ימין ושמאל.

וכלו

(דפו"י דף קס"ב ע"א)

גדול, כד"א (ה) ומה תעשה לשמך הגדול. כבוד: דא כבוד עלאה, דאיהו ימינא ושמאלא.

תרנז) וכלהו כלילן בהאי תפלה של יד, דאיהו מלכותו, ונטיל כלא בגויה, ובהאי מלכותו אתכלילן ביה עלמין כלהו, למיזן לון, ולספקא לון, בכל מה דאצטריכו. ועל דא לעולם ועד.

תרנח) ודא איהו יחודא דתפלין דרישא, ותפלין דדרועא, וכגוונא דרזא דיחודא דתפלין, הכי איהו יחודא דכלא, ודא איהו ברירא דמלה. והא סדרנא יחודא דא קמי בוצינא קדישא, ואמר לי, דהא בד' גווינין אתסדר יחודא, ודא כ ברירא מכלהו, והכי איהו ודאי, וכלהו רזא כ דמהימנותא, אבל סדורא דתפלין, דא איהו יחודא עלאה, כדקא יאות.

תרנט) ומגו דאתכלילו ימינא ושמאלא ברזא דשמא קדישא כ בארע כלל, אצטריך לבתר לאפקא לון בארע פרט, אבל לאו בארע יחודא, דהא יחודא בקרא קדמאה איהו, למהוי ידו"ד אחד בתפלין דרישא, ושמו אחד בתפלין דדרועא, והוי כלא חד. כיון דיחודא דא אתסדר כלא בכללא מרישא דנקודה כ עלאה, אצטריך לבתר לאתערא כ מרישא דנהורא קדמאה, דאיהו רישא דכלא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ה) (יהושע ז) משפטים סג צ"ט.

ס ל"ג ועל דא לעולם ועד. כ כחנא. כ כחרא וכלהו כ בתראה וכלהו. ל דיחודא. מ מוסיף חד בארע. נ מוסיף עלאה דאיהו ראשיחא דכלא. ס מרזא.

מאמר

הסולם

התפלין

שהיא המלכות המקבלתם, אבל סדר יחוד התפלין הוא יחוד העליון, של ז"א, כראוי.

מאמר ואהבת את ה' אלקיך

תרנט) ומגו דאתכלילו ימינא וכרי: ומתוך שנכללו ימין ושמאל בסוד השם הקדוש בדרך כלל, דהיינו בשמע ישראל ובשכמל"ג, צדיכים אח"כ להוציא אותם בדרך פרט, דהיינו בואהבת ובוהיה אם שמוע, אבל לא בדרך היחוד, כי היחוד הוא בפסוק דאשון, בשמע ישראל, שיהיה ה' אחד, בתפלין של ראש, ושמו אחד בתפלין של יד, ויהיה הכל אחד. כיון שהיחוד הזה נסתר הכל בכלל, מראש נקודה העליונה שהיא חכמה, צריכים אח"כ להעיר מראש אור הראשון, שהוא חסד דז"א שהוא ראשית הכל מן ספירות ז"א.

ואהבת

תרנז) וכלהו כלילן בהאי וכרי: וכולם, שהם חכמה בינה ז"א, כלולים בתפלין של יד הזו שהיא מלכותו, שלוקחת הכל בתוכה, ובמלכותו זו נכללים העולמות כולם, לזון אותם ולכלכל אותם בכל מה שצריכים, ועל זה לעולם ועד. שיורה, שמכלכת לכל העולמות.

תרנח) ודא איהו יחודא וכרי: וזה הוא היחוד של תפלין של ראש שהוא ז"א, ושל תפלין של יד, שהוא המלכות. וכמו שהוא סוד היחוד של התפלין, כן הוא יחוד הכל. וזה הוא ברורו של הרבר, והדי סדרתי יחוד הזה לפני המאור הקדוש, שהוא ר"ש, ואמר לי כי בד' אפנים הסתדר היחוד, שהם, חכמה, בינה, ימין דדעת, ושמאל דדעת, וסדר זה הוא ברור מכולם. וכך הוא ודאי, וכולם הוא סוד האמונה.

רט"ז דף קס"ב ע"א

תרס) ואהבת דא ראשיתא דימינא, למרחם ליה לקב"ה ברחימו דאתדבקתא דיליה, ומאן איהו. ^ט ימינא, ^פ דאיהו אתער רחימו. מאן דרחים ליה לקב"ה, איהו אתער ימינא ^צ דיליה לגביה. ומקבל ליה ^ק ברחימו. כל ^מ מלין דעלמא לא תליין אלא ברעותא, רוח אמשיך רוח ואייתי רוח וסימנך דא ^ו אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף.

תרסא) כד אתער בר נש רחימו לגבי קב"ה, אתערותא דימינא לא אתער, אלא בתלת גוונים, כד"א, ^ז בכל לבבך. ובכל נפשך. ובכל מאדך. הא תלת גוונים הכא. דלא תימא או האי או האי, דהא לא כתיב או בכל לבבך, או בכל נפשך, או בכל מאדך. אלא כלהו אצטריך, לבא ונפשא וממוגא. וכדין קב"ה אתער ימיניה לגביה, ופשיט ליה לקבליה, ומקבלא ליה.

תרסב) ועל דא כתיב, ^ח נאם יי לאדני שב לימיני. ורזא ^ו דהאי קרא, הא אתערנא ביה, דדוד מלכא על דרגא דיליה קאמר, כד אתקשר בימינא. תליסר פקודין הכא בימינא, ואהבת את יי אלהיך, הא חדא. בכל לבבך, תריין. ובכל נפשך, ג'. ובכל מאדך, ארבע. ושגנתם לבניך, חמשא. ודברת בם, הא שיתא. בשבתך בביתך, הא שבעה. ובלכתך בדרך, תמניא. ובשכבך, הא תשעה. ובקומך, הא עשרה. וקשרתם לאות על ידך, הא חד סר. והיו לטטפת בין עיניך, הא תריסר. וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך, הא תליסר.

חלוסי גרסאות

מסורת הזוהר

ו (איוב לד) ויצא סא צ"ב. ז (דברים ו) וארא ^ט רחימו דאתער ימינא... פ דא. צ י"ג דיליה. ק חילין. לב צ"ש. ח (תהלים ק) ויהי רכא צ"ג. ר מוסיף דא דהאי.

ואהבת

הסולם

מאמר

בכל נפשך, או בכל מאדך, אלא כולם צריכים, לב, נפש, וכסף. ואז הקב"ה מעורר אליו ימינו ומושיטו אליו, ומקבל אותו. תרסב) ועל דא כתיב וכו': ועל זה כתוב, נאם ה' לאדני שב לימיני. והסוד של כתוב הזה, הרי הערנו בו שדוד המלך אמרו על מדרגה שלו, שהיא המלכות, כשהיא מתקשרת בימין. י"ג מצות כאן בימין, ואהבת את ה' אלקיך, הרי אחת. בכל לבבך, שתיים. בכל נפשך, שלש. ובכל מאדך, ארבע. ושגנתם לבניך, חמש. ודברת בם, הרי שש. בשבתך בביתך, הרי שבע. ובלכתך בדרך, הרי שמונה. ובשכבך, הרי תשע. ובקומך, הרי עשר. וקשרתם לאות על ידך, הרי עשתי עשרה. והיו לטוטפות בין עיניך, הרי שתיים עשרה. וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך, הרי שלש עשרה.

תליסר

תרס) ואהבת דא ראשיתא וכו': הפרשה של ואהבת, היא ראשית הימין, דהיינו ספירת החסד, לאהוב את הקב"ה באהבה של דבקות בו, ומי הוא, הסעורד אהבה. הוא ימין, שהוא חסד, שהוא מעורר אהבה. מי שאוהב את הקב"ה, הקב"ה מעורר אליו ימין שלו, ומקבלו באהבה. כל דברי העולם אינם תלויים אלא ברצון, רוח מושך רוח ומביא רוח. וסימן שלך, אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף.

תרסא) כד אתער בר נש וכו': כשהאדם מעורר אהבה אל הקב"ה, הנה התעוררות הימין שהוא אהבה, אינו מתעורר, אלא בשלשה אפנים, כש"א, בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, הרי כאן ג' אפנים, שאל תאמר, או זה או זה, שהרי לא כתוב, או בכל לבבך, או (דברי וף קטיב ע"א * וף קטיב ע"ב)

תרסג) תליסר פקודין אלין, תליין בימינא, ושמאלא אתכליל ה בימינא, והכי אצטריך, ובכל זמנא דשמאלא אתער, ימינא שארי ביה ברישא. ובגין דא, אם יזכון, שמאלא אתכליל בימינא. ואי לאו, ימינא אתכליל בשמאלא, ושלטא שמאלא. וסימנא דא, אם ברישא, כגון ט) אם בחוקותי תלכו. ובכל אתר, שמאלא אתער ברחימו ברזא דימינא, ולבתר אתתקף דיניה, ב כמה דאצטריך. וכך אצטריך בכל אתר, והא אתער חברייא, ג בהני מלין. אתא רבי חייא ונשקיה.

תרסד) פתח ואמר י) ואת המשכן תעשה עשר יריעות וגו', הא הכא רזא דיהודא, דהא תקונא דמשכנא מכמה דרגין איהו, ז דכתיב ביה והיה המשכן אחד. לאתחזאה דכל שייפין דגופא, כלהו רזא דגופא חד.

תרסה) כבר נש אית ביה כמה שייפין עלאין ותתאין, אלין פנימאין לגו, ואלין באתגליא לבר, וכלהו אקרון גופא ה חדא, ואקרי בר נש חד, בחבורא חדא. אוף הכי משכנא, כלהו שייפין כגוונא דלעילא, וכד אתחברו כלא כחדא, כדין כתיב והיה המשכן י) אחד.

תרסו) פקודי אורייתא, ז כלא שייפין ואברין, ברזא דלעילא. וכד מתחברין כלהו כחד, כדין כלהו סלקן לרזא ה חד. ט רזא דמשכנא, דאיהו אברין ושייפין, כלהו סלקין לרזא דאדם, כגוונא דפקודי אורייתא, דהא פקודי

מסודת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (ויקרא כו) ח"כ קיב. קיג. י) (שמות כו) ח"כ
 ט בשמאלא אתכליל ימינא. ח ימינא. א ליג דא;
 דאם. ב ליג כמה דאצטריך. ג בכמה. ד וכתוב.
 ה ליג חדא. ו מוסיף אחד כגוונא דאדם. ז כלהו.
 ח דא ט ברזא.

מאמר

הסולם

ואת המשכן תעשה עשר יריעות

ספירות. כי תקון המשכן הוא מכמה מדרגות, שכתוב בו, והיה המשכן אחד. להראות שכל האברים דגוף המשכן, כולם הם סוד של גוף אחד.

תרסה) כבר נש אית וכי: בדומה לאדם, שיש בו כמה אברים עליונים ותחתונים. אלו הפנימים בפנים ואלו בגלוי מבחוץ, וכולם נקראים גוף אחד, ונקרא אדם אחד בחבור אחד, אף כך המשכן, כל האברים הם כעין של מעלה, וכשמתחברים כולם כאחד, אז כתוב, והיה המשכן אחד.

תרסו) פקודי אורייתא פלא וכי: מצות התורה, הכל הן חלקים ואברים בסוד של מעלה, וכשמתחברות כולן לאחת, אז כולן עולות למקום אחד. סוד המשכן, שהוא אברים חלקים

תרסג) תליסר פקודין אלין וכי: י"ג מצות אלו, תלויים בימין, והשמאל נכלל בימין וכן צריך להיות, ובכל זמן שהשמאל מתעורר, הימין מתחיל בו תחילה, ומשום זה אם זוכים חשמאל נכלל בימין, ואם לא, הימין נכלל בשמאל, והשמאל שולט. והסימן הוא, שכחוב, אם, בתחילה, דהיינו אם בחוקותי תלכו. ובכל מקום, השמאל מתעורר באהבה, בסוד הימין, ואח"כ מתגבר דינו כמו שצריך, וכך צריך להיות בכל מקום. וכבר העירו החבורים בדברים האלו, בא ר' חייא ונשקו.

מאמר ואת המשכן תעשה עשר יריעות

תרסד) פתח ואמר, ואת המשכן תעשה עשר יריעות וגו'. הנה כאן סוד היחוד, כי עשר יריעות הן כנגד עשר (ועיי' דף קס"ב ע"ב)

אורייתא, כלהו ברזא דאדם, דכר ונוקבא, דכד מתחברן כחדא, אינון חד, רזא דאדם. מאן דגרע אפילו פקודא חדא דאורייתא, כאלו גרע דיוקנא דמהימנותא, דהא כלהו שייפין ואברין בדיוקנא דאדם, ובגין כך כלא סלקא ברזא דיחודא. (תרסז) ועל דא, ישראל אינון גוי אחד, כ דכתיב (ו) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם. וכתיב (ז) ומי כעמך כישראל וגו'.

(תרסח) רבי יצחק הוה שכיח קמיה דרבי אלעזר, אמר ליה, ודאי רחימו דקודשא בריך הוא דבר נש רחים ליה, לא אתער אלא מלבא, בגין דלבא איהו אתערותא לאתערא לגביה, רחימו, אי הכי, אמאי כתיב בכל לבבך, ולבתר ובכל נפשך. דמשמע דתרין, גווינין אינון חד לבא, וחד נפשא, אי לבא הוא עקרא, מאי בעי נפשא. אמר ליה, ודאי לבא ונפשא תרין אינון, ואתאחדן לחד. דהא לבא ונפשא וממונא, כלהו אתאחדן דא בדא, ולבא איהו, עקרא ויסודא דכלא.

(תרסט) והא דאמר בכל לבבך, בתרין לבין איהו, דאינהו תרין, יצרין, חד יצרא טבא, וחד יצרא בישא, ותרין אלין כל חד וחד אקרי לב, דא (ט) אקרי לב טוב, ודא אקרי לב רע. ובגין כך איהו לבבך, דאינון תרין, יצר הטוב ויצר הרע.

(תרע) ובכל נפשך, ובנפשך מבעי ליה, מאי ובכל נפשך, האי בכל אמאי. אלא לאכללא נפ"ש ור"ח ונשמי"ה, דא איהו ובכל נפשך, כ בכל מה דאחיד

חלוסי גרסאות

מסורת והדר

י דישראל וליג דא; דא דישראל' כ כתיב. ל מוסיק רחימו ורחמנא לבא בעי. ט גופין. נ יסודא וליג עקרא. ס יצרא טבא ויצרא בישא. ע כל

כ (יהוקאל ל') שמות קיח צ"ב. ל (ש"ב ז) שמות צב צ"ט.

בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מארך

הסולם

מאמר

משום שהלב הוא מקום ההתעוררות לעורר אליו אהבה, ושואל, אם כך, למה כתיב, בכל לבבך ואח"כ בכל נפשך, שמשמע ששני אפנים הם באהבה, אחד בלב ואחד בנפש, ואם הלב הוא העיקר למה צריך לנפש. אמר לו, ודאי שהלב והנפש הם שנים ומתיחדים לאחד. שהרי לב ונפש וכסף, כולם מתאחדים זה בזה, והלב הוא עיקר ויסוד הכל.

(תרסט) והא דאמר בכל וכר; ומה שלמדנו, בכל לבבך, פירושו הוא בשני לבבות, שהם שני יצרים, אחד, יצר הטוב, ואחד, יצר הרע. ושני אלו, כל אחד ואחד נקרא לב, זה נקרא לב טוב, וזה נקרא לב רע. ומשום זה נאמר, בכל לבבך, ואינו אומר בכל לבך. שזורה שנים, שהם יצר הטוב ויצר הרע.

(תרע) ובכל נפשך; שואל, היה צריך לומר ובנפשך, מהו ובכל נפשך, בכל, זה למת נאמר

וחלקים כולם עולים לסוד אדם, כעין מצות התורה, כי מצות התורה, כולם בסוד אדם, שפירושו זכר ונקבה, שהם ז' וז', כשמתחברים יחד הם אחד, בסוד אדם. שה"ס הוי"ה במילוי אלפין שבג"י אדם. ומי שגורע אפילו מצוה אחת שבתורה כאלו גורע צורת היימונה, שהיא המלכות, כי כל האברים הם יוד בסוד אדם. ומשום זה הכל עולה בסוד היוזר.

(תרסז) ועל דא ישראל וכר; יע"כ ישראל הם גוי אחד, שכתוב בהם, ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם. וכתוב, ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ.

מאמר בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מארך (תרסח) ר' יצחק הוה וכר; ר"י היה מצוי לפני ר' אלעזר, אמר לו, ודאי, אהבת הקב"ה שאדם אוהבו אינו מתעורר אלא מלב, (דס"י דף קס"ב ע"ב *) דף קס"ג ע"א

האי נפש. ובכל מאדך, אוף הכי כמה זינן אינון דממונא, כלהו משניין אלין מאלין, וע"ד כתיב בכל. רחימו דקב"ה, לממסר ליה כל דא, למרחם ז ליה בכל חד וחד.

תרעא) ואי תימא, ביצר הרע היך יכיל בר נש למרחם ליה, דהא יצר הרע מקטרגא איהו, דלא יקרב בר נש פ לפולחנא דקב"ה, ו היך ירחים ליה ביה. אלא, דא איהו פולחנא דקב"ה יתיר, כד האי יצר הרע ה אתכפיא ליה, בגין רחימו דקא מרחם ליה לקב"ה. דכד האי יצר הרע אתכפיא, ותבר ליה ההוא בר נש, דא איהו רחימו דקב"ה, בגין דידיע לקרבא לההוא יצר הרע, לפולחנא דקב"ה.

תרעב) הכא איהו רוא למארי מדין. כל מה דעבד קב"ה עילא ותתא, כלא איהו בגין לאחזאה יקרא דיליה, וכלא איהו לפולחניה. וכי מאן חמי עבדא, דלהוי מקטרגא דמאריה, ובכל מה דרעותיה דמאריה, אתעביד א איהו מקטרגא, רעותיה דקב"ה, דיהון בני נשא תדיר בפולחניה, ויהכון בארח קשוט, בגין למזכי לון בכמה טבין, הואיל ורעותיה דקב"ה בהאי, היך אתיא עבדא בישא, ואשתכח מקטרגא מגו רעותיה דמאריה, ואסטי לבני נשא לארת ביש, ו אדחי לון מארח טב, ועביד לון דלא יעבדון ג רעותא דמאריהון, ז ואסטי לבני נשא לארח ביש.

תרעג) אלא, ודאי ה רעותיה ו דמאריה עביד. למלכא דהוה ליה בר

חלוטי גרסאוו

פ וע"ד כלהו משניין אלין מאלין ואקרי בכל. ז ביה. ק לפולחניה. ר היך. ט ל"ג אלא. ח בתקפיה. א ההוא ב וארחיק. ג יקרא. ד ל"ג מן ואסטי עד אלא. ה רעותא. ו דמלכא.

בכל לבכך ובכל נפשך ובכל מאדך

הסולם

מאמר

תרעב) חכא איהו רוא וכי: כאן הוא סוד ליודעי דין. כי כל מה שעשה הקב"ה למעלה ולמטה, הכל הוא רק כדי להראות כבודו, והכל הוא לעבודתו. וכי מי ראה עבד שיהיה מקטרג על אדונו, שבכל מה שהוא רצונו של אדונו, נעשה הוא למקטרג שלא יעשו רצון אדונו. רצונו של הקב"ה הוא שיהיו בני אדם תמיד בעבודתו, וילכו בדרך האמת, כדי לזכות אותם בהרבה טובה, ואחר שרצון הקב"ה הוא בזה, איך יבא עבד רע ונמצא מקטרג על רצון אדונו, ומטה בני אדם לדרך הרע ומדחה אותם מדרך הטוב ועושה אותם שלא יעשו רצון אדוניהם, ומטה בני אדם לדרך הרע.

נאמר. ומשיב, אלא שבא לכלול נפש רוח נשמה, שזה הוא ובכל נפשך, בכל מה שאוחז נפש הוה. ובכל מאדך, למה נאמר ובכל. הוא כי אף כאן יש כמה מינים של כסף, שכולם משונים זה מזה, דהיינו כסף אבנים טובות וכדומה, וע"כ נאמר ובכל מאדך, דהיינו בכל רכושו. כי אהבת הקב"ה הוא למסור לו כל זה ולאהבו בכל אחד ואחד.

תרעא) ואי תימא ביצר הרע וכי: ואם תאמר, ביצר הרע איך אפשר לאדם, שיאהב את הקב"ה עמו, שהרי יצר הרע הוא מקטרג שלא יקרב האדם לעבודת הקב"ה, ואיך יאהב בו את הקב"ה. ומשיב, אלא זה הוא עבודת הקב"ה יותר חשובה, כשיצר הרע הזה נכנע אליו והאדם ההוא משבר אותו, זו היא אהבת הקב"ה, משום שיודע לקרב את יצר הרע לעבודת הקב"ה.

תרעג) אלא ודאי רעותיה וכי: ומשיב, אלא ודאי שעושה רצון אדונו. בדומה למלך, שהיה

יחידאי, והוה רחים ליה יתיר, ופקיד עליה ברחימו, דלא יקרב גרמיה לאתתא בישא, בגין דכל מאן דיקרב לגבה, לאו כדאי איהו לאעלא גו פלטרין דמלכא. אודי ליה ההוא ברא, למעבד רעותיה דאבוי ברחימו.

תרעד) בביתא דמלכא, לבר, הות חדא זונה, יאה בחיזו, ושפירא בריוא. ליומין אמר מלכא, בעינא למחמי ז רעותיה דברי לגבאי. קרא לה לההיא זונה, ואמר לה ״ זילי ותפתי לברי, למחמי ״ רעותיה דברי לגבאי. ההיא זונה מאי עבדת, אזלת אבתריה דבריה דמלכא שראת לחבקא ליה ולנשקא ליה, ולפתי ליה בכמה פתויין. אי ההוא ברא יאות, ואצית לפקודא דאבוי, גער כ בה, ולא אצית לה, ודחי לה מגיה. כדין אבוי חדי בבריה, ואעיל ליה לגו פרגודא דהיכליה, ויהיב ליה מתנן ונבזבזא ויקר סגיא. מאן גרים כל האי יקר להאי ברא, הוי אימא ההיא זונה.

תרעה) וההיא זונה אית לה שבחא בהאי או לאו. ודאי שבחא אית לה מכל סטריין. חד, דעבדת פקודא דמלכא. וחד, דגרמת ליה לההוא ברא, לכל ההוא טיבו, לכל האי רחימו דמלכא לגביה. וע״ד כתיב, ״ והנה טוב מאד. והנה טוב, דא מלאך חיים. מאד, דא מלאך המות, דאיהו ודאי טוב מאד, למאן דאצית ז פקודין דמאריה. ותא חזי, אי לא יאה האי מקטרגא, לא ירתון צדיקאי הני גנויא עלאין, דזמינין לירתא לעלמא דאתי.

חלוסי גרסאות

מסורת הוהר

״ (בראשית א) ברא ז צ׳א הקסה״ו קסט צ׳ב. ז רעותא דברי גבאי. ח תהך. ט רעותא דבריה לגבה; רעותא דברי לגבי. י ויצית. כ לה. ל פקודא.

הסולם

מאמר

שמה אביו בכנו, ומכניסו למחיצת היכלו, ונותן לו מתנות ומנחות וכבוד גדול, מי גרם כל יקר הזה לאותו הבן, הוי אומר, אותה הזונה.

שהיה לו בן יחיד, והיה אוהב אותו ביותר, וצוה אותו באהבה, שלא יקרב עצמו לאשה רעה, משום שכל מי שיקרב אליה, תא אינו ראוי לבא בהיכל המלך. הבטיח אותו בן ההוא לעשות רצון אביו באהבה.

תרעה) וחחיא זונה אית וכ׳: שואל, חונה ההיא, אם יש לה שבח בעד זה, או לא. ואומר, ודאי יש לה שבח מכל הבחינות, א) שעשתה כמצות המלך. (וא) שגרמה לאותו הבן לכל טובה ההיא, לכל אהבה הזו של המלך אליו. וע״כ כתוב, והנה טוב מאד. וחנח טוב, זהו מלאך החיים, מאד, זהו מלאך המות. שהוא יצר הרע. שהוא ודאי טוב מאד למי שמקיים מצות אדונו. ובוא וראה, אם לא היה מקטרג הזה, לא היו יורשים הצדיקים אלו אוצרות העליונים שעתידיים לנחול בעולם הבא. זכאין

תרעד) בכיתא דמלכא לבר וכ׳: בבית המלך בחוץ, היתה זונה אחת, יפת מראה ויפת תואר. לימים, אמר המלך, אני רוצה לראות רצון בני אלי. קרא לאותה הזונה, ואמר לה לכי ותפתה את בני, כדי לראות רצונו של בני אלי. מה עשתה זונה ההיא, הלכה אחרי בנו של המלך והתחילה לחבק אותו ולנשק אותו ולפתות אותו בכל מיני פתויים. אם אותו זמן הוא הגוף, ושומר מצות אביו, הוא גוער בה, ואינו שומע לה. ודוחה אותה מסגו. אז

תרעו) זכאין אינן דאערען בהאי מקטרגא, זכאין אינן דלא אערען ביה. זכאין אינן דאערען ביה, וואשתזיבו מניה, דבגיניה ירתין כל אינן טבין, וכל אינן עדונין, וכל אינן כסופין דעלמא דאתי, דעליה כתיב ו עין לא ראתה אלהים זולתך.

תרעו) זכאין אינן דלא אערען ביה, דבגיניה ירתין גיהנם, וואטרדו מארץ ו החיים, ו דהא אינן חייביא דאערען ביה, הוו צייתין ליה, ואתמשכו אבתריה. ועל דא אית לצדיקיא למחזק ליה טבין דהא בגיניה ירתין כל אינן טבאן ועדונין וכסופין לעלמא דאתי.

תרעח) תועלתא דהאי מקטרגא. כד חייביא צייתין ליה * מאי ו איהי. אלא, אע"ג דלית ליה תועלתא, פקודא דמאריה איהו עביד. ותו, דהא אתתקף בגין האי, הואיל ואיהו רע, אתתקף כד עביד ביש. חייבא לא אתתקף עד דקטיל בר נש, כיון דקטיל בני נשא, כדן אתתקף ואתגבר בחיליה, ואית ליה נייחא. כך ו ההוא מקטרגא, ו דאתקרי מלאך המות, לא אתגבר בחיליה, עד דאסטי לבני נשא, ומקטרג לון, וקטיל לון, כדן אית ליה נייחא, ואתתקף ואתגבר בחיליה.

תרעט) כמה דאתתקף סטרא דחיים, כד בני נשא טבין, ויהכון בארע מישר. אוף הכי, האי מקטרגא אתתקף ואתגבר, כד חייביא צייתין ליה, ושלטי עלייהו. רחמנא לישזבן. וזכאין אינן דזכאן לנצחא ליה, ולאכפיא ליה, למזכי בגיניה לעלמא דאתי, ואתתקף בר נש במלכא קדישא תדיר, ע"ד ודאי אתמר,

הלופי ג'סאות

מסורת הזהר

ו (ישעיה סד) הקסה"ו ס צ"א. ו ל"ג ואשתזיבו מיניה. ו ל"ג וכל אינן עדונין. ו ואיעלמו. ע חיים. פ אינן חייבין דלא צייתין למאריהון ואתמשכו ול"ג מן דהא עד ואתמשכו. צ מוסיף איהי תועלתיה. ק איהו. ר ל"ג דאתקרי מלאך המות.

הסולם

מאמר

תרעח) תועלתא דהאי מקטרגא וכו' : שואל, מה היא התועלת של המקטרג כשהרשעים שומעים לו. ומשיב, אע"פ שאין לו תועלת, מכל מקום, מצות אדונו הוא עושה. ועוד, שהוא מתגבר בשביל זה כי משום שהוא רע הוא מתחזק כשעושים רע. הרשע אינו מתחזק עד שהורג אדם, כיון שהרג אנשים או מתחזק ומתגבר בכחו ויש לו נחת. כך מקטרג ההוא, דהיינו יצר הרע, שנקרא מלאך המות אינו מתגבר בכחו עד שמסית אנשים ומקטרג עליהם והורג אותם, או יש לו נחת ומתחזק ומתגבר בכחו.

תרעט) כמה דאתתקף סטרא וכו' : כמו שמתחזק צד החיים, כשבני אדם הם טובים והולכים בדרך הישר, אף כך, מקטרג הזה

תרעו) זכאין אינן דאערען וכו' : אשרי הם שפגשו במקטרג הזה, ואשרי הם שלא פגשו במקטרג הזה. ומפרש, אשרי הם שפגשו אותו, היינו אותם שנצלו ממנו, שבשבילו הם נחלים כל אותה הטובה וכל אותם העדונים, וכל אותן החמודות של עולם הבא, שעליהם כתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך.

תרעז) זכאין אינן דלא וכו' : ואשרי הם שלא פגשו בו, היינו שלא נכשלו בו, כי בשבילו היו יורשים גיהנם ונגרשו מארץ החיים, כי אלו הרשעים שפגשו בו, היו שומעים לו, ונמשכו אחריו, ולפיכך, יש לצדיקים להחזיק לו טובה, כי מחמתו הם יורשים כל הטובה והעדונים והחמודות לעולם הבא.

ט אשרי אדם עוז לו בכ מסלות בלבבם, זכאין אינון בהאי עלמא ובעלמא דאתי. (תרפ) רבי יוסי ורבי יהודה ורבי חייא, הוו אזלי בארחא, פגע בהו ר' אלעזר, עד דחמו ליה, נחתו מן חמרי כלהו. אמר רבי אלעזר, ודאי אנפי שכינתא חמינא, דהא כד חמי ב"נ צדיקיא, או זכאין די בדרא, ואערע בהו, ודאי אינון ה אנפי שכינתא. ואמאי אקרון אנפי שכינתא. בגין דשכינתא אסתתרת בגווייהו, איהי בסתימו, ואינון באתגליא. בגין דשכינתא אינון דקריבין לה, אקרון פנים דילה. ומאן אינון. אינון דאיהי אתתקנת בהדייהו, לאתחזאה לגבי מלכא עלאה. והואיל ואתון הכא, ודאי שכינתא אתתקנת עלייכו, ואתון פנים דילה.

(תרפא) פתח ואמר, ט קח נא את ברכתי אשר הובאת לך וגו', כד חמא יעקב לסמאל, מקטרגא בההוא ליליא, חמא ליה בההוא דיוקנא דעשו, ולא אשתמודע ביה עד דסליק צפרא. כיון דסליק צפרא, ואשגח ביה, חמא ליה באנפין סתימין ואתגליין. אסתכל בההוא דיוקנא, דהוה כדיוקנא דעשו, מיד אשגח וידע דהוה ממנא דעשו. אתקיף ביה מה כתיב, ט ויאמר שלחני כי עלה השחר. וחברייא אתערו, דבגין דמטא זמניה לזמרא ולשבחא ליה לקב"ה, וע"ד כי עלה השחר.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט (תהלים סד) לך קס צ"ב. ט (בראשית לג). ט ודאי חמי אנפי שכינתא בגין דשכינתא אסתתרת בגווייהו איהי בסתימו ואינון באתגליא ואיהי אתתקנת ט (שם לב) תולדות עא צ"י. ט בהדייהו לאתחזאה קמי מלכא והואיל ואתון הכא תלתא ודאי שכינתא אתתקנת עלייכו ושריאי בגווייכו. ת אפי. א אסחרת.

צדיקיא אנפי שכינתא אינון

הסולם

מאמר

אליה. הם אלו שהיא מתתקנת עמהם להראות אל מלך העליון, ז"א. דהיינו המעלים מ"ן ליחד השב"ה ותכנינו. וכיון שאתם כאן, ודאי השכינה מתתקנת עליכם, ואתם הפנים שלה.

הוה מתחזק ומתגבר, כשהרשעים שומעים לו, ושולט עליהם. הרחמן יצילנו. ואשרי הם הזוכים לנצח אותו ולהכניעו, לזכות בשבילו לעולם הבא, והאדם מתחזק תמיד במלך הקדוש. על זה ודאי נאמר, אשרי אדם עוז לו בכ מסלות בלבבם. אשרי הם בעולם הזה ובעולם הבא.

מאמר שלחני כי עלה השחר

(תרפא) פתח ואמר קח וגו': פתח ואמר קח נא ברכתי אשר הובאת לך וגו'. כשראה יעקב את המקטרג סמאל באותו הלילה, שנאבק עמו במעבר יבוק, ראה אותו בצורה ההיא של עשו, ולא הכירו עד שעלה השחר. כיון שעלה השחר והסתכל בו, ראה אותו בפנים נסתרים ומגולים, הסתכל בצורה ההיא שלו שהיתה כצורתו של עשו, מיד השגיח וידע שהוא הממונה של עשו. דהיינו סמאל. התקיף אותו, מה כתוב, ויאמר שלחני כי עלה השחר. והחברים העירו, שהוא משום שהגיע זמנו לזמר ולשבח אל הקב"ה וע"כ אמר, כי עלה השחר.

והכא

מאמר צדיקיא אנפי שכינתא אינון (תרפ) ר' יוסי זר' יהודה וכו': ר"י ור"י ור' חייא היו הולכים בדרך, פגש אותם ר' אלעזר, כיון שראו אותו, ירדו כולם מן החמורים. אמר ר' אלעזר, ודאי פני השכינה אני רואה. כי כשהאדם רואה את הצדיקים או הכשרים שבדרך, ופוגש בהם, ודאי הם פני השכינה, למה נקראים פני השכינה. משום שהשכינה מסתתרת בתוכם, השכינה היא בהם כסתריהם בגלוי. משום שהשכינה, אלו הקרבים אליה, נקראים פנים שלה. ומי הם הקרבים (דפו"י דף קס"ג ע"ב)

תרפג) והכא אית לאסתכלא, דודאי ב שלטנותא דיליה לאו איהו אלא בליליא, גו חשוכא, ורזא דא א: מפחד בלילות. דא פחדא דגיהנמ. ומה דאמר בלילות. ר"ל איהו ונוקביה. ובגיני כך לא שליט אלא בליליא.

תרפג) ודא דאמר ויאמר שלחני כי עלה השחר. מאי כי עלה השחר. בגין דכד אתי צפרא, ואתעבר שלטנו דחשוכא דליליא, כדין עאל איהו ואכלוסיה בנוקבא דתהומא רבא, דלסטר צפון, עד דעאל ליליא, ואשתרו כלבי, ג ושלטי ומשטטי ז בליליא, עד דאתי צפרא. ועל דא הוה דחיק לומר, שלחני כי עלה השחר, דהא לא ה שליט ביממא.

תרפד) כגוונא דא גלותא דישראל, דאיהו בליליא, ואקרי לילה. ו מלכא עכר"ם חייבא שלטא עלייהו דישראל, עד דייתי צפרא ז וינהיר לון קב"ה, ויתעבר שלטניהון, ועל דא כי עלה השחר, דחיק הוה בידיה, ותשש חיליה, דהא אתעבר ליליא ועל דא אתתקף יעקב ביה, וחמא דיוקניה כדיוקנא דעשו, אבל לא באתגליא כל כך. וכדין אודי ליה על ברכאן.

תרפה) מה כתיב לבתר, א כי על כן ראיתי פניך כראות פני אלהים ותרצני. דחמא באינון אנפין ח דעשו כדיוקנא דאתחזי ליה סמא"ל ממש, דהא בכל אתר דב"נ אתקשר, הכי אתחזי באנפוי. ואתון ס קדישי עליונין שכינתא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ב ל"ג מן שלטנותא עד דא. ג ל"ג ושלטי. ז בעלמא.
ח שלטי. ו אדום מלכו אחרא; מלכא אחרא; מלכא
אדום שלטא (ד"א); אדום חייבא שלטא. ז דינהיר.
ח ל"ג דעשו. ס ל"ג קדישי עליונין.

ז (שיר ג) ח"ג גו; ת"ז ת"ע קכד. ז"ח ס"ג
ש"א. א) (בראשית לג).

שלחני כי עלה השחר

הסולם

מאמר

לילה. מלכות עכר"ם הרשעה שולטת עליהם, על ישראל, עד שיבא הבקר, שהוא הגאולה, ויאיר להם הקב"ה, ויוסר שליטתם של מלכות עכר"ם. ועל כן אמר כי עלה השחר נדחק היה בידו, ותש כחו, כי נעבר הלילה, ועל כן נתגבר יעקב עליו, וראה צורתו כצורת עשו ולא בגלוי כל כך. ואז הוכרח סמאל, והורה לו על הברכות, שברכו אביו. כי אמר לו, לא אשלחך כי אם ברכתני. ונאמר, ויברך אותו שם.

תרפה) מ"ח כתיב לבתר וכי; מה כתוב אחר כך, כי ע"כ ראיתי פניך כראות פני אלקים ותרצני. כי ראה בפנים של עשו כאותה הצורה ממש שנראה לו סמאל, כי בכל מקום שאדם מקושר כך נראה פניו. ואתם קדושים עליונים, השכינה עמכם, וע"כ הפנים שלכם כהפנים שלה. אשריכם. אמר, אם הייתי הולך עמכם בדרך אחד, הייתי יושב עמכם, עתה שאתם

תרפג) והכא אית לאסתכלא וכי; וכאן יש להסתכל, שודאי שהשליטה שלו אינו אלא בלילה בחושך. וזה סוד, מפחד בלילות, שזה פחד הגיהנמ. ומה שאמר בלילות, לשון רבים, היינו הוא סמאל ונוקביה לילית, ומשום זה אינו שולט אלא בלילה.

תרפג) ודא דאמר ויאמר וכי; ומ"ש ויאמר שלחני כי עלה השחר. מהו כי עלה השחר. ומשיב, משום כשבא הבוקר ונעבר שליטת החשך של הלילה, אז נכנס הוא והמחנות שלו בנקב של תהום הגדול שבצר צפון, עד שבא הלילה, ונפתחו הכלבים, דהיינו הסטרא אחרא, מכבליהם, ושולטים ומשוטטים בלילה, עד שבא הבוקר. ועל כן היה סמאל לחץ ואומר, שלחני כי עלה השחר. משום שאינו שולט ביום.

תרפד) כגוונא דא גלותא וכי; כעין זה גלות ישראל, שהוא בחינת לילה, ונקרא זה (דפ"י דף קס"ג ע"ב) 228

בהדייכו, ואנפין דלכון כאינן אנפין דילה, זכאין אתון. אמר אי ארתא חדא הוינא אזלי בהדייכו, הוינא יתבי עמכון, השתא דאתון לארתייכו, ואנא לארחי, אתפרש מנייכו במילי * (דאורייתא.

תרפו) פתח ואמר ה' שיר המעלות לשלמה אם יי לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו אם יי לא ישמר עיר שוא שקד שומר. וכי שלמה אמר תושבחתא דא כד בנה בי מקדשא. לאו הכי, דהא דוד מלכא א"ל בגין שלמה מלכא בריה, כד אתא נתן לגביה, וא"ל על שלמה כדאיהו יבני בי מקדשא. ולבחר דוד מלכא אחזי לשלמה בריה כדיוקנא דבי מקדשא. כיון דחמא דוד דיוקנא דבי מקדשא, וכל תקונוי, אמר שירתא על שלמה בריה, ואמר אם יי לא יבנה בית וגו'.

תרפו) ד"א שיר המעלות לשלמה, למלכא דשלמא דיליה. * והאי שירתא איהו שירתא ותושבחתא על כל שאר נ שירתא, ושירתא * הדא סלקא על כלהו. אם יי לא יבנה בית, דחמא דוד מלכא, כל אינן עמודין שבעה, דהאי בית קאים עלייהו, דאינן קיימי שורין שורין, למבני האי בית. לעילא מכלהו קיימא מאריה דביתא דאזיל על גבייהו, ויהיב לון חילא ותוקפא, לכל חד וחד כדקא יאות.

תרפח) וע"ד * אמר דוד, אי האי מלכא דשלמא * כלא דיליה, דאיהו מאריה דביתא, לא בני להאי ביתא, שוא עמלו בוניו בו, אינן קיימין דקיימין

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

* אמר לה. כ ל"ג דאיהו יבני בי מקדשא. ל בדיוקנא.
 * ומה. נ ל"ג שירתא. * חדא. * ל"ג אמר דוד.
 * ל"ג כלא.

(תהלים כפו) ויצא מד צ"א.

אם ה' לא יבנה בית

הסולם

מאמר

תרפו) ד"א שיר המעלות לשלמה: פירושן, למלך שהשלום שלו, שהוא ז"א, ושירה זו היא שיר ושבח על כל שאר השירים, ושירה זו עולה על כולן. אם ה' לא יבנה בית, היינו כי דאה רוד המלך כל אלו שבעת העמודים שהם חגית נהי"ם דז"א, שבית הוה, דהיינו המלכות, עומד עליהם, שהם עומדים שורות שורות לבנות בית הוה, ולמעלה מכולם עומד בעל הבית, שהוא בינה, ההולך עליהם ונותן להם כח ואומץ לכל אחד ואחד כדאוי.

שאתם לדרככם ואני לדרכי, אפרד מכם בדרכי תורה.

מאמר אם ה' לא יבנה בית

תרפח) וע"ד אמר דוד וכו': ועל זה אמר דוד, אם מלך ההוא שהשלום כולו שלו, שהוא בינה, שהוא בעל הבית, לא בנה בית הוה, שוא עמלו בוניו בו, שהם העמודים חגית נהי"ם דז"א, העומדים לבנות בית הוה, פירוש, אם הבינה לא היתה ממתקת את המלכות תגראת

תרפו) פתח ואמר, שיר וכו': פ"א, שיר המעלות לשלמה אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו אם ה' לא ישמר וגו'. עזאל, וכי שלמה אמר שבח הוה כשבנה בית המקדש, ואומר, שאינו כן, אלא רוד המלך אמר לו בשביל שלמה המלך בנו כשבא נתן הנביא אליו, ואמר לו על שלמה, שהוא יבנה בית המקדש, ואח"כ הראה דוד המלך לשלמה בנו צורת בית המקדש, כיון שראה דוד צורת בית המקדש וכל תקונוי, אמר שירה על שלמה בנו, ואמר אם ה' לא יבנה בית וגו'. (דפ"י דף קס"ג ע"ב * דף קס"ד ע"א)

ז למבני על האי ביתא. אם יי לא ישמר עיר, דא מלכא דשלמא p כלא דיליה. שוא שקד שומר, דא איהו חד קיימא דעלמא אתתקן עליה, ומנו. צדיק, דהא איהו נטיר לה להאי עיר.

תרפט) משכנא דעבד משה, יהושע הוה קאים תדיר ונטיר ליה, דהא לית נטירו דיליה ד בר ביה, דאקרי נער, דכתיב (ט) ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל. לבתר האי משכנא לא הוה נטיר, אלא בגין נער (ט) אחרא, דכתיב (ח) והנער שמואל מ משרת, בגין דלית נטירו דמשכנא, אלא * בנער. ב ומאן איהו שומר דא. ג ההוא דנטיר משכנא דאקרי הכי נער מטטרין.

תרצ) אבל ז אתון קדישי עליונין, לאו נטירו דלכון כנטירו דמשכנא, אלא נטירו דלכון ה כנטירו דבי מקדשא, קבי"ה בלחודוי, ו דכתיב אם יי לא ישמר עיר שוא שקד שומר, דהא בכל זמנא דצדיקיא אזלי בארחא, קבי"ה נטיר לון תדיר, דכתיב (א) יי ישמר צאתך ובואך.

תרצא) אזלו אבתריה, ואזופוהו תלת מלין, ואהדרו לארחייהו ז קרו

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

פ (שמות לג) בשלח ככו צ"ו. ת (ש"א ג) ח"ב קמח : רעח : ח"ג לא : רסט. א (תהלים קכא) וירא קו צ"ב שקד שומר. ב ומה שומר. ג איהו. ד בתוך. ה ל"ג כנטירו דבי מקדשא. ו ל"ג מן דכתיב עד דכתיב : דכתיב ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם. ז קרי : עליהו ול"ג קרו.

אם ה' לא יבנה בית

הסולם

מאמר

המשכן אלא בנער, ומי הוא שומר הזה. הוא אותו השומר את המשכן העליון שהוא המלכות מבחינת מוחין דו"ק. הנקרא כן בשם נער. שהוא מטטרון.

תרצ) אבל אתון קדישי וכי : אבל אתם קדושים עליונים, אין השמירה שלכם כשמירת המשכן, אלא השמירה שלכם כשמירת בית המקדש, שהוא המלכות מבחינת מוחין דפנים בפנים עם ז"א, שהקבי"ה לבדו שומר עליו. שכתוב, אם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר. כי בכל זמן שהצדיקים הולכים בדרך, הקבי"ה שומר אותם תמיד, שכתוב, ה' ישמר צאתך ובואך.

תרצא) אזלו אבתריה ואזופוהו וכי : הלכו אחריו וליוו אותו ג' מילין, וחזרו לדרכם. קרו עליו, כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך על כפים ישאונך וגו'. ישמח אביך ותגל יולדתך.

פירוש. שתחילה אומר הכתוב, כי מלאכיו יצוה לך לשמרך, דהיינו המלאך מטטרון. ואת"כ אה"כ, על כפים ישאונך, דהיינו הקבי"ה עצמו

הנקראת בית, בסוד אמא אוזיפת לברתא מאנהא. לא היתה המלכות ראויה לקבל שום אור, (כנ"ל בראשית א' דף ז' ד"ה וכבר) אם ה' לא ישמור עיר, זהו המלך שהשלום כולו שלו, שהוא בינה, שוא שקד שומר, זה הוא עמוד אחד שהעולם שהוא מלכות, נתתקן עליו, ומי הוא, זהו צדיק, דהיינו יסוד דז"א, שהוא שומר לעיר חזו, שהוא המלכות. הבינה נקראת, מלך שהשלום כולו שלו, שפירוש, שכל המוחין נמשכים ממנה. וז"א נקרא, מלך שהשלום שלו, שהוא רק יסוד, הנקרא שלום, וע"כ, שיר המעלות לשלמה, היינו ז"א. אם ה' לא יבנה וגו', היינו הבינה.

תרפט) משכנא דעבד משה וכי : המשכן שעשה משה, שהוא המלכות מבחינת מוחין דו"ק, יהושע היה עומד תמיד ושומר אותו, שאין שמירה אלא בו, שהוא נקרא נער, ש"וא בחינת מטטרון, שכתוב, ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל. ואחר כך, לא נשמר משכן הזה על ידי נער אחר, שכתוב, והנער שמואל משרת. משום שאין שמירת (דפריי דף קס"ד ע"א) 230

עליה, ^ב כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך, על כפים ישאונך וגו'.
^ג ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.

תרצב) ^ד ואת המשכן תעשה עשר יריעת וגו'. רבי יהודה פתח, ^ה ברב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחתת רזון. ברב עם הדרת מלך, אליו אינון ישראל, דכתיב בהו ^ו כי עם קדוש אתה ליי אלהיך. ואינון עמא דסלקין לכמה אלפין, ולכמה רבוון, וכד אינון סגיאין בחושבניהון, יקרא דקב"ה איהו. דהא עלאין ותתאין משבחן שמיה דמלכא עלאה, ומשבחן ליה בגין עמא קדישא דא. הה"ד ^ז רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה.

תרצג) ואי תימא, הא כתיב, ^ח כי אתם המעט מכל העמים, אלא, מכל העמים ודאי, אבל מעמא חד יתיר סגיאין אינון. ^ט דהא לית עמא בכל עלמא רב וסגי כישראל. ואי תימא הא בני ישמעאל, והא בני אדום, הא כמה אינון. ודאי הכי סגיאין ^י אינון, אבל כל שאר עמין כלהו מתערבי אליו באליו, בנין אית לעם דא, בעם דא, ולאליו בנין בעם אחרא, ואליו באחרא. ובג"כ לית עמא בכל עלמא, רב סגי כישראל, עמא ברירא ויחידאה, אליו באליו, בלא ערבוביא אחרא כלל, דכתיב כי עם קדוש אתה ליי אלהיך; ובך בחר יי, וע"ד ברב עם הדרת מלך, הדורא איהו דמלכא עלאה קב"ה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

^ב (תהלים צא) הקסיהו קסט צ"ב ג (משלי כג)
^ב צב צ"א. ד (שמות כו) לעיל אות תרסד צ"י.
^ה (משלי יד) ח"א רסד: ח"ג ככו. ז"ח נ כ"א ש"ג. ו (דברים ז) ח"ג רפו: ז (שם ז) ת"ז תכא נט. ח (שם ז).

ברב עם הדרת מלך

הסולם

מאמר

הקב"ה, כי עליונים ותחתונים משבחים שמו של המלך העליון, ומשבחים אותו בשביל עם הקדוש הוה. ז"ש, כי עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה.
 תרצג) ואי תימא הא וכו', ואם תאמר, הרי כתוב, כי אתם המעט מכל העמים. ומשיב מכל העמים, ודאי שהם המעט, אבל מעם אחד מהם, הם יותר מדובים, שאין עם בכל העולם גדול ורב כישראל. ואם תאמר, הרי בני ישמעאל, והרי בני אדום, שהם הרבה, ומשיב, ודאי הוא כך, שהם מרובים, אבל כל שאר העמים מתערבים אלו באלו, שיש לעם זה בנים בעם זה, ולאלו בנים בעם אחר, ולאלו באחר. וישראל אינם מתערבים ולא מתערבים בהם עמים אחרים. ומשום זה, אין עם בכל העולם שיהיה גדול ורב כישראל, עם ברור ויחיד הם, באלו אין ערבוב אחר כלל, שכתוב, כי עם קדוש אתה לה' אלקיך ובך בחר ה'. וע"כ ברב עם הדרת מלך, הוא הדרת מלך העליון, הקב"ה.

עצמו, שה"ס הבינה, הנרשאת את המלכות האת הצדיקים על כפיה, שפידושו על בחינת המיעוט שלה שקיבלה ע"י המלכות, שבוה יכולה אח"כ להשפיע לצדיקים ולמלכות גם את הגדלות שלה. (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר, ע"ש) וז"ש על כפים ישאונך, דהיינו על המיעוט והקטנות שלה, המכונה כפים, מטעם, פן תגוף באבן רגלך, שהוא מדת הדין של המלכות דצמצום א', המכונה אבן, שבכל מקום שהיא נגלית, תיכף מסתלקים משם כל המוחין, (כנ"ל ויצא דף י"ג ד"ה סתורא) וע"כ קרו על ר"א הכתוב הזה, שהוא כולל בתוכו כל דבריו הנ"ל. ובוה ישמח אביך וגו'.

מאמר ברב עם הדרת מלך

תרצב) ואת המשכן תעשה וגו': ר' יהודה פתח, ברב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחתת רזון. ברב עם הדרת מלך, אלו הם ישראל, שכתוב בהם, כי עם קדוש אתה לה' אלקיך, והם עם, העולים לכמה אלפים וכמה רבבות, וכשהם מרובים בחשבון הוא כבוד (דפו"י דף קס"ד ע"א)

תרצד) תו בזמנא * דקב"ה אתי לבי כ כנישתא, וכל עמא אתיין כחדא, ומצלאן, ואודן, ומשבחן ליה לקב"ה, כדין הדורא דמלך איהו, דמלך סתם דא מלכא ; קדישא. דאתתקן בשפירו ובתקונא לסלקא לעילא.

תרצה) ובאפס לאם מחתת רוזן, * וכד איהו אקדים לבי כנישתא, ועמא לא אתיין לצלאה ולשבחא ליה לקב"ה, כדין כל ההוא שלטנותא דלעילא, וכל אינון ממנן ומשריין עלאין, כלהו ; אתברו מההוא עלויא דמתתקני בתקוני ההוא מלך.

תרצו) מ"ט. בגין דבהיא שעתא, דישראל לתתא קא מסדרי צלותהון ובעותהון, ומשבחן למלכא עלאה. כל אינון משריין עלאין, מסדרין שבחין, ומתתקנן בההוא תקונא קדישא, בגין דמשריין עלאין כלהו חברין אינון בישראל לתתא, לשבחא לקב"ה כחדא, למהוי סלוקא דקב"ה עילא ותתא כחדא.

תרצז) וכד אינון מזדמנן למהוי חברים בהו בישראל, וישראל לתתא לא אתיין לסדרא צלותהון ובעותהון ולשבחא למאריהון, כלהו משריין קדישין, שלטנותא עלאה * אתברו מתקוניהון, דהא לא סלקין בסלוקא, ולא יכלין לשבחא למאריהון כדקא יאות. בגין דשבחי דקב"ה, אצטריך למהוי כחדא עילא ותתא, עלאין ותתאין בשעתא חדא, וע"ד מחתת רוזן ולא מחתת מלך.

חלופי גרסאות

כ מוסיף כנישתא דאיהו [דאיהו] מקרש מעט. ל משיחא ; מוסיף משיחא קדישא. ס כד. נ אתעברו ; מוסיף אתברו ואתעברו. ס אתעברו ; מוסיף אתברו ואתעברו.

כרב עם הזרת מלך

הסולם

מאמר

כל אלו מחנות העליונים מסדריים שבחים ומתתקנים בתקון ההוא הקדוש. משום שמחנות העליונים כולם, הם חברים עם ישראל למטה. לשבח את הקב"ה ביחד, כדי שהתעלות הקב"ה תהיה למעלה ולמטה ביחד.

תרצו) וכד אינון מזדמנן וכר ; וכשהם המלאכים, מזדמנים להיות חברים עם ישראל, לשבח ביחד להקב"ה, וישראל למטה אינם באים לסדר תפלותיהם ובקשותיהם, ולשבח לאדונם, כל המחנות הקדושים שבממשלה העליונה נשברים מתקוניהם, כי אינם מתעלים בהתעלות, שאינם יכולים לשבח לאדונם כראוי, משום ששבחים של הקב"ה צריכים להיות ביחד למעלה ולמטה, עליונים ותחתונים בשעה אחת. וע"כ נאמר מחתת רוזן, ולא מחתת מלך, כי הוא נוגע רק למחנות המלאכים ולא למלך עצמו.

תרצד) תו בזמנא דקב"ה וכר ; עור יש לפרש הכתוב, כי בזמן שהקב"ה בא לבית הכנסת, וכל העם באים יחד, ומתפללים ומודים ומשבחים להקב"ה, אז הדרת מלך הוא, ומלך סתם זהו מלך הקדוש, שהוא הקב"ה. שמתתקן בינוי ותקון לעלות למעלה, לאו"א.

תרצה) ובאפס לאם מחתת רוזן ; היינו כשהקב"ה מקדים לבית הכנסת, והעם לא באו להתפלל ולשבח להקב"ה, או כל הממשלה היא שלמעלה, וכל אלו הממונים ומחנות העליונים, כולם נשברו מן ההתעלות ההוא שלהם שמתקנים בתקוני מלך ההוא, שהוא הקב"ה.

תרצו) מ"ט בגין דבתהיא וכר ; מהו הטעם, שהם נשברים מהתעלות שלהם, הוא, משום שבשעה היא שישראל למטה מסדריים תפלותיהם ובקשותיהם, ומשבחים למלך העליון

תרצח) ואפילו דלא אסגיאו בני כנישתא, אלא עשרה, באינון עשרה מזדמנן משריין עלאין, למהוי עמהון חברים. מ"ט בגין דכל תקוני דההוא מלך, אינון בעשרה, ועל דא ם די בעשרה, אי לאו אינון יתיר. (תרצט) ם ות"ח במשכן ם מה כתיב ם ואת המשכן תעשה עשר יריעות. עשר: בגין דתקונא ם דמשכנא, בעשרה איהו, למהוי כדקא יאות. עשר, מ"ט עשר, ולא עשרה. אלא עשר, בכל אתר איהו בלא שכינתא, דלאו איהי בחושבנא ם כגוונא דא ם עומד על שני עשר בקר, שכינתא לאו איהי בחושבנא, ם דהא איהי קיימא לעילא, דכתיב ם והים עליהם מלמעלה. ובאלין דוכתי דרמיזי לרזא דלעילא דחסר מנהון, ם הא שכינתא יתיר על ההוא חושבנא, ם דלאו איהי בחושבנא

תש) לסטרא אחרא, יהבי חושבנא יתיר, ואיהי במניינא ם בגריעו, כגון עשתי, והא אוקמוה. ובכל אתר דאתון אתוספן, כגוונא דא, איהו לגריעותא. כגון ם האמינון אחיד, ם דסגיא אמנון. ובסטרא דקדושא, גרע את ואיהו תוספת. תשא) רבי חייא פתח ם ואמר, ם עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ם ל"ג די. ם ת"ח. ם ל"ג מה. ם דשכינתא; דמשכנא ודשכינתא. ר כגון; כגון וליג דא. ם דהאי. ת ה. ם מוסיף ועל זה. עשר ולא עשרה דלאו. ב מוסיף בגריעו, לא תימא חושבנא יתיר אלא תוספת את וחושבנא בגריעו. ג דסגי האמנון. ד ל"ג ואמר.

ם (שמות כז) לעיל אות תרסד צ"ל. י (מ"א ז) וישי רמא צ"ב. כ (שם) ויחי רמא צ"ב. ז (ש"ב י"ג. ם) (תהלים קד) ב"א רפ צ"ב.

הסולם

מאמר

כיון שכתוב עשר, אין השכינה בחשבון שני עשר, שהרי היא עומדת עליהם מלמעלה, שכתוב, והים עליהם מלמעלה. דהיינו השכינה הנקראת ים. ובאלו המקומות הרומזים על מה שחסר מהם מלמעלה, הרי השכינה יתרה על אותו החשבון, שהיא אינה בחשבון. תש) לסטרא אחרא יחבי חושבנא יתיר וכי: לסטרא אחרא נותנים תוספת יתרה על החשבון, היא נגרעת במנין, כגון עשתי עשר, שהע' הנוספת על חשבון שתי עשר, גורעת החשבון מ"ב ל"א. שיורה על מה שחסר להם מלמעלה, שהע' הנוספת ה"ט עין הרע. וכבר העמדתו (להלן דף ר"ד ע"א ור"ג ע"ב ד"י) ובכל מקום שנתוספו אותיות כמו זה, הוא לגרעו. כגון, האמינון אחיד, שהיה די שיאמר אמנון, ומה שהוסיף י' היא לגרוע כבודו. וכצד הקדושה גודע אות, והוא תוספת. דהיינו שגורע הע' מן עשתי עשרה, ונעשה מחשבון י"א חשבון י"ב. תשא) רבי חייא פתח וכי: ר"ח פתח ואמר

תרצח) ואפילו דלא אפגיאו וכי: ואפילו שלא הרבו לבא לבית הכנסת, אלא עשרה, באלו העשרה מזדמנים מחנות העליונים להיות עמהם חברים, לשבח להקב"ה. מה הטעם. הוא משום שכל תקוני מלך ההוא הם בעשרה, וע"כ די בעשרה, אם אינם יותר.

מאמר בכל אתר דאתון אתוספן איהו לגריעותא

תרצט) ות"ח במשכן מה כתיב: בא וראה, מה כתוב במשכן. ואת המשכן תעשה עשר יריעות, הספד עשר הוא משום שתקון המשכן, שהוא המלכות, הוא בעשרה, כניל בדבור הסמוך, כדי שיהיה כראוי. שואל, אומר עשר, מה הטעם שאומר עשר ולא עשרה. ומשיב, אלא בכל מקום שכתוב עשר, חסר ח' הוא עשר ספרות בלי השכינה שהשכינה מקפת עליהם מלמעלה, והביאור ע"י להלאה בחטולם (אות תשי"ז) כי הוא אינה באה בחשבון העשר, כעין זה. עומד על שני עשר בקר. (דברי דף קס"ו ע"ב)

האי קרא אוקמוה, דכד ברא קב"ה עלמא, אתעטף בההוא אור קדמאה, וברא ביה שמים.

תשב) ות"ח, אור וחשך ה לאו כחדא הוו. אור מסטרא דימינא, וחשך מסטרא דשמאלא. מאי עבד קב"ה, שתף לון כחדא, וברא מנהון שמים. מאי שמים. אש ומים. שתפן כחדא, ועביד שלם בינייהו.

תשג) וכד אתכלילו כחדא, ומתח לון, כיריעה מתח לון, ועביד מנהון את ר ודא אקרי יריעה. יריעות, דהא את דא, אתפשיט מניה נהירו, ואתעבידו יריעות, ה הה"ד ואת המשכן תעשה עשר יריעות.

תשד) ושבוע רקיעין אינון מתיחין, גניזין בגניזו עלאה, כמה דאוקמוה. וחד רקיעא דקיימא עליהו, וההוא רקיע לית ביה גוון, ולית ליה אתר באתגליא ולא קיימא. לאסתכלא כ ביה, והאי רקיע איהו גניז, ונהיר לכלהו, ונטיל לון במטלגיהון, כל חד וחד כדקא חזי ליה. אלא קיימא בסוכלתנו.

תשה) מהאי רקיע ולהלאה, לית מאן דידע וישגח, ואית ליה לבר נש למסתם פומיה, ודלא למללא ולאסתכלא בסוכלתנו. מאן דיסתכל אהדר לאחורא, דלית מאן דיכיל למנדע.

הלופי גרסאות

ה ל"ג לא. ו פתח ז פשיט. ה ל"ג מן הה"ד עד סוף האות. ט שבע. י בסוכלתנו. כ מסיף ביה אלא בסוכלתנו [בסכלתא]. ג ל"ג אלא קיימא בסוכלתנו.

שבועה רקיעים

הסולם

מאמר

יריעות. שהם עשר ספירות שלה כנ"ל.

מאמר. עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה, מקרא זה העמידהו. כשברא הקב"ה את העולם נתעטף באור ההוא הראשון. שבמענהו בראשית, וברא בו השמים.

תשד) ושבוע רקיעין אינון וכר, ושבועה רקיעים הם מתפשטים, וגנזים בגניזה עליונה, שהם ז"ס דז"א, חגיגת נהי"מ, שהחכמה מכוסה וגנחה בהם, באור החסדים הטאיר בהם מן הבינה. כמו שהעמדנו. (בפרשת לך אות רי"ד) ורקיע אחר העומד עליהם מלמעלה (כמיש שם) שהוא תבונה, ורקיע ההוא אין בו גוון ואין לו מקום מגולה בהארת חכמה, ואינו עומד להסתכל בו. ורקיע הזה הוא גבה, ונהיר לכל ז' הרקיעים ומסיע אותם במסעיהם, כל אחד ואחד כראוי לו. ואינו עומד להסתכלות. אלא עומד להבנת.

תשב) ות"ח אור וחושך וכר: וברא וראה, אור וחושך לא היו יחד, כי אור הוא מצד קו ימין, וחושך הוא מצד קו שמאל. מה עשה הקב"ה שהוא בינה שיתף אותם ביחד וברא מהם שמים. שה"ס ז"א. כי ז"א ה"ס קו האמצעי הכולל ומכריע ב' הקוין ימין ושמאל שהם אש ומים. מהו שמים. הוא אותיות אש ומים. ששיתף אותם יחד, ועשה שלום ביניהם.

תשה) מהאי רקיע ולהלאה וכר: מרקיע ההוא ולמעלה, דהיינו למעלה מישטויות, אין מי שידע ויסתכל, ויש לאדם לסתום פיו שלא לדבר ולהסתכל בתבונה. מי שיסתכל, חוזר לאחור, שאין מי שיוכל להשיג שם.

תשג) וכר אתכלילו כחדא וכר: וכשנכללו יחד, אש ומים, ופשט אותם, כיריעה ששט אותם, כמיש נוטה שמים כיריעה. ועשה מהם אור ו', של השם הויה, דהיינו ז"א. חו נקדאת יריעה, או יריעות, כי אור ו' זו נתפשט ממנה אור אל המלכות, נעשה יריעות, ז"ש. ואת המשכן תעשה עשר

תשו) עשר יריעות אינון, דאינון עשרה רקיעין. ומאן אינון ׀ יריעות דמשכנא דאינון עשר. וקיימן למנדע לחכימי לבא. מאן דינדע בהו, אסתכל בחכמתא סגיא, וברזין דעלמא, ואסתכל ׀ לעילא בההוא אתר, דכל חד וחד אתדבק ביה, בר תרין ׀ אינון דקיימן בימינא ובשמאלא, ואינון גניזין בהדי שכינתא.

תשו) רבי יוסי אמר ז] תשע רקיעין אינון, ושכינתא איהי עשיראה. דאי תימא בגין דכתיב עשר, בר משכינתא איהו. אי הכי, שכינתא חד סרי איהי דקיימא על עשר. אלא ודאי תשע אינון, ואינון תשע יומין שבין ר"ה ליום הכפורים, ואיהי עשיראה. כגוונא דא, משכן איהו עשר יריעות.

תשח) ׀ אינון עשר רקיעין רזא דרזין ילא אתמסר בר לאינון דידיעי חכמתא, וכלא איהו ח] ברזין דבוצינא קדישא, דאיהו גלי רזא דכל רקיעא

חלופי גרסאות

׀ רקיעין. ׀ מוסיף אינון, מלבד הכתר דמשיטא דלא אתגליא. ׀ עשר יריעות וליג אינון ; מוסיף עשר יריעות אינון.
דרך אמת ז] ע"ן בפרדס רמונים מהר"ם שער ז' פ"י. ח] בטוודות שיסד הרשב"י ע"ה שיקראוהו חכמים בכל הזהר בוצינא קדישא ר"ל ניצוץ קדוש.

שבעה רקיעים

הסולם

מאמר

עצמה חסרה. ח"ש הזהר לעיל, עשר וכו' איהו בלא שכינתא. כי מדת המלכות עצמה הנקראת מנעולא. חסרה במספר ע"ס שלה, וכלי הבינה משמשים במקומה. (כמ"ש לעיל בהקדמת ספר הזהר דף מ"ה ד"ה והוא, ובדף מ"ז ד"ה גו. ע"ש) ובחינת המלכות עצמה גנוזה היא למעלה מע"ס שלה. במקום החזה דז"א, ונמצא שמדת המלכות עצמה היא למעלה מע"ס שלה. ור' יוסי אינו חולק על המציאות אלא שאומר שבחינת המפתחא, אע"פ שהוא מבינה מ"מ נחשבת למלכות, ונמצא שיש בה עצמה עשר ספירות. ומדמה זה לעשרת ימי תשובה, שיום העשירי הוא יום הכפורים שהוא בינה, ומ"מ נחשבת כמלכות, ומשלמת העשר ספירות. והמלכות מבחינת עצמה העומדת בנקודת החזה דז"א, סבור ר' יוסי, שאינה כלל בחשבון, משום שהיא גנוזה שמה.

תשח) אינון עשר רקיעין וכו' ; עשרה רקיעים אלו הם סוד הסודות שלא נמסר אלא לאלו שיודעים חכמה, והכל הוא בסודות המאור הקדוש, שהוא ר"ש, שהוא גילה סוד של כל רקיע ורקיע, ואלו המשמשים משמשים בכל אחד ואחד. שבעה רקיעים הם למעלה, בז"א, שבעה רקיעים הם למטה במלכות, כמו למעלה. ורקיע השביעי

תשו) עשר יריעות אינון וכו' : עשר יריעות הן, שהם עשרה רקיעים, ומי הם. הם יריעות המשכן שהוא המלכות, שהם עשר. דהיינו עשר ספירות, כנ"ל. והם עומדים להשגה לחכימי לב, כי במלכות מגולה החכמה, ולא למעלה ממנה. מי שירדע בהם מסתכל בחכמה גדולה ובסודות העולם, ומסתכל למעלה, במקום שהוא שכל אחד ואחד מתדבק בו. חוץ משני רקיעים העומדים בימין ושמאל, שהם חכמה ובינה שלה, שהם גנוזים עם השכינה.

תשו) ר' יוסי אמר תשע וכו' : ר' יוסי אמר תשעה רקיעים הם, והשכינה היא עשירית. כי אם תאמר, משום שכתוב עשר, חסר ה' הם עשר חוץ מן השכינה, (כנ"ל באות תרצ"ט) אם כן י"א ספירות יש בהשכינה, היא ספירה אחת, ועומדת על עשר ספירות. ונודע שע"ס הן ולא י"א. כמ"ש בספר יצידה. אלא ודאי תשע הם, שהם תשעה ימים שבין ר"ה ליום הכפורים, והיא העשירית. כעין זה המשכן הוא עשר יריעות.

ביאור הדברים. כי המלכות עלתה לבינה ונמתקה שמה, ועי"ז מאיר בה בחינת הבינה ונקראת מפתחא, ומדת עצמה גנוזה. באופן שאין בה אלא ט"ס כח"ב חג"ת נה"י, ומדתה (דפרי"י דף קס"ד ע"ב *) דף קס"ה ע"א)

ורקיעא, ואינון שמשין דמשמשי בכל חד וחד. שבע רקיעין אינון לעילא, שבע רקיעין אינון לתתא, כגוונא דלעילא. שבע רקיעין אינון, דבהו ככביא ומולי לאנהגא עלמא דא כפום ארחיה, כמה דאצטריך ליה.

תשט) בכלהו שביעאה עדיף, בר תמינאה, דקא [ס] מדבר לכלהו, וקיימא על כלהו. כתיב [ג] סלו לרוכב בערבות, מאן רוכב בערבות, ומאן אינון ערבות. אלא, ערבות דא רקיעא שביעאה, אמאי אתקרי ערבות. על דאיהו כליל מאשא ומיא כחדא, מסטרא דדרום, ומסטרא דצפון, ואיהו מעורב מתרין סטרין. תשי) ואי תימא, אי הכי, שתי ערבות דקא מתחברן בלולב, ותנינן ערבות, הדא הוא דכתיב סלו לרוכב בערבות. אי הכי, מאן יהיב ירכין בגופא, או גופא בירכין, דהא דא עביד פרין ואיבין, ודא לא עביד פרין ואיבין. תשיא) אלא, ודאי כלא הוא רזא דערבות דבלולב, אינון ערבות דבלולב, חד אש, וחד מים. ברזא דא [ז] דכלהו, ואיהו שביעאה איהו אש ומים כליל כחדא, ברזא חדא, ובגין דערבות איהו [ח] רזא כללא דכלהו שית אחרנין, איהו רזא דרתיכא עלאה, וקודשא בריך הוא אתרעי בהאי רקיע, יתיר מכלהו

חלופי גרסאות

ע כלהו. פ ל"ג רזא.

מסורת הזהר

ג) (תהלים סח) תולדות נד צ"ג ז"ח ו ט"א שליב. דרך אמת [ס] שהוא מנהיג לכלם ועומד על כלם.

סלו לרוכב בערבות

הסולם

מאמר

ולמדנו, שזהו שכתוב, סלו לרוכב בערבות. והס נצח והוד הנקראים ירכין. ושואל, מי נתן ירכין שהם נו"ה, בגוף, שהוא חג"ת, ומי נתן גוף, שהוא חג"ת, בירכין, שהן נו"ה. כקומר, שכאן אתה אומר שערבות הן חסד דז"א שהוא נחשב לגוף ז"א, ועס אתה אומר שהן נו"ה עהם ירכין שמחוץ לגוף שלו. מי השוה אותם, שהרי זה, דהיינו הגוף, עושה פירות, וזה, דהיינו נו"ה שהן ירכין, אינן עושות פירות. (כמיש להלן דף קס"ט כ"ב, ד"י.)

תשיא) אלא ודאי כלא וכו': ומשיב, אלא ודאי הכל הוא כמו הסוד של ערבות. שבלולב, שאלו הערבות שבלולב, שהם נו"ה, אחד אש, שהוא הוד, ואחד מים, שהוא נצח בסוד זה הם כולם, שזה כולו מים וזה כולו אש. ואינם מעורבים זה בזה, שהרי הן ב' ספירות בשליסות מיוחדות לעצמן. והוא, הרקיע השביעי, שהוא חסד, כולל אש ומים יחד בסוד אחד, שהרי הוא ספירה אחת, ונמצא כולל בתוכו ב' ערבות שבלולב ביחד ממש. ומשום שהרקיע ערבות הוא כולל בתוכו

השביעי, שהוא חסד, כולל ג"ר, ע"כ הם עשרה כנ"ל. שבע רקיעים הם שבהם ככבים ומזלות להנהיג העולם הזה לפי דרכו כמו שצריך לו.

מאמר סלו לרוכב בערבות

תשט) בכלהו שביעאה עדיף וכו': ככולם שביעי יותר חשוב, שהוא חסד. חוץ מן רקיע השמיני, שהוא בינה, שהוא מנהיג כל שבעה הרקיעים, ועומד על כולם. כתוב, סולו לרוכב בערבות. ושואל, מי הוא הרוכב בערבות, ומי הם הערבות. ואומר, ערבות, זהו רקיע השביעי, שהוא ספירה ראשונה דז"א, הנק' חסד, וכוללת כל הספירות דז"א שמתחתיה. ולמה נקרא ערבות, משום שהוא מעורב מאש ומים יחד, דהיינו מצד דרום, שהוא מים ומצד צפון שהוא אש, והוא מעורב מב' הצדדים. והרוכב בערבות הוא רקיע השמיני שהוא בינה.

תשי) ואי תימא אי וכו': ואם תאמר, א"כ, ב' ערבות המתחברים עם הלולב. (דפו"י דף קס"ה ע"א)

רקיעין, ותיאובתיה תדיר לאתקנא להווא רקיעא, בשפירו עלאה. וע"ד, סלו לרכב בערבות ז להווא דרכב בערבות. ומאן איהו. ההוא רקיע טמיר וגניז, דקיימא ע"ג חיותא, דאיהו רכב פ בערבות.
 (תשיב) ועלזו לפניו. מלפניו לא כתיב, ו אלא לפניו, דהא לית מאן דינדע ביה כלום. אבל לפניו, מאן דעייל לקמיה דהאי רקיע, אצטריך למיעל בחדוה, ולא בעציבו כלל, בגין דהאי רקיעא גרים, דתמן לא שריא עציבו ורוגזא כלל, דהא תמן כלא איהו בחדוה.
 (תשיג) ועל דא, כהן גדול דקיימא לקמיה, לא הוה עאל ט לבי קודשא, בר בחדוה, ולאחזאה חדוה, דהא אתרא גרים. ועל דא כתיב, ט עבדו את יי בשמחה באו לפניו ברננה. דהא אצטריך דלא לאחזאה בה עציבו.
 (תשיד) ואי תימא, אי הכי, האי מאן דאיהו בצערא ובדוחקא, דלא יכיל למחדי לביה, ומגו דוחקיה אית ליה למתבע רחמין, קמי מלכא עלאה, אי הכי, לא יצלי צלותא כלל, ולא ייעול בעציבו כלל, דהא לא יכיל למחדי לביה, ולאעלא קמיה בחדוה, מאי תקונא אית ליה להאי בר נש.
 (תשטו) אלא ודאי הא תנינן, כל תרעין ננעלו ואסגירו, ותרעין דדמעין לא ה אסגירו, ולית דמעא אלא מגו צערא ועציבו. וכל אינון דממנן על אינון

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז ל"ג להווא דרכב בערבות. ק ערבות. ר ל"ג אלא לפניו. ט לגבי. ח סגירו.

ט (תהלים ק) ויצא קלה צ"ה.

סלו לרכב בערבות

הסולם

מאמר

(תשיג) ועל דא כהן גדול וכו': ועל כן כהן גדול העומד לפניו, לא היה נכנס לבית המקדש רק בשמחה, ולהראות שמחה, כי המקום גורם. ועל זה כתוב, עבדו את ה' בשמחה וגו'. כי צריך שלא להראות בה עצבות.
 (תשיד) ואי תימא אי וכו': ואם תאמר אם כן, זה, מי שהוא בצער ובדוחק, שאינו יכול לשמוח בלבו, ומתוך דחקו יש לו לבקש דחמים לפני מלך העליון, ואם כן, לא יתפלל תפלתו כלל, ולא יכנס בעצבות משהו, שהרי אינו יכול לשמח את לבו ולכנס לפניו בשמחה. מהו התקון שיש לאדם הזה.
 (תשטו) אלא ודאי חא וכו': ומשיב. אלא ודאי, הרי למדנו, כל השערים ננעלים ונסגרים, ושערי דמעות אינם נסגרים. ואין דמעה, אלא מתוך צער ועצבות. וכל אלו הממונים על השערים משברים עקולי הדרכים והמנעולים, ומכניסים דמעות האלא ותפלה

בתוכו כל שש הספירות האחרות שהם גבורה ת"ת נה"מ, כי העליון כולל כל התחתונים ממנו, הוא סוד מרכבה עליונה, והקב"ה, שהוא בינה, חפץ ברקיע הזה יותר מכל הרקיעים, וחשקו תמיד לתקן רקיע הזה ביופי העליון, ועל זה נאמר סלו לרכב בערבות. דהיינו לאותו שרוכב בערבות. ומי הוא. הוא רקיע הזה העומד על החיות, דהיינו בינה העומדת ממעל לחג"ת דז"א הנקראים חיות, שהוא הרוכב בערבות.
 (תשיב) ועלזו לפניו, מלפניו וכו': כתוב ועלזו לפניו, ולא כתוב מלפניו, אלא לפניו, כי מלפניו היה משמע מלפני הבינה, שהוא חכמה, והרי אין מי שידע בו כלום. אבל לפניו, שהוא בינה הרוכב בערבות, מי שנכנס לפניו רקיע הזה, צריך לכנס בשמחה ולא בעצבות כלל, משום שהרקיע הזה גורם ששם אינו שורה עצבות וכעס כלל, כי שם הכל הוא בשמחה. וע"כ נאמר, ועלזו לפניו.

תרעין, כלהו מתברין גזיון ומנעולין, ועיילין אינון דמעין, וההיא צלותא * עאלת ב קמי מלכא קדישא.

תשטז) כדין ההוא אתר ליה דוחקא, מההוא עציבו דוחקא דההוא בר נש, כד"א ט) בכל צרתם לא צר. תיאובתיה דההוא עלמא עלאה, לגבי האי אתר, כדכורא דתיאובתיה תדיר ג לגבה דנוקבא. ז כד מלכא עאל לגבי מטרוניתא, אשכח לה בעציבו, כדין כל מה דאיהי בעאת, בידהא אתמסר, וההוא בר נש, וההיא צלותא, לא אהדר בריקניא, וקבי"ה חייס * עליה. זכאה חולקיה דההוא בר נש, דאושיד דמעין קמי קודשא בריך הוא, בצלותיה.

תשיז) כגוונא דא בשבת, מאן דיתיב בתעניתא בשבת, מגו צעריה אחזי עציבא, ובשבת שלטא ההוא רקיעא עלאה, ההוא דאתחזי בחדוה, ואיהו חדוה וחדי לכלא. ההוא דיתיב בעציבו, בגין דאיהו שלטא, אפיק לההוא בר נש מההוא עונשא דאתגזר עליה, והא אתמר, סלו: הבו יקר, ורוממו לההוא דרוכב בערבות, דאיהו חדוה וחדי כלא, רקיעא על גבי חיותא ין ביי"ה שמו ודאי, דהא בההוא אתר שמא דא אתכליל. ועלוזו לפניו, בגין דלא אצטריך לאחזאה קמיה עציבו, כמה דאתמר.

תשיח) רבי אלעזר אמר, האי קרא, הכי אצטריך למימר, סלו לרוכב על ערבות, ה מאי בערבות. ביה שמו, ביה הוא מבעי ליה, מאי שמו. אלא האי

מסורת הוהר

חלוסי גרסאות

ט) (ישעיה סג) וירא קנז צ"ג.

א ל"ג עאלת. ב קמיה דמלכא. ג לגביה. ד כמלכא לגבי מטרוניתא. ה מהו.

דדך אמת ין (בבב"ד היא שהוא כ"ו).

מאמר

הסולם

סלו לרוכב בערבות

מתוך צעדו מראה עצבות. ובשבת שולט רקיע העליון ההוא, שהוא בינה, אותו הנראה בשמחה, והוא שמחה, ומשמח הכל. אדם ההוא היושב בעצבות, כיון שרקיע הזה שולט, הוא מוציא את אדם ההוא מאותו העונש שנגזר עליו, וכבוד למדנו זה. וזהו שנאמר, סלו, שפירושו תנו כבוד ודוממות לאותו הרוכב בערבות, והוא שמחה ומשמח הכל, שהוא הרקיע שעל החיות, דהיינו בינה כנ"ל, ביה שמו, ודאי, כי במקום זה נכלל שם הזה, כי הבינה נקראת י"ה, ועלוזו לפניו, היינו שלא צדיכים להראות לפניו עצבות, כמו שנתבאר.

תשיח) רבי אלעזר אמר וכו': דא"א, מקרא זה, היה צריך לומר כך, סולו לרוכב על ערבות, והיה המשמעות בינה הרוכבת על ז"א, מהו בערבות, וכן ביה שמו, ביה הוא, היה צריך לומר, אם הוא טובב על בינה

ההיא נכנסת לפני המלך הקדוש. גזיון פירושו עקולי דרכים, טלשון דאיכא גזייתא (ב"מ צ"ט ע"א).

תשטז) כדין החוא אתר וכו': אז מקום ההוא, דהיינו המלכות, יש לה לחץ מן העצבות והלחץ של אדם ההוא, כמש"א, בכל צרתם לא צר, וקרי, לו צר, כי צער האדם נוגע אל השכינה, ההשתוקקות של עולם העליון, שהוא ז"א, אל מקום הזה, שהוא המלכות, הוא כדכר שחשקו תמיד אל הנוקבא ע"כ, כשהמלך, שהוא ז"א, נכנס אל המטרוניתא, שהיא המלכות, ומוצא אותה בעצבות, אז כל מה שהיא דוצה נמסר בידיה, ואדם ההוא או תפלה היא אינם חוזרים דיקם, והקב"ה מדחם עליו, אשרי חלקו של אדם ההוא ששופך דמעות לפני הקב"ה בתפלתו.

תשיז) כגוונא דא בשבת וכו': כעין זה הוא בשבת, מי שיושב בתענית בשבת, (דסו"י דף קס"ה ע"א *) דף קס"ה ע"ב

קרא, על סתימא דכל סתימין, עתיקא דכל עתיקין אתמר. ההוא דלא אתגליא, ולא אתידע כלל, דאיהו רוכב, בערבות. ואי תימא, דאיהו אתיא ורכיב ביה, אי הכי, אע"ג דסתים הוא באתר, דא קיימא לאתגליא.

תשיט) אלא סולו לרוכב בערבות, דא איהו עתיקא דכל עתיקין, ס סתימא דכל סתימין, דלא ידיע. ובמה איהו רוכב, בערבות, ב"יה, דאיהו רזא קדמאה דנפיק. מניה ודא איהו שמייה, מההוא סתימא, דלא ידיע, כ שמא דיליה הוא י"ה. לאו דאיהו הוא, אלא איהו הוא, בגין ההוא פרוכתא דאתפרסא ונפיק מקמיה. אבל האי פרוכתא איהו שמו, ודא איהו רתיכא דיליה, ולא אתידע כלל.

תשכ) ודא איהו שמו, הגדול, בגין דאית ס שמייה דלאו איהו כל כך

חלופי גרסאות

ו ערבות, ז ל"ג דא. ח דההוא. ט ל"ג סתימא דכל סתימין ולא ידיע. י קמיה. כ שמייה ל מוסיף הוא הגדול. מ שמא.

סלו לרוכב בערבות

הסולם

מאמר

פירוש. אע"פ שכלפי אור"א וישסרית הנקראים י"ה, נבחן שהמלכות, שעלתה למקום בינה דראש א"א, ירדה משם וחזרה למקומה, וע"כ חזרו בינה ותו"מ דראש א"א, ועלו מן הגוף למדרגת הראש דא"א, ולקחו עמהם אל ראש א"א, גם י"ה, שהם אור"א וישסרית שהיו מלובשים בהם, (כנ"ל בראשית א' דף ר"צ ד"ה בגין ע"ש) שאד נבחן שא"א הוא, רוכב בערבות ב"יה, עם כל זה כלפי א"א עצמו וכן כלפי אור"א, נבחן, שהמלכות לא זזה ממקומה ועודה מסיימת את הראש דא"א תחת החכמה, והוא נשאר משום זה בלתי מושג לתחתונים. ור"ש אבל האי פרוכתא שהוא המלכות שמתחת החכמה, הוא שמו, ודא איהו רתיכא דיליה ולא אתידע כלל, כי הוא נשאר מלובש במלכות המסיימת שלו, אע"פ שמלכות הזו נבחנת כלפי אור"א וישסרית, שירדה משם, והעלו אור"א וישסרית אליו, ורוכב בהם, אינו רוכב בהם אלא ע"י שמו, שהיא המלכות שתחת החכמה, שנקראת פרכת, וע"כ נשאר א"א ואור"א בלתי מושגים כמקודם ירידת המלכות. ונמצא שמצד אחד מתגלה החכמה בישסרית על ידי שא"א רוכב ב"יה, ומצד הב' א"א עצמו ואור"א נשאר בלתי מושגים כמקודם לכן.

תשכ) ודא איהו שמו וכ"י: זה הוא שמו הגדול, דהיינו אור"א, עם המלכות דא"א המלובשים בהם. משום שיש שם שאינו כל כך גדול כמותו, דהיינו שם הויה, שהוא

ד"א

בינה, מהו שמו. אלא מקרא הזה, על הסתום מכל הסתומים עתיק מכל העתיקים, באמר. דהיינו א"א, שסתום יותר מאור"א עלאין הסתומים, ועתיק יותר מהם. ההוא שלא נגלה ולא נודע כלל, כי חכמה שלו נסתמה לגמרי, ואינה מאירה למטה ממנו כלום. הוא רוכב בערבות, שהם אור"א, שהם י"ה. ואם תאמר, כיון שהוא בא ורוכב ב"יה, אי"כ, אע"פ שסתום, הוא עומד במקום הזה להתגלות.

תשיט) אלא סלו לרוכב בערבות

וכ"י: ומשיב, אלא סלו לרוכב בערבות, זה הוא עתיקא דכל עתיקין, סתום מכל הסתומים, שאינו מושג, ואינו עומד להתגלות. ובמה הוא רוכב, בערבות ב"יה, דהיינו באור"א, שהוא סוד מדרגה ראשונה שיצאה ממנו, כי אור"א יצאו מא"א, וזה הוא שמו, של סתום ההוא שאינו ידוע, כי השם שלו הוא י"ה, וע"כ אוה"כ, ב"יה שמו, ולא שאור"א עצמם הוא השם שלו, אלא אור"א הוא השם שלו משום אותה הפרכת שגפרשה ויצאה מלפניו. שה"ס המלכות שעלתה למקום בינה דראש א"א, ועשתה שם מסך ופרכת, כלומר מקום סיוס מדרגת הראש דא"א, והוציאה בינה ותו"מ דראש א"א לבחינת גוף שלו. אבל פרכת ההיא הוא שמו, כי המלכות נקראת שם, וזו היא המרכבה שלו, כלומר על ידי הפרכת ההיא הוא מתלבש באור"א, וע"כ לא נודע כלל, כי אינה מתגלה על ידיהם.

(דפריי דף קס"ה ע"ב)

גדול, כהאי אע"ג דאית ביה תוספת אתוון. דא איהו שמא רבא, ועל דא בהאי שמא, אנן מפיקין אמן, דאיהו מניה. בהאי אזלא אמן בכל זמנא, ובשמא אחרא לאו הכי.

תשכא) אמן יהא שמייה רבא מברך, דכד האי שמא אתתקן, כלא איהו בשלימו, וכל עלמין חדאן בחדו. בהאי שמא, כלילן עלאין ותתאין. בהאי שמא, כלילן שית מאה ותליסר פקודי אורייתא, דאינון כללא דכל רזין עלאין ותתאין. כללא דעלמא דדכורא לעילא, וכללא דעלמא דנוקבא לתתא.

תשכב) וכלהו פקודין, כלהו שייפין ואברין, לאתחזאה בהו רזא דמהימנותא. מאן דלא ישגח ולא אסתכל ברזין דפקודי אורייתא, לא ידע, ולא אסתכל, היך מתתקנון שייפין ברזא עלאה. שייפין דגופא כלהו, מתתקנון על רזא דפקודי אורייתא, ואע"ג דאית שייפין, דאינון רברבין ועלאין, כלהו זעירין ורברבין, אי אתנטיל חד מנייהו, אפילו זעירא דבר נש, אקרי מאריה דמומא, כ"ש וכ"ש ההוא דגרע אפילו חד פקודא מאינון פקודי אורייתא, דאטיל מומא באתר דלא אצטריך.

תשכג) תא חזי, מה כתיב, (9) ויקח יי אלהים את האדם ויניחיהו בגן עדן

מסורת הזוהר

(9) (בראשית ב) ב"א רכא צ"א.

סלו לרוכב בערבות

הסולם

מאמר

עם או"א וישסו"ת המלוכשים בהם ומקבלים ממנו חכמה, שכל המוחין דגדלות שיש בישסו"ת וו"ן ובג' עולמות ב"ע נמשכים מזה. באפן, שהן הקטנות והן הגדלות והן חסדים והן חכמה, כולם נמשכים משמו הגדול, שה"ס המלכות דראש א"א המלוכשת באו"א וישסו"ת, בסו"ה, ב"ה שמו, וכבר נתבאר זה באורך לעיל (בראשית א' דף ר"צ ד"ה בג"ן). תשכב) וכלהו פקודין כלהו וכי: וכל המצות, כולן חלקים ואברים להראות בהם סוד האמונה, שה"ס השכינה, מי שאינו משגיח ואינו מסתכל בסודות של מצות התורה, אינו יודע ולא יוכל להסתכל איך מתתקנים האברים בסוד העליון. אברי הגוף כולם מתתקנים על סוד מצות התורה, כי רמ"ח אברים הם כנגד רמ"ח מצות עשה, ושס"ה גידים הם כנגד שס"ה מצות לא תעשה. ואע"פ שיש אברים שהם גדולים ועליונים, ויש מהם שהם קטנים ופחותים, הרי כולם הגדולים והקטנים, אם נלקח אחד מהם, אפילו הקטן של האדם, הוא נקרא בעל מום. כ"ש וכל שכן, אותו הגורע אפילו מצוה אחת ממצות התורה, שהוא מטיל מום במקום שאינו צריך.

תשכג) תא חזי מה וכי: בוא וראה מה כתוב

ד"א, אע"פ שיש בו תוספות אותיות, כי או"א נקראים רק בבי' אותיות י"ה בלבד, מכל מקום הוא שמו הגדול. ועל כן בשם הזה אנו ממשכים ואומרים אמן, שהוא נמשך ממנו, בשם הזה הולך אמן בכל זמן, כי או"א, זוגייהו לא פסיק לעלמין, ובשם אחר, שהוא ז"א הנקרא הויה, אינו כן. כי זוג ז"ן נפסק מחמת חטאים של התחתונים. תשכא) אמן יהא שמייה וכי: וזהו שאנו אומרים, אמן יהא שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים. כי כאשר השם הזה מתתקן, הכל הוא בשלמות, וכל העולמות שמחים, בשם הזה כלולים עליונים ותחתונים, בשם הזה כלולים תרי"ג מצות התורה, שהם כלל כל הסודות, העליונים והתחתונים. הוא כלל של עולם הדכר למעלה, שהוא ז"א וכלל של עולם הנוקבא למטה, שהוא מלכות פירוש. ששם הגדול הזה ה"ס מלכות ד"א המלוכשת באו"א וישסו"ת הנקראים י"ה, ומבואר בדבור הסמוך, שיש במלכות זו ב' פעולות, שכלפי א"א ואו"א, אינה יורדת למקומה, ומאירה תמיד אור החסדים, וכלפי יסו"ת נבחנת שבעת גדלות יורדת למקומה שעי"כ חוזרים בינה ותרי"מ ד"א אל מקומם (יפוי דף קס"ה ע"ב)

לעבדה ולשמרה. ותנינן, לעבדה ולשמרה אלין קרבנין, וכלא חד. אבל דא רזא דפקודי אורייתא, לעבדה: אלין רמ"ח שייפין עלאין. ולשמרה: אלין תלת מאה ושתין וחמש שייפין תתאין. אלין עלאין דזכור. ואלין תתאין דשמור, וכלא חד.

תשכד) זכאה איהו מאן דזכי לאשלמא לון. פקודין דאורייתא, גרים לבר נש לאשלמא רוחיה ונשמתייה בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. אורייתא מזכה לבר נש, לאחסנא תרין עלמין, עלמא דא ועלמא דאתי. כל מאן דאשתדל באורייתא, אשתדל בחיים. חיים בהאי עלמא, וחיים בעלמא דאתי. אשתזיב מכל עונשין בישין, דלא יכלין לשלטאה עליה. אי באשתדלותא הכי. כ"ש מאן דעביד נ עובדא.

תשכה) ב רבי חייא ור' אבא, שרו בבי אושפיזייהו, קמו בפלגות ליליא, א) לאשתדלא באורייתא. ברתייה דאושפיזא, קמת ואנהירת לון שרגא, ולבתר קיימת אבתרייהו למשמע מלין דאורייתא.

תשכו) פתח רבי ע יוסי ואמר, א) כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר. כי נר מצוה, כל מאן דאשתדל בהאי עלמא, באינן פקודין דאורייתא, אתסדר קמיה בכל פקודא ופקודא חד שרגא, לאנהרא ליה בההוא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

א) (משלי ו) וישב סו צ"א ז"ח לו פיג ש"ד לה ט"א שכ"ד, עה ט"ב שלי"ה, פה ט"א שכ"א. דרך אמת כ) (מסוף הסאמר נראה שר' חייא ור' יוסי היו ולא ר' אבא ועיין בסוף דף קס"ח וגם בסוף קס"ט ע"ב וזה הסדרש הוא במדרש רות כ"ג).

סלו לרוכב בערכות

הסולם

מאמר

תשכה) ר' חייא ור' אבא וכו': ר"ח ור"א היו שוכנים במלון שלהם. קמו בחצות לילה לעסוק בתורה. בתו של בעל המלון קמה, והרליקה להם נר, ואח"כ עמדה מאחריהם לשמוע דברי תורה.

כתוב, ויקח ה' אלקים את האדם ויניחיהו בגן עדן לעבדה, ולשמרה. ולמדנו לעבדה ולשמרה, אלו הם קרבנות. והכל אחד, אבל זה סוד מצות התורה, לעבדה, אלו רמ"ח אברים עליונים, ולשמרה, אלו שס"ה אברים תחתונים דהיינו שס"ה גידין. אלו העליונים, הם של זכור, שהוא ז"א. ואלו התחתונים, הם של שמור, שהוא מלכות. והכל אחד.

מאמר כי נר מצוה ותורה אור תשכו) פתח ר' יוסי וכו': פתח ר"י ואמר, כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר. כי נר מצוה, פידוש, כל מי שמשתדל בעולם הזה במצות התורה נערך לו בכל מצוה ומצוה נר אחד. להאיר לו בעולם ההוא. ותורה אור, היינו, מי שעוסק בתורה זוכה לאור העליון ההוא שממנו נדלק הנר. כי נר בלי אור אינו כלום. אור בלי נר, ג"כ אינו יכול להאיר, גמצא, ששניהם זה לזה צריכים, שצריכים מעשה המצוה לתקן נר, וצריכים לעסוק בתורה להאיר הנר. אשרי עי שעוסק בה באור ובגור.

תשכד) זכאה איהו מאן וכו': אשרי הוא מי שזכה להשלים מצות התורה. הוא גורם לאדם להשלים רוחו ונשמתייה בעולם הזה ובעולם הבא. התורה מזכה לאדם לנחול ב' עולמות. עולם הזה ועולם הבא. כל מי שמשתדל בתורה משתדל בחיים, חיים בעולם הזה, וחיים בעולם הבא, וניצל מכל עונשים הרעים, שאינם יכולים לשלוט עליו. אם בהשתדלותו בתורה הוא כך, כל שכן מי שעושה מעשה, ומקיים מצות התורה.

דרך

עלמא. ותורה אור, מאן דאתעסק באורייתא, זכי לההוא נהורא עלאה,
 * דאדליקת שרגא מניה, דהא שרגא בלא נהורא לא כלום. נהורא בלא שרגא,
 אופ הכי לא יכיל לאנהרא. אשתכח דכלא דא לדא אצטריך. אצטריך עובדא
 לאתקנא שרגא. ואצטריך למלעי באורייתא, לאנהרא שרגא. זכאה איהו מאן
 דאתעסק בה בנהורא ובשרגא.

תשכז) ודרך חיים תוכחות מוסר, ארח חיים לאעלא ביה לעלמא דאתי,
 אינון תוכחות, דמקבל בר נש לאעדאה גרמיה מארח ביש, ולמיהך בארחא
 טבא. תו ודרך חיים, אינון תוכחות מוסר, דאייתי קודשא בריך הוא עליה.
 דבר נש, לדכאה ליה מחובוי באינון תוכחות. זכאה איהו מאן דקביל להו
 ברעו דלבא.

תשכח) דבר אחר כי נר מצוה, * דא שרגא בוצינא דדוד, דאיהו נר
 * מצוה אורייתא דבעל פה, דאצטריך לאתתקנא תדיר, ואיהי לא נהרא אלא
 מגו תורה שבכתב, דהא אורייתא דבעל פה לית לה נהירו, אלא מגו תורה
 שבכתב, דאיהי אור לאנהרא.

תשכט) אשגח אבתריה, וחמא * ברתיה דאושפיזא * קיימת אבתריהו,
 אמר כי נר מצוה, מאי נר. דא נר דאיהי מצוה דנשין * זכין ביה, ואיהי נר
 דשבת, דאף על גב דנשין לא זכאן באורייתא, * הא גוברין זכין באורייתא,
 ונהרין להאי שרגא, דנשין מתתקנן בהאי מצוה. נשין בתקונא דהאי נר. גוברין
 באורייתא, לאנהרא להאי נר, תקונא דמצוה דנשין אתחייבו בהו.
 תשל) שמעת ההיא אתתא ובכאת, אדהכי קם אבוה דאתתא, דהות תמו,
 ועאל בינייהו, וחמא ברתיה קיימת אבתרייהו ובכאת, שאיל לה אבוה. * סחת

חלופי גרסאות

* דאדליק. * מוסיף תקונא דשרגא דא. * תקונא דאורייתא. * דביחיהו. * ל"ג קיימת אבתרייהו * ת זכאן
 * ל"ג הא. * ב סח ליה ; סח ליה * אבא.

כי נר מצוה ותורה אור

הסולם

מאמר

תשכז) ודרך חיים תוכחות מוסר :
 היינו דרך חיים לבא בו לעולם הבא, שהם
 התוכחות שאדם מקבל להסיר את עצמו מדרך
 הרע וללכת בדרך הטוב. עור, יש לפרש,
 ודרך חיים, הוא אלו תוכחות מוסר, שהקב"ה
 מביא על האדם, לטהר אותו מעונותיו בתוכחות
 האלו. אשרי מי שמקבל אותם בחפץ לב.
 תשכח) דבר אחר, כי וגו' : פירוש אחר.
 כי נר מצוה, זהו נר, המאור של דוד, שהוא
 נר מצוה, תורה שבעל פה, דהיינו חלכות,
 שצריכה להתקן תמיד, והיא אינה מאירה,
 אלא מתוך תורה שבכתב, שהוא ז"א, כי התורה
 שבעל פה אין לה אור אלא מתוך תורה שבכתב
 שהוא אור להאיר.
 תשכט) אשגח אבתריה וחמא וכו' :
 (דפו"י דף קס"ו ע"א) 242

הביט מאחריה, וראה בתו של בעל המלון
 עומדת מאחריהם. אמר, כי נר מצוה, מהו
 נר. זהו נר שהוא מצוה, שהנשים זוכות בו,
 והיא נר של שבת. שאע"פ שהנשים אינן זוכות
 בתורה, הרי הגברים זוכים בתורה, ומאירים
 לנר ההוא שהנשים מתקנות במצוה הזו. הנשים
 בתקון נר הזה, הגברים בתורה, להדליק
 ולהאיר הנר הזה, שהוא תקון של מצוה
 שהנשים נתחייבו בו.
 תשל) שמעת ההיא אתתא וכו' :
 שמעה אשה ההיא ובכתה. בינתים, קם אביה
 של האשה שהיתה שם, ובא ביניהם, וראה בתו
 עומדת מאחריהם ובוכית. שאל אותה אביה,
 וסיפדה לו המעשה. התחיל אביה של האשה
 אף הוא, ובכה. אמר לו ר' יוסי, אולי חתגך
 בעל

ליה עובדא. שארי אבוה דאתתא אוף איהו וככה. אמר ליה רבי יוסי, דילמא חתנך בעלה דברתיך, לא זכה באורייתא. אמר ליה ודאי הכי הוא, ועל דא ודאי בכינן, אנא וברתי תדיר.

תשלג) ובגין דחמינא ליה יומא חד, דדליג מאגרא ג, דא, למשמע קדיש בהדי צבורא, סליק ברעותא דילי, למיהב ליה ברתי, ותכף דנפקו צבורא מבי כנישתא, יהיבנא ליה ברתי. דאמינא בדלוגא דא דאתא למשמע קדיש, גברא רבא ז, ליהוי באורייתא, ואע"ג דאיהו רביא, ולא ידענא ביה מקדמת דנא. והשתא אפילו ברכת מזונא לא ידע, ולא יכילנא בהדיה למלעי בין חברייא, דיוליף קריאת שמע, או ברכת מזונא.

תשלב) אמר ליה אעבר ליה באחרא, או דלמא ברא יוליד דלהוי גברא רבא. אדהכי קם איהו, ודלג עלייהו ויתיב לקמייהו. אסתכל ביה רבי ה יוסי, אמר, ודאי אנא חמינא בהאי רביא, דנהורא דאורייתא ו יפוק לעלמא מניה. או ברא דיוקים מניה. חייך ז, ההוא רביא, ואמר, רבותי אימא קמייכו חד מלה. תשלג) פתח ואמר ט צעיר אני לימים ואתם ישישים על כן זחלתי ואירא מחות דעי אתכם. האי קרא אתערו ביה עמודי עלמא. אבל אליהוא דכתיב ביה ממשפחת רם, אתערו, דהא מורעא דאברהם קאתא. ושפיר. אבל אליהוא כהנא הוה, ומורעא דיחזקאל נביאה הוה, כתיב הכא בן ברכאל הבווי, וכתיב התם ו יחזקאל בן בוזי הכהן.

תשלד) ואי תימא בגין דכתיב בוזי, ט בוז משפחות הוה. לאו הכי, הדר ואמר ממשפחת רם, עלאה על כלא. אמאי אקרי בוזי. על דמבזה גרמיה

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ט (איוב לב) ח"ג רעב. ת"ז בהשמטות ת"ט קמו. ז"ח פו ט"ג ש"ב תק"ח קיא ט"ד ש"ו שמ"ד. ו יחזקאל א) לך סט צ"א. ט (איוב לא).

הסולם

כי נר מצוה ותורה אור

מאמר

בעל בתך לא זכה בתורה. אמר לו ודאי כן הוא. ועל זה ודאי אני ובתי בוכים תמיד. תשלג) ובגין דחמינא ליה וכו' : ומשום שראיתי אותו יום אחד, שקפץ מן העליה הזו, לשמוע קדיש עם הצבור, עלה ברצוני לתת לו בתי, ומיד אחר שיצאו הצבור מבית הכנסת נתתי לו בתי. שאמרתי בקפיצה זו שבא לשמוע קדיש, ניכר שיהיה אדם גדול בתורה. ואע"פ שהוא ילד ולא ידעתי בו מקודם לכן, נחתתי לו בתי. ועתה אפילו לברך ברכת המזון אינו יודע. ואיני יכול ללמוד עמו בין החברים שילמוד קריאת שמע או ברכת המזון.

תשלב) אמר ליה אעבר וכו' : אמר לו ר' יוסי, העבר אותו באחר. או אולי יוליד בן שיהיה גדול בתורה. בינתים קם הוא, חתנו בן (וסרי דף קס"ו ע"א)

של בעל החלון, וקפץ אליהם, וישב לפניהם. הסתכל בו ר' יוסי, אמר, ודאי אני רואה בילד הזה, שיצא ממנו אור תורה לעולם, או בן שיעמוד ממנו. צחק ילד ההוא, ואמר, רבותי, אומר לפניכם דבר אחד. תשלג) פתח ואמר, צעיר וגו' : פתח ואמר, צעיר אני לימים ואתם ישישים על כן זחלתי ואירא מחות דעי אתכם. במקרא הוה העירו עמודי עולם. אבל אליהוא, שכתוב בו. משפחת רם, העירו, כי בא מורעו של אברהם. ויפה הוא. אבל אליהוא היה כהן ומורע יחזקאל הנביא היה, כי כתוב כאן, בן ברכאל הבווי, וכתוב שם, יחזקאל בן בוזי הכהן. תשלד) ואי תימא בגין וכו' : ואם תאמר בשביל שכתוב בוזי, בוז משפחות היה, אינו כן, כי חזר ואמר ממשפחת רם, דהיינו רם על

תרומה

לגבי מאן * דגדול מניה, ועל דא סליק בשמא עלאה, בווי, דא דאקרי אדם
 ם שלימא בכלא, מה דלא אקרי הכי בר נש אחרא, הדא הוא דכתיב ן ואתה
 בן אדם, ועל דסליק בשמא דא, אקרי רם, עלאה על כלא.
 תשלח) ועל דא אמר צעיר אני לימים. לימים, מימים מבעי ליה, ם מאי
 לימים. אלא אמר צעיר אני, ואזעירנא גרמי לימים, לגבי בר נש דאית ליה
 יומין סגיאין. מ״ט. בגין דאמרתי דימים ידברו, ועל דא צעיר אני, ואזעירנא
 גרמי לגבי ימים. ואתם ישישים, חמינא לכו ישישים. על כן זחלתי ואירא
 מחות דעי אתכם. אף אנא, אמרתי ימים ידברו ורב שנים יודיעו חכמה.
 ודאי. אכן רוח היא באנוש ונשמת שדי תבינם. ועל דא בגין דאנא רביא, שוינא
 ברעותי דלא למללא עד ם תרין ירחין, ועד יומא דא אשתלימו. והשתא דאתון
 הכא, אית למפתח באורייתא קמייכו.

תשלח) פתח ואמר, ם כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר.
 כי נר מצוה דא איהי משנה, כד״א ם והתורה והמצוה. והתורה: זו תורה
 שבכתב. והמצוה: זו משנה. דאיהי נר שרגא, דקיימא לאדלקא.
 תשלח) נר אמאי אקרי נר. אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין, רמ״ח
 שייפין עלאין, ם איהי פתחת לגבייהו תרין דרועין דילה, כדן אתכלילו אלן
 תרין דרועין בהו, ואקרי נר. ותורה אור, דקא נהיר לההוא נר ם ואדליקת

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ח שלימו דכלא. ם מאן. ם ל״ג אף אנא. ם יומא
 דא ול״ג תרין ירחין ול״ג אשתלימו; עד יומא דא
 דאשלימת תרין ירחין; עד דאשלימו תרין ירחין
 ויומא דא אשתלימו. ם דאיהי דאיהו. ם ואדליק.
 ח (יחזקאל ב). ם (משלי ו) לעיל תשכו צ״צ.
 ז (שמות כד) ח״ג מ: ז״ח עג ט״א שט״ו תק״ח
 קה ט״ג ש״א.

הסולם

מאמר

כי נר מצוה ותורה אור

שאתם כאן, יש לפתוח בדברי תורה לפניכם.
 תשלח) פתח ואמר, כי וכו': פתח ואמר,
 כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות
 מוסר. כי נר מצוה זהו משנה, כמש״א התורה
 והמצוה. התורה זו תורה שבכתב, ז״א. והמצוה
 זו היא משנה, דהיינו המלכות. שהיא נר,
 דהיינו נר העומד להדליק אותו. כי המלכות
 אין לה אור מעצמה, וצריכה לז״א שידליק
 אותה ויאיר בה.

תשלח) נר אמאי אקרי וכו': שואל
 המלכות נקראת נר, למה היא נקראת נר.
 ומשיב, אלא כשהמלכות מקבלת מבין ב'
 הזרועות דז״א, שהם ב' קוין ימין ושמאל,
 רמ״ח אברים העליונים, שהם חסדים של רמ״ח
 מצות עשה, היא פותחת אליהם ב' זרועות
 שלה, שהם ב' קוין ימין ושמאל שלה, אז
 נכללו אלו ב' הזרועות ברמ״ח האברים, ונעשו
 בגי' רינ, וע״כ נקראת נר. ותורה אור,
 מפני שהתורה מאירה לנר הזה, והנר נדלק
 ממנה

על הכל. ולמה נקרא בווי. היינו משום שמבזה
 עצמו לפני מי שגדול ממנו. ועל כן עלה בשם
 העליון, בווי, אותו שנקרא אדם שלם בכל,
 מה שלא נקרא כן אדם אחר, דהיינו יחזקאל,
 שכתוב, ואתה בן אדם. ועל שאליהוא נקרא
 בשם הזה, בווי, נקרא רם, היינו רם על הכל.
 תשלח) ועל דא אמר וכו': ועל כן אמר,
 צעיר אני לימים. שואל, אומר לימים, מימים
 היה צריך לומר, מהו לימים. אלא אמר, צעיר
 אני דהיינו שמיעטתי את עצמי, לימים לפני
 אדם שיש לו ימים רבים. מהו הטעם. משום
 דאמרתי ימים ידברו, ועל כן צעיר אני,
 דהיינו שמיעטתי את עצמי, לפני ימים. ואתם
 ישישים, ראיתי אתכם ישישים, על כן זחלתי
 ואירא מחות דעי אתכם. אף אני, אמרתי ימים
 ידברו ורב שנים יודיעו חכמה, ודאי, אכן
 רוח הוא באנוש ונשמת שדי תבינם. ועל כן
 בשביל שאני ילד, שמתו בדעוני שלא לדבר
 עד ב' חדשים, ועד היום הזה נשלמו. ועתה
 244 (דפויי דף קס״ו ע״א * דף קס״ו ע״ב)

מניה מסטרא דאור קדמאה, דאיהו ימינא. דהא אורייתא מההוא סטרא דימינא דאור קדמאה אתיהיבת, דכתיב (א) מימינו אש דת למו, מסטרא דימינא אתיהיבת, וואע"ג דאתכליל ביה שמאלא, דהא כדין איהו שלימו דכלא. תשלח) אור דא אתכליל במאתן ושבעה עלמין, דאינון גניזין בסטרא דההוא אור, ואתפשט בכלהו. תחות כורסייא עלאה טמירא, שריין אינון עולמות, ו מסטרא דההוא ימינא. תלת מאה ועשר אינון, מאתן ושבע, אינון בסטרא דימינא. מאה ותלת, אינון בסטרא דשמאלא. ואינון תלת מאה ועשר. ואלין אינון דקודשא בריך הוא מתקן תדיר (ב) לצדיקיא, ומאלין מתפשטן כמה וכמה אוצרי חמדה, וכלהו גניזין לאתעדנא מנהון צדיקיא לעלמא דאתי ועל אלין כתיב (ד) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא ועל אלין כתיב (ה) עין לא ראתה אלהים זולתך וגו'.

חלופי גרסאות

נ אע"ג. ס בסטרא. ע ל"ג לצדיקיא.

מסורת הזהר

(ג) (דברים לג) ויצא ב צ"ה. ד) (משלי ח) הקסה"ז נח צ"א. ה) (ישעיה סד) לעיל אות תרעו צ"ג.

הסולם

ר"ז בימינא ק"ג בשמאלא

מאמר

ולהיותם שניהם חסרים ע"כ נבחנים למצב אחרים דבינה. ואח"כ כשיצאה נקודת החירק, שה"ס קו האמצעי, והכריע והכליל ב' הקוין ימין ושמאל זה בזה, נבחן למצב הפנים דבינה, כי אז נשלם קו הימין בג"ר מהתכללות השמאל וקו השמאל נשלם בחסדים מהתכללות קו הימין, ושניהם נתמלאו בשלמותם הראוי.

אמנם גם אחר יציאת הפנים, שכבר יש לה ג' קוין, עוד נשאר בה מצב אחרים, מטעם שאין העדר ברוחני, ולא עוד, אלא כל החכמה שמאירה במצב הפנים נמשכת ממצב של האחרים. (כנ"ל בהקדמת 199 הזהר דף ו' ד"ה ואלמלא ע"ש) וכיון שכבר נמשך קו האמצעי, נבחנים ג' קוין גם במצב אחרים, שני קוין, הימין והאמצעי נחשבים בימין בסוד נקודת החולם שחסרים ג"ר, וקו השמאל, נבחן לנקודת השורק החסר מחסדים, דהיינו כמו שהיו במצב האחרים.

ותדע, שמצב הזה דאחרים דבינה נבחן שבו י"ש עולמות, ר"ז מימין וק"ג משמאל. כי הש' רומזת לג' קוין. (כנ"ל אות תר"ח בהסלס) שבכל אחד מאה טפירות, כי ספירות הבינה הם בסוד מאה. והי' רומזת לשיעור קומה של י"ס, שהן ג"ר וז"ת, ונמצא שב' קוין של הש' שהם הימין והאמצעי, שהם בימין, הם ר' ומשיעור קומה לקח ז' ספירות חסר ג"ר, והם ביחד ר"ן. וקו השמאלי של הש' שה"ס נקודת השורק, שהוא חכמה בלי חסדים, הוא מאה

ממנה מצד אור הראשון, שהוא ימין, כי התורה מצד ימין הוא, שהוא אור הראשון, ניתנה. שכתוב, מימינו אש דת למו, מימין היא ניתנה, ואע"פ שנכלל בה שמאל. כי אז, שנכלל בה שמאל, הוא שלימות הכל.

מאמר ר"ז בימינא ק"ג בשמאלא (תשלח) אור דא אתכליל במאתן וכו': אור זה נכלל בר"ז עלמין, שהם גנוזים תחת אור ההוא, והוא מתפשט בכלום, תחת כסא עליון הנסתר, שהוא בינה, שורים אלו ר"ז העולמות מצד ימין ההוא. ש"י הם, ר"ז מצד ימין, ק"ג מצד שמאל, שביחד הם ש"י. ואלו הם שהקב"ה מתקן תמיד בשביל הצדיקים, ומאלו מתפשטים כמה וכמה אוצרי חמדה, וכולם גנוזים לעדן מהם הצדיקים לעולם הבא, ועל אלו כתוב, להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. ועל אלו כתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך וגו'.

ביאור הדברים. כבר ידעת שג' נקודות חולם שורק חירק יוצאים בבינה (כנ"ל ב"א ט"ו ד"ה ההוא) וה"ס ג' קוין שבה, וביציאת ב' הנקודות חולם שורק שהם ב' קוין ימין ושמאל, נעשה מצב אחרים בבינה, כי מטרם שנכללו ימין ושמאל זה בזה, נמצא קו הימין הוא חסר ג"ר שהוא בבחינת נקודת החולם. וקו שמאל יש בו ג"ר, דהיינו חכמה, אבל משום שחסר מחסדים אין החכמה מאירה בו.

תשלט) י"ש: אליו תלת מאה ועשר עולמות, גניזין תחות עלמא דאתי, אינון מאתן ושבע דאינון מסטרא דימינא, אקרונ אור קדמאה. בגין דאפילו אור שמאלא אקרי אור. אבל אור קדמאה איהו זמין למעבד תולדין לעלמא דאתי. ואי תימא לעלמא דאתי ולא יתיר. אלא אפילו בכל יומא ויומא דאי לא הוה האי אור, עלמא לא יכיל למיקם, דכתיב (א) אמרתי עולם חסד יבנה. (תשמ) (ב) האי אור זרע ליה קב"ה בגנתא דעדנוי, ועביד ליה שורין שורין, על ידוי דהאי צדיק, דאיהו (ג) גננא דגנתא, ונטיל להאי אור, וזרע ליה זרועא דקשוט. ועביד ליה שורין שורין בגנתא ואוליד ואצמח ועביד פרין, ומנייהו אתון עלמא, הה"ד (ד) אור זרוע לצדיק וגו'.

מסורת הוהר

(א) (תהלים טט) יתרו סה צ"ט. (ז) (שם צו) יתרו סא צ"ד.
 דרך אמת (ז) (עין בפרדס רמוניס סער ח' פרק כ"ו).

חלופי גרסאות

פ מוסיף מעל אינון. צ גופא.

מאמר

הסולם

ר"ז בימינא ק"ב בשמאלא

האחורים שבה, כנ"ל, ותרע, שמצב האחורים של כל מדרגה, נבחן לתחת המדרגה. וע"כ אומר, שהם גניזין תחות עלמא דאתי. ולא בכינה עצמה, בבחינת הפנים שבה. (תשלט) י"ש אליו תלת וכו': י"ש, הם ש"י עולמות הגנוזים תחת עולם הבא, דהיינו תחת הבינה, ואלו ר"ז עולמות שהם מצד ימין נקראים אור הראשון, משום שאפילו אור השמאל נקרא אור, אלא שהוא אור חשוך שאינה עושה תולדות, וכיון שאור הימין הוא קודם לאור השמאל, ע"כ נקרא אור הימין שהוא חסד, אור הראשון. אבל אור הראשון הוא עתיד לעשות תולדות לעולם הבא, ואם תאמר לעולם הבא, שהוא בינה, ולא יותר. אלא שעושה תולדות אפילו בכל יום ויום, דהיינו אפילו במדרגות ז"א שנקרא יום, כי אם לא היה האור הזה, ב"א, לא היה העולם, שהוא המלכות, יכול להתקיים. שכתוב, אמרתי עולם חסד יבנה. דהיינו באור הראשון הנקרא חסד.

מאמר אור זרוע תדיר

(תשמ) האי אור זרע וכו': אור הזה, זרע אותו הקב"ה בגן עדן שלו שהוא המלכות, ועשה אותו שורות שורות, דהיינו שחלקו לפי הקוין, על ידו של צדיק הנה, שהוא הגגן של הגן, שלקח אור הזה וזרע אותו זרע אמת, ועשה אותו שורות שורות בגן, שהוא המלכות, והוליד והצמיח ועשה פירות, ומהם גניזין העולם. ז"ש. אור זרוע לצדיק וגו'. וכתוב

מאה, ומשיעור קומה לקח ג"ר חסר ז"ס תחתונות, כלומר חכמה בלי חסדים, והם ביחד ק"ג. ור"ז וק"ג ביחד הם בגי' י"ש, ומכונים עולמות, מלשון העלם, כי ב' הצדדים הם חסרים, ויש בהם העלם. כמבואר. באפן שמצב האחורים הנשאר בעת הארת הפנים דבינה, נבחנים ל"ש עולמות, שר"ז עולמות בימין, וק"ג בשמאל.

זה אמרו, דקב"ה מתקן תדיר לצדיקיא ומאליו מתפשטין כמה וכמה אוצרי חמדה וכו' לאתערבנא וכו' כי בחינת החכמה נמשכת רק ממצב האחורים ההוא ע"י שהקב"ה, שה"ס קו אמצעי, מתקן אותם תמיד, וכוללם יחד זה בזה שע"ז מתמלאים כל אחד מחסרונו. וכל החמדה והערון באה בהארת החכמה. ועל אליו כתוב להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. כי החכמה הבאה ממצב האחורים, ה"ס י"ש, ועל ידי קו האמצעי מתמלא החסר שבכל אחד, כנ"ל, שז"ס, ואוצרותיהם אמלא. וכוה תבין מאמרי הוהר, שפעם אומר שי"ש עולמות הם חכמה (פנחס רנ"ז ע"ב, ד"י) ופעם אומר אשר י"ש עולמות הם עלמא דאתי דהיינו בינה, (ויצא קנ"ז ע"ב בס"ת, ד"י) וכאן אומר שהם תחות כורסיא עלאה, דהיינו תחת הבינה, וכן להלן בריבור הסמוך, אומר שהם גניזין תחות עלמא דאתי. ובהמבואר תמצא שהכל הולך אל מקום אחד. כי מ"ש שי"ש עולמות הם חכמה, היינו בינה השבה להיות חכמה, וע"כ אומר ג"כ שהם בינה. אמנם לא במצב הפנים שבבינה אלא במצב (דפריי דף קס"ז ע"ב) 246

תשמא) וכתיב m וכגנה זרועיה תצמית. מאן זרועיה. אלין זרועי דאור קדמאה, דאיהו זרוע תדיר, השתא אוליד ועביד איבין, והשתא זרוע איהו, בקדמיתא, עד לא ייכול עלמא איבא דא, אוליד זרועא דא, ויהיב איבא ולא שכיך. ועל דא, p כל עלמין אתזנו בספוקא r דההוא גננא, דאקרי צדיק, s דלא שכיך ולא פסיק לעלמין.

תשמב) בר בזמנא n דישראל o בגלותא. a ואי תימא בזמנא דגלותא כתיב, o אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש, היך עביד תולדין. אלא כתיב זרוע, זרוע איהו תדיר, ומיומא b דאפסיק ההוא נהר. n בגנתא לא עאל * t ביה ההוא גננא. וההוא אור דאיהו זרוע תדיר, עביד איבין ומניה ומגרמיה אזדרע כקדמיתא, ולא שכיך תדיר. כגנתא דעביד תולדין, ומההוא h זרוע נפיל ביה

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ח) (ישעיה סא) ת"ז תייס לח: ט) (איוב יד) בא ק ל"ג כל. r בההוא; בההוא גוונא. s לא. ת דגלותא ול"ג דישראל. a על דגרמי ישראל בחוביהו ורזא סג צ"ב. דמלה דא. ול"ג מן ואי עד אולו. b דגלותא; וההוא נהיר דאפסיק (ד"א). n גנתא. d בה. h זרועא. דרך אמת n רמז למ"ש הרב זלתי"ה שמי"ס שחרב ביהמ"ק לא יש נשמות חדשות כי אם ספחים (עיין בספר חדושים).

אור זרוע תדיר

הסולם

מאמר

זרעא דאזדרעא בר ברזא דא, וע"ש בהסולם, שכל המוחין והשפע היוצאים בעולמות הם באים בזריעות ג' נקודות, חלם, שורק, חירק, וצמיחתם. וכיון שחיות העולמות נמשכת בכל עת, בסוד המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, נמצא שגם הזריעה והצמיחה של ג' נקודות הנ"ל אינן נפסקות. ה"ש דאיהו זרוע תדיר, השתא אוליד ועביד איבין והשתא זרוע איהו בקדמיתא וכו' דלא שכיך ולא פסיק לעלמין.

תשמב) בר בזמנא דישראל וכו'; חוץ מזמן שישראל הם בגלות, ואם תאמר, הרי בגלות נאמר אזלו מים מני ים, שהיא המלכות הנקראת ים, ונהר יחרב ויבש, שהיא היסוד הנקרא נהר יוצא מעדן, וא"כ, איך עושה תולדות. ומשיב, אלא זרוע כתוב, שפירושו שתמיד הוא זרוע, אפילו בזמן הגלות, ומיום שהפסיק נהר ההוא מלבא בגן, שהוא היסוד שנקרא גן, לא נכנס בו עוד גן ההוא, ואור ההוא שהוא זרוע תמיד עושה פירות, כי ממנו ומעצמו הוא נזרע כבתחילה, ותמיד אינו שוקט. בדומה לגן שעושה תולדות ומאותה זריעה הראשונה נופל שוב במקומו, דהיינו בשעת קצירת השדה, נופלים גרעינים לאדמה, ועושה תולדות מעצמו. כבתחילה. ואם תאמר, שהתולדות והפירות הם שוים כמו שהיו בזמן שהגן היה שם. אינו כן. אבל לא נפסק זרוע זה לעולם.

פירוש

תשמא) וכתיב, וכגנה זרועיה תצמית: שואל, מי הוא זרועיה, ואומר, אלו הם זרוע, אור הראשון, שהוא זרוע תמיד, עתה הוא מוליד ועושה פירות, ועתה שוב הוא זרוע כבתחילה, עד שלא יאכל העולם פרי זה, מוליד זרוע הוה, ונמצא שנותן פירות ואינו שוקט. ועל כן כל העולם ניוונים בהשפעת גן ההוא שנקרא צדיק, דהיינו יסוד דז"א, שאינו שוקט ואינו פוסק לעולם והוא יסוד דגדלות דז"א, דהיינו בעת שזו"ן מלבישים לא"א עלאין. ביאור הדברים שיציאת ג' נקודות אלו, חלם שורק חירק, בדרך ג' מיעותים בזה אחר זה, נקראים ג' זריעות. כי אור הראשון שהיה בבינה נתמעט ונזרע בזה אחר זה, תחילה בחלם האח"כ בשורק ואח"כ בחירק, כמ"ש בזהר (בראשית א' אות ט'), וע"ש בהסולם) וי"ש, האי אור זרע וכו' ועביד ליה שורין שורין, דהיינו בסדר ג' קוין הנמשכים מג' נקודות חלם שורק חירק, וזה נבחן לזריעה, שכל מעשה העלמה, שבסופו מתהפך לגילוי יותר גדול, נבחן לזריעה וצמיחה כדמיון שמעלימים ומרקיבים החטה בארץ, שהעולם מתהפך לגילוי, כי נולדות ממעשה הזה חטים יותר מרובות, ויש כאן ג' זריעות (כמ"ש בהסולם שט), ואח"כ מתחילה הצמיחה, אשר ב' הקוין ימין ושמאל מתיחדים זה בזה ע"י קו האמצעי, והאורות מתמלאים ונשלמים. ואומר (בבראשית א' אות ל"ח) דלית

באתריה, ומגרמיה עביד תולדין כדבקדמיתא. ואי תימא, דאינון תולדין ואיבין, הוּו כמה דהוּו בזמנא דגננא תמן. לאו הכי. אבל לא אתמנע זרוע דא לעלמין.

תשמג) כגוונא דא ותורה אור, ^ח אורייתא ^ט דאתיהיבת מסטרא דההוא אור קדמאה, הכי אזרע תדיר בעלמא, ועביד תולדין ואיבין, ולא שכיך לעלמין, ומההוא איבא דיליה אתון עלמא.

תשמד) ודרך חיים תוכחות מוסר. תרין ארחין אינון, חד ארח חיים, וחד בהפוכא מניה. סימנא דארח חיים מאן איהו. תוכחות מוסר. דכד בעא קב"ה לנטרא להאי ארח חיים, שוי עליה ההוא דאלקי, ועביד תוכחות מוסר לבני עלמא. ומאן איהו. האי דכתיב ^י ואת להט החרב המתהפכת לשמר את דרך עץ החיים ועל דא, דרך חיים איהו תוכחות מוסר. ומאן דאית ביה תוכחות, ודאי דמתערי ליה למהך בההוא ארח חיים, דשארי תמן תוכחות מוסר.

תשמה) האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאן סיפיה רישיה. אלא כלא רזא דמהימנותא בהאי קרא. כי נר מצוה, דא רזא דשמור. ותורה אור, דא רזא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

י (בראשית ג) ב"ב עו צ"א

ו מגרמיה ועביד. ז ל"ג הו. ח אור. ט דאתיהיב ^י ל"ג מן. ואתיהיבת עד הכי.

מאמר

הסולם

אור זרוע תדיר

פירוש. בזמן שבית המקדש היה קיים היה זווג זרין הגדולים, שהלבישו את או"א עלאין בתמידות, ונמצא שיסוד דו"א דגדלות, השפיע ג' הזריעות אל המלכות, בלי הפסק כנ"ל. אבל בזמן הגלות נפסק זווג דגדלות הזה, שזסו"ה אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש. ואע"פ שיש עלית זרין לאו"א גם בזמן הגלות, כגון בשבת, אין זה נחשב לכיאת הגנן בגן, משום שאינו בקביעות. אמנם בהכרח שיש גם בזמן הגלות זווג עליון, כדי להחיות העולמות, וזווג זה נבחן לזווג זרין הקטנים, ששניהם הם רק בחי' ימין ושמאל שבמלכות עצמה. וז"ש ומזניה ומגרמיה אזרע כקדמיתא, כי ז"א הקטן הוא רק בחינת הימין שבמלכות, ונחשב כמו המלכות, וממנו נמשך השפע למלכות כדי להחיות העולמות. אבל הגנן שהוא יסוד דו"א הגדול, אינו משפיע בזמן הגלות, וע"כ השפע הוא קטן בזמן הגלות. וז"ש, ואי תימא דאינון תולדין וכו' לאו חכי, וערך השפע הזה כלפי השפע שבזמן הבית, הוא, כערך זריעת השדה על ידי ספוח הנזרע מעצמו, כלפי שדה, הנזרע על ידי גנן. וז"ש, כגנתא דעביד תולדין וכו'.

(דפו"י דף קס"ו ע"א)

תשמג) כגוונא דא ותורה וכו': כעין זה, ותורה אור, התורה ניתנה מצד אור הראשון ההוא, וכך היא נורעת תמיד בעולם, ועושה תולדות ופירות, ואינה שוקטת לעולם, ומפרי ההוא שלה ניוון העולם. תשמד) ודרך חיים תוכחות מוסר: שני דרכים הם, אחד ארח חיים, ואחד בהיפך ממנו. הסימן של ארח חיים מה הוא. הוא תוכחות מוסר. כי כשרוצה הקב"ה לשמור את ארח חיים הזה, נותן עליו, מי שמכה ועושה תוכחות מוסר לבני העולם, ומי הוא. זהו שכתוב, ואת להט החרב המתהפכת לשמר את דרך עץ החיים. ועל כן דרך חיים הוא תוכחות מוסר, כי מי שיש בו תוכחות, דהיינו יסורין, ודאי שמעוררים אותו ללכת בארח חיים ההוא, ששם שורה תוכחות מוסר.

תשמה) האי קרא לאו וכו': מקרא זה, כי נר מצוה וגו', אין תחילתו דומה לסופו, וסופו אינו דומה לתחילתו. כי מתחיל באור תורה ומצוה ומסיים בתוכחות מוסר, ומשיב, אלא הכל הוא במקרא הזה, סוד האמונה, שה"ס המלכות, כי נר מצוה, זהו סוד שמור, שהוא המלכות. ותורה אור, זהו סוד זכור.

שהוא

דזכור, ודרך חיים תוכחות מוסר, אלן גזרין ועונשין דאורייתא, וכלא רזא דמהימנותא. ואצטריך דא לדא, למהוי רזא דכלא כדקא יאות.

תשמו) ועל רזא דא דהאי אור, דדליק ונהיר להאי נר, כתיב ביה באהרן, בהעלותך את הנרות, בגין דהוא אתי מסטרא דהאי אור. אור דא כתיב ביה, ויהי אור ויהי אור. כיון דאמר יהי אור, אמאי כתיב ויהי אור, דהא כ בוייה כן סגיא. אלא, יהי אור, דא אור קדמאה, דאיהו ימינא, וואיהו לקץ הימין. ויהי אור, דמימינא נפק שמאלא, ומרוז דימינא נפק שמאלא, וע"ד ויהי אור, דא שמאלא

תשמו) מכאן דויהי קדמאה דאורייתא, בסטרא דשמאלא הוה. ובגין כך לאו איהו סימן ברכה. מ"ט. בגין כ דביה נפק ההוא חשך דאחשיך אנפי עלמא. וסימנא דא כד אתגלי רזא דעשו ועובדוי, בהאי ג ויהי הוה, כ דכתיב ויהי עשו איש יודע ציד. אתקיים בויהי איש יודע ציד, לפתאה בני עלמא, דלא יהכון בארע מישר.

תשמח) וירא אלהים את האור כי טוב, דא איהו עמודא דקאים

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י ל"ג דא. כ ביה ול"ג בויהי כן. ל ל"ג ואיהו לקץ הימין. ט דמניה ; מניה ; דביה ומניה. נ ל"ג ויהי ; ויהי ול"ג הוה. ס ל"ג דכתיב. (במדבר ח) שמות עה צ"ת. ל (בראשית א) ב"א מ צ"ד. ט (בראשית כה) תולדות לד צ"ב.

אור מים רקיע

הסולם

מאמר

ה' הנכנסת לאור הבינה, ונעשה אור. וסוד ויהי אור, ה"ס אור דכבר הוה, דהיינו שהי' שמיצטה את אור הבינה לאויר, שה"ס המלכות שעלתה למקום בינה חזרה ויצאה משם למקומו וחזר אויר הבינה להיות אור, כמ"ש שם בהסולם. שז"ס נקודת השורק, שה"ס קו השמאל. הרי אשר יהי אור, הוא סוד אור הראשון הנשאר בבינה, בנקודת החולם בסוד אויר, שה"ס החסד, וסוד ויהי אור, ה"ס קו שמאל, דהיינו נקודת השורק.

תשמו) מכאן דויהי קדמאה וכו' : מכאן נשמע אשר ויהי הראשון הנאמר בתורה, הוא בצד השמאל. ומשום זה, ויהי, אינו סימן ברכה. מהו הטעם. הוא משום שבו. בקו השמאל, יוצא חושך ההוא שהחשיך פני העולם, שהוא מלאך המות. והוא יצר הרע. וזהו סימן, כי כשנגלה סוד עשו ומעשיו, היה בויהי הוה. שכתוב, ויהי עשו איש יודע ציד. ונתקיים, בויהי איש יודע ציד, שיודע לצוד לבבות, לפתות בני העולם, שלא ילכו בדרך הישר.

תשמח) וירא אלקים את האור כי

טוב

שהוא ז"א. ודרך חיים תוכחות מוסר, אלו הם הגזרות והענשים שבתורה. והכל הוא סוד האמונה, דהיינו לתקון המלכות, וזה צריך לזה, שיהיה סוד הכל כראוי.

מאמר אור מים רקיע

תשמו) ועל רזא דא וכו' : ועל סוד זה של אותו האור, המדליק ומאיר לנר הזה, שהוא המלכות, כתוב בו באהרן, בהעלותך את הנרות, משום שהוא בא מצד אור ההוא. שכתוב בו, יהי אור ויהי אור. שואל, כיון שכתוב, יהי אור, למה צריך לכתוב ויהי אור, היה די שיכתוב ויהי כן. ומשיב, אלא יהי אור, היינו אור הראשון שהוא ימין דהיינו חסד מדרת של אהרן הכהן, והוא לקץ הימין. ויהי אור, היינו השמאל שיוצא מן הימין, כי מסוד הימין יוצא השמאל. וע"כ ויהי אור, הוא שמאל.

ביאור הדברים. כי נתבאר לעיל, (בראשית א) אות ל"א ול"ב) אשר יהי אור, הוא שירותא לאתפשטא, שה"ס נקודת החולם, שהוא קו ימין, שממנה מתחילה ההתפשטות בסוד (דפו"י דף קט"ז ע"א)

באמצעיתא, וקאים ואחיד בסטרא דא, ובסטרא דא. כד הוה שלימו דתלת סטרין, כתיב ביה כי טוב, מה דלא הוה בהני אחרנין, בגין דלא הוה שלימו עד אור תליתאה, דאשלים לכל סטרין, וכיון דאתא תליתאה דא, כדין אפריש מחלוקת דימינא ושמאלא, דכתיב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך.

תשמט) ועל דאינון חמש דרגין, דאתפרשו ואתמשכו מהאי אור קדמאה, כתיב אור חמש זמנין, וכלהו הוה מסטרא דימינא, ואתכלילו ביה, וכד אתכלילו בסטר שמאלא, אתכלילו ברזא דמים, דנטיל ע מימינא, ובגין כך כתיב מים חמש זמנין. וכד אשתלימו ברזא דאמצעיתא, כתיב רקיע חמש זמנין, וע"ד תלת אינון ג אור. מים. רקיע. לקבל תלת דרגין אלין, דכלהו חמש דרגין אתכלילו בהו, ועל דא בכלהו כתיב חמש זמנין, בכל חד וחד.

תשנ) הכא רזא דרזין, באלין תלתא, אתצייר ואתגליף בגלופי רזא צ דיוקנא דאדם, דאיהו אור בקדמיתא, לבתר מים, לבתר אתפשט בגווייהו רקיע, דאיהו ק גליפא דגליפו דיוקנא דאדם.

תשנא) כגוונא דגליפו ציורא דדיוקנא דאדם בתולדתיה. דהא בתולדתא

חלוסי גרסאות

ע בימינא. פ ליג ובגיכ כתיב. צ דדיוקנא. ק גלופא דגלופו.

דרך אמת ג] (עיין בפרוט רמוניס טהרמ"ק שער ח' פרק כ').

אור מים רקיע

הסולם

מאמר

נחלים. (כנ"ל ב"א אות ש"ב) ומשום זה כתוב ביום ב' דמעשה בראשית, שהוא שמאל, חמש פעמים מים. כנגד חג"ת נ"ה שבקו שמאל. וכשנשתלמו ימין ושמאל בסוד קו האמצעי, הנקרא רקיע, כתוב ה' פעמים רקיע. כנגד חג"ת נ"ה שבקו האמצעי. וע"כ אלו השלשה, אור מים רקיע הם כנגד ג' מדרגות אלו. ימין שמאל אמצע, שבכל אחד מהם נכללו חמש מדרגות חג"ת נ"ה, וע"כ כתובים כולם, דהיינו אור מים רקיע, ה' פעמים בכל אחד ואחד.

תשנ) הכא רזא דרזין וכו': כאן סוד הסודות, באלו השלשה, אור מים רקיע, נצטייר ונחקק בחקיקות סוד צורת אדם, שהוא אור בתחילה, מקו ימין, ואח"כ מים, מקו שמאל, ואח"כ נתפשט ביניהם קו האמצעי, שהוא הרקיע, שהוא חקיקת החקיקה של צורת אדם.

תשנא) כגוונא דגליפו ציורא וכו': והוא דומה, כעין החקיקה של ציור צורת אדם כשגולד, כי בלירת האדם, מתחילה הוא זרע, שהוא אור, כי האור של כל אברי הגוף הוא הורע

טוב: זהו העמוד העומד באמצע, דהיינו קו האמצעי. שעומד ואוחז בצד זה ובצד זה, שהוא מכריע ומיחד ימין ושמאל זה בזה, כאשר היה השלמות של שלשה צדדים, דהיינו ג' קוין כתוב בו. כי טוב, מה שלא היה באלו ב' קוין האחרים, ימין ושמאל הרומזים, ביהי אור ויהי אור, שלא נאמר בהם, כי טוב, משום שלא היה שלמות עד אור השלישי, של קו האמצעי, שהשלים לכל הצדדים, וכיון שבא השלישי הוה, אז הפריש המחלוקת של ימין ושמאל, שכתוב, ויבדל אלקים בין האור ובין החשך. שהימין הי"ס האור, והשמאל הי"ס החשך, וקו האמצעי עשה שלום ביניהם ונכללו זה בזה. שע"ז נשלמו שניהם כנ"ל.

תשמט) ועל דאינון חמש זמנין ועל שהן חמש מדרגות שנפרשו ונמשכו מאור הראשון הוה, שהן חג"ת נ"ה, ע"כ כתוב ביום א' אור חמש פעמים, וכולן הן מצד ימין, שכל ה' ספירות חג"ת נ"ה נמצאות בשליסט הימין, שהוא חסד. וכשנכללו בצד שמאל, נכללו בסוד מים הנוסעים מימין, כי הימין מפשד הקפאון שבשמאל, ועושה אותו למים

דבר נש, בקדמיתא זרע, דאיהו אור, דהא נהירו דכל שייפי גופא, איהו ההוא זרע, ובגין כך איהו אור, וההוא אור אקרי זרע, דכתיב אור זרוע, ההוא זרע ממש. לבתר ההוא זרע דאיהו אור אתפשט ואתעביד * מים, בלחותא דיליה, אגליף יתיר, ואתפשט פשיטו גו אינון מים, פשיטו דגופא לכל סטרין. כיון דאתצייר, ואגליף ר ציורא ודיוקנא דגופא, אקריש ההוא פשיטו, ו אקרי רקיע. ודא איהו רקיע בתוך המים. ולבתר דאקריש, כתיב ויקרא אלהים לרקיע שמים. דהא אקריש ההוא לחותא ה דגופא, דהוה גו אינון מים. תשנב) כיון דאבריר גופא, ואנקי בנקיו, ההוא לחותא דאתנגיד ואשתאר, א הוה פסולת דקא אתעבד גו התוכא, ואינון מים הרעים עכורין, ומנהון אתעביד פסולת, מקטרגא לכל עלמא, דכר ונוקבא. לבתר כד נחתו אינון ב מים עכורין, ואתהתכו לתתא בסטר שמאלא, נפקו לקטרגא כל עלמא. זכאה איהו מאן דאשתזיב מנהון.

חלופי גרסאות

ד צורה דיוקנא. ו ל"ג ואקרי רקיע. ת מוסיף דאנגיד ואשתאר ההוא פסולת דגופא. א אתעביד פסולת מקטרגא לכל עלמא דכר ונוקבא ואינון מים הרעים עכורין לבתר כד נחתו אינון מים עכורין אתהתכו לתתא בסטר שמאלא ונפקו. ב ל"ג מים.

אור מים רקיע

הסולם

מאמר

ונשאר ממנו, הוא הפסולת הנעשה על ידי התוך, והם מים הרעים העכורים שמהם נעשה הפסולת שהוא המקטרג לכל העולם, דהיינו הסטרא אחרא, ונעשו זכר ונקבה, אחר כך כשירדו מים עכורים האלו, ונהתכו למטה בצד שמאל, יצאו, הזכר והנקבה של הס"א, לקטרג על כל העולם. אשרי הוא מי שניצל מהם.

פירוש. מטרם ביאת קו האמצעי, שה"ס הרקיע, היו הימין והשמאל לחים, שפירושו שהיו במחלוקת שכל אחד נכנס בתחום של חבירו, והיה רוצה לבטל את חבירו. וכשבא קו האמצעי, בכח המסך דחירק שבו, מיעט את השמאל, ועשה שלום ביניהם, שהימין יאיר ממעלה למטה, והשמאל רק ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) ובכח המסך של קו האמצעי שנקרא רקיע, הקריש את הגבולים הללו חוק ולא יעבור. וחס"ס שאמר לעיל שהקרישה נעשה בכח הרקיע, אמנם לא נגמר הקרישה למעלה בבינה, אלא אחר שירד קו האמצעי למקומו, שהוא ז"א, כמ"ש לפנינו. ומזה תבין שאותה הלחות שנשארה בגוף זלא נקרשה, הוא פסולת, כי זה יורה שהתלקים זהם לא קבלו הכרעת קו האמצעי והימין ושמאל

הנורע ההוא, ומשום זה הוא, אור, ואור ההוא נקרא זרע, שכתוב אור זרוע. דהיינו זרע ההוא ממש. שה"ס הזריעה דנקודת החלט וקו ימין. דאח"כ זרע ההוא שנקרא אור מתפשט ונעשה מים. שה"ס נקודת השורק וקו השמאל. ובלחות המים נחקק יותר ומתפשט בהתפשטות תוך אלו המים, התפשטות צורת הגוף לכל הצדדים. כיון שנצטייר ונחקק ציור וצורת הגוף נקרש התפשטות ההוא, ונקרא רקיע. שה"ס נקודת הזירק וקו האמצעי. וזהו רקיע בתוך המים. ואחר שנקרש, כתוב, ויקרא אלקים לרקיע שמים שכבר נקרש לחות הגוף שהיה במים. שאז נגמר בחינת האדם. שה"ס ז"צ הנקרא שטיס, והויה שלו הוא במילוי אלפין כזה יוד הא ואו הא, שהוא בגי' אדם. הרי שלידת האדם דומה לאצילות ז"א מבינה. וביאור ענין קרישא, ע"י לעיל (ב"א דף ט"ז ד"ה לפיכך) שלחות, פירוש, שזה נכנס בגבולו של זה, כטבע הלח, קרישו פירוש, שכל אחד שומר על גבולו ואינו נכנס בתחום חבירו, כטבע היבש. ע"ש.

תשנב) כיון דאבריר גופא וכי : כיון שנברר הגוף ונקה בנקיון, לחות ההיא שנמשך (דפויי דף קס"ו ע"א) דף קס"ו ע"ב)

תשנג) כיון דנפיק מקטרגא, כתיב יהי מארת חסר ו', ואתמשכא אסכרה ברביי, וחסר נהורא דסיהרא. לבתר והיו למאורות, בשלימו תרווייהו כחדא. במאן. בההוא רקיע השמים, דהא כד סלקא ואתחברא בההוא רקיע השמים, כדן והיו למאורות, נהורין שלימין תרווייהו כחדא דלא פגימי כלל.

תשנד) שארי חייך האי רביא וחד. אמר לון האי דאמינא דאתבריר הכא רזא דאדם, באור ג דאיהו זרע, ולבתר אתעביד מים, ומגו אינון מים, אתפשט רקיע, דיוקנא דאדם כמה דאתערנא. תינח כד אתעביד דא לגו מעוי דאתתא, דהא לא אתצייר זרעא, אלא בגו מעוי דנוקבא, לאתפשטא בה דיוקנא דאדם, והכא אי אלין חמש ד דרגין, אינון דיוקנא דאדם, ה באן אתר אתצייר ואתפשט האי דיוקנא, בגו אינון מים.

תשנה) אי תימא גו נוקבא הוּו דא עלמא דאתי, לאו הכי, דהא לא אתצייר ציורא ודיוקנא, עד דנפקו אתוון לבר, ולבתר אתגלימו. ותו דהא

חלופי גרסאות

ג דההוא. ד אינון דרגין. ה בהאי.

אור מים רקיע

הסולם

מאמר

שאמרתי שנברר כאן סוד האדם, באור שהוא זרע, ואח"כ נעשה מים, ומתוך מים האלו נתפשט הרקיע, שהוא צורת האדם, כמו שהערתי, זה צודק, כשנעשה זה במעי אשה, שהרי אין הזרע מצטייר אלא בתוך מעים של הנוקבא להתפשט בה צורת האדם. וכאן אם אלו ה' מדרגות, חג"ת נ"ה, של אור מים רקיע הם צורת אדם, לפי זה, באיזה מקום נצטייר ונתפשט צורה זו תוך המים.

ושמאל שבהם הם במחלוקת כמקודם ביאת קו האמצעי, ולפיכך נעשה ממנה זכר ונקבה דקליפות. וז"ש, ההוא לחותא דאתנגיד ואשתאר הוה פפולת וכו'. אמנם זה לא נעשה במקום עולם האצילות, אלא למטה בכי"ע, וז"ש, לבתר כד נחתו וכו', דהיינו כשירדו משם לכי"ע, ואתהתכו לתתא בפטר שמאלא, דהיינו שנתדבקו בשמאל ורצו לבטל את הימין, או נפקו לקטרגא כל עלמא, כי רצו לבטל את החסדים שמהם גבנה העולם.

תשנה) אי תימא גו וכו': אם תאמר שנצטייר בתוך הנקבה שהוא עולם הבא, דהיינו בבינה, אינו כן, כי לא נצטייר ציור וצורה, כראוי, עד שיצאו לחוץ מן הבינה ולאחר כך נגלמו ונקרשו, פירוש, כי הקרישה היא בכח המיעוט שבמסך דחירק שבזו"א שעלה לבינה בסוד קו האמצעי, כנ"ל, ואין כח המסך שבזו"א יכול לשלוט בכל כחו במקום בינה, שהיא ג"ר, אלא רק אחר שיוצא ממנה למקומו, ותו דהא עלמא דאתי, ועוד הרי עולם הבא שהוא בינה, הוא האומן, של כל מעשה בראשית, וה"ס אלקים הנאסר שם, שכתוב, ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור. וכן ויאמר אלקים יהי רקיע, הרי שהבינה היא האומן, דהיינו המאציל, שעושה הציור של אור מים רקיע, ואיך תאמר, שהציור והצורה נעשה בבינה.

תשנג) כיון דנפיק מקטרגא וכו': כיון שיצא המקטרג, כתוב, יהי מארת חסר ו', שהוא לשון מארה וקללה, שנמשכה מחלת אסכרה בילדים, (ועי' ב"א צ"ו ד"ה חהו דבר בטעמו) ונתמעט אור הלבנה, ואח"כ כתוב, והיו למאורות, דהיינו בשלמות שניהם יחד, על ידי מי נשלמו, ע"י רקיע השמים ההוא, שהוא קו האמצעי, דהיינו תפארת דז"א, כי כשעלתה המלכות ונתחברה ברקיע השמים ההוא או, והיו למאורות, ששניהם יחד היו אורות שלמים, שאינם פגומים כלל, כי ז"א שה"ס השמש וקו ימין, והמלכות שה"ס הלבנה וקו שמאל, נכללו ונשלמו זה מזה ע"י קו האמצעי, שהוא ת"ת דז"א.

תשנד) שארי חייך האי וכו': התחיל לצחוק אותו הילד, ושמת, אמר להם, זה (דס"י דף קס"ו ע"ב) 252

עלמא דאתי הוה אומנא, דכתיב ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. ויאמר אלהים יהי רקיע, הא אומנא הוה.
 (תשנו) אי תימא בנוקבא דלתתא, לאו הכי, דהא עד לא הוות, וכד נפק האי דיוקנא דאדם, נוקביה נפקת בהדיה. הא לא אתצייר דיוקנא דאדם : בה. אי הכי, באן אתר אתצייר ואתגליף האי זרע, למהוי גליפו דיוקנא דאדם.
 (תשנו) אלא ה דא רזא ם עלאה, אדם קדמאה אתצייר ואתגליף בלא נוקבא. אדם תניינא, מחילא זורעא דהאי, אגליף ואתצייר גו נוקבא.
 (תשנח) אדם קדמאה, גליפו דציורא ודיוקנא דגופא, לא הוה בנוקבא, ובלא ציורא כלל הוה. ואתצייר ואגליף לתתא מעלמא דאתי, בלא דכורא, ובלא נוקבא, אינון אתוון אגלימו גו משחתא, ואתצייר ואגליף בהו רזא דאדם. ואתוון בארז מישר, בסדורא דלהון, מרזא דאור קדמאה, שריאו לאתגלפא ם ולאצטירא, ואזדרע ם] האי אור בגויה גו משחתא. כד מטא גו משחתא, אתהדר מיא, גו מיא, אתפשט רקיע ציורא דאדם, דיוקנא כדקא חזי.

חלופי גרסאות

ו ל"ג ויאמר אלקים. ז ביה. ח ל"ג דא. ט ל"ג עלאה. י ל"ג אדם. כ מוסיף ולאצטירא אתוון

דרך אמת ם] במדידה ע"י המדה שהוא סוד אות ו' קו המדה וע"ל ריש פרשת בראשית.

אור מים רקיע

הסולם

מאמר

למטה מעלמא דאתי, דהיינו למטה מבינה (כמ"ש שם) בלי דכורא וכלי נוקבא, אלא, אלו האותיות, דהיינו כ"ב אותיות דז"א שנחלקו בו לג' קוין, (כנ"ל בראשית א' אות ל"ד, ובהסולס) נגלמו ונקרשו תוך המשחתא, שהוא המסך דחירק שבקו האמצעי. שנקרא רקיע שבסבתו נקרשו האותיות. (כנ"ל בסמוך, ז"ה ואי תימא גו) ונצטייר ונחקק בהם סוד אדם. והאותיות בדרך הישר בסדר שיצאו מאור הראשון שבבינה, שה"ס ז' אותיות, מן א' עד ו' שה"ס קו ימין, נמשכו אל המשחתא שברקיע, והתחילו להחקק ולהצטייר, ונזרע אור הזה בתוך הרקיע, שהוא ז"א, תוך המשחתא שהוא המסך וקו המדה שבו, ואחר שהגיע האור שהוא קו ימין לתוך המשחתא, נמשך בו קו השמאל, וחזר שם האור להיות מים במים. ואח"ז התפשט חרקייע, שהוא קו האמצעי עצמו, מכח ב' הקוין שהאירו ונכללו בו, בציור אדם, צורה כראוי, דהיינו שנגלם ונקרש כל צרכו. שאז נגלמו גם ב' הקוין ימין ושמאל (כמ"ש ב"א אות ל"ד ובהסולס ע"ש).

(תשנו) אי תימא בנוקבא וכו': אם תאמר, שנצטיירה צורת אדם בהנוקבא שלמטה, דהיינו המלכות. אינו כן, שהרי עוד לא היתה המלכות, כי אח"כ, כשיצא צורת אדם הוה, שבאור מים רקיע, שהוא ז"א, יצאה עמו הנוקבא, הרי שלא נצטייר צורת אדם בה. ואם כן, באיזה מקום נצטייר ונחקק זרע ההוא, של אור מים רקיע, להיות חקיקה של צורת אדם.

(תשנו) אלא דא רזא וכו': ומשיב, אלא זה סוד עליין, אדם הראשון, דהיינו ז"א דאצילות, שה"ס אור מים רקיע, נחקק ונצטייר בלי נוקבא, אדם השני, דהיינו אדם דבריאה, מן הכח והזרע של אדם הראשון נחקק ונצטייר בתוך הנוקבא, שהיא המלכות דאצילות.

(תשנח) אדם קדמאה גליפו וכו': הזוהר מפרש דבריו, אדם הראשון, שהוא ז"א החקיקה של ציור וצורת הגוף, לא היתה בנוקבא, וכלי ציור כלל היה, כלומר שלא נגלם ונקרש בעודו בבינה, (כנ"ל אות תשנ"ה) עד שיהיה ראוי לכנותו צורה. ונצטייר ונחקק

(דפו"י דף קס"ז ע"ב)

תשנט) לבתר דאתקשטת נוקבא לגביה, ואתהדרו אנפין באנפין, האי דיוקנא דאדם, עאל בתיאובתא לגבי נוקבא, ותמן אגליף ואתצייר כגוונא דיליה, ועליה כתיב ויולד בדמותו כצלמו וגו', האי אתצייר גו נוקבא, מה דלא הוה ההוא קדמאה, דאתצייר : ההוא קדמאה בגויה במדידו גו משחתא, כמה דאתמר.

תשס) כגוונא דא לתתא. לתתא מה כתיב, והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין, שריאת קוף לאולדא, במעהא, בחילא וסיועא דאדם לבתר דהא קבילת זוהמא מגו האי קוף. ועל דא לא כתיב הכא ויולד, אלא ידע ותהר ותלד, ונפק פסולת גו נוקבא.

תשסא) ותוסף ללדת את אחיו את הבל, ובהאי נמי לא כתיב ויולד, ואע"ג דמסטרא דדכורא הוה. אבל מקטרגא תשש ותבר חיליה, דהא באת קוף * [ע] שריאו אתוון לאולדא.

תשסב) כיון דאתבריר פסולת, שריאו אתוון לאולדא מרזא : דאת * ש"ת. תקונא דכר ונוקבא, * באסתכמותא כחדא. וכדין כתיב ויולד בדמותו כצלמו ויקרא * את שמו שת, ולא כתיב ותקרא. ויקרא איהו, ולא איהי. איהו קרא שמייה שת, תקונא דכר ונוקבא כחדא, דהו * באסתכמותא חדא.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

1. (בראשית ה) ב"ב קצח צ"ד. ט) (שם ז) ב"ב ל מוסף גו ההוא. מ ובהא וליג נמי. נ דא. * קפח צ"ג. * ת"ש. ע באסתכמותא. פ ליג את שמו שת. * באסתכמותא.

דרך אמת [ע] התחילו האותיות להוליד מסוד אותיות למפרע לתקן העולם מפנימחו שנפגם ע"י קין בתחילה וע"ל פרשת בראשית דף נ"ו ע"א.

מאמר

הסולם

קין הבל שת אנוש ומהללאל

נתלבשה בקליפות בסו"ה ורגליה יורדות מות, (כנזכר לעיל אות תע"ה ואות תרי"ד) התחילה להוליד במעיה של חוה בכח ותמיכה של אדם לאחר כך שכבר קבלה זוהמא מן קוף הזה. כלומר תחילה בא נחש, שה"ס ק', על חוה והטיל בה זוהמא, ואח"כ בא אדם עליה. (כנ"ל בראשית א' אות תנ"ה ובהסולם) וע"כ לא כתוב כאן, ויולד, אלא והאדם ידע, ותהר ותלד, ויצא הפסולת בתוך הנקבה. חוה. תשסא) ותוסף ללדת את אחיו את הבל : ובוה ג"כ לא כתוב, ויולד, ואע"פ שהוא היה מצד הזכר, דהיינו מצד הימין, כנ"ל (ב"א אות תנ"ח בהסולם) כי המקטרג החליש ושבר כחו, משום שבאות ק' דק"ו, התחילו האותיות להוליד. כי קין והבל היו ב' חצאי נשמות, קין מצד א"ה, והבל מצד מ"י (כמ"ש שם) ואותיות השם דק"ו יצאו ראשונה. תשסב) כיון דאתבריר פסולת וכר : כיון שנבררה הפסולת בקין, התחילו האותיות להוליד

תשנט) לבתר דאתקשטת נוקבא וכר : לאחר שנתקשטה הנוקבא, דהיינו שנבנתה ע"י או"א, וחזרה ז"א והנוקבא פנים בפנים, אז צורת אדם הוה, שהוא ז"א בא בהשתוקקות אל הנוקבא, ושם בהנוקבא נחקק ונצטייר, אדם השני דבריא, כצורה שלו. ועליו כתוב, ויולד כדמותו כצלמו וגו', כי אדם הראשון שלמטה הוא כנגד ז"א, ואדם השני, דהיינו בנו שת הוא כנגד אדם השני של מעלה. זה בצטייר תוך הנוקבא, דהיינו בנוקבא דז"א, מה שלא היה כן הראשון ההוא שהוא ז"א, כי הראשון ההוא, נצטייר בעצמו במדידה שבתוך המשחתא, כמו שלמדנו, שה"ס המסך דחירק שבו עצמו כנ"ל, ולא בנוקבא.

מאמר קין הבל שת אנוש מהללאל

תשס) כגוונא דא לתתא וכר : כעין זה למטה. למטה מה כתוב, והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין. הק', שרגלה (דס"ו דף ע"ב * דף קס"ה ע"א)

תשסג) תו אתגלגלו אתוון, ואהדרו לאולדא אלף דאדם, ואינון אתוון
 באתר דאיהו סיום שמיה. ומאן איהו. נ', ולבתר ר' לא ה', דהא ר' אתעדיאת
 בהבל. בגין כך נטיל את אחרא אבתריה ר', סיים בשירותא דשת ש', ואקרי
 אנוש.

תשסד) אנוש מה בין שמא דא לשמא דאדם. אלא אנוש לאו איהו
 בתקפא הוה, תקונא דקדמאי הוה, ט מה אנוש כי תזכרנו. ת וכתב ט) א מה
 אנוש כי תגדלנו וגו', ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו. ועל דא כתב צ) ויי
 חפץ דכאו החלי, תבירו דגופא, ותקפא דנפשא, אורית שת לאנוש ירותא
 דהוה ליה לקבלא. ואיהו אוף הכי אורית ב לבנו.

תשסה) תו אתגלגלו אתוון לאתקנא עקימא, ואתהדרו לאולדא. קינן.
 האי תקונא דקין, ואתתקן תחותיה, ג ואתהדרו אתוון לבסמא עלמא מעקימו
 דהוה. מהללאל מ' סופא דאתוון דאדם. ה' ול' תקונא דאתוון דהבל, ובגין דלא
 הוה חייבא כקין, לא אתחלפו אתוון משמיה בר חד. דבאתר ב' הוה א' למהוי
 תקונא יתיר.

תשסו) עד הכא אתבסם עלמא, ואתתקן עקימא משירותא דאנוש. בר
 חובא דאדם, דלא אתבסם, עד דקיימו ישראל בטורא דסיני, אבל תקונא דעקימו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ק אתר. ר אתילידת; אתעדיאת ואתילידת. ט וסיים.
 ת כתיב. א ליג מה אנוש כי תגדלנו וגו'. ק לבנוי.
 ג ואהדרו.

ט (תהלים ח) ב"א קצט צ"ה. ט (איוב ז). צ (ישעיה
 ג) וישב ג צ"ב.

קינן הבל שת אנוש ומהללאל

הסולם

מאמר

הראשונים של אדם ושת, שכתוב, מה אנוש
 כי תזכרנו. וכתוב, מה אנוש כי תגדלנו וגו'
 ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו. ועל זה
 כתוב, וה' חפץ דכאו החלי. כי שבירת הגוף
 ותקפה של הנפש הוריש שת לבנו אנוש. שהיא
 הירושה שהיה לו לקבל לעצמו, הוא הורשה
 ג"כ לבנו. דהיינו למהללאל.

להוליד מסוד האותיות ש"ת, שהם תקון דכר
 ונוקבא בהסכמה ביחד. כי ש' הוא ג' קוין דז"א,
 (כנ"ל אות תשל"ח) שהוא דכר, והת' היא
 נקבה דהיינו מלכות, (כנ"ל אות תע"ה בהסולם)
 ואז כתוב, ויולד כדמותו כצלמו ויקרא את
 שמו שת. ולא כתוב ותקרא כמקודם להורות
 אשר, וקרא. הוא ולא היא, הוא ויקרא שמו
 שת, ומה שכתוב מקודם לכן, ותקרא, הוא
 מטעם שהשם שת, הוא תקון דכר ונוקבא ביחד
 שהיו בהסכמה ביחד.

תשסה) תו אתגלגלו אתוון וכו': עוד
 נתגלגלו האותיות לתקן את העקום. שנתעקס
 ע"י חטאו של אדם הראשון וקין והבל וחזרו
 והולידו את קינן. זה הוא תקונו של קין, כי
 קינן הוא אותיות קין, ונתתקן תחתיו וחזרו
 האותיות להמתיק העולם מן העקימה שהיתה
 מהללאל, בנו של קינן, המ' דמהללאל, היא
 סוף אותיות אדם. ח' ול' הן תקון אותיות
 של הבל, ומשום שהבל לא היה חוטא כקין,
 לא נחלפו אותיות משמו, במהללאל, אלא אות
 אחת בלבד, שבמקום ב' של הבל, היתה א'
 במהללאל, כדי להתקן יותר.

תשסג) תו אתגלגלו אתוון וכו': עוד
 נתגלגלו האותיות, וחזרו להוליד א' דאדם,
 והאותיות האלו שבמקום סיום שמו. ומי הם.
 הם נ' שלאחר מ' דאדם, והו' שלאחר ד'
 דאדם, ולא ה' שלאחר ה', משום שה' זו
 נתעברה בהבל, ונמצא שיצאו האותיות א' נ'
 ו', וסיים באות ההתחלה של השם שת, שהוא
 ש', ונקרא אנוש.

תשסו) עד הכא אתבסם וכו': עד כאן
 נתבסם

תשסד) אנוש מה בין שמא וכו': שואל.
 מה בין שם זה לשם אדם. ומשיב, אלא אנוש,
 הוא לא היה בתקפו, אלא היה תקונם של
 (דסריי דף קס"ה ע"א)

דקין והבל אתתקן ואתבסם. אבל עלמא הוה בצערא ועצבתא, עד דאתא נח דכתיב (ז) זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו מן האדמה אשר אררה יי'. ו וחובא דאדם לא אתבסם, עד דקיימו ישראל על טורא דסיני, וקבילו אורייתא, וכד ישראל קבילו אורייתא, ה כדין נר ואור אתתקן כחדא.

תשסז) והשתא רבותי, אנא מבבל, וברא דרב ספרא ו אנא, ולא זכינא לאשתמודעא לאבא, ואטרידנא הכא, ודחילנא, דהא יתבי ארעא דא, אינון ארייוון באורייתא, ושוינא עלי דלא אימא מילי דאורייתא קמי ב"נ, ו עד תרין ירחין, ויומא דא אשתלימו. זכאה חולקי דאתערעתון הכא. ארים רבי יוסי קליה ובכי, וקמו כלהו ונשקוהו ברישיה. אמר רבי יוסי זכאה חולקנא דזכינא בהאי ארחא, למשמע מלי דעתיק יומין מפומך, מה דלא זכינן למשמע עד השתא.

תשסח) יתיבו כלהו, אמר לון רבותי, מדחמינא צערא דהאי חמי וברתיה, דדחקי ומצטערי בנפשיהו, דלא ידענא ברכת מזונא. אמינא לון, דעד דאנדע ברכת מזונא, לא אתחבר באנתתי, כארח כל ז בני עלמא, ואע"ג דיכילנא לשמשא בה בלא חובה, לא בעינא למעבר על דעתייהו, הואיל ולא הוינא יכיל למימר מדי, עד תרין ירחין. חדו רבי יוסי ה ורבי חייא וחמוי וברתיה, זככו מסגיאו חדוה. אמר רבי יוסי, במטו מינך, כיון ש דשריאתא, אנהיר לן יממא, זכאה חולקנא בארח דא.

חלופי גרסאות

ד ל"ג בן וחובה עד כדין. ה עד הכא. ו הוינא.
ז ל"ג בני. ח מוסיף ורבי חייא ורבי אבא.
ט דשכינתא.

מסורת הוהר

(ז) (בראשית ה) ב"ב רכב צ"ג

הסולם קין הבל שת אנוש ומהללאל

אשרי חלקי שפגשתים כאן. נשא ר' יוסי קולו ובכה. וקמו כולם ונשקוהו בראשו. אמר ר' יוסי אשרי חלקי שזכיתי בדרך הזה. לשמוע דברי עתיק יומין מפיך, מה שלא זכיתי לשמוע עד עתה.

תשסח) יתיבו כלהו אמר וכו': ישבו כולם. אמר להם, רבותי, משראיתי הצער של חותני ובתו, שנדחקו ונצטערו בעצמם, על מה שאיני יודע ברכת המזון, אמרתי להם, עד שאדע ברכת המזון לא אתחבר באשתי כדרך כל בני העולם, ואע"פ שיכולתי לשמש בה בלי חטא, לא רציתי לעבור על דעתם, משום שלא יכולתי לומר משהו עד שני חדשים. שמחו ר' יוסי ור' חייא וחותני ובתו, וככו מרב שמחה. אמר ר' יוסי, בבקשה ממך, כיון שהתחלת, תאיר לנו את היום, אשרי חלקנו בדרך הזה.

מאמר

נתבשם העולם ונתתקן העקימה שהתחיל באנוש. חוץ מחטאו של אדם שלא נתבשם עד שעמדו ישראל על הר סיני, אבל העקימה של קין והבל נתתקן ונתבשם. אבל העולם היה בצער ועצבות עד שבא נח, שכתוב, זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו מן האדמה אשר אררה ה'. וחטאו של אדם לא נתבשם עד שעמדו ישראל על הר סיני וקבלו התורה, וכשישראל קבלו התורה, אז נר ואור נהם מלכות וי"א כנ"ל. נתתקנו כאתה.

תשסז) והשתא רבותי אנא וכו': ועתה רבותי, אני מבבל, ובנו של רב ספרא אני, ולא זכיתי להכיר את אבי. ונגרשתי לכאן, ויראתי, מפני שיושבי ארץ הוה הם אריות בתורה, ושמתי עלי, שלא לומר דברי תורה לפני איש, עד שני חדשים. וביום הוה נשלמו.

תשסט) פתח. ההוא רביא בברכת מזונא ואמר, כתוב אחד אומר (ה) ואכלת לפני יי' אלהיך, וכתוב אחד אומר (ו) ושמחת לפני יי' אלהיך. הני קראי כד ישראל כ הוו שראן בארעא קדישא, ואתחזון קמי קב"ה : בני מקדשא, הוו מתקיימי. השתא היך מתקיימי, מאן יכיל למיכל לפני יי' ולמחדי לפני יי'.

תשע) אלא ודאי הכי הוא, בקדמיתא כד יתיב בר נש על פתוריה למיכל, מברך על נהמא המוציא. מאי טעמא המוציא, ולא מוציא, דהא כתיב (ח) בורא השמים, ולא כתיב הבורא. (ט) עושה ארץ, ולא כתיב העושה ארץ. מאי טעמא הכא המוציא.

תשעא) אלא כל מלין דאינון מרזא דעלמא עלאה, סתירא אסתתרא ה' מתמן, לאתחזאה דהא מעלמא גניזא וסתירא איהו. (י) וכל מלין דאינון מעלמא ס תתאה דאתגליא יתיר, כתיב בה', דכתיב (יא) המוציא במספר צבאם, (יב) הקורא למי הים, כלהו מרזא דעלמא תתאה איהו, ואי אכתיב בשמא יתרהו בה', כגון האל הגדול, והכא דאיהו : באתגליא מרזא דעלמא תתאה איהו, כיון דמברך בר נש, שכינתא אתיא קמיה.

תשעב) ומה דאמר ואכלת לפני יי' אלהיך. הכא אתכליל למללא במלי דאורייתא, דהכי אצטריך, הואיל וקב"ה קמיה, לקיימא דכתיב, (יג) זה השלחן אשר לפני יי'. וכתוב (יד) ואכלת שם לפני יי' אלהיך.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

י האי : איהו וליג ההוא רביא. כ אתחזון וליג מנהון עד ואתחזון. ז ליג בכי מקדשא. מ ליג תתאה. נ בארע סתים.

(ד) (דברים יד) ח"ב כסח : ז"ח פו ט"ג שי"ו שלי"ד. (ט) (שם כו) ח"ג צה. (ח) (ישעיה מב) ויגש ד צ"ב ז"ח ט"ב שכ"ג ט"ג שמ"ד שמי". (א) (ירמיה י) בי"א שא צ"ב. (ב) (ישעיה מ) הקטה"ו כג צ"א. (ג) (עמוס ה) ח"ב קסא. ז"ח עו ט"ב שמי"ג. רמו. רעא : ז"ח מח ט"ד שי"ו פו ט"ג

(ז) (יחזקאל מא) ח"ב קנג. : קנד. ח"ג סב. רמה. שלי"ד. (ח) (דברים יד) לעיל אות תשסט צ"ר.

רזין דברכת המזון

הסולם

מאמר

תשעא) אלא כל מלין וכו' : ומשיב אלא כל הדברים שהם מעולם העליון הסתור, שהוא בינה, מסתרתת ה' משם, שאין שם ה' הידועה, להראות, כי מעולם הגנוח והנסתר הוא. וכל הדברים שהם מעולם התחתון, שהוא מלכות, שנתגלה יותר, כתוב עם ה' שכתוב המוציא במספר צבאם. הקורא למי הים. כולם מסוד עולם התחתון הוא. ואם כתוב שם, הוא ג"כ עם ה' כגון, האל הגדול, וכאן שהוא בגלוי עם ה' הוא משום שמסוד עולם התחתון הוא. כי כיון שאדם מברך השכינה באה לפניו.

תשעב) ומה דאמר ואכלת וכו' : ומה שאמר, ואכלת לפני ה' אלקיך. נכלל כאן, לדבר בדברי תורה, שכך צריך, משום שהקב"ה עומד

תשסט) פתח ההוא רביא וכו' : פתח ילד ההוא בברכת המזון ואמר, כתוב אחד אומר, ואכלת לפני ה' אלקיך. וכתוב אחד אומר, ושמחת לפני ה' אלקיך. מקראות אלו היו מתקיימים כשישראל היו שודים בארץ הקדושה ונראים לפני הקב"ה בבית המקדש. עתה איך הם מתקיימים. מי יכול לאכול לפני ה', ולשמוח לפני ה'.

תשע) אלא ודאי הכי וכו' : ומשיב. אלא ודאי כן הוא. תחילה כשיושב האדם על שלחנו לאכול, מברך המוציא. מה הטעם שאומרים המוציא, ולא מוציא, בלי ה' הידועה. שהרי כתוב, בורא השמים, ולא כתוב הבורא. עושה ארץ, ולא כתוב העושה ארץ. מה הטעם כאן. שאומרים המוציא.

(דסויי דף קס"ח ע"א) (דף קס"ח ע"ב)

תשעג) הואיל וקאים ב"נ קמי מאריה, אצטריך ׀ נמי למיחן למסכני, למיתן לון, כמה דאיהו יהיב ליה למיכל. ׀ כמאן דאכיל קמי מלכא קדישא ׀ ואצטריך דלא ישתכח בלען על פתוריה, דהא בלענו מסטרא אחרא הוי, ורזא דא ׀ הלעיטני נא, ארז בלענו, והכי אצטריך לסטרא אחרא, וכתיב ׀ ובטן רשעים תחסר. וע"ד ואכלת לפני יי' אלהיך כתיב, ולא לפני סטרא אחרא. ואצטריך דלא יתעסק במלין בטלין, ובצרכי ׀ סעודה ׀ ואצטריך לאתעסקא במלין דאורייתא, ׀ דהא כד ׀ מלין דאורייתא אתמרו על פתורא, יהיב ההוא בר נש תקפא למאריה.

תשעד) ושמחת לפני יי' אלהיך, דא איהו בכוס של ברכה, כד בריך בר נש בכוס של ברכה, אצטריך למחדי ולאחזאה חדוה ולא עציבו כלל. כיון דנטיל בר נש כוס של ברכה, קב"ה קאים על גביה, ואיהו אצטריך לאעטפא רישיה בחדוה. ולברכא על הכוס במותב תלתא, נברך שאכלנו משלו. תשעה) ובטובו חיינו, דא אצטריך רעותא לעילא לגבי עתיקא דעתיקין, וע"ד איהי בארז סתים. ובטובו, ולא מטובו, ׀ ובטובו: דא ׀ ימינא עלאה. ומטובו: דא דרגא אחרא, דאתי מסטרא דימינא, ואיהו דרגא לתתא ׀ מניה, בגין דבהוא טוב אתבני עלמא, וביה אתון.

תשעו) אמאי אקרי טוב ואמאי אקרי חסד. טוב איהו, כד כליל כלא בגויה, ולא אתפשט לנחתא לתתא. חסד כד נחתא לתתא. ועביד טיבו בכל

מסורת הזר חלופי גרסאות

ו) (בראשית כה) תולדות כח ציי צייא. ז) (משלי ׀ ל"ג נמי. ׀ ומאן דאכיל קמי מלכא קדישא אצטריך. ׀ בשלח קי ציר. ׀ אצטריך. ׀ מוסיף סעודה שפיר. ׀ ל"ג ואצטריך לאתעסקא במלין דאורייתא. ר ל"ג דהא (ד"א). ׀ אתמרו מלין דאורייתא. ת זינא. א ל"ג מניה. דרך אמת ׀ [ע"ין בפרדס רטונים סהרטיק שער ט' פרק א']

מאמר הסולם ריזן דברכת המזון

עומד לפניו, שכתוב, זה השלחן אשר לפני ה'. וכתוב, ואכלת שם לפני ה' אלקיך. תשעג) הואיל וקאים בר נש וכר: ומשום שאדם עומד לפני ארונו, הוא צריך ג"כ לחון לעניים, לתת להם כמו שהקב"ה נתן לו לאכול. ויהיה כמי שאוכל לפני המלך הקדוש, וצריך שלא יהיה זולל על שלחנו, כי הזוללות הוא מסטרא אחרא. וזה סוד, הלעיטני נא, שהוא דרך זוללות. וכך צריך לסטרא אחרא, שכתוב, ובטן רשעים תחסר. וע"כ ואכלת לפני ה' אלקיך כתוב, ולא לפני סטרא אחרא. וצריך שלא יעסוק ברבדים בטלים ובצרכי סעודה, וצריכים לעסוק ברבדי תורה, כי כשנאמרים דברי תורה על השלחן נתן האדם תוקף לאדונו. תשעד) ושמחת לפני ה' אלקיך: זה הוא בכוס של ברכה. כשמברך האדם בכוס (דפו"י דף קס"ח ע"ב) 258

של ברכה, צריך לשמוח ולהראות שמחה, ולא עצבות כלל. כיון שנוטל אדם כוס של ברכה, הקב"ה עומד עליו, והוא צריך לעטוף ראשו בשמחה, ולברך על הכוס, במושב שלשה שאכלו כאחד, נברך שאכלנו משלו. תשעה) ובטובו חיינו: בזה צריכים לכוון הרצון למעלה אל עתיקא דעתיקין, וע"כ הוא בדרך סתום, שאומר ובטובו, ואינו אומר ובטובך. אומר ובטובו, ולא מטובו, כי ובטובו, זהו ימין העליון, דהיינו ספירת החסד, ובטובו, זהו מדרגה אחרת למטה הבא מצד ימין, והיא מדרגה למטה ממנו, דהיינו ספירת היסוד. וע"כ צריך לומר ובטובו, משום שבטוב הזה, שהוא חסד, נבנה העולם, שכתוב, כי אמרתי עולם חסד יבנה, ובו הוא ניזון. תשעו) אמאי אקרי טוב וכר: שואל, למה נקרא טוב ולמה נקרא חסד, שהם שני שמות

בריין, בצדיקי וברשיעי, ולא חייש, ואעי'ג דדרגא חד הוא. מגלן דכתיב (ח) אך טוב וחסד ירדפוני, אי טוב למה חסד, ואי חסד למה טוב, דהא בחד סגינא. אלא טוב כליל כלא בגויה, ולא אתפשט לתתא. חסד נחית ואתפשט לתתא, וזן כלא צדיקי ורשיעי כחדא.

תשעז) והכא כיון דאמר ובטובו חיינו, הדר ואמר הזן את העולם כלו בטובו בחסד, ב הה"ד ט) נותן לחם לכל בשר כל"ת. וע"ד הזן את הכל, לצדיקי ולרשיעי לכלא. דא אקרי ברכת ימין. שמאל לאו איהו בברכת מזונא. ובגין כך שמאלא לא תסייע לימינא.

תשעח) דכיון דברין ברכת ג זימון, אצטריך לדבקא ארץ החיים בימין. לאתזנא מתמן, ולפרנסא ולמיהב מזונא לכלא, ועל דא תניינא ברכת הארץ. ז ואצטריך לאדכרא בה ברית ותורה, על בריתך שחתמת בבשרנו, ועל תורתך שלמדתנו, לאחזאה ה דמההוא טוב אתזן ברית ותורה, דאיהו תקונא ו דהאי טוב.

תשעט) מכאן אוליפנא, דנשים פטורות מברכת מזונא ז לאפקא ידי חובה, דהא לית בהו תורה וברית. ולחתום על הארץ ועל המזון, הא ח דבקותא כחדא בחסד, על הארץ דא איהי ארץ החיים. ועל המזון דא איהו חסד, הא כלילו דא בדא בדביקותא כחדא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (תהלים כג.) ט) (תהלים קלו) ח"א רא: ב ל"ג ה"ד. ג ימין; ה"ן. ד אצטריך; אצטריכנא. ח דבההוא; מוסיף דאעי'ג דבההוא. ו דבהאי. ז מוסיף לאסקא להון. ח דבקותא.

רוזן דברכת המזון

הסולם

מאמר

בחסד, זיש נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו, וע"כ אומר, הזן את הכל, היינו לצדיקים ולרשיעים, לכל. זו נקראת ברכת הימין. שהוא חסד. השמאל, שהוא גבורה ודין, אינו בברכת המזון. ומשום זה יד השמאלית לא תעזור ליד הימנית לשאת את הכוס.

תשעח) דכיון דברין ברכת וכו': כיון שברך ברכת המזון. צריכים להדביק את ארץ החיים, שהוא המלכות, בימין, שתהיה נוזנת משם, ולכלכל ולתת מזונות לכל. ועל כן ברכה השניה היא ברכת הארץ. וצריכים להזכיר בה, ברית ותורה, דהיינו, על בריתך שחתמת בבשרנו ועל תורתך שלמדתנו, להראות שמטוב הזה ניזון ברית ותורה, שהוא תקון של טוב הזה.

תשעט) מכאן אוליפנא וכו': מכאן למדנו, שנשים פטורות מברכת המזון לצאת ידי חובתן, כי אין בהן תורה וברית. ויחתום על הארץ ועל המזון, כי דבקותם יחד הוא בחסד

שמות. ומשיב, טוב, הוא כשהספירה כוללת הכל בתוכה ואין האור מתפשט לרדת למטה. חסד, הוא כשהאור יורד למטה, ועושה טוב לכל הבריות, לצדיקים ולרשיעים, ואינו חושש, משום שאין בו דינים. ואעי"פ ששניהם, טוב וחסד, הם מדרגה אחת שכתוב, אך טוב וחסד ירדפוני, ויש לשאול, אם אומר טוב למה אומר חסד, ואם אומר חסד למה אומר טוב. הרי היה די באחד מהם. אלא כנ"ל, טוב, היינו שכולל הכל בתוכו ואינו מתפשט למטה. חסד, יורד ומתפשט למטה, וזן הכל, צדיקים ורשיעים יחד.

פירושו, הטוב, הוא הארת חכמה הכלולה בחסד. והוא מאיר ממטה למעלה, ולא למטה. אבל החסד מאיר ממעלה למטה. תשעז) והכא כיון דאמר וכו': וכאן, כיון שאומר ובטובו חיינו, שהיה אפשר לפרש, שהשפע אינו יורד למטה לצדיקים ולרשיעים, על כן חזר ואומר, הזן את העולם כולו בטובו (דפריי דף קס"ח ע"ב)

תשפ) אתפשטותא [ז] דטוב איהו הודאה דאקרי חס"ד, וע"ד איהו
 אומר, נודה לך, על כך ועל כך גסין ואתין דאתעבידו מסטרא דטוב. ואי תימא
 והא כתיב נעימות בימינך נצח, הא איהו מסטרא דימין. לאו הכי, אלא כל
 חד וחד אחזי על ההוא [ק] אתר דנפיק מניה.

תשפא) ואי תימא נצח בימין, הא כתיב נעימות, וכתיב נעימים זמירות
 ישראל, ודא שמאלא. (ו) וכל שמאלא אתכליל ברזא דימינא. אבל הודאה
 אודי על ימינא, לאחזאה דהא מניה נפקא, ודא פשיטו דטוב, דאתפשט בארץ
 החיים.

תשפב) מ"ט לית הכא שמאלא, בגין דלית חולקא לסטרא אחרא במזונא
 דישראל. ואי אתער שמאלא, סטרא אחרא יתער עמיה, והא כ איהו ל זבין
 בכרותיה וחולקיה ליעקב אבונא. והא אנן יהיבנא ליה חולקיה, לההוא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(תהלים טז) ב"א קלד צ"ג ז"ח לב ט"ד שליח
 ט ל"ג אומר. י מוסיף ישראל בימינך נצח (ד"א).
 כ אינון. ל זמין. ט אבונון.
 ט"ד ט"א שמ"ג סד ט"ב ש"ב. כ (ש"ב כג) ח"ב
 קעה: רלב: ח"ג יט: קס: ת"ז חל"ט עט:
 דרך אמת [ז] (סס סהרמ"ק שער ט"ז פרק ד.) [ק] בהעלותך קכ"ג ע"ב ברעיא מהימנא.

מאמר

הסולם

רזין דברכת המזון

משם, כי הוא תוצאה של התפשטות הטוב
 הימין. וזהו התפשטות הטוב שנתפשט בארץ
 החיים, שהיא המלכות.

תשפב) מ"ט לית הכא וכו': מהו הטעם
 שאין כאן, בברכת המזון, שמאל, אלא ימין
 בלבד. הוא משום שאין חלק לסטרא אחרא
 במזון של ישראל, ואם היה מתעורר שמאל,
 היה הסטרא אחרא מתעורר עמו. להיותו
 נחשך משמאל. וכבר הוא מכר בכורתו חלקו
 ליעקב אבינו. וע"כ אנו נותנים לו חלקו
 למקטרג ההוא בזוהמא של מים אחרונים, ואם
 אין זוהמא בידים שנרחצו, הרי חלקו במאכל
 שהידים קרבו אליו. כי עכ"פ יש בהם שזירי
 מאכל.

ביאור הדברים. כי הס"א יונקת משמאל,
 דהיינו מקו שמאל שאינו נכלל בימין ע"י
 קו האמצעי, כי כל מגמתם להמשיך הארת
 החכמה שבשמאל ממעלה למטה, שה"ס ג"ר
 דחכמה. ונודע, שמחמת חסרון חסדים, אין
 החכמה יכולה להאיר ומשפעת דינים קשים,
 וזהו מדתו של עשו. ויעקב שה"ס קו האמצעי,
 הוא ממעט את קו השמאל מג"ר דחכמה, אבל
 משום זה הוא מיוחד אותו בקו ימין, והחכמה
 מתלבשת בחסדים שבימין ומאירה בבחינת
 ר"ק דחכמה. (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת)

ח"ש

בחסד, על הארץ, זו היא ארץ התיים, המלכות
 ועל המזון, זה הוא חסד, והם כלולים זה
 בזה בדבקות אחד.

תשפ) אתפשטותא דטוב איהו וכו':
 התפשטות הטוב, הוא הודאה הנקרא חסד, כי
 כשנתפשט הטוב למטה חודים לו על זה,
 וע"כ הוא אומר, נודה לך על כך ועל כך
 נסים ואותות שנעשו לנו מצד הטוב, ואם
 תאמר, הרי כתוב, נעימות בימינך נצח. הרי
 שנצח הוא בימין, ולא הוד. ומשיב, אלא כל
 אחד ואחד מראה על המקום שיצא ממנו. כי
 הנצח הוא תוצאה מן מלחמות, והמלחמות
 הם שמאל, וההוד הוא תוצאה מהתפשטות
 החסד שהוא ימין. אבל מבחינתם עצמם, הנצח
 הוא ימין וההוד הוא שמאל. ובברכת המזון
 המדובר הוא על המקום שההוד יצא משם,
 וע"כ הוא בחינת ימין.

תשפא) ואי תימא נצח וכו': ואם
 תאמר, שהנצח הוא ימין, הרי כתוב בו
 נעימות, דהיינו נעימות בימינך נצח. וכתוב,
 נעים זמירות ישראל, וזמירות הוא שמאל.
 הרי שהנצח הוא שמאל, ומשיב, שכל שמאל
 נכלל בסוד הימין, כי נצח הוא ימין ונעימות
 שהוא שמאל נכלל בו. אבל הודאה, הרי הוא
 מודה על הטוב שבימין, להראות שההוד יוצא
 (דמו"י דף קס"ח ע"ב) דף קס"ט ע"א

מקטרגא בזהמא דמיין בתראין, ואי לית זוהמא, הא חולקיה דהווא מיכלא, דקריבו : ביה ידין.

תשפג) ועל דא לית ליה חולקא בהדן. והואיל ולית ליה חולקא בהדן, דהא נטל חולקיה, לית ׀ לן לאתערא שמאלא כלל. דלא יתער מקטרגא ויטול תרין חולקין, חד לתתא, וחד לעילא, כבכור. דהא ׀ זבין בכרותיה ליעקב אבונא. חולקיה איהו לתתא, ולית ליה לעילא כלום. ישראל נטלי לעילא, ועשו נטיל לתתא, וע״ד לא יתקרב שמאלא כלל, בברכת מזונא.

חלופי גרסאות

נ ל״ג ביה. ט לון. ע זמין.

רזין דברכת המזון

הסולם

מאמר

כי רחיצת הוזהמא מן הידים, תורה, על המאכל המתקלקל מחמת הדבקות בשמאל של הסיא הנקרא זוהמא, כנ״ל, ומרמזים לסיא שזהו חלקו, דהיינו של הדבוק בו. ואי לית זוהמא, אם עוד לא נתדבק לגמרי בשמאל, שיהפוך המזון לזוהמא, הא חולקיה, דההוא מיכלא דקריבו ביה ידין. ידים, מורים על המשכת החכמה ממעלה למטה. שה״ס ג׳ר שבגוף, ואומר, ואע״פ שעוד לא המשיך ממעלה למטה, אלא שהידים קרבו להמשיך מתקלקל ג״כ המאכל. ונעשה לחלקו של הסיא. תשפג) ועל דא לית וכו׳: וע״כ אין לו, לסיא, חלק עצמו, שלהיות חלקו בשמאל בלי ימין, אין לו חלק במזון שהוא חסד, כמ״ש בדבור הסמוך. וכיון שאין לו חלק עצמו, שכבר לקח חלקו, בשמאל, אין לנו לעורר השמאל כלל, דהיינו אפילו בהתכללות עם הימין ע״י קו האמצעי, כדי שלא יתעורר המקטרג לינק ממזון שלו, דהיינו מחסדים המלבישים החכמה שמשמאל, ואז יקבל ב׳ חלקים כבכור, אחד למטה. דהיינו בשמאל בלי ימין הנמשך מלמעלה למטה ואחד למעלה, דהיינו בחסדים המלבישים את הו״ק דחכמה, המאירה ממטה למעלה, שהרי כבר מוכר בכורתו ליעקב אבינו, מפני שראה ביעקב ב׳ חלקים חכמה מחסדים המלבישים החכמה והודה, שאין לו אלא חלק אחד, חכמה בלי חסדים, והולך למות. כמ״ש בדבור הסמוך. חלקו הוא למטה, דהיינו בשמאל שממשיכים מלמעלה למטה, ואין לו למעלה כלום, שאין לו חלק בחסדים המלבישים את החכמה ע״י קו האמצעי שהחכמה מאירה ממטה למעלה. ישראל לקחו למעלה, ועשו לקח למטה. וע״כ לא יתקרב השמאל כלל בברכת המזון. ועם זה תבין הסוד, שהבכור נוטל פי שנים, דהיינו חכמה וחסדים. ושאר האחים רק חסדים בלבד.

כיון

ח״ש שיעקב נק' קטן, מחמת חסרון ג׳ר דחכמה, ועשו נקרא גדול. מחמת התאמצותו לינק מג׳ר דחכמה, שה״ס הבכרה של עשו. חסויה, ויבא עשו מן השדה, שה״ס קו שמאל, הנק' שדה, והמשיך החכמה ממעלה למטה, דהיינו לקבל הג׳ר דחכמה, ומחמת זה, והוא עיף, כי נמשכה לו חכמה בלי חסדים, שהיא כולה דינים, ונתעייף מזה עד למיתה. וז״ס ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא וגו'. דהיינו שימשיך לו מן החסדים שלו, שנקראים לחם ונוזד עדשים, ויאמר יעקב מכרה כיום את בכרתך לי. דהיינו שייסגיר בידינו את הבכרה שלו, שה״ס הג׳ר דחכמה, המתמעטת בהכרח על ידי קו האמצעי, ואז ייחד השמאל עם הימין, וישפיע לו חסדים שה״ס מזון. וז״ש, ויאמר עשו הנה אנכי הולך למות. כיון שהדינים הנמשכים מג׳ר דחכמה שהיא בכרה, הם כל כך קשים עד מות, למח זה לי בכרה. וישבע לו, על זה שלא יחזור להדבק בבכרה, ואז נתן לו מזון. שהוא חסדים, ע״י היחוד של ימין ושמאל. אמנם אם יעבור עשו על השבועה ויחזור להמשכת הבכרה, אז מתקלקל המזון ומתהפך לזוהמא.

וזה אמרו, מ״ט, לית הפא שמאלא בגין דלית חולקא לספרא אחרא במזונא דישראל. כי הסיא הדבק בשמאל להמשיך ממעלה למטה, הרי הוא מחוסר מזון שהוא חסדים, כמו שנתבאר בעשו. ואם יש מזון, יש בהכרח יחוד של ב׳ קוין ימין ושמאל והסיא מסתלקת משם. כנ״ל, וז״ש, והא איהו זבין בכרותיה וחולקיה ליעקב אבונא כי מחמת חסרון מזונות שבשמאל, מכר עשו את הבכרה ליעקב אבינו, כמ״ש לעיל. הרי שבהתעוררות השמאל דסיא מסתלק המזון. וז״ש, והא אנן יהיבנא ליה וכו׳ בזהמא דמיין בתראין.

(דפו״י דף קס״ט ע״א)

תשפד) כיון דמתברכא האי ארץ החיים מסטרא דימינא, ומקבל מזונא, כדין בעינן רחמין על כלא. רחם יי' אלהינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך וגו', דהא מההוא מזונא וספוקא דארץ החיים, פ נזכי בה אנן ובי מקדשא. דיתבני בי מקדשא לתתא באינון רחמים.

תשפה) ובשבת דלא אשתכח דינא, למהוי נצח פ והוד כלל חסדים, אומר רצה והחליצנו למהוי תרוייהו, חסדי דוד הנאמנים, וע"ד אל תהי צרה ויגון וכו', דהא רצה ומודים, אינון חסדי דוד, ר ושים שלום דקאמרן בצלותא, בברכת עושה שלום במרומוי הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו.

תשפו) הטוב והמטיב, דכלא אתי מסטרא דימינא, ולא מסטר שמאלא כלום. מאן דמברך ברכת מזונא, איהו נטיל ברכאן בקדמיתא מכלהו, ואתברך בכלל ברכת מזונא, ו על דא אית ליה ארכא דחיין. מאן דנטיל כוס של ברכה, וקא מברך עליה, כתיב ח כוס ישועות אשא. מאן ישועות דא ימינא, דאיהו מושיע מכל מקטרגין דעלמא, דכתיב ח ותושע לו ימינו, וכתיב ט הושיעה ימינך וענגי.

תשפו) אדהכי הוה נהיר יממא, קמו כלהו ונשקוהו. א"ר יוסי, ודאי הלולא איהו יומא דא, ולא ניפוק מהכא, עד דיתעביד הלולא בכל אנשי מתא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז (ישעיה נה) ויחי נו צ"ו ז"ח מה ס"ד שמי"ח. פ דנזכו. צ ויתבני. ק והודאה. ר וגם ש מוסיף ט (תהלים קטז) ויחי רסט צ"ב. ו (שם ס) וארא טו צ"ב.

רזין דברכת המזון

הסולם

מאמר

נו"ה, הם חסדי דוד, בלי התכללות דין הכל. ושים שלום, שאומרים בתפלה, בברכת עושה שלום במרומוי הוא יעשה שלום עלינו, הוא יסוד, המשפיע חסדי דוד הנ"ל אל דוד שהוא המלכות.

תשפו) הטוב והמטיב וכו': ואח"כ אומרים הטוב והמטיב, משום שהכל בא מצד ימין ולא מצד שמאל כלום. מי שמברך ברכת המזון, מקבל הברכות קודם כולם, דהיינו קודם לעוניים אחריו, ומתברך בכלל ברכת המזון, ועל זה יש לו אריכת ימים. מי שנוטל כוס של ברכה ומברך עליו, כתוב, כוס ישועות אשא. מה הם ישועות. זהו ימין, שהוא מושיע מכל המקטרגים שבעולם, שכתוב, ותושע לו ימינו, וכתוב, הושיעה ימינך וענגי.

תשפו) אדהכי הוה נחיר וכו': בתוך כך, היה מאיר היום, קמו כולם ונשקוהו. אמר ר' יוסי ודאי יום משתה הוא יום הוה, ולא נצא מכאן, עד שיהיה נעשה המשתה לכל אנשי

תשפד) כיון דמתברכא האי וכו': אחר שנתברך ארץ החיים הוה מצד הימין, ומקבל מזון, כנ"ל, אז מבקשים רחמים על הכל, ואומרים, רחם ה' אלקינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך וגו', כי ממזון ההוא והכלכלה שבארץ החיים, שהוא המלכות, נקבל מהם, אנחנו, דהיינו ישראל עמך, ובית המקדש יבנה למטה ברחמים האלו, דהיינו ועל ירושלים עירך וכו'.

תשפה) ובשבת דלא אשתכח וכו': ובשבת שאין דין, שתהיה נצח והוד בכלל חסדים, כמיש לעיל שנצח, הוא ימין כלול משמאל והוא תוצאה של דין דהיינו ממלחמות, והוד, הוא תוצאה מהתפשטות החסדים למטה, נמצא שאינם חסדים ממש אלא בכלל חסדים, אבל בשבת שאין בו דין, אומרים רצה והחליצנו, שרצה הוא נצח, והחליצנו, הוא הוד, להיותם אז שניהם נו"ה, חסדי דוד הנאמנים, דהיינו חסדים ממש, וע"כ אל תהי צרה ויגון וכו' כי אז רצה ומודים, דהיינו (דפריי דף קס"ט ע"א)

דא א הוא הלולא דקבי"ה אתרעי ביה. נטלו לה לאנתתיה, ב ובריכו לה בכמה ברכאן, עבדו דאבוה יתקן ביתא אחרא לחדוה, כנישו ג כל אנשי מתא לההיא חדותא, וקראו לה כלה. וחדו עמהון כל ההוא יומא, ואיהו חדי עמהון במלי דאורייתא.

תשפח) פתח איהו על פתורא ואמר, (ט) ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים. כתיב הכא עומדים. וכתיב התם (ט) שרפים עומדים. מה להלן שרפים, ז אוף הכא נמי שרפים. אלין ה קרשים קיימן בתקוני דכלה, וסחרן סחרנא דחופה, למשרי בההיא חופה ו רוח עלאה, כגוונא ז דא כלה לתתא, ה אצטריך לתקנא חופה ו לחופאה . בתקיננו שפירו, ליקרא דכלה אחרא, דאתיא למשרי תמן בחדוה, כ לכלה תתאה.

תשפט) ובגין יקרא דההיא כלה עלאה, אצטריך למעבד חופאה דשפירו, בכל תקוני דשפירו, לזמנא לכלה עלאה, לההיא חדוה. כגוונא דא בכל גזירו דברית לתתא, אצטריך לאתקנא כסא אחרא בשפירו, למארי ז קנאה דברית קיימא דאתי תמן. אוף הכא בכל חופה, אצטריך תקוני שפירו, לחופאה לחופה ליקרא דכלה סתם.

תשצ) דהא דא, כגוונא דדא קיימא. דא סלקא בשבע ברכאן, ודא סלקא בשבע ברכאן. וכד סלקא בשבע ברכאן כדין אקרי כלה. ועל דא אסיר לשמשא בה עד דאתכלילת באינון שבע ברכאן, כגוונא עלאה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (שמות כו) ח"ב קע. ט (ישעיה ו) משפטים ח ל"ג קרשים. ו רזא. ז דכלה. ח דאצטריך. ט לחופה. י בתקוני. כ דכלה. ל ל"ג קנאה; דברית קנאה קלג צ"ה.

שבע ברכות דכלה

הסולם

מאמר

יפה לכבוד כלה האחרת, שהיא השכינה, תבאח לשרות שם בשמחה על כלה התחתונה. תשפט) ובגין יקרא דהחיא וכו': ומשום כבודה של כלה העליונה ההיא צריכים לעשות חופה נאה בכל תקוני היופי לזמן את כלה העליונה שהיא השכינה, לחופה הזו. כי כמו שבכל מילה של ברית למטה, צריכים לתקן כסא שניה ביופי, לבעל הקנאה של אות ברית שבא שמה, דהיינו אליהו, אף כאן בכל חופה, צריכים תקונים של יופי למכסה על החופה, לכבוד סתם כלה, שהיא השכינה. תשצ) דהא דא כגוונא וכו': כי זו הכלה התחתונה, כעין זו, הכלה העליונה, עומדת. זו התחתונה, מתעלה בשבע ברכות. חוה העליונה מתעלה בשבע ברכות. ועל כן אסור לשמש בה עד שנכללה באלו שבע הברכות, כעין העליונה.

אנשי העיר. זהו משתה שהקבי"ה רוצה בו, לקחו את אשתו וברכו אותה בכמה ברכות. עשו, שאביה יתקן בית אחר בשביל השמחה. אספו כל אנשי העיר לשמחה ההיא, וקראו את אשתו, כלה. ושמחו עמהם כל אותו היום, והוא שמח עמהם בדברי תורה.

מאמר שבע ברכות דכלה

תשפח) פתח איהו על וכו' : פתח הילד דהיינו הבעל, ואמר, ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים. כתוב כאן עומדים וכתוב שם שרפים עומדים, מה שם שרפים. אף הקרשים שבכאן הם סוד השרפים. אלו השרפים המכונים קרשים, עומדים בתקון הכלה, שהיא השכינה, ומסבבים סביב החופה, שהיא המכסה שמתעל הקרשים, שתשרה בחופה ההיא רוח עליון, שהוא ז"א. כעין זה כלה למטה, צריכים לתקן חופה לכיסוי בתקון

אינון

תשצא) אינון שבע ברכאן, ירתא כלה, מ מרוחא עלאה, * אתר דכל ברכאן נגדין מתמן. שית ברכאן אינון דכלה אתברכא מנייהו, ואת אמרת דאינון שבע. אלא שביעאה איהו דקא מקיים כלא.

תשצב) נ רובא דברכאן על היין אמאי. אלא דאיהו סטרא דחדי לכלא. על ההוא יין דאתנטיר בענבוי תדיר. ובגין כך ברכה קדמאה דאינון שבע, איהו רזא דיין. יין עביד מ פרי בין לעילא בין לתתא. גפן נטיל כלא, ואפיק איבא לעלמא, ואתעררו דחודה שמאלא איהו, דכתיב מ שמאלו תחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני. וההוא אילנא דחיי עביד פירין ואיבין מ באתערותא דא, ודא איהי ברכה קדמאה מ דכלא.

תשצג) תניינא שהכל ז ברא לכבודו, רזא דברית קדישא, חדוה דחבורא, דנטיל כל ברכאן ק מרזא דימינא, למעבד איבין בההוא גפן, דהא בקדמיתא ההוא ה פרי נחית מלעילא, ארח שייפין, ונגיד לברית קדישא, לנגדא ליה בההוא גפן, ודא מסטרא דימינא, דהא לית איבא משתכחא אלא בימינא. שמאלא אתער וימינא עביד.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

פ) (שיר ב) ב"א רלה צ"א.

מ מרזא. נ רוב ברכאן על היין דאיהו סטרא למחדי

כלא. מ חידו. מ בההוא גפן; מוסיף בההוא גפן באתערותא. מ מוסיף דכלא בורא פרי הגפן. צ ל"ב ברא לכבודו. ק ל"ג מרזא דימינא. ר חידו.

מאמר

הסולם

שבע ברכות דכלה

תשצא) אינון שבע ברכאן וכו': אלו ו' הברכות יורשת הכלה. שהיא השכינה, מרוח העליון, שהוא ז"א, מקום שכל הברכות נמשכות משם. שואל, הרי שש ברכות הם, דהיינו חג"ת נה"י דז"א, שהכלה מתברכת מהם, ואתה אומר שהם שבע, ומשיב, אלא השביעית היא מקיימת הכל. כי ברכה השביעית היא כנגד הבינה.

תשצב) רובא דברכאן על וכו': שואל, רוב הברכות הן על היין, למה, ומשיב, אלא שהיין הוא בחינה המשמחת את הכל, על ההוא יין המשומר תמיד בענביו. פירוש, קו שמאל שבבינה נקרא יין, על שם הארת החכמה שבו, ומתוך שמאיר רק ממטה למעלה, (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) נבחן שהוא כמו שמאיר בתוך הענבים והענבים אינם נסחטים ואין יוצא מהם כלום למטה, שהיין משומר בענביו. כי סחיטת הענבים, פירושו, שמושכים החכמה ממעלה למטה. שז"ס החטא דעץ הדעת, למי שאומר שעצה"ד גפן היה, ומשום זה ברכה הראשונה של אלו שבע ברכות הוא סוד היין, דהיינו בורא ברי הגפן, כי יין עושה סירות בין למעלה בבינה, ובין למטה במלכות, גפן, שהוא מלכות, מקבל הכל ומוציא פירות

לעולם, כי מבחינה זו של היין שמקבלת, נקראת המלכות חכמה תתאה, ומסרס שמקבלת חכמה אינה ראויה להולדה, והתעוררות השמחה, דהיינו תחלת הזווג של ז"א ומלכות, הוא שמאל, שכתוב שמאלו תחת לראשי ואחר כך, וימינו תחבקני, ועץ החיים ההוא, שהוא ז"א, עושה פירות ואבים בהתעוררות הזה, של השמאל, כי מסרס שמקבל חכמה משמאל דבינה, אינו ראוי להוליד, וע"כ, זה הוא ברכה הראשונה לכלן.

תשצג) תנינא, שהכל ברא לכבודו. ברכה השניה היא, שהכל ברא לכבודו. ה"ס ברית הקדוש, דהיינו יסוד דז"א שנקרא כל, שהוא שמחת החבור, המקבל כל הברכות מסוד הימין, שהוא חסד, לעשות פירות בגפן ההיא, שהיא המלכות הנקראת כבודו, כי מתחילה יורד פרי ההוא מלמעלה מבינה, דרך האברים, שהם הספירות דז"א, ונמשך לברית הקדוש, שהוא יסוד, שתמשך לגפן ההיא, שהיא מלכות, וזהו מצד ימין, שהוא חסד, כי אין פירות נמצאים אלא בימין, השמאל מעורר הולדת הפירות, והימין עושה הפירות. פירות פירושו נשמות הצדיקים.

264 (דפויי דף קס"ט ע"א *) דף קס"ט ע"ב

תשצד) לבתר כליל שמאלא בימינא, וימינא בשמאלא, למהוי רזא דאדם. ובגין כך תליתאה איהו יוצר האדם. ווע"ד יעקב, דאיהו עמודא דאמצעייתא, דיוקנא דאדם ה הוה.

תשצה) רביעאה, איהו עמודא חדא, דירכא ימינא. חמישאה, שוש תשיש ותגל א עקרה דביתא, בחדוה בקבוץ וכנישו דבנהא, מארבע סטרי עלמא, ודא רזא דירכא אחרא ב דאתחבר בירכא שמאלא, למיזל ולמיכנש לכל סטרין, וכנישו דבנין, ורחימו, למיעל לון בין ברכין.

תשצו) ובאינון תרין, דנביאים שריין בגווייהו, חדוה דעקרא דביתא. מ"ט. בגין דהא שתי ערבות, לא עבדין איבא ופירין, וכנישו דבנין לגבייהו, אינון פירין ואיבין דלהון, ולא אתערו כנישו דבנהא לגבהא, בר ג נביאים.

תשצז) שתיתאה ד שמח תשמח רעים ואהובים, אתר דרעותא וחדוה ואחוה אשתכח, עמודא דכל עלמא דאקרי צדיק. וצדיק וצדק רעים ואהובים אינון, דלא אתעדון דא מן דא. עד הכא שית ברכאן, דכלה אתברכת מנייהו.

תשצח) שביעאה איהו מקיים כלא, ומהאי שביעאה מתברכאן כלא ודאי, כללא דעשר אמירן, בגין דדא, כליל עילא ותתא. ווע"ד כליל בהאי, י זיני

חלומי גרסאות

ט ל"ג וע"ד : יעקב ודאי איהו. ת הוי. א עקרא. ב דיתחבר. ג נביאים ד רעים ואהובים ול"ג שמח תשמח.

שבע ברכות זכלה

הסולם

מאמר

משום ששתי ערבות, שהם נר"ה אינון עושות אבים ופירות, וקיבוץ הבנים אליהם הם הפירות והאבים שלהם. שהם מביאים לעקרת הבית, שהיא המלכות. וקיבוץ הבנים אינו מתעורר זולת נביאים, שהם נצח והוד. וע"כ ברכה זו דשוש תשיש ותגל העקרה בקבוץ בניה, היא בהוד.

תשצד) לבתר כליל שמאלא וכו' : אחר כך נכלל השמאל בימין והימין בשמאל כדי להיות סוד אדם, שהוא קו האמצעי, תפארת, ומשום זה, ברכה השלישית היא יוצר האדם, וע"כ יעקב, שהוא עמוד האמצעי, צורת אדם היה, כי צורת אדם, יורה על קו האמצעי. שימין ושמאל כלולים בו.

תשצו) שתיתאה שמח תשמח וכו' : ברכה הששית, היא, שמח תשמח רעים ואהובים, הוא מקום שרצון ושמחה ואחוה נמצאים בו, דהיינו עמוד של כל העולם, שנקרא צדיק, שהוא יסוד. וצדיק וצדק, שהם יסוד ומלכות, רעים ואהובים הם, שאינם סרים זה מזה, כי ברכה זו כוללת ג"כ מלכות, וע"כ אומר רעים ואהובים. עד כאן הו' שש ברכות שהכלה מתברכת מהן.

תשצה) רביעאה איהו עמודא וכו' : ברכה רביעית דהיינו ברכת אשר יצר, היא עמוד אחד של ירך הימין. דהיינו ספירת הנצח. ברכה חמשית היא, שוש תשיש ותגל העקרה, דהיינו עקרת הבית, שהיא המלכות, בשמחת קבוץ ואסיפת בניה לתוכה מארבע רוחות העולם. והו' סוד של ירך האחרת, שהיא נצח, שנתחבר בירך השמאל שהיא הוד, ללכת לכל הצדדים ולקבץ קיבוץ הבנים ולהכניסם בין הברכים, שהם נר"ה.

תשצח) שביעאה איהו מקיים וכו' : ברכה השביעית, היא מקיימת הכל, ומשביעתו היא מתברכים הכל, שהיא בניה, שהיא מקור כל המוחין. ודאי שהיא כלל עשרה מאמרות, דהיינו עשר ספירות, משום שזו כוללת למעלה ולמטה

תשצו) ובאינון תריין דנביאים וכו' : ובאלו השנים, נצח והוד, שהנביאים שורים ביניהם, ומקבלים מהם נבואתם, הם שמחת עקרת הבית, שהיא המלכות, מה הטעם. הוא (דפריי דף קס"ט ע"ב) 265

ח דחדוה, ששון, שמחה, חתן, וכלה, ו גילה, דיצה, אהבה, ואחיה, שלום, וריעות. למהוי ז כלה שלימו דכלא.

תשצט) זכאין אינון ישראל, דאינון זכו לתתא, כגוונא דלעילא. עלייהו כתיב, (ז) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. חדו כלהו כל ההוא יומא במלין דאורייתא, וכל בני מתא ח עבדו ליה רישא עלייהו. ליומא אחרא, קמו רבי יוסי ורבי חייא וברכו לון, ואזלו לארחייהו.

תת) כד מטו לגביה דר"ש, זקף עינוי וחמא לון. אמר לון מסתכל הוינא בכו יומא דא, וחמינא לכו תרין יומין וחד ליליא, דהויתון לגבי משכנא דההוא נער מטטרו, וההוא נער הוה אוליף לכו רזין עלאין בחדוה דאורייתא, זכאה חולקון בני.

תתא) סדרו מלין כלהו קמיה, וסחו ליה עובדא, אמר לון זכאין אתון, זוכאה חולקי, דהא אדכרנא יומא חד דהוה אזיל עמי בארחא רב ספרא אבוי, ובריכית ליה כד אתפרש מני, דיהא ליה בר אריא באורייתא, ולא בריכית ליה דאיהו יזכי ביה. זכאה חולקון בני, עליכו כתיב (ק) וכל בניך למודי יי.

תתב) ד"א וכל בניך למודי יי. וכי כל בנין דאינון דישראל, כלהו אוליף לון קב"ה אורייתא. אין. דהא בשעתא דאינון ינוקי לעאן באורייתא, שכינתא אתיא ויהיב לון חילא ותקפא למלעי באורייתא, דאלמלא סיועא דקודשא בריך הוא, לא יכלין אינון ינוקי למסבל.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה חדוה, ו אהבה אחוה גילה רנה דיצה חדוה שלום ז אהבה אחוה גילה דיצה שלום וריעות. ז כלא ח אעבדו.

ז (ש"ב ז) שמות צב צ"ט. ט (ישעיה גז) לך קנב צ"ד.

שבע ברכות זכלה

הסולם

מאמר

בני. פירוש. הילד הזה היה לו מדרגת מטטרוני שנק' נער, וע"כ ביתו היה משכן מטטרוני. תתא) פדרו מלין כלהו וכו': סדרו לפניו כל הרברים וספרו לו המעשה. אמר להם, אשריכם, ואשרי חלקי, כי אני זוכר, שיום אחד הלך עמי בדרך רב ספרא אבוי, וכשנפרד ממני ברכתי אותו, שיהיה לו בן שיהיה אריה בתורה, ולא ברכתי אותו, שהוא יזכה לראותו כן. וע"כ נפטר, ולא הכיר אותו (כנ"ל אות תשט"ז) אשרי חלקכם בני, עליכם כתוב, וכל בניך למודי ה'.

ולמטה, דהיינו ג"ר ח"ת שהם ע"ט. וע"כ כלול בה עשרה מיני שמחה, ששון שמחה חתן וכלה גילה דיצה אהבה ואחיה שלום וריעות. כדי שתהיה הכלה שלמות הכל. תשצט) זכאין אינון ישראל וכו': אשרי הם ישראל, שהם זוכים למטה כעין של מעלה, עליהם כתוב, ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. שמחו כולם כל יום ההוא ברברי תורה, וכל בני העיר שמו אותו, את הילד, ראש עליהם. ביום השני, קמו ר' יוסי ור' חייא וברכו אותם והלכו לדרכם.

תתב) ד"א וכל בניך למודי ה'. פירוש אחר, על וכל בניך למודי ה'. שיש לשאול, וכי כל הבנים של ישראל מלמד אותם הקב"ה כולם תורה. ואומר, כן. כי בשעה שאלו הילדים למדים בתורה, באה השכינה ונותנת להם כח ואומץ ללמוד בתורה, ולולא העזרה של חקב"ה, לא יכלו הילדים לסבול.

תת) כד מטו לנביח וכו': כשהגיעו לפני ר' שמעון, נשא עינוי וראה אותם. אמר להם מסתכל הייתי בכם ביום הזה, וראיתי אתכם שני ימים ולילה אחד שהייתם במשכן של נער מטטרוני, ונער ההוא לימד אתכם סודות עליונים בשמחת התורה. אשרי חלקכם

תתג) רבי שמעון הוה שכיח יומא חד גבי פתחא דלוד, ורבי חייא בהדיה, פגע ביה חד ינוקא, אמר רבי שמעון ודאי דקודשא בריך הוא * אתער בעלמא השתא ליומין זעירין, גלגולא רבא למלכי ארעא אלין באלין. * ודאי בעוד דאינון מקטרגין אלין על אלין, ישראל יהון גו רווחא.

תתד) אמר ההוא ינוקא, והא ביומא דא שארי אתערותא דא, דהא בהאי יומא דמין סגיאין אושדין בעלמא. א"ל רבי חייא, מנא ליה להאי ינוקא. אמר רבי שמעון, לזמנין נבואה נפיל בפום ינוקן, ומתנבאי יתיר מחד נביאה.

תתה) אמר ההוא ינוקא, וכי תוהא איהו בינוקי למהוי לון נבואה, * והא קרא שלים איהו. מנלן. דכתיב וכל בניך למודי יי. אינון ודאי למודי יי, ונביאה מנהון נפקא, מה דלית הכי לכל עלמא, אלא לישראל בלחודוי, דכתיב בהו וכל בניך למודי יי, ובגיני כך מנהון נפקא נבואה. אתא רבי שמעון ונשקיה אמר מיומאי לא שמענא * דא, בר השתא.

תתו) * דא פקודא דקב"ה למשה: * ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים. * וכתיב * שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים וגו', עובדא דמשכנא באינון קרשים, כגוונא דאינון שרפים, * אלין עומדים, ואלין עומדים.

תתז) ואי תימא, והא כל חיילי שמיא אינון עומדים כלהו, כד"א * ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, * וכתיב * וכל צבא השמים עומדים עליו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

* אתרע. י ל"ג וכי. כ והאי. ל ל"ג דא. * ל"ג דא. *
 * ל"ג וכתיב; * כלא כגוונא עלאה; * כלא כגוונא עלאה
 פתח ר' יצחק; * ר' יצחק פתח. * מוסיף בהאי אתר
 אלין. * ל"ג מן וכתיב עד דהא.

ה) (שמות כו) לעיל אות תשפח צ"ס. * (ישעיה
 ו) לעיל אות תשפח צ"ע. * (ת) (זכריה ג) וירא ל
 צ"א. * (א) (מ"א כב) בא ב צ"כ.

וכל בניך למודי ה'

הסולם

מאמר

שהנבואה יוצאת מהם. מה שאין כן לכל העולם אלא לישראל לבר, שכתוב בהם, וכל בניך למודי ה'. ומשום זה יוצאת מהם נבואה. בא ר"ש ונשקו. אמר, מעודי לא שמעתי את זה, רק עתה.

תתג) רבי שמעון הוה וכו': ר"ש היה נמצא יום אחד בפתחו של לוד, ור' חייא עמו. אמר רבי שמעון, ודאי שהקב"ה מעורר בעולם בשנה הוה לימים מועטים, גלגול גדול, דהיינו מלחמות גדולות, למלכי הארץ, אלו באלו. ודאי בעוד שהם צוררים אלו באלו. יהיו ישראל בהרוחה.

מאמר ועשית את הקרשים
 תתו) דא פקודא דקב"ה וכו': זהו מצות הקב"ה למשה, ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים. וכתוב, שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים וגו': כי מעשה המשכן בקרשים האלו, היה כעין אלו השרפים. אלו עומדים ואלו עומרים.

תתד) אמר ההוא ינוקא וכו': אמר אותו ילד, והרי ביום הזה התחיל התעוררות זו, שהרי ביום הזה, דם רב נשפך בעולם. אמר לו ר' חייא, מאין יודע זה ילד הזה, אמר ר' שמעון, לפעמים נופל נבואה בפיהם של ילדים ומתנבאים יותר מנביא.

תתז) ואי תימא והא וכו': ואם תאמר, הרי כל צבאות השמים עומדים כולם, כש"א ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. וכתוב, וכל צבא השמים עומדים עליו. כי כל מחנות העליונים אין להם קפיצין, דהיינו כרעיס נכרוע ולשבת, וכולם עומדים בקימה. ומשיב אלא

תתה) אמר ההוא ינוקא וכו': אמר אותו הילד, וכי פלא הוא שתהיה נבואה לילדים, והרי מקרא שלם הוא, מאין זה, שכתוב, וכל בניך למודי ה'. הם ודאי למודי ה', דהיינו בחי' נצח והוה הנקראים למודי ה' (דפריי דף קס"ט ע"ב * ק"ע ע"א)

וגר, דהא כלהו משריין עלאין לית להו קפיצין, וכלהו קיימי בקימה. אלא ודאי כלהו קיימין, ולזמנין אלין אקרון שרפים, ולזמנין סלקין בשמא אחרא, אבל אלין כלהו בחד שמא קיימי.

תתח) והאי קרא ז אוקמוה, פ כתיב ב) מזמור לדוד יי רעי לא אחסר. הא אתמר, מה בין מזמור ר לדוד, ובין לדוד מזמור. והכא, שכינתא קדמא ואתיא, ושראת עליה בקדמיתא. יי רעי, וכי אמאי שכינתא קדמא הכא, והא דוד אצטריך ט לאקדמא ת איהו בקדמיתא, הואיל ובעי מזוניה מעם קב"ה. תתט) אלא, ודאי שכינתא קדמא א ואתיא, ושראת עליה, ואתערת ליה לשבחא למלכא שבחא דא, ולמבעי מזוני מקמי מלכא, דהא הכי אצטריך על מלה דמזונא דבעיא איהי ורעותא דילה, דכל בני עלמא יבעון מזוני. בגין דכד קב"ה בעי לנחתא ב מזוני לעלמא, איהי ג נטלא בקדמיתא, ועלה נחתי מזוני לעלמין כלהו. ובגיני כך איהי אקדימת למלה דא דמזוני, ושראת עליה דדוד. תתי) יי רעי, יי רעיא דילי, כהאי רעיא ה) דמדבר עאנא דיליה באתר דדשאין ועשבין, דלא מחסר ביה כל מדעם. אוף הכי קב"ה, ד הוא איהו, רעיא דילי, למיזן לי בכל מה דאנא אצטריך. ד"א יי רעי, תנינן, דקשין מזונותיו דב"ג קמי קב"ה, כקריעת ים סוף. הכא תרין גוויין אינון, ותרוייהו בארץ קשוט.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

פ כלהו קיימי וליג מן אלין עד סוף האות. צ מוסיף אוקמוה כד"א וכל צבא השמים עומדים עליו וגו'. לאקדמא ולאחצרא. ת מוסיף איהו ההוא. א מוסיף ב מוסיף מזוני לתתא. ג אקדימת. ד ליג הוא. ב) (תהלים כג) שמות קיז צ"ש. פ מוסיף ר יצחק פתח כתיב. ד ליג לדוד. ט לאחצרא; ואתיא בקדמיתא וליג מן ושראת עד דהא. דרך אמת ר] שמנהיג צאנו.

לא אחסר

הסולם

מאמר

ושואל, ולמה הקדימה כאן השכינה. בה' רועי, והרי דוד היה צריך להקדים תחילה, כיון שבקש מן הקב"ה על מזונו. תתט) אלא ודאי שכינתא וכו': ומשיב, אלא ודאי השכינה קדמה ובאה ושרתה עליו ועוררה אותו לשבח אל המלך שבח הזה ולבקש מזון מלפני המלך. כי כך צריך להיות על דברי מזון, שהשכינה רוצה, והחפץ שלה הוא, שכל בני העולם יתפללו על מזונות, משום כשהקב"ה רוצה להוריד מזון לעולם. השכינה לוקחת תחילה, ובשבילה יורד מזון לכל העולמות, כי אי אפשר שהתחתונים יקבלו משהו אם העליונים אינם מקבלים תחילה, כמיש לעיל (בפתיחה לחכמת הקבלה אות קס"א ע"ש) ומשום זה הקדימה השכינה, בדבר הזה של מזון, ושרתה על דוד. תתי) ח' רועי: פירוש, ה' הוא רועי שלי

אלא ודאי כולם עומדים, והם נקראים לפעמים שרפים, ולפעמים בשם אחר ואלו שבכתוב שרפים עומדים נמצאים תמיד בשם אחד שרפים. ומה שהשווה קרשי המשכן לשרפים, יתכן זה לכל מלאכי מעלה, שנקראים כולם לפעמים שרפים. ואינם בדיוק לשרפים שבכתוב, שרפים עומדים וגו'.

מאמר ה' רועי לא אחסר תתח) והאי קרא אוקמוה וכו': ומקרא זה העמידוהו, שכתוב, מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר, הרי למדנו, מה בין מזמור לדוד ובין לדוד מזמור, שמזמור לדוד, יורה ששרתה עליו השכינה ואחר כך אמר שירה, ולדוד מזמור, יורה שתחילה אמר השירה ואח"כ שרתה עליו השכינה. (כנ"ל בראשית ב' אות ל"א) וכאן, בה' רועי, השכינה קדמה ובאה ושרתה עליו תחילה, כי כתוב, מזמור לדוד, 268 (דפו"י דף ק"ע ע"א)

תתיא) חד בגין דקב"ה כל עובדוי בדינא ה וקשוט, ועל דינא וקשוט
אתקיים כל עלמא. ובכל יומא ויומא, ובכל זמנא וזמנא, דן כל עלמא בדינא
לצדיקי ולרשיעי ולכל בני עלמא, כדיא ה כי צדיק יי צדקות אהב. וכד איהו
דן בני נשא, וחמי בני נשא כמה חייבין, וכמה חטאין קמיה, כדין קשה בעינוי
למיהב לון מזונא בכל זמנא, בגין דאית ליה למיזן חייביא, ולאיןון דחטאן.

תתיב) ואיהו עביד עמהון לגו משורת הדין, וזן ומפרנס לון כפום חסד
עלאה, דאתמשך ואתנגיד על כל בני עלמא, ובה איהו זן ומפרנס לכלא,
לצדיקי ולחסידי, ולרשיעי, ולכל אינון בני עלמא, ולכל חיון ובעירי חקלא,
ועופי שמיא, מקרני ראמים עד ביצי ט כלמי, ולא אשתאר בעלמא, דאיהו
לא זן ומפרנס לכלא, אף על גב דקשה קמיה, לפום עובדין דבני עלמא,
בקריעת ים סוף.

תתיג) וכי קריעת ים סוף קשה קמיה, והכתיב ה גוער בים ויבשהו,
ה הקורא למי הים וישפכם על פני הארץ, והא כיון דסליק * רעותא כ קמיה,
כלא קמיה * כאין הוא חשיב, ואת אמרת * דקריעת ים סוף קשה קמיה.

תתיד) אלא בזמנא דישראל אעברו לגבי ימא, ובעא קב"ה למקרע לון
ימא דסוף, אתא רהב ההוא ממנא דעל מצרים, ובעא דינא מקמי קב"ה. אמר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה (תהלים יא) הקסה"ז כט צ"ט. ד) (נחום א). ה ל"ג וקשוט. ו עמין ול"ג בני עלמא, עמין בני ;
ה) (עמוס ה) לעיל אות תשעא צ"ג. עמין ובני. ז ל"ג ולרשיעי. ח קלמי. ט כפום עובדוי.
* רעותיה. כ כל מלה קמיה כאין ול"ג מן קמיה עד ואת. ל ל"ג כאין הוא חשיב. מ קשה קמיה
כקריעת ים סוף.

דרך אמת ט רני. וכענין הסובא בברכות מסהדורי מילי ומסחרסוסי כלמי שפירושו כנים.

הסולם

קשין מוונותיו של אדם כקריעת ים סוף

מאמר

עושה עמהם לפני משורת הדין זן ומפרנס
אותם כפי חסד העליון הנמשך ונוול על כל
בני העולם, ובו הוא זן ומפרנס לכל לצדיקים
ולחסידיים ולרשיעים ולכל בני העולם, ולכל
חיות ובהמות השדה, ועוף השמים, מקרני
ראמים עד ביצי כנים, ולא נשאר מי בעולם
שלא יהיה זן ומפרנס לכל, אף על פי שקשה
לפניו, מחמת מעשים של בני העולם, כקריעת
ים סוף.

תתיג) וכי קריעת ים סוף וכו' : שואל,
וכי קריעת ים סוף היה קשה לו, והרי כתוב,
גוער בים ויבשהו. הקורא למי הים וישפכם
על פני הארץ. והרי כיון שעלה הרצון לפניו,
הכל הוא כאין לפניו, ואתה אומר שקריעת
ים סוף קשה לפניו.

תתיד) אלא בזמנא דישראל וכו' ;
ומשיב, אלא בזמן שישראל קרבו אל הים,
ורצה הקב"ה לקרע להם את הים סוף, בא
רהב הממונה של מצרים, ובקש דין מהקב"ה.
אמר

שלי, כרועה הזה שמנהיג צאנו במקום שיש
דשאים ועשבים, שלא יחסר שם משהו. אף
כאן, הקב"ה הוא רועה שלי לזון אותי בכל
מה שאני צריך. פירוש אחר, על ה' רועי.
שלמדנו, קשים מוונותיו של אדם כקריעת
ים סוף, וכאן ב' אפנים הם, ב' פירושים,
ושניהם בדרך אמת.

תתיא) חד בגין דקב"ה וכו' : פירוש
אחד הוא, משום שהקב"ה, כל מעשיו הם בדין
ואמת ועל דין ואמת מתקיים כל העולם, ובכל
יום ויום ובכל זמן וזמן דן את העולם בדין
לצדיקים ולרשיעים ולכל בני העולם, כמש"א,
כי צדיק ה' צדקות אהב. וכשהוא דן בני אדם
ורואה את בני האדם כמה הם רשעים, וכמה
הם חוטאים לפניו, אז קשה בעיניו לתת להם
מזון בכל זמן, משום שיש לו לזון את הרשעים
ולאלו שחוטאים.

תתיב) ואיהו עביד עמהון וכו' : והוא
269 (דפו"י דף ק"ע ע"א *) דף ק"ע ע"ב

קמיה, מאריה דעלמא, אמאי את בעי למעבד דינא על מצרים, ולמקרע ימא לישראל, הא כלהו חייבין קמך, וכל ארחך בדינא וקשוט. אלין פלחי כר'ים ואלין פלחי כר'ים. אלין בגלוי עריות, ואלין בגלוי עריות. אלין אושדי דמין, ואלין אושדי דמין.

תתטו) בההיא שעתא נ הוה קשה קמיה, ס למעבר על ארח דינא. והא ישראל הוו נטלי על ימא, דכתיב ויֹאמֶר יי אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו, והוה קשה קמיה למעבר על דינא, ולמקרע לון ימא דסוף, ואלמלא דאשגח קב"ה בזכות אברהם, דאקדים בצפרא למעבד פקודא דמאריה, ורעותא דיליה, כדכתיב וישכם אברהם בבקר, כלהו אתאבידו בימא, בגין דבכל ההוא ליליא, בדינא הוה קב"ה עלייהו דישראל.

תתטז) דתנינן, מאי דכתיב ולא קרב זה אל זה כל הלילה. מלמד דאתו מלאכי עלאי לשבחא בההוא ליליא קמי קב"ה, אמר לון, וכי עובדי ידי טבעין בימא, ואתון משבחן קמאי, מיד ולא קרב זה אל זה כל הלילה. מה כתיב, ויהי באשמרת הבקר, אשגח קב"ה בזכותא דאברהם, דאקדים בצפרא למעבד רעותיה דמאריה, כדכתיב וישכם אברהם בבקר. כדין אהדר ימא, וערקו מיין קמיהו דישראל.

תתיז) דכתיב וישב הים לפנות בקר לאיתנו, ותנינן, לאיתנו: לתנאו. לההוא תנאי דהתנה עמיה קב"ה, כד ברא עלמא, לאיתנו, כתיב הכא לאיתנו,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

נ ל"ג הוה. ס ל"ג למעבר. פ בני.

ו) (שמות יד) נח טו צ"ח. ז) (בראשית כב) ויצא קמה צ"א.

קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף

הסולם

מאמר

שלמדנו מה שכתוב, ולא קרב זה אל זה כל הלילה. מלמד שבאו מלאכי עליון לשבח בלילה ההוא לפני הקב"ה. אמר להם, וכי מעשי ידי טובעים ביים ואתם משבחים לפני מיד, ולא קרב זה אל זה כל הלילה. כי זה אל זה, נאמר במלאכים המשבחים להקב"ה. כמ"ש וקרא זה אל זה ואמר קדוש וגו'. מה כתוב, ויהי באשמורת הבקר, שהביט הקב"ה בזכות אברהם, שהשכים בבקר לעשות רצון אדונו, כמו שכתוב, וישכם אברהם בבקר, אז חזר הים והמים ברחו מפני ישראל.

תתיז) דכתיב, וישב הים לפנות בקר לאיתנו: ולמדנו, לאיתנו פירושו, לתנאו הראשון, לתנאי ההוא שהתנה עמו הקב"ה כשברא העולם, שהתנה עמו שייקע בשביל ישראל. כי איתנו, הוא אותיות תנאי. אבל יש לומר, כתוב כאן לאיתנו, וכתוב שם, משכיל לאיתן האזרחי, שהוא אברהם, אף כאן לאיתנו, רומז

אמר לפניו רבון העולם, למה אתה רוצה לעשות דין במצרים ולקרוע את הים לישראל, הרי כולם רשעים לפניך, וכל דרכיך בדין ואמת, אלו עובדים עבודה זרה, ואלו עובדים עבודה זרה, אלו חוטאים בגילוי עריות, ואלו בגילוי עריות, אלו שופכים דמים, ואלו שופכים דמים.

תתטו) בההיא שעתא הוה וכו': בשעה ההיא היה קשה לפניו לעבור על דרך הדין. והנה ישראל היו נוסעים על הים, שכתוב, ויאמר ה' וגו' דבר אל בני ישראל ויסעו. והיה קשה לפניו לעבור על הדין ולקרוע להם הים סוף, ולולא שהביט הקב"ה בזכות אברהם, שהקדים בבקר לעשות מצות רבונו ורצונו, שכתוב, וישכם אברהם בבקר, היו כולם נאבדים ביים, משום שבכל הלילה ההוא היה הקב"ה בדין על ישראל.

תתטז) דתנינן מאי דכתיב וכו': (דפו"י דף ק"ע ע"ב) 270

וכתיב התם ^ח משכיל לאיתן האזרחי, ועל דא לפנות בקר, בההוא זמנא דאקדים אברהם למעבד רעותא דמאריה, כדין אתקרע ^פ ימא, וע"ד קשה הוה קמיה קריעת ים סוף.

תתיח) כגוונא דא, קשין זוגין קמי קב"ה כקריעת ים סוף, מה קריעת ים סוף קטיל לאלין בהאי סטרא, ומקיים לאלין בהאי סטרא, אוף הכא בזוגין, כתיב ^א מוציא אסירים בכושרות, ותנינן בכי ושירות, מיית האי, ויהיב אתתיה להאי ^ב ולזמנין לחייבא, מזדמנא ליה אתתא ^ג מעליא. אבל רזין סתימין אינון בכלא ^ד וכלא הוא בדינא, ומה דאתערו חברייה ^ה בהא, ודאי הכי הוא. תתיט) ומה דאתערו ^ו לפני, ולא ^ז מלפני, לפני ההוא דקאים לפני קמיה דקב"ה, ושמש קמיה, וע"ד לא אמרו דקשין זוגין לקב"ה. ^ח וכן קשין מזונותיו של אדם לקב"ה, אלא לפני, ולהאי קשין כל הני, דהא לאו ברשותיה קיימי, אע"ג דאיהו ^ט עביד, ברשותא אחרא עביד. תתכ) כתיב ^י ונכרתה הנפש ההיא מלפני. מאי מלפני. אלא דא עלמא דאתי, ההוא דכל חיינ קיימין תמן. דבר אחר, דא ^{יא} צנורא עלאה, נהר דלא

חלוסי גרסאות

מסורת הזר

ח) (תהלים פט) ויחי קלד צ"ב. ט) (שם סח.) י' (ויקרא איהו חייבא ואזדפנת. ק מוסיף מעליא ולאו איהו בדינא. ד ל"ב וכלא הוא בדינא. ש ל"ב בהא. ת מוסיף לפני ה'. א לפני ה'. ב ל"ב וכן. ג מוסיף עביד, אבל אע"ג דאיהו עביד. ד צנורא.

קשין זוגין קמי קב"ה כקריעת ים סוף

הסולם

סאמר

על אברהם. ועל כן אומר הכתוב, לפנות בוקר, בימן ההוא שהשכים אברהם בבקר לעשות רצון אדונו, או נקרע הים. וע"כ היה קשה לפניו קריעת ים סוף. מאמר קשין זוגין קמי קב"ה כקריעת ים סוף תתיח) כגוונא דא קשין וכו': כעין זה קשים זוגים לפני הקב"ה כקריעת ים סוף. מה קריעת ים סוף הורג את אלו בצד זה ומקיים את אלו בצד זה, אוף כאן בזוגים, כתוב, מוציא אסירים בכושרות, ולמדנו, שהוא אותיות, בכי ושירות, כי זה מת ויש בכי, ונותן אשתו לזה, ויש שירות, ולפעמים לרשע מזדמן אשה טובה. וע"כ קשים לפניו זוגים כקריעת ים סוף. אבל סודות סתומים הם בכל, והכל הוא בדין. ומה שהעירו החברים בה, לבאר למה זה נדחה מפני זה, (כנ"ל בסבא דמשפטיס אות קנ"ב) ודאי כך הוא. תתיט) ומה דאתערו לפני וכו': ומה שהעירו שלפני למדנו, דהיינו קשים זוגים לפני הקב"ה וכו'. ולא מלפני הקב"ה כי לפני פירושו, ההוא שעומד לפני הקב"ה

ואי

פסקין מימיו לעלמין. וכלא חד, ודא איהו דנטיל כל עדונין דעלמא דאתי. ומאיןון עדונין עלאין ה תשתצי, מאתר דההוא נעם יי תמן, ודא איהו מלפני. (תתכא) ואי תימא, אי הכי, הא כתיב, ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני יי כי ידעו האנשים כי מלפני יי הוא בורח, ותנינן מ"ט אזל יונה וברח, וכי מאן ייכול למברח מקמי קודשא בריך הוא, אלא הוה אזיל וברח לנפקא מארעא קדישא, דהא שכינתא לא שריא לבר מארעא דישראל, ובגין דלא תשרי עלוי שכינתא, הוה ברח מארעא קדישא, דהא שכינא א איהי שריא תמן, כמה דאת אמר ה אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך. גפן פוה ה דא שכינתא, מה שכינתא הוה סתימא לגו בבית קוה"ק, * אוף הכי אתתא צניעא, לא נפקא מתרעא דביתה לבר. ובגיני כך הוה ברח יונה לבר מארעא קדישא, והא הכא כתיב מלפני, ולא כתיב לפני.

תתכב) אלא ודאי הכי הוא, מלפני, דהא רוח נבואה לא אתיא מגו שכינתא, אלא ה מלפני. אינון תרין דרגין דנביאים, דקא שריין על שכינתא, ומהווא אתר דחיל למהוי תמן בארעא קדישא, וע"ד מלפני. כי מלפני יי הוא בורח, ולא לפני יי, דהא הוה ידע דנבואה לא ה הוה אתי אלא מלפני. (תתכג) ובגיני כך קשין זוגין, קשין מזונותיו של אדם לפני הקב"ה, וע"ד דוד מלכא תלי מזונותיו לעילא, בגין דלעילא לא פסיק לעלמין. אבל

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

כ (יונה א) ח"ב קעא. ז (תהלים קכח) לך סו ציה. ה דתשתצי אתר; מוסיף תשתצי האי נפש. ו לז דרך אמת ת תימא הא לעיל קאמר מלפני דא עלמא דאתי. ויש לחלק ב"ו מלפני ובין מלפני ה' וצ"ב מן דא עד אוף. ז אתיא וליג הוה.

מאמר הסולם קשין זוגין קמי קב"ה כקריעת ים סוף

אלא ודאי כן הוא מלפני דהיינו מקודס השכינה, כי רוח נבואה אינה באה מן השכינה, אלא מלפני, דהיינו מקודס השכינה, שהם ב' מדרגות של הנביאים, שהם נצח והוד, השורים על השכינה, וממקום ההוא, שהוא נז"ה, היה מתירא להיות שם בארץ הקדושה, שלא תחול עליו הנבואה, וע"כ נאמר מלפני, כי מלפני ה' הוא בורח, ולא לפני ה', שהיה פירושו מן השכינה, שהיה יודע שהנבואה אינה באה אלא מלפני, שהוא נז"ה. (תתכג) ובגיני כך קשין וכו': ומשום זה, קשים זוגים וקשים מזונותיו של אדם לפני הקב"ה שהיא השכינה. כנ"ל. וע"כ תלה דוד המלך מזונותיו למעלה מן השכינה, שאמר הוי"ה רועי וגו', שהוא ז"א, משום שלמעלה אין השפע נפסק לעולם, אבל כאן בהשכינה נפסק, כי המזונות אינן תלויים בה, שהם למעלה בז"א, וע"כ כתוב, הוי"ה רועי לא אחסר, שפירושו

מאמר (תתכא) ואי תימא אי הכי וכו': ואם האמר, אם כן, הרי כתוב, ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' כי ידעו האנשים כי מלפני ה' הוא בורח, ולמדנו, מהו הטעם שהלך יונה וברח, וכי מי יוכל לברוח מלפני הקב"ה, אלא שהיה הולך ובורח לצאת מארץ הקדושה, כי השכינה אינה שורה בחוץ לארץ ישראל, ובכדי שלא תשרה עליו השכינה היה בורח מארץ הקדושה, שהשכינה שורה שם, כמ"א, אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך. גפן פוריה, זו היא השכינה, מה השכינה היתה סתומה לפנים בבית קודש הקדשים, אף כן, אשה צנועה אינה יוצאת מפתח ביתה לחוץ, וע"כ דממה הכתוב, האשה אל השכינה, ומשום זה היה יונה בורח לחוץ מארץ הקדושה ומקשה, הרי כאן כתוב מלפני, ולא כתוב לסני, ועכ"ז פירושו השכינה, ולא בינה. (תתכב) אלא ודאי הכי וכו': ומשיב, (דמוי דף ק"ע ע"ב *) דף קע"א ע"א

הכא פסיק, דהא לא תליין ביה מזונות. לעילא אינון. וע"ד כתיב, (ט) יי רעי לא אחסר, לא יפסקון מזונות מני לעלמין, בגין דההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן לא פסיק לעלמין, ובג"ד קדמא שכינתא על דא.

תתכד) ת"ח, בשעתא דהאי אתר מקבלא מזונא מלעילא, כלהו דמקדשי למאריהון, כלהו " מתעדנין, ומתערין, וסלקין גדפין, כד אחיא שכינתא בההוא מזונא, בגין דלא יסתכלון בה.

תתכה) ואינון תלת משריין בסליקו חד, קראן ואמרי " קדוש. קראן אלין " למשרייתא תניינא, וסלקין גדפין אלין קדמאי, ואלין תנייני, ואמריין אלין תנייני קדוש. קראן אלין למשרייתא תליתאה, וסלקין גדפין תלת משריין כחדא, וכלהו אמרי קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו. וע"ד כלהו משלבן דא בדא, אלין עאלין לגו אלין, ואלין עאלין לגו אלין, משלבן דא בדא, כמה דאת אמר משולבות אשה אל אחותה כן תעשה לכל קרשי המשכן.

תתכו) קרשים קיימי תדיר בקיומייהו, ולא מתכפפי, כגוונא דאינון עומדים, דלא מתכפפי דלית לון . קפיצי, וקיימי תדיר בלא ישיבה, וע"ד כתיב בקרשים עומדים.

תתכו) מה כתיב, שתי ידות לקרש האחד, אוף הכי, בתרי גוויי אינון

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ט) (תהלים כג) לעיל את תתח צ"ב. (ז) (ישעיה ו) ח מתערין ול"ג מתעדנין. ט למשרייתא. י קפצי. בא סא צ"ת.

הסולם

מאמר

קשין זוגין קמי קביה בקריעת ים סוף

וכולם אומרים קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו. ועל כן כולם כל ג' המחנות, משולבים זה בזה, אלו נכנסים תוך אלו, ואלו נכנסים תוך אלו, משולבים זה בזה, כמו שאתה אומר, בקרשים, משולבות אשה אל אחותה כן תעשה לכל קרשי המשכן.

שפירושו, שלא יפסקו ממני המזונות לעולם. משום שנהר ההוא הנמשך ויוצא מעדן. ושהוא ז"א המקבל מאו"א. אין השפע שלו נפסק לעולם. ומשום זה, קדמה השכינה על זה ושרתה עליו, ואח"כ אמר השבוח, (כנ"ל אות תתח).

תתכו) קרשים קיימי תדיר וכו': קרשים עומדים תמיד על קיום שלהם ואינם מתכופפים, כמו אלו עומדים, דהיינו השרפים, שאינם מתכופפים, כי אין להם כרעים לכרוע, והם עומדים תמיד, בלי ישיבה. וע"כ כתוב בקרשים עומדים.

תתכד) ת"ח בשעתא דהאי וכו': בוא וראה, בשעה שמקום ההוא, השכינה, מקבלת מזונות למעלה, מ"א, בשביל העולמות, כל המלאכים המקדשים לאדונם, כולם מתעדנים ומתעוררים, ומעלים כנפיהם לכסות הפנים שלהם, כשהשכינה באה עם מזונות ההם אליהם, כדי שלא יסתכלו בהשכינה.

תתכו) מה כתיב, שתי ידות, מה כתוב, שתי ידות לקרש האחד משולבות אשה אל אחותה וגו'. אף כן, כמו השרפים, שבשתי בחינות כלולים כל אחד ואחד מהם, שהם שתי ידות, כי כל אחד יש בו בחינת עצמו ושל חברו, וכן בחברו יש בו כן, ועל כן הם משולבים זה עם זה.

תתכה) ואינון תלת משריין וכו': והם ג' מחנות מלאכים, בעליה אחת, קוראים ואומרים קדוש, ואלו קוראים למחנה שניה, ומעלים כנפיהם הראשונים עם השניים, והשניים אומרים קדוש, אלו קוראים למחנה שלישית, ושלשה המחנות יחד מעלים כנפיהם,

(דפו"י דף קע"א ע"א) 273

כגוונא

כלילן כל חד וחד מנייהו, ההוא דיליה ודחבריה, וחבריה אוף הכי ביה, ועל דא משלבן דא עם כ דא.

תתכח) כגוונא דא כתיב באורייתא, (ט) כי טוב סחרה מסחר כסף ומחרוץ תבואתה, דא אוליף לדא, ודא אוליף לדא, אתעבדו משלבן דא עם דא. דא נטיל דיליה ודחבריה, ודא נטיל דיליה ודחבריה, ומשלבן דא בדא.

תתכט) כתיב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני. נאות דשא, אלין אינון מקורין עלאין, דכל מזונא וספוקא אתיא מנייהו. נאות אלין אקרון (ט) נאות יעקב. נאות דשא, בגין דאית נאות לבר דאקרון (ט) נאות מדבר, וע"ד בנאות דשא. ואי תימא הא כתיב תדשא הארץ דשא, (ז) דהא איהו לתתא. אלא דשא מאינון נאות אתיא דאתייליד ואצמח מנייהו, וע"ד בנאות דשא ירביצני. תתל) על מי מנוחות (ט) ינהלני, אלין מיין (ז) דנייחא, דקא נגדין מההוא אתר דנגיד ונפיק מעדן, ואינון מיין אקרון מי מנוחות. נפשי ישובב דא הוא נפש דוד, ולא בעא דוד לאתקנא אלא לההוא דרגא דיליה כדקא יאות. באלין (ט) מי מנוחות, זמינין צדיקיא לנייחא לעלמא דאתי, דכתיב (ז) ונחך יי תמיד וגו'. תתלא) (ט) ועשית קרסי נחשת חמשים וגו'. רבי אלעזר ורבי אבא הוו יתבי ליליא חד. כד רמש ליליא, עאלו גו (ט) גנא דעל ימא דטבריא. אדהכי, חמו תרין ככביא דנטלי, דא מהכא, ודא מהכא, ואערעו דא בדא ואטמרו.

מסורת הזהר

חלוסי גרסאות

(ט) (משלי ג.) (ט) (איכה ב.) משפטים קמג צ"ק. כ מוסיף דא, דא נטיל דיליה ודחבריה ודא נטיל
(ז) (יואל ב.) (ז) (ישעיה נח) משפטים יח צ"ס. דיליה ודחבריה. ל דא. ט ל"ג ינהלני. ז דהנחה;
(ק) (שמות כו) ח"ב קעב. דמנחא. ט ל"ג מי. ע בגנא.

מאמר

הסולם

קשין זחגין קמי קביה כקריעת ים סוף

תתכח) כגוונא דא כתיב וכו': כעין זה כתוב בתורה. כי טוב סחרה מסחר כסף ומחרוץ תבואתה. שזה מלמד לזה וזה מלמד לזה ונעשו משולבים זה בזה, זה נוטל שלו זשל חבירו, זה נוטל שלו ושל חבירו דהיינו שכרו ושכר חבירו שלומד עמו ומשולבים זה זה. וע"כ טוב סחרה מסחר כסף, שעם זה לוקח הסחורה וזה לוקח התמורה בעד הסחורה, זכאן כל אחד משולב בחבירו שיש לכל אחד הסחורה, וגם התמורה שמקבל מחבירו הלומד עמו.

תתכט) כתיב בנאות דשא וגו': כתוב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני. נאות דשא, אלו הם מקורות העליונים, שהם ספירות דז"א, שכל המזון והכלכלה באים מהם. ונקראים נאות, משום שאלו הספירות דז"א נקראות נאות יעקב, ונאות דשא הם נקראים, משום שיש נאות בחיצוניות, הנקראים (דפו"י דף קע"א ע"א)

מאמר הככבים

תתלא) ועשית קרפי נחשת חמשים וגו': ר' אלעזר ור' אבא היו יושבים לילה אחד

אחד

תתלב) אמר רבי אבא, כמה רברבן עובדי דקודשא בריך הוא, בשמיא
 מעיליא, ובארעא מלרע. מאן יכיל למנדע באלין * תרין ככביא, דנפקו חד
 מהכא, וחד מהכא, ואערעו דא בדא, ואטמרו. א"ל רבי אלעזר וכי לא חמינא
 לון, הא אשגחנא בהו, ואשגחנא בכמה עובדין אחרנין * דקב"ה עביד תדיר.
 תתלג) פתח ואמר ה' גדול אדונינו ורב כח וגו', גדול ורב ועלאה איהו
 קב"ה. וכי לא ידענא דקב"ה גדול איהו ורב כח, מאי שבחא דדוד הכא.
 תתלד) אלא בכל אתר איהו אמר ה' גדול יי, והכא אמר גדול אדונינו.
 מ"ט. אלא התם דאיהו אמר גדול יי ומהלל מאד. בדרגא עלאה קאמר. והכא
 דכתיב גדול אדונינו בדרגא תתאה קאמר, דאיהו אדון כל הארץ. מה כתיב
 לעילא מהאי קרא, מונה מספר לככבים לכלם שמות יקרא. אי כל בני עלמא
 מיומא דאתברי אדם, יתכנשון לממני ככביא, לא * יכלין, כד"א ה' וספור
 הככבים אם תוכל לספור אותם. וקב"ה מה כתיב ביה, מונה מספר לככבים

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ד' (תהלים קמו) ח"ב רלה. ח"ג קמ: ר"ז תכ"ב * ל"ג תרין. ז ל"ג אלא. ק מוסיף יכלין למימני.
 ז"ח ז ט"א שליו. ט' (תהלים קמה) ח"ב קפח: ז"ח מד ט"א ש"ט. ת' (בראשית טו) לך קי צ"א.

הככבים

הסולם

מאמר

וספור הככבים אם תוכל לספור אותם. והקב"ה
 מה כתוב בו. מונה מספר לככבים לכולם
 שמות יקרא. מהו הטעם. משום שכתוב, גדול
 אדונינו ורב כח וגו'. כמו שאין מספר לכוכבי
 השמים חוץ מהקב"ה, אף כן הוא. כתוב בו.
 ולתבונתו אין מספר.
 ביאור הדברים. הככבים נמשכים משמאל,
 וע"כ אינם מאירים רק בלילה, שהוא שמאל.
 והחומר של הככבים הוא חומר חשוך ועב
 אלא שמקבלים אור מן המלכות דאצילות,
 והעוביות של הככבים באה מג' בחינות דין,
 מדינים דדכורא, הנמשכים משמאל, ומדינים
 דנוקבא הממותקת בבינה, ומדינים דנוקבא
 מצמצום א'. הדינים דנוקבא, נמשכים מצד
 דרום דהיינו מקו ימין, שבסוד נקודת החולם.
 והדינים דדכורא, נמשכים מצד צפון, דהיינו
 מקו שמאל שבסוד נקודת השורק.
 וזה אמרו (באות תתלא) חמו תרין
 ככביא דנטלי, דא מהכא ודא מהכא,
 שככב אחד נסע מצד דרום, שבו דינים
 דנוקבא, וככב אחד נסע מצד צפון, שבו
 דינים דדכורא, ואערערו דא בדא ואטמרו,
 ונפגשו זה בזה ונעלמו. כי דינים דנוקבא
 ודינים דדכורא הם הפכים זה לזה, וכשנפגשים
 במקום אחד מבטלים זה את זה. כמו שאמרו
 ז"ל על הכתוב, ואשד הנחלים, מובא ברש"י,
 במדבר

אחד. כשהחשיך הלילה נכנסו לתוך גן שעל
 הים של טבריה. בתוך כך ראו ב' כוכבים
 שנוסעים זה מכאן וזה מכאן, ונפגשו זה בזה
 ונסתרו.

תתלב) אמר ר' אבא וכו': אר"א, כמה
 גדולים מעשי הקב"ה בשמים ממעל ועל הארץ
 מתחת. מי יכול לדעת באלו שני הכוכבים
 שיצאו זה מכאן וזה מכאן, ונפגשו זה עם זה
 ונסתרו. אמר לו ר' אלעזר, וכי לא ראינו
 אותם, הרי הבטנו בהם והבטנו בכמה מעשים
 אחרים שהקב"ה עושה תמיד.

תתלג) פתח ואמר גדול וכו': פו"א,
 גדול אדוננו ורב כח וגו'. שוואל, הכתוב אומר,
 שגדול ורב ועליון הוא הקב"ה, וכי איני יודע
 שהקב"ה הוא גדול ורב כח, מהו השבח של
 דוד כאן.

תתלד) אלא בכל אתר וכו': ומשיב,
 אלא בכל מקום הוא אומר גדול הויה, וכאן
 אומר, גדול אדוננו, מהו הטעם. אלא שם
 שהוא אומר, גדול ה' ומהולל מאד, אומר
 במדרגה העליונה, בז"א, וכאן שכתוב, גדול
 אדוננו, אומר במדרגה התחתונה, שהוא מלכות,
 שהוא אדון כל הארץ. מה כתוב למעלה ממקרא
 הזה, מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא.
 אם כל בני העולם מיום שנברא האדם,
 יתקבצו למנות הככבים לא יוכלו, כמש"א.
 275 (דטרי דף קע"א ע"א * דף קע"א ע"ב)

לכלם שמות יקרא. מ"ט. בגין דכתיב גדול אדונינו ורב כח ו וגו'. כמה דלית מספר לככבי שמיא, בר מניה. אוף הכי איהו כתיב ביה, ולתבונתו אין מספר. (תתלה) תא חזי, כתיב א) המוציא במספר צבאם וגו', כלהו חיילין ומשריין וככביא, קב"ה ב) אפיק לון בשמא, כל חד וחד, ולא גרע אפילו חד. בכל ככביא ומזלי ת דרקיעין כלהו, אתמנון נגידין ופקידין לשמשא עלמא, כל חד וחד כדקא חזי ליה. ולית לך עשבא ועירא בכל עלמא, דלא שלטא עליה ככבא ומזלא ברקיעא, ועל ההוא ככבא ממנא חד, דקא משמש קמיה דקב"ה, כל חד וחד כדקא חזי ליה.

(תתלו) כל ככביא דברקיעין כלהו, משמשי על האי עלמא, וכלהו פקידין לשמשא כל מלה ומלה, לאינון דבהאי עלמא, ולא צמחין, ולא מגדלין עשבין ואלנין ודשאין, ועשבי ברא, בר בחיזו דככביא דקא קיימי עליהו, ואתחזון עליהו אנפין באנפין, כל חד וחד כמה דאתחזי ליה.

חלופי גרסאות

ד ואמר. ש מפיק. ת רקיעין.

מסורת הזהר

א) (ישעיה מ) הקסהו כג צ"א.

הככבים

הסולם

מאמר

הצבאות והמתנות והככבים, הקב"ה חוציאם כל אחד ואחד בשם, איש מהם לא נעדר. בכל הככבים והמזלות של כל הרקיעים נתמנו נגידיים ופקידיים לשמש העולם. כל אחד ואחד כראוי לו, ואין לך עשב קטן בכל העולם, שאינו שולט עליו ככב ומזל ברקיע, ועל ככב ההוא יש ממונה אחד המשמש לפני הקב"ה, כל אחד ואחד כראוי לו.

(תתלו) כל ככביא דברקיעין וכו': כל הככבים שברקיעים, כולם משמשים על עולם הזה, וכולם ממונים לשמש כל דבר ודבר לאותם שבעולם הזה. ואינם צומחים ואינם גדלים, עשבים ואילנות ודשאים ועשבי השדה, חוץ במראה הככבים העומדים עליהם ונראים עליהם פנים בפנים, כל אחד ואחד כמו שראוי לו.

פירוש. הצמיחה והגידול של העשבים והפירות באים מהארת החכמה שבשמאל. ואע"פ שעצם הפירות הם מהחסדים שבימין, עכ"ז, אם השמאל אינו מאיר עליהם אינם צומחים ואינם גדלים כנ"ל (אות תשצ"ב) ולפיכך, צריך כל עשב ככב פרטי, שיאיר בו הארת השמאל הראויה לבחינתו ואז הוא צמח וגדל. והארת החכמה שבשמאל נקראת מראה, או ראייה כנודע. שמקורה הוא במלכות. (כנ"ל ב"א אות ס"ט) וכמו המראה שבמלכות דאצילות, מקורה מבינה, ואח"כ לז"א

(במדבר כ"א) שהיו שם ב' הרים, באחד היו נקעים, דהיינו דינין דנוקבא. ובשני היו שדים בולטות נגד הנקעים וכו', שה"ס דינין דדכורא, ונכנסו הבולטות של זה בנקעים של זה וכו'. כמ"ש באורך לעיל (וירא דף י"ט ד"ה פירוש) ומקשה על הכתוב, גדול אדוננו ורב כח, וכי לא ידענא דקב"ה גדול איהו ורב כח, ומשיב, גדול אדוננו בדרגא תתאה קאמר, דאיהו ארון כל הארץ, ומשמיענו בזה שמדרגה זו, שהיא המלכות, היא מונה מספר לככבים. כי מספר, ה"ס הארת החכמה, ועל זה אומר גדול אדוננו ורב כח. כי הארת החכמה אינה מגולה בשום מדרגה אחרת חוץ מן המלכות. וז"ש וקב"ה, שהוא המלכות, מה כתיב ביה, מונה מספר לככבים, וכו' מ"ט בגין דכתיב, גדול אדוננו ורב כח וגו'. כי גדלות הזה אינו נמצא אלא באדוננו, שהוא המלכות. ואם תאמר, הרי הכתוב מסיים ולתבונתו אין מספר, ומשמע שגם במלכות אין מספר. וכלפי קושיא זו אומר, שהפירוש הוא, כמה דלית מספר לככבי שמיא בר מניה, אוף הכי איהו כתיב ביה, ולתבונתו אין מספר, דהיינו לאחרים חוץ ממנו אין מספר לתבונתו. אבל במלכות עצמה יש מספר.

(תתלה) תא חזי כתיב וגו': בוא וראה, כתוב, המוציא במספר צבאם. דהיינו, שכל (דפו"י דף קע"א ע"ב) 276

תתלו) « רוב משריין דככביא ומזלי, כלהו נפקין בראשיתא דליליא, עד תלת שעתי חסר רביעא. מתמן ולהלאה לא נפקין בר זעירין. ואינון ככביא כלהו לא משמשי לבטלה, ולא אתחזון לבטלה. ואית ככביא דקא משמשי כל ליליא, בגין לאצמחא ולגדלא כל אינון מלין דאתפקדו עלייהו. ואית ככביא דקא משמשי עד פלגות ליליא, וצמחין ומגדלין ב מראשיתא דליליא, עד ההיא שעתא, כל אינון מלין דאתפקדו עלייהו, ואית ככביא דקא משמשי זעיר מליליא, דכיון דאתחזי בהדי ההוא עשבא, או ההוא דשאה, מיד אשלים שמושיה,

חלופי גרסאות

א רב. ב מחציתא.

הככבים

הסולם

מאמר

עומדים לבטלה, וכיון שגמרו שמושם אינם נראים יותר בעולם הזה, ונכנסים למקומם.

פירוש. שתי עשרה שעות הלילה, מתחלקות בב' אפנים (עי' ברכות ג') א) לג' משמרות כנגד ג' קוין, שבכל משמר ד' שעות, כנגד חו"ג תו"מ. והם י"ב. אפן ב) הם מתחלקות לד' משמרות, כנגד חו"ג תו"מ, שבכל משמר ג' שעות כנגד ג' קוין, והם י"ב שעות, ובכל קו דהיינו בכל שעה, כלולות ד' המשמרות חו"ג תו"מ, שהם ד' רבעים שבכל שעה. ונמצא י"ב רבעי שעה בכל משמר מן ד' המשמרות. דהיינו ג' קוין שבכל קו יש חו"ג תו"מ.

ונודע, כשאנו מבחינים בג' קוין לפי עצמם, יהיו תמיד ב' קוין, עליונים בבחינת ג"ר, וקו האמצעי בבחינת ו"ק, שבג' קוין חב"ד יהיו חו"ב ג"ר ודעת ו"ק. ובג' קוין חג"ת יהיו חו"ג ג"ר ות"ת ו"ק. ובג' קוין נה"י, יהיו גו"ה ג"ר ויסוד ו"ק. (עי' לעיל בראשית ב' דף ל"ט בחזרות הסולם אות י"א וי"ב) והטעם הוא כי כן יצאו ג' קוין בשורשם בבינה, שב' קוין ימין ושמאל שה"ס חלם שורק, הם בינה עצמה שהיא ג"ר, אבל קו אמצעי הוא מז"א שעלה לבינה, שהוא ו"ק, ולפיכך כאן בג' שעות שבתחילת הלילה, שהם משמר הא', חסר, שבו ג' קוין שהם ג' שעות, וכל שעה כלולה מד' רבעים חו"ג תו"מ כנ"ל, נבחן. ששעה השלישית ממשמר הא', שהיא קו האמצעי, היא חסרה מלכות, כי כן נבחן בכל מדרגה ומדרגה, שהמלכות דאותה מדרגה, שה"ס מבעולא, נמצאת גנוזה בג"ר באותה מדרגה דהיינו בב' קוין העליונים, והוי"ק דאותה מדרגה שהוא קו האמצעי, חסרה המלכות, כי

לד"א ואח"כ למלכות, כן הוא בככבים המצמיחים ממראה שלהם בעשיה, שכל אחד ואחד מקבל ממלאך שביצירה ומשרף שבבריאה, שהוא עומד ומשמש לפני המלכות שבאצילות.

זה אמרו (אות תתל"ה) ולית לך עשבא זעירא בכל עלמא דלא שלטא עליה ככבא ומזולא ברקיע, ועל ההוא כוכבא ממנא חד דקא משמש קמיה דקב"ה. דהיינו השרף שבבריאה הוא המשמש קמי קב"ה, שהוא המלכות, ומקבל ממנה, והוא משפיע למלאך שביצירה, וממנו אל הכוכב שברקיע של עשיה, והוא מצמיח בכחו זה את העשב שבעשיה, וזה אמרו, ולא צמחין ולא מגדלין וכו', בר בחיזו דככביא וכו' ואתחזון עלייהו אנפין באנפין, כי הצמיחה באה רק מבחינת החיזו דאתחזי עלייהו, שה"ס הארת החכמה הנקראת מראה וראיה.

תתלו) רוב משריין דככביא וכו': רוב מחנות הככבים ומזלות, יוצאים כולם בתחילת הלילה עד שלש שעות חסר רבע. משם ולהלאה אינם יוצאים רק ככבים קטנים. ואלו הככבים, כולם אינם משמשים לבטלה ואינם נראים לבטלה. ויש ככבים המשמשים כל הלילה, כדי להצמיח ולגדל כל אלו הדברים שנתמנו עליהם. ויש ככבים המשמשים עד חצות לילה, ומצמיחים ומגדלים מתחילת הלילה עד שעה ההיא כל אלו הדברים שנתמנו עליהם. ויש ככבים המשמשים זמן מועט מלילה, שאחרי שהם נראים עם אותו עשב או אותו דשא נשלם מיד שמושו, ואינו צריך יותר לשמש בלילה ההוא, שהרי הם אינם

ולא אצטריך יתיר בהווא ליליא. והא אינון לא קיימין לבטלה, כיון דאשלימו שמושייהו, לא אתחזון יתיר בהאי עלמא, ועיילין לאתרייהו.

תתלח) בספרא דחכמתא עלאה דבני קדם, אמרי על כל אינון ככביא דשרביטא, דקא משדרי שרביטא ברקיעא, אמרי דעשבין אינון בארעא, מאינון דאקרון סמי דחיי, ואבנין יקירן אית בארעא, וזהב שחוט ^א דמגדלא גו טורי רמאי, בזעיר מיין דחפיא עליה, ולא חפיא אלא דנגיד עליה, ושלטאן על כל אלין אינון ככביא דשרביטא, ומגדלי אלין בגינייהו.

תתלט) וכל תקונא וגדולא דלהון, לאו איהו אלא בחיזו ונגהא דהווא שרביטא, דקא משדר הווא ככבא, גו רקיעא, וכדין אתתקנן ומתגדלן כל אינון מלין.

תתמ) ^ב מרעין אית בבני נשא, כגון ירוקין וקסטירין. דאסוותא דלהון

דרך אמת ^א [שגדלים בין הרים גדולים וחוקים. ב] יש חולי בבני אדם כענין חולי ירוקים וקסטורים דהיינו חולי מחמת איזה רוחות אזי רפואתו תולה שיראה החולה במראה הברזל שנקרא בל"א שטאל המובחר אשר הוא כמראה מוצק וזהו שקוראו כאן כפרזלא קליל כענין נחשת קלל אף כן יש ברזל קליל המתנוצץ.

מאמר

הסולם

הככבים

ו"ק דחכמה בחסרון ג"ר, אלא אחר שהג"ר הספיקו להוציא את הו"ק דחכמה תכף נעלמים (כמ"ש לעיל בראשית א' דף פ' ד"ה אמנס ע"ש). וז"ש ואית ככביא דקא משמשי זעיר מליליא, דכיון דאתחזי בהדי הווא עשבא וכו' מיד אשלים שמושיה וכו', כי כיון שהספיקו לגלות מהם הו"ק דחכמה, כבר השלימו שמושם, ומיד נעלמים.

תתלח) בספרא דחכמתא עלאה וכו': בספר של חכמה העליונה דבני קדם, אומרים על כל אלו כוכבי השרביט, ששולחים אחריהם שרביט ברקיע, דהיינו שזנב ארוך של אור דבוק ויוצא מאותם הככבים, אומרים שיש עשבים בארץ מאלו הנקראים סם חיים, ואבנים יקרות יש בארץ. וזהב שחוט הגדל בתוך הרים הרמים, במעט מים שהם חסדים מקו האמצעי, המכסים עליו ואינם מכסים, המכסים אותם מבחינת ג"ר דג"ר, ואינם מכסים מו"ק דג"ר. אלא שנמשכים עליו, וככבי השרביט שולטים על כל אלו, ואלו גדלים על ידיהם.

תתלט) וכל תקונא וגדולא וכו': וכל התקון והגידול שלהם אינו אלא במראה ונגה של שרביט הווא שהכב משלח דרקיע, ואז מתתקנים כל אלו הדברים.

תתמ) מרעין אית בבני נשא וכו': מחלות יש בבני אדם, דהיינו ירוקין וקסטירין שהם

כי מסיימת במפתחא, שהיא עטרת יסוד, חסרה מלכות. (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר דף כ"ד ד"ה וטעם).

וזה אמרו, רוב משריין דככביא ומזלי כלהו נפקין בראשיתא דליליא עד תלת שעתו חסר רביעא, שהם מבחינת משמר הא', מד' משמורות חו"ב תו"מ, שהוא חסד, ויש בו ג' שעות חסר רבע, שהם י"א דבעים, ורבע הר' מקו האמצעי חסד, כנ"ל. ומתוך שהם מבחינת חסד, הם ככבים גדולים, מתמך ולהלאה לא נפקין בר זעירין, דהיינו כל אותם השייכים לג' משמורות אחרים, גבורה ות"ת ומלכות, הם קטנים ביחס הראשונים שהם מבחינת חסד, דהיינו משמר הא' כנ"ל. ויש ככבים המשמשים כל הלילה, דהיינו שנמשכים מכל ד' המשמורות והם גדולים כראשונים ממשמר הא', אלא שהם מועטים, ורובם הם נמשכים ממשמר הא' לבד כנ"ל. וזה אמרו, ואית כוכביא דקא משמשי כל ליליא בגין וכו', כי יש בהם כל ד' המשמורות חו"ב תו"מ. ואית כוכביא דקא משמשי עד פלגות ליליא כי יש בהם רק ב' משמורות הראשונות, שהם חסד וגבורה, וחסדים ב' משמורות האחרות, ת"ת ומלכות שמחצות והלאה, וגם אלו גדולים אלא מועטים. ונודע שאע"פ שג"ר דחכמה אינם מאירים בעולמות אלא דק ו"ק דחכמה, מ"מ תחילה יוצאות גם ג"ר דחכמה, כי אי אפשר שיצאו (דפו"י דף קע"א ע"ב)

לא תלי, אלא בחד מראה דפרולא קליל נציץ לעיינין, ואית ליה למאריה דמרע לאסתכלא ביה. ולא נ אתסי בהאי עד דאעבר ההוא מראה לסטרא דא ולסטרא דא, כגוונא דשרביטא, דיושיט נציצו דברק לאנפוי, ובההוא אושיטו דברק דקא נציץ לעיינין, אתי ליה אסוותא. אוף הכי, כל אינון דשלטי עלייהו אינון ככביא, לית לון תקונא וגדולא במה דאתחזי, בר ההוא פשיטו דשרביטא, ובהאי מתתקני, בחיזו, * בגוון, בחילא, כמה דאתחזי.

תתמא) ושפיר איהו, דהא כגוונא דא, רמיז בספרא דשלמה מלכא, בחכמתא דאבנין יקירן, דאי חסר מנהון נגהא דנציצו ולהיטו דככביא ידיען, לא מגדלין, ולא ד מתקני לון לעלמין, וכלא אתקין קבי"ה לתקונא דעלמא, כד"א ב) להאיר על הארץ, בכל מה דאצטריך בהאי עלמא לתקנא ליה. תתמב) כתיב א) ועשית קרסי נחשת חמשים, וכתיב ועשית חמשים קרסי

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ב) (בראשית א) ויהי קעט צ"ג. ג) (שמות כו) לעיל לעלמין; מתקני עלמין (ד"א); מתקני לעלמין; מתתקני לעלמין. א) אות תתלא צ"ק.

הככבים

הסולם

מאמר

תקונא וגדולא במה דאתחזי, שהם אינם מתוקנים במראה מן הככבים, שה"ס חכמה הנקראת מראה, כנ"ל, משום שיש בהם כח המנעולא שאינה מקבלת מראה, ואינה מתוקנת ממנה, בר החוא פשיטו דשרביטא דהיינו ברבוי האורות הנמשכים בככבא דשרביטא עליהם, ובהאי מתתקני בחיזו בגוון בחילא, כי מצד שהמנעולא נעשה לגורם לריבוי האורות הללו בעליונים, מתתקנת גם היא באותם האורות, הנקראים מראה וגוון וכן, וכוכבא דשרביט משפיע על העשבים והאבנים יקרות למטה.

שהם מיני מחלות, ונראה שהם מחלת המרה שפניהם משתנים לירוק, שהרפואה שלהם אינה תלויה אלא במראה אחד של ברזל קלל הנוצץ לעינים, דהיינו מראה העשויה מברזל מלוטש, ויש לבעל המחלה להסתכל בו, ואינו מתרפא עד שמעביר המראה לצד זה ולצד זה, והמראה תושיט ניצוץ ברק כעין שרביט על הפנים שלו, ובהגשה ההיא של הברק הנוצץ לעינים, באה לו הרפואה. אף כך, כל אלו שאלו הככבים שולטים עליהם אין להם תקון וגידול במה שנראים, רק בהתפשטות ההוא של השרביט, ובזה הם מתתקנים במראה בגוון, בכח, כמו שראוי להיות.

תתמא) ושפיר איהו דהא זכר; ויפה הוא, כי כעין זה, רומז בספר שלמה המלך, שאומר, בחכמה של אבנים טובות, אם היה חסר מהם הנגה של התנוצצות והתלהטות של כוכבי ידועים, לא היו גדלים ולא היו מתוקנים לעולם, דהיינו משום שיש בהם כח המנעולא (כנ"ל בסמוך) והכל תקן הקבי"ה לתקון העולם. כש"א, להאיר על הארץ, שפירושו, בכל מה שנצרך בעולם הזה לתקן אותו, הם מאירים ומתקנים

פירוש, ככבא דשרביט, ה"ס, הככבים הנמשכים מבחינת מנעולא של המלכות דצמצום א', ונקראים ג"כ ככבא דשביט, ששמואל אמר עליו, נהירין לי שבילי דשמיא כשבילי דנהררעא בר מככבא דשביט. (ברכות נז:.) שהוא משום שאין השגה בבחינת מנעולא, כנודע, ועם כל זה הם נושאים בתוכם התקון של מנעולא, שהוא ריבוי האורות הנמשכים ע"י כח המנעולא שבהם, שז"ס זנב הארוך של אור הנוצץ מהם, ואלו העשבים הנקראים סם חיים, ואבנים טובות וזהב שחוט, גם בהם מעורב כח המנעולא, וע"כ אין תקונם אלא ע"י כוכבים דשרביט, וזה אמרו לית לון

תתמב) כתיב ועשית קרסי נחשת חמשים, וכתוב ועשית חמשים קרסי זהב, ולמדנו

זהב, ותנינו, מאן דלא חמא אינון קרסים במשכנא, לא חמא נהירו דככביא ברקיעא, בגין דבההוא חיו, ובההוא גוונא, דמיין לכל מאן דאסתכל ה בהו. תתמג) ככביא אית ברקיעא, דאלין נפקי מההוא רקיעא, דכל ככביא אדוקין תמן. בההוא רקיעא אית מאה חלוני משקופין, מנהון לסטר מזרח, ומנהון לסטר דרום. ובכל חלונא וחלונא ככבא חד. תתמד) וכד שמשא אזיל באינון חלונין ומשקופין די ברקיעא נציץ בנציצו, ואלין ככביא נפקי לאתנצא מההוא נציצו דשמשא ואצטבעו, ומנהון סומקין : כגוונא דנחשת, ומנהון ירוקין כגוונא דזהב, ועל דא, אלין סומקין, ואלין ירוקין. חמשים אינוו באינון חמשים חלונין, וחמשים אינוו באינון חלונין

חלופי גרסאות

ח מוסיף בהו בככביא. ו ל"ג מנהון סמקין. ז כגוונא.

הככבים

הסולם

מאמר

מאה הככבים הנ"ל. ויש מנהון סומקין כגוונא דנחשת שהם בחינת חמשים קרסי נחשת. ומנהון ירוקין כגוונא דזהב, שהם בחינת חמשים קרסי זהב. דלסטר מזרח אינון ירוקין, שהם בחינת קרסי זהב. והמזרח כולל בתוכו גם המערב, כי יש שתי מחברות בנות חמשה יריעות, המחברת האחת לצד מזרח והמחברת הב' לצד מערב. ומשום שמזרח הוא השולט מזכיר רק הצד המזרחי, דלסטר דרום אינון סומקין, שהם בחינת קרסי נחשת, וכולל עמו גם צד צפון, כי גם כאן יש שתי מחברות, אחת בת חמש יריעות, ואחת בת שש יריעות, וע"כ המחברת האחת הוא לצד דרום והשניה לצד צפון. ומשום שהדרום הוא השולט ע"כ מזכיר רק צד דרום. והטעם שהעשר יריעות שש וכו' בקרסי זהב, שהם עיקר המשכן, הם במזרח ומערב של הרקיע, ועשתי עשרה יריעות עזים בקרסי נחשת, שהם רק לאהל על המשכן, והיינו לשמירה (כנ"ל אות תרי"ד) הם בדרום צפון של הרקיע. הענין הוא, כי המדובר כאן ברקיע הג' שהוא ת"ת, שבו גנוז המנעולא להיותו קו האמצעי, ונודע שבכל מדרגה יש בה ג' קוין, וכשמחלקים המדרגה לג'ר ו"ק נבחן שהמנעולא גנוזה בג'ר, ובו"ק משמשת המפתחא, וע"כ יש הארת החכמה רק בו"ק ולא בג'ר, (כמיש לעיל בהקדמת ספר ההור דף מ"ד ד"ה וטעם ע"ש) גם ידעת שב' הקוין ימין ושמאל נבחנים לג'ר כלפי קו האמצעי, שהוא ו"ק אליהם. (כנ"ל אות תתל"ז בהסולס ד"ה ונו"ע) ולפיכך בדרום וצפון של רקיע הג' שהוא סו אמצעי גנוז בהם המנעולא מתחתיהם

ולמדנו, מי שלא ראה אלו הקרסים במשכן לא ראה אור הככבים שברקיע, משום שבמראה ההיא ובאפן ההוא, של הככבים, היו דומים קרטי המשכן, לכל מי שהסתכל בהם.

תתמג) ככביא אית ברקיעא וכ' : ככבים יש ברקיע, שהם יוצאים מרקיע והוא שכל הככבים אחוזים שמה, שהוא רקיע הב' שבו חמה ולבנה וכוכבים ומזלות קבועים, ורקיע הזה הוא רקיע הג' היוצא ממנו ברקיע ההוא יש מאה חלונות חפורים מהם לצד מזרח ומהם לצד דרום ובכל חלון וחלון ככב אחד.

תתמד) וכד שמשא אזיל וכ' : וכשהשמש הולך באלו חלונות וחפירות שברקיע ונוצץ בהתנוצצות, יוצאים אלו הככבים להתנוצץ מהתנוצצות ההיא של השמש, ומצטבעים, מהם אדום כעין הנחשת, ומהם ירוק כעין הזהב, וע"כ אלו אדומים ואלו ירוקים. חמשים ככבים הם באלו חמשים חלונות, וחמשים הם באלו החלונות האחרים, שבצד מזרח הם ירוקים, ולצד דרום הם אדומים, בהם נאחו סיום המשכן, משקופין פירושו חפירות ובקעים, כי על המלה, נקיף מתרגם שקיפא (ירמיה מ"ז).

פירושו, אלו הככבים והחלונות הם בחינת הקרסים והלולאות שבמשכן, כי החלון יש בו חלל כמו הלולאות, והככבים שהם הקרסים נעוצים בהם, ונבחן שתי לולאות כנגד כל חלון, והם מאה קרסים, והיינו חמשים קרסי זהב שבעשתי יריעות שש וכו', וחמשים קרסי נחשת שבעשתי עשרה יריעות עזים, שהם

ה אחרנין. דלסטער מזרח אינאן ירוקין, דלסטער דרום אינאן סומקין, בהו אתאחד סיומא דמשכנא.
 תתמה) בכל אינאן ככביא דנפקי מההוא רקיע, מתערבי אינאן ככביא בליליא, ונצצי ומלהטי ושלטי בהאי עלמא. מנהון על נחשת, מנהון על זהב ירקרק, ואתתקנו ומגדלן על חילא דלהון.
 תתמו) אליון ככביא שלטי בכ"ה ופלגא נקודין דליליא, דאינאן רגעי שעתא, ואינאן דמגדלי נחשת. דאינאן סומקי ולהטי ונצצי. וכד אושיטו תלת זמנין נציצו לסטרא דמזרח, או חמש, או שבע, מלכי עמין ייתון על ההוא סטרא, וכל עתרא ודהבא יסתלק מההוא סטרא. ואי נציצו כ חד, תרין, ארבע,

חלוזי גרסאות

ח מוסיף וחמשים אינאן באינאן חלוינאן אחרנין. ט אינאן. י נצצי; נציצא. כ ליג חד.

הככבים

הסולם

מאמר

א' פעמים התנוצצות לצד מזרח, או ה' פעמים או שבע, מלכי העמים יבואו על צד ההוא, וכל העושר והזהב יסתלקו מצד ההוא. ואם ההתנוצצות הוא פעם אחת, ב' פעמים, ד' ו', בזה אחר זה, אימה ופחד יפול וישרה על צד ההוא. ואם ההתנוצצות דופק ושוקט, דופק ההתנוצצות ושוקט תתעוררנה מלחמות ולא יעשו, כי בזמן ההוא יש התעוררות לפני הקב"ה בממוני העולם השולטים על שאר העמים. וכן כעין זה בצד האחר מערב. ביאור הרברים. כי נתבאר שאלו שבצד דרום כוללים ג"כ אלו שבצד צפון, להיותם ב' מחברות. אחת בת חמש יריעות לדרום ואחת בת שש יריעות לצפון. וכשאנו מחלקים ביניהם החמשים קרסים נמצאים כ"ה קרסים לצד דרום וכ"ה קרסים לצד צפון, אמנם גנוז בהם נקודת המנעולא כנ"ל, שהיא מלכות דמדת הדין הגנוזה בין שניהם, וע"כ נבחן שהנקודה נחלקה לב' חצאים חציה לדרום ויש בדרום כ"ה ופלגא נקודה, וחציה לצפון, ויש גם בצפון כ"ה ופלגא נקודה. ח"ש אליון ככביא שלטא בכ"ה ופלגא נקודין דליליא, דהיינו אם תחלק שליטת ק' הככבים ליי"ב שעות הלילה, יהיו נ' דדרום צפון עד חצות, להיותם ב' קוין ימין ושמאל דלילה, ונ' דמזרח מערב, שהם קו אמצעי, מאירים מחצות ולהלאה. (כנ"ל יחי דף קל"ח ד"ה זג.) ואלו חמשים הככבים דדרום צפון מתחלקים בשליטתם לב' חלקים שבכל אחת כ"ה ופלגא נקודה. דאינאן רגעי שעתא, שהם מאירים ברגעים של השעה, באפנים שונים בזה אחר זה

מתחתיהם, ואין הארת חכמה יכולה להאיר בהם, ומשום זה, ה"ס עשתי עשרה יריעות עזים, שעזים יורה על דין העז שבהם ממלכות דצמצום א' שה"ס המנעולא, וע"כ נתקנו רק לשמירה על המשכן, (כנ"ל אות תרי"ד) וע"כ הם בחינת קרסי נחשת, שהם אדומים כנחשת הרומות על דין, ואע"פ שאין הדינים פוגמים ממטה למעלה, עכ"ז נחשבים לדין משום שאין בהם הארת החכמה, אבל מזרח מערב של הרקיע הג', שהוא בחינת קו אמצעי שבתפארת ובחינת ר"ק שבו, אין שם מנעולא אלא מפתחא וע"כ הם ראויים לקבל הארת החכמה, שה"ס זחב, והם ירוקים מצד קו האמצעי מזרח, שצבעו ידוק כנדוד, וע"כ הם בבחינת קרסי זחב, וזה אמרו, בהו אתאחד סיומא דמשכנא, היינו בככבים האדומים שה"ס קרסי נחשת, דהיינו בחינת עשתי עשרה יריעות עזים, שסיום המשכן, שה"ס המלכות דצמצום א' הנקראת מנעולא, מתאחו וגנוז בהם, כמבואר.

תתמה) בכל אינאן ככביא וכו'; בכל אלו הככבים היוצאים מרקיע ההוא, מתערב בהם ככבי לילה, ונוצצים ולוהטים ושולטים בעולם הזה, מהם שולטים על נחשת, ומהם על זהב ירקרק, ומתתקנים וגדלים על כחם.

תתמו) אליון ככביא שלטי וכו'; אלו הככבים שולטים בכ"ה חצוי נקודות של הלילה, שהם רגעי השעה, ואלו מגדלים נחשת, ואלו אדומים ולוהטים ונוצצים, וכשהם מושיטים

שית, ז דא בתר דא, אימתא ופחדא יפול, וישרי על ההוא סטרא. בטיש נציצו ושכיך, בטיש נציצו ושכיך, יתערו קרבי, ולא ׀ יתעבידו, דהא בההוא זמנא, אתערותא הוא לעילא קמי קב"ה, באינון ממנן דעלמא דשלטין על שאר עמין, וכן כגוונא דא בסטרא אחרא.

תתמוז) פתח ואמר, ׀ להוא שמיה די אלהא מברך מן עלמא ועד עלמא די חכמתא וגבורתא דיליה היא. והוא מהשנא עדניא וזמניא. וכלא איהו ברשותיה, ואפיק לעמיה קדישא, מחילא ורשותא דככביא ומזלי, בגין דאינון טעוון אחרן ולא באלין חולקא דיעקב, כי אם ׀ ביוצר הכל הוא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז (דניאל ב) וישלח סו צ"ב. ה) (ירמיה י) ות"ץ ז הא באתר. ט מוסיף יתעבידו בעלמא דההוא סטרא. ת"ע קכו : ז"ץ. יוד ט"ב שלי"ו ט"ד שלי"ב יא ט"א ש"ג.

מאמר

הסולם

הככבים

מתנוצץ ודועך, וזה אינו מפיל אפילו פחד ואימה, אלא זה יורה, יתערו קרבי ולא יתעבידו, דהיינו שהדין עתיד לקלוט בהם ויהיו מלחמות, אבל עתה עוד לא נעשו. כי יורה, דהא כההוא זמנא אתערותא הוא לעילא קמי קב"ה וכו' שיש רק התעוררות לעשות הדין בממונים של העמים, אבל לא עתה, וכן כגוונא דא בסטרא אחרא, דהיינו בצד מערב, אם התנוצצות כ"ה ופלגא נקודה תגיע שמה, יהיה שם ג"כ כנ"ל בצד מזרח, ומשמיענו בזה שאע"פ שהמנועולא גנוז בדרום צפון, מ"מ אינו פוגם שמה להיותו שם למטה מהן, ואין הדין פוגם ממטה למעלה, ועיקר הפגם הוא משם ולמטה דהיינו למזרח מערב, כל עוד שאינו גנוז כהלכה.

תתמוז) פתח ואמר לחזא וגו' : פו"א. להוא שמיה די אלהא מברך מן עלמא ועד עלמא די חכמתא וגבורתא דיליה הוא והוא מהשנא עדניא וזמניא. והכל הוא ברשותו, והוציא את עמו הקדוש מכח ורשות הככבים והמזלות, משום שהם אלהים אחרים, ולא באלה חלק יעקב, כי אם ביוצר הכל הוא חלקו. פירוש, שהעמים עובדי כוכבים ומזלות, מקריבים קרבנות אל הככבים להסיר הדינים מהם, כמו שאין מושל עליהם ויכולים להשפיע ככל אשר יחפצו. אבל ישראל אין מאמינים בכחות הככבים, ואינם פונים אליהם, אלא ליוצר הכל, שהוא משדד המערכות ומפעיל אותם כחפצו.

זה, כמ"ש לפנינו, ואינון דמגדלי נחשת, דהיינו מצד דרום, אינון סומקי ולחטי ונציצו, שהם אדומים מכח הדין וכו' כנ"ל. וכד אושיטו ג' זמנין נציצו, כשהככבים בדרום השולטים בכ"ה ומוצצה נקודה, דהיינו עם הארת המנועולא כנ"ל. מושיטים ג' פעמים התנוצצות, דהיינו מג' ספירות חג"ת שבהם אשר בת"ת שבהם הוא מקום המנועולא להיותם בחינת ג"ר של הרקיע, כנ"ל, והתנוצצות הזו מגיע לפטרא דמזרח, שהוא קו האמצעי שהוא הו"ק של הרקיע כנ"ל ששם מקום הארת החכמה, שה"ס העושר והזהב, או וכל עזרתא ודבהא יסתלק מההוא סטרא, כי בכל מקום שמגיע התנוצצות המנועולא תיכף מסתלקים משם כל האורות (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא) או חמש או שבע, חמש היינו הוד, ששם משכן כל הדינים, שבע, היינו מלכות, ששם מקום הדינים בעצם.

וזה אמרו, ואי נציצו חד תרין ארבע שית דא בתר דא, התנוצצות אחת הוא חסד, שתים הוא גבורה, ארבע הוא נצח, שית הוא יסוד, וכיון שחסר שם ת"ת, והוד ומלכות שהם מקומות הדין, ע"כ, אימתא ופחדא יפול וישרי על ההוא סטרא, כי אע"פ שמקומות הדין לא התנוצצו, עכ"ו יש בהם התכללות מן הדינים, וע"כ יפול עליהם אימה ופחד, אבל האורות לא יסתלקו, ואם בטיש נציצו ושכיך בטיש נציצו ושכיך, זה יורה שהדין דמנועולא אינו נקלט שם, כי ע"כ (דפריי דף קע"ב ע"א)

תתמח) רקיע אית לעילא, על כל אלין רקיעין, ואיהו טמיר וגניז, וחותרא דגושפנקא דמשכנא שלטא על האי רקיע, והאי רקיע אקרי אדרא דמשכנא, ובהאי רקיע כל אינון חלונין, מסטרא דא, ומסטרא דא, ואחיד כל אינון סדורין דמשכנא. שית חלונין אינון רברבין על כלהו, וחד סתים לשלטא עלייהו. תתמט) חלונא חד, אקרי חלון זהרא, וביה נפקא ככבא חדא, דאקרי , לחכימי י"ד, ודא איהו התוכא דקא מהתך לתתא, בשלטנותא דיהודה. לאו דאית ליה חולקא ביה, דהא לית לשבטין דישראל חולקא ואחסנא בהו, אלא שבטא דיהודה שלטא על האי, ולאו איהו עליה. תתנ) וכד אסטו בני יהודה ארחייהו מבתר קודשא בריך הוא, אזלו למנדע בתר חלונא דא, והאי ככבא. ואמרו ׀ דהאי ידא דקא מנצח לשאר עמין, דכתיב ביה ׀ ידך בערף אויביך, ואזלו אבתריה ועבדו ליה שמושא ופלחנא, ועל דא כתיב, ׀ ויעש יהודה הרע בעיני יי . תתנא) האי ככבא כד נפיק, פשיט חד יד בחמש אצבען, נהיר ונציץ בהוא חלון. * מאריהון דקוסמין וחרשין, דחלי מהאי אתר, בגיו דבשעתא דהאי שלטא, כלהו קסמין וחרשין מתבלבלי, ולא אצלח בידייהו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

נ ל"ג לחכימי. ׀ דהא דא ; והא ידע.

ו (בראשית מט) ויחי קטו צ"א. ז (מ"א יד).

הככבים

הסולם

מאמר

למטה, להוציא הדינים שבו, בשליטת יהודה, ולא שיש לו חלק בו, כי אין לשבטי ישראל חלק ונחלה בככבים, לעבוד אליהם, אלא ששבט יהודה שולטים על דינים האלו ולא הם עלינו.

תתנ) וכד אסטו בני וכו' : וכשהטו בני יהודה דרכם מאחר הקב"ה, והלכו לדעת אחר חלון הזה וככב הזה, ואמרו שהוא ה"ד המנצח לשאר העמים, שכתוב בו, ידך בערף אויביך, והלכו אחריו ועבדו לו בשמוש ועבודה. על זה כתוב, ויעש יהודה הרע בעיני ה'.

תתנא) האי ככבא כד וכו' : ככב הזה כשיוצא הוא פושט יד אחד שה"ס חסד הנקרא יד ימין, בחמשה אצבעות שהן חגית נ"ה שבו, ומאיר ומתנוצץ באותו החלון בעלי הקסמים והכשוף יראים ממקום זה, משום שבשעה שזה שולט כל הקסמים והמכשפים מתבלבלים והכשוף אינו מצליח בידיהם. פירושו, כי יד ימין שהוא חסד, ה"ס קו ימין הנמשך מנקודת החולם, שבה היתה עלית המלכות לביניה, (כנ"ל ב"א ט"ו ד"ה ההוא) וע"כ דין המלכות הזו שעלתה שם מבלבל המכשפים, שהם נמשכים מקו שמאל, וכל מעשיהם מהארת קו שמאל.

תתמח) רקיע אית לעילא וכו' : יש רקיע למעלה על כל אלו הרקיעים, דהיינו הרקיע דבינה, שהוא למעלה מן רקיעים שהם חגית נהי"מ, שעליו נאמר, מבטן מי יצא הקרח (כנ"ל לך אות רי"ב) והוא נסתר וגנוז, וחותר טבעת המשכן, דהיינו משכן העליון, שהוא בינה, (כנ"ל אות תקצ"ח) וחותר טבעת ה"ס מלכות דמדת הדין, הגנוז ברקיע הזה, שהיא גורמת לו להיות נסתר וגנוז ולא ידוע. ורקיע הזה נקרא אדרא דמשכנא, דהיינו החדר של משכן העליון, וברקיע הזה יש כל אלו מאה החלונות הנ"ל שמצד זה ומצד זה שממנו הם נמשכים לרקיע הג' שלמטה, והוא אחוז כל אלו הסדרים של משכן התחתון, שהוא המלכות, ששה חלונות הם גדולים מכולם, שהם חגית נה"י ואחד סתום, שהוא נגד חותר הטבעת הנ"ל שהוא המלכות דמנועולא, השולט עליהם, כלומר, המעלימה ומכסה אותם מהשגת התחתונים

תתמט) חלונא חד אקרי וכו' : חלון אחד, משבעה חלונות הגדולים נקרא חלון זהרא, שהוא כנגד חסד, ובו יוצא ככב אחד הנקרא לחכימים, יד, וזה הוא כח התוך המהתך 283 (דסריי דף קע"ב ע"א *) דף קע"ב ע"ב)

תתנב) ואי תימא, הואיל ואיהו האי רקיע טמירא, היך ידעי ליה. אלא סימנא אית לון לבר, וידעי דהא שלטא ככבא דא, ודחלי תדיר מניה, ולא אצלח בידיהון, אינון קסמין וחרשין. ועל דא אית זמנין דאצלחו ביה בני נשא, ואית זמנין דלא אצלחו ביה. ובגין דא אינון מארי קוסמין וחרשין מתמעטי מעלמא, בגין דלא ידעין עקרא, כד חמאן דלא אצלח בידיהון. ועל דא אינון קדמאי הוו ידעי, ומסתכלן לבר בההוא סימנא, דקא ידעי.

תתנג) חלונא תניינא, אקרי חלון טופרא, בגין דאיהו כגוונא דטופרא, וביה נפקא ככבא חד, דאקרי מ לחכימין צפעון, דהא דא שלטא בשולטנא תקיף בדינא, ברישא זונבא, אית ליה כצפעון כמין לקטלא.

תתנד) מההוא חלון, נפקי שית מאה אלף רבוא רוחין, דשלטין על אינון טופרין דבני נשא, כד אזדרקן באתגליא. בהאי עבדי חרשין וקסמין, כל אינון דידעי לון. בההיא שעתא דהאי ככבא שלטא, כל אינון דזרקי טופרי, או עבדי חרשין בהון, גרים מותא לכל עלמא, וסליק חרשין בידיהון דאינון דעבדי לון.

תתנה) חלונא תליתאה, אקרי חלון חושנא, וביה נפקא ככבא חדא, ואקרי נגהיא ב דבוסינא, האי איהו נציצו דנציץ, וקיימא על כל רוחא,

חלופי גרסאות

ע מינה. פ ל"ג לחכימין. צ כרישא. ק לבטא. ר אי עבדי; או עבדי. ש ל"ג בהון ת ל"ג חרשין א דאקרי ב ובוציני.

הככבים

הסולם

מאמר

להרג, דהיינו דינים הקשים של קו שמאל דבינה הנמשכים למטה, כל עוד שאינו מתיוחד עם קו הימין. שה"ס נקודת השורק. (כנ"ל ב"א ט"ו ד"ה ההוא).

תתנד) מההוא חלון נפקי כר: מחלון ההוא יוצאים למטה שש מאות אלף רבוא רוחות השולטים על צפרני בני אדם בשעה שהם נזרקים בגלוי, בזה עושים כשפים וקסמים כל אלו היודעים בהם. בעת ההוא שכבב הזה שולט, כל אלו הזורקים צפרניהם או עושים כשפים בהם, גורמים מות לכל העולם. והכשפים שהם עושים מצליחים בידיהם.

תתנה) חלונא תליתאה אקרי וכר: חלון הג', שהוא ת"ת, נקרא חלון החושן, כי הת"ת נקרא חשן. ובו יוצא ככב אחד ונקרא נגהא דבוסינא. דהיינו נגה הנר, היא התנוצצות הנוצץ ועומד על כל רוח, ומנחה והצלה בו. להיותו קו אמצעי הטיחוד יפין ושמאל יחידו ומסיר

תתנב) ואי תימא הואיל וכר: ואם ראמר, כיון שרקיע הזה הוא נסתר כנ"ל שהוא בבינה, איך יודעים אותו המכשפים עד שיתבלבלו ממנו. ומשיב, אלא שיש להם טימן בחזוניות הקדושה, שמשם יודעים שכבב הזה שולט, והם יראים תמיד ממנו, והקסמים והכשפים אינם מצליחים בידיהם. וע"כ יש זמנים שאנשים מצליחים בו ויש זמנים שאינם מצליחים בו, ומשום זה מתמעטים בעלי הקסמים והכשוף מן העולם, מפני שאינם יודעים השורש, כשדואים שהכישוף אינו מצליח בידיהם. וע"כ המכשפים הראשונים היו יודעים השורש שמשתכלים בטימן ההוא שבחזוניות הקדושה שהיו יודעים.

תתנג) חלונא תניינא אקרי וכר: חלון השני שהוא גבורה, נקרא חלון הצפורן, משום שהוא כעין הצפורן. דהיינו קו השמאל המכונה צפורן, (כנ"ל בראשית א' דף קכ"א ד"ה אחרים ע"ש). ובו יוצא ככב אחד, הנקרא לחכמים צפעון, מפני שהוא שולט בשליטת דין חזק, בראש זונב שלו, וכמו צפעון אורב (דמרי דף קע"ב ע"ב)

ונייחא ושיזכותא נ וטיבותא ביה. לית ביה קטרוגא כלל, כד איהו שלטא, כל נייחא, וכל נהירו שלטא בעלמא, ד שלוח שבועא וכלא שליט בעלמא. תתנו) חלונא רביעאה, איהו חלון דאקרי גביע, וביה נפקא ככבא חד, דאקרי לחכימין אשכול הכפר, בגין דהכי נפיק כאשכול, נציץ נציצין כענבין בכופרא, בהאי אתערו דרחמי אתער בעלמא, מרחיק ומקריב, תולדין סגיאיין אסגיאו בעלמא. בני עלמא לא קפדי כד אצטריכו ה דא לדא, שלמא וחדוה אתער ו בעלמא.

תתנו) חלונא חמישאה, איהו חלון דאקרי באר, על די ככבא דנפיק ביה, עאל ונפיק, שאיב כדלי, לא שכיך לעלמין. בהאי חכימי לבא לא יכלין למיקם בארח קשוט, בגין דלא קאים בקיומא, ולא שכיך לעלמין. וע"ד ו אתדחקן גרמייהו, לעיינא בהאי אתר, ולמידן דינא.

תתנו) חלונא שתיתאה, איהו חלון דאקרי נגהא, ה ונפקא ביה ככבא חד, דאקריין גזרון, בגין דכד האי שלטא, עלמא קאים בדינא, בכמה גזרין, ובכמה עונשין, ובכל יומא ויומא מתחדשן גזרין על עלמא, ועד לא יסיימון אלין, הא אחרנין מתחדשין, והאי לא שלטא כ"כ בעלמא.

חלוסי גרסאות

ג ל"ג וטיבותא. ד שבועא שלוח. ה ל"ג דא. ו מוסיף בעלמא דגרים ההוא ככבא דאקרי אשכול הכופר. ז. אתרחקו. ח והוה נפקא.

הסולם

מאמר

ומסיר בזה כל הדינים שבחס, אין בו קטרוג כלל, כשהוא שולט, כל נחת וכל אור שולט בעולם, ושלוח ושובע וכל טוב שולט בעולם.

תתנו) חלונא רביעאה וכ"ו: חלון רביעי, שהוא יסוד, הוא חלון שנקרא גביע, משום שבו מקובל והוא משפיע היין, שה"ס הארת השמאל הממותק בימין אל המלכות, ובו יוצא ככב אחד שנקרא לחכמים, אשכול הכפר, משום שכך יוצא ומאיר כמו אשכול, נוצץ ניצוצות כענבים באשכול הכפר. בזה התעוררות הרחמים מתעורר בעולם. מרחיק הדינים ומקרב הרחמים, ותולדות רבות מתרבות בעולם, ובני העולם אינם מקפידים בשעה שנצרכים זה לזה. שלום ושמחה מתעורר בעולם.

תתנו) חלונא חמישאה וכ"ו: חלון החמישי, שהוא נצח, הוא חלון הנקרא באר, על שם הככב היוצא בו, שנכנס ויוצא ושואב השפע כמו דלי מן הבאר, ואינו שוקט לעולם. בככב הזה, לא יכלו חכמי הלב לעמוד עליו (דס"ו דף קע"ב ע"ב)

בדרך האמת, משום שאינו עומד במעמד ואינו שוקט לעולם. וע"כ נדחקו חכמי הלב לעיין במקום הזה ולדון דין. פירוש. כי נה"י הם ג' קוין, ימין שמאל ואמצע, שמבחינת מחוה ולמטה, ונמצא נצח שהוא קו ימין כמו החסד, ונמשכים מנקודת החולם, כמ"ש לעיל אצל חלון החסד ע"ש, וע"כ יש בו כח הדין של המלכות המעלמת ההשגה ממנו. כנ"ל. אמנם מחמת זה הוא דבוק באור החסדים שהולך ושואב כדלי מן הבאר, ואינו נפסק ממנו לעולם. תתנו) חלונא שתיתאה וכ"ו: חלון הששי שהוא הוד, הוא חלון הנקרא נגהא, ויוצא בו ככב אחד הנקרא גזרון, משום שבשעה שזה שולט, עומד העולם בדין, בכמה גזרות ובכמה עונשין, כי ה"ס קו השמאל שמחוה ולמטה, כמו הגבורה ונמשכים מנקודת השורק, שהדינים החזקים נמשכים ממנו, כנ"ל בחלון הגבורה. ובכל יום ויום מתחדשים גזרות על העולם, ועד שלא נגמרו דינין אלו, מתחדשים דינין אחרים. וככב הזה אינו שולט כל כך בעולם.

אבל

תתנט) אבל סמוך ליומי משיחא, ישלוט האי חלונא, בהאי ככבא, על
 עלמא. ועי'ד ישלטון ׀ חיון בישין על עלמא, ויתחדתון זינין בישין, דא בטר
 דא, וישראל יהון בעקו. וכד יתדחקון גו חשוכא. דגלותא, כדין ינוהר לון
 קב"ה נהירו דיממא, ויקבלון מלכותא קדישי עליונין, ׀ ויתבטל מלכותא מידא
 דעממין ׀ עובדי כוכבים, וישלטון עלייהו ישראל, ויתקיים ׀ והיה אור
 הלבנה וגו'.

תתס) וכדין חלונא שביעאה יתפתח בכל עלמא, וככבא דיליה ׀ איהו
 ככבא דיעקב, והאי איהו דקאמר בלעם, ׀ דרך ככב מיעקב, וככבא דא יהא
 נהיר ׀ ארבעין יומין. וכד יתגלי מלכא משיחא, ויתכנסון לגבי מלכא משיחא
 כל עמין דעלמא, כדין יתקיים קרא דכתיב, ׀ שרש ישי אשר עומד לנס עמים
 אליו גוים ידרשו והיתה מנוחתו כבוד.

תתסא) פתח ׀ ר"ש ואמר, ׀ ולא אמר איה אלוה עשי נותן זמירות
 בלילה. האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל עושי, עושי מבעי, ליה מאן עושי.
 אלא שמא דאלוה שמא כליל איהו דאתחזי הוא ובי דיניה. דא שמא שלים
 איהו, דכליל דכר ונוקבא: א"ל ויה ובגיני כך עושי.

תתסב) נותן זמירות בלילה, בגין ׀ דדא ׀ איהו דקא משבחת תדיר

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ח (ישעיה ל) שמות מט צ"ג. ט (במדבר כד) ח"ג
 ריב: רסא: רצג. ת"ז בהקדמה טו: תל"ז עת.
 ז"ח לב ס"א של"ה נה ס"ב ש"כ תק"ח קג ס"ב
 ש"מ. י (ישעיה יא) לך צג צ"ב. כ (איוב לה)
 ח"ב קעג: ז"ג לה. רפו.

׀ מוסיף חיון ומרעין. י ל"ג דגלותא. כ ל"ג מן
 ויתבטל עד סוף האות. ל ל"ג עובדי כוכבים.
 ׀ ל"ג מן איהו עד יהא. נ ד יומין ודי לילין;
 מוסיף ארבעין יומין וארבעין לילין. ׀ ל"ג ר"ש.
 ע דא. ׀ הוא: איהו.

מאמר

הסולם

הככביף

יתקיים הכתוב, שורש ישי אשר עומד לנס
 עמים אליו גוים ידרשו והיתה מנוחתו כבוד.
 מאמר ג' משמורת הלילה
 תתסא) פתח ר"ש ואמר וכו': פר"ש
 ואמר, ולא אמר איה אלוהי עשי, נותן זמירות
 בלילה. מקרא זה העמידוהו ולמדנו. אבל
 אומר עשי עם ש' קמוצה, שהוא לשון רבים,
 עשי, עם ש' חרוקה היה צריך לומר, שהוא
 לשון יחיד, מי המה עושי, שהוא לשון רבים.
 ומשיב, אלא השם אלוה שם כולל הוא, המראה
 על הוא, שהוא ז"א, ובית דינו, שהוא המלכות,
 זהו שם שלם הכולל דכר ונוקבא, שהוא
 אותיות אל ות, ומשום זה כתוב עושי, עם
 ש' קמוצה לשון רבים, משום שהוא כולל ב'
 מדרגות.

תתנט) אבל סמוך ליומי וכו': אבל
 סמוך לימות המשיח, ישלוט החלון עם ככב
 הזה על העולם, וע"כ ישלטו חיות רעות על
 העולם ויתחדשו מיני רע זה אחר זה, וישראל
 יהיו בצרה, וכשיהיו נרחקים בחשכת הגלות,
 אז יאיר להם הקב"ה את אור היום, שהוא
 הגאולה, ויקבלו קדושי עליונים את המלכות,
 ויתבטל המלכות מיד העמים עובדי כוכבים
 וישלטו עליהם ישראל, ויתקיים, והיה אור
 הלבנה כאור החמה וגו'.

תתס) וכדין חלונא שביעאה וכו':
 ואז חלון השביעי, שהוא המלכות הנעלמת,
 הנקראת מנעולא, יפתח בכל העול: דהיינו
 שיתבטלו ממנה הדינים דמסך דצנוצום א'.
 והככב שלו הוא ככב של יעקב, והוא שאמר
 בלעם, דרך ככב מיעקב, וככב הזה יהיה
 מאיר ארבעים יום, וכשיתגלה מלך המשיח,
 ויתקבצו אל מלך המשיח כל עמי העולם, אז
 (דט"י דף קע"ב ע"ב)

תתסב) נותן זמירות בלילה: למה
 בלילה, הוא משום שהמלכות, הנקראת לילה,
 היא משבחה תמיד למלך שהשלום שלו, שהוא

לגבי מלכא דשלמא דיליה, כגוונא דבוצינא דלא שכיך תדיר, בגין לקבלא נהורא חדוה עלאה, מסגיאות * חדוה ז דיליה. וע"ד נותן זמירות p בלילה. תתסג) כל אינון ככביא דקא מנהרן ברקיעא, כלהו אודאן ומשבחן לקב"ה, בכל ההוא זמנא דאתחזון ברקיעא, בגין דמלאכי עלאי, כלהו אודאן ומשבחן r אשמורות אשמורות, בתלת פלגי דהוי ליליא. תתסד) בליליא אתפלגן כמה סטרין. בראשיתא דליליא, כד רמש ליליא s ואתחשך, כל אינון רוחין בישין n וזיגין בישין, כלהו מתבדרן ומשטטי בכל עלמא. ואתפרשת סטרא אחרא, ותבעי ארחי דבי מלכא, מכל אינון סטרין קדישין. תתסה) כיון דההוא סטרא אחרא אתער, כל בני עלמא טעמי טעמא a דמותא, חד משתינ במותא, ושלטא עלייהו. כדין כיון דמסאבו אתפרשא b מלעילא, ושלטא ונחתא לתתא, כדין אתפרשן תלת משריין לשבחא ליה לקב"ה, בתלת ג סטרין דליליא, כמה דאתערו בהאי d חבריא.

חלופי גרסאות

z ל"ג דיליה. p ל"ג בלילה. r באשמורות. s והא אתחשך. n וזיגין; ל"ג וזיגין בישין. a דשינה; מוסקי דמותא דשינה. b לעילא. n מטרין. d ל"ג חבריא.

ג משמורות הלילה

הסולם

מאמר

הוה של הקדושה, ויונקת ממנו. וי"ש כד רמש ליליא ואתחשך, דהיינו כשיוצא קו השמאל בשליטת הנוקבא, ואורו נחשך, שמחמת חסרון החסדים גם החכמה אינה יכולה להאיר ונעשה חשך. או כל אינון רוחין בישין וכו' מתבדרן ומשטטי בכל עלמא, דהיינו שיוצאים מנוקבא דתהומא רבא, מחמת שכבר נתקנו הרינים דנוקבא מכח שליטת השמאל, דהיינו הארת החכמה השולטת בחשך, ואין להם שם עוד ממה לינק, וע"כ יוצאים משם, ומתפזרים בכל העולם, ואתפרשא סטרא אחרא, שנפרדה מן הקדושה, ואינה יונקת עוד, כנ"ל, ותבעי אורחי דבי מלכא מכל אינון סטרין קדישין, ותובעת דרכי המלך, דהיינו שימשיכו מהארת השמאל השולטת, שהשליטה נקראת דרכי המלך, מכל הצדדים הקדושים, דהיינו מכל המלאכים. תתסה) כיון דהחוא סטרא וכו': כיון שסטרא אחרא הוא התעורר, כל בני העולם טועמים טעם המות דהיינו שנופלת עליהם שינה, שהיא אחד מששים של מיתה, (מסעס שנתבאר לעיל ויגש דף י"ב ד"ה והנה) והסיא שולטת עליהם, או כיון שהטומאה נפרדה מלמעלה, וירדה ושולטת למטה, או נבדלו ג' מחנות מלאכים לשבח את הקב"ה בג' צדדים שבלילה, כמו שהעירו החברים בזה.

בעוד

ד"א, כמו נר, שתמיד אינו שוקט, אלא מתנענע לכאן ולכאן, כן המלכות משבחת תמיד, כדי לקבל אור שמחה העליונה דו"א מרוב השמחה שלו, המתעוררת ע"י התשבחות שמשבחות. ועל כן אומר, הנותן זמירות בלילה. תתסג) כל אינון ככביא וכו': כל אלו הככבים המאירים ברקיע, ברקיע, כולם מודים ומשבחים להקב"ה בכל איתו הזמן שהם נראים ברקיע, משום שהמלאכים העליונים, המחוננים על הככבים, כולם מודים ומשבחים משמורות משמורות, בשלשה החלקים שהלילה מתחלק בהם. תתסד) בליליא אתפלגן כמה וכו': בלילה מתחלקים כמה צדדים. בתחילת הלילה, כשהעריב הלילה ונעשה חשך, כל אלו רוחות הרעות ומינים רעים, כולם מתפזרים ומשוטטים בכל העולם ונפרד צו הארץ ותובע דרכי המלך מכל אלו צדדים הקדושים. פירוש. היום, ה"ס שליטת ז"א, שהוא קו ימין ואור החסדים, ואו הסיא שמבחינת דינים דנוקבא בנוקבא דתהומא רבא, ויונקת חיותה מן הקדושה. הלילה, ה"ס שליטת המלכות, שהיא קו שמאל, והארת החכמה, ואו נפרדת הסיא שמבחי' דינים דנוקבא מן הקדושה, כי ע"י הארת החכמה מתבטלים דינים דנוקבא, שהסיא היתה דבוקה בחסרון (דטרי דף קע"ב ע"ב *) דף קע"ג ע"א)

תתסו) בעוד דאינון משבחין לקב"ה, סטרא אחרא אזלא ומשטטא לתתא, בכל סטרי עלמא. ועד דסטרא אחרא לא אתעבר מתמן, לא יכלין אינון לאתתיחדא במאריהון.

תתסו) רזא לחכימין, מלאכי עליונין, וישראל לתתא, כלהו דחקי בההוא סטרא אחרא. מלאכין עלאין כד בעאן ה לאתתיחדא במאריהון, לא יכלין עד דדחיין לה לבר. מה עבדין, נחתין שיתין רבוא דמלאכי קדישי, ואפילו שינתא על כל בני עלמא, כיון דאיהי נחתא, דקא דחיין לה לבר, ויהבי לה כל עלמא דא בההיא שינתא, כדן איהי שלטא עלייהו, ומקבלין מסאבו מינה. בר בארעא דישראל בלחודהא, דלא שלטא תמן. כיון דאיהי אתפרשא מגייהו, עאלין לקמי מאריהון, ומשבחן ואודאן קמיה.

תתסח) כגוונא דא ישראל לתתא, לא יכלין לאתתיחדא במאריהון, עד

חלופי גרסאות

ה לאתאחדא. ו וכד אהי. ז ל"ג דא.

הסולם

ב משמורות הלילה

מאמר

לא אתעבר מתמן לא יכלין אינון לאתתיחדא במאריהון. כי מחמת אחיות הסיא בהם, שהיא טוענת ששליטת השמאל הוא דרכי המלך, אין המלאכים יכולים להפרד משליטת השמאל ולהרבק בג' קוין ולומר שירה, ולהתיחד ברבונם ח"ש. מה עבדין. נחתין שיתין רבוא דמלאכי קדישי ואפילו שינתא על כל בני עלמא. דהיינו שממשיכים הדינים דג"ר דחכמה, שלהיותה חסרה מחסדים מביאים את בני העולם להסתלקות כל המחין, הנקרא שינה, ואז, טעמי חד מושתין במותא, (כנ"ל ויגש י"א ע"ש כל הזמור) כדן איהי שלטא עלייהו ומקבלין מסאבו מנה. אז שולטת הסיא על הישנים והיא מתדבקת שוב בדינים דנוקבא הנקראים מות, הנגלים עם השינה, כנ"ל, ח"ש, כיון דמסאבו אתפרשא מלעילא, ושלטא ונחתא לתתא, כדן אתפרשן תלת משריין לשבחה ליח לקב"ה בג' סטרין דליליא, דהיינו שהמלאכים מתדבקים בג' קוין, שבהם החכמה והחסדים כלולים יחדיו, ואז אומרים שירה בג' משמורות הלילה שהי"ס ג' קוין. (ועי' ויגש י"א בחמור שתי' נשמי שהארכנו בזה).

תתסו) בעוד דאינון משבחין וכו': בעוד שהם משבחים להקב"ה, הולכת הסטרא אחרא ומשוטטת למטה בכל צדדי העולם. וכל עוד שהסטרא אחרא אינו געבר משם אין המלאכים יכולים להתיחד ברבונם.

תתסו) רזא לחכימין, מלאכי וכו': הוא סוד לחכמים, מלאכים עליונים וכן ישראל למטה, כולם דוחקים את הסטרא אחרא ההוא. מלאכים העליונים, כשרוצים להתיחד ברבונם, אינם יכולים עד שרוחים הסיא לחוץ. מה עושים, יורדים ששים רבוא מלאכים קדושים ומפילים שינה על כל בני העולם, כיון שהסיא ירדה, שדחו אותה לחוץ, ונותנים לה כל עולם הנה בשינה ההיא, או הסיא שולטת עליהם, על בני האדם, מקבלים טומאה ממנה. חוץ מבארץ ישראל לבריה, שאין הסיא שולטת שם. כיון שהסיא נפרדה מהם, באים המלאכים לפני רבונם, ומשבחים ומודים לפניו.

ביאור הדברים. כבר נתבאר, שבתחילת הלילה כשהקו שמאל מתחיל לשלוט, נפרדת הסיא מדינין דנוקבא שבקדושה, ונאחזת במלאכים, שימשיכו להם הארת השמאל, ויש לסיא כח לתבוע זה מן המלאכים. להיותו דרכי המלך, כי השי"ת נתן כח השליטה אל השמאל, והנה מחמת אחיזה זו אין המלאכים יכולים לומר שירה ולהתדבק ברבונם כי אין שירת המלאכים אלא מבחינת קו השמאל הנכלל בימין בסוד ג' קוין, ח"ש, ועד דס"א (דפריי חף קע"ג ע"א)

תתסח) כגוונא דא ישראל וכו': כעין זה, ישראל למטה, אינם יכולים להתיחד ברבונם עד שרוחים הסיא מהם, ונותנים לה חלק, במה שתתעסק שהי"ס השעיר לעזאזל,

אחזר

דחיין לההוא סטרא אחרא מנייהו, ויהבי לה חולקא במה דאתעסקת, ולבתר, אינון ׀ מתקרבי לגבי מאריהון, ולא אשתכח מקטרגא עילא ותתא.

תתסט) ואי תימא תינח לתוגא, אבל לעילא מאי קטרוגא תמן. אלא לעילא, בגין דאיהו רוח מסאבא, ואינון רוחין קדישין, עד דמשדרי רוחא מסאבא מבינייהו, לא יכלין לקרבא לגבי מאריהון, דהא קודשא גו מסאבא, לא מתערב לעלמין. וכן כגוונא דא, ישראל לתתא, לא מתערבין באומין עכר'ם דעלמא. ותרין סטרין, עלאין ותתאין, כד בעיין לקרבא לגבי מלכא קדישא, דחיין לה לבר.

תתע) ועל דא, כד עייל ליליא, ומלאכין קדישין עלאין, כד מסתדרן שורין שורין ׀ לקרבא לגבי מאריהון, דחיין ליה לההוא סטרא לבר בקדמיתא, ולבתר עלאין ׀ בקודשא.

תתעא) למלכא, דהוו ליה אבנין יקירין בחד תיבותא, ג מתגלפא בקוסטרוי. וההוא מלכא הוה חכים. בגין דלא יתקרב כל מאן דבעי, לגבי ההוא תיבותא דאבנין יקירן ומרגלן דתמן, נטל בחכמתיה, חד חויא תקיפא, וכריך ליה סחרניה דההוא תיבותא, כל מאן דבעי לאושטא ידיה לגבי תיבותא, הא חויא דליג עליה, וקטיל ליה.

תתעב) חד רחימא הוה למלכא, אמר ליה מלכא, כל זמנא דאת בעי

חלופי גרסאות

א דיתעסקת. ׀ מקרבי. י קביה. כ ליג מן לא עד ותרין. ל לשבתא ; מוסיף לקרבא לשבתא. ׀ לקביה ; מוסיף לקביה לקדושה ; בקדושא ; מוסיף בקודשא ועד כד עייל ליליא כל רוחין בישינ וויגין בישינ ורוחי מסאבי אתדחין לבר ושמשי מלכא עיילין לגו קדשא.

דרך אמת ג] חקוק בהיכלו והמשל הוא סבאר.

ג משמורות הלילה

הסולם

מאמר

הלילה, וכשמלאכים הקדושים העליונים מסתדרים שורות שורות לקרב אל אדונם. הם דוחים תחילה את הס"א לחוץ, ואח"כ הם באים אל הקדש.

תתעא) למלכא דחוו ליה וכו' ; זה דומה, למלך שהיו לו אבנים יקרות בתיבה אחת נעולה במבצרו. ומלך ההוא היה חכם. וכדי שלא יקרב כל מי שרוצה אל התיבה ההיא של אבנים טובות ומרגליות אשר שם, לקח בחכמתו נחש אחד חזק, וכרך אותו מסביב תיבה ההיא. כל מי שרצה לשלוח יד אל התיבה, היה הנחש דולג עליו והרגו.

תתעב) חד רחימא הוה וכו' ; אוהב אחד היה אל המלך, אמר לו המלך, בכל עת שתמצא להכנס ולהשתמש בתיבה, תעשה כך וכך

ואחר כך, הם מתקרבים אל רבונם, ולא נמצא מקטרג למעלה ולמטה. (כח"ש לעיל נח דף ל"ח ד"ה כד"ו).

תתסט) ואי תימא תינח וכו' ; ואם תאמר, זהו יתכן למטה, בבני אדם, אבל למעלה במלאכים, איזה קטרוג שייך שם, שבשביל זה יהיו מחויבים לדחות הס"א למטה כנ"ל. ומשיב, אלא למעלה, הוא משום שהס"א היא רוח טמא והם, המלאכים, הם רוחות קדושים, וע"כ, עד שמשלחים הס"א מביניהם, אינם יכולים לקרב אל אדונם, כי קדושה בתוך טומאה אינה מתערבה לעולם. וכן כעין זה ישראל למטה, אינם מתערבים באומות העולם עכר'ם. וב' הצדדים ; העליונים, המלאכים, ותחתונים, ישראל, כשרוצים להתקרב אל המלך, דוחים את הס"א לחוץ.

תתע) ועל דא כד וכו' ; וע"כ כשבא (דפו"י דף קע"ג ע"א)

לאעלא ולאשתמשא בתיבותא, תעביד כך וכך לגבי ההוא חויא, ותפתח תיבותא, ותשמש בגניזין דילי. כך קב"ה, כריך חויא סחרניה דקדשא, אתאן מלאכין עלאין לאעלא גו קדשא, הא חויא תמן, ודחלי לאסתאבא ביה.

תתעג) נ ת"ח, כתיב ז עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט, עושה מלאכיו רוחות, אלין מלאכין דקיימין לבר. משרתיו אש להט, אלין מלאכין דקיימין לגו, איהו רוחא מסאבו, ואינן רוח. רוח ברוח לא עייל דא בדא. רוח מסאבו ברוח קדשא לא * אתערבי דא בדא. ובג"כ אינן * דאקרון רוח, לא יכלין לאעלא לגו, בגין ההוא רוחא מסאבו. אינן דלגו, אינן אש, וההוא אש דחי לההוא מסאבו דלא עייל לגו. ובג"כ כלא דחיין ליה לבר * למסאבו, דלא יתערב בהדיהו. ועל דא, מלאכי עלאי קא משבחן ליה לקב"ה, בתר דדחיין ליה למסאבו לבר.

תתעד) תלת אשמורות אינן בליליא, לקבליהון תלת משריין, דקא מתפלגי לשבחא לקב"ה, כמה דאתמר. וע"ד ז האי ק רבון דכלהו, איהו ר נר דדוד דלא שכיך לעלמין, אלא תדיר אודי ומשבח ליה למלאכא עלאה, וע"ד מ נותן זמירות בלילה.

תתעה) ד"א, ולא אמר איה אלוהי עושי, כמה דאתמר, בגין דהא מעילא ומתתא אתכליל בר נש, ואתעביד, כמה דאיהו גופא מתרין סטרין, מגו דכר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

נ מוסיף וא"ל תימא דהא (הא) כלהו אשא ואשא לא מקבלא מסאבא (מסאבו) ת"ח. ט ל"ג מן עושה עד עושה. ע דקרון. פ ל"ג למסאבו. צ איהו, ק רבו. (תהלים ק"ד) שמות מט צ"ה. ט (איוב לה) לעיל אוח תתסא צ"כ.

ג משמורות הלילה

הסולם

מאמר

ברוח אינם נכנסים זה בזה. רוח הטומאה ברוח הקדושה אינם מתערבים זה בזה. ומשום זה, אלו הנקראים רוח, שהם מלאכים החצוניים, אינם יכולים להכנס בפנים משום רוח הטומאה ההוא. והם דוחים אותה למטה כנ"ל. ואלו המלאכים שבפנים שהם אש, אש ההוא רוחה את טומאה היא שלא תכנס לפנים. ומשום זה הכל רוחים את הטומאה לחוץ. שלא תתערב עמהם. וע"כ מלאכים עליונים משבחים להקב"ה, רק אחר שדחו את הטומאה לחוץ. תתעד) תלת אשמורות אינן וכו': ג' משמורות הן בלילה, כנגדן ג' מחנות מלאכים המתחלקים לשבחא אל הקב"ה כמו שלמדנו. ועל כן הארון של כולם הוא גרו של דוד, דהיינו המלכות, שאינו שוקט לעולם, אלא תמיד היא מודה ומשבחת למלך העליון, ז"א. וע"כ נאמר נותן זמירות בלילה.

וכך אל נחש ההוא, ותפתח התיבה ותשמש באוצרות שלי. כך הקב"ה, כך נחש סביב הקדושה, דהיינו הס"א המתקרבת אל המלאכים בעת שליטת הארת השמאל בתחילת הלילה, ובאים מלאכים עליונים להכנס אל הקדושה, הרי הנחש שם, ויראים להטמא בו. וע"כ הם מפילים שינה על בני האדם שאז יורדת הס"א למטה ונפרדת מהם, והמלאכים יכולים לבא אל הקדש ולומר שירה כנ"ל. מתגלפא פירושו נעולה כמו מתקלפא, מלשון קליפא דקלדי (פסחים ק"ט). בקוסטרי, פירוש מבצר שלו, מלשון דיינא בקוסטא, (תענית כ"ד).

תתעג) ת"ח כתיב עושה וכו': בוא וראה, כתוב, עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט. עושה מלאכיו רוחות, אלו הם המלאכים העומדים בחוץ, משרתיו אש לוחט, אלו הם המלאכים העומדים בפנים. נמצא שהס"א הוא רוח הטומאה, ואלו המלאכים האומרים שירה בלילה, שהם מלאכי חוץ, (כנ"ל ויחי אות תמיג ע"ש) הם רוח, ורוח

תתעה) ד"א ולא אמר וגו': פירוש אחר על הכתוב, ולא אמר איה אלוהי עשי, שנאמר בשין קמוצה, שהוא לשון רבים, הוא כמו

(דפו"י דף קע"ג ע"א *) דף קע"ג ע"ב

ונוקבא, אוף הכי רוחא. רוח איהו כליל, מגו דכר ונוקבא. ועל רזא דנא אתתקן בר נש בגליפוי, בגופא ורוחא. ובגין דאיהו כליל ברזא דא, ובעובדא דא, כמה דאתמר, ׀ ע"ד כתיב, ׀ ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו והא אתמר. תתעו) בליליא ת הא אמרת, דהא בראשיתא דליליא, כל אינון זינין ורוחין בישיין מתערי בעלמא, היך איהו יכיל למהוי, דאי הכי, הא תנינו, דמסטרא דצפון נפקי כל הני זינין בישיין, ׀ ואתמר דכד אתער רוח צפון בפלגות ליליא, דהא כדין כל אינון רוחין בישיין, וסטריין בישיין, אתכנשו מעלמא, ועאלין גו נוקבא דתהומא רבא, אי הכי הא בסטרא דדרום דאיהו ימינא, אמאי משטטי אינון זינין בישיין בריש ליליא, ׀ דקא שלטא רוח דרום.

תתעו) אלא ודאי, אלמלא ההוא סטרא דדרום, דקא מעכב ודחייא ליהוא סטרא בישא, הוה מטשטש כולי עלמא, ולא יכיל עלמא למסבל. אבל כד אתער ההוא סטרא אחרא, לא אתער אלא בסטר רוח מערב, דקא שלטא בריש ליליא, ועלמא איהו ׀ כלא כניש. וע"ד קב"ה אקדים אסוותא לעלמא,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ש מוסיף ע"ד ודאי. ת דא אמר: הא אמר. א ואת אמרת; ואת אמר. ב בסטר רוח דרום דקא שלטא. ג ל"ג כלא

ו (בראשית א) בשלח סט צ"י.

ג משמורת הלילה

הסולם

מאמר

רוח דרום יעברו הס"א מן העולם, ובחצות כששולט רוח צפון היו צריכים לחזור ולשלוט בעולם.

תתעו) אלא ודאי אלמלא וכו': ומשיב, אלא ודאי, לולא צד הדרום ההוא המעכב ודוחה את הסטרא אחרא, היה הסטרא אחרא מעכר כל העולם, והעולם לא היה יכול לסבול. אבל כשנתעורר הסטרא אחרא לשלוט בעולם אינו מתעורר אלא בצד רוח מערב, שהוא המלכות, שהוא שולט בתחילת הלילה, והוא אוסף את כל העולם, וע"כ הקב"ה מקדים רפואה לעולם, ע"י השינה, כמו שלמדנו. אשרי הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא שהקב"ה בחר בהם מכל שאר עמי העולם. פירוש. כי כל הלילה מתחילתו עד סופו, הוא בשליטת רוח מערב, שהוא המלכות, וע"כ הוא חושך, אלא רוח המערב עצמו מתחלק לג' קוין, דרום צפון שהם ימין ושמאל, עד חצות, ומזרח שהוא קו אמצעי מחצות והלאה, וע"כ אפילו צד דרום, שבו הוא חושך בלי חסדים ושולט בו הס"א להיותו דרום שבמערב, וענין רוח צפון המתעורר בחצות לילה, היינו שאז מתעוררים החסדים שבקו אמצעי, שהארת החכמה שברוח צפון מתלבש בו ומתעורר להאיר

כמו שלמדנו, משום שאדם נכלל ונעשה ממעלה ומטה, כמו שהגוף בא מב' צדדים מן דכר ונוקבא, כך הרוח, הרוח של אדם כלול מדכר ונוקבא, דהיינו מז"א ומלכות, ועל סוד זה נתתקן האדם בחקיקותיו בגוף ורוח, ומשום שהוא כלול בסוד הזה ובמעשה הזה, מדכר ונוקבא, כמו שלמדנו, ע"כ כתוב, ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, שהוא לשון רבים, הסובב על ז"א ומלכות, וכבר למדנו זה, וע"כ נאמר ג"כ איה אלוהי עשי, עם שין קמוצה, שהוא לשון רבים, דהיינו ב' המדרגות ז"א ומלכות, שפעלו באדם.

תתעו) בליליא הא אמרת וכו': בלילה, אתה אומר, כי בתחילת הלילה כל אלו מינים ורוחות הרעים מתעוררים בעולם, איך יכול להיות זה, אם כן, הרי למדנו, שמצד צפון שהוא השמאל, יוצאים כל אלו מינים הרעים, ולמדנו, כשנתעורר רוח צפון בחצות לילה, הרי אז כל אלו רוחות הרעים וצדדים הרעים מתאספים מן העולם ונכנסים תוך הנקב דתהום הגדול, ואם כן בצד דרום שהוא ימין ובחינת חסד, למה משוטטים אלו מינים הרעים בתחילת הלילה שרוח דרום שולט. שהיה צריך להיות בהיפך שבתחילת הלילה שאז שולט (דפו"י דף קע"ג ע"ב)

בגוונא דא כמה דאתמר. זכאין אינון ישראל בהאי עלמא ובעלמא דאתי דקב"ה אתרעי בהו מכל שאר עמין דעלמא.

תתעח) עאלו לביתא רבי אלעזר ורבי אבא. כד אתפלג ליליא, קמו למלעי באורייתא. אמר רבי אבא, השתא ודאי ז איהו עידן רעותא לקב"ה, והא זמנין סגיאיין אתערנא האי, דקב"ה בשעתא דאתפלג ליליא, עאל גו אינון צדיקיא בגנתא דעדן, ואשתעשע בהו. זכאה איהו מאן ה דאשתדל באורייתא, בההיא זמנא.

תתעט) אמר רבי אלעזר, הא דאשתעשע קב"ה גו צדיקיא בגנתא דעדן, היך אשתעשע. אלא בההוא זמנא דאתפלג ליליא, קב"ה אתער ברחימו דשמאלא, לגבי כנסת ישראל, דהא לית רחימו אלא מסטרא דשמאלא. וכנסת ישראל לית לה דורונא ו למקרב לגבי מלכא, ז או חשיבו מעליא, ה אלא באינון רוחין דצדיקיא, דקב"ה חמי לון מתעטרן, בכמה עובדין טבין, ובכמה זכייין ס דעבדו בההוא יומא, וקב"ה ניחא ליה מכל קרבנין ועלוון, דקב"ה ארח בהו ריח ניחח, דקא עבדי ישראל.

תתפ) כדין נהירו אתנהיר, וכל אילנין דגנתא דעדן אמרו שירתא, וצדיקיא מתעטרן תמן באינון עדונין דעלמא דאתי. כד אתער בר נש בההיא

חלופי גרסאות

ד ל"ג איהו. ה דאשתעשע בצלותא. ו ל"ג למקרב לגבי מלכא. ז גו. ח ל"ג אלא. ט ל"ג דעבדו בההוא יומא

הסולם

ג משמורות הלילה

מאמר

אלא אלו הרוחות של הצדיקים, שהקב"ה רואה אותם מתעטרים בכמה מעשים טובים ובכמה זכיות שעשו באותו יום, והם נרצים לפני הקב"ה יותר מכל הקרבנות ועולות, כי הקב"ה מריח בהם ריח ניחח שעושים ישראל.

תתפ) כדין נהירו אתנהיר וכו': אז האיר האור, שאור החכמה האיר, אחר שנתלבש בחסדים דקו אמצעי, (כנ"ל ויחי קל"ח ד"ה ונ"ג) וכל האילנות שבגן העדן אומרים שירה, והצדיקים מתעטרים שם בעדונים של עולם הבא. שהם הארת החכמה הנקראת עדן. כשהעיר אדם משנתו בשעה ההוא לעסוק בתורה, לוקח חלקו עם הצדיקים שבגן עדן. שם אחד חקוק בל"ב אותיות, שה"ס ל"ב נתיבות החכמה, מתעטר בצדיקים שם. והוא בסוד הצדיקים. פירושו. ל"ב נתיבות החכמה ה"ס כ"ב אותיות דו"א, ועשר ספירות דבינה, שהן רומזות על מקור החכמה הנמשכת במלכות, שהוא מו"א שעלה למ"ן לב' קוין דבינה, והשלימם יחד, שאז תלת מחד נפקי ועיי' נ

זה נבחן שרוח צפון נתעורר. משא"כ מקודם חצות הרוח צפון חושך בלי שום אור. (כנ"ש לעיל ויחי דף קל"ח ד"ה ונ"ג ע"ש). תתעח) עאלו לביתא רבי אלעזר וכו': נכנסו רבי אלעזר ורבי אבא לבית. כשנתחלק הלילה, קמו לעסוק בתורה. אמר רבי אבא, עתה ודאי הוא עת רצון להקב"ה. והרי הרבה פעמים הערנו זה, שבשעה שנתחלק הלילה, נכנס הקב"ה עם הצדיקים לגן עדן, ומשתעשע עמם. אשרי הוא מי שעוסק בתורה בעת ההיא.

תתעט) אמר רבי אלעזר וכו': אר"א. זה שהקב"ה משתעשע עם הצדיקים, איך משתעשע, ומשיב, אלא בעת ההוא שהלילה נהלק, מתעורר הקב"ה באהבת השמאל לכנסת ישראל, שהיא המלכות, כי אין אהבה אלא מצד שמאל. דהיינו שמלביש החכמה דשמאל בחסדים שבקו האמצעי, והחכמה נשלמת. (כנ"ל ויחי קל"ח). וכנסת ישראל, אין לה מתנה להקריב אל המלך, או דבר חשוב ויפה, (דפו"י דף קע"ג ע"ב)

שעתא . למלעי באורייתא, נטיל חולקיה עמהון דצדיקיא די בגו גנתא, חד
 שמא גליפא דתלתין ותרין אתוון, כ אתערט ל בהו תמן, ואיהו גו רזין דצדיקיא.
 תתפא) פתח ם רבי אלעזר ואמר, ם הללויה אודה יי בכל לבב וגו',
 הללויה, הא אתמר ואתערו ביה חברייא, והכי איהו, דדא איהו שבחא דקא
 סלקא על כל אינון שירין ותושבחן דאמר דוד, בעשר זיני תושבחן דאיהו
 אמר, ם בגין דאיהו כליל ם שמא ושבחא בחד, ואיהו כללא דשמא קדישא עלאה.
 תתפב) אודה יי בכל לבב, בכל אתר דאמר דוד מלכא, רזא דאלפא
 ביתא, איהו רזא דאתוון גליפן, דנפקין בגלופי דתלתין ותרין שבילין. ואית
 אתוון עלאין, מרזא דעלמא עלאה. ואית אתוון אחרנין, דאינון אתוון זעירין.
 והכא איהו רזא דאלפא ביתא, ף דעלמא תתאה.
 תתפג) אודה יי בכל לבב : ביצרא טבא וביצרא בישא דאיהו שרי בגויה.
 דהא על כלא אית לאודאה ז ליה לקב"ה, ביצרא טבא וביצרא בישא. דהא
 מסטרא דיצרא טבא אתי טוב לבר נש, ואית לברכא ליה לקב"ה הטוב והמטיב.
 ובסטרא דיצרא בישא, אתי קטרוגא לבר נש, ואית לאודאה ף לקב"ה, בכל
 מה דאתי על בר נש, מסטרא דא ומסטרא דא.
 תתפד) בסוד ישרים ועדה, בסוד ישרים : ך באינון ם דרזא דקב"ה ך אינון

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י ל"ג למלעי באורייתא. כ אתער. ל ל"ג בהו.
 ן ל"ג ר' אלעזר. ן ל"ג הללויה. ם דכליל ול"ג
 בגין דאיהו. ע שם. ף דעלמא עלאה יהיב לעלמא תתאה. ז ל"ג ליה. ף מוסיף לקב"ה ביצרא טבא וביצרא
 בישא. ר מוסיף באינון מלאכין עלאין קדישין. ם רזא. ן הת.

אודה ה' בכל לבב

הסולם

מאמר

ועיין תלת בחד קיימא. בז"א. (כנ"ל בראשית
 א' דף רפ"ז ד"ה תלת ע"ש) וז"א משפיע
 למלכות.
 מאמר אודה ה' בכל לבב
 תתפא) פתח רבי אלעזר וכו': פתח
 ר"א ואמר, הללויה אודה ה' בכל לבב וגו'.
 הללויה, הרי למדנו והעירו בו החברים, וכך
 הוא, שזה הוא שבח העולה על כל אלו שירות
 ותשבחות שאמר דוד, בעשר מיני תשבחות
 שאמר, משום שהוא כולל השם י"ה, והשבח
 הללו, ביחד, והוא כלל של השם הקדוש העליון
 הויה, כי השם י"ה הוא כלל של השם הויה.
 תתפב) אודה ה' בכל לבב : בכל מקום
 שאמר דוד המלך סוד אלפא ביתא, דהיינו
 שערן ראשי הפסוקים בסדר אלף בית, הוא
 סוד אותיות חקוקות היוצאות בחקיקות של
 ל"ב שבילין, דהיינו ל"ב נתיבות החכמה, ויש
 אותיות עליונות מסוד עולם העליון, שהוא
 בינה, ויש אותיות אחרות שהם אותיות
 (דסו"י דף קע"ג ע"ב *) דף קע"ד ע"א)

קטנות, שהם ממלכות, וכאן הוא סוד אלף בית
 של עולם התחתון, שהוא המלכות.
 תתפג) אודה ה' בכל לבב : היינו ביצר
 הטוב וביצר הרע שהם שורים בו. כי על
 הכל יש להודות להקב"ה ביצר הטוב וביצר
 הרע. כי מצד היצר הטוב בא טוב לאדם, ויש
 לברך להקב"ה, ברכת הטוב והמטיב. ובצד יצר
 הרע באים קטרוגים על האדם, ויש להודות
 להקב"ה על כל מה שבא על האדם מצד זה
 ומצד זה.
 תתפד) בסוד ישרים ועדה : בסוד
 ישרים, היינו באלו שיודעים סוד הקב"ה. כי
 הם יודעים כל הסודות של הקב"ה, שהם סוד
 שלו בדרך כלל. על זה אומר, בסוד ישרים.
 ועדה, אלו הם ישראל כשמתאספים בעשרה
 להודות לקב"ה, וע"כ, יש להודות להקב"ה
 על טוב ועל רע ולפרסם לפני הכל. ואם
 תאמר, הרי הקב"ה יודע ולמה צריך לפרסם.
 אלא בזה שמפרסם מתכבד הקב"ה בעולם.
 וע"כ

ידעי. דהא כל רזין דקב"ה אינון ידעי, ואינון רזא דיליה, ועל דא בסוד ישרים. ועדה: אלין אינון ישראל, כד מתכנשי בעשרה, לאודאה ליה לקב"ה, ובג"כ, אית לאודאה ליה לקב"ה, על טב ועל ביש, ולפרסמא קמי כלא. דאי תימא הא איהו ידע, אמאי אצטריך לפרסמא. אלא בדא, אתייקר קב"ה בעלמא לפרסמא נסא. ועל דא קב"ה כתיב ביה, (ט) והתגדלתי והתקדשתי וגו'.

תתפה) א רבי יהודה פתח ואמר, (פ) כל הנשמה תהלל יה. ב תנא, כל נשמתין אתו מהאי גופא קדישא, ואתערי בבני נשא. ומאן אתר. מההוא אתר דאקרי ג יד. מאן אתר דא. אמר רבי יהודה דכתיב (צ) מה רבו מעשיך יי' כלם בחכמה עשית. תנא, מהאי חכמתא ד דמבוועי נפקין ה לתלתין ותרין שבילין, אשתכלל כלא, וכל מה דאית לעילא ותתא, והוא אתקרי רוחא קדישא, דכל רוחין אשתכללו ביה.

תתפו) אמר רבי יצחק, ביומא דהוה רבי שמעון פריש מלה דא, עינוי נבעין, מיא, והוה אמר, כל גנוזיא דמלכא עלאה, אתמסרן בחד מפתחא, (ד) ואתגלייא ה בקופיטן דקורדיטי גליפין עלאין.

תתפו) אלא הכי תאנא, מאן יכיל לאשתמודעא ולאשתכללא מה דגנין בדא מבוועא. דהא משה לא גלי דא ביומוי, כד הוה גלי רזא עמיקתא לישראל,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (יחזקאל לח) שמות לג צ"ב. (פ) (תהלים קנ) משפטים ה צ"מ ז"ח יא ט"ד שניא תק"ח קיז ט"א של"ז קיח ט"ד שמי"ד. (צ) (שם קד) תולדות ב צ"ב.

דרך אמת (ד) גילוי האצרות. (ה) בהיכלות המצויירים חקיקות עליונים באורות נעלמים בסוד האצילות.

כל הנשמה תהלל יה

הסולם

מאמר

תתפו) אמר רבי יצחק וכו': אר"י, ביום שר"ש היה מפרש דבר הזה היו עיניו נובעות מים. והיה אומר, כל האוצרות של מלך העליון נמסרו במפתח אחד, שהוא יסוד, ומתגלה על ידי בעל אוצר הצורות, שהוא יסוד, בעלה של המלכות הנקראת אוצר הצורות, חקיקות העליונות. שהן סתומות העליונות, שמתגלות ע"י יסוד, בהמלכות, שבה מקום הגילוי.

קופיטון, מורכב מב' מלות, מן גז, שפירושו אוצר, מלשון עולו לבי גזא (מעילה י'): ומן המלה פייטן, שפירושו בעל אוצר, מלשון, שם נעשה פטנון (בראשית רבה פ"ו) קורדיטי, פירושו צורות, מלשון כרדוטין, שעל כונים למלכת השמים, מתרגם כרדוטין לככתב שמיא. (ירמיה ד' י"ח).

תתפו) אלא הכי תאנא וכו': אדא כך למרנו מי יכול להכלל ולהשיג מה שגנוז במבווע

וע"כ צריך לפרסם הנס. וע"כ כתוב בהקב"ה, והתגדלתי והתקדשתי וגו'.

מאמר כל הנשמה תהלל יה

תתפה) ר' יהודה פתח וכו': ר"י פתח ואמר, כל הנשמה תהלל יה. למדנו, כל הנשמות באות מגוף הזה הקדוש, דהיינו המלכות, שהיא גוף לז"א, ושורות בבני אדם. שואל מאיזה מקום הוא, דהיינו מאיזה בחינה, ומשיב, הוא ממקום הזה שנקרא יד, דהיינו המלכות, ושואל, מהו בחינת מקום הזה. אמר ר' יהודה, שכתוב, מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית. ולמדנו מחכמה ההיא שמבוועיה יוצאות לל"ב שבילים, (שנתבאר לעיל אות תתפ"א) נשתכלל הכל, וכל מה שיש למעלה ולמטה, שהוא המלכות שבה בלבדה מתגלה חכמה הזו, ולא בשום מדרגה אחרת. (בראשית א' דף ע"ו ד"ה ועוד) והיא נקראת רוח הקדוש שכל הרוחות משתכללים בה.

ואף על גב דכלא הוה מתגלייא על ידוי. אלא בההיא שעתא דבעא קבייה לסלקא ליה למתיבתא קדישא עלאה, ולטמרא ליה מבני נשא, דכתיב (ט) בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. היום ממש, ז דההוא יומא אשתלימו יומוי, לאתקרבא לאתר דא, דכתיב (ו) הן קרבו ימיך קרבו ממש.

תתפח) דתניא אמר רבי שמעון, משה לא מית. ואי תימא הא כתיב (ט) וימת שם משה. כך בכל אתר לצדיקיא קרי בהו מיתה. מאי מיתה. מסטרא דילן אקרי הכי. דתניא אמר רבי שמעון, וכן תנא, דמאן דאיהו בשלימותא דמהימנותא קדישא תלייא ביה, לא תלייא ביה מיתה ולא מית. כמה דהוה ביעקב דמהימנותא שלימתא הוה ביה.

תתפט) דאמר ר' שמעון, (ט) לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך, ויקרא את שמו ישראל. מאי ישראל. שלימותא דכלא. דכתיב (ט) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים וגו'.

תתצ) א"ר יהודה מהכא, (ב) כי אתך אני, דייקא, זכאה חולקיה, דמאריה אמר ליה כן. כי אתי אתה לא כתיב, אלא כי אתך אני, דמאריה אתי לאתחברא דיוריה עמיה.

תתצא) אר"ש שפיר קאמר ר' אבא, דאמר (ג) ושב יעקב ושקט ושאנן

חלוסי גרסאות

מסורת הוזהר

ז ליג מן דההוא עד סוף האות.

(ק) (דברים לא) ח"ג רפג: רפו. (ו) (שם) ח"ג

רפו. (ט) (דברים לד) ח"ב קנא. ח"ג רפו: רכב

ז"ח יד ט"ד שליית. (ת) (בראשית לה) וישלח נא צ"ג. (א) (ירמיה ל) ח"א קסה: רמט. ח"ג כ: נג. פו. קצט. שה. ז"ח יד ט"ד ש"ד עו ט"ג שמ"ז ט"ד ש"ג שט"ז. (ב) (שם) ח"ב קצט. (ג) (שם) לעיל אות תתפט צ"א.

משה לא מת

הסולם

מאמר

במבוע הזה, שהוה יסוד, שהרי משה לא גילה זה בימיו, כשגילה סודות עמוקים לישראל דהיינו שער החמשים, ואע"פ שהכל היה מתגלה על ידו. אלא באותה שעה, שרצה הקב"ה להעלותו לשיבה הקדושה העליונה, ולהסתירו מבני אדם, שכתוב, בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, היום ממש, ביום פטירתו, כי ביום ההוא נשלמו ימיו לקרב למקום זה, לשער הנ', שכתוב, הן קרבו ימיך, קרבו ממש. שקרבו לשער הנ'.

לא מת. (תענית ה:).
תתפט) דאמר רבי שמעון וכו': שאמר ר"ש, לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא את שמו ישראל. מהו ישראל. שלמות הכל. שהיא העדר המיתה. שכתוב, ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים וגו'.

תתצ) אמר ר' יהודה וכו': אמר ר"י, מכאן נשמע שיעקב לא מת. שכתוב, כי אתך אני. אני הוא בדייק, שיודה על מלכות שנקראת אני. אשרי חלקו שאדונו אמר לו כן. כי אתי אתה, לא כתוב, שהיה משמע שהיה דבוק בהקב"ה למעלה, אבל לא בהיותו במקומו למטה. אלא כי אתך אני, שיודה שאדונו בא להתחבר ולדור עמו.

תתצא) אר"ש שפיר וכו': אמר ר' שמעון, יפה אמר רבי אבא, שאמר, על הכתוב, ושב

תתפח) דתניא אמר ר' שמעון וכו': שלמדנו אמר ר"ש משה לא מת. ואם תאמר, הרי כתוב, וימת שם משה. וכן בכל מקום קורא בצדיקים מיתה, מהו מיתה. מצדינו נקרא כן, אבל מצד העליונים, אדרבה שנתוסף לו היים. דתניא אמר ר' שמעון, וכן למד, שמי שהוא בשלמות, שהאמונה הקדושה תלויה בו, אין מיתה תלויה בו ואינו מת. כמו שהיה (דפו"י נף קע"ד ע"א)

ואין מחריד. ושב יעקב: לאתקרי בשמא אחרא, דכתיב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל.

תתצב) ד"א ושב יעקב, לאחר דאתנסיב מתמן. ושקט, בעולם הזה. ושאנן, בעולם הבא. ואין מחריד ממלאך המות. דמשמע דכלא הוה ביה. ר' יצחק אמר, חברייא הא אוקמוה, " דכתיב ואת זרעך מארץ שבים, מה זרעו בחיים, אף הוא בחיים.

תתצג) * והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה. רבי יהודה פתח (י) אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו. וכתיב, אי לך ארץ שמלכך נער ושריך בבקר יאכלו. * ווי לעלמא דלא משגחן בפלחנא דמאריהון, דהא מאריהון אשגח בגיניהון לאוטבא להו, דאנח קמיהו פתגמי אורייתא, ולא משגחן.

תתצד) * דתנינן, תלת מלין בעי בר נש למעבד לבריה, מילה, ופדיון, ולנסבא ליה אנתו. וכלא עביד קב"ה לישראל. מילה: דכתיב (מ) ושוב מול את בני ישראל שנית. וכתיב (נ) ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. פדיון. דכתיב (ו) ויפדך מבית עבדים מיד פרעה מלך מצרים. לנסבא ליה אנתו: דכתיב (ז) זכר ונקבה ברא אותם, וכתיב ויברך אותם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו. תו, אטיל להו כהאי נשרא, * דאטיל לבנוי על גדפוי, דכתיב (ח) ואשא אתכם על כנפי נשרים.

תתצה) * אמר רבי יוסי, כלא הוא יאות, אבל אורייתא * דאהדר קמיהו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ד) (קהלת י) לך קמד צ"א. ה) (יהושע ה) לך קלא צ"א. ו) (בראשית יז) ח"ג יד. זא. ז) (דברים טו) ח"ב רעו. ח) (בראשית א) הקסה"ו קפא צ"א. ט) (שמות יט) יתרו עב צ"י.
 ז' ל"ג דכתיב. ט' מוסיף במאי אוקימנא הני קראי ח"י: במאי אוקימנא הני קראי א"ר יהודה ח"י. י' ואנת. כ' מוסיף דתנינן א"ר יהודה. ל' מוסיף דאטיל לון. מ' מוסיף תנא אמר. נ' אהדר להו.

מאמר

הסולם

מילה ופדיון ולהשיאו אשה

רבונם משגיח בשבילם להטיב להם שהניח לפניהם דברי תורה, ואינם מביטים. תתצד) דתנינן תלת מלין וכו': שלמדנו ג' דברים צריך האדם לעשות לבנו, מילה, ופדיון, ולהשיאו אשה. והכל עשה הקב"ה לישראל. מילה, שכתוב, ושוב מול את בני ישראל שנית. וכתוב, ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. פדיון, שכתוב, ויפדך מבית עבדים מיד פרעה מלך מצרים. להשיאו אשה, שכתוב, זכר ונקבה ברא אותם. וכתוב ויברך אותם אלקים ויאמר להם אלקים פרו ורבו. ועוד, כי נשא אותם, כנשר הוה הגושא את בניו על כנפיו. שכתוב, ואשא אתכם על כנפי נשרים.

ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד. ושב יעקב, פרושו, ששב להקרא בשם אחר, שכתוב, לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל. תתצב) ד"א, ושב יעקב: פירושו, ושב יעקב למקום שנלקח משם ושקט, היינו בעוה"ז. ושאנן, היינו בעולם הבא. ואין מחריד, היינו ממלאך המות. שמשמע שהכל היה בו. הרי שיעקב לא מת. ר' יצחק אמר, החברים העמידהו, שכתוב, ואת זרעך מארץ שבים, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים. הרי שיעקב לא מת.

תתצג) והבריה התיכון בתוך הקרשים וגו': ר' יהודה פתח, אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו. וכתוב, אי לך ארץ שמלכך נער ושריך בבקר יאכלו, אוי לעולם שאינם מביטים בעבודת אדונם, כי (דפ"י דף קע"ד צ"א *) דף קע"ד ע"ב)

דישראל, ואוליד לון, יתיר מכלא. תא חזי, לית שבחא דבר נש בהאי עלמא
 ובעלמא דאתי, כשבחא דאורייתא דכתיב **ב** **ה** **י** בי מלכים ימלכו.
תתצו **ז** דהא תנינן כד סליק רב הונא להתם, אשכח רבנן דהוו עסקי
 בהאי קרא, דכתיב, **ו** ופקדתי על כל בכבל והוצאתי את בלעז מפיו ולא ינהרו
 אליו עוד גוים. ורב הונא לא הוו משגיחין ביה, דהא לא אשתמודעין ליה
 בקדמיתא, **ח** בגין דהוה זעיר. עאל לבי מדרשא, **ט** ואשכח רבנן דהוו אמרי,
 האי קרא אית לאסתכלא ביה, אי **י** טעותיה ודחלתיה דנבוכדנצר **י** הוה שמיה
 בל, הא כתיב ביה, **יא** ועד אחרן על קדמי דניאל די שמיה בלטשאצר כשם
 אלהי. ועוד, מאי והוצאתי את בלעז מפיו.
תתצו **יב** קם רב הונא ביני קיימי דעמודי, ואמר אילו הוינא באתרי,
יג דרישנא ליה להאי פסוקא. לא אשגחו ביה. קם תניינות, ואמר מלה דא.
 אתא רבי יודאי בר רב, ואותביה קמיה. אמר ליה, אימא ברי אימא, דמלי
 אורייתא כתיב בהו, **יד** בראש הומיות תקרא **טו** וגר'.
תתצו **טז** פתח ואמר, הכי תנינן, ביומי קדמאי עד לא אתא יעקב, הוה
 בר נש שלו בביתיה, מטא זמניה, **יז** מית בלא מרעין, כיון דאתא יעקב, בעא
 קמיה דקבי"ה, אמר ליה, מרי דעלמא, אי ניחא קמך, דלנפול בר נש בני מרעיה,
 תרין או תלת יומין, ולבתר יתכנש לעמיה, ויפקד לביתיה, ויתוב מחובוי. אמר
 ליה שפיר. את הוא סימנא בעלמא. **יח** מה כתיב ביה **יט** ויהי אחרי הדברים
 האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חולה. **כ** חלה כתיב מה דלא הוה לבר נש מן
 קדמת דנא.

חלופי גרסאות

מסורת הזר

א ל"ג בה. **ב** כדפ"י כתב מדרש הנעלם הוא. דהא.
ג ל"ג בגין דהוה זעיר. **ד** ונח ול"ג ואשכח רבנן
 דהוו. **ה** טעותא דחלו. **ו** הוא ול"ג הוה שמיה בל.
ז מוסיף הוינא דרישנא. **ח** ל"ג וגר'. **א** ומית.
ב ל"ג חלה כתיב.

יז (משלי ח). **כ** (ירמיה נא) **ח"ב** קעה. **ת"ז**
 תס"ו צו: **ל** (דניאל ד). **מ** (משלי א) **ח"ג** לו.
לט: מו. **תק"ח** צט ט"ג ש"י. **נ** (בראשית פח)
 ויחי יב צ"א.

עד יעקב אדם מת בלא מרעין

הסולם

מאמר

ועד אחרן על קדמי דניאל די שמיה בלטשאצר
 כשם אלהי, הרי שהאליל שלו נקרא בלטשאצר,
 ולא בל. ועוד. מהו והוצאתי את בלעז מפיו.
תתצו **ק** קם רב הונא וכו': קם רב הונא
 בין יסודות העמודים, ואמר, אלו הייתי במקומי
 הייתי דורש את הפסוק הזה. לא הביטו בו.
 קם שנית ואמר דבר זה. בא רבי יודאי בר
 רב, והושיבו לפניו. אמר לו אמור בני אמור,
 כי דברי תורה כתוב בהם, בראש הומיות
 תקרא וגו'.
תתצו **קא** פתח ואמר הכי וכו': פו"א.
 כך למדנו, בימים תראשונים, טרם שבא יעקב,
 היה האדם בשלוה בביתו, בלי שום מחלות.
 כשהגיע

ולימד אותם, זה חשוב יותר מהכל. בוא וראה,
 אין שבח לאדם בעולם הזה ובעולם הבא.
 כשבח של תורה. שכתוב בה, בי מלכים ימלכו.
תתצו דהא תנינן כד וכו': שהרי
 למדנו, כשעלה רב הונא שמה, לארץ הקדושה,
 מצא רבנן שהיו עוסקים במקרא הזה, שכתוב,
 ופקדתי על כל בכבל והוצאתי בלעז מפיו ולא
 ינהרו אליו עוד גוים. ורב הונא עמד ולא
 הביטו עליו, כי לא הכירו אותו בתחילה, משום
 שהיה קטן. בא לבית המדרש ומצא דרבנן
 היו אומרים, מקרא הזה הנ"ל, יש להסתכל
 בו, אם אלילו ויראתו של נבוכדנצר היה שמו
 בל, וע"כ אמר, ופקדתי על בל, הרי כתוב בו.

תתצט) בטר דשכיב, לא הוה בר נש דהוה ליה מרעין, דלא מית. עד דאתא חזקיה, מה כתיב ביה, ^ט בימים ההם חלה חזקיהו למות וגוי. תא חזי, מה כתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל יי, אמר ליה, אי ניהא קמך דיתסון בני נשא מבי מרעיהון, ויודון שמך, וישתמודעון, ויתובון לבתר בתיובתא שלימתא, וישתכחון בני עלמא זכאין קדמך. אמר ליה קודשא בריך הוא, יאות הוא נ את תהא סימנא בעלמא, וכך הוא, מאי דלא הוה מקדמת דנא. ד הדא הוא דכתיב, ^ס מכתב לחזקיהו מלך יהודה בחלותו ויחי מחליו. ותאנא, ההוא יומא אתחזר שמשא ^ה עשר דרגין.

תתק) ותאנא, מרודך בלאדן הוה אכיל כל יומא בד' שעתי, ונאים עד תשע ^ו שעתי, וההוא יומא נאים ^ז עד ^ח ט' שעתי, כד אתער ^ט חמא שמשא דקאים בד' שעתי, ^י אמר מאי האי, בקטולא דקונטירא קונטרוי אנקטרתון. אמרו ^י ליה למה. אמר, דנאימנא יומא חד, ותלתות יומא. א"ל, לאו הכי, אלא אלהא דחזקיה עבד יומא דין תרין ניסין. אסי לחזקיה מבי מרעיה, ^כ ואחזר שמשא לעדנא דא. אמר וכי אית בעלמא אלהא רבא בר מאלהי. אמרו, אלהא דחזקיהו.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ט) (ישעיה לח) ויחי קכג צ"ג ז"ח מט ט"א שמי"ג ג אנת ול"ג תהא; את דהא. ד היינו דכתיב. ה מעשר. ו ל"ג שעתי. ז ל"ג עד ט' שעתי. ח ד. ס חזא. י ל"ג ליה. כ ואחר.

דרך אמת ^ו) אמר לשריו מה זה הקשר הקנטור והכעס קונטרוי אנקטרתון ר"ל בקשר הקנטור קשרתם אותי למה הנחתם בשינה כל כך שמא להכעיסני כוונתם.

עד חזקיה לא היה חולה שנתפא

הסולם

מאמר

שבך יתחיל הדבר, וכך היה, מה שלא היה מקודם לכן. זהו שכתוב, מכתב לחזקיהו מלך יהודה בחלותו ויחי מחליו. ולמדנו ביום ההוא חזר השמש עשר מעלות אחרונות.

תתק) ותאנא מרודך בלאדן: ולמדנו, שמרודך בלאדן היה אוכל כל יום בארבע שעות ביום, וישן עד ט' שעות ביום, וגם אותו יום ישן עד ט' שעות, כשהקיץ, ראה שהשמש עומד בד' שעות על היום. אמר מה זה. בהריגת רעב קשרתם עלי קשר. אמרו לו, למה. אמר, שישנתי יום אחד ושליש יום. כי חשב שהוא בד' שעות שביום המחזרת, ונמצא שישן יום אחד משעה ד' ולהלאה, ושליש יום מיום השני, כי כבר היה בד' שעות שביום השני, אמרו לו אינו כן, אלא אלה של חזקיה עשה ביום הזה ב' נסים, אחד, שריפא את חזקיה מחליו. ב' שתחזיר השמש לשעת זו. אמר וכי יש בעולם אלה גדול חוץ מאלוהי. אמרו, אלקיו של חזקיהו.

קטולא דקנטירא, פירושו חריגת רעב. לפי

כשהגיע זמנו למות, מת בלי מחלה. כיון שבא יעקב, בקש לפני הקב"ה, אמר לו, רבונו של עולם, אם טוב לפניך, יפול בן אדם במחלה ב' או ג' ימים, ואח"כ יאסף לעמו, ויוכל לצוות אל ביתו ולשוב מעונותיו אמר לו הקב"ה, טוב. ואתה תהיה סימן לעולם, כלומר, שבך יתחיל הדבר. בוא וראה, מה כתוב בו, ויהי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הגה אביך חולה. חלה כתוב בלי ו', שיורה שהוא חידוש, מה שלא היה לאדם מקודם לכן.

תתצט) בטר דשכיב לא וכי: אחר שמת, לא היה אדם בעולם שהיה לו מחלה ולא מת מן המחלה עד שבא חזקיה, מה כתוב בו. בימים ההם חלה חזקיה למות וגוי. בוא וראה, מה כתוב, ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה', אמר לו, להקב"ה, אם טוב לפניך שאנשים ירפאו ממחלתם, ויודו שמך ויכירו, וישובו אח"כ בתשובה שלמה, ובני העולם יהיו גמציאים זכאים לפניך. אמר לו הקב"ה, יפה הוא, אתה תהיה סימן בעולם. (דפו"י דף קע"ד ע"ב *) דף קע"ה ע"א)

תתקא) קם וכתב כתבוי, שלם לחזקיהו מלכא דיהודה ושלם לאלהיה ושלם לירושלם קרתא קדישא. לבתר אמליך וקם מכרסיה, ופסע תלת פסיען, וכתב אחרנין, שלם לאלהא רבא, דבירושלם ושלם לחזקיהו מ מלכא דיהודה ושלם לירושלם קרתא קדישא. א"ל קב"ה, אנת פסעת בגין יקרי תלת פסיען, חיך מינך יפקון תלת מלכין שליטין, נ קסטירין רופינין דשליטין בכל עלמא, וקדמאה מנייהו נבוכדנצר הוה.

תתקב) ת"ח, מאי א"ל דניאל, (9) אנת הוא ראשה די דהבא. ובתרך תקום מלכו אחרי ארע מינך ומלכו תליתאה אחרי וגו'. מה כתיב (3) נבוכדנצר מלכא עבד צלם די דהב רומיה אמין שתין פתיה אמין שית. אמר נבוכדנצר צלמא דחמינא, הוה רישא די דהבא, מעיי דכסף, אנא אעביד כלא דדהבא, דלהוי ז' קזפירא דדהבא ברישא.

תתקג) ותאנא, ההוא יומא כנש כל אומיא ועממיא ולישנייא למפלח לההוא צלמא, ונטל מ מאנא ממאני מקדשא, דהוה גליף פ ביה שמא קדישא, ועייל ליה בפומיה דההוא צלמא, ובההיא שעתא, הוה ממלל ק רברבן, עד דאתא דניאל, וקרוב גבי דההוא צלמא, ואמר אנא שליחא מ דמארא עלאה, גוזרני עלך למפק מהכא. אדכר שמא קדישא, ונפק ההוא מאנא, ונפל צלמא ואתבר. היינו דכתיב והוצאתי את בלעז מפיו ולא ינהרו אליו עוד גוים. קם

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

9) (דניאל ב) וירא קטו צ"ב. צ) (שם ג) ח"ב רכת. ל ל"ג דבירושלם. מ ל"ג מלכא דיהודה. נ גוסטירין. ס קופירא; קספירא; גספורא. ע מאני ול"ג ממאני. פ בהו. צ והוה ול"ג ובההיא שעתא. ק אתא ול"ג רברבן עד. ד ל"ג וקרוב גבי דההוא צלמא. ש ממרא. ז' עטרה של זהב בראשו (ושבט פססלה על כל הרש"ב).

הסולם

מאמר

עד חזקיה לא היה חולה שנתרפא

מינך, ומלכו תליתאה אחרי וגו'. מה כתוב. נבוכדנצר מלכא עבד צלם די דהב רומיה אמין שתין פתיה אמין שית. אמר נבוכדנצר, הצלם שראיתי בחלום היה ראשו זהב, ומעיו כסף, אני אעשה כולו של זהב, ויהיה עטרת זהב בראשו. קזפירא, פירושן עטרה לפי הענין.

תתקג) ותאנא ההוא יומא וכו'; ולמדנו, ביום ההוא, קיבץ כל האומות והעמים והלשונות שיעבדו לצלם ההוא, ולקח כלי מכלי בית המקדש, שהיה חקוק בו השם הקדוש, והכניסו בפיו של אותו הצלם, ואז בשעה ההיא דבר הצלם גדולות. עד שבא דניאל, וקרוב לצלם ההוא, ואמר אני שליח של אדון העליון, גוזר אני עליך, לצאת מכאן. הזכיר את השם הקדוש, ויצא כלי ההוא מפיו של הצלם, ונפל הצלם ונשבר. היינו דכתיב והוצאתי את בלעז מפיו ולא ינהרו אליו עוד

לפי הענין. קזפירא, פירושן קשר, מלשון האגוז הזה וכו' יש בו קנטרנין (שה"ד בפסוק אל גנת אגוז). אנקרתון פירושן, קשרתם. כי קטר פירושן קשר.

תתקא) קם וכתב כתבוי וכו'; קם וכתב מכתבו, שלום לחזקיהו מלך יהודה, ושלום לאלוהיו ושלום לירושלים עיר הקודש, אח"כ חזר בו, וקם מכסאו, וצעד ג' צעדים, וכתב מכתב אחר, נזלום לאל הגדול שבירושלים, ושלום לחזקיהו מלך יהודה, ושלום לירושלים עיר הקודש. אמר לו הקב"ה אתה צעדת בשביל כבודי ג' צעדים, חיך, שיצאו ממך ג' מלכים שליטים, רוונים ורפינון, שולטים בכל העולם. וראשון מהם היה נבוכדנצר.

תתקב) ת"ח מאי א"ל וכו'; בוא וראה מה אמר לו דניאל, לנבוכדנצר, אנת הוא ראשה די דהבא בתרך תקום מלכו אחרי ארע (דפ"י דף קע"ה ע"א)

ר' יהודה ונשקיה על רישיה, אמר ח אי לא ת דקריבנא בקוטפייא א הכא, לא אשתמודענא בך. והו דחלין קמיה מההוא יומא.

תתקד) תאנא ק) אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו. ר' יוסי אוקים להאי קרא, במשה, בשעתא דאפיק להו לישראל ממצרים, ועבד לון בני חורין. ושריך בעת יאכלו, דכתיב ח) ואכלתם אותו בחפזון פסח הוא ליי. תתקה) אמר ר' שמעון בר יוחאי, וכי לא אמינא דמלוי דשלמה מלכא, ב דכלהו בגו, לגו היכלא קדישא הוו. והאי דאמריתו כלא שפיר ג הוה, ולדרשא הוא דאתא, אבל האי קרא, לעילא בהיכלא ד קדישא הוא.

תתקו) תאנא, אשריך ארץ שמלכך בן חורים. מאי ארץ. ארץ סתם. דתניא, מ"ד ט) השליך משמים ארץ תפארת ישראל. אלא האי ארץ, ה היא רזא, בגו כתרי מלכא קדישא, דכתיב ביה ח) ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים. והאי ארץ, ו כל מה ז דיניק ואתון, מההוא אתר דאקרי שמים ח הוא, ולא אתונת ארעא דא, אלא משלימותא קדישא, דאקרי שמים.

תתקז) ובשעתא דבעא קב"ה לאחרבא ביתיה דלתתא, וארעא קדישא ס דלתתא, אעבר להאי ארעא קדישא דלעילא בקדמיתא, ונחית ליה מההוא דרגא דהוה ינקא משמים קדישא, ולבתר חריב להאי דלתתא, הה"ד השליך משמים ארץ בקדמיתא, ולבתר ולא זכר הדום רגליו. דתניא, כך ארחוי דקב"ה,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ק) (קהלת ו) לך קמד צ"א. ר) (שמות יב) ח"ב
 קפב. ח"ג רנא. ש) (איכה ב) ב"א רי צ"ג
 ת) (בראשית ב) הקסה"ז כג צ"א.
 דרך אמת ח] אם לא הייתי קרבתיך בחבורה ודיבוק שבכאן לא היו מכירין אותך והיו יראים מפניו מהיום
 ההוא והלאה לנהוג בו כבוד.

הסולם

מאמר

אשריך ארץ שמלכך בן חורים

תתקו) תאנא אשריך ארץ שמלכך בן חורים: מהו ארץ. הוא ארץ סתם, דהיינו המלכות. שלמדנו מ"ש, השליך משמים ארץ תפארת ישראל, הנה ארץ הזאת היא סוד בתוך הכתרים, של מלך הקדוש. דהיינו הספירות, שכתוב בו, ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים. אשר אלקים הוא בינה, שמיס הוא ז"א, ארץ היא מלכות. וארץ הזאת כל מה שיונקת וניזונת, הוא ממקום ההוא שנקרא שמים, כי ארץ הזאת אינה ניזונת אלא משלמות הקדוש שנקרא שמים.

תתקז) ובשעתא דבעא קב"ה וכו':
 ובשעה שרצה הקב"ה להחריב ביתו של מטה, דהיינו בית המקדש, וארץ הקדושה של מטה, העביר לארץ הקדושה של מעלה בתחילה. שהיא המלכות, והורידה ממדרגה היא שהיתה יונקת שהיא שמים הקדוש, דהיינו

עוד גוים. קם ר' יהודה ונשקו על ראשו. ש) רב וזנא. אמר, אם לא קרבתיך לחברים כאן, לא הכרנו אותך. קוטפייא, פירושו חברותא, מלשון קטפא דגוואז (ע"ז לה): ומיום ההוא היו יראים מפניו.

תתקד) תאנא אשריך ארץ וכו':
 למדנו אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו. ר' יוסי העמיד מקרא הזה במשה בשעה שהוציא את ישראל ממצרים ועשה אותם בני חורים. ושריך בעת יאכלו, שכתוב, ואכלתם אותו בחפזון פסח הוא לה'.

תתקה) אמר ר' שמעון בר יוחאי וכו':
 אמר רשב"י, וכי לא אמרתי שדבריו של שלמה המלך, שכולם הם בפנים בהיכל המלך. ומה שאמרתם הכל יפה הוא, והוא בא לדרוש. אבל מקרא זה הוא למעלה בהיכל העליון. שהוא מלכות.

כד בעי למידן . עלמא, בקדמיתא עביד דינא לעילא, ולבתר אתקיים לתתא, דכתיב ^(א) יפקוד יי על צבא המרום במרום בקדמיתא, ולבתר ועל מלכי האדמה על האדמה.

תתקח) א"ר שמעון, אשריך ארץ שמלכך בן חורין, דזון לך כ בסגיאאות כלא, ^ה בלא דחילו דאחרא, ומההוא מלכא עלאה אתון כלא. ושריך בעת יאכלו, כד"א ^ב כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל, אי לך ארץ שמלכך נער כד"א ^ג ונתתי נערים שריהם. ^ד דווי לארעא כד ינקא משמאלא. ושריך בבקר יאכלו, בההוא * ^ה קדרותא, ועד לא ^ו נהיר, ולא שלטא מה דשלטא. תתקט) תנא אמר רבי שמעון, ^ז והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה, דא הוא יעקב קדישא שלימא, כמה דאוקימנא, דכתיב ^ח ויעקב איש תם יושב אהלים. יושב אהל לא כתיב, אלא יושב אהלים, תרי, דאחיד להאי ואחיד להאי. אוף הכא כתיב, והבריה התיכון בתוך הקרשים, מבריה מן הקצה אל הקצה, דאחיד להאי ואחיד להאי. תתקי) דתנינן, מאי איש תם. כתרגומו, שלים. שלים מכלא, שלים לתרין סטרין, לעתיקא קדישא, ולזעיר אפינן. שלים לחסד עלאה ולגבורה עלאה, ואשלים להאי ולהאי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (ישעיה כד) נח עה צ"ג. ב) (במדבר כג) וישלח
 ט צ"ח. ג) (ישעיה ג) ח"ב קעו. ד) (שמות כו)
 הקסה"ז יג צ"א. ה) (בראשית כה) תולדות לד צ"ב.
 דרך אמת ט) שחרית.

א. ארעא. כ בסגיאאות. ל ל"ג כלא. ט כלא (ד"א).
 נ דמי. ט נהירו לא.

הסולם

מאמר

אשריך ארץ שמלכך בן חורין

השמאל, כל עוד שאינו מאיר ואינו שולט מה ששולט. דהיינו קו האמצעי המיוחד ימין ושמאל.
 תתקט) תנא אמר ר' שמעון זכר: למדנו אר"ש, והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה, זהו יעקב הקדוש והשלם כמו שהעמדנו, שכתוב, ויעקב איש תם יושב אהלים. יושב אהל לא כתוב, אלא יושב אהלים, שהמשמעות הוא שנים, כי אחוז בזו ובזו, דהיינו במלכות שלמעלה מחזו דז"א, הנקראת לאה ובמלכות שלמטה מחזו דז"א, הנקראת רחל. אף כאן כתוב, והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה, שאחוז בזו ואחוז בזו, בלאה ורחל, דהיינו בכל קומת ז"א מקצה אל הקצה.
 תתקי) דתנינן מאי איש זכר: שלמדנו מהו איש תם. הוא כתרגומו שלים. כי הוא שלם מכל, שלם לבי צדדים לעתיקא קדישא ולז"א

ז"א, ואח"כ החריב לזו שלמטה. ז"ש, השליך משמים ארץ, תחילה. ואח"כ, ולא זכר הדום רגליו, שהוא בית המקדש, וארץ הקדושה שלמטה, הנקרא הדום רגליו שלמדנו, כך דרכיו של הקב"ה, כשרוצה לדון העולם, תחילה עושה דין למעלה, ואח"כ הדין מהקיים למטה, שכתוב, יפקוד ה' על צבא המרום במרום, בתחילה, ואח"כ, ועל מלכי האדמה על האדמה.
 תתקח) אמר רבי שמעון זכר: אר"ש, אשריך ארץ שמלכך בן חורין. היינו ז"א, הון אותך ברוב כל בלא יראה מאחר. וממלך העליון ההוא ניזונים הכל. ושריך בעת יאכלו הוא כש"א, כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל. שהם שרים. אי לך ארץ שמלכך נער, הוא כמש"א, ונתתי נערים שריהם. כי אוי לארץ אם יונקת משמאל, שנקרא נער. ושריך בבקר יאכלו, היינו בחשך ההוא של (דפו"י דף קע"ה ע"א *) דף קע"ה ע"ב)

תתקיא א"ר שמעון, חמינא דהא חכמתא כלל כלא. וחסד עלאה נפקא מחכמה. גבורה, דהוא דינא תקיפא, נפקא מבינה. יעקב אשלים לתרין סטרין ואבהן כלל כלא, ויעקב כלל אבהתא.

תתקיב תאנא בטש חכמה בשבילוי, וכניף ברוחא פ למיא, ואתכנפו מיא לאתר חד, ואתפתחו חמשין תרעין דבינה. מאלין שבילין, נפקי עשרה כתרין, בקרניטי זהירין, ואשתארו עשרין ותרין שבילין. בטש ההוא רוחא באינון שבילין, ואתפתחו חמשין תרעין דבינה, ואתגליפו עשרין ותרין, בחמשין תרעין דיובלא, ואתעטרו בשבעין ותרין אתוון דשמא קדישא. אלין אתפתחו לסטרוי.

תתקיג ואתעטרו פ עשרין ותרין כתרין דרחמי, דכלילן בעתיק יומין, דנהיר לון כל חד בסטרוי. אתעטרו חמשין גליפין, במ"ב אתוון קדישין ז דשמא קדישא, דבהון אתברי שמיא וארעא. ואתגלפו בגלופיהון, תמניא תרעין, דאינון תמניא אתוון דרחמי, דכתיב ו יי אל רחום וחנון, דנפקא מעתיקא פ קדישא,

מסורת הזהר

(ז שמות לד) ויצא ק צ"ו.

חלופי גרסאות

פ לימא. פ מוסיף אלין עשרין. צ ל"ג דשמא קדישא. ק ל"ג קדישא.

מאמר

הסולם

בטש חכמה בשבילוי

שבילים, יצאו עשרה כתרים, שהם ע"ס דג"ד דחכמה, בכתרים מזהירים, ונשארו כ"ב שבילים, שה"ס ז"ת דחכמה, שה"ס כ"ב אותיות, ולפיכך, כאשר הכה רוח ההוא באלו השבילים, כדי לקבץ המים למקום אחד כנ"ל, נפתחו חמשים שערי בינה, שה"ס ג"ר דבינה, ונפתחו כ"ב שהם ז"ס תחתונות, בחמשים שערי יובל, דהיינו בנש"ב אלו. כי כמו של"ב שבילים דחכמה נחלקו לעשר בג"ר וכ"ב בז"ת, כך הבינה נחלקה לנש"ב בג"ר וכ"ב בז"ת, וכ"ב אלו דבינה, נתעטרו בע"ב אותיות של השם הקדוש. המאיר בהארת החכמה, והם נתפתחו לבחינתו. אבל נש"ב שהם ג"ר דבינה, מאיר בהם השם מ"ב, כמ"ש להלן בסמוך. והוא מטעם שנתבאר לעיל (באות קיא) שהשם מ"ב מאיר בג"ר, ושם ע"ב בז"ת, ע"ש בהסולם. קרניטי פירושו כתרים. כי על והכותרות, מתרגם קרונתין (מ"א ז' י"ט).

תתקיג ואתעטרו עשרין ותרין וכו': ונתעטרו כ"ב כתרים של רחמים שהם ז"ת, הכלולים בעתיק יומין, שהוא מאיר להם כל אחד בבחינתו. והם מאירים בחסדים מכוסים, שמהם נתעטרו חמשים חקיקות שהם נש"ב, במ"ב אתוון קדושים של השם הקדוש, שבהם נבראו שמים וארץ. שהשם מ"ב מאיר בג"ר וע"ב בז"ת כנ"ל בדבור הסמוך. ונחקקו בחקיקותיהם

ולז"א, כי הוא קו האמצעי המכריע ומשלים ב' קוים ימין ושמאל שבבינה, הנקראת לפעמים עתיקא קדישא. ולב' קוין שבז"א, כי שלם לחסד עליון ולגבורה עליונה, דהיינו ב' קוין ימין ושמאל שבבינה, והוא משלים לזה ולזה, לבינה ולז"א.

תתקיא א"ר שמעון וכו': אר"ש, רואה אני שהחכמה הוא כלל הכל. וחסד עליון שבז"א שהוא קו ימין, יוצא מחכמה. גבורה, שהיא דין חזק יוצאת מבינה, יעקב, משלים לב' הצדדים, שהוא מכריע בין חסד וגבורה ומיחד אותם ומשלים. והאבות שהם אברהם ויצחק, דהיינו חסד וגבורה דז"א, הם כלל הכל. ויעקב כלל האבות, שהוא כולל שניהם.

תתקיב תאנא בטש חכמה בשבילוי וכו': למדנו, נודדוג החכמה בשבילים שלו ואסף ברוחו, דהיינו בז"ת שלו שנקראים רוח, את המים, ונקוו המים למקום אחד, דהיינו שהחזיר את מים התחתונים שלו, שהם בינה ותו"מ שנפלו ממנו לבינה ואספם למדרגתה. שעמהם עלתה גם הבינה, אל החכמה, כי בינה ותו"מ דעליון מעלים עמהם גם התחתון בעת חזרתם לעליון. (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר דף כ' ד"ה ואמא) ונפתחו חמשים שערי הבינה, ויצא בה כח"ב תו"מ שכל אחת כוללת עשר והם חמשים, מאלו השבילים, שהם ל"ב (דמ"י דף קע"ה ע"ב)

לזעירא, ומתחברן באלין כתרין קדישין, חכמה ובינה עלאין דסלקין. נפקא חסד עלאה מהאי סטרא, ודינא דגבורה מהאי סטרא, אתא זכותא דיעקב, ואשלים אתרווייהו ואחיד לון. דהא הוא שלימותא עלאה.

תתקיד) תאנא א"ר שמעון, בג"כ ישראל אתקרי. דתאנא יעקב תתאה. ישראל עלאה. יעקב לאו שלימותא. ישראל שלימותא דכלא. וכן תאנא, ז) נאם דוד בן ישי, דוד לאו שלימותא, דהא בתראה הוא. ישי ר יסוד עלאה הוא, ושלימותא. והיינו דתנינן, לא גלו ישראל מארצם עד שכפרו בקב"ה, ובמלכותא דבית דוד, דכתיב ה) אין לנו חלק בדוד ולא נחלה בבן ישי איש לאהליו ישראל. מאי איש לאהליו. אתר דעכו"ם שריא בגווייהו, היינו לאלהיו.

תתקטו) אמר ר' יהודה, י) כד שריא חכמתא לגלפא גליפין בכלהו כתרין, מאן כתרא שארי * מההוא דאתקרי בינה. בבינה אתכליל כלא. ובג"כ אתפתחו בה חמשין תרעין, ואשתכח דכלא בחכמה אתגלפו, הה"ד ט) כלם בחכמה עשית. תתקטז) תאנא, כתיב י) מי מדד בשעלו מים וגו'. בשעלו מים. מאן מים. דא הוא בינה. ר' אלעזר מתני הכי, דא חסד. א"ל ר"ש, כ) כלא בחד מתקלא ה) סלקא. ושמים בזרת תכן, מאן שמים. תפארת. דכתיב תפארת

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ר ל"ג יסוד. ש א"ל בההוא. ת מתתקן. ז) (ש"ב כג) ח"כ קסח: רלב: ח"ג יט: קס: ת"ז תליט עט: ח) (ש"ב כ) ח"ג סט: ט) (תהלים קד) תולדות ב צ"ג. י) (ישעיה מ) ב"א עז צ"א. כ) (שם) ב"א עז צ"א. כל דרך אמת י) כשהתחיל החכמה לחקוק חקיקת האצילות הנקראים כתרין סאיזה כתר ופדה התחיל. כ) הכל עולה אל משקל אחד וכחנה אחת.

מי מדד בשעלו מים

הסולם

מאמר

שהוא ספירה אחרונה, מלכות. שאין לה שלמות אלא ביסוד. ישי הוא יסוד, שהוא עליון, והוא שלמות, והיינו שלמדנו לא גלו ישראל מארצם עד שכפרו בהקב"ה, ובמלכות בית דוד, שהם יסוד ומלכות, שכתוב אין לנו חלק בדוד, שהוא מלכות, ולא נחלה בבן ישי. שהוא יסוד, איש לאהליו ישראל. מהו איש לאהליו, היינו לאלהיו, שהוא מקום שעכו"ם שורה בתוכם.

תתקטו) אמר ר' יהודה וכי: אר"י כשהתחיל החכמה לחקוק חקיקות בכל הכתרים, דהיינו הספירות, מאיזה כתר התחיל. ומשיב מכתר ההוא, שנקרא בינה. כי בבינה נכלל הכל, כי בה התחילה התגלות החכמה, ומשום זה, נפתחו בה חמשים שערים, ונמצא שהכל נחקק בחכמה. ז"ש, כולם בחכמה עשית. תתקטז) תאנא כתיב מי וגו': למדנו, כתוב, מי מדד בשעלו מים. מהו מים. זו היא בינה. ר' אלעזר למד כך, זהו חסד. א"ל ר"ש, כולם במשקל אחד עולה, כי החסד נמשך מבינת

בחקיקותיהם שמונה שערים שהם שמונה אותיות של רחמים, שכתוב, ה' ה' אל רחום וחנון וגו' שהם שמונה שמות, היוצאים מעתיקא קדישא, דהיינו שמונה תיקוני דיקנא היוצאים מייג תי"ד דא"א שהם זק דדיקנא, היוצאים לזעיר אנפין, ומתחברים בכתרים הקדושים אלו, חכמה ובינה העליונים, שעולים. דהיינו שמאירים ממטה למעלה, ומאלו ח' תי"ד וחכמה ובינה, נעשו הג"ר דז"א. ויוצא חסד עליון מצד זה, דהיינו מחכמה. ודין הגבורה מצד זה מבינה, ובא זכותו של יעקב, שה"ס קו האמצעי, ת"ת, ומיחד אותם זה בזה, כי הוא שלמות העליון.

תתקיד) תאנא א"ר שמעון וכי: למדנו אר"ש, משום זה הוא נקרא ישראל. שלמדנו, יעקב הוא תחתון, דהיינו בחינת מחזה ולמטה דז"א. ישראל הוא עליון, והיינו שהוא מחזה ולמעלה דז"א. יעקב אינו שלמות, ישראל הוא שלמות הכל. וכן למדנו, גאום דוד בן ישי, דוד אינו שלמות, כי אחרון הוא,

ישראל. וכל בשליש עפר הארץ, דא הוא גבורה. ושקל בפלס הרים, אלין אינון שאר כתרין, דאקרון טורי אפרסמונא דכיא. וגבעות במאזנים, אלין שאר רתיכין תתאין מגייהו.

תתקין) תא חזי, בשעלו, מאי שעלו. דא רוח חכמתא דהכי תנינו, ג' שעלא דקיטרי בקיפא א שקיען.

תתקין) ושמים בזרת תכן, מאן זרת. אלין אינון ב' חמשין תרעין דאתפתחו ואתפזרו לכל סטרין, כד"א (ג) וזריתי פרש על פניכם וגו'. וכל בשליש, מאן שלישי. רחמי. ג' שלימותא דכלא. ושקל בפלס, מאי פלס, אמר ר' שמעון, דכתיב (ד) מאזני צדק אבני צדק. תו אמר רבי שמעון, הני מילי בשיעורא (ה) דיוצר כלא אוקימנא.

תתקין) אמר רבי אלעזר, ש"מ, דיעקב מגו דינא קשיא נפיק, דהא יצחק

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א שקיעי. ב ליג חמשין. ג דשלימותא.

(ג) (מלאכי ב) יתרו קיז צ"י. (ד) (ויקרא יט) ב"א שג צ"ג.

דרך אמת (ג) דרשת הביקוע והתפשטות ממסלת הקשר באצילות בקיפא שהוא זריקת הניצוץ שהוא מסוד אות י' שבחכמה שם הוא שקוע ומלת קיפא הוא מלשון קופיטא דשימטא.

מי מדד בשעלו מים

הסולם

מאמר

הוא כמו גוספן, שפירושו אפריון, מלשון אלפין גוספנין דדהב, (בתרגום ישעיה יוד ל"ב) שקיען, פירושו מתוקן, מלשון, כל שקועין דאתון עבדין בחולא, שפירושו תקונים (ב"ד ד'פ).

תתקין) ושמים בזרת תכן: מהו זרת. ומשיב, אלו הם חמשים שערים, של הבניה שנתפתחו ונתפזרו לכל הצדדים. כי זרת, פירושו פיזור, כמו שאתה אומר, וזריתי פרש על פניכם וגו'. וכל בשליש, מהו שלישי, היינו רחמים, שהוא קו האמצעי, ת"ת, שכולל בתוכו שלשה קוין, שהוא שלמות הכל. ושקל בפלס, מהו פלס, א"ר שמעון, שכתוב, מאזני צדק אבני צדק, שהם נו"ה, עוד א"ר שמעון, דברים אלו בשיעור יוצר הכל העמדתו.

תתקין) אמר ר' אלעזר וכו': א"ר א"ר משמע מזה, שיעקב שהוא ת"ת יצא מדין קשה מגבורה, שהוא הפכי אליו, כי יצחק, שהוא גבורה, דין קשה אחו בחלקו. אמר לו ר' שמעון, זה הוא בלבד, והרי יצחק שהוא גבורה יצא מן חסד, וכך בכל המדרגות הדין יוצא מרחמים ורחמים מדין, אברהם ירש ירושת החסד ויצא יצחק בדין מתוך החסד. יעקב יצא ברחמים מתוך דין קשה, שהוא יצחק, וכך הוא למעלה, במדרגות האצילות, שיוצא זה מן זה ויונק זה מזה דהיינו גבורה

מחסד

מבינה. ושמים בזרת תכן, מי הוא שמים. הוא תפארת, שכתוב, תפארת ישראל. וע"כ נאמר בו תכן, שמשמעו שמתוכן בסדר לתפארת ויופי. וכל בשליש עפר הארץ, זהו גבורה, דהיינו קו שמאל, שמטרם שנכלל בימין, אינו מאיר והוא כעפר הארץ, ושקל בפלס הרים, אלו הם שאר הכתרים, דהיינו טפירות, הנקראים הרי אפרסמונא דכיא, שהם נו"ה, וגבעות במאזנים, אלו הם שאר המרכבות, תחתונות מהם. דהיינו שבמלכות ובי"ע.

תתקין) תא חזי, בשעלו וכו': בוא וראה, כתוב, בשעלו, מהו בשעלו, ומשיב, זהו רוח החכמה, כי כך למדנו, שביל הסבך באפריון מתוקן.

פירוש, סבך, היינו כל הקליפות. שביל הוא החכמה, שבכל מקום שהיא מאירה, מכלה משם כל הסבך, שהוא הקליפות. אפריון זהו מלכות, שנקרא אפריון (כנ"ל אות כ'). ואומר ששביל הסבך שהוא החכמה, מתוקן במלכות, ולא במקום אחר. הרי אשר שעלא, פירושו שביל החכמה, אף כאן מי מדד בשעלו, פירושו חכמה.

שעלא פירושו שביל, מלשון משעול הכרמים (במדבר כ"ב) דקטרי, פירושו סבך, מלשון קטיר קחוינא הכא (יבמות סא): קיפא, 304 (דמ"י דף קע"ה ע"ב *) דף קע"ז ע"א

דינא קשיא, אחיד לחולקיה. אמר ליה ר' שמעון, ודא הוא בלחודוי, והא יצחק מגו חסד נפק, והכי כלהו, דינא מגו רחמי נפקא, ורחמי מדינא. אברהם ירית אחסנא דחסד, נפק יצחק בדינא מגו חסד. יעקב נפק ברחמי, מגו דינא קשיא, וכך הוא לעילא, דא מן דא, וינקא דא מן דא, עד דאשתמודע כלא דהוא חד, ומחד תליין כלהו, וכלא אשתכח חד. בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין.

תתקב) אמר רבי אלעזר, אשתמודע, דלית שלימותא אלא כד : אחיד דא ם מן דא, ן ודא אחיד בתרווייהו, לשכללא כלא, כגון יעקב, והיינו דכתיב מבריה מן הקצה אל הקצה.

תתקבא) תאנא, כולי האי לא אתקרי אלא מסטרא דילן, ומסטרא דילן אשתמודע כלא, ן דהא בהאי לעילא כלא בחד מתקלא סלקא. לא שני, ולא ישתני, כמה דכתיב ן אני יי לא שניתי. אמר רבי יהודה, כלהון בוצינין נהירין מחד, ומחד תליין, ובוצינין אינהו חד כלא, ם דהא לא בעו לאתפרשא, ומאן ם דפריש לון, כאלו אתפרש מן חיי עלמא.

תתקב) אמר ר' יצחק, כתיב ן ונתתי נערים שריהם ותעלולים ימשלו בם, היינו דכתיב ן ועשית שנים כרובים זהב. ן כתיב ן יושב הכרובים, וכתיב ן וירכב על כרוב ויעף. יושב הכרובים, ן כד שריא לאתישבא בשלימותא, כתיב יושב ן הכרובים. ן וכד לא שריא, ולא אתיישבא מלכא בכרסיא, כתיב וירכב על כרוב חד, דלא אתיישבא מלכא בכרסייה. יושב הכרובים תרי.

תלופי גרסאות

ד אחידן. ה בדא וליג מן. ן וחד. ז הוא לעילא ;
ליג דהא. ח ליג דהא ; ולא וליג דהא. ט דאפריש.
י וכתיב. כ כד אשתכח בשלימותא [כמו יושב
הכרובים]. ל מוסיף הכרובים כד אשתכח בשלימותא.
ם ליג מן וכד עד וירכב.

מסורת הזוהר

ט (מלאכי ג) בשלח מט צ"ח. ט (ישעיה ג) לעיל
אזח חתקה צ"ג ט (שמות כה) ב"א רצג צ"ד.
פ (ש"א ד). צ (שם ב כב) ח"ג קפט : רכו.
תק"ח צו ט"א כה.

הסולם

מרכב על כרוב ויעף

מאמר

אחד, אינו משנה ולא ישתנה, כמו שכתוב, אני הויה לא שניתי. א"ר יהודה כל הנרות מאירים מאחד, מא"ס ב"ה, ומאחד הם תלויים, וכל הנרות הם אחד, ולא צריכים להפריד ביניהם. ומי שמפריד ביניהם, כאלו נפרד מחיי העולם. תתקב) א"ר יצחק כתיב וכו' : אר"י, כתוב, ונתתי נערים שריהם ותעלולים ימשלו בם. היינו שכתוב, ועשית שנים כרובים זהב. שהם מטטרון וסנדלפון הנקראים נערים. כתוב יושב הכרובים. וכתוב, וירכב על כרוב ויעף, דהיינו רק כרוב אחד. ומשיב, יושב הכרובים, כשהקב"ה שורה להתישב בהם בשלמות, ואז כתוב יושב הכרובים, שנתיישב על שניהם יחד. וכשהמלך אינו שורה ואינו מתיישב בכסא, דהיינו כשאין זוג למעלה בין זו"ל, כתוב, וירכב על כרוב אחד, כי המלך, שהוא ז"א, לא נתיישב בכסאו שהוא מלכות, אבל יושב הכרובים, משמע שנים.

מחסד ומגבורה, עד שניכר שהכל הוא אחד ומאחד תלויים כולם והכל נמצא אחד. ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.
תתקב) אמר ר' אלעזר וכו' : אר"א, ניכר שאין שלמות אלא כשנאחו זה מן זה, חסד מדין ודין מחסד, וזה, קו אמצעי שהוא רחמים, אוחו בשניהם, שמיחד ב' הקוין חסד ח"ן, לשכלל הכל, כגון יעקב, שהוא קו האמצעי, והיינו שכתוב, מבריה מן הקצה אל הקצה. דהיינו בריח התיכון, שה"ס קו האמצעי, מבריה מן קצו של החסד עד קצו של דין הקשה, ואע"פ שהם הפכים זליז מקצה אל הקצה, הוא מבריה ביניהם ומיחד אותם זב"ז. תתקבא) תאנא כולי האי וכו' : למדנו, מרחק גדול כל כך לא נקרא, בין החסד והדין, אלא מצדנו, ומצדנו ניכר הכל, כמו שאמרנו לעיל, כי בזה של מעלה הכל עולה במשקל (דטריי דף קע"ו ע"א)

תתקכג) אמר רבי יוסי, ווי לעלמא, כד חד כרוב אהדר אנפיה מחבריה, דהא כתיב ופניהם איש אל אחיו, כד הוה שלמא בעלמא. אמר רבי יצחק, הא תנינן ^א ערות אביך וערות אמך לא תגלה, ווי למאן דגלי ערייתהוון. כגוונא דא כתיב ביעקב, מברית מן הקצה אל הקצה. זכאה חולקהון דישראל, דקודשא בריך הוא משתבח בתשבחתייהו כגוונא דלעילא, דכתיב ו ישראל אשר בך אתפאר.

תתקכד) תאנא אמר רבי יצחק, ביומי קדמאי, הוה בר נש אמר לחבריה, אימא לי מלה חדא ^א דאורייתא, וטול מנה כסף. השתא אמר בר נש לחבריה, טול מנה כסף ואשתדל באורייתא, ולית מאן דישגח, ולית מאן ^ב דירכין אודניה, בר אינון ^ג זעירין קדישי עליונין, דקודשא בריך הוא משתבח בהו, דכתיב ^ד ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר.

תתקכה) ^א ווי העמודים וחשקיהם כסף. רבי יצחק אמר, ווי העמודים, הא אמינא ^ב כל אינון דמתאחדן מקטרי קיימין עלאין, אקרון ווי העמודים. וכל אינון דלתתא, תליין מאינון וויים. מאי וויים. שתא בגו שתא, ומתאחדן ומתשקין מחוטא דשדרה, דקאים עלייהו. ובספרא דצניעותא תאנא, וויים לעילא, וויים לתתא, וכלהו במתקלא חד סלקין.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

^א (ויקרא יח) ביא רבו צ"א. (ו) (ישעיה מט) יתרו
^ב (שם ט) ביא שא צ"א. (ח) (שמות כז)
 ח"ב קעט. ת"ז בהקדמה יב:
^ג סו צ"ה. (ט) (שם ט) ביא שא צ"א. (ח) (שמות כז)
 דרך אמת ^א סיטה אזנו לשמוע. ^ב כל אותו הנאחזים מקטרי עמודים עליונים באצילות נקראים ח"ז כי הם בסוד אות ו' שבשם הוי"ה כנודע.

מאמר

הסולם

ווי העמודים

תתקכג) אמר ר' יוסי וכו': אר"י אוי לעולם כשכרוב אחד מחזיר פניו מחבירו. שזה יורה שאין זוג למעלה בין ימין ושמאל שהרי כתוב, ופניהם איש אל אחיו, בשעה שיש שלום בעולם, משמע שאם אין פניהם איש אל אחיו אין שלום בעולם. א"ד יצחק, הרי למדנו ערות אביך וערות אמך לא תגלה. דהיינו שלא יחטא ויפריד הזוג בין זו"ל, שהם או"א שלך. אוי למי שמגלה ערותם. דהיינו אם פוגם בהם. וע"כ א"צ ללמוד זאת מן ופניהם איש אל אחיו. כעין זה כתוב, ביעקב מברית מן הקצה אל הקצה, דהיינו שמיחד ימין ושמאל יחד, כמ"ש לעיל. אות תתק"ח) אשריהם חלקם של ישראל שהקב"ה משתבח בשבחם כעין של מעלה, בתפארת שכתוב, ישראל אשר בך אתפאר.

תתקכד) תאנא אמר ר' יצחק וכו': למדנו, או"י, בימים הראשונים היה אדם אומר לחבירו אמור לי דבר תורה אחד, וקבל

מנה כסף. עתה אומר אדם לחבירו קבל מנה כסף ותהא עוסק בתורה. ואין מי שישגיח, ואין מי שיטה אוניו, חוץ מאלו קדושים העליונים המועטים, שהקב"ה משתבח בהם שכתוב, ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר.

תתקכה) ווי העמודים וחשוקיהם כסף: ר' יצחק אמר, ווי העמודים הריני אומר, שכל אלו שמתאחדים מצורות העמודים, העליונים, שהם נור"ה, נקראים ווי העמודים, וכל אלו שלמטה תלויים מאלו הוויים, מהו וויים, שש בתוך שש, כי ב' וויים הם ב"פ שש, שהרי קצוות כלולות זמ"ז, ויש בכל אחת מהם שש, וע"כ נצח הוא שש, והוד הוא שש, ומתאחדים ונשקים מחוט השדרה, שהוא ת"ת, העומד עליהם. שהת"ת עומד על נור"ה, ובספרא דצניעותא למדנו, וויים למעלה, בחג"ת, וויים למטה, בנה"י, וכולם במשקל אחד עולים, כלומר שאין כאן מחלוקת.

ספרא דצניעותא

(א) מאן צניעותא דספרא. אמר רבי שמעון, חמשה פרקין אינון דכלילן בהיכל רב, ומליין כל ארעא. אמר ר' יהודה, אי כלילן א הני, מכלהו עדיפי. אמר ר' שמעון, הכי הוא, למאן דעאל ונפק, ולמאן דלא עאל ונפק לאו הכי.

(ב) מתלא, לבר נש דהוה דיוריה א^א ביני ג טורין, ולא ידע ד בדיורי מתא. זרע חטין. ואכיל חטי בגופייהו. יומא חד עאל למתא, ה אקריבו ליה נהמא טבא. ו אמר ההוא בר נש, דנא למה. אמרו נהמא הוא למיכל. אכל וטעם לחדא לחכיה. אמר וממה אתעביד דא. אמרו מחטין. לבתר ז אקריבו ליה

חלופי גרסאות

א הכי ב ל"ג מתלא. ג טנרין. ד בדרי. ה אקרבוהו; אקרו; אקריבוהו ול"ג ליה. ו ל"ג מן אמר עד אמר. ז אקרבוהו; אקריבוהו ול"ג ליה.

דרך אמת א [א] בין הסלעים.

קדמא

הסולם

פרקא

לו כל מחמדיה וסתרייה, ולא מעלימה ממנו דבר, הוא נחשב לעאל ונפיק.

(ב) מתלא לבר נש וכו': משל לאדם, שדירתו היתה בין ההרים, ולא ידע יושבי עיר. זרע חטים, ואכל החטים כמות שהם. יום אחד בא לעיר. הגישו לו לחם טוב. אמר אותו האדם, זה למה. אמרו לו זה הוא לחם לאכול. אכל, והיה מוטעם מאד לחכו. אמר, וממה נעשה זה. אמרו לו מחטים. אחר כך הגישו לו עוגות בלולות בשמן. טעם מהם, אמר, ואלו ממה נעשו. אמרו לו, מחטים. אחר כך הגישו לו מאכל מלכים הנלשים בשמן ודבש. אמר ואלו ממה נעשו. אמרו לו מחטים. אמר, ודאי אני בעל כל אלו, כי אני אוכל העיקר של כל אלו, שהוא חטה. ומשום דעה זו, לא למד איך לעשות כל אלו מטעמים. ולא

הקדמת ספרא דצניעותא

(א) מאן צניעותא דספרא: שואל, מהו צניעותא דספרא. אמר רבי שמעון חמשה פרקים הם הכלולים בהיכל רב וממלאים כל הארץ. א"ר יהודה אם אלו כלולים מכל החכמה, הרי אלו טובים יותר מכולם, ולא צריכים ללמוד יותר. אמר ר' שמעון כך הוא למי שנכנס בחכמה ויצא ממנה בשלוש, הוא רואה כאן התכללות כל החכמה. אבל מי שלא נכנס בחכמה ויצא ממנה בשלוש, אינו כן. והביאור הוא. כי הנכנס להיכל החכמה ויוצא משם מחמת פגם, אינו נחשב, לעאל ונפיק, כי לא יצא מדצונו, אלא שגדשוהו משם מחמת פגם. אלא מי שאין לו שום פגם ויוצא מן ההיכל מדעתו ורצונו, כאדם הנכנס ויוצא בביתו, הוא כבן בית שמה, והשכינה מגלית

(דפו"י דף קע"ו ע"א)

ח גריצין דלישין במשחא. טעם מנייהו, אמר ואלין ממה אתעבידו. אמרו מחטין. לבתר ח אקריבו ליה ב טריקי מלכין, דלישין בדובשא ומשחא. אמר ואלין ממה אתעבידו. אמרו מחטין. אמר ודאי אנא ח מארי דכל ח אלין, דאנא אכיל עקרא דכל אלין דאיהו חטה. ובגין ח ההוא דעתא מעדוני עלמא לא ידע ואתאבידו מניה. כך, מאן דנקיט כללא, ולא ידע בכלהו עדונין דמהניין, דנפקין מההוא כללא.

ספרא דצניעותא פרקא קדמאה

ג) תאנא. ג) ספרא דצניעותא, ספרא, ד) דשקיל במתקלא. ז דעד דלא הוה

חלופי גרסאות

ח גליפין. ט אקרבו ; אקרבוהו ; אקריבוהו ול"ג ליה. י מלכא. כ מוסיף אלין העיר הזאת. ל מוסיף תנא דעד.

דרך אמת ב) מאכלי מלכים שמערבים יחד דבש ושמן וקמח והוא כענין שאמרו רז"ל בשבת ולטרקנהו בהדי הדדי שפ"י עירבוב. ג) ספר זגנוז ומוצנע. ד) הנשקל במשקל ע"י בפי"י האר"י זללה"ה.

הסולם

קדמאה

פרקא

בחי' שמאל של המדרגה, וכו"ח לימין המדרגה ואז נעשו ב' כפות המאזנים, שכתר חכמה שהם ימין המדרגה נעשו כף זכות, ובינה ותו"מ שנעשו לשמאל המדרגה נעשו כף חובה. והטעם שנקראו כף חובה, הוא משום שהמשכת אור השמאל ממעלה למטה הוא שורש כל החובות והנה נתבאר ב' כפות המאזנים, שהם קו ימין המכונה כף זכות, וקו שמאל המכונה כף חובה, וסוד המשקל במאזנים, נעשה ע"י המסך דחירק שבקו אמצעי, הממעט את קו השמאל לבחינת ו"ק דחכמה, דהיינו שלא יאיר אלא ממטה למעלה, (כמ"ש באורך לעיל פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ובד"ה ולפיכך ע"ש). וע"כ נבחן המסך דחירק לבחינת לשון המאזנים, כי בכחו נשתוו ב' הכפות, כי מטרם שמיעט הארת החכמה שבשמאל לו"ק, היה הארת השמאל גדול מהימין, וע"כ היה עמו במחלוקת שרצה לבטלו, וע"י המסך דחירק שמיעט לו"ק דחכמה, נעשו משקל שניהם שוה זה לזה, ואז נתיחדו ונכללו שניהם זה בזה.

זו"ש (להלן פקודי אות תרפ"ג) דשקלי במתקלא דכורין ונוקבין דא עם דא ואלין אקרין מאזנים, כי הדכר הוא בחינת קו ימין, והנוקבא הוא בחינת קו שניאל, ע"ד פתיב במאזנים לעלות, כי ע"י מסך דחירק מאיר הקו שמאל דק בבחינת ו"ק דחכמה, המאירה רק ממטה למעלה, כל אינן דשקילין דא עם דא ולא שקיל דא יתיר מן דא, פלקין ואתחברן

ולא ידע ממעדני העולם ונאכדו ממנו. כך מי שאוחז כלל החכמה, ואינו יודע בכל העדונים המעגלים היוצאים מכלל ההוא.

ג) תאנא ספרא דצניעותא וכו' : למדנו. ספר הצניעות הוא ספר השוקל במאזנים. כלומר, ספר המדבר ממשקל האורות במאזנים, נקרא ספר הצניעות, מטעם שהחכמה שבמאזנים מאירה כך ממטה למעלה, שהוא דרך צניעות. שזה סוד, ואת צנועים חכמה. כי מטרם שהיה משקל לא היו הימין והשמאל שה"ס זכר ונקבה, משגיחים זה אל זה פנים בפנים, ומלכים הראשונים מתו וזיון שלהם לא נמצא, והארץ שה"ס מלכות, נתבטלה.

ביאור הדברים. נודע שהעולם לא היה יכול להתקיים עד ששיתף מדת הרחמים בדין, שפירושו, שהעלה המלכות שהיא מדת הדין, לבינה שהיא מדת הרחמים, ונשתתפו שתיהן יחד, ואז נתקיים העולם, וע"י עליה זו של המלכות בבינה נבקעה כל מדרגה לב' חצאים, לכתר וחכמה, שנשארו במדרגה להיותם ממעל המלכות, ולבינה ותו"מ, שהם נפגמו ע"י המלכות שעלתה, ויצאו מן המדרגה, וכן נעשה בכל המדרגות. (כמ"ש באורך לעיל בראשית א' דף ד' ד"ה וביאור. עש"ה) ובוה נתתן הקטנות בכל המדרגות, ולעת גדלות נעשה זווג ע"ב ס"ג דא"ק המודיד בחזרה את המלכות מבינה למקומה למטה, ונטהרו ג' הספירות בינה ותו"מ מפגם הדין שבמלכות, והן חוזרות ועולות למדרגתן, ונעשו שם (דפו"י דף קע"ו ע"א * דף קע"ו ע"ב)

מתקלא, לא הוו משגיחין אפין באפין, ה] ומלכין קדמאין מיתו, וזיוניהון לא אשתכחו, וארעא אתבטלת.

(ד) עד דרישא דכסופא דכל כסופין, לבושי דיקר אתקין, ואחסין.

דרך אמת ה] עיין בפ' נשא קמב ע"א.

פרקא

הסולם

קדמאה

ואתחברין כחדא, דהיינו כנ"ל, שהמסך דחירק משהו ב' הכפות שתהיינה במשקל שוה ולא יהיה השמאל גדול מימין, ואז מתחברים שניהם. וז"ש בספר יצירה, שלש אמות אמ"ש, שהן ג' קוין מים אש רוח. יסודן כף זכות, וכף חובה, ולשון חק מכריע בינתים. דהיינו כנ"ל שמים שה"ס כו"ח דימין, ה"ס כף זכות, ואש שה"ס בינה ותו"מ שבשמאל, ה"ס כף חובה. והמסך דחירק שבקו האמצעי, ה"ס לשון המאונים. המשוה משקל שניהם שלא יהיה זה גדול מזה, ואז מתחברים זה בזה. ומשגיחים זה אל זה פנים בפנים. פנים, פירושו השפעה, שמשפיעים זה אל זה, שהימין משפיע חסדים לשמאל, והשמאל משפיע חכמה אל הימין.

וזה אמרו, דעד דלא הוה מתקלא, שמטרם שהיה המסך דחירק דקו האמצעי, השקל את הימין והשמאל במאונים, שלא יהיה זה גדול מזה, לא הוו משגיחין אפין באפין, שלא היו משפיעים זה אל זה, כי השמאל היה גדול מן הימין, משום שהיה מתפשט ממעלה למטה, וע"כ היו אחור באחור זה עם זה, דהיינו שהיו במחלוקת, וכל אחד החזיר אחוריו כלפי חברו. ומשום זה, ומלכין קדמאין מיתו, שהם ז' ספירות תחתונות שבעולם הנקודים, שלעת גדלות שנעשה הווג דע"ב ס"ג דא"ק והוריד מהם בחזרה את המלכות מבינה, למקומה למטה, ועלו בינה ותו"מ בחזרה להמדרגה, ונעשו קו שמאל, ויצא בהם אור החכמה, הנה אור האירה החכמה ממעלה למטה, דהיינו מאצילות לבי"ע ונשברו הכלים ומתו. (כמ"ש לעיל בפתיחה לחכמת הקבלה דף כ"א אות צ' ע"ש, ובתלמוד ע"ס שיעור ז' דף תכ"ט ד"ה הסיגים) והיה זה מטעם, וזיוניהון לא אשתכחו, וארעא אתבטלת, כי הזיון שלהם, לא נמצא כי המלכות הנקראת ארעא שעלתה לבינה, שממנה הזיון שלהם, נתבטלה לגמרי ע"י הארת הע"ב ס"ג, כי ירדה למקומה למטה, ונטהרו הכלים דבינה ותו"מ לגמרי, ויכלו להשפיע החכמה ממעלה למטה, שלא היה מי שיזיין אותם שישפיעו רק ממטה למעלה, וע"כ נשברו ז' המלכים ומתו, כמ"ש שם.

(ד) עד דרישא דכסופא וכו': עד שהראש, חמדת כל החמודות, שהוא ראש דנוקבא דעתיק, הנקרא רישא דלא אתיידע, התקין לבושי יקר, והנחיל אותם לכל פרצופי אצילות.

פירוש. כי כדי שיוכל קו האמצעי לעורר את המסך דחירק שבו, שישוה את הארת ב' הקוין ימין ושמאל זה בזה, ויאירו זה בזה, היה צריך לעורר מלמעלה, כי מאחר שכבר ירדה המלכות מבינה, ונטהרו ג' הכלים בינה ותו"מ שהם קו השמאל, מכל בחינת פגם, א"כ איך יכול קו האמצעי למעט שוב את הקו שמאל בכח המסך דחירק שלו, שהיא בחינת החזרת המלכות לבינה, (כנ"ל פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש). ולפיכך התקין רדל"א את עצמו, שהמלכות לא תרד מבינה שלו לעולם, ואין בו בחינת הטהרה של קו שמאל כלל, וע"כ הוא נקרא רישא דלא אתיידע, כי לא נודע בו הארת החכמה וכולו ימין, שהוא חסדים, ובוה נחלש גם כח השמאל של מטה וקו אמצעי יכול למעטו, והחסדים שברדל"א נמשכים לקו אמצעי, היוצאים ע"י מסך דחירק שבו, והם מכונים לבושי יקר, שע"י קו האמצעי הממשיכם, מתלבש בהם הארת החכמה שבשמאל, ואז יכולה להאיר. (כמ"ש לעיל בהקדמת ספר הזהר דף י"ז, ד"ה אתלבש בלבוש יקר ע"ש). וז"ש עד דרישא דכסופא דכל כסופין לבושי דיקר אתקין, שהתקין את עצמו, שלא תרד המלכות מבינה שלו לעולם, שע"י ממשיך ממנו קו האמצעי את לבושי יקר בשביל החכמה שבקו שמאל, ואחסין, שהנחיל כח זה להפרצופין שמתחתיו, אשר המלכות לא תצא מן הבינה בבחינת ג"ר של כל מדרגה, (כמ"ש בהקדמת ספר הזהר דף מ"ד ד"ה וטעם) וכיון שקו האמצעי יש לו עזר זה מרישא דלא אתיידע, או הוא יכול למעט קו השמאל במסך דחירק שלו, שלא יאיר אלא ממטה למעלה, דהיינו בבחינת ו"ק דחכמה, שאז משקל ימין ושמאל שוים זה לזה ומתחברים שניהם, ומשגיחים זא"ו פנים בפנים כנ"ל.

האי

(וסויי דף קע"ו ע"ב)

(ה) האי מתקלא תלי באתר דלא הוה, אתקלו ביה אינון דלא אשתכחו. מתקלא קאים בגופיה. לא אתאחד, ולא אתחזי. ביה סליקו, וביה סלקין דלא הוו, והוו, ויהויין.

(ו) סתרא גו סתרא, אתתקן ואזדמן, ון בחד מ גולגלתא, מלייא טלא

חלופי גרסאות

מ גולגלא.

דרך אמת ון הוא שפע העליון ועיין פ' נשא קכח ע"ב.

קדמאה

הסולם

פרקא

האי שנקרא רדל"א, להאיר לתחתונים הקרום של האויר, שבין גלגלתא לחכמה סתימאה, נזדכך וסותם. אלו שערות הראש דא"א הנקראות צמר נקי, תלויות במשקל. דצון הרצונות מתגלה, במצח דא"א, ע"י תקלות התחתונים. השגחה מעין פקוחה, שלא ינום, ושומר תמיד, נתקנה בעינים דא"א והשגחה של הפרצופין שלמטה תלויה בהשגחה זו העליונה דא"א. ובי נקבים של ממלא מקום השלטון, שה"ס החוטם, המעורר רוח חיים לכל. פרדשקא פירושו ממלא מקום השר, כמו פרדכש (מגילה י"ב ע"ב).

פירוש. אחד שביאר, שהמתקלא תלוי בראש עתיק הנקרא רדל"א, ששם הוא השורש, ועיקר עמידת המתקלא היא בגוף דעתיק, כמ"ש מתקלא קאים בגופיה, ממשיך לכאן כאן איך המתקלא עומד בגוף דעתיק, שהוא חג"ת נהי"מ שלו. אמנם גם חג"ת נהי"מ דעתיק נעלמים מבחינת עצמם, אבל הם מתגלים ע"י התלבשותם בא"א, ועושים בו ז' תקונים המכונים ז' תקוני גלגלתא גם צריך שתדע שאע"פ שאמדנו שהמתקלא עומד בת"ת דגוף, ושם מתלבשת החכמה בחסדים במשקל השה והחכמה מאירה בשלמות הראויה, הנה זה רק לבחינת יציאת החכמה בלבדה, אבל עוד אין החכמה מתגלית להאיר שם, אלא רק בנה"י של הגוף באופן שמקום יציאת החכמה הוא בחג"ת, ושם עודה מכוסה, ומקום גילוי הארת החכמה היא בנה"י, והיינו במלכות בעיקר, שהיא כוללת נה"י, ומשום זה נחלקת כל מדרגה לג' חלקים, המדומזים בג' אותיות פ' ל' צ' דצלם. שמקום תלית המתקלא נקי פ' דצלם. שה"ס הראש, ומקום יציאת החכמה נקרא ל' דצלם, שה"ס חג"ת. ומקום גילוי הארת החכמה נקרא צ' דצלם. שה"ס נהי"מ, והם נכללים זה בזה, ויש מל"צ דמ' ויש מל"צ דל'

(ה) האי מתקלא תלי וכו': מאזנים אלו תלויים במקום שלא היו, דהיינו בראש דעתיק שנתתקן שהמלכות לא תרד מבינה שלו לעולם, שזהו שורש המתקלא וכן נתתקן בראש כל מדרגה, כנ"ל בדבור הסמוך. ונבחן שתלויים שם. נשקלו בו אלו שזיוניהם לא נמצאו, דהיינו ז' מלכים שמתו מחמת שזיוניהן לא נמצאו נתתקנו מכח זה ששורש המתקלא נתלה בראש דכל מדרגה, ועצם המאזנים עומדים בגוף, דהיינו בקו אמצעי, שהוא ת"ת, שבו מציאות הדין של המסך דחירק, והדין הזה אינו מתאחד ואינו נראה במאזנים, כי אלו היה נראה היה מתבטל אפילו הו"ק דחכמה, אלא שפועל למעט השמאל אע"פ שאינו נראה בו, במאזנים האלו, עולים האורות דשמאל מטה למעלה, ובו עולים, שלא היו, והיו.

פירוש המתקלא התלויה בראש כל מדרגה, נבחן שתלויה במקום שלא היו, כי אין שם מקום המלכות והדין שלה, אלא שנתתקנה שם כדי לתקן התחתונים, דהיינו לתת כח אל קו האמצעי שבגוף, כנ"ל. והמתקלא העומד בגוף כל המדרגה נבחן דהוה, כי בת"ת היא מציאת המסך דחירק בחזה שלו. והמתקלא העומד בסיום המדרגה, דהיינו בעטרת יסוד, שהוא קו האמצעי דנה"י, נבחן, דיהויין, כי הדין דמסך דחירק, אינו מתגלה בעטרת יסוד אלא אחר כריתת הערלה, וע"כ אומד בו לשון עתירה, דהיינו שמתגלים בו ע"י תקון.

(ו) סתרא גו סתרא וכו': סתד בתוך סתר נתתקן ונזדמן בגלגולת אחת שהיא כתר של א"א המלאה טל הבדולח, שהוא חכמה סתימאה דא"א. ונמצא שחכמה דא"א שהוא סתר אחד יצאה ונתקנה בתוך הכתר דא"א, שהוא סתר ב', ובדרך זה נזדמן הארת ראש (דפו"י דף קע"ו ע"ב)

דבדולחא. קרומא דאזדכך וסתים, אינון ז' עמר נקי תליין בשקולא. ח' רעוא דרעוין ו אתגליא בצלותא דתתאי. אשגחא פקיחא דלא נאים, ונטיר

חלופי גרסאות

נ נקא. ו אתגליין.

דרך אמת ז' עמר. ח' דצון של כל הרצונות מתגלה ע"י התפלות התחתונים שבפוח"ז.

הסולם

קרמא

סרמא

להיותם כחינת פ' דצלם שבצ', והם ב' התקונים עמר נקי, שה"ס ב' אודנין, ורעוא דרעוין, שהוא המצח, והמצח ה"ס קו אמצעי בב' אודנין. ב' הם נצח הוד הנגלים, שחם כחינת ל' דצלם דצ', ששם מתחיל הגילוי, הנקרא, אשגחא פקיחו דלא נאים, ותקון הד' ה"ס ב' נוקבי דפרדשקא, ששם מאירים יסוד ומלכות דעתיק, והם צ' דצלם שבצ', וע"כ שם מקום גילוי החכמה, וזכור שהכרח התחלקות של מל"צ, הוא מכח המתקלא, שמקום תליתה הוא כפ', ומקום עמידתה הוא כל', ושם עודה מכוסה, ומקום גילוייה הוא בצ'. וזה אמרו. אינון עמר נקי תליין בשקולא, שהם שערות דא"א העולים וצומחים מב' אודנין דא"א, שבהם מאירים נ"ה דעתיק הנסתרים, להיותם פ' דצלם דצ', שבהם אין ה"ל יוצאת מאויר, ואויר הזה שבפ' נקרא אוירא דכיא, וע"כ מכונים השערות עמר נקי, ומשום שאין החכמה מתגלה שם, נמצאים הנצח והוד, שהם ימין ושמאל, שהם שקולים שוה בשוה, כי במקום שמתגלה החכמה, הוא מתארכת ומתגדלת על קו ימין עד שקו האמצעי צריך לשקול אותם בכח המסך דחירק שיהיו שוה בשוה. משא"כ כאן בנ"ה הנסתרים גם בבחינת השמאל מאירים רק חסדים, וע"כ הם שקולים. ח"ש תליין בשקולא, שבחינת הוד שבהם אינה ארוכה יותר מבחינת הנצח שבהם, והוא כמ"ש (באדרת נשא קכ"ח ע"ב) דלא נפיק נימא מנימא ושערא משערא. וזה הוא תקון הד'.

ח"ש רעוא דרעוין אתגליא בצלותא דתתאי, שהוא מצח דא"א, ששם מאיר יסוד דעתיק, שהוא קו האמצעי של נ"ה הנסתרים שלו, שבסבת הארת יסוד דעתיק שם נפנה המצח משערות, שהם כחות דין, ונתגלה בו רצון הרצונות, והוא תקון ה'. ח"ש, אשגחא פקיחא דלא נאים ונטיר דדירא, שהוא עינים דא"א, שבהם מאירים נצח הוד הנגלים דעתיק, והוא ל' דצלם דצ', ששם מקום עמידת המתקלא

דל' ויש מל"צ דצ', באפן שיש מל"צ בחג"ת דעתיק, ומל"צ בנה"י שלו. וז"ס ז' תקוני גלגלתא שנתקנו ע"י חג"ת נה"י דעתיק, שמחג"ת שלו מאירים פנימית הראש דא"א, שהם ג' תקונים, גלגלתא וחכמה סתימאה וקרומא דאזדכך, ומנה"י דעתיק מאירים ד' תקונים שבחיצוניות הראש דא"א, שהם עמר נקי, ומצחא, פקיחו דעיינין, וב' נוקבי דפרדשקא, שה"ס החוטם. וזה אמרו. בחד גלגלתא, שהוא כתר דא"א, ששם מאיר חסד דעתיק, הוא תקון הא' ובחינת פ' דצלם שבחג"ת דעתיק, מלייא פלא דבדולחא, שהוא חכמה דא"א, ששם מאיר גבורה דעתיק, הוא תקון הב', ובחינת צ' דצלם דחג"ת דעתיק, קרומא דאזדכך אזדכך ופתים, שהוא הקרום הסותם את חכמה דא"א שלא תתגלה לחוץ ממנו, ושם מאיר ת"ת דעתיק שהוא קו האמצעי, וזהו תקון ג', ובחינת ל' דצלם שבחג"ת דעתיק, שבו עומד המתקלא כנ"ל. ח"ש, אזדכך ופתים כי להיותו בחינת קו אמצעי ול' דצלם, הרי הוא מיחד ב' הקוין זה בזה והחכמה מתתקנת בלבוש יקר דחסדים ויכולה להאיר בשלמות. ח"ש אזדכך, שה"ל יוצאת מאויר שלה חזרה להיות אור, (כנ"ל ב"א נ"ה ד"ה כד) כי ע"י המתקלא שבה נשלמה אור החכמה, ועכ"ל, ופתים, שלא נפתחה סתימתה הסותמת את החכמה דא"א, והוא מטעם הנ"ל שאע"פ שהמתקלא עומד בחג"ת מכל מקום אין שם רק מקום יציאת החכמה, ולא מקום גילוי לחכמה, וגילוי החכמה אינה אלא רק בנה"י, ע"כ נשארה שם החכמה סתומה ע"י הקרום, אע"פ שנוזכך והשלים אור החכמה, ומסבה הזו היה הכרח, שנהי"מ דעתיק ששם מקום גילוי החכמה יאיר עוד ד' תקונים בא"א, ואז מתגלה החכמה בתקון האחרון המכונה חוטמא, שהוא המלכות, וכבר ידעת שגם בנה"י יש מל"צ, וע"כ יש ב' בחינות נ"ה, א) מכונים נצח הוד הנסתרים (דסו"י דף קע"ו ע"ב)

תדירא. אשגחותא דתתא באשגחותא דנהירו דעלאה. ^ט תרין ^ס נוקבין דפרדשקא, דאתער רוחא לכלא.

ז) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, שיתא ^ז בראשית עלייהו, כולהו לתתא, ותליין משבעה ^ק דגולגלתא ^ר עד יקירו דיקירותא, והארץ תניינא לאו בחושבן והא אתמר. ומהיא דאתלטייא נפקא, דכתיב ^ט מן האדמה אשר אררה יי'. ^ש היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים מרחפת על פני המים. תליטר, תליין בתליטר ^ת יקירו דיקירותא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (בראשית ה') ב"ב רכב צ"ג. ^ע מוסיף דביה תרין. ^פ ואתער. ^צ מוסיף בראשית ברא שית. ^ק דגולגלתא. ^ר ל"ג עד; ^ד עד; ^ש ל"ג היתה תהו ובהו. ^ת דיקירו.

דרך אמת ^ט נקבי החלון שעל ידו נושב רוח החיים בעולם והס מוד שני נקבי ההיין שבסם יודו. ויש מפרשים נוקבין דפרדשקא שני חלונות של פרדשקא שהוא פקיד ממנה גדול וחשוב. ורמז על התפארת התפשטות הכת"ר ולו שני חלונות הנזכרים בפי' הא.

קומא

הסולם

פרקא

ד' תקונים בחצוניות הראש, שהם עמר נקי, ודעוא דרעיון, ואשגחא פקחא, וב' נוקבי דפרדשקא. שאין החכמה יכולה להתגלות אלא בתקון האחרון הזה. ח"ש דאתער רוחא לכלא. שממנו יוצא רוח החכמה לכל פרצופין התחתונים. (ועי' בתלמוד עשר ספירות שיעור י"ג מאות נ' עד אות צ"ב, ששם נתבאר ד' תיקוני גלגלתא האלו באריכות.)

המתקלא ויציאת החכמה. אבל עוד לא מקום גילוי, ח"ש, אשגחותא דלתתא באשגחותא דנהירו דעלאה. השגחה, רומז על אור החכמה, הנקדאת ראייה, ואומר, שהחכמה המתגלה למטה בחוטם דא"א, מקובלת מכאן, מעינים דא"א, שבהם מקום יציאת החכמה, להיותה בחי' ל דצלם דצ'. כמבואר. והוא תקון הששי דא"א. וזה אמרו, תרין נוקבין דפרדשקא דאתער רוחא לכלא. שהוא חוטם דא"א, שבו מאירים יסוד ומלכות דעתיק, שהם בחינת צ' דצלם שבצ'. וע"כ יש בחוטם ב' נקבים, כנגד הארת יסוד ומלכות דעתיק, ושם הוא מקום גילוי החכמה. וע"כ נקרא החוטם בשם פרדשקא, שפירושו ממלא מקום של השליט, משום שעיקר השולט על יציאת החכמה, הוא בעינים דא"א, שה"ס ל דצלם, אלא משום ששם אין מקום לגילוי, ששם בחינת ג"ר, ואין החכמה מתגלית אלא בכלים דו"ק, וע"כ נתגלתה בחוטם, שהוא ו"ק, ובחינת צ' דצלם דצ'. נמצא, שהחוטם הוא פרדשקא, וממלא מקום של העינים. וזה הוא תקון השביעי.

ז) בראשית ברא וגו': בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ הם שש תיבות, כנגד חג"ת נה"י, ובראשית עליהן, שהיא בינה. כולם הן למטה בבינה ובז"א, והן תלויות ונמשכות מז' תיקוני גלגלתא, ומתפשטים עד היקר מכל יקר, שהוא י"ג תיקוני דיקנא דא"א, שמהם נמשך הכתוב הב' היתה תהו ובהו וגו' שבו י"ג תיבות, כמ"ש לפנינו. והמלה והארץ השניה, דהיינו והארץ שבה מתחיל הכתוב הב', אינה בחשבון י"ג תיבות אלו כמו שלמדנו, משום שיצאה מן אותה הארץ שנתקלקלה, בחטא של עצה"ד, שנתערב בה המלכות דמדת הדין הקשה, שכתוב מן האדמה אשר אררה ח'. וע"כ אינה בחשבון י"ג, והם מתחילים מן חיתת, דהיינו היתה, תהו ובהו, וחשך, על, פני, תהום, ורוח, אלקים, מרחפת, על, פני, המים, שהם י"ג תיבות, ואלו י"ג תיבות תלויות מן י"ג תקונים שביקר מכל יקר, שהוא הדיקנא דא"א, ומתבארים לפנינו להלן (מאות י"ד עד אות י"ח).

והנך מוצא שמשום שעתיק רצה לגלות החכמה ע"י א"א הוכרחו ז' ספירות תחתונות חג"ת נה"י, לעשות ולתקן ז' תקוני גלגלתא הללו בא"א. שהם הארות ג' בחינות מלי"צ שבחג"ת דעתיק, בפנימיות ראש דא"א, שהם גלגלתא וחכמה סתימאה ואוירא. וג' בחינות מלי"צ שבנה"י דעתיק, והמלכות שלו, העושים (דמו"י דף קע"ו ע"ב)

(ח) שיתא אלפי שנין, תליין בשיתא קדמאי, שביעאה עלייהו, דאתתקף בלחודוי. ואתחריב כלא בתריסר שעת, דכתיב היתה תהו ובהו וגו'. תליסר יקים לון ברחמי, ומתחדשן ^א בקדמיתא, ^ב וקמו כל אינון שיתא. בגין דכתיב ברא, ולבחר כתיב היתה, דהא הות ודאי, ולבסוף תהו ובהו וחשך, ^ג ונשגב יי לבדו ביום ההוא.

(ט) גלופי דגליפין, כחיוז דחויא אריך, ומתפשט לכאן ולכאן, זנבא ברישא. רישא ^ד אחיד אכתפין, אעבר וזעים, נטר וגניז. חד ^ה לאלף יומין זעירין

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א כקדמיתא. ב קמו. ג בחיוז. ד חיוז. ז אחורא ; אחורא כתפין ; אחור ; אחור ; אחורא.

(ב) (ישעיה ב) וישלח עו ציד.

דרך אמת י' חזקה של כל החקוקות שחקק הש"י נתגלה משם מראה ודמיון של נחש ארוך שמתפשט לכאן ולכאן כאומרו כחיוז דחויא וכו'. כ' אחד לאלף יומין זעירין מתגלה קליטה אחת והיינו חסיפה בקשרי סנפירין בחבל נחלתו וחסיפה זו היא תגבורת כח הנחש הנזכר והיא מלשון רז"ל במסכת שבת קולט אדם מן המזחילה שפי' חוטף בידו ושותה ע"ש. וענין חסיפה זו נרמז בסבא משפטים ע"ש.

קדמאה

הסולם

פרקא

במלכות לקיים העולם בשתא אלפי שני ע"י כלים ואורות שלה. ועליה רומזת המלה. בראשית. ונודע, ששודש תקון זה דעלית המלכות כבינה. הקטנות והגדלות וכל מיני מוחין, יוצאים מ"ב תקונים שבדיקנא דא"א. עד ונקה, שהיא בחינת המלכות, שבחינתה עצמה גנוזה, אלא שמקבלת מן י"ב תקונים של הדיקנא, כמ"ש להלאה, וע"כ נאמר עליה ונקה לא ינקה, כי כל אלו האורות של י"ב התקונים הם מכלים ואורות דבינה ומבחינה זו נקראת ונקה, ולא מכלים של עצמה, שהם עוד בסוד לא ינקה. ובאלף ה' יתרכו כל אלו המוחין הנמשכים מן י"ב תקוני דיקנא. שז"ס חורבן העולם שיהיה באלף ה'. וז"ש ואתחריב כלא בתריסר שעת, שכל מה שבתריסר שעת, שהם י"ב תקונים דדיקנא הכוללים כל האורות והכלים דבי"ע יתרכו (כמ"ש בהקדמת ספר הזהר דף ע"ט ד"ה בן איש חי. ודף פ"א ד"ה והענין ע"ש כל ההמשך) תליסר יקים לון ברחמי, שמזל י"ג, שנאמר עליה בשתא אלפי שני לא ינקה, כנ"ל הנה אז תקבל תקונה המוחלט (כנ"ל בהקטנה"ו דף פ"א ד"ה והענין) כי הב"ן ישוב להיות ס"ג ע"ש בהמשך, ואז וקמו כל אינון שיתא, שכל המוחין דשתא אלפי שני יחזרו ויקומו. כמ"ש שם.

(ט) גלופי דגליפין כחיוז וכו': חקיקות החקיקות הוא כמראה נחש ארוך ומתפשט לכאן ולכאן, הזנב הוא בראש, הראש מתאחד בכתפים

(ח) שיתא אלפי שנין וכו': ששת אלפים שנה שהעולם עומד תלויות ונמשכות כשש תבות הראשונות. שהם, ברא אלקים את השמים ואת הארץ השביעי שהוא בינה, הוא עליהם, שמתגבר בלבדו. דהיינו המלה בראשית המוקדמת להם. ונחרב הכל בי"ב שעות, שכתוב, היתה תהו ובהו וגו'. השלשה עשר, יקים אותם הי"ב שעות ברחמים. ומתחדשים ככתחילה, וקמים שוב כל אלו הששה. משום שכתב ברא, ואח"כ כתוב, היתה, שמשמע שעתה כבר איננה, והוא כי חיתה ודאי בששה אלפי שני, ולבסוף, באלף ה' היא תהו ובהו וחשך וגו'. כי נחרבה. ח"ש ונשגב ה' לבדו ביום ההוא, דהיינו באלף ה'.

פירוש. נודע שלתקון העולם, שתף מדת הדין במדת הרחמים, דהיינו שהעלה המלכות לבינה, שעייז השיגו זרין מוחין וכלים מן הבינה ונתקיים העולם, ולולא זה לא היה העולם מתקיים (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) וז"ש שיתא אלפי שנין תליין בשיתא קדמאי, שה"ס חג"ת גה"י של ז"א שנמתקו בכלים דבינה, שע"כ המה חסרי המלכות, ועטרת יסוד שה"ס מפתחא, דהיינו מלכות מבחינת בינה, היא עומדת במקום מלכות האמתית דמדת הדין. ז"ש שביעאה עלייהו דאתתקף בלחודוי, שבחינת המלכות, שהיא ספירה השביעית, הוא מבחינת בינה שהוא ממעל חג"ת נה"י, כי הבינה לבדה מתחזקת

(דפו"י דף קע"ו ע"ב)

ה אתגלייא, קולטרא בקטרוי, סנפירא בעדבוי, אתבר רישיה במיין דימא רבא, דכתיב א שברת ראשי תנינים על המים. תרין הוו, חד ו אתחזרי, תנינם כתיב חסר. ראשי, כד"א ד ודמות על ראשי החיה רקיע.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ג (תהלים עד) בא יג צ"ק. ד (יחזקאל א) כ"א כח ה אתמלייא; אתגלייא ואתמליא. ו אתחזורי. צ"א.

הסולם

פרקא

קדמאה

נשאר ממנו רק בחינת ו"ק דזכמה שהוא נבחן לכתפין. אעבר וזעים. בשעה שעובר להשפיע חכמה הוא זועם בדנינים, משום שאינו נגלה אלא על גורא דדינא (כנ"ל וירא ט"ה ד"ה טה) בסו"ה בערב היא באה. נפיר ונניז. שעל ידי הזעם שלו שומר, שהרשעים לא יקרבו להמשיך ממנו. וגונו הג"ר דחכמה.

ונודע שהחכמה מכונה אלף ימים. ובחינת ו"ק דחכמה מכונה אלף ימים קטנים. והמלכות ה"ס אחד לאלף ימים אלו. ואין החכמה מתגלית בשום מדרגה אחרת זולתה. וז"ש, חד לאלף יומין זעירין. אתגלייא קולברא בקטרוי, שבמלכות, שה"ס אחד לאלף ימים קטנים. מתגלה ההשגחה, שה"ס חכמה, על ידי תקוניו ומשמיענו שחזן ממנה אין החכמה מתגלה כלל. (כנ"ל בראשית א' דף רע"ו ד"ה ועוד כמה). ומלכות זו בשעה שהיא מגלית חכמה נקראת סנפיר, שהעולם עומד עליו. שאין קיום לעולם זולת על ידי חכמה זו שהיא מגלית, וז"ש, סנפירא בעדבוי שהסנפיר שהעולם עומד עליו הוא בחלקו של מלכות זו שה"ס חד לאלף וכו' כמ"ש לעיל (ב"א י"ד ד"ה פירוש. ע"ש).

ונודע שבביאת קו האמצעי להכריע וליחד ב' הקוין ימינו ושמאל זה בזה, הוא עושה ב' פעולות שמתחילה פועל במסך דמלכות דמדת הדין, ואח"כ פועל במלכות הממותקת במדת הרחמים, כנ"ל (פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש, ואין להכפיל הדברים). שבמסך דמדת הדין שמצמצום א' הרג את הנוקבא, ובמסך הממותק דמדת הרחמים מצמצום ב' מחץ ראשו של הזכר, דהיינו שמיעטו מג"ר דג"ר והעמידו על ו"ק דג"ר, כמ"ש לעיל (פרשת בא דף ט"ו ד"ה ביאור, ע"ש). וזה אמרו. תרין הוו, חד אתחזורי, שמבחינת קו שמאל הנ"ל נמשכו ב' תנינים, שהם לויתן ובת זוגו, אבל בסבת המסך דחירק

בכתפים. עובר וזועם שומר וגונו. אחד לאלף ימים קטנים מתגלה ההשגחה בתקונו. הסנפיר שהעולם עומד עליו הוא בחלקו. ראשו נשבר במים של ים הגדול, שכתוב, שברת ראשי תנינים על המים. שנים היו והוחזרו אחד, שכתוב, תנינם, חסר ה"י דלשון רבים. ואע"פ שכתוב ראשי הוא לשון יחיד, כמו שאתה אומר, ודמות על ראשי החיה רקיע. הרי שנאמר ראשי עם י אע"פ שהיא ראש חיה יחידה, אף כאן בתנין, אע"פ שנאמר ראשי הוא ראש של תנין אחד. קולטרא, פירושו השגחה, מלשון דעביד קומיס קליטר (וי"ד כ"ח) שפירושו ראש המשגיחים. בקטרוי, פירושו עשיה ותקון, מלשון, קטרוי בירי (מועד קטן י"ד ע"ב).

פירוש. המדובר הוא כאן, בסוד קו שמאל מבחינתו עצמו, שממנו נמשכים כל הדינים. ומדמהו לצורת תנין בים, ולצורת נחש ארוך להיתו נמשך מקו שמאל דבינה עד המלכות הנקראת ים. וע"כ הוא ארוך. ועוד, כיון שהחכמה מתגלית בקו שמאל, החכמה נקראת ארוך, ע"כ קורא אותו, חו"א אריך. וזה אמרו. גלופי דגליפין, דהיינו קו שמאל שממנו כל החקיקות שהם הדינים. כחיוז דחויא אריך ומתפשט לכאן ולכאן, שהוא מתפשט לבינה ולמלכות, כנ"ל, וע"כ הוא ארוך מבינה עד מלכות. זנבא ברישא, הזנב שלו הוא בראש. כי בקו שמאל נהפכו המדרגות, כי הסדר הוא ג"ר בראש ו"ק לאחר כך בגוף, וגורא דדינא בסיום, המכונה זנב, וכדי למחות הרשעים שהיו ממשיכים מג"ר דחכמה ממעלה למטה נעשה תקון בקו שמאל של הפיכת המדרגות שגורא דדינא עלה למעלה באופן שהסיום והזנב נעשה לבחינת ראש, ואחר כך הו"ק ואח"כ לבסוף הג"ר, (כמ"ש לעיל פרשת וירא דף פ"ג ד"ה פנימיות ע"ש) הרי שזנבא ברישא, וז"ש, רישא אחיד אכתפין, שהראש שלו הוא בחינת כתפין, כלומר שנסתלק ממנו הג"ר שהוא ראש, ולא (רפ"ו דף קע"ו ע"ב)

- (י) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, היינו דכתיב (ה) כי הוא אמר ויהי, ה הוא בלחודוי. לבתר אתחזרו חד יהוי"ט יהיו וי' בתראה שכינתא. לתתא. כמה דה' שכינתא אשתכח ובחד מתקלא אתקלו.
- (יא) והחיות רצוא ושוב, דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב. (ו) אמרו צדיק כי טוב. האי, כ במתקליה סלקא. קדמאה בלחודוי. וכלא לחד ג אתחזרי. מ אחתא ומודעתא כלילן דא בדא ביו"ד ה"א, ג] כתרין רחימין דמתחבקן.
- (יב) שיתא נפקין מענפא דשרשא דגופא, לישן ממלל רברבן. לישן דא,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ה) (תהלים לג) ז'ח ב ט"ד ש"ב. (ו) (ישעיה ג) ז ל"ג אור. ח מוסיף הוא בלחודוי ויהי בלחודוי. ט יהוי"ט י; יהיו וי; יהיו י; י; יהיו יהי. י לתתאה. כ במתקלא. ל אתחזר. מ מוסיף ו אחתא : וא"ו אחתא.

דרך אמת ג] כשני אוהבין המתחבקין זה עם זה.

קדמאה

הסולם

פרקא

(יא) והחיות רצוא ושוב: דכתיב וירא אלקים את האור כי טוב. פירוש, כשהחיות, שה"ס הארות החכמה שבשמאל, הן ברצוא, להמשך ממעלה למטה הם פוגעים בדינים של קו אמצעי או הם ושוב, שמחזירים הארתם ממטה למעלה, כדי להתיחד בחסדים. וז"ש וירא אלקים את האור כי טוב, שע"י קו האמצעי, נעשה האור טוב כי הוא שב ומתיחד עם הימין, וז"ש אמרו צדיק כי טוב, כי הצדיק הוא קו אמצעי שבנו"ה שהם ימין ושמאל ועושה אותה בבחינת טוב כנ"ל. פסוק זה וירא אלקים כי טוב, עולה במאזנים, שהוא קו האמצעי השוקל ומשווה ב' האורות ימין ושמאל שיהיו שווים ויתיחדו זה בזה, (כנ"ל אות ג' בסולם) אבל פסוק הראשון יהי אור ויהי אור היו הימין והשמאל בפני עצמם, שעוד לא נתיחדו במאזנים, וכולם חזרו לאחד אח"כ, ע"י קו האמצעי, שהאחות שה"ס חכמה, ומודע שה"ס בינה, הנרמזים ביהי אור ויהי אור כנ"ל, נכללו על ידו זה בזה, בסוד י"ה, שהוא חכמה ובינה, שהם כתרים האהובים המתחבקים, ומה שמכנה חו"ב אחתא ומודעתא, הוא בסו"ה, אמוד לחכמה אחותי את ומודע לבינה תקרא. שהחכמה נקראת אחות משום שאסורה עליו כאחותו, כמ"ש חז"ל, וכל החכמה המתגלה באצילות, הוא ע"י הדעת שבבינה שחורה להיות חכמה, וע"כ נקראת הבינה מודע, ע"ש הדעת.

דחירק שהמשיך קו האמצעי סוד המלכות דמדת הדין נהרגה הנקבה, ונשאר תנין אחד, הזכר. אתבר רישיה כמיון. דימא רבא, דהיינו שנתמעט לבחינת ו"ק דג"ר, ע"י המסך דחירק שבקו אמצעי דצמצום ב' שהוא מלכות הממותקת שזה נבחן כמו שנשבר ראשו, דהיינו הג"ר שלו, ונעשה בו נקב, (כנ"ל פרשת בא דף י"ג ד"ה פירוש) שזסו"ה, שברת ראשי תנינים על המים. שהכונה על תנין הזכר הנ"ל. ואין לשאול שכתוב תנינים לשון רבים. שהרי תנינים חסר כתיב, שיורה על תנין אחד. וכן ראשי הוא כמו ראשי החיה, שהוא ג"כ לשון יחיד.

(י) ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור: היינו שכתוב, כי הוא אמר ויהי, שכתוב אמירה בויהי, להראות, אשר ויהי, הוא בפני עצמו, והמלה יהי אור הוא בפני עצמו, כי יהי אור הוא אבא וקו ימין, ויהי אור הוא אמא וקו שמאל, ואח"כ חזרו ימין ושמאל להיות אחד, על ידי קו האמצעי, שה"ס ז"א שהכריע ביניהם בכח המסך דחירק, כנ"ל. ונתיחדו יהי עם ויהי ונעשה מהם צירוף יהו"י, כי האותיות השוות אינם נכפלות, יה"י, ה"ס אבא ואמא וז"א המכריע ומיחדם, וי' האחרונה שביהו"י, היא השכינה למטה, כמו ה' היא השכינה ובמשקל אחד נשקלו, כי ה' ה"ס ה"י שנכנסה לאור י"ה ונעשה לאויר, דהיינו המלכות שעלתה לבינה (כמ"ש לעיל ב"א מ"ג ד"ה יהי) וע"כ היא השכינה כמו ה', ויהו"י הוא אחד כמו י"ה. שפירושו, אבא ואמא וז"א והמלכות.

(דפו"י דף קע"ו ע"ב)

(יב) שיתא נפקין מענפא וכו': שש ספירות חג"ת נה"י, יוצאות מן הענף של שורש

סתים בין יו"ד וה"א, דכתיב ז) זה יאמר לה' אני וזה יקרא בשם יעקב וזה יכתוב ידו ליי' ובשם ישראל יכנה י) יכנה ממש. זה יאמר לה' אני : אחתא. וכלא אתמר ביה"ו. כלא כלילין בלישן סתים לאימא. דהא אתפתחת ס) ליה דנפיק מינה. אבא יתיב ברישא, אימא באמצעייתא ומתכסייא מכאן ומכאן ווי למאן דגלי ערייתהון.

יג) ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים, ט) שליט דכר בנוקבא. דכתיב ט) וצדיק יסוד עולם, נהיר פ) יו"ד בתרין, ונהיר ומעבר לנוקבא. אתייחד

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (ישעיה מד) לך קמג צ"ד. ח) (משלי י) ב"א נ ל"ג יכנה. ט) לית. ע) שלימו דכר ונוקבא. פ) ל"ג רפו צ"ג.

הסולם

פרקא

קדמאה

הדעת בג' מוחין חב"ד אלו, ויוצאים ומתפשטים לז"א למטה. (כנ"ל בראשית א' דף רפ"ד ד"ה תלת) וז"ש. דהא אתפתחת ליה, שאמא נפתחה מן הדעת שהוא הלשון וע"כ כלא כלילין בלישן סתים לאמא, שהוא דעת. דנפיק מינה, שהוא יוצא עם חב"ד אלו למקומו בז"א עצמו. ומה שמכנהו לישן סתים, הוא משום שהוא סותם הג"ר דקו שמאל דבינה, שממעט ממנו הג"ר דג"ר כנודע. ומה שמכנה את הדעת ענפא דשרשא דגופא, הוא משום שהדעת הוא באמת ז"א שנקרא גוף, שעלה למ"ן לאמא, וז"א מכונה גוף, וע"כ נבחן לענף יוצא בראש מן שורש הגוף, שהוא ז"א.

שורש הגוף, שהוא לשון מדברת גדולות, כי הלשון היא ענף יוצא מפנימיות הגוף ממטה למעלה אל הפה דראש, והוא ספירת הדעת דהיינו קו האמצעי המכריע ומיוחד חכמה ובינה, כנ"ל (משפטים-אות תקכ"ט) ואומר שם שהוא פשיטותא דתפארת וכו' ע"ש בסלס). לשון הזה סתום בין יו"ד וה"א, שהם חכמה ובינה. שכתוב, זה יאמר להוי"ה אני, וזה יקרא בשם יעקב, וזה יכתוב ידו להוי"ה ובשם ישראל יכנה. יכנה ממש. זה יאמר לה' אני, הוא האחות, דהיינו חכמה בסוד שאסורה כאחותו, שאין בה השגה. וזה יקרא בשם יעקב, היינו מודע, שהיא בינה, שבה מתחיל הארת החכמה, וע"כ נאמר בשם יעקב, כי בשם, פירושו השגה. וזה יכתוב לה', הוא דעת, ובשם ישראל יכנה, היא התפשטות הדעת לז"א, שאז נקרא ז"א ישראל. דהיינו יכנה ממש כנ"ל: והכל נאמר ביה"ו. דהיינו בחכמה בינה דעת כמבואר. הכל כל ג' אלו, חכמה בינה דעת, כלול בלשון הסתום באמא, שהדעת המכריע בין ב' קוין חכמה בינה שבאמא, כולל בעצמו חב"ד, כי נפתחה ממנו, ויוצא ממנה, אבא ישב בראש אמא באמצע, ומתכסה מכאן ומכאן, אוי למי שמגלה ערותם. פירוש. כיון שבי' קוין ראמא היו במחלוקת והיתה משום זה בסוד פ סתומה ולא נפתחה מסתימתה אלא על ידי הלשון שה"ס קו האמצעי, שעל ידו האירו בה ג' קוין חב"ד, ונודע שכל האורות שהתחתון גורם לעליון זוכה בהם התחתון. כמ"ש לעיל, דכיון דתלת ראמא מחזי נפקי, שיוצאים מדעת שה"ס ז"א שעלה בסוד קו האמצעי לאמא לבחינת קו אמצעי ע"כ חד בתלת קיימא, זוכה

וזה אמרו, אבא יתיב ברישא, שהוא נקרא או"א עלאין, והוא י' דהויה, אמא באמצעייתא, שהיא נקראת ישורת, והיא ה' דהויה, וז"א שה"ס ו' דהויה הוא למטה, ומתכסיא מכאן ומכאן, שהחכמה שבאמא מתכסה מצד מעלה מאו"א עלאין, שהם חסדים מכוסים לגמרי מהארת חכמה, ומצד מטה מז"א, שגם הוא סוד חסדים מכוסים. וע"כ ווי למאן דגלי ערייתהון, דהיינו מי שרוצה לגלות ולהמשיך החכמה שבקו שמאל דאמא ממעלה למטה, שגורם בזה להפריד או"א עלאין מישוסד"ת דהיינו פירוד בין י"ה, ופירוד בין י"ה אל הו', וענשו מרובה. יג) ויאמר אלקים יהי מארת ברקיע השמים: רומז שהזכר שהוא ז"א, ישלוט על על הנקבה, שהיא המלכות, שע"כ נקרא הזכר, מאור הגדול, והנוקבא מאור הקטן, שכתוב, וצדיק יסוד עולם, שהצדיק שהוא יסוד דז"א הוא היסוד של המלכות שנקראת עולם שמשמע

י'יד בלחודוי, ז סליק בדרגוי לעילא לעילא. אתחשכא נוקבא, ואתנהירת אימא ומתפתחא * בתרעוי. אתא מפתחא דכליל בשית, ומכסיא פתחא, ואחיד לתתא להאי ולהאי, ווי למאן דגלי פתחא.

חלופי גרסאות

ז מוסיף ובתר כן סליק. ק ל"ג לתתא.

קומא

הסולם

פרקא

את הנוקבא. אמנפ גם הו', שהיא ז"א, דבוקה באמא, כנ"ל, ונכחן, אשר הו' דבוקה בקו ימין דאמא, והה' דבוקה בקו שמאל דאמא. ונודע, שעם עלית בינה ותו"מ דכל מדרגה, שנעשו השמאל של המדרגה, נתעוררה מחלוקת בין ימין לשמאל, ונעשה פירוד ביניהם. (כנ"ל ב"א דף נ"ז ד"ה וזה) ואז נעשה פרוד בין י"ה, שהי' שכולה ימין, נבדלה לעצמה ועלתה למעלה, וז"ש אתיחד י' בלחודוי, סליק בדרגוי לעילא לעילא. והנוקבא הדבוקה בקו שמאל דאמא, נחשכה לגמרי, כי אין החכמה שבשמאל יכולה להאיר כלי התלבשות בחסדים שבימין, (כנ"ל ב"א דף רמ"ז ד"ה ימא דקא"ט) וז"ש אתחשכא נוקבא, שלהיותה בחינת שמאל כלי ימין, היא נקבעה להיות תמיד בסוד החושך. כי ע"כ ה"ס לילה, ואח"כ הכריע ז"א אשר שם, באמא, את ב' קוין ימין ושמאל שבאמא, ונעשה בה סוד הדעת, ואז חזרה והאירה. וז"ש ואתנהירת אמא ומתפתחא בתרעוי אתא מפתחא דכליל בשית, שהוא ז"א, ומכסיא מפתחא דכליל בשית, שהוא ז"א, שהוא מפתחא דכליל שית, את ב' הקוין שלה שאז חזרה הי' להאיר בח', וה' ספירות כח"ב תו"מ שלה שכל אחת כוללת עשר, נעשו לנ' שערי בינה, ונודע ששער האחרון מבחינת הכלים דאמא, הוא גנוז במלכות דאמא, וה"ס מנעולא, ושער הנ' הבלתי מושג, (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר דף מ"ו ד"ה חד.) וע"כ הוא צריך כיסוי וגניזא. (כנ"ל בהקסה"ז דף צ"ט ד"ה ב'). וע"כ נה"י דאמא מתלבשת בז"א, וז"א מכסה אותם, ואחיד לתתא, במלכות להאי ולהאי, בבינה ומלכות, שנתאחד בבינה להיותו מכריע בין ב' קוין שלה, והוא מלביש נה"י שלה, ונתאחד במלכות שמזדווג עמה ומאיר אליה מג' קוין שלו, וזי למאן דגלי פתחא, כי כשהמנעולא שהיא המלכות דמדת הדין שבשער האחרון דאמא, מתגלה, הוא אובר כל הארותיו (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא) ועונשו גדול מאד, והנה נתבאר

שמשמע, שלולא הצדיק לא היה קיום לעולם, וע"כ שולט עליה, ומפרש למה הוא כך, ואומר, הי' שהוא חכמה ואו"א עלאין, האירה בשתי ההי"ן, והאירה ועיברה את הה' ראשונה עם הנוקבא, ואח"כ נתיחדה הי' בפני עצמה, שנבדלה מן הה' ועלתה במדרגותיה למעלה למעלה, ונתחשכה הנוקבא, ואמא האירה ונתפתחה בשעריה, ובא המפתח הכולל שש ספירות, שהוא ז"א, ומכסה הפתח דאמא, ונתאחד למטה, עם זו ועם זו, דהיינו עם הנוקבא ועם אמא, אוי למי שמגלה הפתח, פירוש, נודע שמכח עלית המלכות לבינה בכל מדרגה, נבקעו כל המדרגות לב' חצאים, שכוח נשארן במדרגה ובינה ותו"מ נפלו מכל מדרגה למדרגה שמתחתיה. (כנ"ל ב"א דף ד' ד"ה ביאור) ואח"כ לעת גדלות, יורדת המלכות מבינה בכל מדרגה, וג' ספירות בינה ותו"מ, שנפלו לתחתונה חוזרים ועולים למדרגתם (כנ"ל ב"א דף ר"צ ד"ה בנין) ולוקחים עמם גם את התחתונה שהיו מלובשים בהם בשעת הנפילה, שעייז עולה כל תחתון לעליון, ומקבל האור דעליון, שזה הוא סוד העיבור (כנ"ל ב"א דף מ"ב ד"ה פירושו).

וכבר ידעת, שהי' ה"ס חכמה, וכן היא או"א עלאין, והח' ה"ס בינה, וכן ה"ס ישו"ת, ונמצא שבעת ירידת הפרסאות, דהיינו המלכות, מכל מדרגה, הבינה ותו"מ דכל מדרגה חוזרות למקומם ומעלים עמם גם המדרגה התחתונה, אל העליונה, נמצא שבינה, ותו"מ של הי' חזרו אליה, והעלו עמם גם מדרגת ח' אל מדרגת הי', ונעשו אחד, וכן על דרך זה חזרו בינה ותו"מ של הח', והעלו עמם גם מדרגת ו"ה, שהם זרין אל הח', ונעשו אחד עם הח', אשר הי' כבר מחוברת עמה, ונמצא בזה, שהי' מאירה לב', חהי"ן, ביחד, כי ה' תחתונה שהיא מלכות כבר נדבקה באמא, שהיא ה' ראשונה, והארה זו נבחנת לעבור, וז"ש, נהיר י' בתריין ונהיר ומעבר לנוקבא, שהי' מאירה ומעברה (דפו"י דף קע"ו ע"ב * דף קע"ו ע"א)

(ד) פרקא תניינא. דיקנא מהימנותא. ר דיקנא לא אדכר בגין דהיא קירותא דכלא מאדנין נפקת, ט בסחרנהא דבסיטא, סליק ונחית חוטא חוורא. בתליסר מתפרש.

טו) ביקרא ש דביקירותא היא, כתיב ט לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם. אדם לבר הוא. אדם לא כליל הכא. כ"ש איש. בתליסר נביעין מבויעין מתפרשן, ארבע בלחודוי ת אסתמרו. תשעה אשקיון א לגופא.

טז) ב מקמי פתחא דאדנין, ג שארי יקירו לאתקן, ד נחית ה בשפירי ברישא דשפון. מהאי רישא להאי רישא קאים. ו ארחא דנפיק תחות תרין נוקבין דפרדשקא, ז לאעברא חובה, דכתיב ח ותפארתו עבור על פשע. ז תחות

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט (ירמיה ב.) י (משלי יט) ח"ג קמא. ר ל"ג דיקנא. ש ביקירותא. ת אסתמכו. א לגנתא ; מוסיף לגופא דגנתא. ב מקפי ; מוסיף תקנא קומא מקמי. ג שרי ; שרי. ד מוסיף תניינא נחית. ה בשפירו. ו מוסיף תליחא ארחא. ז מוסיף רביעאה תחות. דרך אמת מ] סביב תואר הפנים. נ] פירשתי לעיל בסמוך.

הסולם

פרקא

תניינא

מגופא כל שכן שהוא מחוץ לא"א, ולפיכך אין להם התכללות בדיקנא זו דא"א. בשלשה עשר עינות מבויעים מתבאר הזקן, ורק ארבעה תקונים מהם נשתמרו, שלא ישפיעו למטה לז"א, ותשעה תקונים מהם משקים את הגוף, שהוא ז"א.

טז) מקמי פתחא דאדנין וכי: תקון ראשון הוא, שמלפני הפתח של האזנים התחיל היקר, שהוא הזקן, להתתקן, דהיינו מכנגד נקבי האזנים, ויורד ביופי למטה, עד תחילת השפתים. ב) השערות שבראש השפתים, מראש הזה שבשפה הימנית, לראש הזה, שבשפה השמאלית. ג) נמצא דרך הפנוי משערות, היוצא תחת ב' נקבי החוטם להעביר הפשעים, שכתוב ותפארתו עבור על פשע. ד) השערות שמתחת השפתים שהשערות חוזרים להיות ראש אחר. ה) דרך אחר פנוי משערות יוצא תחתיו, דהיינו באמצע השערות שבשפה התחתונה. ו) מנחת בשמים, דהיינו שערות, חופה, על הפנים, מלמטה עד ראש שפה עלאה. ז) ב' תפוחים, דהיינו לחיים הפנויים משערות, נראים, להאיר הנרות. ח) מזל הכל, היינו השערות הנמשכות התלויות עד הלב. בו תלויים העליונים והתחתונים. והיינו השטח העליון של הדיקנא, שנקרא מזל עליון. ביאור הדברים. תחלה צריכים לדעת סוד השערות מה הם, והענין הוא, כי גודע שאעפ"י שפרצופי

נתבאר בזה, שהמלכות נחשכה, וצריכה לז"א שיאיר אליה, ומטעם זה שלים דכר בנוקבא, וזהו שרצה להשמיענו.

פרקא תניינא

(ד) פרקא תניינא דיקנא מהימנותא וכי: פרק השני, בו מתבאר זקן האמונה, כלומר שהמלכות הנקראת אמונה מקבלת ממנו כל תקוניה עד גמר התקון. הזקן אינו נזכר בתורה ובנביאים וכתובים, שכתוב עיני ה' אזני ה' וכן לחייו כערוגת הבושם, אבל זקן אינו נזכר, משום שהוא היקר מכל. והוא יוצא מן האזנים, שמשם הזקן מתחיל, ומקפת מסביב צורת הפנים, שעולה ויורד חוט לבן מסביב פניו. כלומר שהזקן בכללו, נראה כמו חוט לבן עם שערות לבנות, שמסבבות הפנים שמהן, עולות, שמאירות ממטה למעלה, ומהן, יורדות, שמאירות ממעלה למטה. והוא מתבאר בשלשה עשר תקונים. כמ"ש לפנינו. בוסיטא דאנפוי, פירושו צורת הפנים, כמ"ש באדרת נשא ק"ח.

טו) ביקרא דביקירותא היא וכי: ביקר מכל יקר שהוא, דהיינו הזקן, כתוב, לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם. ז"א מכונה אדם ויסוד ז"א מכונה איש. אדם לחוץ מא"א הוא, שז"א הנקרא אדם מלביש את א"א מבחוץ מטבורו ולמטה, ומכ"ש איש, שהוא יסוד דז"א, שהוא אפילו מחוץ לז"א. כי נה"י הם לבר (ישו"י דף קע"ז ע"א)

שפון אסחר שערא לרישא אחרא. ן ארחא אחרא נפיק תחותי. ם חפי תקרובתא דבוסמא, לרישא דלעילא. ך תרין תפוחין אתחזון לאנהרא ם בוצינין. ך מזלא דכלא, תלייא עד לבא, ביה תליין עלאין ותתאין.

חלופי גרסאות

ח מוסיף חמישאה ארחא. ט מוסיף שתיתאה חפי. י מוסיף שביעאה תרין. כ בוצינין. ל מוסיף תמינאה מזלא.

הסולם

תנינא

סרקא

שפרצופי אצילות הם בבחינת ו"ק דחכמה. עכ"ז אי אפשר שתצא ו"ק דחכמה בלי הג"ר. אלא תחילה יוצא בהם גם הג"ר דחכמה, ואח"כ מסתלקות הג"ר מהם ונשארים ב"ק דחכמה. (כנ"ל בראשית א' דף פ' ד"ה אמנס) והנה האו"ה שהיה מלביש לג"ר אלו לא נסתלק עמהם אלא נשאר בראש, ומחמת עוביותו, מכח שנשאר ריק מן האור שלו, לא היה יכול להשאר בפנימיות הכלים, ויצא לחוץ בבחינת מותרי מוחא, ונחלק כמו הסדר דצמצום ב', אשר כתר וחכמה שבהם עלו ונאחזו בגלגלתא, שהיא בחינת ב' דצלם, וע"כ מכנה אותם הספרא דצניעותא לעיל (באות ו') עמר נקי, שהמסך נמצא ממטה להם בסיום הגלגלתא, ואין כח במסך להעלות דינים למעלה ממקום מציאותו, וג' בחינות בינה ותו"מ שלו מתתקנים מחכמה סתימאה דא"א, והם נאחזים אחר סיום הגלגלתא, דהיינו בלחי התחתון, שהוא בחינת זו"ן דראש, אמנם לפי שב' רישין דא"א, גלגלתא וחכמה סתימאה כלולים זה מזה, יש בכל אחד מהם ב' הבחינות נמצא שגם חכמה סתימאה כלולה מגלגלתא, וע"כ מאיר בדיקנא גם הגלגלתא שבחכמה סתימאה, וחי תקונים הראשונים, הם מהארות חכמה סתימאה וה' האחרונים הם מגלגלתא.

ומתוך שחכמה סתימאה דא"א נעלמה ונסתמה, נמצאת הדיקנא דא"א, שמקבל ממנה שהוא המשפיע כל מדרגות המוחין לפרצופי אצילות, והם מקבלים ממנו אותם הסדרים שנסדרו ב"ג תקונים של הדיקנא, ונבאר תחילה ח' תקוני דיקנא הנמשכים מחכמה סתימאה, ותדע, שהם סדר ג' בחינות גרנח"י של נפש רוח נשמה, והכללות שלהם.

ומקום התחלת הדיקנא הוא בתחילת לחי התחתון, אחר שנסתיימו שערות רישא בפאתי הראש בסיום עצם הגלגלתא, שמקום זה מכוון נגד נקבי האזן, והוא תקון הא' של הדיקנא. וז"ש מקמי פתחא דאודנין שארי יקירו

אחר זה מגיע זמן הלידה שבשערות דבחינת זו"ן שנתעברו בבינה, שהיא שערות שפה העליונה, יוצאות ויודדות למקומם, שהוא לחי התחתון, דהיינו תחת שפה התחתונה. וז"ש, תחות שפון אסחר שערא לרישא אחרא, שהשערות שהיו בשפה עלאה נמשכו ובאו למקומם בלחי התחתון ונעשה שם שערות שפה אחרת, שהיא בחינת שערות זו"ן עצמם, ובהתפשטות הוה שמתחת השפה תתאה, קנו בחינת ו"ק דרות, דהיינו נפש רוח דרוח, והוא תקון הד', ואחר זה נמשך רוח החכמה מב' נקבי החוטם, דרך ארחא דשפה עלאה ועבר על השערות שמתחת שפה תתאה, ונעשה שם דרך פנוי משערות כמו בשפה עלאה, וז"ש ארחא אחרא נפיק תחותי, והארת חכמה שבדרך הוה, ה"ס ג"ר

ספרא צניעותא

(יז) ׀ אינון דתליין לא נפקין דא מן דא. ׀ חפיין זעירין על גרונא ׀ דיקירו. רברבין, מתשערין בשיעורא שלים. ׀ שפון אתפנון מכל סטרין, זכאה למאן דנשיק מאינון נשיקין. ׀ בההיא מזלא דכלא נגדין תליסר משיחין דאפרסמונא דכיא. כלא בהאי מזלא שכית, וסתים.

זולפי גרסאות

ח מוסיף תשיעאה אינון. ׀ מוסיף עשיראה חפיין. ׀ מוסיף חד סר דיקירו. ׀ מוסיף תריסר שפון; וכד שפון. ׀ מוסיף תליסר בההיא; בההוא.

הסולם

פרקא

תנינא

פירוש. אחר שביאר ח' תקוני דיקנא הנמשכים מהארות חכמה סתימאה, מבאר כאן ה' תקוני דיקנא הנמשכים מגלגלתא. וההפרש ביניהם רב הוא. כי החכמה סתימאה אע"פ שנסתמה, נסתמה רק מבחינת חכמה שבה, אבל בינה ותו"מ שבה מאירים לח' תקוני דיקנא. וע"כ יש בהם ג"ר, כי בינה זו חזרה להיות חכמה כנודע. מה שאין כן הגלגלתא, שהיא נתקנה בבחינת מ' דצלם, ואין בה חכמה, אלא חסדים מכוסים, שהם בחינת אוירא דכיא, דהיינו קומת רוח, והיא חסירה ג"ר, ונמצא שגם ה' תקוני דיקנא הנמשכים ממנה הם ג"כ חסרי ג"ר. ומסבה זו, נתלו הח' תקוני דיקנא על הלחי התחתון, שאע"פ שנפסק מראש, הוא רק מבחינת העצמות, שהוא חכמה, אבל מבחינת גידין ובשר ועור, הרומזים לבינה ותו"מ הוא מחובר עם הראש. מה שאין כן ה' תקונים תחתונים הנמשכים מגלגלתא, הם תלויים בגרון, שאפילו מבחינת גידין בשר ועצמות הוא נבדל לבחינת גוף, דהיינו לנפש רוח, וחסר ג"ר.

ג"ר דרוח, דהיינו יחידה חיה נשמה של הרוח. והוא תקון החמשי. אחר זה נעשה שוב עבור לבחינת נשמה, ועלו שוב השערות שבלחי התחתון אל השפה העליונה, שהיא מקום סיום גלגלתא ובחינת בינה. וקבלה שם תחילה ו"ק דנשמה, דהיינו נפש רוח דנשמה. וז"ש חפי תקרובתא דבוסמא, שכן נקראת הדיקנא, על שם הכתוב, ולחיו כערוגות הבשם, לרישא דלעילא, דהיינו לשפה עלאה, וקבלה שם בחינת ו"ק דנשמה, והוא תקון הששי. אחר זה נתגלה רוח החכמה בבחינת פנים, בסוד ב' תפוחי הפנים, שזו היא בחינת ג"ר דנשמה, דהיינו יחידה חיה נשמה של הנשמה. וז"ש, תרין תפוחין אתחזון לאנהרא בוצינין, כדי להאיר הספירות, המכונות בוצינין, בבחי' ג"ר. שז"ס חכמת אדם תאיר פניו. וזהו תקון השביעי. ואחר זה, נמשכים הו"ק דנשמה והארות הג"ר דנשמה, למטה למקומם בלחי התחתון, וז"ש מזלא דכלא תליא עך לבא, שהוא הכולל של כל התקונים הקודמים. ביה תלין עלאין ותתאין כי כל המוחין ראצילות נמשכים ממנו. והוא תקון השמיני. ונתבארו ח' תקוני דיקנא המאירים מח"ס.

וכשנצמחו שערות מכה הגלגלתא הנה תקון הראשון שבהם, היא העיבור בבחינת בינה. וז"ש, אינון דתליין לא נפקין דא מן דא, שאלו שערות הקצרות התלויות בין שערות הארוכות דשטח העליון דדיקנא, אינם יוצאות זה מזה, כלומר שאינם יוצאות ונמשכות משערות הארוכות דדיקנא, כי הן נמשכות מחכמה סתימאה ואלו שערות הקצרות נמשכות מגלגלתא. כנ"ל. והמה שם רק לתקון העיבור בבחינת בינה, ומקבלים שם בחינת נפש. וזה הוא תקון התשיעי.

ואחר זה יורדות משם למקומם, דהיינו לגרון, ויוצאים תחילה בבחינת נפש דרוח, וז"ש, חפיין זעירין על גרונא דיקירו. ששערות

(יז) אינון דתליין לא וכו': תקון התשיעי הוא, אלו השערות הקצרות התלויות בין השערות דשטח העליון דדיקנא אינון יוצאות זו מזו. שכולן שוות. תקון העשירי הוא שערות קצרות המכסות על הגרון סמוך אל הדיקנא היקר. תקון אחד עשר הוא, שערות גדולות משוערים בשיעור שלם. התלויות על הגרון. תקון שנים עשר הוא, שהשפתים, נפנו משערות מכל צד. אשרי למי שנושק מאלו הנשיקות. תקון שלשה עשר הוא, שבמזל ההוא של הכל, נמשכים י"ג נהרות שמן של אפרסמון הטהור. הכל נמצא במזל הזה, והוא סתום. והיינו שטח התחתון של הדיקנא, שנקרא מזל תחתון. (דפו"י דף קע"ז ע"א)

(ח) בזמנא דמטא ז תשרי, ירחא שביעאה, ק משתכחי אלין ד תליסר בעלמא עלאה ומתפתחי ט תליסר תרעי דרחמי, בההוא זמנא ס דרשו יי בהמצאו כתיב.

(ט) ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי וגו', היינו דכתיב (נ) ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש ת בערב. (ו) אדני ידויד אתה החלות להראות את עבדך את גדלך. יהויה שלים בסטרוי. והכא ברחישותא דא דארעא, לא שלים.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(כ) (ישעיה נה) וירא סא צ"ד. (ז) (בראשית א) ב"א
 עט צ"א. (ח) (ויקרא טו) ח"ג רנה: נ (דברים ג)
 שמות טו צ"ה.
 צ ל"ג תשרי; ל"ג תשרי ירחא. ק מוסיף משתכחי ירחי. ד ל"ג תליסר; תריסר. ש ל"ג תליסר; תריסר. ת מוסיף בערב בהאי זמנא.

תניינא

הסולם

פרקא

בערב. כתוב, אדני הויה אתה החלות להראות את עבדך את גדלך. כאן השם הויה שלם בצדדיו. דהיינו שמאיר בצד ימין ובצד שמאל יחד, שע"כ כתוב אדני הויה, וכן את גדלך. וכאן בהתעוררות הזה של הארץ, אינו שלם. שמאיר רק צד שמאל, בלי צד הימין. פירוש. כשהנוקבא היא בבחינת מחזה ולמעלה דו"א, שמלבשת קו שמאל דאמא לבד, אז היא בבחינת ד' דאחד, והיא יבשה, שאינה עושה פירות. אלא אחר כך שירדה לבחינת מחזה ולמטה דו"א ומקבלת מו"א שהוא קו אמצעי, אז מה דחות יבשה, כשהיתה בבחינת מחזה ולמעלה דו"א, אתעבדת ארץ למעבד פירין ואיבין. (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר אות ר"ג, וע"ש בהסולם) כי קו האמצעי מתקן אותה להאיר מבי הצדדים. אבל כל עוד שקבלה מאמא, מקו שמאל לבד, היתה יבשה ובחינת חורבן, כי החכמה שבשמאל אינה מאירה בלי חסדים שכימין, ונמשך ממנה אז, דינים ועונשים. ובעת ההיא שהיתה הנוקבא מחזה ולמעלה בבחינת הדינים דשמאל, אמר הקב"ה תדשא הארץ דשא, וגו' דהיינו שתרד למחזה ולמטה, ותהיה ארץ מוציאה פירות. וזה אמרו, ויאמר אלקים תדשא הארץ וגו' היינו שכתוב ועניתם את נפשותיכם וגו'. כלומר, שתדשא הארץ דשא הוא אותו הענין כמו ועניתם את נפשותיכם וגו'. כי ביום הכפורים עולה הנוקבא לקו שמאל דאמא ומקבלת שם חכמה בלי חסדים, הגורם עינוי נפש להנוקבא, כי חכמה בלי חסדים אינה מאירה וגורמת דינים. אמנם אח"כ כשירדת למטה

ששערות קטנות צומחות ומכסות על הגרון. וזה הוא תקון העשירי. ואחר זה יוצאים בבחינת רוח דרוח. וז"ש, רכרכין מתשעריין בשיעורא שלים, ואלו שערות הגדולות תלויות ג"כ בגרון. וזהו תקון האחד עשרה. ואח"ז נמשך מגלגלתא בחינת אוירא דכ"א. שאע"פ שהם חסדים הם חשובים יותר מחכמה, להיותם למעלה מחכמה, וע"כ הם מפנים השערות מן השפתים במקום שנושקים. וז"ש שפוון אתפנוון מכל ספריין, וזהו תקון הי"ב.

ואחר זה יוצא הכללות של כל י"ב תקוני דיקנא, כלומר, שהיא בחינת מלכות המקבלת מכולם. וז"ש, בההיא מולא דכלא נגדוין י"ג משיחין דאפרסמונא דכ"א, והיינו שטח התחתון של הדיקנא הרבוק בגרון. שהתחתונים ממנו מקבלים כל המחויין ממזל הזה, וז"ש כלא בהאי מולא שכיח ופתיים. שמזל התחתון כולל ב' נקודות שהם מפתחא ומנעולא, ומצד המפתחא הוא שכיח, ומצד המנעולא הוא סתים. שזה סוד שנקרא, ונקה לא ינקה. (ובתלמוד עשר ספירות שיעור י"ג מאות ר"ד עד אות ר"כ נתבאר י"ג ת"ד דא"א באורך ובלוח התשובות שם באות קנ"ב ובאות קנ"ז עש"ה).

(יח) בזמנא דמטא תשרי וכו': בזמן שהגיע תשרי, שהוא חדש הו', נמצאים אלו י"ג תקונים בעולם העליון, שהוא בינה, ונפתחים שם י"ג שערי הרחמים. בעת ההוא, כתוב, דרשו את ה' בהמצאו.

(יט) ויאמר אלקים תדשא וגו': היינו שכתוב, ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש

(כ) יהי לא כתיב, קרינן יו"ד עלאה יו"ד תתאה, וייצר י עלאה י תתאה, י יהי י עלאה, י תתאה. ה' בגווייהו. כללא דשלימו. שלים, ולא לכל סטר. אתעקר מהאי אתר שמא דא, ואשתיל באחרא, כתיב ויטע יי אלהים. (כא) ה' בין יו"ד ליו"ד דיה"י, נשבא דפרדשקא דעתיקא, לזעירא דאנפין בלא רוחא לא אתקיים. בה"א, אשתכלל ה"א עלאה ה"א תתאה, דכתיב ט אהה אדני אלהים. (כב) ט בקיטפוי דקטפין, ב ברוחא דמתקלין, יה"י. י עלאה דאתעטר

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (ירמיה א) ח"ב קעט. ח"ג קלב : א ל"ג יהי ; יהי עלאה ותתאה. ב ציריא ; מוסיף ברוחא ציריא.

דרך אמת ט] בהתדבקות הדבוק של צרור המשקלות נתייחד הכל והוא מלשון מקטף מיא במ' נדה שפי' דיבוק והנה צרור המשקלות הם ב' ההין שבשם יו"ד ועיקר המשקל שלם הוא י משם יו"ד ועיין ריש פ' כי תשא.

הסולם

פרקא

תניינא

הוא חכמה עלאה, וי' תחתונה הוא חכמה תתאה, דהיינו הנוקבא, (כנ"ל בראשית א' דף ר"ז ד"ה פירוש). שה"ס ב' יודין דראש וסוף של הצירוף יאהדונה"י ע"ש יה"י יש בו י' עליונה, וי' תחתונה, ה' ביניהם, שה"ה ה"ס בינה, אשר י' תחתונה מקבלת ממנה חכמה, וזהו כלל של שלימות, כי אז מקבלת חכמה, שהיא שלמה, ולא לכל צד. אלא רק משמאל לבד. וע"כ נעקר שם הזה, דהיינו הנוקבא המכונה שם, ונשתל באחר. דהיינו שנעקרה מלמעלה מחזה דו"א מן המקום שמקבלת רק משמאל דאמא, אל למטה מחזה דו"א, לקבל ממנו חסדים. שכתוב, ויטע ה' אלקים גן וגו', דהיינו שנטעו במקום למטה מחזה דו"א.

למטה מחזה ומתתקנת ממנו, אז מתלבשת חכמה זו, שקבלה מקודם לכן מאמא, בחסדים דו"א, ומאירה בכל השלמות. ואם לא היתה מקבלת החכמה מאמא מקו שמאל לבר הגורמת לעינוי נפש, אז לא היה לה ג"ר לעולם כי בהיותה למטה מחזה, אינה ראויה לקבל חכמה. חסו"ה, ועניתם את נפשותיכם וגו'. כי ע"י קבלתינו את עינוי נפש הזה עלינו, שיש לנוקבא בסבת עלייתה לקו שמאל דאמא, יש לנו חלק בג"ר שהנוקבא מקבלת אח"כ מו"א אחר יריתה למטה מחזה, שהחכמה שקבלה מקודם לכן מאמא, מתלבשת עתה בחסדים דו"א, ונעשים לג"ר. חסו"ה כי כל הנפש אשר לא תענה בעצם היום הזה, ונכרתה מעמיה, כי אין לה חלק במוחין דג"ר שהנוקבא ממשיכה אח"כ. הרי שענין ההתעוררות של תדשא הארץ דשא וגו', וענין ועניתם את נפשותיכם וגו' הם ענין אחד, ששניהם נוהגים בזמן שהנוקבא מקבלת מקו שמאל דאמא.

(כא) ה' בין יוד ליו"ד וכו': דרך אחר. ה' הכתובה בין י' ל' דיה"י, רומזת על נשיבת רוח חכמה מחוטם דא"א, לז"א. ואע"פ שו"א הוא תמיד בחסדים מכווסים מחכמה, עכ"ז, בלא רוח חכמה אינו מתקיים. כי כל עוד שאין בו חכמה הוא ו"ק בלי ראש, בה' זו הרומזת לחוטם דא"א, נשתכללו ה' עליונה דשם הויה וה' תחתונה דשם הויה, דהיינו שה' עליונה שהיא בינה מקבלת חכמה בקו שמאל שלה, מחוטם דא"א ומשפעת לה' תחתונה, שהיא הנוקבא. ואז ב' ההין הן ביחד, שכתוב, אהה אדני אלקים שרומז, שבכל מקום שבי' ההין הם יחדיו, דהיינו שה' תחתונה מקבלת חכמה מקו שמאל דה' עליונה, נאמר עליה אהה, שהוא רומז לעת צרה, כי הנוקבא היא אז בצרה שהיא חרבה ויבשה כנ"ל.

זה אמרו, אדני הויה אתה ההלות וגו' הויה שלים בפטרוי, דהיינו ששלם בב' הצדדים ימין ושמאל, שזהו שלמות. וזכא ברחישותא דא דארעא לא שלים, כי ההתעוררות להוציא פירות היתה בעת שקבלה רק מצד שמאל דאמא, שהיתה יבשה וחרבה, והיתה לא שלים. רחישותא, פירושו התעוררות, מלשון רחש לבי דבר טוב. (תהלים מ"ה).

(כ) יהי לא כתיב וכו': יהי דשא ועשב, לא כתוב כאן, שאנו קורים בו י' עליונה וי' תחתונה, בסו"ה וייצר, עם ב' יודין שי' עליונה (דפו"י דף קע"ז ע"א)

(כב) בקטפוי דקטפין ברוחא וכו' : באשכול

ג בקטרא דעתיקא, ד הוא קרומא ה עלאה דאזדכך וסתים. ה"א עלאה, דאתעטר ברוחא דנוקבין דפרדשקא, דנפיק לאחייא. ו עלאה, ט בוצינא דקרדינותא דאתעטר ז בסטרוי, מתפשטן אתוון לבתר, ואתכללו בזעירא דאפין. כמה דשריא בגולגלתא, אשתכחו מתפשטן בכל גופא, לשכללא כלא. בעמר נקא. כד תלי תליין אלין אתוון. כד אתגלי לזעירא מתישבן ביה אלין אתוון, ואתקרי בהון. כג) יר"ד דעתיקא סתים בעטרוי, בגין ה שמאלא אשתכח ס ה"ה אתפתח באחרא ואינקיב בתרין נוקבין, ואשתכח בתקונין. ו"ז אתפתח באחרא, דכתיב ט הולך לדודי למישרים. בבוצינא דקרדינותא למכסיא פתחא. כד) ו לעילא ו לתתא, ה לעילא ה לתתא. י לעילא ובה לא אשתתף אחרא, ולא סליק בהדה, בר רמיזא דרמיז כד אתגליין כ תרין ומתחברן בחד דרגא, חד ז רגשא בגין לאתפרשא, ו"ד כלילן ביר"ד ווי כד אסתלק האי, ט ואתגליין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג בעטרא. ד היא. ה ל"ג עלאה. ו בוצינא. ז בעטרוי
 ח שמא לא. ט היא. י ל"ג ו לתתא. כ באורייתא;
 מוסיף תרין באורייתא. ל דנשא. מ ואסתלק.

טו (שיר ז) תרומה נב צ"ו.
 דרך אמת ט] פירשתי לעיל (דפו"י) ט ע"א.

תניינא

הסולם

פרקא

פירושו אשכולות, מלשון (חזינהו להני קטופי כחובות קי"ב ע"א).
 כג) יוד דעתיקא פתים וכו': היוד דהוי"ה שבעתיק, סתום בעטרותיו, שהמלכות אינה יוצאת מבניה שלו וסותמת אותו, משום שהשמאל נמצא, שאין לו תקון אלא במתקלא, והמתקלא מחויב לתלות בראש עתיק, (כנ"ל אות ה) שהיא המלכות וסותמת אותו. וכן הוא בכל הראשים, והי' היא תמיד בחינת ראש. ה"ה נתפתחה בה' האחרת, דהיינו בה' של ז"א, שבו מקום הגילוי כנ"ל בדבור הסמוך. וע"כ אות המילוי של ה', הוא ג"כ ה, דהיינו ה"ה. והיא מנוקבת בב' נקבות, כי גם ה' אחרונה, שהיא המלכות נכללה בה, ונמצאת בתקונים, שלעת גדלות יורדת ממנה המלכות, והיא מתגלית בחכמה, ולא בה עצמה אלא בז"א. ו"ו נתפתחה בו' אחרת שבו"א שכתוב, הולך לדודי למישרים, שהתקונים שלמעלה הולכים לדודי, שהוא ז"א. שבו ניצוץ הקשה, שהוא מסך דחירק כנ"ל, כדי לכסות הפתח של אמא, (כנ"ל אות י"ג) וע"כ אות המילוי של ה' הוא בו' אחרת. כזה וו.
 כד) ו לעילא ו לתתא וכו': נמצא שיש ו' למעלה בראש, ויש ו' למטה בז"א, יש ח' למעלה בראש, ויש ח' למטה בז"א. שמשום

באשכול האשכולות, ברוח של המאזנים, שהוא ז"א, שבו המתקלא כנ"ל, ונקרא אשכול, כמ"ש, אשכול הכופר דודי ל', יש יה"ו. ומפרש. ו' העליונה, שהיא או"א שנקרא אבא, נתעטרה בקשר עתיק, שהוא קרום העליון דאזדכך וסתים, דהיינו תקון ג' דו' תקוני גולגלתא דא"א. ה' עליונה, שהיא ישו"ת, שנקראו אמא שנתעטרה ברוח של ב' נוקבי דפרדשקא שיצא להחיות. דהיינו להשפיע חכמה הנקרא חיים שהוא תקון ז' דו' תקוני גולגלתא דא"א. ו' עליונה, שהוא קו אמצעי, ודעת, שבו ניצוץ הקשה, דהיינו המסך דחירק (כנ"ל לך י"ג ד"ה נתבאר) שנתעטר בצדדיה, דהיינו שמכריע בין ב' צדדים, ימין ושמאל שבאמא, ומקבל משם ג"ר המכונים עטרה, מתפשטים האותיות יה"ו אחר כך ונכללים בז"א, בסוד תלת נפקי מחד, חד בתלת קיימא, (כנ"ל ב"א אות שסי"ג) כמו שיה"ו שזורים בגולגלתא דא"א, כנ"ל, נמצאים מתפשטים בכל גוף דא"א, דהיינו ז"ת חגית נהי"מ שלו לשכלל הכל, כי עליהם מלביש או"א וישו"ת חו"ו. כאשר אלו האותיות יה"ו, תלויות, דהיינו שהם סתומות, הם בעמר נקי, שהוא תקון ה' דו' תקוני גולגלתא, וכשהן מתגלות לז"א, מתישבים בו אלו האותיות יה"ו ונקרא בהן, קטפוי, (דפו"י דף קצ"ו ע"א)

(כה) [א] אינון נ בוסמין דטיפסא שריקין, ס דעברי לא ע מתעכבא בדוכתא, והחיות רצוא ושוב. ברה לך אל מקומך. אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנך משם אורידיך.

(כו) ותוצא הארץ * [ב] דשא. אימתי, כד שמא אתנטע. וכדין אירא נפיק, ונצוצא אזדמן. צ הד גולגלתא אתפשט בסטרוי, טלא מלי עלה, דתרי גווני.

(כז) [ג] תלת חללין דאתון רשימין, אתגליין ביה. ד אוכמין ט כעורבא תליין על נוקבין עמיקין, דלא יכיל למשמע ימינא ושמאלא. הכא חד ארחא. לעילא דקיק.

חלופי גרסאות

נ פוטמין. ס כ"ג הסלם ; לא עברי ; עבד. ע מתעכבין ; מתעכבי. פ ל"ג דשא. צ מוסיף תיקונא קדמא דרישא חד. ק מוסיף תגינא תלת. ר מוסיף תליתאה אוכמין. ש כערבאה ; כערבאה.

דרך אמת [פ] אותן ראשי הציור המצטיירין לפעול דין בעולם ואז שריקין לא עברי אפילו הפחותים שבבעלי דינים הנרמזים באדמימו כלם אין להם אז השקט אלא פועלים פעולת תוסף הדין הרחמן יצילנו ומלת שריקין פ"י רקיס ופוחזים כי כן תרגמו של אנשים רקיס גוברין שריקין.

תגינא

הסולם

פרקא

דתחות חוטמא, שמשם מאיר החכמה, אומר שהוא אורחא לאעברא ביה. דהיינו ג"כ שלא לעכב ההארה אלא להחזירו תיכף למקומו. פ"פסא, פירושו דפוס וחקיקה, כי על ויצר אותו בחרט, מתרגם בטופסא. שריקין פירושו אדומים, מלשון לא תעבור שרק על פניה (שבת צ"ה:).

(כו) ותוצא הארץ דשא : מתי נעשה זה, הוא, כאשר השם, שהוא הנוקבא, ניטעה. דהיינו אחר שנבנה הנוקבא מבחינת מחזה ולמטה, שאז מה דחיות יבשת, וכו', כנ"ל (אות י"ט בהסולם) וכה יצא מאבא ואמא, אוי, שהוא אור חסדים מאבא וניצוצ, שהוא אור הגבורות מאמא וכשנתחברו האויר והניצוצ יחדיו נתפשט מהם גלגלתא אחת, שהוא כתר דז"א בצדדיו, דהיינו ד' צדדים חו"ב, וחוגג דעת, והם בחינת או"א עלאין שבראש ז"א, והם סוד פ דצלם. עליה על הגלגלתא, היא נמלאה טל מב' גוונים דהיינו לבן ואדום, בסו"ה טל אורות טלך, שהם אור חסד ואור גבורה. חוה תקון הראשון מז' תקוני גלגלתא דז"א.

(כז) תלת חללין דאתון וכי : תקון ב', ג' חללים של אותיות הרשומות, דהיינו יח"ן, שהם חכמה בינה דעת, נתגלו בו. וה"ס ל דצלם שבראש ז"א, תקון השלישי, שערות שחורות כעורב תלויות על נקבי האזניים העמוקות, ואינו יכול לשמוע ימין ושמאל, כי השערות שהם הדינים סותמים אותם, ובגדלות

שמשום זה הן נכפלות במילוי, כנ"ל בסמוך, כי למעלה הן נסתרות ולמטה מתגלות י' למעלה, ובה לא נשתתף י' אחרת, כמו באותיות ה"ה ו"ו, ואינה עולה עמה במבטא, חוץ מרמו שרמזו, כי המילוי ו"ד שביוד, היא בגימטריא י', שהיא רמז שיש בכללה גם י' שניה למטה. היינו כשנתגלו ב' שנים, שהם אבא ואמא עלאין, ומתחברים במדרגה אחת, דהיינו בעביל דאבא, ששם דעת הנעלם. (כנ"ל משפטים אות תקכ"ח) בהתרגשות אחת כדי להפריד מן השמאל, כנ"ל בדבור הסמוך. חוה ו"ד הכלולות ביו, שה"ל הוא אבא עלאה והו"ד הן אמא עלאה. אוי כשנסתלק אבא, שהוא י' והו"ד מתגלית.

(כה) אינון בוסמין דטיפסא וכי : אלו הבשמים, דהיינו הארות החכמה שנקראת בשמים וריח, של החקיקות האדומות, שהם כל הבחינות של קו שמאל, שהם אדומות, שצובריים, להאיר, אינן מתערבות במקום אלא שתיכף חוזרים למקומם, ככתוב, והחיות רצוא ושוב. שתיכף שבים למקומם, וכן, ברה לך אל מקומך, דהיינו שממהר לשוב בחזרה למקומו. חסויה אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים תשים קנך, דהיינו שתרצה להמשיך החכמה ולעכבה, אומר הכתוב, משם אורידיך. אלא שהמשכת החכמה צריכה להיות, בדרך הכתוב, והחיות רצוא ושוב, שיחזירה תיכף ומיד למקומה, דהיינו ממטה למעלה. תצי באדרא (נשא דף קל"ג ע"א), שעל ארחא (דטרי דף קע"ז ע"א) (דף קע"ז ע"ב)

כח) ה מצחא דלא נהיר, קטטותא דעלמא. בר א כד רעוא אשגח ב ביה.
 ג עיינין דתלת גווני, צ ד למרתת קמיייהו, אתסחן בחלבא דנהיר. כתיב ט עיניך
 תראינה ירושלים נוה שאנן, וכתוב ז צדק ילין בה. ה נוה שאנן, עתיקא דסתים,
 ו עיניך כתיב.

מסורת הזהר

ט (ישעיה לג) ביב קעה צ"א. צ (שם א) ה"ג נג.
 סט. קח. קלו. קמד. רצג: רצד: רצו:
 דרך אמת צ] להכות השונאים והמציקים לישראל.

חלופי גרסאות

ת מוסיף רביעאה מצחא. א ל"ג כד; כד וליג בר.
 ב בה. ג מוסיף חמישאה עיינין. ד למכתב; למכתב.
 ח ונוה. ו עיניך.

פרקא

הסולם

תניינא

ובגדלות מסתלקים השערות מעל האזנים כמ"ש בתקון הו'. כאן בשערות שעל הגלגלתא דז"א, יש למעלה ארח אחד דק. דהיינו הארח שבאמצע הראש שעם מתחלקים השערות לימין ושמאל.

פירוש. גם ז' תיקוני גלגלתא דז"א מתחלקים על ג' בחינות מל"צ דצלם. כמו ז' תקוני גלגלתא דא"א שנתבארו לעיל (אות ו') אלא בדרך אחר, כי חסר כאן התקון דקרומא דאוריא, ונתוסף כאן תקון באזנים, אשר בקטנות השערות סותמות האזנים, שזהו תקון ג'. ובגדלות מסתלקות השערות מאזנים, שזהו תקון הו', ואז התפלגות מתקבלות מן התחתונים. וכן נתקנה הגלגלת בד' מוחין. חכמה, בינה, חסד וגבורה דדעת. ועל שם ד' מוחין אלו נקראת ה' דצלם, כי כל מוח כלול מעשר ספירות, והם ה' בחינות, ויורה שבו האמצעי, שהוא דעת, אינו מיוחד ימין ושמאל להלביש החכמה שבשמאל בחסדים שבימין. שזה נעשה בכח הדין שבו האמצעי, וע"כ הדין נהפך לחסד, ושניהם בחינה אחת. וע"כ הם ל': ג' בחינות ע"ס שהן חב"ד. אבל כמ' דצלם, שה"ס אר"א עלאיין, אינם מקבלים חכמה לעולם, ואין צורך להכרעת קו האמצעי, ומשום זה החסד והדין שבו אמצעי נבדלים זה מזה, כי הדין שבו אמצעי אינו נהפך כאן להיות חסד, משום שאינו גורם היחוד דימין ושמאל. ונבחנים החסד והדין שבדעת לב' בחינות עשר ספירות נבדלות, וע"כ יש ד' מוחין, והם ה'. והו תקון הא'. ותקון הב' הם המוחין דישסות שבז"א שה"ס ל דצלם שבראש ז"א, שבהם הדעת מכריע בין ימין ושמאל שהם חכמה ובינה, בכח הדין שבו שהוא מסך דחירק, וע"כ נהפך הדין להיות חסד, ואין כאן אלא

ג' בחינות של עשר ספירות שהם ל'. והו תקון הב'. תקון הג' הוא שערות שחורות כעורב, שהם נמשכים מן הדינים שבג' מוחין חב"ד שבתקון הב'. וע"כ הם סותמים האזנים שלא תבחנה מטיב לרע, ואין תפלות התחתונים מתקבלות. והו בעת קטנות, אבל בגדלות מתתקנות שערות אלו בסוד ה' דצלם דנה"י, ואז הם מסתלקות מעל האזנים והן נפתחות כמ"ש להלן בתקון הו'. (באות כ"ט) ויש על הגלגלתא דז"א קו חלק, במקום שהשערות נחלקות לימין ושמאל, שהוא נקרא אורחא דפלגותא דשערי, ששם אין שערות ודינים כלל, אלא להיפך שהוא הסד נפלא, וע"כ הוא לבן, וחסו"ה, ואורח צדיקים כאור נגה חולך ואור עד נכון היום, שנאמר על אורחא דפלגותא דשערי שבגלגלתא דא"א, ומאורח של א"א, נמשך לארחא דפלגותא דשערי דז"א, שעליו נאמר, כל ארחות ה' חסד ואמת. וסוד הדברים הוא, כי בשערות של ימין מתגלים על ידיהם חסדים לעוברי ה', ובשערות של שמאל מתגלים על ידיהם עונשים לרשעים שאינם עובדים את ה', וכשמגיע זה לתחתונים הם מכירים את ההבדל, שה"ס אורחא דפלגותא דשערי, בין עובד ה' ללא עבדו. שע"י הכרה זו, זוכים לדבקות השלם בהקב"ה, ואז כל ארחות ה' חסד ואמת.

כח) מצחא דלא נהיר וכו'; תקון הרביעי, הוא מצח שאינו מאיר, שנמשך ממנו דין ומריבה לעולם חוץ מבעת הגדלות, כאשר רצון דמצח דא"א משגיח במצח דז"א. תקון החמשי הוא, עינים בג' גוונים, שהם שחור אדום ירוק, ליראה מפניהם. כי כל גוונים אלו רומזים לדינים, כי אדום, הוא שמאל, וירוק, הוא קו האמצעי ושחור היא המלכות ובגדלות הן רוחצות בחלב, המאיר, שה"ס החסד

(דטו"י הך קע"ו ע"ב)

(כט) ז חוטמא פרצופא דזעירא, לאשתמודעא. תלת שלהובין מתוקדין בנוקבוי. ח דרגא ט עקימא, למשמע טב וביש.
 (ל) כתיב ק) אני יי הוא שמי. וכתיב ר) אני אמית ואחיה. ו כתיב ט) ואני אשא ואני אסכול. ת) הוא עשנו ולו אנחנו. א) והוא באחד ומי ישיבנו. הוא אקרי מאן דסתים ולא שכית, הוא מאן דלא אזדמן לעינא. הוא מאן דלא אקרי בשמא.
 (לא) כ הוא, ה' כליל ר. ר כליל א' ולא כליל ה'. אלף אזיל לי, י אזיל לי, דסתים מכל סתימין, דלא מתחברן ביה ר'ד. ווי כד לא נהיר י בר'ד.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ק) (ישעיה מב) יתרו קד צ"ו. ר) (דברים לב) ב"א קנ צ"ד. ש) (ישעיה מו) ז"ח ו ט"ד שלי. ת) (תהלים ק) נח סב צ"י. א) (איוב כג) ויחי רח צ"ב. ר) ר כליל א' ולא כליל ה"ו (ה"י) א' אזיל לאלף אלף אזיל ליו"ד יו"ד אזיל ליו"ד.
 ז מוסיף שתיאתא חוטמא. ח מוסיף שביעאה דרגא. ט עמיקא. י ל"ג וכתיב; ל"ג מן וכתיב עד הוא אקרי. כ א' (ה"א ה"י; ה"א ה"י א') כליל (הוא) לאלף אלף אזיל ליו"ד יו"ד אזיל ליו"ד.

פרקא

הסולם

תנינא

החסד. הנמשך מעתיקא. שכתוב, עיניך תראנה ירושלים נוה שאנג, דהיינו בלי שום דין. וכתוב צדק ילין בה. הרי שיש בה דין הנקרא צדק, ומשיב, נוה שאנג, נאמר, בשעה שעינו של עתיק הסתום מאיר בסו"ה רוחצות בחלב, כי עיניך כתוב, בלי יוד דלשון רביים. כי בעתיקא אין שמאל, וב' עינים נחשבים לעין ימין.
 (כט) חוטמא פרצופא דזעירא וכר; תקון הששי הוא, חוטם הפרצוף שהוא קצר, להכרה, שבחוטם ניכר הפרצוף, כמ"ש ז"ל אין מעידים אלא עד שיהיה פרצוף פנים עם החוטם (יבמות ק"פ). ג' שלהבות שורפות בנקביו. שהן ג' בחינות דין, דין הנמשך מבינה, וממלכות, ומקו שמאל. תקון הוי הוא, מדדגה עקומה, לשמוע טוב ורע, דהיינו האזנים בעת הגדלות, שנסתלקו מהם השערות שסתמו אותם כנ"ל (אות כ"ז) שאז נפתחו לשמוע טוב ורע, להטיב לטובים ולהעניש הרעים ולקבל תפלות התחתונים. (ועיי' ויקהל אות קל"ח).
 ונתבארו ז' תקוני גלגלתא דז"א, אשר גלגלתא ור' סטדין שבה, הי"ס ה"ס דצלם וגי חללי גלגלתא, הי"ס ל דצלם, והשערות ובי אזנים הי"ס נו"ה הנסתרים ומצחא הי"ס יסוד שבהם, וב' עינים הי"ס נו"ה הנגלים, וחוטמא היא יסוד ומלכות שבהם. והספרא דצניעותא מפרש כאן בעיקר בחינות דין שבהם בעת קטנות, והבחינות מליצ דצלם נאמר בעיקר לעת גדלות. כמ"ש לעיל בוי תקוני גלגלתא דז"א.

ל) כתיב אני וכר; כתוב, אני הויה הוא שמי. שאומר לשון נגלה, אני, ולשון נסתר הוא, במשיכה אחת, שהיה לו לומר אני הויה שמי. ואומר שאני והוא הם ב' שמות, שכתוב, אני אמית ואחיה. וכתוב, ואני אשא ואני אסכול. הרי שאני הוא שם, והיינו שם המלכות, וגם הו"א שם. שכתוב, הוא עשנו ולו אנחנו. וכן והוא באחד ומי ישיבנו. הרי שנקרא ג"כ בשם הו"א כי הו"א נקרא מי שסתום ואינו נמצא. דהיינו חכמה סתימאה דא"א, שנסתם ואינו נפתח עד גמד התקון, הוא נקרא, מי שאינו מזדמן לעין, דהיינו שאינו מזדמן לקבלת החכמה, המכונה עין, דהיינו או"א עלאן שהם חסדים מכוסים ואינם מקבלים חכמה לעולם, שעליהם נאמר, כי חפץ חסד הוא. הו"א נקרא, מי שלא נקרא בשם, דהיינו הבינה שהיא ישסות, שיצא בה קו השמאל, ומסרס שקו האמצעי, הכריע בין ימין ושמאל להלביש החכמה שבשמאל בחסדים שבימין אינה נקראת בשם, כי היא סתומה ואינה מאירה, (כנ"ל בהקסה"ז דף י"ז ד"ה קיימא ע"ש).

לא) הוא, ה' כליל וכר; ומפרש המשמעות של ג' אותיות הו"א, על פי מה שאמר לעיל שח"ס ואו"א וישסות נקראים כל אחד הוא, ואומר, ה' של הוא כולל ו', הו"ל כולל א' של הוא, ואינו כולל ח' של הוא, אלף הולכת לי', ו' הולכת לי' הסתומה מכל סתימין, שאין מחוברות בו ו"ד של מילוי יוד. אוי כשהי' אינה מאירה לוי"ד.

פירושו, ה' דהו"א היא בינה כשהיא בשמאל

(לב) כד אסתלק י' מן ו"ד בחובי עלמא, ערייתא דכלא אשתכת, ע"ד כתיב ^א ערות אביך ^ב לא תגלה. ^ג וכד אסתליק יו"ד מן ה"א, ע"ד כתיב וערות אמך לא תגלה אמך היא לא תגלה ערותה. אמך היא ודאי, ^ד כי אם לבינה תקרא וגו'.

(לג) פרקא תליתאה תשעה, תקונין יקירין אתמסרו לדיקנא כל מה דאתטמר ולא אתגלייא עלאה ויקירא אשתכת. ^ה והא ^ו גנזיה ^ז קרא. (לד) ^ח תיקונא קדמאה דדקנא, נימין על נימין מקמי פתחא דאדנין עד רישא דפומא. ^ט מרישא האי, ^י עד רישא אחרא אשתכת. ^{יא} מתחות תרין נוקבין

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ב) (ויקרא יח) ב"א רכו צ"א. (ג) (משלי ב) משפטים ל מוסיף לא תגלה י"ה; וערות אמך לא תגלה י"ה. מ ווי כד. נ ל"ג תקונין. ס והוא; והאי מ צ"ה.
 ע דיקנא. פ יקירא. צ ל"ג תיקונא. קדמאה דדקנא. ק מוסיף תניינא מרישא. ר לרישא ול"ג עד. ש מוסיף תליתאה מתחות.

תניינא

הסולם

פרקא

אבא שהוא י' אינו מאיר לאמא. שהוא ו"ד דמילוי י', וכיון שאמא שהיא ו"ד אינה מאירה. נמצא שישסות שהיא ה' דהויה. ודאי שאינם מאירים. כי הם מקבלים מאמא עלאה שהיא ו"ד. ח"ש ווי כד לא נהיר י' ב"ד. שאז נעשה פרוד גם בין י' לח'. כמבואר.
 (לב) כד אסתלק י' וכו': כשנסתלקה ה' מן ו"ד מחמת עונות העולם נתגלה ערוה של כולם, כי הו"ד היא אמא עלאה שכל פרצופי אצילות ובי"ע מקבלים ממנו, והיא נחשכה. על זה כתוב, ערות אביך לא תגלה. דהיינו אבא ואמא עלאין. שהם יוד, שנקראים שניהם בשם אבא. וכשנסתלקה הו"ד מן ח' שאחר שו"ד נחשכו אין ה' יכולה להשפיע לח' שהיא ישסות, כנ"ל בדבור הסמוך, ע"ז כתוב, וערות אמך לא תגלה אמך היא לא תגלה ערותה. כי ישסות נקראים שניהם בשם אמא. אמך היא ודאי כמו שכתוב כי אם לבינה תקרא הרי ישסות שהם בינה מכוניס אס.

בשמאל, טרם היחוד דקו האמצעי, כנ"ל. ו' דהו"א, הוא ז"א. שבעת שבינה מחזרת הבינה ותו"מ שלה לבחינת קו שמאל, עולה עמהם גם ז"א לבינה. ונעשה שם בצורת א' דהו"א. שהוא ציור אותיות י' ו' ד', שהו' הוא ז"א. קו האמצעי, וי' עליונה שעליו הוא ימין דבינה הכלול בו"א. והד' שמתחתיו הוא שמאל, דבינה הכלול בו"א.

זה אמרו, ה' כלול ו', שבעת יציאת השמאל דבינה כבר הבינה כוללת בתוכה הו', שהוא ז"א, שעלה עם הבינה ותו"מ דבינה ביחד, כנ"ל. והו' כליל א' שהוא סוד הו' שבאמצע הא' הכלול מב' קוין דבינה, שהם ו"ד אבל, ולא כליל ה' כי הו' עוד לא הכריע בין ימין ושמאל של הה', וע"כ אינו כולל אותה. וע"כ א' אזיל ליו', כלומר שההארה של ז"א שהוא א' אינה מאירה דק ב' עליונה שלה, שהיא ימין, כי השמאל שבה, שהוא ד' עוד אינו מאיר, להיותו לפני שבה, של קו אמצעי, כנ"ל. וע"כ נקרא ההכרעה של קו אמצעי, כנ"ל. וע"כ נקרא ישסות הוא, שהאורות נסתרים מן התחתונים ונבחן בזה שהא' הולכת ליו', שהוא אריא עלאין, וגורמת בהם, שגם ה' שהוא אבא תתפרד מן ו' ד שהיא אמא ואז גם אורותיהם נסתרים ונקראים הוא. וה' דא"א אזיל ליו' דסתים מכל פתימין, וה' שהוא אריא הולכת לחכמה סתימאה דא"א, שהוא סתום מכל סתומים דלא מתחברין ביה ו"ד שגורמת שאינו משפיע לנוקבא הנקרא ו' ד' דמילוי יוד, דהיינו הבינה שחזרה לראשו, וע"כ קרא גם הוא הוא, וע"כ

פרקא תליתאה

(לג) פרקא תליתאה, תשעה וכו': פרק השלישי, תשעה תקונים יקרים נמסרו לזקן. כל מה שנתכסה ולא נתגלה נמצא עליון ויקר. והדיקנא הרי גנוז הכתוב, שלא נמצא שום כתוב שידבר מדיקנא. כמ"ש עיני ה' אזני ה' וכן לחיו ערוגת הבושם. ואין זכר לדיקנא. והוא משום שהוא עליון ויקר.
 (לד) תקונא קדמאה דדיקנא וכו': תקון הראשון של הזקן, שערוה על שערת יוצאות

(דפו"י דף קע"ז ע"ב)

ארחא מלייא דלא אתחזייא. ת עלעין אתחפיין מהאי גיסא ומהאי גיסא. א בהו אתחזיין תפוחין סומקין כוורדא. ב בחד חוטא תליין אוכמין תקיפין עד ג חזוי. ד שפון סומקין כוורדא אתפנון.

ה זעירין נחתין בגרונא, ומחפיין קדלא. ו רברבין וזעירין ז כגידין ח נחתין בשקולא. באלין אשתכח גיבר ותקיף מאן דאשתכח. (לו) כתיב ד מן המצר קראתי יה. תשעה אמר דוד עד כל גוים סבבוני, לאסחרא ולאגנא עלוי. ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עושה פרי אשר זרעו בו למינהו. תשעה אלין אתעקרו משמא שלים, ואשתילו לבתר בשמא שלים, דכתיב ויטע יי' אלהים. תקונין דדיקנא בתליסר אשתכחן אייה, דהיא ט עלאה. תתאה, בתשעה אתחזון. כ"ב אתון אתגליפו כ בגינהון.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ת מוסיף רביעאה עלעין; עלאין. א מוסיף חמישאה בהו. ב מוסיף שתיאה בחד; ל"ג מן בחד עד אתפנון. ג חזוי. ד מוסיף שביעאה שפון. ה מוסיף תמינאה זעירין. ו מוסיף תשיעאה רברבין ז ל"ג כגידין ח ל"ג נחתין; נגדין. ט תתאה בתתאה (ד"א). י בתתאה. כ בגינהון.

תליתאה

הסולם

פרקא

וכן תקון הב' היא בחינת עבור בלחי העליון, והוא ו"ק דנפש. תקון ג' הוא ג"ר דנפש. ובתקון ד' יש שינוי, כי תקון ד' ד"ג ת"ד דא"א. הוא שערות דשפה תתאה, ותקון ה' הוא אורחא שבשערות שפה תתאה, שהם ו"ק דרוח וג"ר דרוח. אבל כאן אין אורחא בשפה תתאה דו"א, משום שגם ארחא דשפה עלאה אינו מאיר כל כך משום שמלא עם שערות. וע"כ נתקנו כאן במקומם לו"ק דרוח, עלעין אתחפיין מהאי גיסא ומהאי גיסא. והג"ר דרוח הוא תקון ה', בהו אתחזיין תפוחין סומקין כוורדא, וכיון שג"ר דרוח הן בחי' אחורים, ע"כ הם אדומים. ותקון הששי כאן, הוא כללות הדיקנא, שהו"ק דרוח שבפנים נמשכים למקומם למטה, בלחי התחתון. ותקון השביעי, שפון סומקין כוורדא אתפנון. שהם ג"ר דרוח הנמשכים מב' תפוחין למטה. ותקון השמיני, זעירין נחתין בגרונא נמשך מתקון ה' ד"ג ת"ד דא"א. ותקון ה' נמשך מתקון י"א שביגת"ד דא"א.

יוצאות מכנגד פתח האזנים עד ראש הפה, כלומר עד שפה עלאה. תקון השני, נמצא מראש הוה של השפה עד ראש האחר של השפה. תקון השלישי, ארח הנמצא תחת ב' נקבי החוטם, והוא מלא שערות עד שאינו נראה. תקון הרביעי, הלחיים מתכסים בשערות מצד זה ומצד זה. תקון החמישי, בהם נראים ב' תפוחי הפנים האדומים כוורד. תקון הששי, בחוט אחד תלויות שערות שחורות תקיפות עד החזה. תקון השביעי, השפתים נפנו משערות, והם אדומים כוורד.

ה) זעירין נחתין בגרונא וכו': תקון השמיני, שערות קצרות יורדות על הגרון ומכסות העורף. תקון התשיעי, שערות גדולות וקטנות קשים כגידים יורדות בשוה. דהיינו שמתערבות אלו באלו והן שוות. באלו ט' תקונים נמצא גבור ותקיף מי שנמצא. דהיינו ד"א.

פירוש. ט' תקוני דיקנא דו"א נמשכים מ"ג תקוני דיקנא דא"א שנתבארו היטב לעיל שח' תקונים נמשכים מחכמה סתימאה, וה' תקונים מגלגלתא, ואלו הנמשכים מח"ס, הן ג"פ נרנח"י דנפש ודרוח ודנשמה. ע"ש. וההפרש הוא, כי י"ג תקונים הם בחי' ג"ר ממש, אבל ט' תקונים הם בחי' ו"ק דג"ר. וע"ז תבין שתקון ראשון, הוא שורש הדיקנא, כמו תיקון הא' ד"ג ת"ד דא"א. (דפו"י דף קע"ז ע"ב)

לו) על ז האי, חלמא דאחיד דקנא דב"נ עלאה מ בידיה, שלים במאריה. שנאין תחותי יכנעון. כ"ש דיקנא עלאה דנהירא נ בתתאה, דעלאה ס רב חסד ע אקריה, בזעירא חס"ד סתם, כד אצטריך נהירו אנהר ואקרי רב חסד. לח) ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה, פ כלומר, ח"י י"ה אתפשט נהירו דדא בדא, כלא אתרחשון בזמנא חדא, מים טבאן מים בישן. בגין דאמר ישרצו, אתכללו דא בדא. חיה עלאה, חיה תתאה. חיה * טבא. חיה בישא.

לט) (** ז ד"א ישרצו המים, תרגום ירחשון. כלומר, כד מרחשין בשפוותיה פתגמי צלותא, בזכותא, ובנקיות דעתא, ק ובמיא הוה רחיש נפשא חיתא. וכד בעי בר נש לסדרא צלותיה למאריה, (***) ושפוותיה מרחשן בהאי גוונא מתתא לעילא, לסלקא יקרא דמאריה, לאתר דשקיו דעמיקו דבירא, נגיד ונפיק. לבתר ינגיד לאמשכא מלעילא לתתא, מההוא שקיא דנחלא, לכל דרגא ודרגא, עד דרגא בתראה לאמשכא נדבה לכלא מעילא לתתא. לבתר בעי לקשרא

חלופי גרסאות

ז ל"ג האי ; מאן דחוי בחלמיה דיקנא דב"נ עלאה בידיה ; מאן דחמיה בחלמיה דאחיד דקנא דב"נ עלאה בידיה. מ מוסיף בידיה או דאושיט ידיה ליה ינדע דשלים במאריה ; בידיה הא מתרחיץ דהא בשלם עם מאריה ושנאוי יכנעון תחותי ודין הוא כדיל דחוא בחלמיה כ"ש אם זכה לאודעא מה היא דקנא עלאה דהוא נהיר לתתאה אריה עלאה רב בחסד [רב חסד ; דבתסד] אקרי בויערא [ובזעירא] חסד סתם. נ תתאה ; לתתאה. ס ובחסד. ע אקרי. פ ל"ג כלומר ; ל"ג כלומר חי י"ה ; כלומר חי אתפשט ; כלומר ח"י י"ה י"ה ; כלומר י"ה אתפשט. צ ל"ג מן אות ל"ט עד אות מ"ד. ק מיא.

תליתאה

הסולם

פרקא

ישרצו המים שרץ נפש חיה. כלומר, ח"י י"ה, כי בחיה יש אותיות ח"י י"ה. חי היינו היסוד של ז"א. י"ה היינו או"א. וישרצו המים פירושו שיתפשט אור של זה בזה, דהיינו שיתפשט אור י"ה בח"י שהוא יסוד דז"א, ותצא נפש חיה שהיא הנוקבא, וכן נפשו של אדם הראשון. הכל שרץ בזמן אחד, מים טובים דקדושה, ומים הרעים דס"א, וכיון שאמר ישרצו, נכללו זה בזה, ויצא חיה עלאה, דהיינו הנוקבא, חיה תתאה, דהיינו נפשו של אדם הראשון. חיה טובה, שהיא הנוקבא, חיה רעה, שהיא לילית, כי נפש חיה הרומשת זו לילית (כמ"ש לעיל ב"א אות ת"ח). לט) דבר אחר, ישרצו המים : תרגומו ירחשון, כלומר כשמרחשין שפתיו, דהיינו כשמתנועעות שפתיו דברי תפלה בזכות ובנקיות הדעת, ובמים המנקים ומטהרים, רוחש, נפש חיה, כי כשאדם רוצה לסדר תפלתו לאדונו שפתותיו מרחשות באופן הזה ממטה למעלה, להעלות כבוד אדונו, למקום השקיו של באר העמוק, שהיא בינה, ואח"כ יזיל קע"ז ע"ב (***) דף קע"ז ע"א

שיש בהם, הרומזים לג' תקונים, הם תשע. ואלו ס' תקונים, הם בסוד הכתוב, ותוצא הארץ דשא, עשב, מזריע, זרע, למינהו, ועץ, עושה פרי, אשר זרעו בו, למינהו. תשעה תקוני דיקנא אלו נתעקרו משם שלם, דהיינו מ"ג תי"ד דא"א, ובאו לז"א, כנ"ל. ואחר כך חזרו ונשתלו בשם שלם, שנאמר ויטע ה' אלקים, שהוא שם מלא דעתיק ודז"א, (כמ"ש באדרת נשא דף קל"ח ע"ב, ד"י) תקוני דיקנא נמצאים י"ג באותו שהוא עליון, דהיינו דא"א, התחתון, שהוא ז"א, נראים בט' תקוני דיקנא, וי"ג וט' הם כ"ב, שהם כ"ב אותיות שנחשקו מהמתם.

לו) על האי חלמא וכר : על כן אם ראה בחלום, שאוחז בידו זקן של אדם חשוב, הוא שלם עם אדונו, שונאיו יכנעו תחתיו. כל שכן זקן העליון, דא"א, המאיר לזקן התחתון, דז"א. כי זקן העליון נקרא רב חסד, ובז"א נקרא חסד סתם. וכשהוא צריך לאור מאיר לו זקן העליון, ונקרא גם הוא רב חסד.

לח) ויאמר אלקים וגו' : ויאמר אלקים (דברי דף קע"ז ע"ב *) דף קע"ח ע"א (***) דף

קשרא בכלא, קשרא דכונה דמהימנותא ויעבדון כל משאלוהי, בין שאלתא דצבורא, בין שאלתא דיחידא.

(מ) ושאלתא דאית לבר נש לשאלא ממאריה, הן מסודרות בט' גוונים, אית באלפא ביתא, ואית באדכר מכילוהי דקב"ה, רחום וחנון וגו'. אית בשמהן יקירן דקב"ה, כגון אהיה יה יהו אל אלהים יי צבאות שדי אדני. ר אית בע"ס, כגון: מ' ה' ת' ג' ח' ב' ח' כ'. אית באדכר צדיקייא, כגון האבות והנביאים והמלכים. אית בשירי ובתושבחתי, דאית בהון קבלה אמיתית. ועילא מנהון מאן דידע לתקן תקונין למאריה, כדקא יאות. ואית בידיעה סלקא מתתא לעילא, ואית מאן דידע להמשיך שפעא מעילא לתתא.

(מא) ובכל ט' גווני אלין, צריכא כונה גדולה, ואי לא עליה קרא דכתיב (ח) ובוזי יקלו. ובכוונת אמן, דהוא כליל תרין שמהן יהו"ה אדני. והאחד גנין טוביה וברכוהי, באוצר הנקרא היכל, והוא רמוז בפסוק (ו) והי בהיכל קדשו הס מפניו ולדא רמוז רז"ל, כל טוב האדם בביתו, שנאמר (ז) בכל ביתי נאמן הוא, ומתרגמינן בכל דעמי.

(מב) ואי מכוון בכל חד וחד מט' גווני כדקא יאות, דא הוא בר נש דאוקיר לשמא דמאריה לשמא קדישא, ועל דא כתיב כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו, אכבד בעלמא דין, לקיים ולמעבד כל צרכוי. ויחזון כל עממי ארעא, ארי

חלופי גרסאות

ר בין.

מסורת הזוהר

(ה) (ש"א ב) ויחי רסט צ"א. (ו) (תבוק ב) לך קו צ"א. (ז) (במדבר יב) שמות כ צ"י.

תליתאה

הסולם

מרקא

מהם, מי שיוודע לתקן תקונים לאדונו כראוי. (ח) ויש בידיעה להעלות ממטה למעלה. ט) ויש מי שיוודע להמשיך שפע ממעלה למטה. (מא) ובכל ט' גווני וכו': ובכל ט' אופני תפלה אלו, צריכים כונה גדולה. ואם לא, עליו המקרא שכתוב, ובוזי יקלו. ובכוונת אמן, צריך לכוון, שהוא כולל ב' שמות הויה אדני, שהם בגי' צ"א וגם אמן בגי' צ"א, ושם האחד, שהוא הויה, ז"א, גנון טובו וברכותיו באוצר הנקרא היכל, שהוא אדני, מלכות. וזה מרומז בפסוק, והויה בהיכל קדשו הס מפניו. ולזה רמוז רז"ל, כל טוב האדם בביתו, כי אדם בגי' מ"ה, שהוא שם הויה דאלפין, וכל טובו בביתו, שהוא אדני, מלכות. שנאמר בכל ביתי נאמן הוא ומתרגם, בכל דעמי, דהיינו המלכות. (מב) ואי מכוון בכל וכו': ואם מכוון בכל אחד ואחד מט' אפני התפלה כראוי, זה הוא אדם המכבד שם אדונו את שמו הקדוש, ועל זה כתוב, כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו, אכבדו

להמשיך ממעלה למטה, מאותו שקיו של הנחל, שהיא בינה, לכל מדרגה ומדרגה, עד מדרגה אחרונה, שהיא מלכות, להמשיך נדבה לכל ממעלה למטה. ואח"כ צריך לקשר קשר בכלא, דהיינו שיחיד כל המדרגות בא"ס ב"ה, קשר דכוונה של האמונה, ויעשו כל משאלותיו, בין משאלות הצבור בין משאלות יחיד.

(מ) ושאלתא דאית לבר נש וכו': והתפלה שיש לאדם לבקש מאדונו, היא מסודרת בט' אפנים. א) יש שהתפלה מסודרת בסדר אלף בית. ב) ויש שמסודרת בהזכרת מדות הקב"ה, רחום וחנון וכו'. ג) ויש שמסודרת בשמות היקרים של הקב"ה, דהיינו אהיה יה יהו אל אלקים הויה צבאות שדי אדני. ד) ויש שמסודרת בעשר ספירות, שהם מלכות יסוד הוד נצח ת"ת גבורה חסד בינה חכמה כתר. ה) ויש בהזכרת הצדיקים, דהיינו האבות והנביאים והמלכים. ו) ויש בשירות ותשבחות, שיש בהם קבלה אמיתית. ז) ולמעלה

(דפו"י דף קע"ח ע"א)

שמא דה' אתקרי עליה, וידחלון מניה. ובעלמא דאתי, יזכי למיקם במחיצת חסידים, אף על פי דלא קרי כל צורכיה, כיון דזכה לאשגחא ידיעת מאריה, ואיכוון ביה כדקא יאות.

(מג) מאי וכוזי יקלו. דא הוא מאן דלא ידע ^ו לאחדא שמא קדישא, ולקשרא קשרא דמהימנותא, ולאמשכא * לאתר ^ח דאצטריך, ולאוקיר שמא דמאריה טב ליה דלא אתברי. וכ"ש מאן דלא אתכוון באמן. ועל דא, כל מאן דמרחיש בשפוטתיה בנקיותא דלבא, במיא דמנקי, מאי כתיב בהדיה, ויאמר אלהים נעשה אדם, כלומר, בשביל אדם דיודע לאחדא צלם ודמות כדקא יאות, וירדו בדגת הים. (ע"כ ד"א)

(מד) ** ויאמר אלהים נעשה אדם. האדם לא כתיב, אלא אדם סתם, לאפקא אדם דלעילא, דאתעביד בשמא שלים. כד אשתלים דא, אשתלים דכר ונוקבא לאשלמא כלא. ידו"ד סטרא דדכר. אלהים סטרא דנוקבא. אתפשט דכורא, ואתתקן בתקונוי ^ג כאמא, בפומיה דאמה. מלכין דאתבטלו, הכא אתקיימו.

(מה) דינין דדכורא תקיפין ברישא, בסופא נייחין. דנוקבא באיפכא. וי"ה קונטרין ^ג דקיטורא בעטפוי שקיעין. י' זעירא ^ד בגוהא אשתכת.

חלופי גרסאות

ו ליחדא. ת דיצטריך. א ל"ג אדם. ב כאמה; באמה; כאימא בפומיה דאימא. ג דקיטור. ד בגוהא; בגמיה.

דרך אמת ק' קינטור הקשר בחיקו שקועים ר"ל כי אות ה' רומז על סוד הנקבה מושפעת ואת י' סוד הרחמים בחיקה שקוע דהיינו י' בתוך ה"ה לרמז אף שתחילתה דין מ"ם סופה רחמים ומלת בעטפוי פ"י בחיקו כי כן תרגום בחיקך בעטפך.

חליתאה

הסולם

פרקא

אכבדו בעולם הזה לקיים ולעשות כל צרכיו, ויראו כל עמי הארץ כי שם הויה נקרא עליו וייראו ממנו. ובעולם הבא יזכה לעמוד במחיצת חסידים, דהיינו במחלקת החסידים, אע"פ שלא קרא בתורה כל צרכו, כיון שזכה להסתכל בדיעת אדונו וכיוון בו כראוי.

(מג) מאי וכוזי יקלו וכו': מהו וכוזי יקלו. זה הוא מי שאינו יודע ליחד את השם הקדוש, ולקשר קשר האמונה, ולהמשיך למקום שצריך, ולכבד שם אדונו, טוב לא שלא נברא. וכל שכן, מי שאינו מכוון באמן, וע"כ כל מי שמרחיש בשפתיו בנקיון הלב, במים המנקים, מה כתוב עליו, ויאמר אלקים נעשה אדם, כלומר, בשביל אדם היודע ליחד צלם ודמות, שהם ז"א המכונה צלם והנוקבא המכונה דמות, כראוי, וירדו בדגת הים. (ע"כ נוסח אחר).

(מד) ויאמר אלקים נעשה אדם: האדם לא כתוב שהיה משמעו על אדם הראשון בלבד, (דפו"י דף קע"ח ע"א *) דף קע"ח ע"ב ** דף

אלא אדם סתם, היינו להוציא ולהשלים גם אדם של מעלה, שהם זו"ן הנקראים אדם, שנעשה עתה בשם שלם הויה אלקים, כי כאשר נשלם זה, נשלם זה. דהיינו כשנשלם אדם התחתון נשלם אדם העליון, שנשלם בדכר ונוקבא להשלים את הכל, הויה נקרא בחינת הזכר, שהוא ז"א, אלקים נקרא בחינת הנקבה, שהיא מלכות. באפן שהשם הויה אלקים, הוא שם מלא. נתפשט הדכר, שהוא ז"א, ונתקן בתקונוי כאמא, כפי האמה, דהיינו בעטרת יסוד, שעם מתגלים החסידים דאמא. להיותו קו האמצעי דנו"ה. המלכים שנתבטלו דהיינו ז' מלכים דנקודים (כנ"ל אות ג') נתקומו כאן, ע"י יסוד דז"א, שהוא קו אמצעי. (כנ"ל אות י"א).

(מה) דינין דדכורא תקיפין וכו': הזכר שה"ס קו ימין שעקרו חסידים, ע"כ הדינים של הזכר חוקים בראש, בג"ד מפני שאין החכמה מתגלה שם. ונוחים בסוף, בנה"י שלג, ששם

ספרא דצניעותא

(מו) אי אתבסמו דינין, בעא עתיקא. אתא חויה על נוקבא, וקינא דזוהמא
 ם אתתקן בגוזה, למעבד מדורא בישא. דכתיב ותהר ותלד את קין. קינא
 דמדורא דרוחין בישין ה' ועלעולין וקטפורין.

(מז) אתקין ביה בהאי אדם, ם כתרין, בכלל ופרט, אתכללו בפרט וכלל,
 שוקין ודרועין, ימינא ושמאלא.

(מח) דא אתפלג בסטרוי אתתקן דכר ם ונוקבא יהי' ם דכר. ה' נוקבא.
 ם כתיב זכר ונקבה בראם ויברך אותם ויקרא שמם אדם. דיוקנא ופרצופא
 דאדם יתיב על כרסיא, וכתיב ם ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו
 מלמעלה.

(מט) פרקא רביעאה. עתיקא, טמיר וסתים. זעירא דאנפיין, אתגלייא ולא

מסורת הוהר

(ז) (יחזקאל א) נח צב ציה.

דרך אמת ר' סופה וסערה.

חלוסי גרסאות

ה אתקנון. ם כתרין; כתרין. ם בנוקבא.

הסולם

פרקא

תליתאה

באדם הוה כתרין, בכלל ופרט. ונכללו בפרט
 וכלל, דהיינו השוקים והזרועות, שהם ימין
 ושמאל. דהיינו, כלל ופרט בזרועות, פרט וכלל
 בשוקים.

פירוש. קו האמצעי הי'ס כלל, כי כולל
 ב' הצדדים, ימין ושמאל, בתוכו, שהם חכמה
 וחסדים, והוא גוף האדם שהוא תי'ת הכולל
 חסד וגבורה. וב' הזרועות הם פרט, וכן בשוקים
 היסוד הוא כלל, ושוקים פרט. כי בימין הוא
 חסדים לבדם ובשמאל הארת חכמה לבדה.
 וכלל ופרט, פירושו שהכלל שולט על הפרט,
 ופרט וכלל פירושו שהפרט שולט על הכלל.
 ובזרועות שולט הכלל שהוא קו האמצעי על
 הפרט, וע"כ החכמה מכוסה שם, ובשוקיים
 שולט הפרט על הכלל וע"כ החכמה מתגלית שם.

(מח) דא אתפלג בסטרוי וכו': כשקו
 האמצעי מתחלק בצדדיו, דהיינו לצד ימין ולצד
 שמאל, מתתקן דכר ונוקבא בסוד יח'יו שי'
 שהוא צד ימין היא דכר. והח' שהיא צד שמאל,
 היא נוקבא. הו' בה כתוב, זכר ונקבה בראם
 ויברך אותם ויקרא שמם אדם. שהצורה
 והפרצוף של אדם, הוא יושב על הכסא, שהוא
 הנוקבא. שכתוב, ועל דמות הכסא דמות כמראה
 אדם עליו מלמעלה. נמצא שהו' כולל זכר
 ונקבה ביחד, בסוד אדם היושב על הכסא.

פרקא רביעאה

(מט) פרקא רביעאה. עתיקא וכו': פרק
 רביעי. עתיקא, שהוא הכתר, מכוסה וסתום זעיר
 אנפיין. מגולה ואינו מגולה, כלומר, שבו מתחיל
 ההתגלות וההתגלות הוא במלכות המגולה,
 שהוא

ששם מקום גילוי החסדים בחכמה. ושל הנוקבא
 הוא בהיפך, כי להיותה קו שמאל, בבחינת
 חכמה בלי חסדים, שהוא חשך ואינו מאיר,
 נמצא שבראשה, שאין גילוי חכמה, אין הדין
 דשמאל קשים כל כך, אבל בנהי' שלה, ששם
 מקום גילוי החכמה שהוא קו שמאל, הם דינים
 חזקים. וי"ה דינים קשים של עשן שקועים
 בחיקה. דהיינו בנהי' של הנוקבא. שיש בהט
 גי' ה' גבורות, ה' גבורות בנצח וה' גבורות
 בהוד, וה' גבורות ביסוד, שהי' י"ה גבורות.
 ה' קטנה נמצאת בתוכה. שהי' חכמה תתאה,
 הנקראת ה' ולהיותה במלכות היא קטנה.

קונטרין פירוש. דינים קשים, או קליפות
 קשות, מלשון קטרונים, שפירושו אגוזים
 שקליפתם קשה. קיפורא, פירושו עשן, מלשון
 כקיטור הכבשן. (וירא י"ט) בעטפוי, פירושו
 בחיקו. כי תרגום בחיקך, בעטפך, (שמות ד' ו').
 (מו) אי אתבסמו דינין וכו': רצה עתיקא
 לראות אם נתבסמו דינים דנוקבא, נתדבקו
 אדם ואשתו זה בזה, (כמי'ש באדרת נשא קמב;
 ד"י) ובא הנחש על חוה בפתוי של עץ הדעת
 (עי' ב"א אות תנ"ה) וקן של זוהמא נתתקן
 בתוכה, בנוקבא, ונעשה מדור הרע, שכתוב,
 ותהר ותלד את קין, שפירושו, קן ומדור של
 רוחות רעות וסערות ומזיקין. עלעולין, פירושו
 סערות, כי על יקם סערה תרגום יקום עלעולא
 (תהלים ק"ז) קטפורין פירושו מזיקים המכים,
 מלשון, קטיף מן הדין גיסא (קה"ר על הפסוק
 לב חכס) שפירושו הכאה.

(מז) אתקין ביה בהאי וכו': התקין
 (דפו"י דף קע"ח ע"א)

אתגלייא. ה דאתגלייא, באתון כתיב. דאתכסייא, סתים באתון, דלא מתיישבן
 ב באתרוי, בגין דאיהו לא אתיישבו ביה עלאין ותתאין.

ג ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וגו', היינו
 דכתיב ט אדם ובהמה תושיע יי. חד בכללא דאחרא משתכחא. בהמה בכללא
 דאדם, י אדם כי יקריב מכם קרבן ליי מן הבהמה, משום דאתכלל בכללא
 דאדם.

דא) כד נחת אדם דלתתא * בדיוקנא עלאה, אשתכחו תרין רוחין מתרין
 טטרין, דימינא ושמאלא כליל אדם. דימינא, נשמתא קדישא. דשמאלא נפש
 חיה. חב אדם אתפשט שמאלא, ואתפשטו אינון בלא גופא.

זב) כד מתדבקין דא בדא, אתיילדן כהאי חיה דאולידת. סגיאין
 כ בקטרא חדא. כ"ב אתון סתימין, כ"ב אתון אתגליין, י סתים, י גלייא.
 סתים וגלייא, ל ט במתקלא דטפסין, אתקלו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט (תהלים לו) שמות ק צ"ע. י (ויקרא א) משפטים ח דאתגליף באתחי. ט באתרי. י מוסיף רוחין סגיאין.
 כ בכריסא. ל במתקלין. ס צ"ס.

דרך אמת ט במשקלות הלשונות המכריע בין האזנים שס נשקלו והיינו בסוד אות ו בשם הוי"ה והוא הכריע.

רביעאה

הסולם

פרקא

למטה נבחן לג"ר שהיא נשמוח וממטה למעלה
 נבחן כו"ק שהוא נפש חיה. ונקראת חיה,
 משום שבה הארת החכמה. הנקראת אור החיה.
 חב אדם אתפשט וכו': כשחטא האדם,
 נתפשט השמאל, ממעלה למטה, שזה היה חטא
 עצה"ד, שמשך הארת השמאל, שהוא חכמה,
 ממעלה למטה. (כנ"ל ב"ב אות של"א) ואז
 ונתפשטו אלו שהם בלי גוף. דהיינו שנגלה
 כח המלכות דמדת הדין, בסוד לא זכי הא רע,
 שממנה נמשכים רוחות בלא גוף, (כנ"ל
 בהקס"ז דף קצ"א ד"ה וכו'). ע"ש.

זב) כד מתדבקין דא בדא וכו': מסיים
 כאן לפרש המאמר דלעיל, שאומר שז"א נגלה
 ואינו נגלה. ומפרש כשנתדבקו הימין והשמאל
 דבינה, זה בזה, נולדו, כחיה הזו שמולידה
 הרבה בבת אחת, כ"ב אותיות סתומות, שהם
 כללות האורות דז"א, שה"ס ימין. וכ"ב אותיות
 מתגלות, שהם כללות האורות דנוקבא דז"א,
 שהם סוד, ב' יודין שבראש וסוף של יאהודינה,
 שהוא צירוף הויה אדנ"י שהם זו"ג, אשר י'
 שבראש שהיא יוד דהויה שהוא ז"א, היא
 סתומה, שאין הארת החכמה מתגלה בה וה'
 שבסוף שהיא של אדני, היא מתגלית, שהארת
 חכמה מתגלה בה. סתום וגלוי, שהם ימין
 ושמאל, נשקלו במאזנים המטפסים, כלומר
 שכמות

שהוא ז"א, כתוב באותיות, דהיינו שמפורש
 באותיות השם, שנקרא הויה, שפירושו היה
 הוה ויהיה, שהכל מתגלה בו. המכוסה, שהוא
 עתיקא, סתום באותיות שהוא מכונה אהיה,
 שהוא לשון עתיד, שפירושו שאינו מתישב
 במקומו, אלא במקום אחר. משום שהוא, לא
 נתישבו בו עליונים ותחתונים, שאפילו
 העליונים אינם משיגים אותו.

ג) ויאמר אלקים וגו': ויאמר אלקים
 תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש
 וגו'. היינו שכתוב אדם ובהמה תושיע ה'. אחד
 בכלל האחר נמצא, דהיינו הבהמה בכלל האדם,
 כמ"ש אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן
 הבהמה וגו'. שהוא מועיל לו, משום שהבהמה
 נכללה בסוד אדם. (וביאור דברים אלו הוא
 לעיל בראשית א' דף ק"ד ד"ה ביאור).

דא) כד נחת אדם וכו': כשירד אדם
 שלמטה בצורה העליונה, דהיינו בצלם ודמות,
 נמצאו ב' רוחות משני צדדים שלו כי האדם
 כולל ימין ושמאל, של ימין, היא הנשמה
 הקדושה, של שמאל, היא נפש חיה. פירוש.
 האדם ה"ס קו האמצעי המיוחד ימין ושמאל
 שאז הארת הימין מתפשטת ממעלה למטה,
 והארת השמאל רק ממטה למעלה (כנ"ל
 בראשית א' דף ט' ד"ה מחלוקת) והממעלה
 (דסויי דף קע"ח * דף קע"ח ע"ב)

(נג) י' נפקין מניה דכר ונוקבא מ ו"ד, בהאי אתר, ו' דכר, ד' נוקבא. בגין דא, ד"ו תרין. ד"ז דכר ונוקבא. ד"ח תרין. קפלין. י' בלחודוי דכר. ה' נוקבא. ה' ד' הות ס בקדמיתא, ומדאתעברת ע בוי בגוה, פ אפיקת ז ו', אתחזי יר"ד בתוזיה כללא דיה"ץ. מדאפיקת יו"ד דהוא דכר ונוקבא, אתיישבת לבתר, ומכסייא לאמא.

(נד) ו' ויראו בני האלהים את בנות האדם, היינו דכתיב (ז) שנים אנשים מרגלים חרש לאמר, ק מאי בנות האדם. דכתיב (ח) אז תבאנה שתיים נשים זונות אל המלך. בגיניהון כתיב, כי ראו כי חכמת אלהים בקרבו וגו'. אז תבאנה ולא ר בקדמיתא. [א] בקיסטרא דקיטורי דפיגאן, [ב] תרין מתחבקן הוו לעילא, לתתא

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(כ) (בראשית ו) ב"א קנט צ"ב. (ל) (יהושע ב) ח"ג מ ל"ג מן ו"ד עד תרין קפלין. נ קלעין; קליפין; ס : סב : קס : מ) (מ"א ג) ח"ג ס : קפלין תרין ס ל"ג בקדמיתא. ע בוי; ל"ג בוי בגוה. פ אולית. צ מוסיף ו' הרי כי בהי אית ד"ו ובי אית ה"ה הרי יה"ו. ק ל"ג מאי ר מקדמיתא. דרך אמת [ת] שני גילויים מהעלם אל הגילוי הנרמזים באותיות ו"ד ממלת יו"ד והיינו ד"ו פרצופים כנודע זה לפי גרסת קלעין. ולגרסת קפלין ר"ל שני עמודים חזקים מלשון רז"ל בפי הספינה אלף קפל וכו'. [א] הוא מלשון ממשלה ור"ל בממשלת הקשר להתגבר אזי דפיגאן ר"ל עקבה ושועה כי עת וזמן לשמוע אל הרנה ואל התפלה. [ב] שני חובקים והם עז"א ועז"ל שנפלו מקדושתן כמ"ש הנפלים היו בארץ וגו' ובהם היה עטרה של חמלה ונפלו למטה ונתעטרו במדה של ענבים שהם נוקף הדין.

רביעאה

הסולם

פרקא

כנ"ל, ומשנתעברה בוי בתוכה, נעשתה ח' דהיינו ו' בתוך הד', ואח"כ הוציאה והולידה הו', שה"ס יה"ו שבשם. ונראה היוד בתוארה שהיא כלל יה"ו. שמקודם היתה הו' כלולה מו"ד, ואח"כ הד' נתעברה עם הו' ונעשית ח' ואח"כ הולידה הו' לחוץ. ומשהוציאה היוד, שהיא דכר ונוקבא, את ה"ו, שהם אמא וז"א, גתישבה הו' אח"כ, דהיינו שקבלה מחוץ, ומכסית לאמא שהיא ח'. (כנ"ל אות י"ג). קפלין, פירושו כתרדים, מלשון בסיס מלמטה וקפלים מלמעלה, שפירושו, כותרת. (ויקרא רבה ס"ה).

(נד) ויראו בני האלהים את בנות האדם, היינו שכתוב, שנים אנשים מרגלי חרש לאמר. מהו, בנות האדם, שכתוב אז תבאנה שתיים נשים זונות אל המלך. בשבילם כתוב, כי ראו כי חכמת אלקים בקרבו וגו'. אז תבאנה, ולא מקודם לכן. בשליטת הצורה של פגה, דהיינו לאכול פירות מטרם גמר בישולם, היו שנים מתחבקים למעלה, כשירדו למטה ירשו עפר. אבדו חלק הטוב שהיה בהם מעטרת הרחמים, ונתעטרו במדה ענבים.

פירוש

שכפות המאזנים מטפסים ועולים מטפסים ויורדים. שה"ס קו האמצעי המשוה ב' האורות ימין ושמאל שישקלו בשוה, ונתיחדו זב"ז. פירוש. לפיכך אפשר לומר שהחכמה נגלית ע"י ז"א שהוא קו האמצעי, ואפשר לומר שלא נגלה בו, להיותו בחינת כ"ב אותיות הסתומות. אמנם בו התחיל הגילוי בסוד קו האמצעי והגילוי עצמו הוא במלכות. שה"ס כ"ב אותיות הנגלות. וע"כ אומר עליו, אתגליא ולא אתגליא.

(נג) ו' נפקין מניה וכו'; יו"ד יוצאים ממנה דכר ונוקבא, שהם ו"ד דמילוי יוד. במקום זה, הו' הוא זכר והד' היא נוקבא, ולא ו"ה כבשאר המקומות. משום זה ד"ו פירושו שנים, כי ד"ו הם דכר ונוקבא. ד"ו, הם ב' כתרדים שווים, דהיינו השעה שקומתם של דכר ונוקבא שוות זו לזו, שד"א מלביש לקו ימין של הבינה, שהיא חסדים, והנוקבא לקו שמאל של הבינה, שהיא חכמה בלי חסדים, שאין החכמה שבה יכולה להאיר בלי חסדים, ואז היא דלה ועניה, וע"כ היא אז בצורת ד', ו' בפני עצמה היא דכר, ח' היא נוקבא, ח' היתה ד' מתחילה, דהיינו הד' שבמילוי יוד, (רס"ו וף קע"ח ע"ב)

נחתו ירתו עפרא, אבדו חולקא טבא דהוה בהו. עטרא ׀ דחמלא, ואתעטר בקוטא דענבא.

חלופי גרסאות

׀ דבומלא ; דכומלא ; דחמלה כמלא.

רכיעאה

הסולם

פרקא

פירוש. כי בני האלהים, מפרש (בהקטה"ז) אות קנ"ז ובבראשית א' אות קע"ט) שהם עוזא ועזאל שנפלו מקדושתם, ששורשם הוא מבחינת אחוריים דארי"א הפנימים שהאירו בראש ז"א דנקודים. שמכח אחורים האלו נתפשטו ז"ת דנקודים ממעלה למטה, ומתו. ואח"כ קבלו תקון וחזרו ונפלו בחטאו של אדם הראשון, והיו לב' קליפות. ומקצתם נתקנו ע"י יהושע, שהם סוד ב' מרגלי חרש. מרגלים, נקראים להיות שורשם מאחורים דארי"א שהם נה"י המכונים רגלים. חרש, הוא ויהי'ן שהשיגו ע"י יהושע, שפירושו המשכת החכמה ממטה למעלה, באופן שלא ישמע למטה, שזהו תקון קו אמצעי שקבלו או. ואז נתקנה ג"כ רחב הוונה. אבל טרם המבול כתוב עליהם, ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טבת הגה ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו, דהיינו בלי שום גבול, והמשיכו החכמה ממעלה למטה כדרך הקליפות. וכן בנות האדם, הן בחינת אחורים של הנוקבא, שנפלו ל"יה ע"י חטא דעצה"ד, שע"כ נקראו על שמו של אדם, דהיינו על חטאו, ואחת מהן, דהיינו הימנית קבלה תקון, בימי יהושע כנ"ל ולא לגמרי שה"ס רחב הזונה, שתיהן קבלו תקון בימי שלמה, בסוד ב' נשים זונות, ששתיהן היו בבחינות שמאל, אחת היתה ימין דשמאל שכבר קבלה תקון בימי יהושע, והשניה שמאל דשמאל. ולפיכך נעשתה מחלוקת ביניהן. כי אחר שמת בן של זונה השמאלית, מחמת שהחכמה היתה בלי חסדים, או רצתה לעשוק את בן הזונה הימנית שהיה בו חסדים גם כן, מחמת תקונה בימי יהושע, ואמרה לה, לא כי בנך המת ובני החי, כי אמרה שחכמה שלה הנמשכת ממעלה למטה כדרך הקליפות הוא אור החיים, כי החכמה היא אור החיים, והכחישה שחוסר החסדים יזיק לו וימיתנו ע"כ אמר שלמה גזרו את הילד, כי ידע שאי אפשר שזונה השמאלית תרצה לקבל מצד החסדים של הילד הנמשך מקו אמצעי הממעט ג"ר דחכמה, ולפיכך צריכים לגזור הילד לשנים, שצד החסדים תקח הימנית וצד החכמה השמאלית, וע"כ תכף הורתה הזונה השמאלית, כי אין לה חפץ בחסדים

והוקשה לו, כיון שעוזא ועזאל היו מלאכים קדושים, למה טעו להתחבר עם בנות האדם, דהיינו להמשיך החכמה ממעלה למטה כדרך הקליפות, וע"ז אומר, בקיפספרא דקישורי דפיגאן, בשליטת הצורה של פגה, שהיה אז שליטה לאכול פירות לפני גמר בישולו, דהיינו החטא דאדם הראשון, שאמרו ז"ל שאכלו פגה, שפירושו שהיה לו להמתין עד גמר התקון, שאז לא היה נכשל בהמשכת החכמה ממעלה למטה, והנחש הטעה אותו בזה ודימה לו שאפשר להמשיך גמר התקון תיכף, ועד"ז גם עוזא ועזאל טעו בשליטת כח של פגה הזו, וז"ש, תרין מתחבקן חוה לטילא שעוזא ועזאל היו מיוחדים זב"ז למעלה, כי היו מלאכים קדושים, וע"כ קוראם הכתוב בני האלהים, לתתא נחתו ירתו עפרא, כיון שירדו

גה) ויאמר יי אל משה מה תצעק אלי. אלי דייקא. דבר אל בני ישראל ויסעו. ויסעו דייקא.

גו) במזלא הוה תלי, דבעא לאוקיר דקניה. והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו עד כאן. כי אני יי רפאיך, להאי דוקא.

גז) פרקא חמישאה טו) הוי גוי חוטא עם כבד עון זרע מרעים בנים וגו'. שבעה דרגין ת יוד ה' ה' ה' אפיק ר' ד' ה' הוי, ה' אפיק ר' ו' אפיק ה' ו' ד לבר אסתיר אדם דכר ונוקבא דאינון דיו דכתיב בנים משחיתים.

מסורת החר

הלופי גרסאות

ג) (שמות יד) נח טו צ"ת. ט) (שם טו) וירא מה ת יוד היה ר"ה היי ו"ו אפיק ד' היה הוי היה צ"ב ט) (ישעיה א) ת"ו חס"ט קיב : אפיק ו"ו דיו לבר.

פרקא

הסולם

רביעאה

בסיעה על תלת דוכתי, (כמיש לעיל בשלח ל"ט ד"ה ג' ע"ש).

גו) במזלא הוי תלי דבעא לאוקיר דיקניה, כי אז נמשך הארת החכמה ממול העליון שה"ס תקון השמיני מי"ג תקוני דיקנא המכונה מזל. ויש והישר בעיניו תעשה, היינו קו שמאל, שבו נמשך החכמה המכונה עיניו, וראזנת למצותיו, היינו קו ימין, שבו נמשכים החסדים מבינה, המכונה אזנים, וע"כ נאמד והאזנת. ושמרת כל חוקיו, היינו קו האמצעי, שהוא שומד החוקים, שהימין תמשך ממעלה למטה, והשמאל רק ממטה למעלה, עד כאן, כלומר עד כאן צריכים להמשיך וליתר את ג' הקוים זכ"ו. כי אני ה' רפאיך, להאי דייקא, שהרפואה שלי נמשכת ביחוד הוה, של ג' הקוין, דוקא.

שירדו למטה לעולם העשיה, המשוכו החכמה של מעלה למטה, אז ירשו עפר, כמו הנחש שנאמר לו, ועפר תאכל כל ימי חיך, אמרו וכו', דהוה כחו עפרא דחמלא, שהיה בהם עטרת הרחמים, שהוא בחינת קו אמצעי, הכולל חכמה וחסדים יחדיו, ואתעפר בקופטא דענבא, ונתעטרו במדת ענבים, שהוא קו שמאל בלי ימין, שהוא בחינת עצה"ד, שאמרו ו"ל שענבים היה.

קיסטרא פירושו שליטה, מלשון קסטרס, שפירושו שליט, כמ"ש (בדברים רבה פ"א), מהו נציבים ר' סימון אמר קסטרס, דהיינו שליט ומגן. קיסורי פירושו צורות, מלשון קטורין פגה, אביו, (ילמדנו תולדות) דפיגאן, מלשון פגה, שפירושו דבר מטרם גמד בישולו, כמ"ש (סנהדרין כ" ע"א) שאכלה פגה.

גה) ויאמר ה' אל משה וגו': ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי, אלי, הוא בדיוק, דבר אל בני ישראל ויסעו, ויסעו, הוא בדיוק, במזל היה הדבר תלוי, שדעה להוקיר את הדיקנא, והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו, עד כאן. כי אני ה' רפאיך, לזה דוקא.

פירוש. כדי לבקוע הים להציל את ישראל ולהטביע המצרים, היו צריכים לגלות אור החכמה בסוד ע"ב שמות, שה"ס ג' קוין המרומוים בג' פסוקים ויסע ויבא ויט, (כנ"ל בשלח אות קע"ג) ויש מה תצעק אלי, אלי, הוא בדיוק, דהיינו לבחינת ז"א, כי היו צריכים להמשיך הארת החכמה הגדולה שבע"ב שמות, הנמשך מי"ג תקוני דיקנא, ויש דבר אל בני ישראל ויסעו, ויסעו, הוא בדיוק, כי אין החכמה מתגלית ע"י ג' הקוין, אלא בדרך

פרקא חמישאה

גז) פרקא חמישאה. הוי גוי וכי: פרק חמשי. כתוב, הוי גוי חוטא עם כבד עון זרע מדעים בנים משחיתים וגו'. שבע מדרגות הו, שזו יצאה מזו: יו"ד ה' ה' ה' ח', ומפרש, ה' הוציאה ו"ד במילוי יוד והד' נתעברה עם הו' ונעשתה ח'. שאז נעשית ה' חו"י (כנ"ל אות נ"ג) והן ד' מדרגות ה' ה' ה' ח', ואח"כ ח' הולידה הו' שהיא מדרגה החמשיית, והו' שהוא ז"א הוציאה ח' מבפנים באצילות שהיא הנוקבא והיא מדרגה ו'. וד"ו שהם נשמות אדם וחווה, הוציאה לחוץ מאצילות שהם מדרגה ז' והסתיר דכר ונוקבא דאדם, שהם ד' ה', מחוץ לאצילות, כלומר, שהסתיר פניו מהם, שכתוב עליהם, בנים משחיתים, כי חטאו בעץ הדעת.

נח) בראשית ברא. בראשית מאמר. ברא חצי מאמר. אב וכן. סתים וגליא. עדן עלאה דסתים וגניו. עדן תתאה, נפיק א למטלנוי ואתגליא יהוה. יה. אלהים. את. אדני אהיה. ימינא ושמאלא כחדא אשתתפו, השמים. ואת, דכתיב (9) והתפארת והנצח אינון כחדא אשתתפו. הארץ, דכתיב (ז) מה אדיר שמך בכל הארץ. (8) מלא כל הארץ כבודו.
 נט) יהי רקיע בתוך המים להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים, עתיקא לזעירא, אתפרש, ואתדבק. לא אתפרש ממש פומא ממלל רברבון.
 ס) אנתיק ואתעטר בכתרין זעירין, בחמשה זינין מים, וכתיב (ה) ונתן

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

א למטלנוי.

(9) (דהיא כט) ביא רעה ציב. (ז) (תהלים ח) שמות ו צי. (ק) (ישעיה ו) ביא סא צי. (ה) (במדבר יט) ח"ב רסו:

דרך אמת (ג) עסק. בפרק הספינה ולא את האנתיקן וכאן ר"ל שנתעסק להתעטר במדרגות התחתונות שהם כתרין תתאיו.

חמישאה

הסולם

פרקא

נח) בראשית ברא וכו': בראשית, מאמר, דהיינו מדרגה שלמה, ברא, חצי מאמר, דהיינו חצי מדרגה, כי בראשית הי"ס חכמה סתימאה דא"א, וברא, הי"ס חצי המדרגה שהיא בינה ותוי"מ שיצאה לחוץ. מחכמה סתימאה, למדרגה שמתחתיה ונורע בהג' זריעות דחולס שורק חירק, (כנ"ל בי"א דף י"ח ד"ה זה) והס אב וכן, כלומר שמתחת היצאה נעשו, חכמה סתימאה ובינה לב' מדרגות היוצאות זו מזו בבחינת אב וכן. שחכמה סתימאה היא אב ובינה היא בן. סתים וגליא, חכמה סתימאה היא סתום, והבינה היא גלויה. חכמה סתימאה היא עדן העליון הסתום והגנוז, והבינה היא עדן התחתון היוצא לנסיעותיו, בג' מקומות בסוד חלס חירק שורק, ומתגלה חו"ה י"ת, דהיינו מאמר חצי מאמר, מתגלים ע"י הנסיעה אלקים את, שכתוב אחר בראשית ברא, פירושו אדני אהיה. כי את הי"ס מלכות הנקראת אדני, ואלקים הי"ס בינה אחר שחזרה לראש ונעשתה מדרגה שלמה נרנח"י, בסוד ה' אותיות אלקים, שהיא נקראת אז אהיה. ימין ושמאל נשתתפו יחד. הי"ס השמים שהוא תפארת הכולל חסד וגבורה, שהס ימין ושמאל ואת היא נה"י, שכתוב והתפארת והנצח וגו'. שהם נשתתפו יחד. ששמים הוא תפארת. ואת היא והנצח וההוד. כי כל בשמים ובארץ, שהוא יסוד. ונה"י אלו מכוניס ז"א הקטן שמחזה ולמטה. הארץ, היא מלכות האחרונה, שכתוב, מה אדיר שמך בכל הארץ. מלא כל הארץ (דפו"י דף קע"ח ע"ב)

כבודו. אשר ארץ פירושו מלכות. ושיעור הכתוב הוא, בראשית הי"ס חכמה סתימאה. ברא הי"ס בינה שיצאה לחוץ מחכמה סתימאה, ונורעה בג' זריעות חלס שורק חירק. אלקים, הי"ס בינה אחר שחזרה לחכמה ונשלמה בה' אורות נרנח"י. את הי"ס הנוקבא הגדולה שמחזה ולמעלה דו"א, השמים הי"ס ז"א. ואת הי"ס נה"י דו"א הנק' ז"א הקטן. והארץ הי"ס מלכות. וכעין זה, פירש זוהר את הכתוב בראשית ברא, לעיל (בראשית א' אות י"א י"ב ע"ש בהסולם) והוא משונה ממה שפירש הספרא דצניעותא לעיל (באות ז').

נט) יהי רקיע בתוך המים: הוא להבדיל בין הקדש, שהוא ז"א, ובין קדש הקדשים, שהס א"א ואו"א. כי רקיע הי"ס המסך דצמצום ב', העומד במקום החזה דא"א שמשש ולמטה מתחיל ז"א, ונמצא הרקיע מבדיל בין עתיק, שהוא א"א, ובין זעיר אנפין. הוא נפרד מא"א ע"י הרקיע, ונתדבק, שהרי לא נפרד ממש בפה מדבר גדולות, שהוא הפה דא"א ששס הדעת, שהוא הלשון, שהי"ס ז"א שעלה לראש ומכריע שס בין חכמה לבינה ומיוחד יחד. (כנ"ל משפטיס אות תקכ"ט וע"ש בהסולם) הרי שאע"פ שז"א נפרד מא"א על ידי המסך דחזה שלו שנקרא רקיע מ"מ חזר ועלה ונתדבק בראש בסוד הדעת.

ס) אנתיק ואתעטר בכתרין וכו': נותק, ז"א מן הג"ר, ונתעטר בכתרים קטנים, דהיינו

עליו מים [ח] חיים. (ט) הוא אלהים חיים ומלך עולם. (ת) אתהלך לפני יי בארצות החיים. (א) והיתה נפש אדני צרורה וגוי. ועץ החיים בתוך הגן. ייה, יר"ד היא, ג אהיה בין מים למים. מים שלימין, ומים דלא שלימין. רחמין שלימין, רחמין דלא שלימין.

(סא) (ב) ויאמר יי לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר. ויאמר ד יי, כד אתיישבא בזעירא. מכאן ה דבר בשם אמרו. דעתיקא סתים קאמר לא ידון רוחי באדם דלעילא, משום דבההוא רוחא דאתנשבא מתרין נוקבין דפרדשקא, [ז] משיך לתתאי.

(סב) ובג"כ כתיב ו והיו ימיו מאה ועשרים שנה. יר"ד שלים ולא שלים. יי בלחודוי מאה. תרין אתוון תרין זמנין, מאה ועשרים שנה. יי בלחודוי כד (-) אתגליא בזעירא, אתמשך בעשר אלפין שנין. מכאן כתיב, (א) ותשת עלי כפכה.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(ט) (ירמיה י) נח קטו צ"א. (ת) (תהלים קטז) ב"א קצג צ"ו. (א) (ש"א כה) בשלח צב צ"כ. (ב) (בראשית ז) ב"א שמח צ"א צ"ב צ"ג. (ג) (תהלים קלט) בשלח סו צ"ב.

ב מוסיף חיים אל כלי. ג ה"ג הסלם; אהיי. ג ל"ג יי. ה מוסיף לומר דבר; דכד אמר בשם אמרו. ו מוסיף ימי עולם והיו.

דרך אמת [ז] ביארתי לעיל בסמוך.

מרקא

הסולם

חמישאה

דהיינו ב"ק דג"ר, בחמשה מינים מים חיים, דהיינו בספירות חג"ת נ"ה דאמא שה"ס חמש מאות שנה, המכונים מים חיים או חיים, שכתוב ונתן עליו מים חיים, שהוא חסד. הוא אלקים חיים ומלך עולם, שהוא גבורה. אתהלך לפני ה' בארצות החיים, שהוא נצח. והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים, שהוא הוד, ועץ החיים בתוך הגן, שהוא תפארת. י"ה שהוא חכמה ובינה, יוד הא, שהוא חכמה בינה דז"א עצמו שה"ס הויה במילוי אלפיו. אחיה, שה"ס כתר, (כמ"ש בזהר ויקרא יא.) הם ההפרש בין מים למים, שמים העליונים שלמעלה מרקיע, שהם י"ה ויו"ד ה"א ואהיה, הם שלמים, והתחתונים שלמטה מרקיע הם מים בלתי שלמים, למעלה מרקיע הם רחמים שלמים, למטה מרקיע הם רחמים בלתי שלמים.

(סב) ובג"כ כתיב וכו': ומשום זה כתוב, והיו ימיו מאה ועשרים שנה, כי יוד, שה"ס חכמה וחיים וכן בבי נקבי דפרדשקא יש ג"כ אותיות יוד, כי הכותל בין ב' נוקבין הוא ו', נקב הימני היא ו', ונקב השמאלי היא ד'. היא שלמה ואינה שלמה, שמצד המילוי ו' היא שלמה ו' היא שלמה בע"ס, ומצד המילוי ו' היא בחינת הנוקבא של ה' היא אינה שלמה. לפיכך, י' בפני עצמה היא מאה, דהיינו עשר ספירות שכל אחת כלולה מעשר והן מאה. ב' האותיות ו' שאינן שלמות, הן ב' פעמים עשר שביחד הן מאה ועשרים שנה י' בפני עצמה כשמתגלית בזעיר אנפין, היא מתפשטת לעשרת אלפים שנה, כי ספירות החכמה כל אחת מתפשטת לאלף. מכאן, כתוב, ותשת עלי כפכה. דהיינו שנתמעט קומתו למאה אמה, (כמ"ש חגיגה יב.) מחמת שקבל אור החיים מן היוד שהיא שלמה ואינה שלמה. מחמת שהו"ד שאינן שלמות הן מחוברות אל היוד כג"ל.

חנפילים

(סג) הַנְּפִילִים הָיוּ בָאָרֶץ, הֵינּוּ דְכָתִיב וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהִיא לְאַרְבַּעָה רְאִשִׁים. מֵאַתֵּר דְּאַתְפָּרֶשׁ ז גַּתְא, אַקְרֵי הַנְּפִילִים, דְּכָתִיב וּמִשָּׁם יִפְרֹד. הָיוּ בָאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵם, וְלֹא לְבַתֵּר זִמְנָא. עַד דְּאַתָּא יְהוֹשֻׁעַ, וּבְנֵי הָאֱלֹהִים הָ אַסְטִמְרוּ.
 (סד) עַד דְּאַתָּא שְׁלֵמָה וּבְנוֹת הָאָדָם אֲתַכְלָלָא, הֵה"ד, הַ וְתַעֲנוּגוֹת. תַּעֲנַגְתּוּ קְאָרֵי בְנֵי הָאָדָם. דְּאַתְרֵמִּיּוּ מֵהָאֵי רֹחוּץ אַחֲרֵינִין, דְּלֹא אֲתַכְלָלוּ בַּחֲכָמָה עֲלָאָה. דְּכָתִיב וַיִּי נָתַן חֲכָמָה כ לְשְׁלֵמָה. וְכָתִיב ז וַיַּחֲכֶם מִכָּל הָאָדָם. מִשׁוּם דְּהֵנִי לֹא אֲתַכְלָלוּ בְּאָדָם.
 (סה) וַיִּי נָתַן חֲכָמָה, ז ה' עֲלָאָה. מ וַיַּחֲכֶם, דְּמִינָה אֲתַחֲכֶם לְתַתָּא. הֵמָּה הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מַעֲוֹלָם, עוֹלָם דְּלַעֲלֵלָא. אַנְשֵׁי הַשָּׁם, דְּאַתְנַהֲגִין בְּשִׂמְיָא. מֵאֵי שְׂמָא. שְׂמָא קְדִישָׁא, דְּאַתְנַהֲגִין בֵּיהּ דְּלֹא קְדִישִׁין לְתַתָּא, וְלֹא אֲתַנַּהֲגִין אֲלֵא בְּשִׂמְיָא. אַנְשֵׁי הַשָּׁם נ סָתָם, וְלֹא אַנְשֵׁי הוֹי"ה. לֹאֻ מִסְתִּים ס סְתִימָא, אֲלֵא גְרִיעוּתָא, וְלֹא גְרִיעוּתָא אַנְשֵׁי הַשָּׁם סָתָם, מִכְּלָלָא דְּאָדָם נִפְקוּ, כְּתִיב ה אָדָם בִּיקָר בַּל יִלִּין, אָדָם בִּיקָר, בִּיקְרוּ דְּמַלְכָא, בַּל יִלִּין, בַּל רֹחָא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ז גופא. ח אסטמרו. ט מוסיף לא קארי; מוסיף קארי תענגים לא קארי. י דאתרמיו. כ ל"ג לשלמה. ל היא. מ מוסיף ויחכם מכל; ויחכם מכל האדם. נ סתים. ס סתימותא.
 (ד) (בראשית ו) ב"א שמא צ"ב. ה) (קהלת ב) שמות קה צ"ת. ו) (מ"א ה) ויצא לא צ"א. ז) (שם ה) בא מ צ"ל. ח) (תהלים מט) ח"ג קמג: קמד. רו: רלת. רת"ז תס"ט קטו.

חמישאה

הסולם

פרקא

(סג) הַנְּפִילִים הָיוּ בָאָרֶץ : הֵינּוּ שְׁכַתּוּב, וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהִיא לְאַרְבַּעָה רְאִשִׁים, כִּי מִמְּקוֹם שֶׁנִּפְרֵד הַגֵּן, שֶׁהוּא מַלְכוּת דְּאַצִּילוּת, נִקְרָא נְפִילִים. דְּהֵינּוּ בְּכָל גֵּי עוֹלְמוֹת בִּי"ע, שְׂכַל אֵלּוּ שֶׁנִּפְלוּ שָׁמָּה מִמְּדֻרְגוֹת שֶׁל אֲצִילוּת, הֵמָּה נִקְרָאִים נְפִילִים שְׁכַתּוּב, וּמִשָּׁם יִפְרֹד, שֶׁמִּשָּׁם וּלְמַטָּה יִפְרֹד מִן אֲצִילוּת, וְע"כ עוּחַ וְעוֹזֵל וּבְנוֹת הָאָדָם, שֶׁהֵיוּ מִמְּדֻרְגוֹת אֲצִילוּת וְנִפְלוּ לְמַטָּה מִמַּלְכוּת דְּאַצִּילוּת, נִקְרָאִים נְפִילִים. הֵיוּ בָאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵם, וְלֹא לְאַח"כּ, עַד שֶׁבֵּא יְהוֹשֻׁעַ, וּבְנֵי הָאֱלֹהִים נִצְפְּנוּ, דְּהֵינּוּ ב' מְרַגְלֵי חֲרַשׁ שֶׁנֶּאֱמַר עָלֵיהֶם וְתִצְפְּנוּ.
 (סד) עַד דְּאַתָּא שְׁלֵמָה וְכו': עַד שֶׁבֵּא שְׁלֵמָה, וּבְנוֹת הָאָדָם נִכְלָלוּ בְּקְדוּשָׁה. כְּש"א, וְתַעֲנוּגוֹת בְּנֵי אָדָם, תַּעֲנוּגוֹת קְדָא, לְשׁוֹן נִקְבָּה וְלֹא תַעֲנוּגִים שֶׁהוּא לְשׁוֹן זָכַר, מִשׁוּם שֶׁהִם בְּנוֹת הָאָדָם הֵנ"ל, ב' נְשִׁים זִנוּת, בְּנֵי אָדָם, כִּי נֶאֱמַר וְתַעֲנוּגוֹת בְּנֵי אָדָם, הֵינּוּ בְּנֵי הָאָדָם שֶׁנִּשְׁלָכוּ מִדְּרוֹחוֹת אַחֲרוֹת שְׁבֵאַצִּילוּת, וְלֹא נִכְלָלוּ בַּחֲכָמָה עֲלָאָה. שְׁכַתּוּב וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשְׁלֵמָה. וְכַתּוּב וַיַּחֲכֶם מִכָּל הָאָדָם, הוּא מִשׁוּם שֶׁתִּקַּן בְּנֵי הָאָדָם הֵנ"ל, שְׁאֵלוּ לֹא נִכְלָלוּ בְּאָדָם דְּקְדוּשָׁה.
 (סה) וְהוֹיָה נָתַן חֲכָמָה : הֵינּוּ שֶׁנָּתַן לוֹ (דְּפִרְיֵי דָף קַע"ט ע"א)

כל ילין, היינו בעת שהיה, בלי רוח. תליסר

סו) תליטר מלכי קרבא, בשבעה. שבעה מלכין בארעא, אתחזיאו נצחי קרבא. תשעה דסלקין בדרגין, דרהטין ברעותהון, ולית דימחי בידיהון. חמשה מלכין קיימין בבהילו, לקמי ארבע לא יכלין למיקם.

סז) ארבע מלכין נפקין לקדמות ארבע, בהון תליין כענבין באתכלא ע צירין בהו שבעה ה] רהיטין. סהדין סהדותא ולא קיימין בדוכתייהו. אילנא דמבסם יתיב בגו. בענפוי אחידן ומקננן צפרין. תחותי תטלל חיותא דשליטא פ בההוא אילנא ו] צ בתרי כבישין, למהך בשבעה סמכין סחרניה, בארבע ק חיוון, מתגלגלין בארבע סטרין.

חלופי גרסאות

ע ברירן. פ הוא ; בהוא. צ בתריסר. ק זיוין.

דרך אמת ה] רצים, ועיין בפ' שלח לך קעה ע"א. ו] בייב נתיבות אלכסונית שכן תרגום נעלה בכבישא.

חמישאה

הסולם

סרקה

ושמאל, שאו יוצאים ג' קוין באמא בסוד חכמה בינה ודעת, שה"ס ד' אותיות הוי"ה, כי ב' הקוין ימין ושמאל ה"ס י"ה, וז"א שה"ס קו אמצעי שיחד אותם ה"ס ו"ה, דהיינו חסדים וגבורות שברעת, שהחסדים ה"ס ו' והגבורות ה"ס ה', וז"ש לקמי ארבע לא יכלין למיקם, שה' אותיות אלקים שבקו שמאל דבינה, לא יכלו לעמוד לפני ההכרעה שבקו האמצעי, שה"ס ד' אותיות הוי"ה, שמיעט את הקו שמאל מג"ר דג"ר, ויחד אותם בסוד ד' אותיות הוי"ה, שה"ס תקון חב"ד. כמבואר.

סז) ארבע מלכין וכו': אחר שביאר שד' אותיות הוי"ה נצחו ה' אותיות אלקים, כי נתקן תקון קוין בבניה בסוד חב"ד, שהס ד' אותיות הוי"ה, אומר, ארבע מלכים יוצאים ונולדים לקראת הארבעה מלכים. כלומר ד' מלכים שבז"א שהס חגת"ס, יוצאים ונאצלים מארבעה מלכים שבחב"ד שבבינה, כי מחון שתלת מחד נפקי חד בתלת קיימא, (כנ"ל ב"א אות שס"ג ע"ש) בחון תליין כענבים באתכלא, כי החגת"ס שבז"א הם תלוים בחב"ד שבבינה כמו ענבים באשכול. מחמת שמהם יצאו, ומהם מתקיימים. נכללים בהם שבעה רצים, שהס ז"ס חג"ת נהי"מ שבמלכות הכוללת, אשר בעת שמתגלה בה החכמה הם רצים ונחפזים, בסו"ה, והחיות רצוא ושוב (כנ"ל אות י"א ע"ש). הם כלולים בד' מלכים חגת"ס. פהדין סהדותא ולא קיימין בדוכתייהו, מעידים עדות כשאינם נמצאים במקומם, כי בעת שהם מגלים הארת החכמה שנקראת עדות מוכרחים לרדת ממקומם

סו) תליטר מלכי קרבא וכו': כאן חזר על רוב העקרים שאמר בכל ה' פרקים ומעט הוספות, בדרך קצר מאד, ואומר, י"ג מלכי מלחמה, היינו י"ג תקוני דיקנא דא"א (שבאות ס"ו) בשבעה דהיינו שהי"ג מקבלים מז' תקוני נגלגלתא דא"א (שבאות ו') שבעה מלכים, היינו ז' תקוני נגלגלתא דז"א (שבאות כ"ו) כשהארחת מתפשטת בארץ, שהיא המלכות, הם נראו מנצחי מלחמה, שהארת החכמה שבז' תקוני נגלגלתא שהיא מכנעת השונאים דהיינו הקליפות אינה מתגלה במקומם אלא במלכות (כנ"ל אות ו') ובה נראה הנצחון על אויבי הקדושה. תשעה העולים במדרגות ורצים כרצונם, דהיינו ט' תקוני דיקנא דז"א, שהם עולים ורצים במדרגות, דהיינו תחילה ו"ק דנפש ואח"כ ג"ר דנפש ואח"כ ו"ק דרוח, ואח"כ ג"ר דרוח וכו' (כנ"ל אות ל"ה בהסולם) ואין מי שימחה בידם. חמשה מלכים עומדים בבהלה ולא יכלו לעמוד לפני ארבעה.

סירוש. חמשה מלכים ה"ס ה' אותיות אלקים, וד' מלכים הם ד' אותיות הוי"ה, ונודע שבעת יציאת נקודת השורק באמא, עולים אתון אליה ומתחברים עם אתון מ"י שנשארו במדרגה, ונתחברו שוב ה' אותיות אלקים באמא. (כנ"ל בראשית א' דף ט"ו ד"ה ההוא ע"ש) והנה אז נעשה אינה מאירה, שמחמת חסרון חסדים גם החכמה אינה מאירה, כמ"ש שם, וז"ש, חמשה מלכין קיימין בבחילו, משום שאינם יכולים להאיר, ואז עולה ז"א בסוד נקודת החירק וממעט השמאל שעי"ז מיחד ימין

סח) חויה דרהיט בש"ע דלוגין, דליג על טורין, מקסץ על גבעתא, דכתיב ט) מדלג על ההרים מקסץ על הגבעות. זנביה בפומיה, בשנוי, נקיב ר בתרין גיסינ. כד נטיל ז) גיסטרא אתעביד לתלת רוחין.

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

ר לתרין.

ט) (שיר ב) ח"ב רנ: תק"ח קו ט"א שכי

ד.ך אמת ז) חלוק לשנים ר"ל גיסי תרי ב' צדדין ובהיות המכריע ביניהם אתעביד לתלת רוחין.

חמישאה

הסולם

סרקא

ממקומם. כי אין המלכות מקבלת חכמה אלא בשעה שהיא כלולה במלכות שלמעלה מחזה. שהיא בסוד רביעית לחג"ת, וכלולה בהם. אבל שם אין החכמה מתגלה בה, מחמת שהיא מחוסרת חסדים, אלא אחר שיוודת משם למטה מחזה דז"א, ונעשית בסוד שביעי, אז היא מעידה עדות, דהיינו שמתגלה בה החכמה. הרי שמעידה עדות רק שלא במקומה, ובמקומה אינה יכולה להעיד. **אילנא דמבסם יתיב בגו.** האילן שמבסם, שהוא יסוד דז"א, המשפיע חסדים למלכות והחכמה מתבשמת בחסדים, הוא יושב בהם, בשבעה ספירות המלכות הנ"ל, **בענפיו אחידן ומקננן צפרין.** בענפיו המתפשטים ממנו, שהם חסדים, נאחזים ומקננים צפרים, שהם מדרגות החכמה כנ"ל המתלבשות בחסדים שלו. **תחותיו תטלל חיותא דשליטא כהוא אילנא בתרי כבישין תחת היסוד דז"א.** תחסה בצלו החיה, שהיא מלכות, השולטת באילן הוא שיש בו ב' דרכים, שהוא עץ הדעת טוב ורע, שאם זכה הוא טוב לא זכה הוא רע (כנ"ל בהקס"ז אות קכ"ג). **למחך בשבעה סמכין סחרניה, בדי חיון מתגלגלין בארבע סטרין,** ואם זכה, שולט הטוב, ואז הולך בו' עמודים שהם חג"ת נהי"ח של הנוקבא, שה"ס הארת החסדים, המסככים את עץ הדעת, ושולטים עליו, חוכה לדי' חיות. אריה שור אדם, שהם נהי"מ, שה"ס המרכבה התחתונה, המתגלגלים בדי' רוחות, שה"ס גילוי הארת החכמה, שנצח הוד הן דרום צפון ויסוד ומלכות הן מזרח ומערב. (כמבואר בארוכה לעיל בראשית א' פ"ד ד"ה פני אדם) והארת החכמה אינה מתגלה אלא בסוד הגלגול שלהם כנ"ל (בתוספתא ויחי אות קכ"ז, ע"ש בהסולם. וע"י לעיל, בשלח ל"ט ד"ה וגו').

סח) חויה דרהיט בש"ע וכו': נחש הרץ בש"ע דלוגים. מדלג על ההרים מקסץ על הגבעות זנבו בפיו בשנוי, נקיב בשני השמאל, נפסק, וחלק לשלש רוחות, דהיינו לשלשה

צדדים, כשנוסע נפסק וחלק גופו לשלשה צדדים. פירוש. אחר שכבר ביאר סדרי הארת החכמה בכל הסדרים, מבאר עתה ומסיים הענין בבחינת השמאל בפני עצמו, דהיינו רק מאור החכמה ביחסו עצמו, שמכונה נחש, (כנ"ל אות ט') ואור החכמה מכונה שעשועים, בסוד שהקב"ה משתעשע עם הצדיקים בגן עדן. (כנ"ל בא אות צ"ח ואות ק') וז"ש חויה דרהיט בש"ע דלוגין, דהיינו קו השמאל המכונה נחש שהוא מגלה חכמה המכונה ש"ע ושעשועים, בריצה, בסוד והחיות רצוא ושוב, ובדלוגים דכתיב מדלג על ההרים מקסץ על הגבעות. הרים הם חג"ת, ששם החסדים מכוסים, ואין מקום שם לגילוי חכמה, וע"כ החכמה מדלגת עליהם שלא להאיר בהם, והיא מקפצת ומאירה על הגבעות שה"ס נה"י, שבהם החכמה מתגלית. זנביה בפומיה, בשנוי, כי בחינת הדינים שלו שהיו בסיומו מתחילה נתקנו שיהיו בבחינת ראש, בפיו בשנוי. (כנ"ל אות ט') נקיב בתרין גיפין, הוא מנוקב בשתי בחינות, אחת, היא מבחינת הדינין דמנעולא המתוקנים בג"ר המדרגה, ששם שורש המתקלא. ואחת היא מבחינת הדינין דמסך דחירק שבקו האמצעי, ששם עמידת המתקלא. (כנזכר לעיל אות ה') ולולא ב' כוחות האלו הממעטים אותו, לא היה נכנע להתיחד עם קו הימין, כמ"ש שם.

ונודע, שאין הארת החכמה מתגלה בקו שמאל כשהוא לבדו, מחמת שהוא מחוסר חסדים, אלא בצירוף שלשת הקוין ביחד, שאם היה חסר קו אחד מהם, לא היתה החכמה מאירה, כי אם היה חסר קו הימין, לא היה השמאל מאיר מחמת חסרון חסדים, ואם היה חסר קו האמצעי, לא היה השמאל מתיחד עם הימין לקבל ממנו חסדים, כנ"ל. וז"ש גיסטרא אתעביד לתלת רוחין, שהחויא שהוא קו השמאל, נפסק, וחלק לשלש רוחות, דהיינו לשלשה

(ט) כתיב ויתהלך חנוך את האלהים. וכתיב חנוך לנער על פי דרכו. לנער הידוע. את האלהים, ולא את יי. ואיננו, בשם זה, כי לקח אותו אלהים להקרא בשמו.

(ע) תלת בתי דינין, ארבע אינון. ארבע בתי דינין דלעילא. ארבע לתתא. דכתיב לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה. דינא קשיא. דינא דלא קשיא, דינא בשקולא, דינא דלא בשקולא. דינא רפיא. דאפילו לא האי ולא האי.

(צא) ויהי כי החל האדם לרב על פני האדמה. החל האדם לרב. היינו דכתיב בשגם וגו', האדם דלעילא. וכתיב על פני האדמה. ומשה לא ידע כי קרן עור פניו, היינו דכתיב (נ) כתנות עור.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(י) (משלי כב) ויחי פס צ"א. כ) (ויקרא יט) ב"א שג צ"א. ז) (שמות לד) ח"ג קלב: זהר חדש סב ט"ד ש"א. מ) (בראשית ג) בראשית א' רלט צ"ה. ש) מוסיף דינא דאפילו.

פרקא

הסולם

חמישאה

ב' מיני הדינים שבחוביב כנ"ל. שכתוב לא תעשו עול במשפט במדה במשקל במשורה אשר משפט הוא קו ימין, מדה הוא קו שמאל משקל הוא קו האמצעי, במשורה היא מלכות. ומפרש, שיש דין קשה, והוא דינין דשורק, ויש דין שאינו קשה והיינו הדינים דחולט, ויש דין במשקל, דהיינו בעת שנכללים בקו האמצעי ב' הדינים שקולים הם בחיבור אחד, וזהו ביסוסית דז"א, שנחשבים רק כג' מחין, חב"ד, ויש דין שלא במשקל השווה, שבי הדינים שבקו האמצעי אינם שקולים, וזה ניכר בפני עצמו וזה ניכר בפני עצמו. וזהו באו"א שבז"א, שע"כ נחשבים ד' מחין: חכמה ובינה חסד וגבורה, ויש דין הרפח, שאין בו אפילו לא זה ולא זה, לא דין קשה ולא שאינו קשה, והיינו קו שמאל דנוקבא, שאין בו דין קשה דשמאל דז"א, (כמ"ש בזהר אמור דף ק' ע"א ד"י, ד"ה סדרא תנינא ע"ש) ולא דין שאינו קשה מימין דז"א, שהרי הוא שמאל ולא ימין. (עא) ויהי כי החל וגו': ויהי כי החל האדם לרב על פני האדמה, החל האדם לרב, היינו שכתוב, בשגם וגו', אשר בשגם הוא אותיות משה ש' מ' וב"ג שהן ח' וע"כ אומר הכתוב, האדם שרומו על ארם העליון דהיינו משה, שהוא מרכבה לז"א, וכתוב, על פני האדמה, אע"פ שמדרגת משה היתה למעלה בז"א שנקרא שמיס, כי כתוב, ומשה לא היה ידע כי קרן עור פניו, היינו שכתוב, כתנות עור, שפירושו, כתנות ממלכות, פירוש, עור

לשלשה קוין. כי אין החכמה שבו מאירה מגופו עצמו לברו, דהיינו מקו שמאל לברו, אלא ע"י חיבור שלשת הקוין יחד, כנ"ל, ונבחן שגופו נחלק בין שלשה קוין, שכל קו נושא חלק אחד מגילוי גופו, וכשמצטרפים יחד הוא מתגלה, גימטרא, הוא מלשון, לכל טפה וטפה וכו' גסטרא בפני עצמה, דהיינו מחלקה. (ויקרא רב ט"ו).

(ט) כתיב ויתהלך וגו': כתוב, ויתהלך חנוך את האלקים. וכתוב, חנוך לנער על פי דרכו. היינו לנער הידוע, שהוא המלאך מסטרון. ח"ש, חנוך, נעשה, לנער, מסטרון. את האלקים, היינו המלכות, ולא את הויה, שהוא ז"א, כי נעשה למשמע אל המלכות, ואיננו פירושו שאיננו בשם זה, חנוך, כי לקח אותו אלקים, להקרא בשמו. שנעשה מלאך האלקים. (ע) תלת בתי דינין וכו': ג' בתי דינים, שהם ג' הזריעות שבחולט שורק חירק (כמ"ש לעיל בראשית א' ט"ו ד"ה הויה ע"ש), שהם ג' מיני דין שבג' קוין, הם ארבע, כי קו האמצעי כולל בעצמו ב' מיני הדינים שבחולט ושבושורק, והם ד' בתי דינים, כי בחולט יש דינין דנוקבא שהיא המלכות שעלתה לבינה, ובשורק יש דינין דדכורא, שהוא סיתוס החסדים, שתיהן יש בקו האמצעי הכולל. ארבע בתי דינים למעלה, באו"א שבז"א, שיש שם ד' מחין חו"ב חו"ג, ארבע בתי דינים למטה, ביסוסית שבז"א, אע"פ שיש שם רק ג' מחין חו"ב ודעת, עכ"ז כולל הדעת (יפויי דף קע"ט ע"א)

(עב) קרן, דכתיב (ו) ויקח שמואל את קרן השמן. לית משיחא אלא בקרן, (ט) ובשמך תרום קרננו. (ט) שם אצמיח קרן לדוד. היינו עשיראה דמלכא. ואתיא מן יובלא דהיא אימא, דכתיב (ט) והיה במשוך (ח) בקרן היובל. קרן ביובלא אתעטר עשיראה באימא. קרן, דנטיל קרן (ח) ורוח לאתבא רוחיה ליה.
 (עג) והאי קרן דיובלא הוא. ויובל ה'. וה' נשיבא דרוחא לכלא. וכלא תייבין לאתרייהו, דכתיב (ז) אהה יי' אלהים, א כד אתחזי ה' לה' יי' אלהים אתקרי שם מלא וכתיב (ז) ונשגב יי' לבדו ביום ההוא. ע"כ סתים ואתעטר צניעותא דמלכא, דהיינו ספרא דצניעותא. זכאה מאן דעאל ב ונפק וידע שבילוי וארחוי.

(סליק פרשת תרומה)

חלוטי גרסאות

מסורת הזר

(ג) (ש"א טו). (ט) (תהלים פט). (ע) (שם קלב) ח"ב
 רמט. ח"ג רד : (פ) (יהושע ו) לך קנ צ"ב.
 (ז) (ירמיה א) לעיל אות כא צ"ס. (ק) (ישעיה ב) לעיל אות ח צ"ב.
 דרך אמת (ח) לך לך צז ע"א.

חמישאה

הסולם

פרקא

יובל, קרן ורוח שבו, שתשוב אליה הרוח של הבינה, דהיינו המוחין שלה.
 (עג) **והאי קרן דיובלא הוא**, וקרן הזה הוא של יובל, ויובל, שהוא אמא, היינו ח' ראשונה של הויה. וח' זו נושבת רוח חיים לכל, וכולם חזרים למקומם. דהיינו כמ"ש בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו. שכתוב אהה אדני אלקים, דהיינו הויה בנקוד אלקים, שהיא בינה, ואדני, הוא מלכות. כשנראה ח' ראשונה לח' תחתונה דהיינו בינה למלכות, דהיינו ששתיהן מלובשות זו בזו, נקרא בשם מלא, אדני אלקים. וכשתהיה הלבשה זו בקביעות, דהיינו לעתיד לבא, אז כתוב, ונשגב ה' לבדו ביום ההוא. עד כאן נסתם ונתעטר צניעותו של המלך, דהיינו ספר הצניעות. אשרי מי שנכנס בחכמה ויצא, וידע שביליה ודרכיה.

עור היא שם המלכות, קרן הוא שם המלכות המלבשת את הבינה למעלה. ומשה לא ידע מזה שהמלכות שלו היא מלכות עליונה הרבוקה בבינה, וע"כ כתוב בו, על פני האדמה, שפירושו מלכות סתם. כמ"ש לפנינו.
 (עב) **קרן, דכתיב ויקח וגו' ומ"ש קרן** עור, הנה קרן, הוא כמו שכתוב, ויקח שמואל את קרן השמן. אין משיחת מלכים אלא בקרן, וכתוב, ובשמך תרום קרננו, וכן, שם אצמיח קרן לדוד. והיינו העשירית של המלך, שהיא מלכות שהיא ספירה עשירית דז"א, ובאה מן יובלא שהוא אמא, שכתוב היה במשוך קרן היובל. הקרן שהוא מלכות נתעטר ביובל, דהיינו העשירית נתעטרה באמא, שהיא בינה, שמלבישה אותה ונעשית כמו בינה, ונקראת קרן, משום שהמלכות לוקחת מן הבינה שהיא (דפ"י דף קע"ט ע"א)

(חסל פרשת תרומה)